

RP 16/2015 rd

Regeringens proposition till riksdagen om ändring av lagstiftningen om arbetspensionssystemet och om förslag till lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att lagstiftningen om pensionssystemet ska ändras. På grund av de ändringar som gäller pensionssystemet föreslås det ändringar även av andra lagar som berör socialförsäkringsförmåner samt av lagar som gäller finansieringen av arbetspensioner inom den privata sektorn. Det föreslås att många av de nuvarande lagar som gäller pensionsskyddet för personalen inom den offentliga sektorn ska slås samman till en enda ny pensionslag för den offentliga sektorn.

Det föreslås att den lägsta ålder för ålderspension som ska tillämpas enligt arbetspensionssystemet ska höjas stegvis. Åldern för ålderspension ska höjas så att ålderspensionen för de som är födda 1955 eller senare höjs från nuvarande 63 år med tre månader per varje åldersklass, tills den är 65 år. De som är födda 1962 är således den första åldersklass för vilken åldern för ålderspension är 65 år. Den lägsta åldern för ålderspension för de som är födda 1965 eller senare ska anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Den pensionsålder som bestäms enligt den förväntade livslängden ska tillämpas första gången på dem som går i pension år 2030. Avsikten är att förhållandet mellan pensionstiden och tiden i arbete ska bevaras på samma nivå som 2025.

Det föreslås att den nedre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten enligt arbetspensionslagarna ska sänkas till åldern 17 år för arbetstagarnas del. När det gäller den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten föreslås det att den höjs stegvis från nuvarande 68 år. Åldersgränsen höjs till 69 år för de som är födda 1958—1961, och till 70 år för de personer som är födda 1962 eller senare.

Det föreslås att pension ska intjänas under hela tiden i arbetslivet för 1,5 procent per år på basis av arbetsinkomsterna per år för arbetstagare, och för företagare på basis av företagarens fastställda arbetsinkomst. I fråga om intjänandet av pension föreslås det dessutom en övergångsperiod för 53—62-åringar. Under övergångsperioden ska pension intjänas med 1,7 procent per år fram till utgången av 2025. Den intjänade pensionen beräknas från högre inkomster än tidigare, eftersom arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift inte längre ska dras av från arbetsinkomsterna vid beräkningen av pensionen. Den nuvarande tillväxt på 4,5 procent som intjänas för sådant arbete som har utförts efter uppnåendet av den lägsta åldern för ålderspension föreslås bli ersatt med en uppskovsförhöjning. En persons intjänade pension ska justeras med en uppskovsförhöjning på 0,4 procent per varje månad med vilken pensionens begynnelse skjuts upp till en tidpunkt efter den lägsta åldern för ålderspension.

Vid bestämmandet av invalidpensionen föreslås det att den till pension berättigande återstående tiden ska räknas med i lägsta ålder för ålderspension, och i och med att åldern för ålderspension stiger ska även slutåldern för återstående tid stiga. I och med att bestämmandet av lägsta ålder för ålderspension binds till förändringen i den förväntade livslängden, sänks livslängdskoefficienten, men dess verkning riktas i fråga om invalidpensionerna också till pensionsdelen för återstående tid.

I propositionen föreslås det att deltidspensionen såsom pensionsform ska slopas och ersättas med partiell förtida ålderspension. På ansökan ska pension kunna betalas till antingen 25 eller

RP 16/2015 rd

50 procent av beloppet av den intjänade pensionen. En annan ny pensionsform inom arbetspensionssystemet är arbetslivspensionen, som innebär att en person som under sitt arbetsliv har arbetat länge i ett arbete som är ansträngande och slitsamt kan gå i pension före den lägsta åldern för ålderspension.

Åldrarna för ålderspensionen för de personer som omfattas av militärpensionssystemet höjs i samma omfattning som för övriga löntagare.

Arbetspensionsanstaltens möjligheter att investera i aktier ska förbättras genom att öka den andel av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret till en femtedel av ansvarsskulden. På grund av de föreslagna ändringarna ses bestämmelserna om finansieringen av arbetspensionerna över även till andra delar.

Från och med 2026 ska social- och hälsovårdsministeriet vart femte år utvärdera utvecklingen i arbetslivslängd samt hela arbetspensionssystemets ekonomiska och sociala hållbarhet.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2017.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
Innehåll	3
ALLMÅN MOTIVERING	7
1 Inledning	7
2 Nuläge	7
2.1 Lagstiftning och praxis.....	7
Allmänt om arbetspensionssystemet	7
Arbetspensionsförmåner	9
Arbetspensionstillväxten	11
Övriga faktorer som inverkar på arbetspensionens belopp	12
Finansieringen av arbetspensioner för den privata sektorn	14
Militärpensioner	16
Folkpension och garantipension	17
Främjande av invalidpensionärers återgång i arbete	18
2.2 Bedömning av nuläget	18
3 Målsättning och de viktigaste förslagen.....	19
3.1 Målsättning	19
3.2 Föreslagna ändringar.....	20
Arbetspensionssystemet	20
Övriga ändringar	27
4 Propositionens konsekvenser	29
4.1 Ekonomiska konsekvenser	29
4.2 Konsekvenser för förmånstagarnas ställning	34
4.3 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen	38
5 Beredningen av propositionen	41
6 Samband med andra propositioner.....	43
DETALJMOTIVERING	44
1 Lagförslag	44
1.1 Lagen om pension för arbetstagare	44
1.2 Lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare	79
1.3 Lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare.....	80
1.4 Lagen om pension för företagare	86
1.5 Lagen om införande av lagen om pension för företagare	92
1.6 Lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för företagare.....	93
1.7 Lagen om pension för lantbruksföretagare	94
1.8 Lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	101
1.9 Lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare	101
1.10 Lagen om sjömanspensioner	102
1.11 Lagen om införande av lagen om sjömanspensioner	107
1.12 Lagen om införande av lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner	108
1.13 Pensionslagen för den offentliga sektorn	109
1 kap. Lagens syfte och tillämpningsområde.....	109
2 kap. Pensionsskydd.....	110
3 kap. Pensions- och rehabiliteringsförmåner.....	111
4 kap. Fastställande av pension.....	131
5 kap. Militärpensioner	138
6 kap. Ansökan om pension och beslut.....	140

RP 16/2015 rd

7 kap.	Sista pensionsanstalt	144
8 kap.	Utbetalning av pension, dröjsmålshöjning och återkrav	146
9 kap.	Ändringssökande.....	153
10 kap.	Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter.....	156
11 kap.	Finansiering av pensionskyddet	161
12 kap.	Särskilda bestämmelser.....	162
1.14	Lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn	163
1.15	Lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.....	172
1.16	Folkpensionslagen.....	173
1.17	Lagen om garantipension	176
1.18	Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	177
1.19	Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete	177
1.20	Lagen om handikappförmåner	178
1.21	Lag om utkomstskydd för arbetslösa	178
	3 kap Allmänna begränsningar för erhållande av förmåner.....	178
1.22	Lagen om vuxenutbildningsstöd	179
1.23	Sjukförsäkringslagen.....	179
	8 kap Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning.....	179
	11 kap. Beloppet av dagpenningförmånerna.....	180
	12 kap Dagpenningförmånernas förhållande till andra förmåner.....	180
1.24	Lag om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner	180
1.25	Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar	181
1.26	Lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar	181
1.27	Patientskadelagen.....	182
1.28	Lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag	183
1.29	Lagen om försäkringskassor	186
1.30	Lagen om pensionsstiftelser.....	187
1.31	Lagen om ändring av lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar	188
1.32	Lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag	189
1.33	Lagen om Folkpensionsanstalten.....	189
1.34	Arbetsavtalslagen.....	190
	6 kap. Allmänna bestämmelser om upphävande av arbetsavtal.....	190
1.35	Lagen om sjöarbetsavtal.....	190
	7 kap. Allmänna bestämmelser om upphävande av arbetsavtal.....	190
1.36	Arbetstidslagen	191
1.37	Sjöarbetstidslagen	191
1.38	Lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart	192
2	Närmare bestämmelser och föreskrifter.....	192
3	Ikraftträdande.....	193
4	Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	193
Lagförslag	196
	1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare.....	196
	2. Lag om ändring av lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare.....	223
	3. Lag om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare.....	225
	4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare.....	230
	5. Lag om ändring av lagen om införande av lagen om pension för företagare.....	248
	6. Lag om införande av lagen om ändring av lagen om pension för företagare.....	249

RP 16/2015 rd

7. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	252
8. Lag om ändring av lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	269
9. Lag om införande av lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.....	270
10. Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner	273
11. Lag om ändring av lagen om införande av lagen om sjömanspensioner.....	293
12. Lag om införande av lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner.....	294
13. Pensionslag för den offentliga sektorn	297
14. Lag om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn	357
15. Lag om ändring av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier	366
16. Lag om ändring av folkpensionslagen.....	368
17. Lag om ändring av lagen om garantipension	373
18. Lag om ändring av 8 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	375
19. Lag om ändring av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete	376
20. Lag om ändring av 9 och 33 § i lagen om handikappförmåner.....	379
21. Lag om ändring av 3 kap. 4 § och 4 kap. 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	380
22. Lag om ändring av 11 § i lagen om vuxenutbildningsstöd	382
23. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen	383
24. Lag om ändring av 34 och 38 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	386
25. Lag om ändring av 2 och 74 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar	387
26. Lag om ändring av 4 och 62 § i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.....	388
27. Lag om ändring av 8 och 9 a § i patientskadelagen	389
28. Lag om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.....	391
29. Lag om ändring av lagen om försäkringskassor.....	394
30. Lag om ändring av 10 § i lagen om pensionsstiftelser	396
31. Lag om ändring av lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar.....	397
32. Lag om upphävande av vissa bestämmelser i ikraftträdandebestämmelsen i lagen 1. Lag om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.....	399
33. Lag om ändring av 13 och 14 § i lagen om Folkpensionsanstalten.....	400
34. Lag om ändring av 6 kap. 1 a § i arbetsavtalslagen.....	401
35. Lag om ändring av 7 kap. 2 § i lagen om sjöarbetsavtal	402
36. Lag om ändring av 15 § i arbetstidslagen.....	403
37. Lag om ändring av 5 a § i sjöarbetstidslagen	404
38. Lag om ändring av 6 a § i lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart.....	405
Bilaga.....	406
Parallelltexter.....	406
1. Lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare.....	406
2. Lag om ändring av lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare.....	460
4. Lag om ändring av lagen om pension för företagare.....	467

RP 16/2015 rd

5. Lag om ändring av lagen om införande av lagen om pension för företagare	503
7. Lag om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare	506
8. Lag om ändring av lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare	538
10. Lag om ändring av lagen om sjömanspensioner	541
11. Lag om ändring av lagen om införande av lagen om sjömanspensioner.....	582
15. Lag om ändring av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier	585
16. Lag om ändring av folkpensionslagen.....	587
17. Lag om ändring av lagen om garantipension	596
18. Lag om ändring av 8 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare	600
19. Lag om ändring av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete	601
20. Lag om ändring av 9 och 33 § i lagen om handikappförmåner.....	605
21. Lag om ändring av 3 kap. 4 § och 4 kap. 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.....	607
22. Lag om ändring av 11 § i lagen om vuxenutbildningsstöd	610
23. Lag om ändring av sjukförsäkringslagen	611
24. Lag om ändring av 34 och 38 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner.....	615
25. Lag om ändring av 2 och 74 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar	617
26. Lag om ändring av 4 och 62 § i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.....	619
27. Lag om ändring av 8 och 9 a § i patientskadelagen	621
28. Lag om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.....	623
29. Lag om ändring av lagen om försäkringskassor.....	628
30. Lag om ändring av 10 § i lagen om pensionsstiftelser	631
31. Lag om ändring av lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar.....	632
33. Lag om ändring av 13 och 14 § i lagen om Folkpensionsanstalten.....	634
34. Lag om ändring av 6 kap. 1 a § i arbetsavtalslagen.....	636
35. Lag om ändring av 7 kap. 2 § i lagen om sjöarbetsavtal	637
36. Lag om ändring av 15 § i arbetstidslagen.....	638
37. Lag om ändring av 5 a § i sjöarbetstidslagen	639
38. Lag om ändring av 6 a § i lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart.....	640

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

År 2009 satte statsmakten och arbetsmarknadens centralorganisationer som mål att den förväntade pensionsåldern för de som fyllt 25 år ska höjas till minst 62,4 år före 2025. År 2008 var denna 59,4 år. I och med det arbetskarriärvtal som ingicks i mars 2012 och det sysselsättnings- och tillväxtavtal som undertecknades i augusti 2013 förband sig arbetsmarknadens centralorganisationer att förhandla om och vidta nödvändiga åtgärder för att uppnå det uppsatta målet.

I regeringsprogrammet för Jyrki Katainens regering konstaterades det att sådana ärenden som gäller arbetspensionspolitiken ska beredas i samarbete med arbetsmarknadens centralorganisationer. Enligt regeringsprogrammet "har den förväntade livslängden under de senaste åren ökat mera än väntat och ökningen väntas fortsätta. Också med tanke på balansen inom försörjningskvoten och den offentliga ekonomin är det nödvändigt att förlänga tiden i arbetslivet. Arbetspensionsförsäkringsavgiften för den privata sektorn har avtalats för perioden fram till 2014, varefter trycket att höja avgiften kommer att stiga. Också finansieringen av pensionerna inom den offentliga sektorn måste tryggas. Med beaktande av dess omständigheter måste samförstånd nås om långsiktiga lösningar då det gäller en förlängning av tiden i arbetslivet, trygandet av finansieringen av arbetspensionssystemet och säkerställandet av ett tillräckligt pensionsskydd som också indexskyddet".

Pensionsreformen är aktuell också med tanke på den internationella trovärdigheten när det gäller Finlands ekonomiska politik. EU-kommissionen och vissa internationella organisationer har gett rekommendationer för en ändring av Finlands pensionssystem och för en korrigerande av hållbarhetsunderskottet i den offentliga ekonomin.

Arbetsmarknadens centralorganisationer ingick den 26 september 2014 ett avtal om ett förslag till arbetspensionsreformen. På basis av avtalet inledde Alexander Stubbs regering beredningen av denna regeringsproposition.

Enligt det nya regeringsprogrammet som publicerades i maj 2015 ska Juha Sipiläs regering i september 2015 överlämna sin proposition om reformen av arbetspensionssystemet, genom vilken den förbinder sig till en trepartsberedning av ett avtal. Enligt anteckningen ska lagändringarna träda i kraft den 1 januari 2017.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Allmänt om arbetspensionssystemet

I Finland är syftet med pensionssystemen att trygga människors utkomst med tanke på ålderdom, arbetsoförmåga och familjeförsörjares bortgång. Det lagstadgade pensionssystemet omfattar flera parallella system. Arbetspensionssystemet garanterar att utkomsten under pensions-tiden är rimlig med tanke på den tidigare utkomstnivån. Genom folkpensionssystemet och garantipensionen säkerställer man att pensionstagaren har en tillräcklig minimiutkomst.

RP 16/2015 rd

Innehållet i det lagstadgade arbetspensionsskyddet bygger på pensionslagar för olika branscher. Pensionslagar som gäller den privata sektorn är lagen om pension för arbetstagare (395/2006; ArPL) och lagen om sjömanspensioner (1290/2006; SjPL). Företagare försäkras enligt lagen om pension för företagare (1272/2006; FöPL) eller lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006; LFöPL). Pensionslagar som gäller den offentliga sektorn är lagen om statens pensioner (1295/2006; StaPL), lagen om kommunala pensioner (549/2003; KomPL) och pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (261/2008; KyPL). För närvarande skiljer sig de olika arbetspensionslagarna från varandra främst när det gäller bestämmelserna om finansieringen och försäkrandet. Från och med ingången av 2005 har den privata och offentliga sektorns bestämmelser om arbetspensionsförmånerna i huvudsak varit enhetliga. Dessutom har Finlands Bank, tjänstemännen vid Folkpensionsanstalten, Ålands landskapsregering och riksdagsledamöterna haft sina egna pensionssystem.

Finlands arbetspensionssystem är mycket omfattande, eftersom försäkrandet är obligatoriskt och lagstadgat och i regel täcker allt förvärvsarbete. Arbetspensionssystemet bygger på förtjänstprincipen, dvs. pensionen intjänas på basis av arbetsinkomsterna. På basis av arbetsinkomsterna fastställs också arbetspensionsförsäkringsavgiften. Ju högre inkomster, desto större arbetspension och arbetspensionsförsäkringsavgift. Pensionerna påverkas i regel inte av förflyttningar från en arbetsgivare till en annan, eller av förflyttningar mellan den privata sektorn och den offentliga sektorn.

Genomförandet av arbetspensionslagarna för den privata sektorn är decentraliserat till flera privaträttsliga pensionsanstalter. Verkställandet av arbetspensionsskyddet enligt ArPL sköts av de i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997) avsedda arbetspensionsförsäkringsbolagen, av de i lagen om försäkringskassor (1164/1992) avsedda pensionskassor som utövar lagstadgad pensionsförsäkring och av de i lagen om pensionsstiftelser (1774/1995) avsedda B-pensionsstiftelserna och AB-pensionsstiftelserna (pensionsanstalter). Arbetsgivaren väljer den pensionsanstalt vid vilken arbetstagarnas pensionsskydd ordnas.

Verkställandet av lantbruksföretagarnas och stipendiaternas pensionsskydd sköts av Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt och verkställandet av sjömannens pensionsskydd av Sjömanspensionskassan. Andra företagare än lantbruksföretagare kan ordna sitt pensionsskydd via ett arbetspensionsförsäkringsbolag eller en pensionskassa. Verkställandet av pensionsskyddet för arbetstagare inom den offentliga sektorn sköts i huvudsak av Keva. Genom att decentralisera genomförandet försöker man sprida ut riskerna och uppnå de fördelar med bättre placeringsavkastning och väl utvecklade tjänster som konkurrensen för med sig.

Trots det decentraliserade verkställandet kan pension sökas med en enda pensionsansökan. I allmänhet betalas hela pensionsskyddet från en och samma pensionsanstalt, även om pensionsstagarens pensionsskydd ordnats via flera pensionsanstalter inom den privata eller offentliga sektorn under tiden i arbetslivet. Denna princip kallas för principen om sista pensionsanstalt. De övriga pensionsanstalternas pensionsdelar som ingår i pensionen i fråga och som de andra pensionsanstalterna ansvarar för krävs ut av den pensionsanstalt som slutligen betalar pensionen på basis av utredningen om kostnadsfördelningen som sköts av Pensionsskyddscentralen. Pensionsanstalterna inom den privata sektorn har ett gemensamt konkursansvar, och därför lider pensionstagarna inga förluster ifall pensionsanstalten förlorar förmågan att sköta sina skyldigheter. Om det finns en risk för att pensionen eller en del av den inte kan tryggas, är det de återstående pensionsanstalterna som ansvarar för detta i enlighet med gemensamt fastställda grunder.

RP 16/2015 rd

Arbetspensionsförmåner

De förmåner som verkställs inom arbetspensionssystemet är arbetspensionen, deltidspensionen, invalidpensionen, rehabiliteringsförmånerna och familjepensionen.

Ålderspension

I ålderspension kan man gå enligt eget val under tiden mellan 63 och 68 års ålder. Denna s.k. flexibla ålderspension har varit i bruk från början av 2005. Som tidigast kan ålderspensionen börja från ingången av kalendermånaden efter uppnådd 63 års ålder. En förutsättning för beviljande av ålderspension är att arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon pensioneras. Med avvikelse från detta kan en företagare som får ålderspension dock fortsätta sin tidigare företagareverksamhet.

Man kan ålderspensionera sig även efter att man fyllt 68 år. I sådana fall räknas en uppskovsförhöjning med i pensionen, som omfattar 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelse-tidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den månad då personen fyllt 68 år.

Före 2013 var det enligt arbetspensionslagarna även möjligt att gå i förtida ålderspension. Med stöd av övergångsbestämmelserna har personer som är födda före 1952 haft rätt att gå i förtida ålderspension efter att de har fyllt 62 år. På grund av att ålderspensionen tas ut i förtid, minskar pensionsbeloppet permanent. Ålderspensionen minskas med 0,6 procent för varje månad med vilken pensionen tidigare lagts före ingången av månaden efter den månad då 63 års ålder uppnåtts. Förtidsminskningen beräknas från den pension som har tjänats in fram till begynnelse-tidpunkten för pensionen. Dessutom kan en person som är född före 1958 och som har rätt till de tilläggsdagar som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) fortfarande gå i ålderspension i 62 års ålder utan någon förtidsminskning.

Inom den offentliga sektorns pensionssystem skiljer sig åldrarna för ålderspension till vissa delar från det ovan nämnda. Enligt de bestämmelser som trädde i kraft vid ingången av 2005 kan man inom den offentliga sektorn gå i ålderspension enligt eget val under tiden mellan 63 och 68 års ålder, i den individuella pensionsåldern, i en yrkesbaserad ålder eller i avgångsåldern.

Redan genom de ändringar som trädde i kraft i början av 1993 och 1995 ändrades åldrarna i pensionssystemen för den offentliga sektorn för att motsvara systemet för den privata sektorn. Den allmänna ålder på 63 år för ålderspension som gällde före ändringarna höjdes till den ålder på 65 år för ålderspension som var i bruk inom den privata sektorn. Höjningen av den allmänna pensionsåldern till 65 år gällde de personer som var födda 1960 eller senare. För de personer som var födda före 1960 beräknades det en individuell pensionsålder som inföll mellan åldrarna 63 och 65. Övergången gällde dessutom personer som stod i fortlöpande anställningsförhållanden den 31 december 1992. Om tjänstgöringen hade börjat den 1 januari 1993 eller senare, var åldern för ålderspensionen direkt 65 år.

De yrkesbaserade pensionsåldrarna slopades inom den offentliga sektorn den 1 juli 1989. De beslut som hade fattats inom statens och kyrkans pensionssystem avvek från den reform från 1995 som gällde det kommunala systemet. För de inom staten och kyrkan som valde en yrkesbaserad pensionsålder gäller fortfarande den pensionsålder som gällde den 1 juli 1989. Inom kommunen har den yrkesbaserade pensionsåldern koncentrerat sig till en ålder mellan den sänkta tidigare pensionsåldern och 65 års ålder. Vid reformen 2005 gjordes det inga ändringar i de yrkesbaserade pensionsåldrarna.

RP 16/2015 rd

Personer som är födda före 1960 och som omfattas av pensionssystemen för den offentliga sektorn har möjlighet att gå i förtida ålderspension tidigast tre år före sin individuella pensionsålder, om deras anställning har fortgått utan avbrott från och med 1993. Förtidsminskningen är 0,6 procent för varje förtida månad.

Deltidspension

Syftet med delpensionen är att ge äldre arbetstagare och företagare en möjlighet att samordna deltidarbete och pensionering. Under deltidspensionen ersätts den minskning av lönen som orsakas av övergången till deltidarbete. Enligt de gällande arbetspensionslagarna kan deltidspension beviljas till personer i åldern 61—67 år, om de minskar sin arbetsinsats genom att övergå till deltidarbete och dessutom uppfyller övriga villkor för deltidspension. På basis av övergångsbestämmelserna gäller den nedre åldersgränsen på 61 år de personer som är födda 1954 eller senare. För de personer som är födda 1953 är den nedre åldersgränsen 60 år, och för de personer som är födda tidigare är den 58 år.

När en person övergår till deltidarbete ska arbetet minska så att inkomsterna av deltidarbetet utgör 35—70 procent av den stabiliserade inkomsten och motsvarande ändring görs i arbetstiden. Ett av villkoren för deltidspension är dessutom att arbetstagarens eller företagarens tid i arbetslivet under åren före pensionen är tillräckligt lång.

Invalidentpension

Med invalidentpensionen ersätts sådan förlust av förvärvsinkomster som har orsakats av långvarig arbetsoförmåga. Invalidentpension kan beviljas personer i åldern 18—62 år. En arbetstagare eller företagare har rätt till invalidentpension, om hans eller hennes arbetsförmåga på grund av sjukdom, lyte eller skada uppskattas vara utan avbrott nedsatt med minst två femtedelar åtminstone ett år. Om arbetsförmågan är nedsatt med minst tre femtedelar, beviljas personen full invalidentpension. I annat fall beviljas pensionen som delinvalidentpension. Invalidentpension kan beviljas antingen tills vidare eller för viss tid i form av rehabiliteringsstöd.

Utgångspunkten för beviljande av invalidentpension är alltid ett konstaterande av en medicinskt fastställd nedsättning av arbetsförmågan. Vid bedömningen av arbetsförmågan beaktas dessutom arbetstagarens utbildning, tidigare verksamhet, ålder, boningsort och andra därmed jämförbara omständigheter. Vid bedömningen av 60 år fyllda personers rätt till invalidentpension betonas arbetsoförmågans yrkesmässiga karaktär. Den yrkesinriktade rehabiliteringen är central när det gäller invalidentpensionen. Innan pensionsanstalten fattar beslut om invalidentpension, ska den se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering har utretts.

Yrkesinriktad rehabilitering

Den arbetspensionsrehabilitering som ordnas av pensionsanstalterna är sådan yrkesinriktad rehabilitering vars syfte är att främja arbetstagarens eller företagarens arbets- och förvärvsförmåga. Syftet är också att förebygga att arbetstagaren eller företagaren måste gå i invalidentpension eller att genom rehabilitering möjliggöra att en sådan person som redan får invalidentpension kan återgå till arbetslivet. Ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering kan beviljas en arbetstagare eller företagare under 63 år, om sjukdomen, lytet eller skadan har konstaterats på behörigt sätt och sannolikt medför risk för arbetsoförmåga.

En förutsättning för beviljande av rehabilitering är att arbetstagaren eller företagaren har fått en tillräcklig inkomst under de fem år som föregått ansökan om rehabilitering. När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas personens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen sannolikt

RP 16/2015 rd

leder till att personen fortsätter i ett arbete eller återgår till ett arbete. Dessutom bedömer man huruvida den sökande kan gå i pension senare om han eller hon får yrkesinriktad rehabilitering.

Innan den yrkesinriktade rehabiliteringen inleds ska arbetstagaren eller företagaren ha en rehabiliteringsplan. Metoderna inom den yrkesinriktade rehabiliteringen består t.ex. av arbetsprövning, utbildning som leder till ett yrke samt stöd för inledande av näringsverksamhet. Om en arbetstagares eller företagares yrkesinriktade rehabilitering är ett förhinder för att utföra förvärvsarbete, betalar pensionsanstalten honom eller henne rehabiliteringspenning. Andra förmåner som betalas för tiden i yrkesinriktad rehabilitering är partiell rehabiliteringspenning, rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare samt rehabiliteringsunderstöd enligt prövning.

Familjepensioner

Syftet med familjepensionen är att trygga utkomsten för efterlevande makar eller barn efter familjeförsörjares bortgång. Familjepensionerna utgörs av barnpensionen och efterlevandepensionen. Barnpension kan betalas till ett 18-årigt barn till en förmånslåtare samt till en efterlevande makes barn, om barnet vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtarens och den efterlevande maken. Med ett eget barn jämställs ett adoptivbarn och ett barn för vilket förmånslåtarens vid sin död var skyldigt att betala underhållsbidrag. Rätt till barnpension kan inte uppkomma efter flera än två förmånslåtare samtidigt.

Efterlevandepension kan betalas till en efterlevande make som har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtarens, om äktenskapet ingicks före förmånslåtarens fyllde 65 år. Även om det inte finns eller har funnits ett gemensamt barn, kan den efterlevande maken ha rätt att få efterlevandepension. I sådana fall förutsätts det att äktenskapet har ingåtts innan förmånslåtarens fyllde 65 år och den efterlevande maken fyllde 50 år, att äktenskapet har fortsatt minst fem år före förmånslåtarens död och att den efterlevande maken hade fyllt 50 år vid förmånslåtarens död eller var långvarigt arbetslös. Efterlevandepensionen upphör om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap före fyllda 50 år. På beloppet av efterlevandepensionen inverkar antalet barn och de kalkylerade pensioner som baserar sig på den efterlevande makens eget arbete.

Arbetspensionstillväxten

Från och med ingången av 2005 har arbetspension intjänats på basis av de inkomster som en arbetstagare har fått varje år och på basis av en företagares fastställda inkomst. Pension intjänas av alla de arbetsinkomster för vilka det tas ut arbetspensionsförsäkringsavgifter. Som arbetstagarens arbetsinkomster beaktas lön eller vederlag som har betalats eller som avtalats att betalas som ersättning för arbete. En företagare intjänar pension på basis av den totala arbetsinkomsten, som grundar sig på den arbetsinkomst som fastställts för företagaren. Före 2005 sänktes arbetspensionen per arbetsförhållande, och pensionsbeloppet påverkades även av längden på arbetsförhållandet utöver tillväxtprocenten och den pensionslön som beräknades på basis av de senaste årens arbetsinkomster under arbetsförhållandet.

I arbetspensionssystemet finns ingen övre gräns för det pensionsbelopp som betalas. Arbetstagarerna har inte heller någon övre gräns i euro för de inkomster av vilka pensionen intjänas. Däremot finns det en fastställd övre gräns för företagares arbetsinkomst, som är 170 375 euro per år (2015 års nivå).

Pensionstillväxten börjar från ingången av månaden efter den månad då personen fyllt 18 år, och slutar vid utgången av den månad då 68 års ålder uppnåtts. Arbetspension intjänas av årsinkomsterna enligt en tillväxtprocent som fastställs på basis av ålder. Tillväxtprocenten är

RP 16/2015 rd

1,5 procent tills det att en person fyllt 53 år, 1,9 procent i åldern 53—62, och 4,5 procent efter det att en person fyllt 63 år. Syftet med tillväxten på 4,5 procent, dvs. den s.k. bonustillväxten, är att uppmuntra äldre personer att fortsätta arbeta.

Även vid arbete som utförs vid sidan av pension intjänas ny pension. Vid arbete som utförs vid sidan av annan pension än deltidspension växer pensionen med 1,5 procent per år. Pension för arbete som utförts vid sidan av deltidspension i fråga om personer som är födda 1947 eller senare intjänas i enlighet med den tillväxtprocent som beräknas på basis av ålder, och i fråga om de personer som är födda före 1947 intjänas 1,5 procent per år. För de personer födda före 1953 som får deltidspension ska pension enligt övergångsbestämmelserna även tjänas in under tiden för deltidspension på basis av den minskade inkomsten.

Pensionen växer förutom av de försäkrade arbetsinkomsterna även under tider med vissa förmåner för oavlönad tid. Förmånerna för oavlönad tid utgörs av moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning, inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning, altemneringsersättning, rehabiliteringspenning, sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning, specialvårdspenning, olycksfallsförsäkringsersättning, trafikförsäkringsersättning, militärförsäkringsersättning och vuxenutbildningsstöd. Under tiden barn under 3 år vårdas hemma och under studietiden i en utbildning som leder till examen får man dessutom förmåner som motsvarar pension. Under de oavlönade tiderna växer pensionen oberoende av arbetstagarens ålder med 1,5 procent per år på basis av den arbetsinkomst enligt vilken förmånsbeloppet beräknats. En förutsättning för pensionstillväxten under de oavlönade tiderna är att personen har haft tillräckliga egentliga arbetsinkomster under sin tid i arbetslivet.

Vid beräkningen av beloppet av invalidpension beaktas förutom den intjänade pensionen i allmänhet dessutom den s.k. återstående tiden, dvs. tiden från ingången av det år under vilket arbetsoförmågan började till utgången av den månad då 63 års ålder uppnåtts. Genom den återstående tiden kompenseras den del av pensionen som personen inte kan tjäna in på grund av arbetsoförmågan. De pensionsgrundande inkomsterna för återstående tid fastställs i regel på basis av arbetsinkomsterna från de fem kalenderåren före det år under vilket arbetsoförmågan började och på basis av de inkomster som ligger till grund för förmånerna för den oavlönade tiden. Pensionen för återstående tid beräknas enligt inkomsterna för återstående tid och på basis av en tillväxtprocent på 1,5 procent. Pensionen för återstående tid beaktas på det villkor att arbetstagaren eller företagaren under de tio kalenderåren före det år under vilket arbetsoförmågan började har haft sådana arbetsinkomster som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna för minst 17 128,41 euro (2015 års nivå).

Invalidpensionen fortsätter inte alltid fram till åldern för ålderspensionen. Om det när ålderspensionen börjar har förflutit över två år från det att invalidpensionen slutade, intjänas det under tiden för invalidpensionen 1,5 procent i ny pension per år. Grunden för tillväxten utgörs av den inkomst för återstående tid som har använts vid beräkningen av invalidpensionen.

Övriga faktorer som inverkar på arbetspensionens belopp

Indexjusteringar av arbetspensioner

Det viktigaste målet för arbetspensionssystemet är att konsumtionsnivån även under pensions-tiden är rimlig i förhållande till nivån under tiden i arbetslivet. För att uppnå detta mål görs det indexjusteringar av arbetspensionerna. De index som används inom arbetspensionssystemet innefattar arbetspensionsindex och lönekoeficienten, som bägge fastställs på basis av de årliga förändringarna i konsumentprisindex och inkomstnivåindex. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer indexen för varje kalenderår genom en förordning.

RP 16/2015 rd

Innan pensionen börjar justeras inkomsterna av den försäkrade tiden i arbete med lönekoeficienten till nivån för pensionens begynnelseår. Avsikten är att höja de tidigare årens inkomster så att de är rimliga i förhållande till den löne- och konsumtionsnivå som pensionen låg på när den började. I lönekoeficienten är vägningskoeficienten 0,8 för ändringen av lönenivån, och 0,2 för ändringen av prisnivån.

De löpande pensionerna justeras med arbetspensionsindex årligen vid ingången av januari. Syftet med arbetspensionsindex är att undvika att den löpande pensionen minskar och att förbättra pensionens köpkraft. I arbetspensionsindex är vägningskoeficienten 0,2 för ändringen av lönenivån, och 0,8 för ändringen av prisnivån. Arbetspensionsindex för 2015 räknades undantagsvis inte enligt ändringarna av lönenivån och prisnivån, utan poängtalet för arbetspensionsindex fastställdes genom lag till ett tal som höjde de löpande pensionerna med 0,4 procent.

Engångsförhöjning av invalidpension

Pensionerna för de personer som blir arbetsoförmögna i ung ålder höjs med en koeficient som fastställs på basis av ålder från ingången av det år före vilket det har gått fem år sedan pensionen började. En engångsförhöjning kan beviljas tidigast i 24 års ålder, och höjningen beviljas inte om pensionen börjar efter det år då personen fyllt 50 år. Engångsförhöjningen för 24—31 åringar utgör 25 procent av pensionsbeloppet, och höjningen sjunker med en procentenhet för varje levnadsår på så sätt att höjningen utgör en (1) procent vid 55 års ålder. Personer som är äldre än detta kan inte längre beviljas höjning. De första engångsförhöjningarna av invalidpensionerna gjordes i början av 2010.

Livslängdscoefficient

Från och med ingången av 2010 har pensionsskyddet anpassats till den ökade livslängden med hjälp av livslängdscoefficienten. Syftet med livslängdscoefficienten är att begränsa den ökning av pensionskostnaderna som den ökade livslängden medför samt att uppmuntra till att fortsätta arbeta.

Livslängdscoefficienten tillämpas på alla de begynnande ålders- och invalidpensionerna enligt arbetspensionslagarna. Ålderspensionen multipliceras med den livslängdscoefficient som har fastställts för det år en person fyller 62 år. Den pension som har intjänats för invalidpensionen multipliceras med den livslängdscoefficient som har fastställts för pensionsfallsåret. På invalidpensionens pensionsdel för återstående tid tillämpas ingen livslängdscoefficienten.

Livslängdscoefficienten fastställs i 62 års ålder för varje födelseårsklass på basis av Statistikcentralens dödlighetsstatistik. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer livslängdscoefficienten genom en förordning som utfärdas före utgången av november varje år. Syftet med livslängdscoefficienten är att pensionens kapitalvärde ska vara lika för alla åldersklasser.

Om den återstående livstid som enligt statistiken gäller för en 62-åring förlängs, minskar livslängdscoefficienten de begynnande månadspensionerna. Livslängdscoefficienten minskar däremot inte det totala beloppet av den pension som ska betalas för pensionstagarens hela tid med ålderspension, om pensionstagaren lever till en ålder som motsvarar förlängningen av den förväntade livslängden. Om den person som ska gå i pension vill bevara den nivå på månadspension som personen skulle ha intjänat enligt pensionsåldern utan livslängdscoefficienten, måste personen i fråga arbeta en längre tid.

Finansieringen av arbetspensioner för den privata sektorn

Partiell fondering

Arbetspensionerna för arbetstagare inom den privata sektorn finansieras delvis genom fonderingsprincipen. En del av de pensioner som arbetstagare tjänar in och som ska betalas i framtiden fonderas årligen på förhand, och den resterande pensionsdel som senare betalas ut finansieras med de arbetspensionsförsäkringsavgifter som tas ut av den arbetande befolkningen. I systemet med partiell fondering går således den ena delen av arbetspensionsförsäkringsavgiften till fondering och den andra delen till utbetalningen av de pensioner som ska betalas det året. För kommande pensioner fonderades det år 2013 cirka 1,8 miljarder euro, vilket utgör cirka 15 procent av pensionsavgiften. År 2013 uppgick pensionsutgiften till 12,8 miljarder euro, och cirka 20 procent av pensionsavgiften finansierades med fonderade medel.

Den partiella fonderingen sänker nivån på de kommande pensionsavgifterna, eftersom de medel som fonderas och den placeringsavkastning som dessa ger på lång sikt kan utnyttjas vid senare betalning av pensioner och upprätthållandet av systemet. Modellen med partiell fondering möjliggjorde vid ikraftträdandet av systemet dessutom bättre pensionsförmåner än systemet med full fondering.

Arbetspensionsförsäkringsavgiften

Den huvudsakliga delen av finansieringen av Finlands arbetspensionssystem kommer från de arbetspensionsförsäkringsavgifter som betalas av arbetsgivarna och arbetstagarna. Även företagarna och jordbruksföretagarna betalar arbetspensionsförsäkringsavgifter. Staten deltar i finansieringen av pensionerna enligt SjöPL, FöPL och LFöPL och ersätter till pensionsanstalterna de förmåner för studier och barndagvård som dessa betalar. Dessutom ersätter arbetslöshetsförsäkringsfonden på basis av löntagares förmåner under arbetslöshetstider de utgifter som har orsakats av det intjänade pensionsskyddet.

Arbetstagarna och arbetsgivarna betalar tillsammans en arbetspensionsförsäkringsavgift som beräknas som en viss procent av arbetstagarens lön. Företagarna betalar arbetspensionsförsäkringsavgiften på basis av sin arbetsinkomst. År 2015 utgör den genomsnittliga avgiften enligt ArPL sammanlagt 24 procent av lönen, varav arbetsgivarens andel är 18 procent i genomsnitt. Den andel som betalas av arbetstagaren varierar enligt ålder; för arbetstagare under 53 år är avgiften 5,70 procent och för de personer som fyllt 53 år är den 7,20 procent, och således är den genomsnittliga avgiften cirka 6 procent.

Arbetsgivarna redovisar på sina arbetstagares vägnar arbetspensionsförsäkringsavgifterna till sina egna pensionsanstalter. Företagare och jordbruksföretagare redovisar själva sin arbetspensionsförsäkringsavgift till sina pensionsanstalter. Med avgifterna finansierar pensionsanstalterna de arbetspensioner som de vid tillfället ansvarar för, och förbereder även för att betala kommande pensioner genom att fondera avgifterna. Pensionsanstalterna måste placera de andelar av arbetspensionsförsäkringsavgifterna som de har fonderat så att medlen i möjligaste mån är tryggade och ger avkastning. En lyckad placeringsverksamhet med god avkastning gör det möjligt att sänka nivån på försäkringsavgifterna när placeringsavkastningen blir en del av finansieringen av pensionerna. En extra procent i den reella genomsnittliga avkastningen av placeringarna på lång sikt sänker trycket att höja avgiftsnivån med cirka två procentenheter.

Fonderingsprinciperna i fråga om förmåner

Pensionsanstalten ansvarar för pensionen endast till den del den är fonderad vid pensionsanstalten i fråga. För den resterande delen ansvarar pensionsanstalterna gemensamt i form av s.k.

utjämningspensioner. Fonderingsprinciperna i fråga om pensioner varierar beroende på pensionsformen. Fonderade pensionsdelar ingår i ålders- och invalidpensionerna. När det gäller ålderspensionerna utgör utgiften för utjämningspensionerna cirka 85 procent och när det gäller invalidpensionerna cirka 45 procent av pensionsutgiften. Familjepensionerna och deltidspensionerna finansieras helt och hållet genom utjämningsystemet. Pensionerna för företagare och jordbruksföretagare fonderas inte på förhand, utan de finansieras med de försäkringsavgifter som tas ut av företagen och jordbruksföretagen samt med statens andel.

För ålderspensionerna enligt ArPL och SjPL fonderar pensionsanstalterna av de förvärvsinkomster som fås av 18—54-åringar ett belopp som motsvarar en årlig pensionstillväxt på en halv procent. Dessutom kompletteras fonderingen av ålderspensionerna genom att årligen höja de fonderade delarna av pensionerna med särskilda höjningskoefficienter. När det gäller invalidpensionerna blir en post som beräknats enligt försäkringsmatematiska principer fonderad av pensionsanstalten först vid varje pensions början för betalningen av pensionen fram till 63 års ålder för ålderspension.

Utjämningsbelopp

I och med de försäkringsavtal som arbetspensionsförsäkringsbolagen och pensionskassorna ingår bildas det en försäkringsteknisk ansvarsskuld. Motsvarande post vid pensionsstiftelserna benämns pensionsansvar. Arbetspensionsförsäkringsbolagets ansvarsskuld består av ersättningsansvaret och försäkringsavgiftsansvaret, i vilka det ingår ett fördelat och ofördelat tilläggsförsäkringsansvar. Det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret kan användas endast för att sänka försäkringsavgiften, och det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret som en buffert mot placeringsförluster eller andra förluster. Det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret ökar eller minskar dessutom försäkringsavgiftsansvaret, och dess belopp beror på pensionsanstalternas avkastning av aktieplaceringar. Det utjämningsbelopp som finns till för år med många olyckor hör till ersättningsansvaret såsom en del av ansvarsskulden.

Med utjämningsbeloppet förbereder man sig för svängningar i resultatet av arbetspensionsbolagets försäkringsrörelse. Med försäkringsrörelsens resultat avses försäkringsavgifternas tillräcklighet vad gäller de utgifter som uppkommer under motsvarande tidsperiod. Svängningarna i resultatet beror bland annat på pensionsutgiftens sporadiska svängningar och på att försäkringsavgiften måste fastställas på förhand. Utjämningsbeloppet uppdelas i ålderspensions-, invalidpensions- och premieförlustdelar. Även pensionskassorna har ett utjämningsbelopp. Pensionsstiftelserna bär däremot försäkringsrisken med sina understödsavgifter och med sitt verksamhetskapital.

Fram till 2012 hade pensionsanstalterna separata buffertar mot placerings- och försäkringsrisken. Verksamhetskapitalet fungerade som riskbuffert mot riskerna i placeringsverksamheten, och med utjämningsbeloppet förberedde man sig för svängningar i försäkringsrörelsens resultat. I början av 2013 sammanfördes verksamhetskapitalet och utjämningsbeloppet till en ny buffert som benämns solvenskapital. Syftet med sammanföringen var att stärka pensionsanstalternas förmåga att hantera risker genom att effektivisera användningen av kapital. Försäkrings- och placeringsriskerna uppstår sällan samtidigt, varvid behovet av en riskbuffert är mindre då riskerna i fråga granskas tillsammans än när de granskas separat. År 2013 var det dock inte tekniskt möjligt att slopa utjämningsbeloppet till alla delar, och trots sammanföringen av buffertarna kvarstod utjämningsbeloppet som en separat post i balansräkningen. Genom utjämningsbeloppet förbereder man sig fortfarande främst för variationer i försäkringsavgifterna och pensionsutgifterna, medan den andra delen av solvenskapitalet fungerar som en riskbuffert mot risker i placeringsverksamheten.

Det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret

Effekten av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret är att ansvarsskulden eller pensionsansvaret anpassar sig efter pensionsanstalternas genomsnittliga aktieavkastning så att den ökar eller minskar ansvarsskulden. Om aktiekurserna sjunker leder det till att det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret samt ansvarsskulden minskar, och om aktiekurserna stiger sker det motsatta, dvs. det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret samt ansvarsskulden ökar. Det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret kan minska beloppet av ansvarsskulden med högst 10 procent och öka den med högst 5 procent. Om den övre gränsen på 5 procent överskrids för hela arbetspensionssystemets del, används det överstigna beloppet till att öka de fonderade delarna av ålderspensionerna. Om den undre gränsen på 10 procent underskrids för hela arbetspensionssystemets del, kompletteras det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret genom varje pensionsanstalts ofördelade tilläggsförsäkringsansvar eller tilläggsförsäkringsansvar. Pensionsanstalterna utjämnar årligen det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret så att det är lika stort i förhållande till ansvarsskulden eller pensionsansvaret vid varje pensionsanstalt.

Den årliga förändringen i det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret beror på den genomsnittliga årliga aktieavkastningen. Den genomsnittliga årliga aktieavkastningen riktas dock inte till hela ansvarsskulden, utan till en tiondedel av ansvarsskulden. Med aktiernas genomsnittliga årsavkastningsprocent avses den vägda årliga genomsnittliga avkastningen av de aktieplaceringar som de pensionsanstalter som bedriver verksamhet enligt ArPL samt Sjömanspensionskassan noterar från och med ingången av 2017 i utvecklade stater.

Den årliga förändringen i det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret inverkar på pensionsanstaltens skyldighet i fråga om att överföra medel till fonder, dvs. på hur pensionsanstalten årligen ska komplettera de fonderade delarna av ålderspensionerna. Det belopp med vilket varje pensionsanstalt är förpliktad att komplettera sina ålderspensionsfonder fastställs i beräkningsgrunderna enligt fondräntan och enligt den avsättningskoefficient och aktieavkastningskoefficient som beräknas på basis av pensionsanstalternas genomsnittliga solvens. Den avkastning som motsvarar avsättningskoefficienten styrs direkt till utökningen av ålderspensionernas fonderade delar, emedan tiondedelen av den avkastning som motsvarar aktieavkastningskoefficienten styrs till det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret, från vilket medlen styrs till ålderspensionernas fonderade delar på lång sikt.

Militärpensioner

Pensionsskyddet i fråga om personalen i militär- och civiltjänst vid försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet ordnas genom militärpensionssystemet. Militärpensionssystemet består av de särskilda bestämmelser om militären inom StaPL som avviker från annan arbetspensionslagstiftning när det gäller både det tekniska och nivån på pensionsskyddet. Militärpensionssystemet skiljer sig från det allmänna pensionssystemet främst i fråga om fastställandet av pensionslönen, pensionstillväxten, bestämmelserna om avbrytande av pensionstillväxten, pensionstillväxtens början under tiden i arbetslivet samt i fråga om att det inte betalas ut bonustillväxt i slutet av tjänstgöringstiden och i den lägsta avgångsåldern.

Rätt till pension inom ramen för militärpensionssystemet uppkommer på basis av tjänstgöringsår, avgångsålder eller allmän ålder för ålderspension. På basis av tjänstgöringsåren uppkommer rätt till pension i allmänhet före den rätt till pension som baserar sig på avgångsåldern. Rätt till pension uppkommer senast vid avgångsåldern. Invalidpensionen eller delinvalidpensionen och familjepensionen för de som tjänstgör vid försvarsmakten och gränsbevak-

RP 16/2015 rd

ningsväsendet beviljas på samma grunder som för de övriga som hör till statens pensionskydd. Den som innehar en militär tjänst har inte rätt till deltidspension.

Med militär avses en tjänsteman som tjänstgör i en tjänst eller uppgift som kräver militärbildning eller i någon annan militärtjänst som det föreskrivs om särskilt. Pensionsåldern för en ny militär är i regel 55 år. En militär anses i regel vara ny om han eller hon har blivit anställd till en militärtjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet efter 1992, medan en militär som anställts före 1993 anses som en gammal militär.

Militär- eller civilpersoner inom försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet har rätt till ålderspension i avgångsåldern, om personen i fråga tjänstgör i en tjänst för vilken det har föreskrivits en särskild avgångsålder. Avgångsåldrarna anges i 47 § i lagen om försvarsmakten (551/2007) och 35 a § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005). Avgångsåldern för nya militärer är 55 år, om det inte föreskrivs någon annan avgångsålder. Ett undantag utgör de nya militärer som tjänstgör i en tjänst som officer eller underofficer, vilka kan avgå efter att de fyllt 48 år och få pension i 55 års ålder enligt tjänstgöringsåren, förutsatt att kravet om en militärpensionstid på 30 år uppfylls. I en militärtjänst ska den tid som personen har tjänstgjort således vara minst 23 år före 48 års ålder. De s.k. gamla officerarna och officerarna vid läroanstalterna kan ha rätt till pension på basis av sina tjänstgöringsår. En gammal militär kan också gå i pension före avgångsåldern på basis av sin militärpensionstid, men senast i avgångsåldern.

Den tjänstgöringstid som krävs för militärpensionen fastställs på basis av hur länge personen i fråga har tjänstgjort i militärtjänst före utgången av 1994. Denna tjänstgöringstid börjar från det att personen har fyllt 23 år. En gammal specialofficer och en militärpräst har rätt till militärpension i 55 års ålder, om förutsättningarna för slutkarensen uppfylls och om han eller hon vid tjänstgöringens slut har en till pension berättigad tjänstgöringstid på minst 30 år i militärtjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet.

Folkpension och garantipension

Syftet med Folkpensionslagen (568/2007) är att med tanke på arbetsförmåga och ålderdom trygga en minimiutkomst under ålderdomen och vid arbetsförmåga för personer bosatta i Finland samt för den efterlevande maken eller barn som är bosatta i Finland efter det att en i Finland bosatt person har avlidit. Folkpensionen betalas i form av ålderspension och sjukpension. Även barnförhöjningarna betalas i form av en förmån inom folkpensionen. För verkställandet av folkpensionsförmånerna ansvarar Folkpensionsanstalten (FPA).

Beloppet av folkpensionen påverkas av andra pensionsinkomster som en person får samt av personens familjeförhållanden och den tid personen har bott i Finland. Dessutom förutsätts det att andra pensioner och ersättningar som personen får inte överskrider folkpensionens inkomstgräns.

Åldersgränsen för ålderspensionen är 65 år enligt folkpensionslagen. Ålderspensionen kan betalas ut i förtid från ingången av månaden efter att 63 års ålder uppnåtts. Den förtida ålderspensionen minskar med 0,4 procent för varje månad med vilken den tidigareläggs. Ålderspensionen kan även börja efter 65 års ålder, och då höjs pensionen med 0,6 procent. Höjningen beräknas för varje månad med vilken begynnelsepunkten för pensionen skjuts upp.

Garantipensionen enligt lagen om garantipension (703/2010) garanterar en minimipension för en person som är bosatt i Finland. Garantipensionen garanterar en utkomst för sådana personer som på basis av den gällande lagstiftningen endast får folkpension eller sjukpension och en liten arbetspension. Den fulla garantipensionen uppgår till 746,57 euro i månaden år 2015. Stor-

RP 16/2015 rd

leken på garantipensionen beror på alla andra pensioner som en person får från Finland eller utlandet. Den förtida ålderspensionen minskar garantipensionen eller kan hindra en person från att få den. Om en person som ansöker om garantipension har valt en förtida folkpension före ålderspensionens 65 års ålder, beviljas även garantipensionen minskad med samma procent som ålderspensionen.

Ålderspensionerna, sjukpensionerna, barnförhöjningarna och familjepensionerna enligt folkpensionslagen betalas genom FPA:s folkpensionsfond. Staten finansierar de förmåner och utgifter som betalas av folkpensionsfonden. Verksamhetskostnaderna finansieras av staten till de delar som inte täcks av placeringsavkastningen av folkpensionsfonden samt av annan avkastning. Även de utgifter som orsakas FPA på grund av garantipensionen ersätts med statens medel.

Främjande av invalidpensionärs återgång i arbete

Den lag på viss tid som gäller främjande av sjukpensionärs återgång i arbete (738/2009) gäller fram till utgången av 2016. Syftet med lagen är att främja invalid- och sjukpensionärs återgång i arbete.

För närvarande lämnas sjukpensionen enligt folkpensionslagen vilande, om en persons arbetsinkomst överskrider 746,57 euro i månaden. En person som får full invalidpension enligt arbetspensionslagarna får vid sidan av pensionen förtjäna högst 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomst som personen fick före arbetsoförmågan, alltid dock minst 746,57 euro i månaden. Om en person får delinvalidpension, får han eller hon förtjäna högst 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomst som personen fick före arbetsoförmågan, alltid dock minst 746,57 euro i månaden. Invalidpensionen lämnas vilande om de gränser som nämns ovan överskrids.

Invalid- och sjukpensionen kan vara vilande under en tid på minst tre månader och högst två år. Om en persons förvärvsinkomst minskar och underskrider den inkomstgräns som anges i lagen, ska den invalid- och sjukpension som varit vilande fortsätta betalas utan att arbetsförmågan bedöms på nytt. De gällande bestämmelserna möjliggör således att den som får invalid- och sjukpension kan pröva att arbeta utan rädsla för att förlora invalid- och sjukpensionen eller för att full invalidpension ändras till delinvalidpension. Invalid- och sjukpensionen kan lämnas vilande på nytt efter det att invalid- och sjukpensionen har betalats i minst en månad. Under denna mellanperiod får arbetsinkomsten inte överskrida den inkomstgräns som anges i lagen.

För sådant arbete som en person utför under den tid då invalid- och sjukpensionen är vilande, intjänar personen ny arbetspension. Om en person vill fortsätta arbeta permanent efter två år, upphör hans eller hennes invalid- och sjukpension retroaktivt från det att invalid- och sjukpensionen har lämnats vilande, och för den tid då invalid- och sjukpensionen var vilande tjänar personen in ny arbetspension enligt den tillväxtprocent som beräknas enligt åldern.

Under det att invalid- och sjukpensionen är vilande stöds arbetsförmågan genom att till personer som har fyllt 16 år betala ett handikappbidrag till fullt belopp enligt lagen om handikappförmåner (570/2007), vilket är 422,06 euro i månaden (2015 års nivå), om personen omedelbart innan det att invalid- och sjukpensionen har lämnats vilande har fått vårdbidrag för pensionstagare.

2.2 Bedömning av nuläget

År 2014 var den förväntade pensionsåldern 61,2 år inom arbetspensionssystemet. Den förväntade pensionsåldern har stigit med cirka två år från det den var före pensionsreformen 2005.

Att den förväntade pensionsåldern stigit beror bland annat på att åldersgränserna för olika pensionsförmåner har höjts, på den höjda pensionstillväxt som uppmuntrar till att fortsätta arbeta efter att 63 års ålder uppnåtts och på det stegvisa sloandet av den förtida ålderspensionen och arbetslöshetspensionen. Efter den snabba förändringen i början skedde en väntad utjämning av den höjda pensionsåldern, men 2014 påverkades höjningen särskilt av att mängden invalidpensioner minskade. Det årliga antalet personer som går i invalidpension har minskat med en fjärdedel från 2008. I nuläget påverkas förändringen i pensionsåldern i huvudsak av utvecklingen inom ekonomin och sysselsättningen, kvalitetsfrågorna inom arbetslivet och individernas personliga val.

Vid beredningen av pensionsreformen 2005 uppskattades det att den förväntade livslängden på 80 år för en 62 åring ökar med dryga tre år före 2050. Efter det har man bedömt att den förväntade livslängden för en 62-åring kommer att öka med över sju år, vilket innebär att de genomförda reformerna inte längre klarar det tryck från den ökade livslängden som medför ett behov att höja den genomsnittliga pensionsåldern för att pensionsnivåerna ska bevaras på en tillräcklig nivå.

Konsekvenserna av finanskrisen 2008 och den svaga ekonomiska utvecklingen efter den har varit allvarliga för Finland, och samtidigt har läget inom den offentliga ekonomin försämrats. De offentliga utgifternas andel av bruttonationalprodukten har vuxit efter den förra pensionsreformen, vilket förklarar bruttonationalproduktens svaga utveckling. Dessutom har försörjningskvoten hos äldre förändrats i snabb takt. Eftersom det strukturella utgångsläget har försvagats vid sidan av konjunktursituationen, har problemet i fråga om hållbarheten inom Finlands offentliga ekonomi på lång sikt blivit allt allvarligare. Arbetspensionssystemet inverkar på den offentliga ekonomins hållbarhet bland annat via pensionsutgiften. Dessutom inverkar de beslut som fattas inom arbetspensionssystemet på sysselsättningen, och därmed också på bruttonationalprodukten. De konsekvenser som arbetspensionssystemet har i förhållande till den offentliga ekonomins hållbarhet är nu därför viktigare än tidigare.

Den förändring som skett i utvecklingen av befolkningsstrukturen samt förbättrandet av hållbarheten inom den offentliga ekonomin på lång sikt förutsätter sådana reformer av arbetspensionssystemet som kan förlänga tiden i arbetslivet och öka sysselsättningsgraden. Syftet är att den ena delen av den ökade livslängden ska användas för arbete och den andra för pensionering. Reformerna ska dessutom garantera en tillräcklig pensionsnivå, så att pensionsavgifterna även i framtiden kan bevaras på en nivå som är hållbar med tanke på den offentliga ekonomin, arbetsgivarna, arbetstagarna och företagen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Det viktigaste målet för propositionen är att förlänga tiden i arbetslivet. Den förväntade livslängden har ökat snabbare än väntat, och avsikten är att en del av den ökade livslängden ska användas till arbete. Det viktigaste med tanke på förlängningen av tiden i arbetslivet är att höja åldersgränserna för pension och att binda dessa till utvecklingen av den förväntade livslängden efter 2025. Målet är att den förväntade pensionsåldern för en person som fyllt 25 år ska förlängas till minst 62,4 före 2025.

Förlängningen av tiden i arbetslivet anses vara nödvändig på grund av försörjningskvoten, balansen inom den offentliga ekonomin samt trycket i fråga om att höja arbetspensionsförsäkringsavgiften. Ett av syftena med de föreslagna ändringarna är således att stödja en lösning i fråga om hållbarhetsunderskottet i den offentliga ekonomin. Genom att förlänga tiden i arbetslivet kan man främja sysselsättningen och utöka ekonomins sammanlagda arbetsinkomster.

Hållbarhetsunderskottet kan minskas även genom att de offentliga utgifter som behövs för betalning av pensioner minskas. Den ökning av sysselsättningen som följer av att tiden i arbete förlängs skulle minska pensionsutgifterna och öka bruttonationalprodukten, och genom detta stödja den offentliga ekonomins hållbarhet.

Syftet med propositionen är också att trygga en hållbar finansiering av arbetspensionssystemet. I och med att tiden i arbete förlängs växer arbetsinkomstbeloppet, vilket även stöder finansieringsbasen för arbetspensionerna. På detta sätt kan man minska trycket att höja arbetspensionsförsäkringsavgiften. Målet är att en ArPL-avgiftsnivå på 24,4 procent ska vara tillräcklig på lång sikt tack vare de föreslagna ändringarna. Även genom att öka placeringsavkastningen vid pensionsanstalterna kan man möjliggöra en lägre nivå på ArPL-avgiften. Man försöker öka placeringsavkastningen genom att öka aktieavkastningsbundenheten i fråga om pensionsanstaltarnas ansvarsskuld eller pensionsansvar, vilket således ökar placeringarnas aktievikt.

Syftet är också att trygga en tillräcklig pensionsnivå för alla åldersklasser och garantera rättvisa mellan generationerna. Längre tider i arbete skulle leda till en bättre pensionsnivå, eftersom pensionen hinner växa under en längre tid. Särskilt när det gäller ungdomarna kan pensionsnivån även förbättras genom att intjänandet av pension ändras och genom att man inte längre drar av arbetspensionsförsäkringsavgiften från de pensionsgrundande arbetsinkomsterna. För ungdomarnas del är det dessutom viktigt att man genom de föreslagna ändringarna kan minska trycket att höja pensionsavgiften. Rättvisan mellan generationerna och de olika socioekonomiska grupperna kan stödas genom att bestämmelserna om pensionstillväxten förenhetligas. I och med den stegvisa höjningen av åldersgränserna för pension samt den på ålder baserade höjda pensionstillväxten för övergångsperioden kommer ändringarnas konsekvenser för de äldre åldersklasserna att neutraliseras.

De nya pensionsformer som föreslås stöder de allmänna målen för propositionen och gör det möjligt att gå i pension på ett flexibelt sätt. Deltidspensionen ersätts med partiell förtida ålderspension, som erbjuder flexibla möjligheter att kombinera delpension med arbete. Syftet med den partiella förtida ålderspensionen är att arbetstagare eller företagare kan fortsätta längre i arbetslivet. Med tanke på finansieringen är den partiella förtida ålderspensionen aktuariesmässigt neutral, eftersom uppskovshöjningen av pensionen är permanent, förutsatt att den börjar före den lägsta åldern för ålderspension.

Eftersom åldern för ålderspensionen höjs, föreslås arbetslivspensionen såsom en ny pensionsform för de som har arbetat länge i ett tungt arbete. Arbetslivspensionen erbjuder de arbetstagare och företagare som har arbetat länge i ett arbete som är ansträngande och slitsamt en möjlighet att på vissa villkor gå i pension före ålderspensionen.

3.2 Föreslagna ändringar

Arbetspensionssystemet

Ålder för ålderspension samt justering av pensionsåldersgränser

När det gäller de som är födda 1955 eller senare föreslås det att den nedre åldersgränsen för ålderspension höjs med tre månader per varje åldersklass från nuvarande 63 års ålder, tills den lägsta åldern för ålderspension är 65 år. Således stiger den lägsta åldern för ålderspension på basis av födelseåret enligt följande:

RP 16/2015 rd

63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare,
63 år och 3 månader för dem som är födda 1955,
63 år och 6 månader för dem som är födda 1956,
63 år och 9 månader för dem som är födda 1957,
64 år för dem som är födda 1958,
64 år och 3 månader för dem som är födda 1959,
64 år och 6 månader för dem som är födda 1960,
64 år och 9 månader för dem som är födda 1961,
65 år för dem som är födda 1962,
65 år för dem som är födda 1963,
65 år för dem som är födda 1964.

För dem som är födda 1965 eller senare ska den lägsta pensionsåldern vara bunden till den förväntade livslängden så att en del av den förlängda tiden i framtiden används för arbete. Justeringarna av åldern för ålderspension ska basera sig på en i lagen angiven formel enligt vilken den lägsta åldern för ålderspension beräknas för varje åldersklass på så sätt att förhållandet mellan pensionstiden och tiden i arbete förblir detsamma som 2025. Den lägsta åldern för ålderspension ändras dock med högst två månader per år. Utöver lägsta ålder för ålderspension ska den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension samt arbetslivspension anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. De nedre åldersgränserna för partiell förtida ålderspension och arbetslivspension ändras samtidigt och med lika många månader som den lägsta åldern för ålderspension. Justeringen av åldersgränserna sker genom en förordning av social- och hälsovårdsministeriet i vilken den lägsta åldern för ålderspension och övriga åldersgränser fastställs för det år under vilket arbetstagaren eller företagaren fyller 62 år. Man får således kännedom om den lägsta åldern för ålderspension flera år före pensioneringen, varvid man kan planera sin framtid och förbereda sig i god tid på att eventuellt gå i pension.

Ålderspensionen kommer att förbli flexibel. Den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten höjs med hela år så att de som är födda 1957 eller tidigare kan tjäna in pension fram till 68 års ålder, de som är födda 1958—1961 fram till 69 års ålder och de som är födda 1962 eller senare fram till 70 års ålder.

Åldern för ålderspension inom den offentliga sektorn ska i regel höjas på samma sätt som åldern för ålderspensionen inom den privata sektorn. De yrkesbaserade åldrarna inom statens, kommunernas och kyrkans pensionssystem ska från och med 2018 höjas med minst 3 månader beroende på vilket år den nuvarande åldern för pension uppfylls. De yrkesbaserade pensionsåldrarna höjs dock högst med två år och högst till den allmänna pensionsåldersnivån.

I och med reformen tas det nya begreppet målsatt pensionsålder i bruk. Den motsvaras av den kalkylerade ålder under vilken den verkan på pensionen som föranleds av den uppskovsförhöjning som beräknats på basis av arbetstagarens eller företagarens lägsta ålder för ålderspension är lika stor som den minskning av pensionen som orsakas av livslängdskoefficienten. Uppskattningen av den målsatta pensionsåldern ska meddelas till varje arbetstagare och före-

RP 16/2015 rd

tagare genom ett pensionsutdrag senast fem år före den uppskattade lägsta åldern för ålderspension uppnås. Genom pensionsutdraget får arbetstagaren eller företagaren också en uppskattning av beloppet av ålderspensionen i målsatt pensionsålder.

För att stödja utvecklandet av arbetspensionssystemet och det politiska beslutsfattandet ska social- och hälsovårdsministeriet vart femte år från och med 2026 utvärdera arbetslivslängdens utveckling samt hela arbetspensionssystemets ekonomiska och sociala hållbarhet. Vid utvärderingen beaktas arbetslivskvotens utveckling och olika faktorer som inverkar på den.

Pensionstillväxten och livslängdkoefficienten

Den pensionstillväxtprocent som är bunden till åldern föreslås bli slopad. Pensionen växer med 1,5 procent per år från arbetstagarens och företagarens årliga inkomster. Även försäkrat arbete vid sidan av pensioneringen ökar pensionen med 1,5 procent per år. Även under återstående tid med invalidpension, under de oavlönade tider som berättigar till pension samt under tiden med invalidpension växer pensionen med 1,5 procent per år. I och med att det föreslås att de tillväxthöjningar som baserar sig på åldern ska slopas, föreslås det också att förhöjningen av arbetspensionsförsäkringsavgiften för en arbetstagare som fyllt 53 år slopas. Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift ska vara densamma oberoende av ålder.

Arbetstagarens intjänade pension beräknas på basis av hans eller hennes arbetsinkomst utan avdrag för arbetspensionsförsäkringsavgift, vilket innebär att den pensionsgrundande arbetsinkomsten blir högre än tidigare för arbetstagarnas del. Arbetstagarens årliga förändring i arbetspensionsförsäkringsavgiften beaktas i fortsättningen inte heller vid beräkningen av arbetspensionsindex och lönekoeficient. Ändringen i fråga om avdraget för arbetspensionsförsäkringsavgiften inverkar inte på fastställandet av övriga socialförsäkringsförmåner.

I fråga om pensionstillväxten föreslås det dessutom en övergångsperiod för arbetstagare och företagare i åldern 53—62 år. Under övergångsperioden ska pension intjänas med 1,7 procent per år fram till utgången av 2025. Tillväxthöjningen för övergångsperioden gäller även arbete som utförs under partiell förtida ålderspension. Arbetspensionsförsäkringsavgiften under övergångsperioden för arbetstagare och företagare i åldern 53—62 år är 1,5 procentenheter högre än i övrigt.

Om en arbetstagare eller företagare inte använder sin rätt till ålderspension i den lägsta åldern för ålderspension, justeras den intjänade pensionen med en uppskovsförhöjning på 0,4 procent för varje uppskjuten månad. Uppskovsförhöjningen ersätter den nuvarande tillväxten på 4,5 procent och har i syfte att uppmuntra personen att fortsätta i arbetslivet efter det att den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts.

Pensionstillväxten från arbete ska börja från ingången av den kalendermånad då en arbetstagare fyllt 17 år och en företagare fyllt 18 år och sluta vid utgången av den månad då den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten uppnåtts. Företagarens försäkringsskyldighet börjar i samma ålder som personens rättshandlingsförmåga. Den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten är 68 år för de som är födda 1957 eller tidigare, 69 år för de som är födda 1958—1961, och 70 år för de som är födda 1962 eller senare.

Beräkningen av invalidpensionens pensionsdel för återstående tid ändras så att den återstående tiden räknas från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började fram till arbetstagarens eller företagarens egen lägsta ålder för ålderspension, eller, om det inte föreskrivs om en egen lägsta ålder för ålderspension, till den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs för den åldersklass som ligger närmast den egna åldersklassen. När åldern för ålders-

RP 16/2015 rd

pension stiger förlängs den återstående tiden, och således blir pensionen för återstående tid, som ingår i invalidpensionen, större än för närvarande.

Dessutom ska beloppet av den pension som börjar anpassas genom en livslängdskoefficient till utvecklingen av den förväntade livslängden. Även de nya pensionsformerna, dvs. den partiella förtida ålderspensionen och arbetslivspensionen ändras genom en livslängdskoefficient när pensionen börjar. I och med att den lägsta åldern för ålderspension för de som är födda 1965 eller senare föreslås bli bunden till förändringen i den förväntade livslängden, föreslås det dock att livslängdskoefficienten reduceras så att man vid fastställandet av denna fråga och med 2027 tar i beaktande förändringarna i fråga om den lägsta åldern för ålderspension. Livslängdskoefficienten ska även gälla pensionsdelen för återstående tid när det gäller de invalidpensioner som börjar 2027 och senare.

Partiell förtida ålderspension

Den partiella förtida ålderspensionen är en ny förmån inom arbetspensionssystemet. Den ersätter pensionsformen deltidspension som slopas.

Åldersgränsen för partiell förtida ålderspension är 61 år. Åldersgränsen stiger till 62 år för personer födda 1964 eller senare. På motsvarande sätt som den lägsta åldern för ålderspension justeras också åldersgränsen för de personer som är födda 1965 eller senare så att åldersgränsen för partiell förtida ålderspension är tre år lägre än den lägsta åldern för ålderspension.

Enligt arbetstagarens eller företagarens val utgör den partiella förtida ålderspensionen antingen 25 eller 50 procent av den pension som tjänats in fram till utgången av kalendermånaden före begynnelsestidpunkten för pensionen. Pensionsbeloppet minskas med en förtidsminskning eller höjs med en uppskovsförhöjning beroende på begynnelsestidpunkten för betalningen av pensionen. Dessutom kan procentandelen av pensionen ändras från 25 procent till 50 procent en gång under pensionstiden.

Partiell förtida ålderspension ska beviljas i förtid under den tid mellan dess nedre åldersgräns och dess lägsta ålder för ålderspension under vilken pensionsbeloppet minskas permanent med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsestidpunkten för pensionen tidigareläggs efter arbetstagarens eller företagarens lägsta ålder för ålderspension. Efter det att lägsta ålder för ålderspension har uppnåtts beviljas partiell förtida ålderspension såsom uppskjuten, vilket innebär att pensionen höjs permanent med 0,4 procent för varje månad med vilken pensionen skjuts upp efter arbetstagarens eller företagarens lägsta ålder för ålderspension. Förtidsminskningen för den partiella förtida ålderspensionen ändras inte då pensionen övergår till ålderspension. För ålderspensionen kvarstår på motsvarande sätt också den uppskovsförhöjning som har fogats till den partiella förtida ålderspension som har börjat efter att lägsta ålder för ålderspension uppnåtts.

Under tiden med partiell förtida ålderspension kontrolleras inte inkomster eller arbetstid, och därför kan man arbeta fritt under pensionstiden. Arbete som utförs vid sidan av partiell förtida ålderspension ska vara försäkrat liksom övrigt arbete, och i arbete växer pensionen med 1,5 procent per månad och med 1,7 procent per månad under den övergångsperiod som föreslås för 53—62-åringar. Även en företagare är skyldig att ha en försäkring för företagarens verksamhet som bedrivs vid sidan av partiell förtida ålderspension.

Partiell förtida ålderspension är inget hinder för arbetslöshetsdagpenningen, och den dras inte heller av från arbetslöshetsdagpenningen. Beloppet av arbetslöshetsdagpenningen räknas ut enligt de normala beräkningsreglerna. Inom sjukförsäkringen har en person som får partiell förtida ålderspension rätt till sjukdagpenning om han eller hon efter pensioneringen arbetar

RP 16/2015 rd

och blir oförmögen att utföra det arbete som han eller hon som pensionerad har utfört precis innan arbetsförmågan började. Sjukdagpenningens belopp beräknas i dessa fall på basis av de arbetsinkomster som har tjänats in under pensionstiden.

Inom pensionssystemet för den offentliga sektorn kan man göra skillnad på två olika situationer i fråga om den partiella förtida ålderspensionen. För det första har en person möjlighet att gå i partiell förtida ålderspension efter att personen uppnått sin egen pensionsålder. Efter att personen uppnått sin egen pensionsålder och då kraven om period utan avbrott uppfylls, ska personens förtida ålderspension inte normeras och den obeviljade andel av partiell förtida ålderspension som börjar senare ska beviljas enligt tilläggsskyddet. Efter att den yrkesbase- rade pensionsåldern uppnåtts kan en person inte gå i partiell förtida ålderspension.

Personen har även möjlighet att gå i partiell förtida ålderspension före personen uppnått sin egen pensionsålder. För personer födda före 1960 beviljas partiell förtida ålderspension i detta fall som en normerad grundtrygghet. För personer födda 1960 eller senare görs ingen normering, utan den partiella förtida ålderspensionen beviljas på samma nivå som grundtryggheten. Den obeviljade andelen av partiell förtida ålderspension beviljas enligt tilläggsskyddet, om personen fortsätter arbeta vid sidan av den partiella förtida ålderspensionen tills den egna pensionsåldern uppnås och så att kraven i fråga om kontinuiteten uppfylls.

Arbetslivspension

Arbetslivspensionen är en ny förmån inom arbetspensionssystemet. Den ger en möjlighet att gå i pension lite tidigare än i lägsta ålder för ålderspension för de arbetstagare och företagare som har arbetat en lång tid i arbetslivet i ett ansträngande och slitsamt arbete och vars möjligheter att fortsätta med detta arbete har försämrats, men som inte har rätt till full invalidpension. Arbetslivspensionen ger ökade möjligheter att välja mellan att gå i pension eller att fortsätta arbeta. Invalidpensionen kvarstår fortfarande som pensionsform för de personer som är förhindrade att arbeta på grund av sjukdom, lyte eller skada.

I början är åldersgränsen för arbetslivspensionen 63 år. Senare ska åldersgränsen justeras precis som den lägsta åldern för ålderspension så att åldersgränsen för arbetslivspensionen är två år lägre än den lägsta åldern för ålderspension. Första gången gäller justeringen av åldersgränsen de som är födda 1965.

Ett krav vid beviljandet av arbetslivspension är att personen har varit 38 år i arbetslivet i arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagstiftningen och som är ansträngande och slitsamt. Vid bedömningen av huruvida kravet om arbetslivet uppfylls ska man i första hand använda de registeruppgifter om arbetstagarens eller företagarens arbete och försäkring som samlats i arbetspensionssystemet. Till arbetslivet räknas även moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder på högst tre år. Dessutom ska kortare avbrott i arbetet tillåtas på grund av permittering, sjukdom eller tillfällig arbetslöshet.

Vid beviljandet av arbetslivspension krävs det dessutom att arbetstagarens eller företagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada. Detta krav är lindrigare än kravet för beviljandet av full invalidpension. Således är kravet också lindrigare än vid bedömningen av den yrkesmässiga arbetsförmågan hos en person som fyllt 60 år. Bedömningen av nedsatt arbetsförmåga ska i första hand basera sig på en medicinsk utredning.

Ett krav för beviljandet av arbetslivspension är att arbetstagarens eller företagarens möjligheter att fortsätta i arbetet är bestående försvagade på grund av en lång tid i arbetslivet i ett ansträngande och slitsamt arbete och på grund av nedsatt arbetsförmåga. Ett annat krav är att det

RP 16/2015 rd

arbete som är ansträngande och slitsamt fortsätter vid tidpunkten för uppnåendet av åldersgränsen för arbetslivspension eller att det är högst ett år sedan arbetet upphörde.

Ett arbete anses vara ansträngande och slitsamt om arbetet i betydande grad innefattar en eller flera av de faktorer som anges i lagens förteckning. De faktorer som ökar ansträngningen och slitaget är arbetsrörelser som kräver stor muskelstyrka eller som belastar musklerna långvarigt, särskilt hög belastning på andnings- och cirkulationsorganen, tunga och besvärliga arbetsställningar samt upprepade arbetsrörelser som kräver styrka eller stor snabbhet eller arbetsrörelser som samtidigt kräver att handen griper, gör en vridande rörelse och använder kraft. De psykosociala faktorerna som ökar ansträngningen och slitaget är interaktivt arbete som är särskilt krävande och medför exceptionell psykisk belastning, eller arbete med uppgifter som kräver ständig vaksamhet eller särskild uppmärksamhet och där det finns hög risk för olycksfall eller olycka eller uppenbar risk för våld. Som faktorer som ökar ansträngningen och slitaget i arbetet beaktas vid bedömningen dessutom exceptionella fysikaliska faktorer, användning av skyddsutrustning som ökar belastningen, återkommande nattarbete eller på annat sätt belastande skiftarbete och återkommande långa arbetspass, samt för företagares del fortgående belastande bundenhet dygnet runt orsakad av hållning av produktionsdjur.

Vid utredningen av arbetets innehåll och ansträngningen och slitaget i arbetet används företagshälsovårdens och arbetsgivarens utlåtande samt övriga motsvarande utredningar.

Beloppet av arbetslivspension består av en pension som en person har tjänat in under sitt arbetsliv. Nivån på pensionen är en aning lägre än invalidpensionens, eftersom den inte innefattar någon pensionsandel för återstående tid.

Finansieringen av arbetspensioner inom den privata sektorn

Utjämningsbeloppet för arbetspensionsförsäkringsbolag och pensionskassor föreslås bli slopat såsom en separat del i ansvarsskulden. Det finns inte längre ett behov av utjämningsbeloppet såsom en separat del, och det finns inga tekniska hinder för att slopa det. Utjämningsbeloppet ska slopas genom att i början av 2017 överföra utjämningsbeloppet för varje arbetspensionsförsäkringsbolag till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvar som hör till solvenskapitalet. När det gäller pensionskassorna överförs utjämningsbeloppet till tilläggsförsäkringsansvaret. Att införliva utjämningsbeloppet i det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret kommer inte att inverka på beloppet av pensionsanstalternas solvenskapital, eftersom utjämningsbeloppet redan nu inräknas i solvenskapitalet. Det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret kommer i fortsättningen att vara en buffert mot såväl försäkringsrörelsen som placeringsverksamhetens risker.

För Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera kvarstår dock utjämningsbeloppet, eftersom endast en del av Eteras utjämningsbelopp fortsättningsvis räknas till solvenskapitalet. Detta beror på att invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp på grund av ikraftträdandet av ArPL innefattar sådana medel som är avsedda att täcka sådana förluster som i framtiden orsakas av att Etera har många begynnande invalidpensioner. På grund av ikraftträdandet av ArPL har det till Eteras utjämningsbelopp dessutom fogats två separata reservationer, nämligen en avgiftsförlustbelastning och ett belopp som överförts till avgiftsförlustdelen, vilka hänför sig till de förvaltningskostnader och avgiftsförluster som var högre än genomsnittet år 2007 och som senare har realiserats. Dessa poster räknas inte heller in i Eteras solvenskapital.

Innan utjämningsbeloppet överförs till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret eller till tilläggsförsäkringsansvaret ska arbetspensionsförsäkringsbolagens utjämningsavsättning i slutet av 2016 kompletteras genom utjämningsbeloppet och pensionsstiftelsernas och pensionskassornas solvenskapital på grund av ibruktagandet av den nya mortalitetsgrunden. Pensionsan-

RP 16/2015 rd

stalternas utjämningsavsättningar ska sammanlagt kompletteras med ett belopp som motsvarar en halv procent av den lönesumma som 2016 försäkras enligt ArPL.

Andelen av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret föreslås bli höjd till en femtedel av pensionsanstaltens ansvarsskuld eller pensionsansvar. Det föreslås att aktieavkastningsbundenheten för ansvarsskulden eller pensionsansvaret höjs så att en femtedel av ändringen i pensionsanstalternas ansvarsskuld eller pensionsansvar baserar sig på den genomsnittliga avkastningen av pensionsanstalternas placeringar i noterade aktier i utvecklade stater. Avsikten är att gradvis övergå till en nivå på en femtedel före 2018. Den nedre och övre gränsen för det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret ändras så att detta tilläggsförsäkringsansvar kan sänka beloppet av pensionsanstaltens pensionsansvar eller ansvarsskuld med högst 20 procent och höja det med högst en (1) procent.

För en enskild pensionsanstalts avkastning av aktieplaceringar fastställs en maximigräns på 65 procent. Som aktieplaceringar beaktas alla direkta och indirekta placeringar som omfattas av aktieriskerna enligt solvensbestämmelserna. Om gränsen överskrids leder det till ett kapitalkrav som binds till solvensgränsen.

Den del av ålderspensionen som pensionsanstalten ansvarar för ska utvidgas så att den gäller allt arbete som arbetstagaren utför och som utförs inom ramen för lagens tillämpningsområde innan ålderspensionen börjar. Pensionsanstaltens del ger en årlig pensionstillväxt på 0,4 procent.

I och med att det föreslås att de tillväxthöjningar som baserar sig på åldern ska slopas, föreslås det också att den förhöjda arbetspensionsförsäkringsavgiften för en arbetstagare eller företagare som fyllt 53 år slopas.

Arbetspensionsförmånernas förhållande till ersättningar enligt patientskadelagen och lagen om ansvar i spårtrafik

Det föreskrivs att de ersättningar för inkomstbortfall enligt patientskadelagen (585/1986) som utbetalats till den skadade ska vara primära förmåner i förhållande till arbetspensionen, dvs. att dessa ersättningar ska dras av från arbetspensionen i fortsättningen. I patientskadelagen föreskrivs det också att den ersättning för förlorat underhåll som ska betalas till en efterlevande make och ett minderårigt barn som har rätt till underhåll är en primär förmån i förhållande till familjepensionen.

På basis av lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) ersätts person- och föremålsskador som har uppkommit inom spårtrafiken. För skadeståndsansvaret enligt lagen om ansvar i spårtrafik behöver man inte alltid ha försäkring. Därför föreslås det att den kostnadsmotsvarighet som gäller ersättningarna och som hör till den instans som ansvarar för en skada inom spårtrafiken ska verkställas via pensionsanstaltens regressrätt. Pensionsanstalten har rätt att av den som idkar verksamhet enligt lagen om ansvar i spårtrafik få tillbaka invalidpension, familjepension och rehabiliteringsförmån som den betalat, om arbetstagarens eller företagarens arbetsförmåga eller förmånslåtarens död har orsakats av ett skadefall som ska ersättas enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Regressrätten gäller inte ålderspensionen.

Pensionslagen för den offentliga sektorn

Bestämmelserna om pensionsskyddet för den offentliga sektorn finns för närvarande i flera olika pensionslagar. De som är anställda inom kommunen hör till KomPL och de som är anställda hos staten till StaPL. Till StaPL hör dessutom vissa andra som arbetar inom kommunerna eller inom den privata branschen, som t.ex. äldre arbetstagare vid grundskolor och uni-

RP 16/2015 rd

versitet. Bestämmelser om pensionsskyddet för FPA:s tjänstemän finns i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001), och bestämmelser om pensionsskyddet för arbetstagare inom den evangelisk-lutherska kyrkan finns i KyPL.

Det föreslås att pensionslagarna för den offentliga sektorn slås samman till en enda pensionslag genom pensionslagen för den offentliga sektorn. I pensionslagen för den offentliga sektorn ska det föreskrivas om pensionsskyddet för de personer som är anställda hos Kevas medlemssamfund, staten, evangelisk-lutherska kyrkan och FPA. Pensionsskyddets sakinhåll föreslås inte bli ändrat i och med sammanslagningen av pensionslagarna. Verkställigheten av pensionsskyddet ska skötas av Keva, som är en offentligrättslig pensionsanstalt. Om Kevas förvaltning och finansiering samt om finansieringen av pensionsskyddet för tjänstemän inom evangelisk-lutherska kyrkan och FPA ska det föreskrivas genom särskilda lagar, som ska behandlas i en kommande regeringsproposition.

Militärpensionssystemet

Höjningen av pensionsåldrarna genomförs för personalen i militärtjänst vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet i samma omfattning som för övriga löntagare, och således föreslås det att även militärpensionerna senareläggs med tre månader från och med 2018 tills den senarelagda tiden omfattar 24 månader. Hur pensionen senareläggs beror på de nuvarande bestämmelserna om vilket år rätt till militärpension uppkommer och om avgångsålder. När den allmänna lägsta åldern för ålderspension uppnått 65 år, ska den enligt förslaget bindas till den förväntade livslängden och militärpensionerna från och med 2030 senareläggas i samma omfattning som höjningen av den allmänna nedre åldersgränsen för ålderspension.

På grund av militärpensionssystemets annorlunda beräkningssätt skulle sloandet av minskningen av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift leda till en obehörig vinst för de personer som omfattas av militärpensionssystemet. För att undvika den överkompensation som sloandet av minskningen av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift skulle orsaka föreslås det att arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift ska bevaras inom militärpensionssystemet.

Övriga ändringar

Tilläggs-pensionsskydd

Systemet med registrerade APL-tilläggs-pensioner har avskaffats genom lagändringarna 1207—1210/2013. Bestämmelser om samordningen av det lagstadgade pensionsskyddet och systemet med APL-tilläggs-pensionerna finns i lagen om införande av ArPL (396/2006). Vissa arbetsgivare har även ordnat tilläggs-pensionen för sina arbetstagare genom andra arrangemang än med APL-tilläggs-pensionerna. Vissa av dessa arrangemang omfattas arbetsrättsligt av anställningsvillkoren, vilket innebär att det är arbetsgivaren som ansvarar för de avgifter som hänförs till dem. Arrangemangen bygger ofta på det antagande att den lagstadgade pensionen börjar utbetalas i den pensionsålder som anges i tilläggs-pensionssystemet eller senast i 63 års ålder. Delvis baserar sig detta på att det i samband med pensionsreformen 2005 föreskrevs i ikraftträdandebestämmelsen i lag 634/2003 att den lagstadgade pensionen betalas i en lägre pensionsålder för tilläggs-pensionsskydd än pensionsåldern enligt grundtryggheten. Efter pensionsreformen av 2005 är detta möjligt om tilläggs-pensionsskyddet vid tidpunkten för den nämnda regeringspropositionen har baserat sig på sådana arrangemang som nämns i ikraftträdandebestämmelsen.

Det föreslås nu att det i bestämmelserna om ikraftträdandet av denna reform, på samma sätt som i ikraftträdandebestämmelsen i pensionsreformen av 2005, ska föreskrivas att arbetstaga-

ren ska ha rätt att få den lagstadgade pensionen i en lägre ålder för tilläggspensionsskydd än pensionsåldern enligt grundtryggheten. Således förändras läget för de ovan nämnda arrangemangen inte avsevärt på grund av denna reform. Bland annat på grund av kostnader som plötsligt stiger kan arbetsgivaren ha svårt att hålla pensionslöften som getts i samband med arbetsförhållanden. Å andra sidan har äldre arbetstagare inte arbetat en tillräckligt lång tid för att kunna ordna ersättande förmåner. Trots de bestämmelser som nu föreslås medför tilläggspensionerna på grund av pensionsreformen ofta extra kostnader för de arbetsgivare som har arrangerat tilläggspensionsskyddet.

I de fall en pensionsform med tilläggspensioner hörde till de arrangemang som skyddades av reformen av 2005 föreslås det i propositionen att de personer som omfattas av dessa arrangemang ska kunna få lagstadgad ålderspension i åldern för tilläggspensionsskyddet eller i 63 års ålder. I pensionen görs dock en förtidsminskning på 0,4 procent för varje månad med vilken pensionen börjar före den lagstadgade lägsta åldern för ålderspension. Den lagstadgade lägsta åldern för ålderspension stiger dock även för dessa personer i och med denna reform. Beloppet av förtidsminskningen motsvarar det belopp som föreslås bli använt vid beräkningen av förtidsminskningen av den partiella förtida ålderspensionen.

Denna reglering gäller de personer vars anställningsförhållande hänför sig till ett sådant tilläggspensionsarrangemang som har ordnats den 3 september 2015 på det sätt som beskrivs i ikraftträdandebestämmelserna. Detta gäller endast de former av tilläggspensionsskydd som omfattades av ikraftträdandebestämmelserna redan år 2005 och de tilläggspensionsarrangemang i samband med bolagiseringen av funktionerna inom den offentliga sektorn som har genomförts före den 3 september 2015 och där det gamla pensionsskyddet för den offentliga sektorn har ersatts med en fritt formad gruppensionsförsäkring eller med ett tilläggspensionsskydd ordnat av en pensionsstiftelse eller pensionskassa.

De föreslagna ändringarna av det lagstadgade pensionsskyddets ålder för ålderspension innebär ofta att arbetsgivarens kostnader för tilläggspensionsskyddet ökar. Om arbetsgivaren har möjlighet att förbereda sig på förhand på att kostnaderna ökar, föreslås det att möjligheten att förbereda sig på ändringar av det tilläggspensionsskydd som ordnats i en pensionsstiftelse eller pensionskassa ska kunna ske genom att överföra medel till en indexförhøjningsavsättning som ingår i pensionsansvaret. Dessa medel kan senare användas för att täcka det ökade pensionsansvaret som orsakats av de höjda åldrarna för ålderspensionen.

Folkpension och garantipension

Åldersgränsen för ålderspension enligt folkpensionssystemet är för närvarande 65 år. Då den lägsta åldern för ålderspension enligt arbetspensionslagarna stiger över 65 föreslås det att höjningen av den nedre åldersgränsen för ålderspension enligt folkpensionssystemet ska motsvara höjningen av den lägsta åldern för ålderspension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. I praktiken gäller ändringen de som är födda 1965 eller senare.

Den som är född före 1958 ska fortfarande ha rätt till förtida ålderspension som beviljas inom folkpensionssystemet i 63 års ålder. Den som är född 1958—1961 har rätt att få ålderspension i förtid i 64 års ålder. Efter det höjs den nedre åldersgränsen för förtida ålderspension och slopas i fråga om denna ålderklass när åldern för ålderspension enligt arbetspensionslagarna uppnått 65 års ålder.

I folkpensionssystemet är utgångspunkten att en persons arbetspension som tas ut i förtid före pensionsåldern minskar folkpensionen med det totala belopp som skulle ha betalats till pensionstagaren i normal ålder för ålderspension. Enligt denna utgångspunkt föreslås det att den

RP 16/2015 rd

partiella förtida ålderspensionen enligt arbetspensionssystemet ska beaktas i folkpensionssystemet som inkomst utan någon förtidsminskning.

En person som får arbetslivspension inom arbetspensionssystemet ska ha rätt att få förtida ålderspension som betalas inom folkpensionssystemet. En person som går i arbetslivspension ska även ha rätt till pensionstagares bostadsbidrag, vårdbidrag för pensionstagare samt barnförhöjning.

Främjande av invalidpensionärens återgång i arbete

Den lag på viss tid som gäller främjande av sjukpensionärens återgång i arbete (738/2009) gäller fram till utgången av 2016. Syftet med lagen är att främja invalidpensionärens återgång i arbete. Att en person som får invalidpension har möjlighet att pröva arbeta är viktigt även i fortsättningen. Eftersom en noggrannare utredning av möjligheterna att kombinera pension med arbete är ändamålsenlig och det för närvarande pågår ett nationellt inkomstregisterprojekt som hänför sig till arbetsinkomsterna i realtid, föreslås det i detta skede att giltighetstiden för den gällande lag som är i kraft för viss tid förlängs till utgången av 2020.

Bestämmelser om arbetstagares avgångsålder

Enligt 6 kap. 1 a § 1 mom. i arbetsavtalslagen (55/2001) upphör en arbetstagares anställningsförhållande utan uppsägning och uppsägningstid vid utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 68 år, om inte arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om förlängning av anställningsförhållandet. Motsvarande bestämmelse finns i 7 kap. 2 § 1 mom. i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011). Fastställandet av avgångsåldern till 68 år har baserat sig på arbetstagarens flexibla pensionsålder på 63—68 år, som föreskrivits i lagen om pension för arbetstagare. På grund av att den nedre åldersgränsen för pension höjts behöver även bestämmelsen om avgångsålder i arbetsavtalslagen och i lagen om sjöarbetsavtal ändras, så att bestämmelsen motsvarar de ändringar som görs i pensionslagarna.

Deltidsarbete i samband med partiell förtida ålderspension

I 15 § i arbetstidslagen (605/1996) finns bestämmelser om förkortad arbetstid. Om en arbetstagare för att övergå till deltidspension vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden, ska arbetsgivaren enligt 3 mom. i paragrafen försöka ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidarbete. Då förkortas arbetstiden på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om med beaktande av arbetstagarens behov samt produktions- och serviceverksamheten. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns i 5 a § i sjöarbetstidslagen (296/1976) och i 6 a § i lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart (248/1982). I och med att systemet med deltidspension slopas, behöver de ovan avsedda bestämmelserna ändras så att de motsvarar det föreslagna systemet med partiell förtida ålderspension.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Samhällsekonomin

Förslagen bedöms påverka den offentliga ekonomins hållbarhet på tre olika sätt. Propositionen minskar pensionsutgiften med dryga 0,6 procentenheter i förhållande till bruttonationalprodukten och minskar den offentliga ekonomins hållbarhetsunderskott i samma omfattning. Dessutom bedöms förslagen öka sysselsättningen och således öka bruttonationalprodukten. Med beaktande av dessa konsekvenser bedöms propositionen minska den offentliga ekono-

RP 16/2015 rd

mins hållbarhetsunderskott med cirka en (1) procentenhet. Då det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvarets andel dessutom föreslås höjas till en femtedel av pensionsanstaltens ansvarsskuld förväntas i framtiden placeringsavkastningen öka och hållbarhetsunderskottet minska.

I och med att åldern för ålderspension höjs och binds till utvecklingen av den förväntade livslängden förväntas tiden i arbetslivet förlängas, vilket därmed ökar sysselsättningen och ökar de sammanlagda arbetsinkomsterna inom ekonomin, dvs. arbetsinkomstsumman. Om man använder den förväntade pensionsåldern för att mäta hur mycket pensionen senareläggs på grund av propositionen, bedöms resultatet bli cirka 0,9 år före 2030. Enligt bedömningarna kommer den förväntade pensionsåldern att år 2023 uppnå en nivå på 62,4 år.

Propositionens inverkan på antalet sysselsatta personer uppgår till cirka 42 000 personer före 2030 och cirka 91 000 personer före 2080. Arbetsinkomstsumman ökar med cirka 1,5 procent före 2030 och med cirka 3,5 procent före 2080. Det är dock sannolikt att höjningen av den lägsta åldern för ålderspensionen inte omvandlas i sin helhet till tid i arbete, varvid antalet arbetslösa och förtidspensionerade kan öka. Konsekvenserna beror i slutändan på hur höjningen av de åldersgränser som gäller förmånerna inverkar på pensioneringen och hur sysselsättningen av äldre utvecklas i övrigt.

Arbetspensionsutgiften

Vissa av de föreslagna ändringarna i pensionstillväxten minskar och vissa ökar pensionstillväxtbeloppet. På grund av att tiden i arbetslivet förlängs kommer dock de genomsnittliga månadspensionerna att växa i alla åldersklasser. Som en följd av de föreslagna ändringarna minskar arbetspensionsutgiften med cirka 2,8 procent före 2030 jämfört med beräkningen enligt den nuvarande lagstiftningen. Efter det börjar arbetspensionsutgiften närma sig en baskalkylnivå som följer den gällande lagen, men efter detta överskrider denna.

De enskilda pensionslagarnas inverkan på pensionsutgifterna per år beskrivs på 2014 års prisnivå i tabellen nedan.

Propositionens konsekvenser för arbetspensionsutgifterna (M€)	2020	2030	2050
ArPL	94	-607	-820
FöPL	-6	-127	-280
LFöPL	3	-30	-64
KomPL	28	-179	-366
StaPL	19	-39	-17

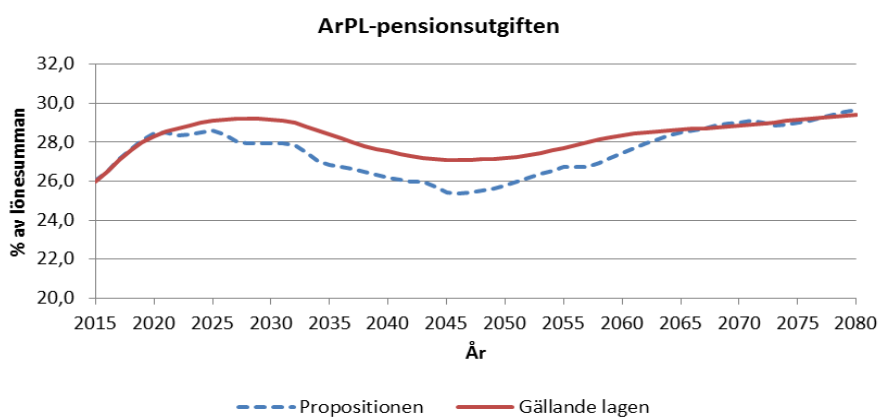
I början kommer ändringarna att öka arbetspensionsutgifterna främst på grund av att nivån på invalidpensionerna förbättras. När den nedre gränsen för åldern för ålderspension stiger kommer arbetspensionsutgifterna att börja minska i förhållande till den gällande lagen. Avdraget för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift från de pensionsgrundande inkomsterna ska slopas, vilket innebär att nivån på pensionen samt arbetspensionsutgiften stiger. Denna verkan börjar synas tydligt när vi närmar oss slutet av seklet. Arbetspensionsutgifterna enligt FöPL och LFöPL kommer även på lång sikt att bli lägre än vad de är enligt den gällande lagen, ef-

RP 16/2015 rd

tersom arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift inte heller för närvarande enligt försäkringen enligt dessa lagar dras av från den inkomst som gör att pensionen växer.

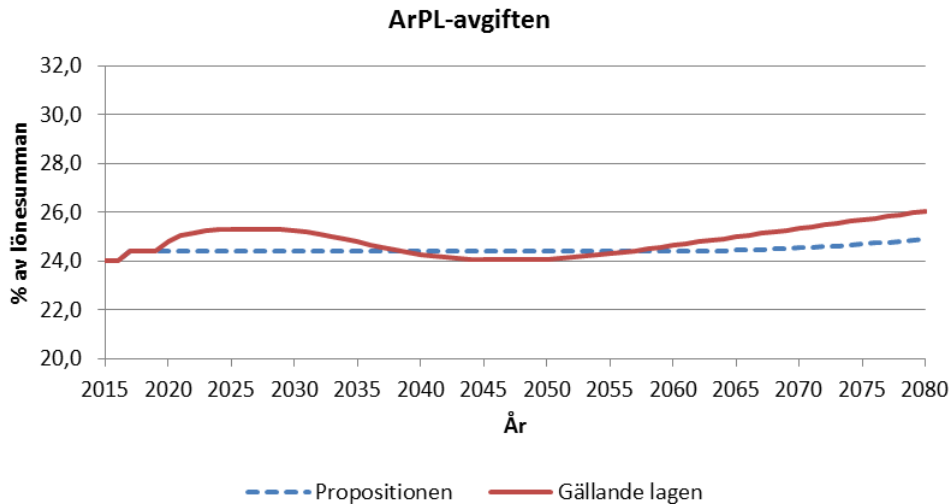
På grund av att finansieringen av arbetspensionerna baserar sig på storleken av den försäkrades arbetsinkomstbelopp, är det viktigt att i stället för utgifterna i euro också granska pensionsutgifterna i förhållande till arbetsinkomstbeloppen. Även på lång sikt kommer propositionen främst att minska detta förhållande, eftersom arbetsinkomstbeloppet stiger. Förhållandet mellan pensionsutgiften och lönesumman enligt varje lag kommer i slutet av seklet att i ArPL, KomPL och StaPL närma sig nivån enligt den gällande lagen, medan relationstalet i FöPL och LFöPL kommer att förbli permanent lägre än nivån enligt den gällande lagen.

I bifogad bild beskrivs hur pensionsutgifterna enligt ArPL utvecklas i förhållande till lönesumman enligt den gällande lagen samt efter ändringarna enligt propositionen.

Källa: Pensionsskyddscentralen

Då pensionsutgiften i förhållande till lönesumman minskar möjliggörs en lägre nivå på arbetspensionsförsäkringsavgifterna under kommande årtionden än nivån enligt kalkylen i den gällande lagen. Således kan den avgiftsnivå för ArPL som överenskommit för 2017—2019, dvs. 24,4 procent av lönerna, bedömas räcka till mitten av 2060-talet. Enligt den gällande lagstiftningen skulle ArPL-avgiften stiga till cirka 25,3 procent före 2025. Huruvida avgiftsnivån är tillräcklig beror dock i fortsättningen också på t.ex. sysselsättningen, lönenivån och place-ringsavkastningarnas utveckling. I bilden nedan visas utvecklingen av ArPL-avgiften enligt den gällande lagen samt efter ändringarna enligt propositionen.

Källa: Pensionsskyddscentralen

De föreslagna ändringarna får ingen stor verkan på pensionsmedlen enligt ArPL i förhållande till lönesumman på medellång sikt. På lång sikt samlas det in mera pensionsmedel i förhållande till lönesumman än det skulle insamlas utan de föreslagna ändringarna. Enligt kalkylen i propositionen skulle pensionsmedlens förhållande till lönesumman vara cirka 289 procent år 2080, medan förhållandet i kalkylen enligt den gällande lagen skulle vara cirka 220 procent. Den relativa tillväxten av pensionsmedlen beror främst på att pensionsmedlen minskar i förhållande till lönesumman om avgiftsnivån enligt ArPL förblir oförändrad.

Nivån på aktieavkastningsbundenheten föreslås höjas från 10 procent till 20 procent. Som en följd av ändringen kan pensionsanstalterna inom den privata sektorn öka placeringarnas aktievikt med cirka 7—8 procentenheter utan att nämnvärt öka placeringsrisken för enskilda pensionsanstalter. Om andelen av aktieplaceringar ökar, växer också placeringsavkastningarna med uppskattningsvis 0,1—0,2 procentenheter, men uppskattningen beror i hög grad på hur t.ex. ränte- och aktieplaceringarna antas producera. Större placeringsavkastningar möjliggör på lång sikt en ArPL-avgiftsnivå som är lägre än den nämnda procentenheten 0,2—0,4. När bedömningen i denna proposition gjordes beaktades dock inte den eventuella ökningen av placeringsavkastningarna som den ökade andelen av aktieplaceringar kan medföra.

FPA-förmåner

Pensionsreformen senarelägger pensionen och leder till att de genomsnittliga arbetspensionerna växer, vilket minskar FPA:s pensionsutgift på lång sikt. Å andra sidan ökar pensionsreformen behovet av sjukdagpenning och utkomstskydd för arbetslösa samt av de förmåner som hänför sig till utkomstskyddet, eftersom de åldersklasser som är berättigade till dessa förmåner ökar när den lägsta åldern för ålderspension stiger. Som helhet ökar pensionsreformen FPA:s utgifter för förmåner, men förmånsutgifternas förhållande till bruttonationalprodukten förändras inte i och med att reformen även ökar bruttonationalprodukten. Pensionsreformen stärker dessutom den pågående utveckling där tyngdpunkten i FPA:s förmåner i allt större utsträckning överförs till de förmåner som gäller sjukförsäkring och arbetslöshet.

RP 16/2015 rd

Under prognosperioden och i och med att sjukförsäkringsandelen av FPA:s totala utgifter växer, kommer statens andel av finansieringen att minska och arbetsgivarnas och de försäkrades andelar att växa. Pensionsreformen överför i viss mån finansieringens tyngdpunkt från de försäkrade till arbetsgivarna och kommunerna.

I bifogad tabell beskrivs propositionens konsekvenser för FPA:s totala utgifter i euro på 2014 års prisnivå samt i förhållande till bruttonationalprodukten.

Propositionens konsekvenser för FPA:s totala utgifter	2020	2030	2050
Miljoner euro	15	161	479
Procent i förhållande till BNP	-1,5	0,0	0,0

Statsfinanserna

Som nämnts tidigare, kommer de föreslagna ändringarna att minska arbetspensionsutgiften enligt StaPL i förhållande till arbetsinkomstsumman. Utöver detta ansvarar staten också för FöPL- och LFöPL-kostnaderna till de delar försäkringsavgifterna inte räcker till för att täcka dessa kostnader. Före 2030 föranleder de föreslagna ändringarna en minskning av statens årliga andel av FöPL med cirka 117 miljoner euro, och en minskning av statens årliga andel av LFöPL med cirka 26 miljoner euro på 2014 års prisnivå. Före 2080 föranleder de föreslagna ändringarna en minskning av statens årliga andel av FöPL med cirka 317 miljoner euro, och en minskning av statens årliga andel av LFöPL med cirka 112 miljoner euro på 2014 års prisnivå. Omedelbart efter ikraftträdandet kan propositionen dock tillfälligt öka statens andelar av FöPL och LFöPL då intäkterna av pensionsavgifterna minskar på kort sikt, men pensionsutgifterna först på lång sikt.

Staten ersätter en förmån som intjänats under tiden för vård av barn under tre år eller under tiden i studier. Propositionen minskar dessa årliga förmånsutgifter med 6 miljoner euro före 2030, och med 49 miljoner euro före 2050 på 2014 års prisnivå.

Statens andel av FPA:s finansiering påverkas under de första årtiondena endast i viss mån av de föreslagna ändringarna. År 2030 växer statens årliga finansieringsandel med 4 miljoner euro till följd av propositionen.

Verkställigheten av arbetspensionssystemet

De föreslagna lagändringarna orsakar pensionsanstalterna många ändringsbehov i fråga om datasystemen. Inom arbetspensionssystemet bedöms kostnaderna för ändringarna i datasystemen uppgå till sammanlagt cirka 26 miljoner euro.

Prioriteringen av patientskadlagen och regressrätten för den som idkar spårtrafik

I och med att de ersättningar för inkomstbortfall samt pensioner som betalas från patientförsäkringen blir primära i förhållande till förmånerna enligt arbetspensionslagen ändras de ersättningar som betalas på basis av patientförsäkringen samt ersättningsansvaret och försäkringsavgifterna. På motsvarande sätt minskar också kostnaderna för arbetspensionssystemet. Antalet nya personer som får den ersättning för inkomstbortfall eller förmåner som betalas från patientförsäkringen bedöms uppgå till högst 50 personer per år. Ändringen leder till en år-

lig ökning på 4 miljoner euro av patientförsäkringens ersättningskostnader, vilket utgör en tillväxt på cirka 10 procent. Ändringen ökar patientförsäkringens ersättningsansvar med cirka 60 miljoner euro inom de följande 40 åren. Den privata sektorns försäkringsavgifter för patientförsäkring bedöms öka med cirka 10 procent per år. Inom den offentliga sektorn, där man använder försäkring med fullständig självrisk, syns ökningen av ersättningsutgifterna i försäkringsavgiften först efter en längre tid.

Enligt bedömningar sker det per år mycket få sådana skador inom spårtrafiken för vilka det ska betalas löpande ersättning på grund av inkomstförlust eller förlust av underhåll, men vid en större olycka kan ersättningarna bli mycket stora. Ansvar hos den som bedriver verksamhet enligt lagen om ansvar inom spårtrafiken är redan för närvarande omfattande när det gäller skador inom spårtrafiken.

4.2 Konsekvenser för förmånstagarnas ställning

Konsekvenserna för pensionsnivån

De föreslagna ändringarna får konsekvenser för de kommande förmånstagarnas ställning. Ställningen för de personer som redan får pension ändras inte, eftersom de föreslagna ändringarna inte ingriper i nivån på de pensioner som redan betalas.

Ändringarna inverkar särskilt på de yngre generationernas pensioner, eftersom vissa av de föreslagna ändringarna inverkar till fullt belopp först efter flera årtionden på de pensioner som ska betalas. Den mest betydande konsekvensen för pensionsnivån får de föreslagna ändringarna i och med höjningen av den lägsta åldern för ålderspension. Höjningen av den lägsta åldern för ålderspension förlänger tiden i arbetslivet, och den förlängda tiden i arbetslivet leder till en bättre pensionsnivå. Det föreslås även många ändringar som inverkar på pensionstillväxten och pensionsbeloppet. De höjda åldersbaserade pensionstillväxtprocenten föreslås bli slopade efter övergångsperioden, och pensionstillväxten ska börja redan vid 17 års ålder. Dessutom ska arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift inte längre dras av från den pensionsgrundande inkomsten, vilket ökar pensionstillväxten. Dessa ändringar innebär att pensionstillväxtens tyngdpunkt på slutet av arbetslivet minskar. Dessutom ska tillväxtprocenten på 4,5 procent för de personer som har uppnått åldern för ålderspension ersättas så att uppskovsförhöjningen fås redan från och med den lägsta åldern för ålderspension.

Nivån på invalidpensionerna förbättras i och med att den återstående tid som ska ingå i invalidpensionen förlängs. Å andra sidan ska livslängdskoefficienten från och med 2027 även gälla den återstående tiden, vilket får en sänkande effekt på nivån på invalidpensionerna.

Från ingången av 2027 ska både de nedre åldersgränserna för pension samt pensionsbeloppet bindas till utvecklingen av den förväntade livslängden. Samtidigt sänks livslängdskoefficienten så att den motsvarar den nya pensionsåldern för att inte den förlängda förväntade livslängden ska beaktas två gånger både i pensionsnivån och i pensionsåldern. Livslängdskoefficienten sänks så att den när åldern för ålderspension överskrider 65 års ålder inte minskar kapitalvärdet på inkomsterna av ålderspensionen under livstiden. Som en följd av denna lindring minskar den sänkande effekt som livslängdskoefficienten har på en begynnande pension.

På grund av de sammanlagda konsekvenserna av de föreslagna ändringarna bedöms de genomsnittliga arbetspensionerna växa för alla kommande pensionsåldersklasser jämfört med den nuvarande lagstiftningen. Konsekvenserna för pensionsnivån är beroende av hur lång ti-

den i arbetslivet är, och därför är konsekvenserna för pensionsnivån mindre om tiden i arbetslivet inte förlängs enligt bedömningen.

Pensionsreformen förbättrar särskilt de yngre generationernas pensionsnivå. Till exempel nivåerna på ålderspensionen för de som är födda 1962 stiger i genomsnitt med cirka 3 procent, för de som är födda 1970 med cirka 6 procent och för de som är födda 1980 med cirka 9 procent. Att pensionsnivån stiger beror främst på den förlängda tid i arbetslivet som följer av höjningen av den nedre åldersgränsen för ålderspension för de som är födda på 1960- och 1970-talet. Till exempel tiden i arbetslivet för den åldersklass som är född 1979 förlängs med cirka ett år. I fråga om de som är födda på 1980-talet förbättras pensionsnivån även på grund av de ändringar som inverkar på fastställandet av pensionen, som t.ex. den sänkta livslängdskoefficienten och att arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift inte längre dras av från den pensionsgrundande inkomsten.

Om man ser på pensionstagarnas utbildningsnivå kommer förbättrandet av pensionsnivån att gälla särskilt de personer som har lägre utbildning. Månadspensionerna för de som högst har avlagt examen på mellanstadiet och som är födda 1965 stiger eventuellt med 2—3 procent mera än månadspensionerna för de som minst har avlagt en examen i lägre högskoleutbildning. Detta beror på att tiden i arbete för de som är lägre utbildade börjar tidigare än genomsnittet. De ändringar som föreslås gällande reglerna om pensionstillväxten överför pensionstillväxtens tyngdpunkt från slutet av tiden i arbetslivet till arbetslivets mellanskede, vilket är bättre för de som har lägre utbildning än de som har högskoleutbildning. På grund av de föreslagna ändringarna bedöms tiden i arbetslivet dock bli lite längre för de som minst har avlagt en examen i en lägre högskoleutbildning än för de som högst har avlagt en examen från mellanstadiet.

När det gäller de yngre åldersklasserna förbättras pensionsnivån en aning mera för de som har låga inkomster. Nivån på de stora arbetspensionerna både för män och kvinnor bedöms växa 2—3 procent mindre än nivån på de små och medelstora arbetspensionerna när det gäller de åldersklasser som är födda 1975 eller senare.

Konsekvenser för pensionsinkomster och pensionsavgifter under hela livscykeln

I och med de föreslagna ändringarna av pensionsåldersgränserna skulle tiden med pension bli kortare än den skulle bli utan reformen. Trots att månadspensionerna stiger är beloppet av de pensionsinkomster som de som är födda på 1960- och 1970-talet har fått under hela livscykeln därför mindre än de är enligt den gällande lagstiftningen. Den höjning av pensionstillväxten, som föreslås för 53—62-åringar för övergångsperioden, mildrar dock denna minskande verkan. Som helhet kommer föreslagen t.ex. att leda till att pensionsinkomsterna för hela livscykeln för de som är födda på 1960- och 1970-talet är cirka 3 procent lägre än de är enligt den gällande lagstiftningen. Från och med den åldersklass som är född 1990 stiger nivån på månadspensionerna så mycket att även pensionsinkomsterna under hela livscykeln växer jämfört med den gällande lagstiftningen.

Som en följd av de föreslagna ändringarna ändras också beloppet av de pensionsavgifter som betalats under hela livscykeln, men ändringen är klart mindre än ändringen i pensionsinkomsterna under hela livscykeln. Pensionsavgifterna under livscykeln för de åldersklasser som är födda på 1970-talet eller senare är lägre än de är enligt den gällande lagstiftningen. För de åldersklasser som är födda tidigare än detta är ändringen av pensionsavgifterna under livscykeln liten.

Ålderspension

I propositionen föreslås det att de nedre åldersgränserna för ålderspensionen ska höjas. Den nedre åldersgränsen per åldersklass stiger stegvis till 65 år för de som är födda 1955 eller senare. Den lägsta åldern för ålderspension för de som är födda 1965 eller senare ska vara bunden till utvecklingen av den förväntade livslängden. Höjningen av åldersgränsen för ålderspension förlänger tiden i arbetslivet, men inte till fullt belopp, eftersom en del arbetstagare och företagare går i invalid- eller arbetslivspension eller blir arbetslösa innan de uppnår sin ålder för ålderspension. Hur mycket nivån på ålderspensionen stiger på individnivå beror på hur mycket personens tid i arbetslivet förlängs konkret. Om en person inte fortsätter i arbetslivet då den lägsta åldern för ålderspension stiger, kan pensionsnivån bli lägre än pensionen enligt den gällande lagstiftningen.

När det gäller pensionssystemet för den offentliga sektorn föreslås det utöver höjningen av de nedre åldersgränserna för ålderspension även att de yrkesbaserade pensionsåldrarna ska höjas. Inom det kommunala pensionssystemet bedöms höjningen av de yrkesbaserade pensionsåldrarna gälla cirka 4 900 personer, och inom statens pensionssystem cirka 3 500 personer. Vid bedömningen av antalet personer har man beaktat mortalitet, arbetsoförmåga och konsekvenser av utläggning på entreprenad. De yrkesbaserade pensionsåldrarna höjs stegvis med tre månader per år, dock med högst två år och till den allmänna nivån på pensionsåldern. För största delen stiger den yrkesbaserade pensionsåldern dock med högst 9 månader.

Det föreslås att militärers pension senareläggs i samma omfattning som för andra löntagare. I fråga om militärpensionssystemet gäller de föreslagna ändringarna för närvarande cirka 9 100 personer som är i tjänst, och sammanlagt cirka 10 000 personer, om man beaktar de militärer som före ikraftträdandet av de föreslagna ändringarna ska anställas i stället för de som går i pension. Fram till cirka 2023 kommer det att finnas så kallade gamla militärer, dvs. de som levde före dem som började 1993, som går i militärpension. Deras pensionsrätt uppkommer stegvis efter 25—30 år på basis av den tid de har tjänstgjort i militär tjänst före den 31 december 1994. Motsvarande krav på militärtjänstetiden i fråga om piloter är 20—25 år och tjänstgöringstiden före den 1 januari 1994 multipliceras med 1,5.

Tidsgränsen för gamla militärers tjänstgöringstid föreslås bli förlängd med tre månader per år med början från de som 2018 eller senare får rätt till pension enligt de gällande bestämmelserna. De s.k. nya militärerna, dvs. de som har börjat efter 1992, får för närvarande rätt till pension oftast i avgångsåldern 55 år. Det föreslås att pensionsåldern höjs stegvis med tre månader per år med början från de som är födda 1963. Även andra pensionsåldrar inom försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet föreslås bli höjda på motsvarande sätt. De andra åldersgränserna inom försvarsmakten utgörs av åldersgränsen 60 år, åldersgränserna 45—50 eller 52 år för piloter samt åldersgränsen 63 år för en kommandör för försvarsmakten. För gränsbevakningsväsendets del gäller höjningen åldersgränserna 55, 60 och 63 år och för piloternas del åldersgränsen 50 år. Höjningen ska även gälla de som är födda före 1963 och vars tjänst på 30 år når sitt slut 2018 eller senare.

Utöver höjningen av de lägsta åldrarna för ålderspension föreslås det att man tar i bruk en målsatt pensionsålder, som betyder den ålder i vilken den höjning av arbetstagarens eller företagarens pension som beror på uppskovsförhöjningen enligt den lägsta åldern för ålderspension ska vara lika stor som den pensionsminskning som orsakas av livslängdskoefficienten. Den målsatta ålderns betydelse för varje åldersklass är psykologisk, och därför är det svårt att bedöma på förhand hur den inverkar på arbetstagarnas och företagarnas beteende. I kalkylerna över konsekvensbedömningen beaktas inte den målsatta ålderns eventuella effekt på pensionsåldern. En av effekterna är åtminstone att tiden i arbetslivet förlängs.

Den förhöjda tillväxtprocenten på 4,5 procent efter 63 års ålder föreslås bli slopad och ersatt med en uppskovsförhöjning som beräknas enligt den lägsta åldern för ålderspension och som är 0,4 procent för varje uppskjuten månad. Dessutom växer pensionen enligt den normala procenten på 1,5 mellan den lägsta åldern för ålderspension och den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten. Det nya beräkningssättet leder i genomsnitt till ungefär lika stora pensioner som det gällande beräkningssättet, men på individnivå är variationen stor. På individnivå beror slutresultatet även på att uppskovsförhöjningen räknas för hela den intjänade pensionen, medan tillväxten på 4,5 procent räknas enligt den arbetsinkomst från vilken arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift har dragits av. Således är det nya beräkningssättet bättre för en person som vid uppnådd ålder för ålderspension har intjänat en pension som är stor jämfört med inkomstnivån i åldern för ålderspension. Större betydelse än ändringarna av tillväxtprocenten får dock den föreslagna ändring som innebär att uppskovsförhöjningen ska börja från arbetstagarens eller företagarens lägsta ålder för ålderspension, emedan tillväxten på 4,5 procent börjar från 63 års ålder enligt den gällande lagstiftningen. Då den lägsta åldern för ålderspension stiger så att den infaller mellan 63 års ålder och den lägsta åldern för ålderspension, får man ingen förhöjd pensionstillväxt eller uppskovsförhöjning, vilket minskar pensionen jämfört med den gällande lagstiftningen, om ålderspensionen inte skjuts upp från den lägsta åldern för ålderspension.

Övriga pensionsförmåner

Förslaget till ändringar förbättrar särskilt nivån på invalidpensionerna, eftersom den återstående tid som ingår i invalidpensionen förlängs i samband med att den lägsta åldern för ålderspension stiger. Från och med 2027 ska man å andra sidan tillämpa livslängdskoefficienten på pensionsdelen för återstående tid, vilket minskar höjningen av nivån på invalidpensionerna. Som helhet kommer dock den förlängda återstående tiden och den ökade tillämpningen av livslängdskoefficienten att leda till en högre nivå på invalidpensionerna i nästan alla situationer jämfört med nuläget. Dessutom inverkar ändringarna i fråga om pensionstillväxten på den del som intjänats för de invalidpensioner som börjar i framtiden.

Arbetslivspensionen är en ny pensionsförmån som innebär att en person som under sitt arbetsliv har arbetat länge i ett arbete som är ansträngande och slitsamt kan gå i pension före den lägsta åldern för ålderspension. Beloppet av arbetslivspensionen utgörs av beloppet av den intjänade pensionen, vilket justerats med en livslängdskoefficient. En arbetslivspension som börjar i 63 års ålder år 2020 ligger på en nivå som nästan motsvarar den ålderspension som tas ut i 63 års ålder enligt den gällande lagstiftningen. Beloppet av arbetslivspension är mindre än beloppet av en invalidpension som börjar i samma ålder, eftersom arbetslivspensionen inte innefattar någon pensionsdel för återstående tid.

I propositionen föreslås det att deltidspensionen såsom pensionsform slopas och ersätts med en partiell förtida ålderspension. Partiell förtida ålderspension kan fås i förtid eller som uppskjuten. I den partiella förtida ålderspensionen ingår ingen uppföljning av arbetstid eller arbetsinkomster, och således är vem som helst som uppnått den nedre åldersgränsen berättigad till denna pension. Således kan man även arbeta på heltid eller låta bli att arbeta vid sidan av partiell förtida ålderspension. Till skillnad från deltidspensionen ska dock en förhöjd partiell förtida ålderspension som tas ut före den lägsta åldern för ålderspension minskas permanent med en förtidsminskning. I den partiella förtida ålderspensionen är det därmed pensionstagaren själv som finansierar sin förtida pension. Om arbetstagare och företagare tar ut en större andel av partiell förtida ålderspension än förväntat, kan pensionsnivåerna i genomsnitt bli lite lägre än uppskattningen.

Skador enligt patientskadlagen och lagen om ansvar i spårtrafik

När de ersättningar för inkomstbortfall som betalas enligt patientskadlagen ändras till primära i förhållande till arbetspensionen inverkar det inte på det totala beloppet av ersättningen för inkomstbortfallet för den skadelidande, men ersättningen ska i första hand betalas av Patientförsäkringscentralen i stället för pensionsanstalten.

Den föreslagna regressrätt som gäller för den som bedriver verksamhet enligt lagen om ansvar i spårtrafik kommer inte att inverka på den skadelidandes ställning. Den skadelidande kan ansöka om och få pensionen direkt av pensionsanstalten, precis som för närvarande. Den föreslagna ändringen hindrar inte heller en skadelidande från att ansöka om ersättning direkt av den som enligt lagen om ansvar i spårtrafik ansvarar för skadan.

4.3 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen

I den gällande pensionslagstiftningen och i den pensionslagstiftning som föreslås i reformen tillämpas samma bestämmelser på samma sätt både på män och på kvinnor. Pensionsnivån påverkas av arbetsinkomsterna och tillväxtprocenten för varje arbetsår samt av längden på tiden i arbetslivet. Skillnaderna mellan könen inom pensionsskyddet beror på att kvinnor har lägre löner och arbetar en kortare tid i arbetslivet. Detta är sådana frågor som inte kan påverkas genom pensionslagstiftningen. Pensionsnivån påverkas också av de avbrott på grund av föräldradledigheter som i större utsträckning gäller kvinnor än män. Enligt den gällande lagstiftningen kan pension eller en motsvarande förmån tjänas in under tider med föräldradagpenning samt när ett barn under tre år vårdas hemma, och denna princip ska kvarstå även i fortsättningen.

I nuläget är kvinnors pensioner i genomsnitt lägre än mäns pensioner. Att skillnaden mellan kvinnors och mäns pensioner minskar i jämn takt kan man dock se när man granskar alla arbetspensionstagare. Kvinnors genomsnittliga arbetspension som bygger på eget arbete uppgick vid utgången av 2013 till 66 procent av mäns arbetspensioner. I de äldre åldersklasserna är skillnaderna mellan kvinnors och mäns tid i arbetslivet samt arbetsinkomster större, varvid begynnelsen av de yngre åldersklassernas pensioner samt upphörandet av de äldre åldersklassernas pensioner kommer att minska skillnaden mellan mäns och kvinnors pensioner. Pensionerade kvinnors genomsnittliga arbetspension som baserar sig på eget arbete uppgick 2013 till 72 procent av männens arbetspension.

Enligt Pensionsskyddscentralens långsiktiga kalkylmodell kommer kvinnors andel av den genomsnittliga arbetspension som baserar sig på eget arbete i förhållande till männens pension att växa från det nuvarande 65 procent till 70 procent före 2022 och till 75 procent före 2037. Utvecklingen är likadan både på basis av den gällande lagstiftningen och på den lagstiftning som föreslås i propositionen.

Skillnaden mellan mäns och kvinnors pensioner beror i huvudsak på skillnaderna mellan arbetsinkomstbeloppen och tiderna i arbetslivet. Den tid som kvinnor förväntas arbeta förlängdes mellan åren 2000 och 2010 i snabbare takt än vad den förväntade livslängden ökade. Kvinnors förväntade livslängd steg med 2,2 år och den förväntade tiden i arbete förlängdes med 2,7 år. Under samma tid växte däremot mäns förväntade livslängd med 2,6 år och deras förväntade tid i arbete med 1,2 år. Under tiden för undersökningen steg mäns förväntade livslängd snabbare än kvinnors förväntade livslängd, men den förväntade tiden i arbete långsammare än kvinnors förväntade tid i arbete. Bland män finns det dock stora skillnader i den förväntade livslängden.

Pensionsreformen förbättrar nivån på pensionerna mest vad gäller de yngre årsklasserna jämfört med den gällande lagen. Enligt Pensionsskyddscentralens kalkyler stiger mäns och kvin-

RP 16/2015 rd

nors genomsnittliga månadspensioner ungefär lika mycket. För de som är födda 1960 höjer pensionsreformen mäns pensionsnivå med 2,4 procent och kvinnors med 1,7 procent. Pensionsnivån för de som är födda 1990 stiger med cirka 14 procent både för män och för kvinnor.

Lägsta ålder för ålderspension samt pensionstillväxt

I och med att pensionsåldern stiger minskar pensionsinkomsterna under kvinnors livscykel mindre i förhållande till mäns pensionsinkomster. Detta beror huvudsakligen på att kvinnors livstid är längre. Enligt propositionen stiger åldersgränsen för ålderspension stegvis till 65 års ålder, varefter den nedre åldersgränsen för ålderspension binds till utvecklingen av den förväntade livslängden. År 2013 var den förväntade livslängden i 65 års ålder 21,5 år för kvinnor och 17,8 för män. Mäns livstid är i genomsnitt kortare än kvinnors, vilket gör att höjningen av åldern för ålderspension i genomsnitt minskar männens pensionstid lite mer i förhållande till kvinnornas. Den nedre åldersgränsen för ålderspension är dock densamma för båda könen.

Mäns sysselsättning i 25—42 års ålder är högre än kvinnors sysselsättning, medan sysselsättningen i 43—62 års ålder i regel är högre hos kvinnor än hos män. I 63 års ålder finns det knappt någon skillnad mellan mäns och kvinnors sysselsättning. Efter detta är mäns sysselsättning en aning högre än kvinnors sysselsättning.

På basis av sysselsättningen gagnas männen i genomsnitt lite mer av att pensionstillväxten ökar för de yngre åldersklasserna och lider i genomsnitt lite mindre av att tillväxtprocenten sjunker i 53—62-års ålder. År 2014 var sysselsättningen hos 17-åriga män 15,7 procent och sysselsättningen hos kvinnor 20,0 procent. I den åldern har arbete dock ofta en ringa betydelse för arbetspensionsskyddet som helhet på grund av att inkomsterna är låga.

Den nuvarande tillväxten på 4,5 procent gäller i 63—67 års ålder lön som betalas på basis av arbete, medan uppskovsförhöjningen gäller den pension som tjänas in under hela tiden i arbetslivet. Med tanke på konsekvenserna för jämställdheten mellan könen är det viktigt huruvida det i förhållande till lönen finns en skillnad mellan mäns och kvinnors pensioner. De intjänade pensionerna för kvinnor i åldern 60—68 är i förhållande till inkomstnivån en aning lägre än mäns. Medianen för tillväxtförhållandet var 0,57 för män och 0,54 för kvinnor. Ändringen gagnar således kvinnor lite mera än män.

Livslängdskoefficient

Enligt propositionen lindras livslängdskoefficienten genom att beakta den förändring i kapitalvärdena för ålderspensionerna som följer av höjningen av den lägsta åldern för ålderspension. Den lindrade livslängdskoefficienten tillämpas när den lägsta åldern för ålderspension stiger från 65 år för de som är födda 1965 eller senare. De begynnande pensionerna påverkas av livslängdskoefficientens lindring i förhållandevis lika stor grad för både män och kvinnor.

Invalidpension

Enligt propositionen stiger nivån på invalidpensionerna, eftersom den kalkylerade tiden i arbetslivet förlängs från nuvarande 63 år till den senast fastställda lägsta åldern för ålderspension. År 2013 gick 20 383 personer i invalidpension, varav 49 procent var män och 51 procent kvinnor. I den genomsnittliga åldern för invalidpensionens början finns ingen skillnad mellan män och kvinnor. Under åren 2009—2013 har både män och kvinnor gått i invalidpension i en genomsnittlig ålder på 52 år. Under denna period finns inga stora skillnader i begynnelseåldrarna för mäns och kvinnors invalidpensioner.

Arbetslivspension

Enligt propositionen utgörs beloppet av arbetslivspension av beloppet av den intjänade pensionen, på vilket tillämpas en livslängdkoefficient. Det villkor för arbetslivspension som gäller kravet om 38 år i arbetslivet uppfylls oftare för män än för kvinnor. Av de 62-åriga män som inte fick pension var det 61 procent som hade arbetat minst 38 år i arbetslivet, och för kvinnors del var det 47 procent. Till arbetslivet räknas perioder med moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning för en tid på högst tre år, vilket jämnar ut skillnaden mellan hur män och kvinnor uppfyller det krav som gäller arbetslivet.

De kriterier för arbete som är ansträngande och slitsamt vilka är ett villkor för att få arbetslivspension gäller enligt propositionen inte endast vissa yrken. Definitionen av ansträngande och slitsamt arbete ska täcka såväl fysiskt som mentalt ansträngande arbete. Arbetslivspensionen baserar sig således inte särskilt på belastningsfaktorer inom kvinno- eller mansdominerade branscher, utan propositionen är könsneutral vad gäller detta.

Partiell förtida ålderspension

Enligt propositionen ersätts deltidspensionen med partiell förtida ålderspension. Kvinnor har nyttjat deltidspensionen mer än män. I slutet av 2013 var det 20 428 personer som fick deltidspension, varav 58 procent var kvinnor och 42 procent män. Under åren 2007—2013 varierade kvinnornas andel av deltidspensionen mellan 53—59 procent. Inom den offentliga sektorn är kvinnornas andel av de som fått deltidspension större än männens, medan männens andel inom den privata sektorn är lite större. I samband med partiell förtida ålderspension förutsätts det inte avtal med arbetsgivaren eller begränsningar gällande arbetet, vilket ger de som är anställda hos olika arbetsgivare jämlikare möjligheter att gå i partiell förtida ålderspension.

Nivån på den partiella förtida ålderspensionen beror på den pension som har tjänats in före utgången av året före pensionen börjar. Nivån på deltidspensionen räknas på basis av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten av deltidsarbete, och i regel på basis av inkomsterna för de senaste fem kalenderåren. De intjänade pensionerna för kvinnor i åldern 60—68 är i förhållande till inkomstnivån en aning lägre än mäns. I genomsnitt gagnar således ändringen kvinnor lite mera än män. Kvinnors pensioner är även i genomsnitt lägre än mäns pensioner, vilket kan vara påverka nyttjandet av den partiella förtida ålderspensionen.

Familjepension

I propositionen föreslås inga ändringar i familjepensionen, men ändringarna i fråga om invalidpensionerna och ålderspensionerna samt den nya partiella förtida ålderspension och den nya arbetslivspension som föreslås inverkar även på efterlevnads- och barnpensionerna. Familjepensionen kan fastställas på grundval av en pension som förmånslåtare betalar eller en kalkylerad invalidpension eller en intjänad pension. Efterlevnadspensionen minskar på grundval av den egna arbetspension som den efterlevande maken får. På grund av reformen bedöms nivån på ålders- och invalidpensionerna stiga, vilket leder till att också nivån på familjepensionerna stiger. Av de som får efterlevnadspension är 85 procent kvinnor.

Enligt den gällande lagstiftningen minskar inte folkpensionen på grund av en pension som börjat t.ex. i 63 års ålder och på grund av de pensioner som intjänats under tider med barn under tre år och tider i studier. Kvinnor får mera folkpension än män, vilket betyder att eventuella ändringar av de delar som ska beaktas i fråga om folkpensionen får större konsekvenser för kvinnor.

Offentliga sektorn

I propositionen föreslås det att det stiftas en ny gemensam lag, nämligen pensionslagen för den offentliga sektorn, som ska gälla de personer som är anställda hos Kevas medlemsamfund, staten, evangelisk-lutherska kyrkan och FPA. Förslagen till pensionsskyddets innehåll inom den offentliga sektorn motsvarar förslagen till den privata sektorn. De konsekvenser för jämställdheten mellan könen som behandlas ovan i samband med pensionsförmånerna gäller också för den offentliga sektorn. Av de anställda inom kommunen är 79 procent kvinnor.

FPA-förmåner

Folkpensionsskyddet gäller kvinnor i högre grad än män, eftersom kvinnor har lägre arbetspensioner. Dessutom är det oftare kvinnor än män som inte får någon arbetspension alls. Av de 65 år fyllda personer eller äldre personer som i slutet av 2014 fick garantipension som minimipension var närmare 80 procent kvinnor. I slutet av 2014 uppgick antalet personer som fick FPA-förmåner till sammanlagt 673 109. Full folkpension fick 82 400 personer, och garantipension 101 521 personer. Av alla folkpensionstagare och garantipensionstagare var nästan två tredjedelar kvinnor.

Om den nedre åldersgränsen för ålderspension höjs och binds till utvecklingen av den förväntade livslängden på samma sätt som i arbetspensionssystemet, kan det leda till ett ökat behov av utkomststöd i de åldersklasser som tidigare skulle ha fått folkpensionen i 65 års ålder. Eftersom största delen av de som får ålderspension enligt folkpensionssystemet är kvinnor, gäller denna eventuella risk i högre grad kvinnor än män.

Att pensionstillväxten för de yngre åldersklasserna förbättras och tillväxtprocenten för de äldre sjunker är i genomsnitt en förmånligare ändring för männen. När det gäller detta är dock konsekvenserna för folkpensionssystemet främst indirekta, och när kvinnors nivåer på arbetspensionerna förbättras, kommer sannolikt antalet personer som får FPA-förmåner att minska.

Vid beräkningen av folkpensionen ska efter ändringen inte längre beaktas som inkomst den uppskovsförhöjning som ingår i den ålderspension som betalas som arbetspension och som grundar sig på tiden efter det att den lägsta åldern för ålderspension enligt arbetspensionslagstiftningen uppnåtts. Det är flera kvinnor än män som får folkpension, och således påverkas kvinnorna mera av hur inkomsten beaktas och av vilka delar som beaktas i folkpensionen.

5 Beredningen av propositionen

De ändringar som föreslås i propositionen baserar sig på omfattande utredning och beredning. I Jukka Pekkarinens rapport Suomen eläkejärjestelmän sopeutumisen eliniän pitenemiseen, som utarbetades av sakkunniggruppen i pensionsfrågor och publicerades 2013, behandlas det nuvarande läget och reformbehoven i fråga om pensionskyddet i Finland samt hur pensionsreformen av 2005 ska räcka till och kunna anpassas inom pensionssystemet till den ökade livslängden.

Arbetsmarknadens centralorganisationer ingick den 26 september 2014 ett avtal om ett förslag till en arbetspensionsreform för 2017. De förhandlingar som ingicks före avtalet utgick från statsminister Jyrki Katainens och statsminister Alexander Stubbs regeringsprogram, arbetskarriärsavtalet från den 22 mars 2012, sysselsättnings- och tillväxtavtalet från den 30 augusti 2013 samt från ett ställningstagande som arbetsmarknadscentralorganisationerna överlämnade till regeringen den 19 mars 2014.

RP 16/2015 rd

Konsekvenserna av de ändringar som ingår i avtalet har bedömts bl.a. i Finansministeriets preliminära bedömning av pensionsuppgörelsens inverkan på hållbarhetsunderskottet (2014), Finlands Banks utredning om pensionsreformen och anpassningsbehoven och utvecklingen inom den offentliga ekonomin (BoF Online 5/2014), den årliga rapporten av 2014 av Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken, ETLAs rapport Työeläkeuudistus 2017: vaikutukset työuriin, tulonjakoon ja julkisen talouden kestävytyteen (*Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhets publikationsserie 1/2015*) samt Pensionsskyddscentralens rapport Laskelmia vuoden 2017 työeläkeuudistuksen vaikutuksista (*PSC:s rapport 02/2015*).

Arbetspensionssystemet och dess samhälleliga konsekvenser följs upp årligen bl.a. genom PSC:s statistikrapporter om pensionerna och utvecklingen av pensionsåldern. PSC ger också årligen ut de arbetspensionsindikatorer som beskriver pensionssystemets utveckling. Som en del av beredningen av pensionsreformen av 2017 utredde PSC även utvecklingen av pensionsutgifterna och av den genomsnittliga förmånsnivån samt finansieringen och arbetslivslängderna i fråga om arbetspensionerna. Två internationella utvärderingar om tillräckligheten, den finansiella hållbarheten och strukturerna i fråga om pensionsskyddet i Finland publicerades år 2013; Ambachtsheer, Keith (2013) *The pension system in Finland: Institutional structure and governance* och Barr, Nicholas (2013) *The pension system in Finland: Adequacy, sustainability and system design* samt en rapport av sakkunniggruppen i pensionsfrågor (Suomen eläkejärjestelmän sopeutuminen eliniän pitenemiseen, PSC 2013). Pensionsålderns bundenhet till livslängden har utvärderats i rapporten Eläkeiän sitominen elinaikaan — miten käy työurien ja tulonjaon? (ETLA B 258, ETK 2013). Även i samband med många andra publikationer har pensionsreformen utretts.

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet. Propositionen har utarbetats i samarbete med Finska fackförbundens centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Akava rf, Finlands näringsliv EK, KT Kommunarbetsgivarna, Pensionsskyddscentralen och Keva. I beredningen deltog även Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK rf, Företagarna i Finland rf, Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry, Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Sjömanspensionskassan och FPA.

Pensionslagen för den offentliga sektorn har beretts i den sektion som tillsattes av kommunerna och statens pensionsdelegationer under ledning av social- och hälsovårdsministeriet. I sektionen har deltagit representanter för KT Kommunarbetsgivarna, Statens arbetsmarknadsverk, Kyrkostyrelsen, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Offentliga och privata sektorns funktionärsförbund Jyty rf, Tehy rf, Finlands närvårdar- och primärskötarförbund SuPer rf, Löntagarorganisationen Pardia rf, Keva och Pensionskyddscentralen.

Under ledning av social- och hälsovårdsministeriet har propositionen och dess konsekvenser för pensionssystemen för den offentliga sektorn behandlats i samarbetsförfarande i kommunernas pensionsdelegation av representanter för de huvudsakliga kommunala avtalsparterna och kommunarbetsgivaren, samt i statens pensionsdelegation med de huvudsakliga avtalsparter som representerar statens personal och med representanter för de statliga arbetsgivarna.

Förslagen om militärpensionssystemet har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. Under ledning av social- och hälsovårdsministeriet har de föreslagna ändringarna och deras konsekvenser behandlats i samarbetsförfarande i statens pensionsdelegation tillsammans med de huvudsakliga avtalsparter som representerar statens personal och med representanter för de statliga arbetsgivarna. Före detta hade statens pensionsdelegation även tillsatt en delegation för att bereda ändringarna i fråga om militärpensionerna. En höjning av militärpensionssystemets pensionsåldrar motsattes i delegationen av försvarsministeriet, huvudstaben, gränsbevakningsväsendet och de personalorganisationer som representerar mili-

RP 16/2015 rd

tärerna. Efter behandlingen i delegationen fortsatte beredningen av ändringarna som ett tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet.

I fråga om arbetspensionslagstiftningen för den privata sektorn ordnades ett diskussionsmöte om utkastet till propositionen den 4 juni 2015. Till diskussionen kallades justitieministeriet, finansministeriet, Finansinspektionen, Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry, Eläkesäätiöyhdistys ESY ry, Finansbranschens Centralförbund, Finlands läkarförbund rf, Suomen Vakuutuslääkärien Yhdistys ry, Patientskyddscentralen, Valtakunnalliset eläkeläisjärjestöt VENK ry, Pensionärsförbundens intresseorganisation PIO rf, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry, Finlands studentkårers förbund (FSF) rf och Förbundet för studerandekårer vid yrkeshögskolorna i Finland rf.

De ändringar som föreslås till patientskadelagen har behandlats i den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta arbetsgruppen för utredningen av reformen av patientförsäkringen, där det deltog representanter för Patientskyddscentralen, Finansbranschens Centralförbund, Finlands Kommunförbund rf, sjukvårdsdistrikten, Finlands läkarförbund rf, Lääkäripalveluyritykset ry, Finlands Patientförbund rf och patientskadenämnden. En del av arbetsgruppen ansåg att det vore bättre att fortsätta med det gällande förfarandet, dvs. att arbetspensionssystemet ska prioriteras även i patientskadefall.

I fråga om pensionsanstaltens regressrätt som gäller den som bedriver verksamhet enligt lagen om ansvar i spårtrafik, har man hört VR-Group Ab och Helsingfors stads trafikverk. De som hördes understödde inte propositionen.

6 Samband med andra propositioner

Regeringen har för avsikt att lämna riksdagen en separat regeringsproposition om lagstiftningen i fråga om finansieringen av pensionerna för den offentliga sektorn.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om pension för arbetstagare

1 §. Lagens syfte. Det föreslås att partiell förtida ålderspension och arbetslivspension fogas till förteckningen i 1 mom. över förmåner som det föreskrivs om i ArPL. Från förteckningen stryks deltidspensionen, som föreslagits bli slopad.

2 §. Centrala definitioner. Det föreslås att ordalydelsen i 1 mom. 5 punkten ändras så att pension tjänas in på basis av sådan oavlönad tid som avses i 4 punkten samt förmån tjänas in på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003).

Det föreslås att en ny 11 punkt, där den lägsta åldern för ålderspension definieras, fogas till 1 mom. Med den lägsta åldern för ålderspension avses den ålder för ålderspension som fastställs utifrån arbetstagarens födelseår och som avses i 11 § 2 och 3 mom.

Det föreslås att 2 mom. 1 punkten preciseras så att med pensionsfall i fråga om ålderspensionen avses den sista dagen i kalendermånaden före ålderspensionens begynnelsepunkt.

Det föreslås att bestämmelsen i 2 mom. 2 punkten om pensionsfall som gäller deltidspension ersätts med en bestämmelse om pensionsfall som gäller partiell förtida ålderspension. I fråga om partiell förtida ålderspension föreslås pensionsfallet vara den sista dagen i kalendermånaden före den partiella förtida ålderspensionens begynnelsepunkt.

Det föreslås att en ny 4 punkt fogas till 2 punkten, varvid den nuvarande 4 punkten blir 5 punkt. I punkten föreslås bestämmelser om pensionsfall i fråga om arbetslivspension. Med pensionsfall i fråga om arbetslivspension avses den dag då de villkor för erhållande av arbetslivspension som nämns i 53 a § uppfylls.

3 §. Arbetspensionslagar. Det föreslås att 2 mom. 1—3 och 5 punkten ersätts med den föreslagna nya pensionslagen för den offentliga sektorn, varvid den nuvarande 4 punkten blir 2 punkt, den nuvarande 6 punkten blir 3 punkt och den nuvarande 7 punkten blir 4 punkt.

4 §. Anställningsförhållande. I 2 mom. föreskrivs om de anställningsförhållanden på vilka ArPL inte tillämpas. Det föreslås att den nedre åldersgräns för försäkringsskyldigheten som anges i 1 punkten sänks till 17 år. Det föreslås således att lagen inte tillämpas på anställningsförhållanden före ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 17 år.

I 2 mom. 2 punkten föreslås bestämmelser om den övre åldergränsen för försäkringsskyldigheten. Bestämmelser om den nedre åldergränsen för ålderspensionen föreslås i 11 §. Det föreslås att den nuvarande slutåldern 68 år för försäkringsskyldigheten höjs på motsvarande sätt som den nedre åldergränsen för ålderspension. Principen är att den övre åldergränsen för försäkringsskyldigheten och den nedre åldergränsen för ålderspensionen kopplas till varandra så att skillnaden mellan dessa åldergränser förblir fem år. Den övre åldergränsen för försäkringsskyldigheten ska dock för enkelhetens skull höjas med hela år så att när den nedre åldergränsen för ålderspensionen har höjts med ett år från den nuvarande nedre åldergränsen höjs

RP 16/2015 rd

den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten med ett år. Detta betyder för dem som är födda 1958, vars nedre åldersgräns för ålderspension föreslås vara 64 år, att den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten är 69 år. För dem som är födda 1959—1961 är den övre åldersgränsen likaså 69 år. Den föreslagna nedre åldersgränsen för ålderspension för dem som är födda 1962 är 65 år och eftersom pensionsålder för dem stigit med två år från nuvarande pensionsålder kommer också den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten att stiga med två år från nuvarande åldersgräns, alltså till 70 år. Eftersom den högsta ålder som i detta skede föreskrivs för den nedre åldersgränsen för ålderspension är 65 år, blir den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten 70 år. Det föreslås att ArPL inte ska gälla anställningsförhållanden efter den kalendermånad under vilken arbetstagaren uppnår den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.

För dem som är födda 1965 eller senare föreslås det att den lägsta åldern för ålderspension anpassas till förändringen i livslängden i enlighet med de föreslagna bestämmelserna i 11, 82 och 83 §. Anpassningen görs första gången år 2026, då den lägsta åldern för ålderspension för dem som är födda 1965 fastställs. Före fastställandet ska en sådan utvärdering av arbetslivslängdens utveckling som föreslås i 218 a § göras. Utvärderingen ska utnyttjas vid beslutsfattande efter utvärderingen. Avsikten är också att i det skedet besluta om ändring av den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.

I ordalydelsen i 3 mom. föreslås det tekniska korrigeringar.

I paragrafen föreslås ett nytt 5 mom. som hänför sig till genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/66/EU om villkor för inresa och vistelse för tredjelandsmedborgare inom ramen för företagsintern förflyttning av personal, *nedan direktivet*. I momentet föreslås bestämmelser om tillämpning av ArPL i sådana situationer då arbetstagaren kommer från en tredjestat för att tillfälligt arbeta i Finland inom ramen för en företagsintern förflyttning av personal.

Direktivet gäller sådan personal inom ett multinationellt företag som förflyttas från ett land utanför Europeiska unionen till EU och från en medlemsstat i Europeiska unionen till en annan medlemsstat för att tillfälligt arbeta för samma arbetsgivare som chef, specialist eller praktikant i anställningsförhållande. Med företagsintern förflyttning avses tillfällig förflyttning av en tredjelandsmedborgare i yrkes- eller utbildningssyfte från ett utanför en medlemsstats territorium etablerat företag, till vilket tredjelandsmedborgaren är knuten med ett anställningsavtal före och under förflyttningen. Den företagsinterna förflyttningen får som längst vara tre år för chefer och specialister. Om den person som förflyttas är en praktikant i anställningsförhållande får förflyttningen vara högst ett år. Eftersom det är fråga om en tillfällig förflyttning inom företaget ska personen i fråga kunna återvända till en enhet som är belägen i tredjelandet efter den tillfälliga förflyttningens slut. Detta krav ska kunna bevisas med arbetsavtal eller kommenderingsavtal. Vid en företagsintern förflyttning förflyttas personen för att tillfälligt arbeta vid en enhet som tillhör samma företag eller samma koncern och som är etablerad i en medlemsstat i EU. Direktivet gör det också möjligt för en person att röra sig mellan värdföretag som är etablerade i en eller flera andra medlemsstater.

I det föreslagna nya 5 mom. föreskrivs att om en person som avses i direktivet kommer för att arbeta i Finland inom ramen för företagsintern förflyttning av personal, ska arbetspensionsförsäkring enligt ArPL ordnas för honom eller henne, om inte arbetsgivaren har ordnat pensionskydd för honom eller henne. I direktivet krävs att de personer som avses i direktivet enligt den nationella lagstiftningen ska behandlas på samma sätt i fråga om de grenar av den sociala tryggheten som anges i sakområdet i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, *nedan EU:s grundförordning om social trygghet*. På Finlands arbetspensionslagstiftning tillämpas EU:s grundförordning om

social trygghet, så kravet på likabehandling gäller arbetspensionsförsäkringen. Trots att direktivet i regel endast gäller chefer, specialister och praktikanter i anställningsförhållande, har ingen sådan avgränsning gjorts i den föreslagna bestämmelsen, utan den gäller arbetstagare som förflyttas internt inom företaget oberoende av deras ställning. Detta kan anses motiverat med tanke på att verkställandet av bestämmelsen ska vara enkelt och arbetstagarna behandlas lika. I praktiken är de arbetstagare som förflyttas till Finland inom ett företag eller en koncern ofta chefer, specialister eller praktikanter i anställningsförhållande, och ändringen för knappast med sig att någon större persongrupp än det vad direktivet förutsätter började omfattas av ArPL. Utgångspunkten för direktivet är att undvika dubbelförsäkring så att en arbetstagare som avses i direktivet och som förflyttas internt inom ett företag antingen ska omfattas av ursprungslandets eller det mottagande EU-landets lagstiftning om social trygghet. Principen är då att pensionsskyddet för en person ordnas i enlighet med lagstiftningen i ursprungslandet eller i den stat där personen arbetar. Multinationella företag kan dock ha pensionsarrangemang i anslutning till någon annan stat när det gäller internationell personal eller så kan arbetsgivaren ha ordnat personens pensionsskydd i en annan stat än ursprungslandet och detta kan vara en mer fördelaktig lösning ur arbetstagarens synvinkel. Avsikten är inte att personen i en sådan situation ska försäkras samtidigt både i Finland och i den andra staten.

Det föreslås att ett nytt 6 mom. fogas till paragrafen, vilket gäller ett undantag till den huvudregel som finns 1 § 2 mom. och enligt vilken ArPL tillämpas på arbete som utförts i Finland. Bestämmelsen motsvarar 13 § 3 mom. i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) som träder i kraft den 1 januari 2016. Genom bestämmelsen begränsas tillämpningsområdet för ArPL så att lagen inte tillämpas på arbete inom landsvägstransport där varken arbetstagaren eller arbetsgivaren har fasta band till Finland och där arbetet i huvudsak inte berör Finland.

Avsaknaden av en särskild bestämmelse om transporter i det territoriella tillämpningsområdet för ArPL har medfört tolkningsproblem i fråga om arbetspensionsförsäkringen för utländska arbetstagare inom regelbunden transporttrafik genom finländskt territorium. Dessa arbetstagares arbetsgivare är etablerade i ett tredjeland och verksamheten bedrivs i huvudsak utanför Finland. I arbetstagarens utreseland förutsätts i regel att arbetstagarens pensionsförsäkring ordnas enligt lagstiftningen i staten i fråga. Tillämpningen av huvudregel enligt 1 § 2 mom. i ArPL på dessa arbetstagare har inneburit dubbelförsäkring. Verkställandet av bestämmelsen har dock i praktiken varit problematiskt när det gällt övervakningen och uttagandet av försäkringsavgift.

Enligt den föreslagna undantagsbestämmelsen ska ArPL inte tillämpas på arbete som en arbetstagare som kommer till Finland från en tredjestat utför i Finland, om det är fråga om arbete inom landsvägstransport på de villkor som anges i momentet och som alla måste vara uppfyllda samtidigt. Med landsvägstransport avses såväl gods- som persontransporter på väg. Med tredjestat avses något annat land än ett EU- eller EES-land eller Schweiz eller en stat som Finland ingått en bilateral överenskommelse om social trygghet med. I bestämmelsen förutsätts att arbetstagaren huvudsakligen utför sitt arbete utanför Finland. För det andra förutsätts att arbetstagaren inte är bosatt i Finland. Boendet ska tolkas på samma sätt som i lagen om tillämpning av lagstiftningen om bosättningsbaserad social trygghet (1573/1993), enligt vilken som boende i Finland betraktas i Finland stadigvarande bosatta personer som har sin egentliga bostad och sitt egentliga hem här och som ständigt huvudsakligen vistas här. För det tredje ska också arbetsgivaren ha hemvist utanför Finland. Att ett företag har hemvist i Finland visas av att företaget är registrerat i handelsregistret i Finland. För det fjärde förutsätts att finsk lagstiftning inte ska tillämpas på arbetet enligt bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EU:s grundförordning om social trygghet eller en bilateral överenskommelse om social trygghet som är bindande för Finland.

11 §. Rätt till ålderspension. Det föreslås att 1 mom. delas upp i nya 1—4 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir ett nytt 5 mom. Det föreslås att 1 mom. ändras så att en arbetstagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om den lägsta åldern för ålderspension, vilken bestäms utifrån arbetstagarens födelseår. Den lägsta åldern för ålderspension föreslås vara

- 1) 63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare,
- 2) 63 år och 3 månader för dem som är födda 1955,
- 3) 63 år och 6 månader för dem som är födda 1956,
- 4) 63 år och 9 månader för dem som är födda 1957,
- 5) 64 år för dem som är födda 1958,
- 6) 64 år och 3 månader för dem som är födda 1959,
- 7) 64 år och 6 månader för dem som är födda 1960,
- 8) 64 år och 9 månader för dem som är födda 1961,
- 9) 65 år för dem som är födda 1962—1964.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om den lägsta åldern för ålderspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare. För dessa åldersklasser anpassas den lägsta åldern för ålderspension till förändringen i den förväntade livslängden på det sätt som föreslås i 82 och 83 §. Den lägsta åldern för ålderspension fastställs för varje åldersklass genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då arbetstagarna fyller 62 år. Arbetstagaren känner således till den lägsta åldern för ålderspension flera år före han eller hon går i pension, varvid han eller hon i god tid kan planera sin framtid och förbereda sig på att eventuellt gå i pension.

Det föreslås att de två sista meningarna i den gällande lagens 1 mom., där det föreskrivs om avslutande av anställningsförhållande som förutsättning för ålderspension, flyttas till 4 mom.

Till 5 mom. flyttas den gällande lagens 2 mom., som föreslås bli ändrad så att omnämmandet av 63 års ålder ersätts med ett omnämmande av den lägsta åldern för ålderspension.

12 §. Ålderspensionens belopp. Det föreslås att 1 mom. ändras så att omnämmandet av 63—68 års ålder ersätts med ett omnämmande av arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension.

Det föreslås att ett nytt 2 mom. fogas till paragrafen, i vilket det föreskrivs om ålderspensionens belopp när ålderspensionen börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts. Enligt förslaget höjs ålderspensionens belopp med en uppskovsförhöjning, om arbetstagaren inte utnyttjar sin rätt att gå i ålderspension vid den lägsta åldern för ålderspension. Förhöjningen är 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsestidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts. Efter att den första ålderspensionen börjat kan man inte längre få uppskovsförhöjning, trots att man skulle fortsätta i ett arbete som börjat före ålderspensionen började eller därefter.

RP 16/2015 rd

Uppskovsförhöjningen beräknas på hela den intjänade pensionen för hela uppskovstiden. Uppskovsförhöjningen ska betalas samtidigt som den intjänade pensionen för arbetet i fråga. Om något anställningsförhållande fortsätter efter att den första ålderspensionen lyfts, betalas den uppskovsförhöjning som gäller det anställningsförhållandet samtidigt som annan pension som intjänats i anställningsförhållandet.

Uppskovsförhöjningen enligt 2 mom. föreslås ersätta den nuvarande 4,5 procents tillväxt som arbetstagaren kan få i arbete som utförs i åldern 63—68, om han eller hon har skjutit upp övergången till ålderspension. Liksom i fråga om tillväxten på 4,5 procent, kan man inte heller få uppskovsförhöjning efter det att arbetstagaren har beviljats ålderspension på basis av något anställningsförhållande, trots att han eller hon skulle fortsätta arbeta i något annat anställningsförhållande. För arbete som utförts vid sidan av pension växer pensionen enligt tillväxtprocenten 1,5 procent fram till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten. Uppskovsförhöjningen beräknas också efter det att den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten uppnåtts, om arbetstagaren fortfarande skjuter upp övergången till ålderspension, men då tjänas inte ny pension in av arbetet.

Det föreslås att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen, i vilket det föreskrivs att arbetstagaren inte har rätt till uppskovsförhöjning för samma tid för vilken han eller hon får arbetslöshetsdagpenning. Uppskovsförhöjningen kommer således också till denna del att motsvara den nuvarande tillväxten på 4,5 procent, som kan fås för arbete som utförs i åldern 63—68 år.

Det föreslås att bestämmelsen i 4 mom. om den uppskovsförhöjning som betalas från ingången av månaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts ska upphävas. I fortsättningen bestäms uppskovsförhöjningen också efter det att den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten uppnåtts i enlighet med 2 mom.

13 §. *Begynnelse tidpunkten för ålderspension.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att de ställen där uppskjuten ålderspension nämns stryks. Ändringen har samband med de föreslagna ändringarna i 12 §.

Det föreslås att 2 och 3 mom. ändras så att omnämningarna av 68 års ålder ersätts med omnämningarna av den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten. Ändringarna har samband med de föreslagna ändringarna i 4 §.

I 4 mom. finns för närvarande en bestämmelse om ändring av invalidpension till ålderspension. Bestämmelser om detta ska i fortsättningen ingå i 52 §. Det föreslås att den nuvarande bestämmelsen ersätts med en bestämmelse om ålderspension som börjar efter partiell förtida ålderspension. Ålderspensionen för en arbetstagare som har fått partiell förtida ålderspension kan börja från ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren har uppfyllt villkoren för beviljande av ålderspension enligt 11 § och har avslutat sitt huvudsakliga arbete som är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna. Med arbete som är försäkrat enligt arbetspensionslagarna avses arbete som försäkrats enligt de lagar som nämns i 3 §.

Att avsluta sitt huvudsakliga arbete avser i momentet t.ex. att man slutar med sin huvudsyssla. Som huvudsyssla betraktas arbete som arbetstagaren har fått sin huvudsakliga försörjning från. I regel kan man som huvudsyssla betrakta det arbete som personen fått mest enligt arbetspensionslagarna försäkrade inkomster av året före pensionen börjar.

Det förutsätts att personen avslutar sitt huvudsakliga arbete oberoende av om det huvudsakliga arbetet ska försäkras enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller för den offentliga sektorn. När det gäller ålderspension som söks på basis av det huvudsakliga arbetet ska enligt 18 § 2 mom. enligt alla arbetspensionslagar den andel betalas som ännu inte beviljats av

RP 16/2015 rd

den pension som tjänats in fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började dvs. den andel av grunden för den partiella förtida ålderspensionen som ännu inte beviljats. Pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter ska beviljas i enlighet med huvudregeln i 1 mom. och pension som tjänats in av arbetsinkomster i ett anställningsförhållande som börjat under tiden för ålderspension ska beviljas i enlighet med 3 mom.

14 §. Indragning av ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att omnämmandet av 63 års ålder ersätts med ett omnämmande av den lägsta ålder för ålderspension.

15 §. Rätt till partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om begrepp i anslutning till deltidspension ersätts med bestämmelser om rätt till partiell förtida ålderspension.

Enligt det föreslagna 1 mom. har arbetstagaren rätt att gå i partiell förtida ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den nedre åldersgränsen för ålderspension har uppnåtts. Den nedre åldersgränsen bestäms enligt arbetstagarens födelseår på det sätt som anges i det föreslagna 2 mom.

Enligt 2 mom. är den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension för arbetstagare 61 år för dem som är födda 1963 eller tidigare och 62 år för dem som är födda 1964. För dem som är födda 1965 eller senare anpassas den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension till förändringen i livslängden på det sätt som föreslås i 82 och 83 §. Då kommer den nedre åldersgränsen för varje åldersklass att fastställas för det år då arbetstagaren fyller 62 år.

Enligt 3 mom. har en arbetstagare inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon när pensionen börjar får någon annan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna eller avträdelsestöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994). Med förmån enligt arbetspensionslagarna avses pensioner och förmåner enligt de lagar som nämns i 3 §, t.ex. invalidpension. Inte heller då t.ex. invalidpensionen är vilande, har man rätt till partiell förtida ålderspension. Till följd av bestämmelserna om förhindrande av sammanträffande av förmåner i EU:s grundförordning om social trygghet (artiklarna 53—55) kan en förmån som betalas av ett annat EU-land inte förhindra beviljandet av partiell förtida ålderspension. När det gäller en förmån som betalas av ett land som inte är ett EU-land får man däremot inte tillräckligt med information om förmånen och i sådana fall kommer förmånens inverkan på beviljande av partiell förtida ålderspension att vara beroende av pensionssökandens anmälan. En förmån som grundar sig på eget arbete och som betalas från utlandet förhindrar således inte att partiell förtida ålderspension beviljas.

16 §. Den partiella förtida ålderspensionens belopp. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om rätt till deltidspension ersätts med bestämmelser om den partiella förtida ålderspensionens belopp.

Enligt det föreslagna 1 mom. grundar sig den partiella förtida ålderspensionens belopp på den pension som tjänats in i enlighet med arbetspensionslagarna fram till utgången av kalenderåret före det år när pensionen börjar. Av den intjänade pensionen i fråga beräknas den partiella förtida ålderspensionens andel. Med intjänad pension enligt arbetspensionslagarna avses pension som tjänats in i enlighet med de pensionslagar som nämns i 3 § och förmån enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier. Den partiella förtida ålderspensionen föreslås i sin helhet på basis av arbetstagarens ansökan vara antingen 25 eller 50 procent av grunden för pensionen. Enligt ArPL ska pension som tjänats in enligt ArPL beviljas utifrån denna procentandel. Som partiell

RP 16/2015 rd

förtida ålderspension ska samtidigt med partiell förtida ålderspension enligt ArPL också samma procentandel av intjänad pension enligt de andra arbetspensionslagarna beviljas, men bestämmelser därom utfärdas separat i pensionslagarna i fråga.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om förtidsminskning i fråga om partiell förtida ålderspension. Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel enligt ArPL minskas med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för den partiella förtida ålderspensionen tidigareläggs före ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension. Förtidsminskningen är permanent och bibehålls i den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel också efter det att arbetstagaren beviljats annan pension enligt arbetspensionslagarna, såsom invalidpension eller ålderspension.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om uppskovsförhöjning i fråga om partiell förtida ålderspension. Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel höjs med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för den partiella förtida ålderspensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension. Även uppskovsförhöjningen är permanent och bibehålls i den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel också efter det att arbetstagaren har beviljats annan pension enligt arbetspensionslagarna, såsom invalidpension eller ålderspension. Uppskovsförhöjningen i fråga om partiell förtida ålderspension motsvarar den uppskovsförhöjning för ålderspensionen som avses i den föreslagna 12 §.

Enligt 4 mom. kan en arbetstagare som får en partiell förtida ålderspension på 25 procent senare ansöka om att beviljas ytterligare en pensionsandel på 25 procent. Procentandelen för den partiella förtida ålderspensionen kan således ändras en gång från 25 procent till 50 procent och procentandelen för pensionen kan inte ändras på något annat sätt. Den senare procentandelen beräknas utifrån samma pension som den andel som först beviljades, dvs. utifrån den enligt arbetspensionslagarna intjänade pension som utgör grund för den partiella förtida ålderspensionen. En eventuell förtidsminskning eller uppskovsförhöjning beräknas för den senare pensionsandelen i enlighet med begynnelsestidpunkten för den senare andelen.

Pensionsanstalterna ger i samband med normal pensionsrådgivning också information om vad det framtida pensionsbeloppet kanske kan uppgå till. Denna information kan man få av pensionsanstalten också när det gäller den partiella förtida ålderspensionens belopp innan man ansöker om pension. Förhandsinformation om pensionsbeloppet är alltid en uppskattning.

17 §. *Begynnelsestidpunkten för partiell förtida ålderspension.* Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om deltidspensionens belopp ersätts med bestämmelser om begynnelsestidpunkten för partiell förtida ålderspension.

Enligt det föreslagna 1 mom. börjar den partiella förtida ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pension har sökts eller från en senare tidpunkt som sökanden meddelat. Partiell förtida ålderspension kan således börja tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken sökanden uppnår den nedre åldersgränsen för pension samt uppfyller de övriga villkoren för pension. Partiell förtida ålderspension beviljas inte retroaktivt. Om pension beviljades retroaktivt, skulle också den permanenta förtidsminskning som beräknas retroaktivt vara större och på motsvarande sätt den permanenta uppskovsförhöjning som beräknas retroaktivt vara mindre, vilket ur sökandens synvinkel alltid skulle innebära varaktigt mindre pension. När partiell förtida ålderspension inte beviljas retroaktivt, kommer beviljandet av pension i allmänhet inte att leda till återkrav av eventuell annan förmån som sökanden fått eller till retroaktiva ändringar i beskattningen.

Enligt 2 mom. ska partiell förtida ålderspension sökas så att den börjar samtidigt enligt alla arbetspensionslagar. Då kommer pension från eventuella olika pensionsanstalter att beviljas från samma tidpunkt och som en lika stor procentandel. På motsvarande sätt ska den senare pensionsandelen på 25 procent sökas så att den börjar samtidigt enligt alla arbetspensionslagar. Då kommer också den senare pensionsandelen att beviljas från eventuella olika pensionsanstalter så att den börjar från samma tidpunkt.

Enligt 3 mom. kan ett beslut om partiell förtida ålderspension på ansökan av pensionstagaren återkallas inom tre månader från det att beslutet om beviljande av pension meddelades. Då undanröjer pensionsanstalten det återkallade pensionsbeslutet. Rätten att återkalla den partiella förtida ålderspensionen kan ha särskilt stor betydelse för den som ansöker om pension, eftersom pensionen fortsätter tills ålderspension eller annan pension beviljas och den kan inte senare dras in. Dessutom inverkar den partiella förtida ålderspensionen varaktigt på det pensionsbelopp som beviljas senare. Om pensionstagaren kräver att beslutet återkallas, kan den pension som under denna tid betalats till honom eller hennes återkrävas.

18 §. Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om begynnelsepunkten för deltidspension ersätts med bestämmelser om ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension.

Enligt 1 mom. ändras den partiella förtida ålderspensionen till ålderspension, när arbetstagaren beviljas ålderspension. Då beräknas ålderspensionens belopp på basis av tre delar, dvs. den partiella förtida ålderspensionen, den pensionsandel enligt ArPL som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började samt den pension som tjänats in i anställningsförhållanden som avslutats det år den partiella förtida ålderspensionen började eller därefter.

I 2 mom. föreslås att om arbetstagaren efter partiell förtida ålderspension beviljas ålderspension enligt någon annan arbetspensionslag än ArPL, beviljas han eller hon samtidigt också den andel enligt ArPL som inte beviljats av den i 16 § avsedda enligt arbetspensionslagarna intjänade pension som utgör grund för den partiella förtida ålderspensionen. Andelen kan beviljas även om arbetstagaren inte uppfyller de förutsättningar för beviljande av ålderspension som anges i 11 § i ArPL.

Enligt 3 mom. ska en uppskovsförhöjning enligt 12 § fogas till den pensionsandel enligt ArPL som tjänats in, men ännu inte beviljats och till pension som tjänats det år då den partiella förtida ålderspensionen börjar och därefter fram till att den första ålderspensionen börjar, om arbetstagaren skjuter upp begynnelsepunkten för ålderspensionen till en senare tidpunkt än första möjliga tidpunkt för att gå i ålderspension, vilken är ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagarens uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

19 §. Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet ersätts med bestämmelser om invalidpensionens belopp för mottagare av partiell förtida ålderspension.

Enligt 1 mom. ska i fråga om en person som får partiell förtida ålderspension och som blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, det invalidpensionsbelopp som beviljas honom eller henne beräknas utifrån fyra delar. Dessa delar är partiell förtida ålderspension, den pensionsandel enligt ArPL som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av

året före det då arbetsförmågan började samt utöver dessa pensionsdelen för återstående tid. Invalidpension som betalas efter partiell förtida ålderspension är i sin helhet invalidpension, även om en del av den kalkylmässigt består av tidigare beviljad partiell förtida ålderspension. Om en person som får partiell förtida ålderspension går i invalidpension betraktas han eller hon som invalidpensionstagare.

Pensionsdelen för återstående tid i fråga om invalidpensionen fastställs efter partiell förtida ålderspension enligt samma bestämmelser som i fråga om andra invalidpensioner. Således också i fråga om invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension liksom i andra situationer berättigar inkomster under det år under vilket arbetsförmågan började inte till pension, om den återstående tiden har räknats såsom till pension berättigande tid.

Enligt 2 mom. fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den partiella förtida ålderspension som beviljades tidigare, om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller om den lämnas vilande enligt lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete. Den partiella förtida ålderspensionen beräknas således inte på nytt på grund av den förändring som inträffar i invalidpensionen, utan dess belopp är i detta fall detsamma som den löpande partiella förtida ålderspensionen innan invalidpensionen beviljades. Den partiella förtida ålderspensionen börjar löpa på nytt tills invalidpensionen eventuellt börjar löpa på nytt eller arbetstagaren söker eller blir beviljad ålderspension, om inte invalidpensionen tidigare hade hunnit ändras till ålderspension enligt 52 §.

20 §. Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om justering av deltidspension ersätts med bestämmelser om arbetslivspensionens belopp för mottagare av partiell förtida ålderspension.

Enligt 1 mom. beräknas arbetslivspensionens belopp för den som får partiell förtida ålderspension utifrån tre delar, dvs. den partiella förtida ålderspensionen, den pensionsandel enligt ArPL som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började samt den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av månaden före den när arbetslivspensionen började. Arbetslivspension som betalas efter partiell förtida ålderspension är i sin helhet arbetslivspension, även om en del av den kalkylmässigt består av tidigare beviljad partiell förtida ålderspension.

Enligt 2 mom. fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare, om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 53 f §. I praktiken avbryts utbetalningen av den pension som lämnats vilande för den tid den lämnats vilande. Den partiella förtida ålderspensionen beräknas således inte på nytt på grund av den förändring som inträffar i arbetslivspensionen, utan dess belopp är i detta fall detsamma som den löpande partiella förtida ålderspensionen innan arbetslivspensionen beviljades. Den partiella förtida ålderspensionen börjar löpa på nytt tills arbetstagaren söker och blir beviljad ålderspension, om inte arbetslivspensionen före detta har ändrats till ålderspension enligt 53 h §. Partiell förtida ålderspension börjar löpa på nytt för den tid arbetslivspensionen är vilande.

21 §. Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om avbrytande av utbetalningen av deltidspension ersätts med bestämmelser om utbetalning av invalidpension, arbetslivspension och ålderspension som beviljas efter partiell förtida ålderspension.

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension beviljas invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension för samma tid för vilken partiell förtida ålderspension redan har

RP 16/2015 rd

betalats, beaktas enligt paragrafen den partiella förtida ålderspensionen som en delbetalning av den invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension som beviljas.

22 §. Indragning av deltidspension och erhållande av deltidspension på nytt. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom deltidspensionen slopas.

23 §. Invalidpension och ålderspension efter deltidspension. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom deltidspensionen slopas.

24 §. Ändring av deltidspension till ålderspension. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom deltidspensionen slopas.

25 §. Rätt till arbetspensionsrehabilitering. Det föreslås att 1 mom. ändras så att åldergränsen för arbetspensionsrehabilitering binds till den lägsta ålder för ålderspension. I framtiden har således en arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension enligt den föreslagna 11 § rätt till arbetspensionsrehabilitering, om han eller hon uppfyller de övriga villkoren för beviljande av arbetspensionsrehabilitering.

34 §. Andra bestämmelser om rehabilitering. Det föreslås att 1 mom. kompletteras så att de föreslagna bestämmelserna om regressrätt för pensionsanstalten och invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension också ska gälla rehabiliteringspenningen, rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i ArPL. Om exempelvis en person som får partiell förtida ålderspension beviljas rehabiliteringspenning, fastställs den i enlighet med den föreslagna 19 §. Ändringarna är en följd av de föreslagna ändringarna i 95 § och av bestämmelserna om partiell förtida ålderspension.

I 2 mom. föreslås det att omnämmandet av pension som tjänas in för arbete under den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas stryks. I framtiden ska pension tjänas in för allt arbete på samma sätt i enlighet med 65 §.

37 §. Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn. I paragrafen och dess rubrik föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

52 §. Ändring av invalidpension till ålderspension. Det föreslås att 1 mom. ändras så att omnämmandet av 63 års ålder ersätts med ett omnämmande av den lägsta ålder för ålderspension.

Det föreslås att omnämmandet av uppskjuten ålderspension i 2 mom. stryks med anledning av de föreslagna ändringarna i 13 §.

Det föreslås att 3 mom. ändras så att omnämmandena av 63 års ålder ersätts med omnämmanden av den lägsta ålder för ålderspension.

53 a §. Rätt till arbetslivspension. Paragrafen är ny och i den föreslås bestämmelser om villkoren för att få arbetslivspension.

Enligt 1 mom. har arbetstagaren rätt till arbetslivspension tidigast som 63-åring. Enligt 1 mom. 1 punkten krävs det att arbetstagaren har arbetat minst 38 år i ett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som har varit ansträngande och slitsamt. Tiden i arbetslivet kan också bestå av arbete som ska försäkras enligt olika arbetspensionslagar, såsom arbete som utförts som arbetstagare och företagare. I 2 mom. definieras annan tid i arbete som räknas till den 38-åriga tiden i arbete än den egentliga tiden i arbete. Som ansträngande och slitsamt arbete betraktas sådant arbete som definieras närmare i 53 b §.

RP 16/2015 rd

Som arbete enligt 1 mom. 1 punkten som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna betraktas utöver arbete för vilket pension tjänats in även sådant arbete som försäkrats enligt de gällande arbetspensionslagarna, men för vilket det inte tjänats in pension. Sådant arbete är t.ex. arbete som utförts före 23-års ålder, för vilket det inte har tjänats in pension enligt arbetspensionslagarna. Som i 1 mom. avsett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna betraktas dessutom arbete som inte har försäkrats t.ex. på grund av försummelse från arbetsgivarens sida, men för vilket det på det sätt som beskrivs nedan har lagts fram tillräckliga och tillförlitliga bevis i samband med ansökan om arbetslivspension. Dessa bevis behöver dock inte vara ostridiga på det sätt som krävs i gällande 75 b § 2 mom. i ArPL för att inkomster före de föregående sex åren ska beaktas.

När det bedöms huruvida kravet på 38 år i arbetslivet uppfylls, ska i regel de registeruppgifter om arbetstagarens arbete och försäkring som samlats i arbetspensionssystemet användas. Således baserar sig bedömningen av tiden i arbetslivet i regel enbart på registeruppgifter som samlats i arbetspensionssystemet. Om tiden i arbetslivet inte klarnar på basis registeruppgifterna, kan tiden i arbetslivet bedömas utifrån arbetstagarens årsinkomster. I oklara fall ska registrerade inkomstuppgifter användas vid beräkning av tiden i arbetslivet på så sätt att det som helhet bedöms huruvida arbetstagarens registrerade inkomster motsvarar inkomsterna för den tid i arbetslivet som angetts eller de för branschen typiska inkomsterna. Om tiden i arbetslivet inte klarnar utifrån registeruppgifterna och årsinkomsterna, kan inkomstuppgifterna också jämföras med de arbetsintyg och motsvarande redogörelser som arbetstagaren lagt fram med tanke på utredning av tiden i arbetslivet. Till exempel kan arbetstagarens årsinkomster för ett tungt säsongarbete ibland stiga till en nivå som motsvarar årsinkomsterna för en arbetstagare som arbetat hela året. Då kan denna arbetsäsong räknas till den 38 år långa tiden i arbetslivet. Det bevis på tiden i arbetslivet som arbetstagaren lägger fram ska vara tillräckligt för att tiden i arbete för respektive år ska kunna fastställas utifrån det.

För utredning av innehållet i arbetet och hur ansträngande och slitsamt arbetet varit används i regel ett utlåtande av företagshälsovården eller något annat motsvarande utlåtande samt arbetsgivarens utlåtande, om vilka det bestäms i den föreslagna 102 a §. I utlåtandet av företagshälsovården beskrivs i första hand arbetstagarens nuvarande arbete, men även en redogörelse för tidigare arbeten ska läggas fram, om företagshälsovården har tillgång till en sådan. Övriga tillförlitliga redogörelser som arbetstagaren lägger fram, t.ex. arbetsintyg, kan användas som hjälp vid bedömningen.

Hur ansträngande och slitsamt arbetet är ska bedömas objektivt i enlighet med 53 b §. Arbetstagarens egen upplevelse av hur ansträngande och slitsamt arbetet är ska inte inverka på bedömningen. En bedömning enligt 53 b § ska göras separat från bedömningen av arbetstagarens arbetsförmåga. Inte heller de arbetsförhållanden som inte är kopplade till arbetsuppgifterna ska inverka på bedömningen. För att arbetet ska kunna betraktas som ansträngande och slitsamt på det sätt som förutsätts i fråga om arbetslivspension, ska arbetet vara en huvudsyssla. I bedömningen kan inkomster enligt tiden i arbetslivet eller inkomster som är typiska för branschen beaktas, med utnyttjande även av statistik över lön för ordinarie arbetstid. Statistiken över lönen för ordinarie arbetstid beskriver inkomstnivån för heltidsarbete. Om arbetet i övrigt är ansträngande och slitsamt, men arbetstagaren inte har haft arbetet som huvudsyssla, kan arbetet som helhet bedömt inte anses vara så ansträngande och slitsamt att det uppfyller det berörda kriteriet. Om arbetstagaren har flera olika arbeten, ska den sammanräknade arbetsmängden som helhet motsvara den arbetsmängd som krävs för arbetslivspension. Eftersom arbetstiderna och det timantal som betraktas som heltidsarbete varierar i viss mån mellan olika branscher, har inget entydigt timantal fastställts.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska arbetstagarens arbetsförmåga vara nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada, men dock mindre än vad beviljande av sådan full invalidpension som avses i

35 § förutsätter. Arbetstagarens arbetsförmåga ska då vara nedsatt med mindre än tre femtedelar. Det förutsätts inte att det finns ett orsakssamband mellan nedsättningen i arbetsförmågan och sådant ansträngande och slitsamt arbete som arbetstagaren utfört under tiden i arbetslivet. Eftersom beviljande av arbetslivspension bl.a. förutsätter 63 års ålder och minst 38 år i arbetslivet, ska bedömningen av arbetsförmågan hos den som ansöker om arbetslivspension i praktiken alltid göras i enlighet med 35 § 3 mom., dvs. vid bedömningen av arbetsförmågan ska arbetsoförmågans yrkesmässiga karaktär betonas. Då är kriteriet när det gäller nedsättningen i arbetsförmågan i praktiken alltid lindrigare när det gäller arbetslivspensionen än vad som förutsätts vid full invalidpension som beviljas på basis av bedömning av den yrkesmässiga arbetsförmågan hos en arbetstagare som fyllt 60 år.

Om de andra kriterierna uppfylls, ska arbetstagaren ha rätt till arbetslivspension också i sådana situationer då arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt med mindre än två femtedelar dvs. mindre än vad som förutsätts för att delinvalidpension ska beviljas. Även en person som förlorat sin arbetsförmåga på ett sätt som berättigar till delinvalidpension kan dock vara berättigad till arbetslivspension, eftersom delinvalidpensionen är en partiell pension och den inte i alla situationer tryggar arbetstagarens försörjning helt och hållet. I sådana fall, om arbetstagaren uppfyller förutsättningarna för beviljande av både arbetslivspension och delinvalidpension, kan arbetstagaren avgöra vilken pension som lämpar sig bäst i hans eller hennes situation.

Den nedsättning i arbetsförmågan som förutsätts vid arbetslivspension bedöms på basis av medicinska undersökningar och undersökningsresultat på motsvarande sätt som i ärenden som gäller arbetsoförmåga och rehabilitering. Beviljande av arbetslivspension förutsätter inte att primärtiden för sjukdagpenningen gått ut och inte heller att arbetsförmågan varit nedsatt åtminstone ett år utan avbrott.

Enligt 1 mom. 3 punkten förutsätts att arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet är bestående försvagade av de skäl som nämns i 1 och 2 punkten, dvs. på grund av en lång tid i arbetslivet i ett ansträngande och slitsamt arbete och på grund av nedsatt arbetsförmåga. Arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet bedöms i första hand i förhållande till arbetstagarens eget eller senaste arbete, varvid den ansträngning och det slitage som arbetet objektivt bedömts innebära jämförs med arbetstagarens arbetsförmåga. I bedömningen beaktas arbetstagarens arbetslöshet eller risk att bli arbetslös t.ex. på grund av arbetsgivarens ekonomiska svårigheter. Däremot ska arbetstagarens möjligheter att fortsätta i ett arbete som baserar sig på ett gällande anställningsförhållande, t.ex. genom att gå över till mindre ansträngande och slit samma uppgifter, beaktas.

Enligt 1 mom. 4 punkten förutsätts det att ansträngande och slitsamt arbete som försäkrats i enlighet med arbetstagarens arbetspensionslagar fortsätter vid tidpunkten för uppnåendet av den nedre åldersgränsen för arbetslivspension eller efter det när pensionsansökan blir anhängig eller att det då är högst ett år sedan det ansträngande och slit samma arbetet upphörde. Ett års tid beräknas i fråga om arbetstagarna från det att det arbetsrättsliga anställningsförhållandet upphörde.

I 2 mom. bestäms att moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder för högst tre år räknas till de 38 år i arbete som avses i 1 mom. 1 punkten. Den som ansöker om arbetslivspension ska lämna in en redogörelse om detta. I allmänhet kan förmånsperioderna utredas med hjälp av FPA:s register. Om uppgifter om moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder inte längre kan fås ur FPA:s register ska som förmånsperioder räknas högst sådana moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder enligt de vid respektive tidpunkt gällande bestämmelserna i fråga om vilka det i tillräcklig utsträckning kan utredas, t.ex. utifrån uppgifterna i befolkningsregistret och andra utredningar, att avbrottet i arbetslivet beror på vård av barn.

Till tid i arbete ska utöver moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning räknas sådana kortare frånvaroperioder på grund av sjukdom eller permittering som arbetstagaren haft under anställningsförhållandet samt kortare frånvaroperioder utanför anställningsförhållande vid tillfällig arbetslöshet. Kortare frånvaroperioder ska kunna godkännas som tid i arbete i de situationer där frånvaroperioderna inte har medfört betydande avvikelse i de arbetsinkomster respektive år som framgår av registren jämfört med inkomster enligt tiden i arbetslivet eller branschtypiska inkomster.

I 3 mom. föreskrivs det att arbete som ska försäkras i ett annat EU- eller EES-land eller i ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland ska jämföras med sådant i 1 mom. I punkten avsett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna. Även detta arbete ska vara ansträngande och slitsamt på det sätt som avses i 53 b §. Jämställandet av arbete som utförts i ett EU- eller EES-land baserar sig på artikel 5 i EU:s grundförordning om social trygghet, i vilken det finns bestämmelser om likvärdiga förmåner, inkomster och omständigheter som förvärvats eller inträffat i ett annat EU-land. Det föreslås också att arbete som ska försäkras i ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland jämföras med arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna, på motsvarande sätt som arbete som utförts i ett EU- eller EES-land. Arbetslivspension betraktas som sådan förmån vid förtida pensionering som avses i EU:s grundförordning om social trygghet, varvid förordningens bestämmelser om sammanläggning av försäkringsperioder (artikel 66 i EU:s grundförordning om social trygghet) och bestämmelserna i kapitel 5 om fastställande av pension inte tillämpas.

53 b §. Ansträngande och slitsamt arbete. I paragrafen föreslås bestämmelser om de kriterier som ska uppfyllas för att ett arbete ska anses vara ansträngande och slitsamt. De kriterier som anges i fråga om ansträngande och slitsamt arbete i paragrafen baserar sig på gällande arbetsmedicinsk forskning och empiriska uppgifter om belastningsfaktorer i arbetet och om deras inverkan på arbetstagarnas hälsa och arbetsförmåga.

Med arbete avses sådant arbete som avses 53 a § 1 mom. 1 punkten. En persons tid i arbetslivet ska omfatta 38 år i sådant arbete som uppfyller kriterierna i denna paragraf. Av ett utlåtande av företagshälsovården eller någon annan utredning vid ansökan om arbetslivspension ska framgå arbetets innehåll och arbetsförhållandena samt sådana faktorer i arbetet i fråga som visar på ansträngning och slitage och som avses i denna paragraf. I 102 a § i denna lag föreslås bestämmelser om utredningar vid ansökan om arbetslivspension.

Utifrån redogörelserna för arbetet ska frågan om hur ansträngande och slitsamt arbetet är avgöras genom tillämpning av de faktorer som anges i denna paragraf. Vid bedömningen av hur ansträngande och slitsamt arbetet är ska arbetstagarens individuella egenskaper inte beaktas, utan utgångspunkten är att ansträngningen och slitaget i arbetet ska bedömas objektivt oavsett vem som utför arbetet, med andra ord ska t.ex. inte personens ålder, kön eller andra faktorer som har med personen att göra inverka på bedömningen. De faktorer som visar på ansträngning och slitage i arbetet och som nämns i paragrafen har inte bundits till yrken. När det gäller de olika faktorerna har man i motiveringen endast gett några exempel på branscher och arbetsuppgifter där någon viss faktor i vanliga fall förekommer.

Enligt 1 mom. ska en eller flera av de faktorer som nämns i 1—6 punkten i betydande grad ha ingått i arbetet. Frågan om huruvida en faktor som nämns i lagen ingår i betydande grad ska avgöras utifrån innehållet i och karaktären av det arbete som för tillfället är föremål för bedömningen samt utifrån den belastningsfaktor som granskas, med hänsyn till arbetsmedicinsk empirisk kunskap och forskning i frågan.

Kriterierna i 1—4 punkten hänför sig till arbetets fysikaliska belastningsfaktorer och i 5 och 6 punkten till arbetets psykosociala belastningsfaktorer. När det gäller arbetets psykosociala belastningsfaktorer beaktas i regel endast faktorer som hänför sig till arbetets innehåll, dvs. faktorer som beror på ett krävande interaktivt arbete och själva arbetsuppgiften. Det finns också andra psykosociala belastningsfaktorer i ett arbete, såsom faktorer som hänför sig till arrangemang och till arbetsgemenskapens sociala funktionsduglighet. Det är inte motiverat att beakta dessa faktorer vid bedömningen av arbetet, eftersom dessa faktorer inte hänför sig direkt till själva arbetet. I denna paragraf föreskrivs uttryckligen om de faktorer i själva arbetet som medför ansträngning och slitage.

Bestämmelserna i 1 mom. 1 punkten gäller arbete som innehåller arbetsrörelser som kräver stor muskelstyrka eller som belastar musklerna långvarigt. Med kriterierna avses tungt muskelarbete, t.ex. arbete som kräver stor styrka och arbete där man hanterar tunga laster samt arbete där man är tvungen att länge vara i muskelbelastande och besvärliga arbetsställningar.

Bestämmelserna i 1 mom. 2 punkten gäller arbete med särskilt hög belastning på andnings- och cirkulationsorganen. I samband med tungt muskelarbete som avses i 1 punkten förekommer ofta också den belastningsfaktor som avses i 2 punkten. Tungt, dynamiskt muskelarbete som utförs med de stora muskelgrupperna belastar i synnerhet cirkulationsorganen. När tunga laster hanteras, såsom när man lyfter, bär, skuffar och drar arbetar de stora muskelgrupperna såväl dynamiskt som statiskt. De stora muskelgruppernas dynamiska och statiska arbete behövs t.ex. i tungt arbete inom jord- och skogsbruket, bygg- och transport-, städ-, vård- och omsorgsbranschen samt brand- och räddningsbranschen. Den fysiska belastningen i arbetet påverkas i betydande grad av de förhållanden under vilka arbetet utförs. Den fysiska belastningen är mindre om arbetet är i hög grad automatiserat eller belastningen har minskats med hjälpmedel eller andra åtgärder. I enlighet med vad som konstaterats ovan ska uppgifter om arbetstagarens arbetsförhållanden framgå av utredningarna vid ansökan om arbetslivspension.

Bestämmelserna i 1 mom. 3 punkten gäller arbete som innefattar belastande och besvärliga arbetsställningar. Arbete som innefattar belastande och besvärliga arbetsställningar förekommer t.ex. i olika slag av installationsarbeten och i vissa arbeten inom byggnads-, vård- och avfalls- hanteringsbranschen.

Bestämmelserna i 1 mom. 4 punkten gäller upprepade arbetsrörelser som kräver styrka eller stor snabbhet eller arbetsrörelser som samtidigt kräver att handen griper, gör en vridande rörelse och använder kraft. Sådana arbetsrörelser som avses i denna punkt förekommer i vanliga fall t.ex. inom industrin, lager- och speditjonsbranschen samt branschen för städ- och rengöringstjänster samt inom livsmedelsindustrin och i köksarbete.

Bestämmelsen i 5 punkten gäller interaktivt arbete som är särskilt krävande och medför exceptionell psykisk belastning. Till exempel sådant klient- och patientarbete inom social- och hälsovården där klienterna och patienterna samt arbetssituationerna är särskilt krävande kan anses vara sådant arbete som avses i 5 punkten. Sådant arbete är t.ex. arbete inom vården i livets slutskede och inom den psykiatriska anstaltsvården samt krävande socialt arbete t.ex. vid omhändertagande av barn samt arbete med ett krävande klientel på kliniker för missbrukarvård. Även exceptionellt krävande undervisningsarbete t.ex. med elever som har svåra beteendestörningar kan anses vara sådant arbete som avses i denna punkt. Det arbete som avses i paragrafen ska i regel innehålla krävande socialt arbete som ökar den psykiska belastningen. Också situationer där man ställs inför svåra val som görs utifrån etiska och moraliska värderingar ökar belastningen.

Bestämmelsen i 6 punkten gäller arbete som kräver ständig vaksamhet eller särskild uppmärksamhet och där det dessutom finns hög risk för olycksfall eller olycka eller återkommande up-

penbar risk för våld. Till exempel transport och hantering av farliga ämnen kräver särskild vaksamhet för att det inte ska ske en olycka. Vissa byggnadsarbeten såsom arbeten som utförs på arbetsställningar kräver ständig vaksamhet för att det inte ska ske en olycka. Med uppenbar risk för våld avses i enlighet med motiveringen till 27 § i arbetarskyddslagen (738/2007) sådant arbete där risken för våld är klart större än den normala, allmänna risken för våld. På bedömningen inverkar bl.a. hur många våldssituationer det enligt statistiken förekommer inom branschen eller i anslutning till arbetsuppgifterna och förekomsten av faktorer som ökar risken för våld. Faktorer som ökar risken för våld är i enlighet med arbetarskyddstillsynens anvisningar t.ex. ensamarbete i synnerhet på kvällen och natten (särskilt i lokaler som alla har fritt tillträde till), arbetsplatsens läge på ett högriskområde (bl.a. på områden med höga vålds- och brottsiffror), mottagning och behandling av berusade eller våldsamma kunder eller klienter eller deras följeslagare, uppgifter som medför begränsning av individens självbestämmanderätt samt hantering av pengar och mediciner. De ovan beskrivna faktorerna ska i regel framgå av utredningarna vid ansökan om arbetslivspension. Bedömningen av hur uppenbar risken för våld är ska basera sig på en objektiv bedömning och inte på arbetstagarens egen uppfattning om saken. Sådant arbete som kräver ständig vaksamhet och där risken för våld är uppenbar förekommer vanligen t.ex. i arbeten inom säkerhetsbranschen. Även i vissa uppgifter inom social- och hälsovården kan det hända att man utsätts för våldsrisker.

I 2 mom. finns det vissa tilläggs-kriterier för bedömningen av om en eller flera av de faktorer som anges i 1—6 punkten i betydande grad ingår i arbetet. Vid bedömningen ska exceptionella fysikaliska faktorer, användning av skyddsutrustning som ökar belastningen, skiftarbete som inbegriper nattarbete eller som på annat sätt är belastande och återkommande långa arbetspass beaktas som faktorer som ökar ansträngningen och slitaget.

Som fysikaliska faktorer som ökar ansträngningen och slitaget beaktas t.ex. exceptionella temperaturförhållanden, vibrationer från maskiner, buller och övertryck. Exponering för fysikaliska faktorer kan bero på produktionsmetoder, arbetets art, maskiner och anordningar samt arbetsmiljön. Exponering för kyla och värme är mest typisk i utomhusarbeten. Till exempel i underhålls- och reparationsarbeten, som ska utföras i alla förhållanden, exponeras man för kyla utan att man genom muskelarbete kan få upp värmen i någon betydande grad. Inomhus exponeras man för drag och kyla t.ex. inom livsmedelsindustrin. Bland annat dykare, ytbärgare och brandmän som deltar i räddningsverksamhet exponeras ofta för extrem kyla och värme. Arbete i exceptionella temperaturförhållanden förekommer också t.ex. i köksarbete inom hotell-, restaurang- och måltidsservicebranschen. I växthus utförs arbetet förutom i varma även i fuktiga arbetsförhållanden. Arbete som innebär exponering för vibrationer och buller förekommer oftast i byggnads- och maskinindustrin. Arbete i utrymmen där det råder övertryck förekommer i gruv- och dykarbeten.

Som faktor som ökar ansträngningen och slitaget beaktas även användningen av skyddsutrustning som ökar belastningen. I synnerhet tung och heltäckande skyddsutrustning belastar andnings- och cirkulationsorganen och ökar värmebelastningen på arbetstagaren. Belastningen ökar när man är tvungen att använda skyddsutrustning i sådana arbeten som måste utföras i besvärliga arbetsställningar. Skyddsutrustning används t.ex. i räddnings- samt jord- och skogsbruksarbeten.

Dessutom beaktas skiftarbete som inbegriper nattarbete eller som på annat sätt är belastande och återkommande långa arbetspass som faktorer som ökar ansträngningen och slitaget. Bestämmelser om arbetstider finns i arbetstidslagen (605/1996). I 3 kap. i den lagen bestäms bl.a. om ordinarie arbetstid och i 4 kap. om situationer då ordinarie arbetstid får överskridas. Lagens 5 kap. innehåller bestämmelser om natt- och skiftarbete. I 30 § i arbetarskyddslagen bestäms i sin tur om arbetsgivarens skyldigheter när arbete utförs som nattarbete. Arbetstiderna

RP 16/2015 rd

kan medföra belastning trots att arbetet i för sig utförs helt i enlighet med arbetstidslagen och med iakttagande av skyldigheterna i arbetarskyddslagstiftningen.

Skiftarbete som inbegriper återkommande nattarbete och långa arbetspass ökar enligt forskningen risken för kroniska sjukdomar. Skiftarbete har också långtidseffekter på sömnkvaliteten och den kognitiva prestationsförmågan. Den belastning som skiftarbete innebär ökar i allmänhet om möjligheterna att påverka arbetstiderna är små. Arbete som inbegriper nattarbete är vanligen också fysiskt och psykiskt belastande. Bland annat av dessa orsaker anses skiftarbete som inbegriper nattarbete i det föreslagna 2 mom. vara en sådan faktor som ökar belastningen och som ska beaktas i helhetsbedömningen. Nattarbetet ska vara återkommande. Till exempel anser Arbetshälsoinstitutet att skiftarbetet ofta inbegriper nattarbete, om 25 procent eller mer av arbetspassen under året är nattarbete. Enligt bestämmelsen ska också annat skiftarbete än sådant som inbegriper nattarbete beaktas som en faktor som ökar ansträngningen och slitaget, om skiftarbetet är belastande. När den belastning som skiftarbete innebär bedöms ska vikt fästas vid bl.a. antalet arbetsdagar, den totala arbetstiden och mängden overtidsarbete. Omständigheter som ska beaktas är dessutom rytmen mellan arbetstid och vilotid samt rotationsriktningen för arbetspassen. Ett snabbt framåtroterande system med få morgon- och kvällsskift i följd belastar i allmänhet mindre.

Som faktor som ökar ansträngningen och slitaget i arbetet beaktas dessutom återkommande långa arbetspass. Med långa arbetspass avses i regel arbetspass på över tio timmar. Återkommande långa arbetspass ökar således ansträngningen och slitaget i arbetet. Arbetsdagarnas längd ska ställas i relation till arbetstagarens ordinarie årsarbetstid. När t.ex. över 25 procent av arbetsveckorna är långa, över 48 timmar, kan arbetstiden vid helhetsbedömningen beaktas som en faktor som ökar ansträngningen och slitaget.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att ansträngningen och slitaget i ett arbete ska bedömas med hänsyn till helheten av samverkan mellan de olika faktorer som nämns i 1 och 2 mom. Med detta avses att det alltid är fråga om en helhetsbedömning av samverkan mellan de olika faktorerna, när det bedöms om de faktorer som nämns i 1 och 2 mom. i betydande grad ingår i ett arbete.

53 c §. Arbetslivspensionens belopp. Paragrafen är ny. I paragrafen föreskrivs om arbetslivspensionens belopp, som är den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före den när arbetslivspensionen började.

53 d §. Begynnelsestidpunkten för arbetslivspension. Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om begynnelsetidpunkten för arbetslivspension.

Enligt 1 mom. börjar arbetslivspensionen från ingången av kalendermånaden efter den när arbetstagaren uppfyller villkoren för arbetslivspension, dock tidigast från ingången av månaden efter den när pensionen söks. Arbetslivspension kan således inte beviljas retroaktivt. När arbetslivspension inte beviljas retroaktivt, leder beviljandet av pensionen i allmänhet inte till återkrav av eventuell annan förmån som sökanden får eller till retroaktiva ändringar i beskattningen.

Enligt 2 mom. beviljas arbetslivspension alltid tills vidare.

53 e §. Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension. Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om förhandsbeslut om arbetslivspension.

Enligt 1 mom. ska en arbetstagare ha rätt att få ett förhandsbeslut om sin rätt till arbetslivspension. På basis av förhandsbeslutet kan arbetstagaren på förhand bedöma om det är rätt be-

slut att ansöka om arbetslivspension i hans eller hennes situation. Förhandsbeslutet ges av den pensionsanstalt som är behörig att avgöra även pensionsansökan.

Enligt 2 mom. är ett förhandsbeslut om arbetslivspension bindande för pensionsanstalten, om en pensionsansökan som grundar sig på det görs inom sex månader eller inom en av arbetstagaren och dennes arbetsgivare avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft. Således hinner de skyldigheter som hänför sig till anställningsförhållandet fullgöras under giltighetstiden för förhandsbeslutet. Ett förhandsbeslut om arbetslivspension kan dock vara i kraft högst fram till arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension. Förhandsbeslut kan tidigast sökas sex månader före uppnåendet av den nedre åldersgränsen för arbetslivspension.

53 f §. Arbetslivspensionen lämnas vilande. Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om att lämna arbetspensionen vilande. Arbetslivspensionen kan lämnas vilande i enlighet med lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger den fasta inkomstgränsen enligt den lagen. Efter det att arbetslivspensionen har beviljats bedöms det inte huruvida det inträffat förändringar i arbetsförmågan eller om arbetsförmågan återställts för den som får arbetslivspension.

Lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete är en temporär lag, och därför är det behövligt att på nytt granska bestämmelsen om att lämna arbetslivspensionen vilande, om giltighetstiden för lagen inte senare förlängs.

53 g §. Justering av arbetslivspension retroaktivt. Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om justering av arbetslivspension retroaktivt. Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid ska beräknas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagarens ansökan om justering anhängiggjorts eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder.

53 h §. Ändring av arbetslivspension till ålderspension. Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om ändring av arbetslivspension till ålderspension.

Enligt 1 mom. ändras arbetslivspension till ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

Enligt 2 mom. har arbetstagaren på ansökan rätt till eventuell pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för arbetslivspension när hans eller hennes arbetslivspension ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension.

Enligt 3 mom. har arbetstagaren på ansökan rätt till eventuell pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för arbetslivspensionen tidigast från och med ingången av månaden efter den under vilken anställningsförhållandet upphör, om anställningsförhållandet upphör först efter det att arbetstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

53 i §. Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension. Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension, om arbetstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension innan arbetslivspensionen började. Arbetslivspensionen beräknas och beviljas då i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad när arbetstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

53 j §. Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension. Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om pensionsanstaltens skyldighet att utreda huruvida den som ansöker om arbetslivspension har rätt till yrkesinriktad rehabilitering

enligt ArPL eller möjlighet att få rehabilitering enligt annan lagstiftning, om pensionsanstalten avslår ansökan om arbetslivspension. Om arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 25 §, ska pensionsanstalten i enlighet med 27 § ge ett förhandsbeslut om rehabilitering, utan separat ansökan om rehabilitering. Om arbetstagaren beviljas arbetslivspension, kan det inte längre anses ändamålsenligt att han eller hon får rehabilitering.

53 k §. *Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn.* Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om en begränsande utlösningsmekanism motsvarande den som finns i bestämmelserna som gäller invalidpension i 37 § i ArPL. Enligt de föreslagna bestämmelserna har en arbetstagare rätt till arbetslivspension enligt ArPL, om han eller hon beviljats arbetslivspension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn.

53 l §. *Arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet.* Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet, enligt vilken den som får arbetslivspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon börjar förvärsarbete.

63 §. *Grunderna för pensionstillväxten.* Det föreslås att paragrafen upphävs med anledning av de föreslagna ändringarna i fråga om pensionstillväxten. I fortsättningen finns bestämmelserna om pensionstillväxten i 65 §. Det föreslås att 2 mom. i paragrafen flyttas till 65 § 2 mom., som enligt förslaget ska ändras.

64 §. *Pensionstillväxt på grundval av arbetsinkomster.* Det föreslås att paragrafen upphävs. I fortsättningen finns bestämmelserna om pensionstillväxten i 65 §.

65 §. *Pensionstillväxt.* I 1 mom. föreslås bestämmelser om att pensionen i framtiden växer med 1,5 procent av arbetstagarens årsinkomst under hela den tid försäkringsskyldigheten gäller dvs. från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 17 års ålder uppnåtts fram till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten. Med arbetstagarens årsinkomst avses den inkomst som arbetstagaren har respektive år och som pensionen grundar sig på. Bestämmelser om denna inkomst finns i 70 och 72 §. I lagens ikraftträdandebestämmelser föreskrivs om en höjd pensionstillväxt för arbetstagare i åldern 53—63 år under övergångsperioden. Från ingången av 2017 slopas den tillväxtprocent på mer än 1,5 procent som anges i den gällande lagen.

I 2 mom. tas enligt förslaget in den gällande lagens 63 § 2 mom., där det finns en bestämmelse om pensionstillväxten i fråga om arbetsinkomsterna under det år under vilket arbetsförmågan började och enligt vilken inkomsterna under det år arbetsförmågan började inte berättigar till pension, om den återstående tiden har räknats såsom till pension berättigande tid.

Det föreslås att bestämmelsen i den gällande lagens 65 § 1 mom. om pensionstillväxten för oavlönad tid tas in i 3 mom. Pensionen växer på grundval av den inkomst som ligger till grund för en i 74 § avsedd förmån för oavlönad tid.

66 §. *Fastställande av pension för återstående tid.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att när invalidpensionen fastställs ska den återstående tid som berättigar till pension i fortsättningen beräknas till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension. Arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension kan vara den lägsta ålder för ålderspension som bestämts i lagen eller den lägsta ålder för ålderspension som bestämts genom förordning. Om den lägsta åldern för ålderspension ännu inte har föreskrivits för arbetstagarens åldersklass, beräknas den återstående tiden till utgången av den kalendermånad när arbetstagaren uppnår den lägsta ålder för ålderspension som har föreskrivits för den ål-

dersklass som ligger närmast hans eller hennes egen åldersklass. Den lägsta ålder för ålderspension som ligger närmast den egna åldersklassen kan vara den lägsta ålder för ålderspension som bestämts i lagen eller den lägsta ålder för ålderspension som bestämts genom förordning. Om arbetstagarens slutålder för återstående tid bestäms enligt den lägsta ålder för pension som bestämts genom förordning, ska förordningen vara i kraft under det år pensionsfallet för invalidpensionen inträffar. Således, om den förordning som gäller arbetstagarens egen lägsta ålder för pension redan har utfärdats, men ännu inte har trätt i kraft, ska slutåldern för återstående tid räknas enligt den lägsta gällande åldern för ålderspension för den åldersklass som ligger närmast den egna åldersklassen.

Till exempel för en arbetstagare som är född 1960 är slutåldern för den återstående tiden den i lagen fastställda lägsta åldern för ålderspension, dvs. 64 år och 6 månader. För en arbetstagare som är född 1970 och vars pensionsfall i fråga om invalidpension inträffar 2020 är slutåldern för återstående tid inom den invalidpension som ska bestämmas den lägsta åldern för ålderspension för den åldersklass som ligger närmast den egna åldersklassen, dvs. 65 år, som är den i lagen fastställda lägsta ålder för ålderspension för dem som är födda 1964. På motsvarande sätt är slutåldern för återstående tid inom den invalidpension som ska bestämmas för en arbetstagare som är född 1965 och vars pensionsfall i fråga om invalidpensionen inträffar 2026 den lägsta åldern för ålderspension för den åldersklass som ligger närmast den egna åldersklassen, dvs. 65 år, som är den i lagen fastställda lägsta ålder för ålderspension för dem som är födda 1964.

I 2 mom. föreslås det att omnämmandet av åldersgränsen på 63 år stryks, eftersom den tid som berättigar till pension för återstående tid definieras i 1 mom.

67 §. Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom pension i fortsättningen tjänas in i enlighet med den föreslagna 65 § även för arbete som utförts under tiden med pension.

68 §. Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört. I 1 mom. föreslås tekniska ändringar med anledning av bestämmelserna om partiell förtida ålderspension och arbetslivspension.

69 §. Pensionstillväxt för tid med deltidspension. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom deltidspensionen slopas.

73 §. Avdrag för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift från årsinkomsten. Det föreslås att paragrafen upphävs. I fortsättningen ska arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift inte längre dras av från arbetsinkomsten för ettvarit år när den pensionsgrundande arbetsinkomsten för arbetstagaren fastställs.

74 §. Oavlönad tid som berättigar till pension. Det föreslås att 2 mom. ändras så att pension i fortsättningen kan tjänas in för oavlönad tid från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyllt 17 år till utgången av året före pensionsfallet. De inkomster som ligger till grund för de förmåner som arbetstagaren får för oavlönad tid ska fortfarande berättiga till pension på det sätt som avses i 3 mom. Den föreslagna åldersgränsen på 17 år motsvarar den nedre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten enligt 4 §.

Det föreslås att 3 mom. 3 punkten ändras så att omnämmandet av 63 års ålder ersätts med ett omnämmande av den lägsta åldern för ålderspension.

Det föreslås att 5 mom. ändras så att omnämmandet av deltidspension ersätts med ett omnämmande av partiell förtida ålderspension. För oavlönad tid tjänas således i fortsättningen in pen-

sion på grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån under tiden för partiell förtida ålderspension. Det föreslås att omnämmandet av deltidspension stryks på grund av att deltidspensionen slopas. Dessutom ändras ordalydelsen i momentet så att Europeiska gemenskaperna ersätts med Europeiska unionen.

75 §. Arbetspensionsutdrag. Det föreslås att 1 mom. ändras så att ett arbetspensionsutdrag över arbetstagarens inkomster som berättigar till pension i fortsättningen utfärdas till arbetstagarare i åldern 17—69 år. Det föreslås att 1 mom. 5 punkten ändras så att den intjänade pensionen vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget utfärdas inte anges i arbetspensionsutdraget om den som får arbetspensionsutdraget får partiell förtida ålderspension. Den intjänade pensionen anges inte i arbetspensionsutdraget till den som får partiell förtida ålderspension, eftersom beräkningen av den intjänade pensionen vid sidan av partiell förtida ålderspension är tekniskt besvärligt och eftersom den som får partiell förtida ålderspension har fått utförlig information om sin intjänade pension i det beslut som gäller den partiella förtida ålderspensionen. Dessutom ändras ordalydelsen i 1 mom. 4 punkten så att förmån tjänas in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom. I fortsättningen ska även arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension anges i arbetspensionsutdraget, om den har fastställts i lagen eller genom förordning. Ändringen har samband med de föreslagna ändringarna i 11 §.

75 c §. Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder. Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om den målsatta pensionsåldern, som ska anges i arbetspensionsutdraget. En uppskattning av den målsatta pensionsåldern hjälper arbetstagararen att planera sitt fortsatta arbetsliv och övergången till ålderspension. Utifrån den målsatta pensionsåldern uppstår ingen rätt till en viss förmån, utan det är fråga om ett redskap för att förutse det fortsatta arbetslivet och övergången till ålderspension.

Enligt 1 mom. avses med den målsatta pensionsåldern den ålder när den förstorande effekt som den uppskovsförhöjning som beräknats utifrån arbetstagararens åldersklass lägsta ålder för ålderspension har på ålderspensionen är minst lika stor som den i 82 § avsedda livslängskoefficientens förminsande effekt på ålderspensionen.

Enligt 2 mom. ska en uppskattning av arbetstagararens målsatta pensionsålder och av beloppet för hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern anges i det skriftliga arbetspensionsutdraget senast fem år före arbetstagararens uppskattade lägsta ålder för ålderspension. Efter detta meddelas en uppskattning av arbetstagararens målsatta pensionsålder i samband med de ordinära arbetspensionsutdragen. Uppgifter om den målsatta pensionsåldern meddelas dock inte separat till den som får partiell förtida ålderspension, eftersom arbetstagararen i samband med beslutet om partiell förtida ålderspension har fått utförliga uppgifter om sin intjänade pension och om den partiella förtida ålderspensionens inverkan på den framtida ålderspensionens belopp. Till de arbetstagarare som är födda 1954—1958 skickas motsvarande utdrag 2017.

80 §. Pension på tidigare grunder. Det föreslås att paragrafens 3 mom. upphävs. I fortsättningen beviljas ålderspension alltid på nya grunder, om invalidpensionen upphör innan den har ändrats till ålderspension. Slopandet av bestämmelsen klargör beräkningen av pensionen och är ändamålsenligare med tanke på beräkningen av den föreslagna partiella förtida ålderspension. Motsvarande bestämmelse i fråga om situationer som gäller invalidpension och rehabiliteringspenning är emellertid fortfarande behövlig i enlighet med 1 och 2 mom.

81 §. *Engångsförhöjning av invalidpension.* Det föreslås att 2 mom. ändras med anledning av den ändrade nedre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten, så att en engångsförhöjning inom den tid som anges i 1 mom. också läggs till pensionen för en arbetstagare som går i invalidpension som 17-åring.

82 §. *Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden.* I den gällande paragrafen bestäms om anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden med en livslängdskoefficient. Det föreslås att paragrafen ändras så att även den lägsta åldern för ålderspension och vissa andra åldersgränser i fortsättningen ska anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Till paragrafen fogas bestämmelser om anpassning av åldersgränserna till förändringen i den förväntade livslängden och bestämmelserna om livslängdskoefficienten preciseras.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om anpassning av åldersgränserna till förändringen i livslängden. Det föreslås att den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. När det gäller de som är födda före 1965 fastställs den lägsta åldern för ålderspension direkt i 11 §, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension i 15 § och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension i 35 a §.

Åldersgränserna ska för varje åldersklass fastställas för det år när arbetstagarna inom åldersklassen i fråga fyller 62 år. Enligt förslaget fastställs åldersgränserna således första gången för 2027, då de arbetstagare som är födda 1965 fyller 62 år. Avsikten är att man känner till den lägsta åldern för ålderspension flera år före pensioneringen, varvid personen i fråga kan planera sin framtid och förbereda sig i god tid på att eventuellt gå i pension. Närmare bestämmelser om fastställandet av åldersgränserna ingår i 83 §.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om omvandling av pensionen med en livslängdskoefficient. Liksom för närvarande ska ålderspensionen och invalidpensionen när de börjar omvandlas med en livslängdskoefficient. Även nya pensionsformer dvs. partiell förtida ålderspension och arbetslivspension ska omvandlas med livslängdskoefficienten när de börjar. Invalidpensionen och arbetslivspensionen omvandlas med livslängdskoefficienten när pensionen börjar och pensionen omvandlas inte längre på nytt med livslängdskoefficienten när pensionen ändras till ålderspension.

Huvudregeln är att pensionen ska omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Detta motsvarar nuläget. Således ska t.ex. ålderspensionen för en arbetstagare som är född 1965 omvandlas när pensionen börjar med den livslängdskoefficient som fastställts för 2027. Om en annan pension än invalidpension börjar före det år när 62 års ålder uppnås, omvandlas pensionen dock med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började. Bestämmelsen kan t.ex. tillämpas i det fall att den partiella förtida ålderspensionen för dem som är födda 1963 eller tidigare börjar i 61 års ålder. Om arbetstagarens invalidpension börjar före det år när arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas invalidpensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år när arbetsförmågan började.

När invalidpensionen börjar omvandlas hela pensionen med livslängdskoefficienten. Livslängdskoefficienten gäller således till skillnad från nuvarande bestämmelser även pensionsdelen för återstående tid i fråga om invalidpensionen. Med stöd av övergångsbestämmelsen ska livslängdskoefficienten gälla pensionsdelen för återstående tid i fråga om invalidpensioner som börjar år 2027 eller senare. Om invalidpensionen börjar 2017—2026 omvandlas på mot-

svarande sätt som nu endast den pension som tjänats in fram till det att invalidpensionen börjar med livslängdkoefficienten.

När den partiella förtida ålderspensionen ändras till ålderspension omvandlas den del av pensionen som ännu inte omvandlats med livslängdkoefficienten. Med livslängdkoefficienten omvandlas således den i 18 § 1 mom. avsedda pensionsandel som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började samt den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter. Dessa ålderspensionsdelar ska omvandlas med den livslängdkoefficient som fastställts för det år när arbetstagaren fyller 62 år, dvs. med den livslängdkoefficient som fastställts för den arbetstagarens egen åldersklass. Den partiella förtida ålderspension som redan beviljats har redan omvandlats med livslängdkoefficienten när pensionen börjar och den påverkas inte på nytt av livslängdkoefficienten.

Om en arbetstagare som får en partiell förtida ålderspension på 25 procent i enlighet med 16 § 4 mom. ansöker om beviljande av ytterligare en andel på 25 procent, ska den senare andelen i enlighet med huvudregeln omvandlas med den livslängdkoefficient som fastställts för det år när arbetstagaren fyller 62 år. Om den senare andelen beviljas före det år när arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas andelen i fråga med den livslängdkoefficient som fastställts för det år andelen beviljas.

83 §. Fastställande av åldergränser och livslängdkoefficient. I den gällande paragrafen föreskrivs om fastställande av livslängdkoefficienten. Det föreslås att paragrafen ändras så att även den lägsta åldern för ålderspension och vissa andra åldergränser för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Till paragrafen fogas bestämmelser om fastställandet av åldergränserna och sättet att fastställa livslängdkoefficienten ändras. Det föreslås att paragrafens rubrik ändras så att den motsvarar paragrafens nya innehåll.

I 1 mom. föreslås bestämmelser om fastställandet av den lägsta åldern för ålderspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare. Den lägsta åldern för ålderspension fastställs enligt åldersklass så att förhållandet för respektive åldersklass mellan å ena sidan skillnaden mellan den lägsta åldern för ålderspension och 18 års ålder och å andra sidan den förväntade livslängd som beräknats i fråga om den lägsta ålder för ålderspension är detsamma som förhållandet år 2025 mellan å ena sidan skillnaden mellan den lägsta åldern för ålderspension och 18 års ålder och å andra sidan den förväntade livslängd som beräknats i fråga om den lägsta åldern för ålderspension. Den förväntade livslängden i fråga om den lägsta åldern för ålderspension beräknas enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för den senaste femårsperiod för vilken det finns tillgängliga uppgifter. När förhållandet för 2025 beräknas ska enligt förslaget 65 år användas som den lägsta åldern för ålderspension och den förväntade livslängden beräknas enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för 2020—2024.

Enligt 2 mom. ska den lägsta åldern för ålderspension för varje åldersklass beräknas med en månads noggrannhet. Den lägsta ålder för ålderspension som ska fastställas kan dock avvika från den föregående lägsta ålder för ålderspension som fastställts med högst två månader. När den lägsta åldern för ålderspension fastställs första gången för 2027 för de arbetstagare som är födda 1965 kan den lägsta ålder för ålderspension som ska fastställas alltså som högst vara 65 år och 2 månader och som lägst 64 år och 10 månader.

Den nedre åldergränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldergränsen för arbetslivspension för respektive åldersklass ändras på motsvarande sätt som den lägsta åldern för ålderspension. Vardera åldergränsen justeras med lika många månader som den lägsta åldern för ålderspension avviker från den föregående lägsta ålder för ålderspension som fast-

RP 16/2015 rd

ställt. När de nedre åldersgränserna första gången fastställs för 2027 för de arbetstagare som är födda 1965 är den nedre åldersgränsen, som ska justeras, för den partiell förtida ålderspensionen 62 år och för arbetslivspensionen 63 år.

I 3 mom. föreskrivs om fastställandet av livslängdskoefficienten för 2018—2026. Den pension som börjar anpassas med livslängdskoefficienten till utvecklingen av den förväntade livslängden. När den förväntade livslängden ökar minskar livslängdskoefficienten den pension som börjar så att kapitalvärdet för pensionen förblir oförändrat. På motsvarande sätt, om den förväntade livslängden minskar, minskar livslängdskoefficientens förminskande effekt på pensionen. Ju mindre livslängdskoefficienten är, desto mer förminskar den den pension som börjar. Livslängdskoefficientens förminskande effekt på pensionens belopp kan kompenseras genom att fortsätta arbeta efter den lägsta åldern för ålderspension och gå i pension senare.

Beräkningen av livslängdskoefficienten baserar sig på livslängdstalet för respektive åldersklass. För närvarande används 62 års ålder som begynnelseår för beräkningen av det livslängdstal för respektive åldersklass som utgör grund för livslängdskoefficienten. Livslängdstalet beskriver då kapitalvärdeskoefficienten för den pension som börjar vid 62 års ålder. Som ränta används två procent och dödligheten beaktas enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för den senaste femårsperiod för vilken det finns tillgängliga uppgifter. Livslängdskoefficienten fås genom att livslängdstalet för basåret 2009, dvs. de som är födda 1947, delas med livslängdstalet för den åldersklass vars livslängdskoefficient man ska fastställa. Livslängdskoefficienten för 2018—2026 fastställs på det här nuvarande beräkningssättet.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om fastställandet av livslängdskoefficienten för 2027 och där-efter. Eftersom det föreslås att den lägsta åldern för ålderspension för dem som är födda 1965 eller senare ska bindas till förändringen i den förväntade livslängden, föreslås livslängdskoefficienten bli mildare så att förändringarna i den lägsta åldern för ålderspension beaktas vid fastställandet av livslängdskoefficienten.

När den lägsta åldern för ålderspension binds till förändringen i den förväntade livslängden ändras även begynnelseåret för beräkningen av livslängdstalet för respektive åldersklass, för att förändringen i den förväntade livslängden inte ska beaktas dubbelt. Vid beräkningen av kapitalvärdet för pensionerna beaktas förändringen i den lägsta åldern för ålderspension så att begynnelseåret för beräkningen av livslängdstalet för respektive åldersklass ändras på motsvarande sätt som den lägsta åldern för ålderspension ändras från 65 år.

Livslängdskoefficienten fastställs så att kapitalvärdet för den pension som omvandlats med koefficienten med början från den senast fastställda lägsta åldern för ålderspension är det-samma som kapitalvärdet 2026 för den pension som omvandlats med den livslängdskoefficient som fastställts för 2026 med början från 65 års ålder. Livslängdskoefficienten fås genom att 2026 års livslängdstal i 65 års ålder delas med livslängdstalet för den åldersklass vars livslängdskoefficient ska fastställas och genom att detta relationstal multipliceras med den livslängdskoefficient som fastställts för 2026.

När livslängdstalet för en viss åldersklass beräknas används som begynnelseår den lägsta ålder för ålderspension som fastställts senast, dvs. i praktiken den lägsta ålder för ålderspension som fastställts för åldersklassen i fråga. Som ränta används fortfarande två procent och dödligheten beaktas enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för den senaste femårsperiod för vilken det finns tillgängliga uppgifter.

I 5 mom. föreslås bestämmelser om fastställande av åldersgränser och livslängdskoefficienten. Det föreslås att såväl åldersgränserna som livslängdskoefficienten fastställs årligen genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. Den lägsta åldern för ålderspension, den

nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension ska fastställas före livslängdskoefficienten fastställs, för att den lägsta fastställda åldern för ålderspension ska kunna användas vid beräkningen av livslängdskoefficienten. På detta sätt kommer de fastställda åldersgränserna och livslängdskoefficienten för samma åldersklass att grunda sig på samma uppgifter. Avsikten är att man ska känna till den lägsta åldern för ålderspension och livslängdskoefficienten i god tid före man uppnår den lägsta åldern för ålderspension. I de flesta fall kan en pension som börjar före åldern för ålderspension, såsom partiell förtida ålderspension och arbetslivspension, omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för arbetstagarens egen åldersklass.

Åldersgränserna ska fastställas senast två månader före ingången av det kalenderår när arbetstagaren fyller 62 år. På detta sätt fastställs åldersgränserna för respektive åldersklass senast i oktober det år när arbetstagarna fyller 61 år. Livslängdskoefficienten ska fastställas senast en månad före ingången av kalenderåret från och med vilket den tillämpas. På detta sätt fastställs den livslängdskoefficient som ska användas vid omvandlingen av ålderspensionen för respektive åldersklass senast i november det år när arbetstagarna fyller 61 år.

84 §. *Grund för familjepension.* Det föreslås att 1 mom. ändras så att familjepensionen i fortsättningen kan bestämmas förutom på basis av de andra pensioner som nämns i momentet även på basis av sådan arbetslivspension enligt ArPL som förmånslåtaren fick vid sin död.

Det föreslås att ett omnämmande av partiell förtida ålderspension fogas till 2 mom. Om förmånslåtaren då vid sin död fick partiell förtida ålderspension, ska som grund för familjepensionen beräknas den pension som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Den kalkylerade invalidpensionen för en förmånslåtare som fått partiell förtida ålderspension bestäms enligt 19 §.

Det föreslås att det till paragrafen fogas nya 3 och 4 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 5 mom. I det nya 3 mom. föreslås i överensstämmelse med nuvarande tillämpningspraxis bestämmelser om att i grunden för familjepensionen beaktas inte sådan minskning av förmånslåtarens pension som avses i 92—94 §.

I det nya 4 mom. föreskrivs om en situation där förmånslåtaren vid sin död hade uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, men han eller hon vid sin död inte hade fått ålderspension eller fick partiell förtida ålderspension. I detta fall beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren enligt ArPL hade tjänat in fram till sin dödsdag. Som förmånslåtarens intjänade pension beaktas den förtidsminskning eller uppskovsförhöjning som eventuellt gjorts i den partiella förtida ålderspension som förmånslåtaren fått samt uppskovsförhöjning som skulle ha beräknats i förmånslåtarens ålderspension, om han eller hon hade uppfyllt kriterierna för ålderspension på sin dödsdag.

88 §. *Minskning av efterlevandepension.* Det föreslås att ett omnämmande av partiell förtida ålderspension fogas till 2 mom. I fortsättningen ska på minskning av efterlevandepension för en efterlevande make som får partiell förtida ålderspension tillämpas motsvarande bestämmelser som enligt gällande lag för närvarande tillämpas på en efterlevande make som inte får sådan pension som avses i 1 mom. Även förtidsminskning och uppskovsförhöjning enligt 12 och 16 § föreslås i fortsättningen påverka minskningen av efterlevandepensionen. Den kalkylerade invalidpensionen för en efterlevande make som får partiell förtida ålderspension bestäms enligt den föreslagna 19 §. Dessutom ska som intjänad pension för en efterlevande make som uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension även beaktas den förtidsminskning eller uppskovsförhöjning som eventuellt gjorts i den partiella förtida ålderspension som den efterlevande maken får samt den uppskovsförhöjning som skulle ha be-

RP 16/2015 rd

räknats i den efterlevande makens ålderspension, om han eller hon hade uppfyllt kriterierna för ålderspension på förmånslåtarens dödsdag.

91 §. Minskning av efterlevandepension i särskilda fall. Det föreslås att omnämmandena av deltidspensionen, som föreslås bli slopad, stryks i 1 mom.

91 a §. Justering av efterlevandepension. Det föreslås att ett omnämmande av partiell förtida ålderspension fogas till 2 mom. Det innebär att, om den invalidpension som den efterlevande maken får upphör och han eller hon senare beviljas partiell förtida ålderspension, så kommer efterlevandepensionen inte att justeras, utan den fortsätter oförändrad. Den invalidpension som den efterlevande maken tidigare fått har då beaktats i minskningen av efterlevandepensionen. Justering av efterlevandepensionen med anledning av beviljandet av partiell förtida ålderspension ändrar således inte väsentligt efterlevandepensionens belopp, eftersom den efterlevande makens kalkylerade invalidpension ska beaktas i enlighet med det föreslagna 88 § 2 mom. vid minskningen av efterlevandepensionen för en efterlevande make som får partiell förtida ålderspension och som inte uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

92 §. Förmåner som dras av från pension. I 1 mom. 5 punkten föreslås en teknisk ändring till följd av stiftandet av lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. I 1 mom. föreslås dessutom en ny 6 punkt. I den nya 6 punkten bestäms att från pension enligt ArPL ska dras av utöver nuvarande förmåner och ersättningar dessutom sådan ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av patientskadelagen. Ändringen har samband med de föreslagna ändringarna i patientskadelagen.

Det föreslås att paragrafen tillämpas på den föreslagna arbetslivspensionen. Dessutom, om skadefallet i fråga om den primära förmånen har inträffat före partiell förtida ålderspension beviljats, ska paragrafen tillämpas även på den föreslagna partiella förtida ålderspensionen. Från arbetslivspensionen och den partiella förtida ålderspensionen ska då den primära förmånen dras av på samma sätt som från andra pensioner. Den som får partiell förtida ålderspension, liksom den som i motsvarande situationer får andra pensioner såsom ålderspension, invalidpension eller delinvalidpension, har dock enligt 2 mom. rätt till pension som är lika stor som den pension som arbetstagaren tjänat in på grundval av arbetsinkomster efter året för skadefallet. Om arbetstagaren tjänat in pension efter året för skadefallet mer än vad han eller hon skulle kunna beviljas i form av partiell förtida ålderspension, är den partiella förtida ålderspensionen dock högst det belopp som arbetstagaren skulle ha rätt till enligt bestämmelserna om partiell förtida ålderspension.

94 §. Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension. Det föreslås att en bestämmelse om partiell förtida ålderspension fogas till 1 mom. Enligt den ska från partiell förtida ålderspension eller den del av invalidpension och arbetslivspension som motsvarar beloppet av partiell förtida ålderspension inte dras av dagpenning, olycksfallspension och rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (873/2015) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller ersättning för inkomstbortfall eller pension enligt trafikförsäkringslagen (279/1959), lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991) eller patientskadelagen, om den har beviljats på grund av ett skadefall eller en skada som inträffat under tiden med partiell förtida ålderspension, innan arbetstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension. När arbetstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension dras den primära förmånen av från den partiella förtida ålderspensionen i enlighet med 92 §. Enligt de gällande bestämmelserna ska dagpenning, pension och ersättning för inkomstbortfall dras av från arbetspension, men inte t.ex. sjukvårdsersättningar eller andra motsvarande ersättningar.

Enligt den föreslagna ändringen får arbetstagaren innan han eller hon uppnått sin lägsta ålder för ålderspension den primära förmånen och partiell förtida ålderspension som inte minskats eller den del av invalidpensionen och arbetslivspensionen som motsvarar den partiella förtida ålderspensionen och som inte minskats, om skadefallet eller skadan har inträffat under tiden med partiell förtida ålderspension. På detta sätt kan den skadades försörjning tryggas med hjälp av dessa förmåner även i situationer då den skadade endast haft ett deltidsarbete vid sidan av partiell förtida ålderspension.

Dessutom föreslås det att undantagsbestämmelsen i 1 mom. i fråga om delinvalidpension ändras. När ersättningar för inkomstbortfall enligt patientskadlagen föreslås vara primära förmåner i förhållande till arbetspensionen, fogas till bestämmelsen också en hänvisning till patientskadlagen. Sådan ersättning för inkomstbortfall enligt patientskadlagen som beviljats på grund av ett skadefall som inträffat under tiden med delinvalidpension dras således inte av från delinvalidpensionen på motsvarande sätt som vid ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen.

95 §. Regressrätt. I paragrafen föreslås ett nytt 2 mom. Enligt den har pensionsanstalten rätt att av den som idkar spårtrafik kräva tillbaka ett belopp som motsvarar den arbetspension som dragits av från den ersättning för inkomstbortfall som bestämts enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Villkoret för regressrätten är att arbetstagarens arbetsförmåga eller förmånslåtarens död har orsakats av ett skadefall som ska ersättas enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Avsikten är att den som ansvarar för skador i spårtrafik i fortsättningen ska ersätta de extra förmånsutgifter som skadan orsakat inom arbetspensionssystemet.

När ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om ansvar i spårtrafik bestäms, i det fall att den som lidit skada har rätt till arbetspension, anses han eller hon inte till denna del ha orsakats inkomstbortfall, varvid arbetspensionen dras av från ersättningen för inkomstbortfall enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Pensionsanstaltens regressrätt innebär att pensionsanstalten kan kräva tillbaka ett belopp som motsvarar den arbetspension som dragits av från ersättningen för inkomstbortfall dvs. pensionsanstalten har rätt att av den som idkar spårtrafik få tillbaka den arbetspension som den betalat. Till förmånstagaren betalas arbetspensionen i sin helhet och av ersättningen för inkomstbortfall enligt lagen om ansvar i spårtrafik det belopp som överskrider arbetspensionen. Ur förmånstagarens synvinkel är således pensionsanstalten den som betalar den huvudsakliga förmånen, men enligt regressrätten är det den som idkar spårtrafik som i sista hand är ersättningsansvarig för skadan.

Pensionsanstaltens regressrätt gäller förmånen yrkesinriktad rehabilitering, invalidpensionen och familjepensionen, om den yrkesinriktade rehabiliteringen, invalidpensionen eller förmånslåtarens död orsakats av ett skadefall som avses i lagen om ansvar i spårtrafik. Regressrätten upphör när personen uppnår åldern för ålderspension, eftersom en skada i spårtrafik inte inverkar på när ålderspensionen börjar. Om en skada i spårtrafiken inträffar när personen redan gått i ålderspension, föreligger inget regressrätt, eftersom skadan inte längre påverkar beloppet av den förmån som betalas inom arbetspensionssystemet.

96 §. Justering av inkomstgränser, belopp och årsinkomster med en lönekoeficient. Det föreslås att det med anledning av bestämmelsen om partiell förtida ålderspension till 2 mom. fogas en precisering av justeringen av årsinkomsterna med en lönekoeficient. Enligt momentet justeras vid beräkningen av annan pension som betalas ut efter partiell förtida ålderspension eller av den senare andelen av partiell förtida ålderspension den ännu obeviljade pensionsandelen av den i 16 § avsedda grunden för den partiella förtida ålderspensionen med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.

97 §. Fastställande av lönekoeficienten. I paragrafen föreskrivs om fastställande lönekoeficienten. Som grund för lönekoeficienten används de årliga förändringarna i förtjänstnivå- och konsumentprisindexen. Det föreslås att paragrafen ändras så att det belopp som motsvarar den årliga förändringen i arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift inte längre dras av från förändringen i lönenivån. Det lönebegrepp som används vid beräkningen av lönekoeficienten är således i linje med fastställandet av den pensionsgrundande arbetsinkomsten, eftersom det föreslås att 73 § om avdrag för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift från årsarbetsinkomsten slopas.

99 §. Fastställande av arbetspensionsindex. I paragrafen föreskrivs om fastställande av arbetspensionsindex. Liksom vid fastställandet av lönekoeficienten används de årliga förändringarna i förtjänstnivå- och konsumentprisindexen även som grund för arbetspensionsindexet. Det föreslås att paragrafen ändras så att det belopp som motsvarar den årliga förändringen i arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift inte längre dras av från förändringen i lönenivån. Det lönebegrepp som används vid beräkningen av arbetspensionsindexet är således i linje med fastställandet av den pensionsgrundande arbetsinkomsten, eftersom det föreslås att 73 § om avdrag för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift från årsarbetsinkomsten slopas. Ändringen motsvarar den ändring som föreslås i 97 § som gäller fastställande av lönekoeficienten.

101 §. Pensionsansökan. I 2 mom. föreslås en ändring med anledning av bestämmelsen om arbetslivspension. I fortsättningen kan pensionsanstalten utan ansökan om rehabilitering ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering även i sådana fall då pensionsanstalten avslår ansökan om arbetslivspension, men anser i enlighet med 53 j § att arbetstagaren har rätt till arbetspensionsrehabilitering.

102 a §. Utredningar vid ansökan om arbetslivspension. Paragrafen är ny och i den föreslås bestämmelser om redogörelser som den som ansöker om arbetslivspension ska lämna in till pensionsanstalten vid behandling av ansökan om arbetslivspension.

Enligt 1 mom. ska den som ansöker om arbetslivspension till pensionsanstalten lämna in ett utlåtande av företagshälsovården. I 1 mom. 1—4 punkten föreslås bestämmelser om de uppgifter som utlåtandet ska innehålla. Formellt ska utlåtandet skrivas på blanketten för läkarutlåtande B. Andra punkter än de som ingår i det egentliga läkarutlåtandet fogas till blanketten för läkarutlåtande B.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska ett utlåtande av företagshälsovården innehålla en beskrivning av innehållet i den sökandes nuvarande arbete och en bedömning av hur ansträngande och slitsamt arbetet är och av kravet på arbetsförmåga. Bedömningen av hur ansträngande och slitsamt arbetet är ska basera sig på de faktorer som anges i 53 b §. Av utlåtandet ska framgå hur ansträngande och slitsamt arbetet skulle vara oavsett vilken arbetstagare som utför arbetet och på motsvarande sätt vilka krav arbetet ställer på arbetstagarens arbetsförmåga oavsett vem som utför arbetet i fråga. Utifrån beskrivningen ska pensionsanstalten bedöma om sökandens nuvarande arbete har varit ansträngande och slitsamt på det sätt som krävs för att arbetslivspension ska beviljas.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska utlåtandet av företagshälsovården innehålla företagsläkarens utlåtande om den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga. Utlåtandet motsvarar i praktiken utredningen av hälsotillståndet vid ansökan om invalidpension. Ett utlåtande som utarbetats för ansökan om arbetslivspension behöver dock inte innehålla en rehabiliteringsplan. Utifrån utlåtandet bedömer pensionsanstalten om den sökandes arbetsförmåga är nedsatt på det sätt som förutsätts för att arbetslivspension ska beviljas.

RP 16/2015 rd

Enligt 1 mom. 3 punkten ska utlåtandet av företagshälsovården innehålla en bedömning av den sökandes möjligheter att fortsätta i arbetet. Arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet ska bedömas i enlighet med 53 a § 1 mom. 3 punkten i förhållande till det arbete som han eller hon senast utförde. Arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet ska således ha bestående försvagats på grund av en lång tid i arbetslivet i ett ansträngande och slitsamt arbete och på grund av nedsatt arbetsförmåga. Arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet bedöms i första hand i förhållande till arbetstagarens eget eller senaste arbete, varvid den ansträngning och det slitage som arbetet objektivt bedömts innebära jämförs med arbetstagarens arbetsförmåga. I bedömningen beaktas inte arbetstagarens arbetslöshet eller risk att bli arbetslös t.ex. på grund av arbetsgivarens ekonomiska svårigheter. Däremot ska arbetstagarens möjligheter att fortsätta i ett arbete som baserar sig på ett gällande anställningsförhållande, t.ex. genom att gå över till mindre ansträngande och slitsamma uppgifter, beaktas.

Enligt 1 mom. 4 punkten ska ett utlåtande av företagshälsovården innehålla en beskrivning av innehållet i den sökandes tidigare arbeten och en bedömning av hur ansträngande och slitsamma dessa arbeten varit, om en redogörelse för sökandes arbetshistorik finns tillgänglig. Bedömningen motsvarar bedömningen enligt 1 mom. 1 punkten. Om företagshälsovården inte har någon annan redogörelse eller annat material som gäller de arbeten som den som ansöker om arbetslivspension tidigare utfört än sökandens egen rapport, kan denna rapport fogas till ansökan som egen redogörelse.

Enligt 2 mom. ska sökanden dessutom till pensionsanstalten lämna in ett utlåtande av arbetsgivaren om innehållet i den sökandes senaste arbete och i den mån det är möjligt även i de tidigare arbetena. Arbetsgivarens utlåtande ska åtminstone innehålla en beskrivning av sökandens huvudsakliga arbetsuppgifter, sådana i 53 b § avsedda belastningsfaktorer, arbetstider och arbetsförhållanden som förekommer i arbetet.

Enligt 3 mom. kan pensionsanstalten godkänna någon annan redogörelse som motsvarar företagshälsovårdens utlåtande och arbetsgivarens utlåtande, om ett utlåtande av företagshälsovården eller arbetsgivaren inte kan fås eller de inlämnade utlåtandena inte är tillräckliga för att avgöra pensionsärendet. I så fall ska den sökande till pensionsanstalten lämna en sådan redogörelse för sitt hälsotillstånd, sin arbetsförmåga, tiden i arbetslivet eller innehållet i arbetet som behövs för att avgöra ansökan. Bestämmelsen gäller i praktiken för det mesta personer vars anställningsförhållande har avslutats före ansökan om arbetslivspension och som därför inte har tillgång till företagshälsovårdens tjänster eller möjlighet att av arbetsgivaren få de redogörelser som behövs för ansökan.

Om den som ansöker om arbetslivspension bor i ett annat EU- eller EES-land, kan ett utlåtande av företagshälsovården inte krävas. Enligt artikel 49 i europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, nedan EU:s tillämpningsförordning om social trygghet, ska en medlemsstats institution dock beakta de handlingar, läkarutlåtanden och administrativa upplysningar som den fått från institutionen i en annan medlemsstat som om de hade upprättats i den förstnämnda medlemsstaten. En sådan utländsk redogörelse kan anses vara en sådan annan motsvarande redogörelse som avses i den föreslagna bestämmelsen.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om att den som ansöker om arbetslivspension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan eller för anskaffning av ett sådant utlåtande som föreskrivs i paragrafen låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten.

RP 16/2015 rd

I 5 mom. föreslås bestämmelser om att pensionsanstalten är skyldig att ersätta arbetstagaren för skäligena kostnader för den undersökning som avses i 4 mom. och för eventuella resor.

105 §. *Beslutsfattande och delgivning av beslut.* I 1 mom. föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

106 §. *Arbete enbart i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn.* Det föreslås att omnämmanden av partiell förtida ålderspension och arbetslivspension fogas till 2 mom. Dessutom föreslås hänvisningen i den gällande lagen till 8 § 2 mom. i SjPL, vilket upphävts genom lag 296/2015, korrigeras till en hänvisning till i SjPL avsedd sänkt pensionsålder, i fråga om vilken tillämpningsbestämmelserna finns i ikraftträdandebestämmelserna för lagen om ändring av SjPL (296/2015).

107 §. *Arbete i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för både den privata och den offentliga sektorn.* I 1 och 2 mom. föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

107 a §. *Bestämmande av sista pensionsanstalt, vid arbete inom branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn och pensionslagen för den offentliga sektorn.* I paragrafen föreskrivs om bestämmande av sista pensionsanstalt när arbetstagarens arbete har försäkrats enligt såväl arbetspensionslagarna för den privata sektorn som pensionslagen för den offentliga sektorn. Det föreslås att paragrafen preciseras i fråga om bestämmelserna om bestämmandet av sista pensionsanstalt enligt pensionssystem. Dessutom föreslås det vissa tekniska ändringar och tillägg till följd av de nya förmånsslagen samt ändringar till följd av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn. Samtidigt föreslås det att paragrafens rubrik ändras så att den bättre beskriver innehållet i paragrafen.

Det föreslås att det till paragrafen fogas nya 1—3 mom., varvid nuvarande 2—4 mom. blir 4—6 mom. Bestämmelsen i gällande 5 mom. upphävs eftersom deltidspensionen slopas. I 1 mom. föreslås bestämmelser om att sista pensionsanstalt alltid antingen är den pensionsanstalt inom pensionssystemet för den privata sektorn som avses i 106 § eller Keva. På grund av ändringarna i fråga om Kevas behörighet från början av 2012 omfattas andra pensionsanstalter inom den offentliga sektorn inte längre av arrangemanget med sista pensionsanstalt. Om de arbetsinkomster som förutsätts i paragrafen till det största beloppet försäkrats i en pensionsanstalt som inte omfattas av arrangemanget med sista pensionsanstalt ska förfarandet i 107 § 2 mom. följas.

I 2 mom. föreslås mer exakta bestämmelser än tidigare om hur pensionsanstalten enligt pensionssystemet för den privata sektorn bestäms som sista pensionsanstalt, eftersom de gällande bestämmelserna inte till alla delar motsvarar granskningen, som numera görs genom maskinell styrning, av inkomsterna mellan pensionssystemet för den privata sektorn och pensionssystemet för den offentliga sektorn vid bestämmandet av sista pensionsanstalt. Enligt momentet ska sista pensionsanstalt vara den avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i 106 §, om arbetstagarens arbetsinkomster under de två senaste åren till det största beloppet varit försäkrade enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Bestämmelsen omfattar huvudregeln att sista pensionsanstalt alltid först bestäms enligt pensionssystemet (pensionssystemet för den privata eller offentliga sektorn). I praktiken ska alla inkomster som försäkrats enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn då räknas samman och det sammanlagda beloppet av dem jämföras med det belopp enligt pensionssystemet för den offentliga sektorn som beräknas enligt 3 mom. Till exempel om en arbetstagares inkomster under de två senaste åren har försäkrats enligt denna lag och FöPL, räknas de arbetsinkomster som försäkrats enligt de båda lagarna samman och beloppet av inkomsterna jämförs med beloppet av de inkomster som försäkrats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn och som beaktas i enlighet med

bestämmelserna i 3 mom. Om pensionssystemet för den privata sektorn blir det pensionssystem enligt vilket den sista pensionsanstalten ska bestämmas, är sista pensionsanstalt av de många pensionsanstalterna inom den privata sektorn den avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i 106 § där arbetsinkomsterna enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn under de två senaste kalenderåren varit försäkrade till det största beloppet. Bestämmelser om vilka i paragrafen avsedda två kalenderår som ska omfattas av den granskningstid som gäller de försäkrade arbetsinkomsterna utfärdas genom statsrådets förordning om behörig pensionsanstalt (505/2011), liksom för närvarande.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om att sista pensionsanstalt är Keva, om arbetstagarens inkomster under de två senaste kalenderåren varit försäkrade till det största beloppet enligt en anställning som avses i pensionslagen för den offentliga sektorn. Ändringen har samband med stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

Bestämmelserna i 4 och 5 mom. gäller situationer där Keva blir sista pensionsanstalt på andra grunder än de försäkrade arbetsinkomsterna. I momenten föreslås ändringar till följd av bestämmelserna om den partiella förtida ålderspensionen och arbetslivspensionen samt sloandet av deltidspensionen. Dessutom föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn. Hänvisningen i 4 mom. till det genom lag 296/2015 upphävda 8 § 2 mom. i SjPL korrigeras till en hänvisning till sänkt pensionsålder enligt SjPL. Det nya 4 mom. motsvarar i övrigt gällande 2 mom. och det nya 5 mom. gällande 3 mom.

Bestämmelserna i 6 mom. gäller situationer där Sjömanspensionskassan blir sista pensionsanstalt på andra grunder än arbetstagarens försäkrade arbetsinkomster. I momentet föreslås ändringar till följd av bestämmelserna om partiell förtida ålderspension och arbetslivspension samt stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn. Momentet motsvarar i övrigt 4 mom. i den gällande lagen.

108 §. Förhandlingsskyldighet. I paragrafen föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

109 §. Den utbetalande pensionsanstaltens behörighet vid beviljande av ny pension. Det föreslås att omnämmanden av partiell förtida ålderspension och arbetslivspension fogas till 1 mom.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., varvid nuvarande 2 och 3 mom. blir 3 och 4 mom. Ett invalidpensions- eller arbetslivspensionsärende som gäller en person som får partiell förtida ålderspension avgörs av den pensionsanstalt som betalar den partiella förtida ålderspensionen.

Det föreslås att bestämmelserna om deltidspension, som ska slopas, stryks i 1 och 3 mom. I paragrafen föreslås dessutom vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

117 §. Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren eller sjukkassan. Det föreslås att det till 1 mom. fogas ett omnämmande av arbetslivspension. Enligt bestämmelsen ska arbetslivspension som beviljats retroaktivt betalas till arbetsgivaren till ett belopp som motsvarar arbetslivspensionen till den del arbetsgivaren har betalat arbetstagaren lön för sjukdomstid för samma tid.

Det föreslås att 2 mom. ändras så att omnämmandet av 63 års ålder ersätts med omnämmande av den lägsta ålder för ålderspension.

RP 16/2015 rd

Det föreslås att det till 3 mom. fogas ett omnämmande av arbetslivspension. Enligt bestämmelsen ska arbetslivspension som beviljats retroaktivt betalas till arbetsgivaren till ett belopp som motsvarar arbetslivspensionen och i 2 mom. avsedda fall till ett belopp som motsvarar ålderspensionen till den del arbetsgivaren har betalat arbetstagaren lön för uppsägningstid i stället för lön för sjukdomstid för samma tid.

Det föreslås att ett nytt 6 mom. fogas till paragrafen i vilket det föreskrivs om betalning av ålderspension till arbetsgivaren som ersättning för den lön för sjukdomstid som betalats för samma tid, om arbetstagaren beviljas ålderspension i stället för arbetslivspension.

120 §. *Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa.* Det föreslås att 4 mom. ändras så att annan pension än partiell förtida ålderspension som beviljats retroaktivt på yrkande av arbetslöshetskassan eller FPA betalas till arbetslöshetskassan eller FPA till den del arbetstagaren har fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för samma tid.

123 §. *Utbetalningsordning för pension.* Det föreslås att 1 mom. 10 punkten upphävs. Ändringen har samband med de föreslagna ändringarna i 92 § och i patientskadelagen.

126 §. *Återkrav av pension som betalats utan grund.* I 3 mom. föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

129 §. *Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning.* I paragrafen föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

133 §. *Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring.* I 2 mom. föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

134 §. *Överföring av besvär till besvärinstans.* I 4 mom. föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

153 §. *Beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift.* I paragrafen föreskrivs om beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift. I 1 mom. föreslås det att bestämmelsen om förhöjd arbetspensionsförsäkringsavgift för 53 år fyllda arbetstagare slopas. Med den höjda avgiften för dem som fyllt 53 år har man delvis finansierat den högre pension som tjänas in från ingången av månaden efter den under vilken 53 års ålder uppnås. Eftersom det föreslås att den enligt åldern förhöjda pensionstillväxten slopas, slopas även den förhöjda arbetspensionsförsäkringsavgiften och arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift ska vara lika stor i alla åldrar. Med stöd av övergångsbestämmelsen föreslås dock arbetspensionsförsäkringsavgiften vara höjd under 2017—2025 för arbetstagare i åldern 53—62 år på grund av den förhöjda pensionstillväxten under övergångstiden. Det föreslås även att ordalydelsen i 2 mom. preciseras med anledning av att den förhöjda avgiften slopas.

168 §. *Uppgörande av beräkningsgrunder.* I 2 mom. föreskrivs om tilläggsförsäkringsansvar som är bundet till aktieavkastningen och som för arbetspensionsförsäkringsbolagen och pensionskassorna är en post som minskar eller ökar ansvarsskulden och för pensionsstiftelserna en post som minskar eller ökar pensionsansvaret. Det föreslås att paragrafen ändras så att den till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvarets andel höjs till en femtedel av ansvarsskulden eller pensionsansvaret. Det föreslås att grunden för den årliga förändringen av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret utgörs av andelen enligt aktiernas genomsnittliga årsavkastning av femtedelen av ansvarsskulden eller pensionsansvaret.

RP 16/2015 rd

Höjningen av graden av bundenhet till aktieavkastningen styr pensionsanstalterna till att placera minst en femtedel av de medel som motsvarar ansvarsskulden eller pensionsansvaret i aktier. Det kan antas att aktieplaceringarna på lång sikt ger en större placeringsavkastning än placeringsobjekt förknippade med mindre risker. Syftet med att öka andelen aktieplaceringar är att få en större placeringsavkastning på pensionsmedlen och därigenom minska trycket på att höja arbetspensionsförsäkringsavgiften. Höjningen av graden av bundenhet till aktieavkastningen innebär också kontracykliska effekter i arbetspensionssystemet i ett svagt marknadsläge. Ansvarsskuldens bundenhet till aktieavkastningen minskar pensionsanstalternas behov av att sälja aktieplaceringar när marknadsläget är dåligt. Avsikten är att med stöd av ikraftträdandebestämmelsen gradvis övergå till nivån på en femtedel så att graden av bundenhet till aktieavkastningen år 2017 i stället för en femtedel är 15 procent av ansvarsskulden eller pensionsansvaret.

Dessutom föreslås det att den nedre gränsen för det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret ändras från nuvarande 10 procent till 20 procent av ansvarsskulden eller pensionsansvaret. Det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret kan således minska pensionsanstaltens ansvarsskuld eller pensionsansvar med ett belopp som är högst 20 procent av pensionsanstaltens ansvarsskuld eller pensionsansvar. Om gränsen underskrids ska underskridningen kompletteras genom att hos arbetspensionsförsäkringsbolagen lösgöra solvenskapital från det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret och hos pensionsstiftelserna och pensionskassorna lösgöra solvenskapital från tilläggsförsäkringsansvaret.

Det föreslås att den nedre gränsen för det tilläggsförsäkringsansvar som är bundet till aktieavkastningen sänks till 20 procent, varvid det bedöms att sannolikheten för att gränsen underskrids är mindre än en procent. Att underskrida den nedre gränsen förutsätter i praktiken att aktieavkastningen minskar särskilt mycket. Eftersom även pensionsanstalternas solvens är beroende av avkastningen på placeringarna är det sannolikt att även pensionsanstalternas solvenssituation är svag, om det tilläggsförsäkringsansvar som är bundet till aktieavkastningen närmar sig den nedre gränsen. I syfte att förbättra pensionsanstalternas solvens är det sannolikt att man skulle ha skridit till åtgärder redan innan det tilläggsförsäkringsansvar som är bundet till aktieavkastningen skulle underskrida gränsen på 20 procent. Enligt 28 § i lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar (315/2015) ska Finansinspektionen utan dröjsmål göra en anmälan till social- och hälsovårdsministeriet, om pensionsanstalternas genomsnittliga solvens har sjunkit betydligt eller hotar sjunka snabbt och betydligt på grund av exceptionella omständigheter på finansmarknaden.

Dessutom föreslås det att definitionen av den ansvarsskuld som används vid granskningen av den nedre gränsen för och den årliga förändringen av det tilläggsförsäkringsansvar som är bundet till aktieavkastningen ändras och att ordalydelsen i bestämmelsen preciseras. För närvarande beräknas den nedre gränsen för och den årliga förändringen av det tilläggsförsäkringsansvar som är bundet till aktieavkastningen så att det från pensionsanstaltens ansvarsskuld eller pensionsansvar dras av det ofördelade och det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret och för pensionsstiftelserna och pensionskassorna tilläggsförsäkringsansvaret, utjämningsbeloppet, ansvarsskulden enligt FöPL, den ansvarsskuld som uppstår av det registrerade APL-tilläggsförsäkringsansvaret och FöPL-tilläggsförsäkringsansvaret samt vissa poster som enligt 139 § 2 mom. i FöPL inte beaktas i premieansvaret. Definitionen omfattar i praktiken ansvarsskulden eller pensionsansvaret enligt ArPL minskat med utjämningsbeloppet, det ofördelade och fördelade tilläggsförsäkringsansvaret samt tilläggsförsäkringsansvaret.

Eftersom det föreslås att utjämningsbeloppet slopas stryks omnämmandet av utjämningsbeloppet i paragrafen. Dessutom ska bestämmelsen formuleras enklare så att man vid beräkningen av ansvarsskulden eller pensionsansvaret endast beaktar ansvarsskulden enligt ArPL, från vil-

ken det ofördelade och fördelade tilläggsförsäkringsansvaret samt tilläggsförsäkringsansvaret dras av. Ändringarna påverkar inte slutresultatet av beräkningen av ansvarsskulden.

171 §. Komplettering av ålderspensionsansvaret. I 2 mom. föreskrivs om komplettering av ålderspensionsansvaret om det sammanlagda beloppet av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret överskrider den övre gräns som fastställts för det. För det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret har det föreskrivits en övre gräns och i det fall att denna gräns överskrids ska den överskjutande delen användas för kompletteringar av de fonderade delarna av ålderspensionerna. Den övre gränsen är för närvarande fem procent av det sammanlagda beloppet av ansvarsskuldena eller pensionsansvaren.

Det föreslås att den övre gränsen för det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret sänks till en procent. Ju lägre den övre gränsen är desto snabbare överförs medlen från ansvarsskulden till ålderspensionsfonderna. Det kan bedömas att när den övre gränsen är en procent av det sammanlagda beloppet av ansvarsskuldena eller pensionsansvaren, ligger beloppet av det tilläggsansvar som är bundet till aktieavkastningen i genomsnitt kring noll.

174 §. Pensionsanstalternas ansvar för ålderspensionen. I 1 mom. 1 punkten görs en ändring som gäller fastställandet av den del av ålderspensionen som pensionsanstalten svarar för. För närvarande svarar pensionsanstalten för den del av ålderspensionen som grundar sig på arbetstagarens arbete före arbetstagaren fyllt 55 år. Det föreslås att åldersgränsen slopas. Pensionsanstalten ska svara för den del av ålderspensionen som grundar sig på arbetstagarens arbete före den första ålderspensionen börjar. Den del som pensionsanstalten svarar för ska således omfatta allt arbete inom ramen för lagens tillämpningsområde som arbetstagaren utför innan ålderspensionen börjar. Till följd av ändringen i fråga om åldersgränsen ska fastställandet av den del som pensionsanstalten svarar för ändras även så att den motsvarar en årlig pensions-tillväxt på 0,4 procent i stället för 0,5 procent.

Vid beräkningen av den del av ålderspensionen som pensionsanstalten svarar för används 65 år som pensionsålder. Inom ramen för den gällande lagstiftningen är det inte möjligt att ålderspension som pensionsanstalten svarar för tjänas in efter denna ålder, men efter det att den övre åldersgränsen på 55 år slopas är detta möjligt. Därför föreslås det att det till 1 mom. fogas en bestämmelse där det anges hur den del av ålderspensionen som pensionsanstalten svarar för fastställs efter 65 års ålder. Pensionsanstalten svarar i detta fall för den del av ålderspensionen som motsvarar en pensionstillväxt på 0,4 procent per år där arbetstagarens ålder det år som arbetet utförs används som pensionsålder.

Utvidgandet av åldergränsen för den del som pensionsanstalten svarar för leder till att den ålderspensionsavgift som pensionsanstalten tar ut stiger, men den lägre tillväxtprocenten sänker avgiften. Nettoeffekten är att ålderspensionsavgiften stiger. De delar av ålderspensionen som pensionsanstalten svarar för kommer emellertid till följd av ändringen att i genomsnitt betalas ut som pension tidigare på grund av att åldergränsen utvidgas. Ändringen har ingen betydande inverkan på finansieringen av arbetspensionerna som helhet.

179 §. Pensionsanstalternas ansvar för förmåner som ska bekostas gemensamt. Det föreslås att omnämmandet av deltidspension i 1 mom. 4 punkten och av till ålderspension motsvarande deltidspension ändrad pension i 10 punkten stryks, eftersom deltidspensionen såsom pensionsform slopas. Eftersom deltidspensioner dock efter det att denna lag har trätt i kraft fortfarande löper, ska det enligt förslaget i övergångsbestämmelsen föreskrivas om att de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen ska tillämpas på deltidspensioner och finansieringen av dem.

Det föreslås att partiell förtida ålderspension, som ersätter deltidspensionen, ska fogas till 1 mom. 4 punkten som en ny förmån som ska bekostas gemensamt. De partiella förtida ålderspensionerna ska finansieras på motsvarande sätt som deltidspensionerna.

Det föreslås att arbetslivspension fogas till 1 mom. 10 punkten som ytterligare en ny förmån som ska bekostas gemensamt. Arbetslivspensionens belopp motsvarar sådan invalidpension som inte omfattar andel för återstående tid. Arbetslivspensionerna finansieras på motsvarande sätt som sådana invalidpensioner som inte omfattar andel för återstående tid, eftersom andel för återstående tid inte heller finns inom arbetslivspensionerna.

Det föreslås att det till 1 mom. 9 punkten fogas en hänvisning till 159 § 1 mom. 9 punkten i SjPL.

I 3 mom. föreskrivs om en enskild pensionsanstalts andel av de förmåner som ska bekostas gemensamt. Det föreslås att momentet ändras så att pensionsanstaltens andel av kostnaderna för den partiella förtida ålderspensionen bestäms i förhållande till de medel som är avsedda för utgifter som bekostas gemensamt. Den andel som motsvarar den partiella förtida ålderspensionen bestäms således på motsvarande sätt som inom ålderspensionerna. Pensionsanstaltens andel av kostnaderna för arbetslivspensionen bestäms i förhållande till de i pensionsanstalten försäkrade arbetsinkomsterna. Den andel av kostnaderna som gäller arbetslivspensionen bestäms på motsvarande sätt som inom de invalidpensioner som inte omfattar andel för återstående tid. Dessutom föreslås det att ordalydelse i 3 mom. preciseras vad gäller de två sista meningarna.

181 §. *Ansvar* till följd av en pensionsanstalts konkurs. I 2 mom. föreskrivs att pensionsanstalterna gemensamt ska svara för utjämningsbeloppet i händelse av en pensionsanstalts konkurs. Det föreslås att 2 mom. upphävs, eftersom utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden slopas.

182 §. *Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift.* I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om fastställandet av arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift. Det föreslås att omnämmandet av förhöjd arbetspensionsförsäkringsavgift för arbetstagare som har fyllt 53 år stryks, eftersom den förhöjda avgiften föreslås bli slopad. I ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs särskilt att den avgiftshöjning i fråga om arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som tas ut 2017—2025 för tiden med förhöjd pensionstillväxt inte ska beaktas i den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften och i arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift.

185 §. *Pensionsanstalternas rätt att komma överens om kostnadsfördelningen.* I paragrafen föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

207 §. *Utlämnande av uppgifter för arbetstagarnas grupplivförsäkring.* I 2 mom. föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

210 §. *Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning.* I 2 mom. föreslås vissa tekniska ändringar som följer av stiftandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

218 a §. *Utvärdering av arbetslivslängdens utveckling.* Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om utvärdering av arbetslivslängdens utveckling. Syftet med bestämmelsen är att regelbundet göra en övergripande utvärdering av arbetslivslängdens utveckling och hela arbetspensionssystemets ekonomiska och sociala hållbarhet till stöd för utvecklandet av arbetspensionssystemet och det politiska beslutsfattandet. Utvärderingen kan användas som hjälp vid beslut om eventuella åtgärder för att främja deltagandet i arbetslivet och säkerställa ar-

RP 16/2015 rd

betspensionssystemets ekonomiska och sociala hållbarhet. Utvärderingen föreslås omfatta hela arbetspensionssystemet dvs. såväl den privata sektorns som den offentliga sektorns arbetspensioner.

Social- och hälsovårdsministeriet ska ansvara för att utvärderingen utarbetas. Ärenden som gäller arbetspensionssystemet har traditionellt beretts på trepartsbasis, och detta föreslås vara principen också vid utvärderingen av arbetslivslängdens utveckling. I samband med utvärderingen ska ministeriet i enlighet med ovannämnda trepartsprincip höra de centrala arbetsgivar- och löntagarcentralorganisationerna. När det gäller det praktiska genomförandet av utvärderingen kan man t.ex. använda sig av den sakkunskap som finns inom Pensionsskyddscentralen och Arbetshälsoinstitutet samt annan forskningsdata. Den första utvärderingen ska enligt förslaget med stöd av ikraftträdandebestämmelsen göras 2026, varefter utvärderingen görs regelbundet vart femte år.

I och med de föreslagna ändringarna i denna regeringsproposition stiger den lägsta åldern för ålderspension till 65 år för de arbetstagare som är födda 1962—1964. För de arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas den lägsta åldern för ålderspension till förändringen i livslängden på det sätt som föreskrivs i 82 och 83 § så att pensionsåldern ändras när den förväntade livslängden förändras. Avsikten med att anpassa den lägsta pensionsåldern till den förändrade livslängden är att förhållandet mellan tiden som pensionär och tiden i arbetslivet hålls på samma nivå som det var 2025. Den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten föreslås i enlighet med 4 § stiga jämsides med att den lägsta åldern för ålderspension stiger så att skillnaden mellan dessa åldersgränser är fem år. Den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten stiger dock avvikande från den lägsta åldern för ålderspension med hela år. Den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten stiger först till 69 år och för de arbetstagare som är födda efter 1962 till 70 år. Dessutom införs en målsatt pensionsålder, med vilken avses den kalkylerade ålder till vilken arbetstagaren ska fortsätta arbeta för att livslängdskoefficientens minskande effekt på pensionen ska uppvägas. Avsikten är att den målsatta pensionsåldern placerar sig mellan den lägsta åldern för ålderspension och den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten. Eftersom den högsta ålder för ålderspension som i detta skede föreskrivs är 65 år, blir det aktuellt att granska lösningarna i fråga om ändring av den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten när åldern för ålderspension stiger i det skede då pensionsåldern överkrider 65 år.

En viktig faktor vid utvärderingen av arbetslivslängdens utveckling är att följa i vilken mån ovannämnda mål uppnås i praktiken och en metod att göra det är att mäta hur arbetslivskvoten utvecklas. Med arbetslivskvoten avses förhållandet mellan fem års medeltal av den tid en 18-åring förväntas vara en del av arbetskraften och fem års medeltal av den förväntade livslängden för en 18-åring. Vid beräkningen av arbetslivskvoten används Statistikcentralens sysselsättnings- och dödlighetsstatistik. Femårs medeltal av den tid en person förväntas vara en del av arbetskraften beräknas av Pensionsskyddscentralen. Dessutom bedöms olika faktorer inverkan på arbetslivskvotens utveckling. Målet är att arbetslivskvoten hålls minst på samma nivå som år 2025. Arbetslivskvoten för jämförelseåret 2025 beräknas på basis av statistikuppgifter för 2020—2024.

Vid utvärderingen ska bland annat beaktas hur pensioneringsåldern utvecklas, hur väl livslängdskoefficienten och justeringsregeln för åldersgränserna enligt 82 § fungerar, de socioekonomiska skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper, skillnaderna mellan könen, invalidpensionsfrekvensen, utvecklingen av friska levnadsår, arbetslivslängden och de faktorer som påverkar den i olika skeden under arbetslivet, sysselsättnings- och arbetslöshetsgraden åldersgruppsvis, pensionernas ersättningsgrad och deras förhållande till medelinkomsten. Vid utvärderingen ska dessutom vikt fästas vid hur arbetspensionssystemet utvecklas ur olika syn-

vinklar, bl.a. förlängningen av tiden i arbetslivet, tillräckligt hög nivå på pensionerna, hållbar finansiering och rättvisa mellan generationerna.

Utvärderingen ska utnyttjas vid beslutsfattande efter utvärderingen, t.ex. när man överväger att avvika från justeringsregeln för åldersgränserna och vid beslut om nivån på den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten. Avsikten är att förhållandet mellan tiden som pensionär och tiden i arbetslivet ska hållas sig på en sådan nivå att arbetspensionssystemets sociala och ekonomiska hållbarhet tryggas och den ekonomiska försörjningskvoten hålls på en hållbar nivå. Om den ekonomiska försörjningskvoten är tillräckligt stark kan man säkrast trygga tillräckliga pensioner, dämpa trycket att höja pensionsavgifterna, öka rättvisan mellan generationerna och bidra till att säkra finansieringen av offentliga tjänster och den offentliga ekonomins bärkraft.

Ikraftträdande

Det föreslås att bestämmelser om lagens ikraftträdande utfärdas separat genom en lag om införande av lagen, eftersom det i propositionen föreslås många övergångsbestämmelser. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.2 Lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare

5 §. I 2 mom. föreskrivs om kompletteringsbeloppet för Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera. I momentet föreslås en teknisk ändring, eftersom arbetspensionsbolagens utjämningsbelopp överförs till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret från ingången av 2017 och det inte längre kan hänvisas till det i lagen. Hänvisningen till utjämningsansvarets invalidpensionsdel ersätts med en hänvisning till resultatet av invalidpensionsrörelsen, som ska räknas ut på motsvarande sätt som utjämningsbeloppets invalidpensionsdel görs för närvarande. Eteras utjämningsbelopp definieras i 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i den lag om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag som föreslås i denna regeringsproposition och till vilken det hänvisas i detta moment. Dessutom ersätts termen utjämningsansvar med utjämningsbelopp som används annanstans i lag. Förslaget innebär ingen förändring jämfört med nuläget.

Dessutom korrigeras ordalydelsen i paragrafens 4 och 6 mom. Termen utjämningsansvar ersätts med termen utjämningsbelopp, som är den term som allmänt används i lagstiftningen.

8 §. Det föreslås att 1 och 3 mom. upphävs som obehövliga. Momenten gäller sändning av arbetspensionsutdrag åren 2007—2012.

11 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig, eftersom den inte längre kan komma att tillämpas.

12 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig, eftersom den inte längre kan komma att tillämpas.

15 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig. Paragrafen är en skyddsbestämmelse enligt lagen om pension för arbetstagare som inte längre kan komma att tillämpas.

22 §. Hänvisningen till 64 § 3 mom. i ArPL korrigeras till att motsvara de ändringar som föreslås i denna proposition.

25 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig, eftersom den inte längre kan komma att tillämpas.

28 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig. Paragrafen gäller arbetslöshetspensioner som inte längre betalas 2015, eftersom arbetslöshetspension är en förmånsform som har upphört.

30 §. I 1 och 2 mom. föreskrivs om skyddet i enlighet med reformen 2005 av rätten för arbetstagare som omfattas av tilläggspensionsarrangemang till pension enligt ArPL vid tilläggspensionsarrangemangets lägre pensionsålder 63 år. Bestämmelsen gäller både arbetstagare som omfattas av registrerade APL-tilläggspensionsarrangemang och de som omfattas av livförsäkringsbolags, pensionsstiftelsers och pensionskassors icke-formbundna tilläggspensionsarrangemang. I propositionen föreslås att det föreskrivs om rätten till pension för de arbetstagare som omfattas av icke-formbundna tilläggspensionsarrangemang i den nya lagen om införande av lagen om ändring av ArPL. I samband med att systemet med APL-tilläggspensioner upphörde infördes i 30 b § 2 mom. bestämmelser om rätten till pension vid en lägre ålder än pensionsåldern enligt ArPL för arbetstagare som omfattas av registrerade tilläggspensionsarrangemang. Bestämmelserna i 1 och 2 mom. är därmed obehövligen och föreslås bli upphävda. I 1 mom. ingår dessutom bemyndigande för social- och hälsovårdsministeriet att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om omvandling av pension så att den motsvarar den lägre åldern enligt tilläggspensionsarrangemanget. Bemyndigandet att utfärda förordning föreslås i det nya 30 b § 4 mom.

I 3 mom. föreskrivs om omvandling enligt livslängskoefficient i de fall då ålderspensionen börjar före det år arbetstagaren fyller 62 år. En bestämmelse med samma innehåll finns i 82 § 2 mom. i ArPL, varför bestämmelsen i 3 mom. är onödig och det föreslås att den upphävs.

30 b §. Det föreslås att hänvisningen i 2 mom. till 30 § stryks eftersom det föreslås att den paragrafen upphävs. Dessutom föreslås ett nytt 4 mom. med motsvarande bestämmelser om minskning av pension enligt ArPL som i 8 § 4 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL. I momentet införs även bestämmelser om social- och hälsovårdsministeriets rätt att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om minskning av pension enligt ArPL.

32 §. I 4 mom. föreskrivs om när fastställandet av Eteras kompletteringsbelopp upphör och att den del som överskrider den föreskrivna invalidpensionsdelen av utjämningsbeloppet ska användas till finansiering av förmåner som ska bekostas gemensamt av pensionsanstalterna. I momentet föreslås en teknisk ändring, eftersom arbetspensionsbolagens utjämningsbelopp överförs till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret från ingången av 2017 och det inte längre kan hänvisas till utjämningsbeloppet i lagen. Hänvisningen till utjämningsbeloppets invalidpensionsdel ersätts med en hänvisning till resultatet av invalidpensionsrörelsen, som ska räknas ut på motsvarande sätt som utjämningsbeloppets invalidpensionsdel görs för närvarande. Eteras utjämningsbelopp definieras i 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i den lag om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag som föreslås i denna regeringsproposition och till vilken det hänvisas i detta moment. Dessutom ersätts termen utjämningsansvar med utjämningsbelopp som används annanstans i lag. Förslaget innebär ingen förändring jämfört med nuläget.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.3 Lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare

1 §. *Ikraftträdande.* Enligt 1 mom. träder de föreslagna ändringarna i ArPL i kraft den 1 januari 2017. Lagen om ändring av ArPL ska tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar efter det att lagen har trätt i kraft. Lagen tillämpas på arbete som utförts i anställningsförhåll-

RP 16/2015 rd

landen som omfattas av tillämpningsområdet för ArPL från och med den 1 januari 2017. Därmed tillämpas de föreslagna bestämmelserna om t.ex. pensionstillväxt på arbetsinkomst som betalats 2017 och senare. På arbetsinkomster som betalats 2016 tjänas däremot pension in i enlighet med de bestämmelser som gäller 2016. Även ändringen i fråga om avdraget av arbetspensionsförsäkringsavgift ska träda i kraft vid ingången av 2017 och vid fastställandet av den pensionsgrundande arbetsinkomsten ska arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift dras av för varje år från de arbetsinkomster som betalats före 2017. Avdraget görs även vid beräkningen av inkomst för återstående tid om de inkomster som ligger till grund för pensionen för återstående tid är förlagda till åren före 2017.

Enligt 2 mom. tillämpas 107 a §, som föreslås bli ändrad, i ArPL på pensionsansökan som blir anhängig den 1 januari 2017 eller senare.

Enligt 3 mom. ska 171 §, som föreslås bli ändrad, i ArPL dock tillämpas redan den 31 december 2016. Den övre gränsen för det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret sjunker därmed till en procent redan vid utgången av 2016. Avsikten är att det från det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret då överförs medel för kompletteringar av de fonderade delarna av ålderspensionerna.

Enligt 4 mom. tillämpas de föreslagna bestämmelserna i 92 § 1 mom. 6 punkten och 95 § 2 mom. på ersättning i enlighet med patientskadlagen och lagen om ansvar i spårtrafik där försäkringsfallet har inträffat den 1 januari 2017 eller senare.

2 §. Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden. I 1 mom. föreskrivs om fastställelse av nedre åldersgränser för pension. Enligt bestämmelsen fastställs den lägsta åldern för ålderspension, nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och nedre åldersgränsen för arbetslivspension i enlighet med de föreslagna 82 och 83 § i ArPL första gången för 2027 för arbetstagare som är födda 1965.

I 2 mom. föreskrivs om tillämpningen av livslängdskoefficienten på invalidpensionens pensionsdel för återstående tid. Enligt bestämmelsen ska livslängdskoefficienten tillämpas på invalidpensionens pensionsdel för återstående tid för första gången 2027, när den föreslagna förmildrade livslängdskoefficienten ska tillämpas för första gången.

Enligt 3 mom. görs den utvärdering av arbetslivslängdens utveckling som avses i den föreslagna 218 a § i ArPL första gången 2026. Utvärderingen görs första gången i början av 2026, så att det är möjligt att utifrån den fatta beslut om behoven av ändringar i arbetspensionssystemet och göra eventuella lagändringar innan justeringarna i åldersgränserna ska göras i slutet av 2026. Vid utvärderingen 2026 bedöms utvecklingen av arbetslivskvoten i förhållande till pensionsreformens utgångsläge, eftersom endast arbetslivskvoten för 2025 kan beräknas vid bedömningstidpunkten. Någon färskare arbetslivskvot, som kunde jämföras med 2025, finns inte att tillgå ännu i början av 2026. Vid senare bedömningar jämförs arbetslivskvotens utveckling med den beräknade arbetslivskvoten för 2025, eftersom målet är att arbetslivskvoten hålls på 2025 års nivå.

3 §. Uppskovsförhöjning. I 1 mom. föreskrivs det om rätten för en arbetstagare född 1948 eller tidigare till uppskovsförhöjning enligt 12 § 4 mom. i gällande lag. Med avvikelse från den föreslagna 12 § i ArPL beräknas uppskovsförhöjningen från ingången av den månad som följer på den månad under vilken 68 års ålder uppnås.

I 2 mom. föreskrivs att uppskovsförhöjning enligt 12 och 16 § i ArPL kan beräknas i ålderspensionen och den partiella förtida ålderspensionen tidigast från ingången av 2017 så att pen-

sionstillväxten på 4,5 procent enligt gällande lag och uppskovsförhöjningen inte beräknas på pensionen för samma tid.

I 3 mom. föreskrivs om uppskovsförhöjning som ska beräknas på ålderspensionen för arbetstagare födda 1939 eller tidigare, eftersom pensioner av detta slag fortfarande kan beviljas så att pensionsfallet är 2017 eller senare. Med avvikelse från den föreslagna 12 § i ArPL är uppskovsförhöjningen 0,6 procent för varje uppskjuten månad och uppskovsförhöjningen beräknas från ingången av månaden efter den månad då 65 års ålder uppnås. Det föreslås att uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad då 65 års ålder uppnås.

4 §. Höjd pensionstillväxt under övergångsperioden. I 1 mom. föreskrivs om höjd pensionstillväxt på 1,7 procent för arbetstagare i åldern 53—63 år under övergångsperioden. Pension tjänas in enligt den höjda pensionstillväxten fram till utgången av 2025, om arbetstagaren inte samtidigt får någon sådan arbetspensionslagsenlig förmån som grundar sig på det egna arbetet än deltidspension eller partiell förtida ålderspension. Även lantbruksföretagares avträdelsestöd förhindrar höjd pensionstillväxt. Med förmån enligt arbetspensionslagarna avses pensioner och förmåner enligt de lagar som nämns i 3 §. Pension från utlandet eller en motsvarande förmån hindrar inte att pension tjänas in enligt höjd pensionstillväxt. Dessutom ska det i momentet finnas bestämmelser om pensionstillväxt i situationer där tillväxtprocenten förändras under kalenderåret. Den sistnämnda bestämmelsen ska motsvara gällande 64 § 2 mom. i ArPL.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om beräkning av beloppet av den teoretiska pensionen. EU:s grundförordning om social trygghet förutsätter att arbete som har utförts i andra EU- eller EES-länder jämföras även när det gäller fastställelse av pensionstillväxt med arbete som har utförts i Finland. Därför ska även vid beräkning av den teoretiska pensionen sådan höjd pensionstillväxt under övergångsperioden som är större än pensionstillväxten på 1,5 procent i 1 mom. beaktas på samma sätt som för närvarande tillväxtprocent som är större än pensionstillväxten på 1,5 procent beaktas. Enligt bestämmelsen ska till en teoretisk pension som beräknats enligt en pensionstillväxt på 1,5 procent fogas ett särskilt tillägg som har beräknats utifrån skillnaden mellan den höjda pensionstillväxten under övergångsperioden och en tillväxtprocent på 1,5 procent. Det särskilda tillägget beräknas på basis av arbetsinkomsterna i Finland.

I 3 mom. föreskrivs om en övergångsbestämmelse om arbetspensionsförsäkringsavgift för 53—62-åringar åren 2017—2025. Under övergångsperioden är arbetspensionsförsäkringsavgiften för 53—62-åriga arbetstagare höjd på grund av den höjda tillväxtprocent som avses i 1 mom. Den höjda arbetspensionsförsäkringsavgiften är 1,5 procentenheter högre än den arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som avses i 153 § i ArPL. Avgiftshöjningen beaktas inte när den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften i enlighet med 153 § i ArPL beräknas. Avgiftshöjningen beaktas inte heller i den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften och arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift vid beräkning av arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift. Bestämmelser om höjd procentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet på samma sätt som bestämmelser om bibehållen procentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften.

5 §. Deltidspension. I paragrafen föreskrivs om tillämpningen av bestämmelserna om deltidspension i gällande lag efter det att de föreslagna ändringarna har trätt i kraft. Med de bestämmelser i paragrafen som avser deltidspension avses också de bestämmelser som gäller deltidspensionens kostnadsfördelning.

6 §. Arbetspensionsutdrag. I paragrafen föreslås bestämmelser om att det till arbetstagare som är födda 1954—1958 ska sändas ett arbetspensionsutdrag 2017 enligt den föreslagna 75 c § i ArPL. På grund av tidpunkten för lagens ikraftträdande hinner man inte sända ett arbetspen-

sionsutdrag till alla arbetstagare i dessa åldersklasser fem år före den lägsta åldern för ålderspension. Med arbetspensionsutdraget anges en uppskattningsvis av arbetstagarens målsatta pensionsålder och av beloppet av hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern.

7 §. Ålderspension efter arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar. I paragrafen föreskrivs om rätten enligt 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av ArPL (794/2012) för arbetstagare födda före 1958 att gå i ålderspension utan förtidsminskning. Genom bestämmelsen säkerställs det att skyddsbestämmelsen i fråga tillämpas även efter att de i propositionen föreslagna pensionsåldrarna för respektive åldersklass trätt i kraft.

8 §. Rätt till pension enligt pensionsåldern i tilläggsarrangemanget. I 1 mom. föreskrivs om skyddet av vissa arrangemang som gäller tilläggskydd. Skyddsbestämmelsen omfattar arbetstagare som den 3 september 2015 då regeringspropositionen lämnas har ett gällande anställningsförhållande till vilket ett tilläggsarrangemang är anknutet som är uppbyggt utifrån att pensionsskydd enligt ArPL fås vid en lägre ålder än vad som föreskrivs i det föreslagna 11 § 2 mom. i ArPL. Detta gäller endast tilläggsarrangemang som är uppbyggt på det sätt som nämns i 1 mom. och dessa tilläggsarrangemang är i enlighet med 1 punkten i momentet registrerade tilläggsarrangemang som omvandlats till icke-formbundna gruppensionsförsäkringar. Enligt 2 punkten omfattar skyddsbestämmelsen dessutom sådana icke-formbundna gruppensionsförsäkringar som har ersatt ett tidigare tilläggsarrangemang som ordnats i en pensionsstiftelse eller en pensionskassa samt enligt 3 punkten sådant tilläggsarrangemang som ordnats i en pensionsstiftelse eller en pensionskassa. Dessutom krävs det att dessa tilläggsarrangemang var i kraft när regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare 634/2003 lämnades den 1 november 2002.

Enligt 4 punkten omfattar skyddsbestämmelsen även tilläggsarrangemang som ersatt ett pensionsskydd som är bättre än minimipensionsskyddet enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och som ordnats som en icke-formbunden gruppensionsförsäkring eller i en pensionsstiftelse eller pensionskassa. Detta innebär att skyddsbestämmelsen omfattar sådana tilläggsarrangemang i samband med bolagiseringen av statliga funktioner som har genomförts före den 3 september och där det tidigare statliga pensionsskyddet har ersatts med en icke-formbunden gruppensionsförsäkring eller med ett tilläggsarrangemang ordnat i en pensionsstiftelse eller pensionskassa.

Omfattningen av skyddsbestämmelsen bygger på samma sätt för skydd mot ändringar av pensionsåldern som användes i samband med pensionsreformen 2005 och som föreskrevs i 18—21 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lag 634/2003, med undantag av registrerade tilläggsarrangemang som det föreskrivs särskilt om i 30 a—30 c § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare i samband med att det registrerade APL-tilläggsarrangemanget avslutades. Tilläggsarrangemang som ordnats på något annat sätt än vad som föreskrivs i momentet omfattas inte av detta skydd.

Enligt 2 mom. omfattar skyddsbestämmelsen även de tilläggsarrangemang som ersatts med något annat arrangemang som omfattas av skyddsbestämmelsen. Skyddsbestämmelsen gäller situationer där ett tilläggsarrangemang som ordnats i en pensionsstiftelse eller pensionskassa ersatts med en icke-formbunden gruppensionsförsäkring eller tvärtom. Det är fråga om sådant ersättande som avses i skyddsbestämmelsen när en icke-formbunden gruppensionsförsäkring eller ett arrangemang i en pensionsstiftelse eller pensionskassa inleds dagen efter den då det föregående tilläggsarrangemanget avslutades. Skyddsbestämmelsen omfattar både de tilläggsarrangemang som ersatts efter det att regeringspropositionen om lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare 634/2003 har lämnats och som ersattas den 3 september 2015 eller efter det.

RP 16/2015 rd

Arbetstagare som omfattas av skyddsbestämmelsen har rätt att få pension enligt ArPL vid en lägre pensionsålder än den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs för arbetstagaren i det föreslagna 11 § 2 mom. i ArPL även efter det att lagen har trätt i kraft. Ett krav är dessutom att det arbetsrättsliga anställningsförhållande som var i kraft den 3 september 2015, till vilket den lägre pensionsåldern enligt ArPL är knutet, fortgår utan avbrott till den sänkta pensionsåldern. Systemet ska omfatta även arbetstagare som omfattas av tilläggs pensionsarrangemang och vars arbetsgivare byts utan att anställningsförhållandet avbryts och sådana arbetstagare vars tilläggs pensionsarrangemang fortgår trots att arbetsgivaren byts, samt arbetstagare som har övergått från att omfattas av pensionslagen för den offentliga sektorn till att omfattas av ArPL under den tid som samma anställningsförhållande pågår.

För att förhindra situationer med luckor gäller enligt 3 mom. skyddsbestämmelsen även sådana tilläggs pensionsarrangemang som avses i 1 och 2 mom. där enligt villkoren arbetstagarens pensionsskydd mellan den lägre pensionsåldern och åldern 63 år helt har ordnats i form av pension enligt ett tilläggsarrangemang och vid 63 års ålder dras från tilläggs pensionen av den pension som beviljas, i enlighet med gällande bestämmelser, i enlighet med ArPL vid 63 års ålder. Arbetstagare som omfattas av ett sådant arrangemang har rätt att få pension enligt ArPL vid 63 års ålder. Skyddet gäller dessutom personer som är pensionerade genom sådana tilläggs pensionsarrangemang redan när lagen träder i kraft, samt personer som har fortsatt arbeta efter att de har uppnått pensionsåldern för tilläggs pensionsarrangemanget.

I 4 mom. föreskrivs om tidigareläggning av pension. De som omfattas av skyddet har rätt till pension enligt ArPL vid pensionsåldern i enlighet med tilläggs pensionsskyddet, men pensionen minskas varaktigt med förtidsminskning. Förtidsminskningen är 0,4 procent för varje månad som pensionen enligt ArPL börjar före den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs för arbetstagarens åldersklass i det föreslagna 11 § 2 mom. i ArPL. Pensionen för personer som redan när denna lag träder i kraft är pensionerade genom sådana tilläggs pensionsarrangemang som avses i sista meningen i 3 mom. beviljas i enlighet med de bestämmelser som gällde innan denna lag trädde i kraft. De har därmed rätt till pension utan förtidsminskning enligt ArPL vid 63 års ålder. Pension enligt ArPL beviljas i enlighet med de bestämmelser som gällde innan denna lag trädde i kraft även i de fall där en arbetstagare, som omfattas av skyddsbestämmelsen, innan lagens ikraftträdande har uppnått åldern enligt tilläggs skyddet, men inte är pensionerad ännu när lagen träder i kraft.

Enligt 5 mom. höjs inte det tilläggs skydd automatiskt som arbetsgivaren ordnat om pensionen enligt minimivillkoren sjunker i enlighet med de föreslagna ändringarna i ArPL. Genom lagen om ändring av ArPL föreskrivs om ändringar i pensionsskyddet enligt ArPL och huruvida innehållet i pensionsskyddet ändras avgörs genom villkoren i tilläggs skyddet. När det gäller eventuella ändringar i tilläggs skyddet har det även betydelse om tilläggs skyddsarrangemangen är en del av villkoren för arbetsavtalsförhållandet.

Enligt 6 mom. kan man dock genom att ändra villkoren för tilläggs pensionsskyddet eller stadgarna för pensionskassan eller pensionsstiftelsen i tilläggs pensionsskyddet göra ett avdrag som motsvarar pensionshöjningarna enligt denna lag. Ett villkor för avdraget är att tilläggs pensionsskyddet har definierats så, att pensionen enligt ArPL och tilläggs pensionsskyddet tillsammans bildar ett totalt pensionsskydd av en viss storlek och att penningvärdet för det totala pensionsskyddet inte kan anses ha sänkts.

Enligt 11 § 6 mom. i lagen om pensionsstiftelser (1774/1995) kan i pensionsstiftelser för män enligt det frivilliga tilläggs pensionsskyddet minskas eller begränsas genom att ändra pensionsstiftelsens stadgar enligt samma principer som i grundpensionsskyddet. Beslut om ändring av stiftelsens stadgar kan då fattas med enkel majoritet, om inte något annat har bestämts i stiftelsens stadgar. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i lagen om försäk-

ringskassor och av den orsaken konstateras det i 7 mom. att i fråga om anpassning av tilläggs-pensionsskyddet till de bestämmelser som nu föreslås i ArPL kan beslut fattas med enkel majoritet även i försäkringskassor.

9 §. *Det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret.* I 1 mom. föreskrivs om ett stegvis ikraftträdande av den höjda nivån för det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret. Höjningen av andelen av den ansvarsskuld som utgör grund för det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret från en tiondel till en femtedel ökar i praktiken pensionsanstaltens risktagningsförmåga. För att minska riskerna i anknytning till förändringen i den snabba risktagningsförmågan träder ändringen i kraft i två steg. Grunden för den årliga förändringen 2017 av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret utgörs av andelen enligt aktiernas genomsnittliga årsavkastning av femton procent av den ansvarsskuld eller det pensionsansvar som avses i det föreslagna 168 § 2 mom. i ArPL. I praktiken är den till aktieavkastningen bundna andelen därmed en femtedel 2018.

I 2 mom. föreskrivs om en undantagsbestämmelse för Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera i fråga om beräkningen av den ansvarsskuld som utgör grunden för det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret. Det föreslås att Eteras utjämningsbelopp fortfarande dras av från den ansvarsskuld som utgör grunden för beräkningen av det till aktieavkastning bundna tilläggsförsäkringsansvaret. Övriga arbetspensionsförsäkringsbolag har inte längre utjämningsbelopp, eftersom det överförs till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret den 1 januari 2017. Genom förslaget bevaras nuläget där både utjämningsbeloppet och det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret dras av vid beräkningen av den ansvarsskuld som utgör grunden för det till aktieavkastning bundna tilläggsförsäkringsansvaret.

10 §. *Dödlighetsgrundsavsättning.* I paragrafen föreskrivs om ökning av pensionsanstaltens utjämningsavsättning vid utgången av 2016. Utjämningsavsättning är en post i försäkringsanstaltens ansvarsskuld där medel fonderas på förhand i enlighet med 168 § 1 mom. i ArPL för kostnader som ska bekostas gemensamt. Ökningen görs på grund av att den nya mortalitetsgrunden tas i bruk. Den förväntade livslängden har ökat snabbare än väntat under de senaste åren, varför mortalitetsberäkningarna har justerats, och avsikten är att den nya mortalitetsgrunden börjar användas i beräkningsgrunderna enligt ArPL den 31 december 2016. Ökningen motsvarar i tekniskt hänseende sättet för hur de fonderade delarna av ålderspensionen kompletteras för närvarande.

Utjämningsavsättningen ökas i arbetspensionsbolag från utjämningsbeloppet. I pensionsstiftelser och pensionskassor görs ökningen av utjämningsavsättningen från solvenskapitalet, eftersom pensionsstiftelser inte har utjämningsbelopp och med tanke på pensionskassorna finns det inget behov av att upplösa utjämningsbeloppet. Beloppet av ökningen är en viss procentsats av pensionsanstaltens ålderspensionsansvar som tjänats in per den 31 december 2015. Den procentsats som bestämmer utjämningsavsättningen fastställs i beräkningsgrunderna. Procentsatsen ska fastställas till en storlek så att kompletteringarna vid pensionsanstalter som bedriver verksamhet i enlighet med ArPL sammanlagt kan bedömas motsvara en halv procent av det lönebelopp som 2016 är försäkrat i enlighet med ArPL.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Lagens 10 § ska dock tillämpas redan från och med den 31 december 2016. Den ökning av utjämningsavsättningen som beror på den nya mortalitetsgrunden görs då vid utgången av 2016.

1.4 Lagen om pension för företagare

1 §. Lagens syfte. I paragrafens 1 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 1 § 1 mom. i ArPL.

2 §. Centrala definitioner. Det föreslås att en ny 2 punkt, som ersätter den tidigare upphävda punkten, fogas till 1 mom. Den nya 2 punkten ska motsvara den nya 11 punkt som föreslås i 2 § 1 mom. i ArPL. I paragrafens 2 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 2 § 2 mom. i ArPL.

4 §. Företagarverksamhet som faller utanför lagen. I paragrafens 1 mom. 1 punkten föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 4 § 2 mom. 2 punkten i ArPL. Det föreskrivs, på samma sätt som för närvarande, att försäkringsskyldigheten inte gäller företagare som har börjat eller fortsatt när företagaren har gått i ålderspension. Bestämmelsen tillämpas inte på partiell förtida ålderspension. En företagare som får partiell förtida ålderspension är jämsides med denna försäkringsskyldig för den företagareverksamhet som han eller hon utövar.

5 §. Försäkring av idrottsutövare. Det föreslås att numret på lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare ändras.

8 §. Rätt till ålderspension. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 11 § 1—3 och 5 mom. i ArPL. Det nuvarande 2 mom. blir ett nytt 4 mom.

9 §. Ålderspensionens belopp. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras, att det till paragrafen fogas nya 2 och 3 mom. och att paragrafens 4 mom. upphävs. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 12 § i ArPL.

10 §. Begynnelsepunkten för ålderspension. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 13 § i ArPL. Enligt FöPL förutsätter erhållandet av ålderspension dock inte att företagareverksamheten ska upphöra. Om företagaren har fått partiell förtida ålderspension är förutsättningen, på motsvarande sätt som enligt ArPL, för att ålderspension ska beviljas att företagaren har avslutat sitt huvudsakliga arbete som är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna. Företagarens huvudsakliga arbete anses ha upphört när FöPL-försäkringen har avslutats då ålderspensionen börjar.

11 §. Indragning av ålderspension. I paragrafen föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 14 § i ArPL.

12 §. Rätt till partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om begrepp i anslutning till deltidspension ersätts med bestämmelser om rätt till partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 15 § i ArPL.

13 §. Den partiella förtida ålderspensionens belopp. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om rätt till deltidspension ersätts med bestämmelser om den partiella förtida ålderspensionens belopp. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 16 § i ArPL.

14 §. Begynnelsepunkten för partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om deltidspensionens belopp ersätts med bestämmelser om begynnelsepunkten för partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 17 § i ArPL.

15 §. *Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension.* Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om begynnelsepunkten för deltidspension ersätts med bestämmelser om efter partiell förtida ålderspension beviljad ålderspension och dess belopp. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 18 § i ArPL.

16 §. *Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension.* Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet ersätts med bestämmelser om invalidpensionens belopp för mottagare av partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 19 § i ArPL.

17 §. *Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension.* Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om justering av deltidspension ersätts med bestämmelser om arbetslivspensionens belopp för mottagare av partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 20 § i ArPL.

18 §. *Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension.* Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om avbrytande av utbetalningen av deltidspension och förnyad utbetalning av avbruten deltidspension ersätts med bestämmelser om invalidpension, arbetslivspension och ålderspension som beviljas efter partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 21 § i ArPL.

19 §. *Indragning av deltidspension och erhållande av deltidspension på nytt.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 22 § i ArPL.

20 §. *Invalidpension och ålderspension efter deltidspension.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 23 § i ArPL.

21 §. *Ändring av deltidspension till ålderspension.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 24 § i ArPL.

22 §. *Rätt till arbetspensionsrehabilitering.* I paragrafens 1 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 25 § 1 mom. i ArPL.

31 §. *Andra bestämmelser om rehabilitering.* I paragrafens 1 och 2 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 34 § 1 och 2 mom. i ArPL.

34 §. *Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn.* I paragrafens 1 och 2 mom. och rubriken föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 37 § 1 och 2 mom. och rubriken i ArPL.

49 §. *Ändring av invalidpension till ålderspension.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 52 § 1—3 mom. i ArPL.

50 a §. *Rätt till arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 a § som föreslås i ArPL i propositionen. De motiveringar som gäller den paragrafen lämpar sig även för denna paragraf till den del som innehållet i 53 a § i ArPL motsvarar denna paragraf.

Med arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna avses i 1 mom. 1 punkten för företagarnas del sådant arbete för vilket en försäkring enligt FöPL har fastställts. Med arbete som ska försäkras i fråga om företagare kan dessutom avses sådant arbete som omfattas av FöPL-försäkringsskyldigheten enligt den lag som gällde före 2002 och som enligt dessa bestämmelser beviljats befrielse från FöPL-försäkringsskyldigheten. Enligt lagen om införande av

FöPL får de som är födda före 1961 och som beviljats befrielse före 2002 behålla sin befrielse så länge som dess villkor uppfylls. Även arbete av detta slag kan enligt arbetspensionslagarna anses vara arbete som ska försäkras. Företagararbete som befriats från FöPL-försäkringsskyldigheten kan utredas med hjälp av registren i arbetspensionssystemet. Försäkringen för företagare kan inte fastställas retroaktivt för längre tid än för det pågående kalenderåret och de tre närmast föregående kalenderåren. Det innebär att om en företagare inte har försäkrat sitt arbete under sin yrkesbana, kan sådan tid i arbetet inte heller beaktas som arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som avses i punkten.

När det bedöms om företagarens arbete har varit huvudsyssla, ska den FöPL-arbetsinkomst som har fastställts för företagaren användas som utgångspunkt. I bedömningen kan inkomster enligt yrkesbanan eller inkomster som är typiska för branschen beaktas, samtidigt som också de anvisningar om fastställande av arbetsinkomsten som Pensionskyddscentralen gett tillämpas. Om arbetet i övrigt är ansträngande och slitsamt, men företagaren inte har haft arbetet som huvudsyssla, kan arbetet som helhet bedömt inte anses vara så ansträngande och slitsamt att det uppfyller det berörda kriteriet. Om företagaren har fler olika arbeten, ska den sammanräknade arbetsmängden som helhet motsvara den arbetsmängd som krävs för arbetslivspension. Eftersom arbetstiderna och det timantal som betraktas som heltidsarbete varierar i viss mån mellan olika branscher, har inget entydigt timantal fastställts.

Den i 1 mom. 4 punkten avsedda maximitid på ett år som beräknas från den tidpunkt då det arbete som är ansträngande och slitsamt för en företagare har upphört ska beräknas från den tidpunkt då FöPL-försäkringen upphörde att gälla eller från den tidpunkt då det ovannämnda arbete som befriats från FöPL-försäkringsskyldigheten upphörde.

Enligt 2 mom. ska en 38-årig tid i arbetet inkludera utöver de perioder med moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning som avses i momentet också smärre avbrott i arbetet på grund av sjukdom eller tillfällig arbetslöshet. Liksom i arbetstagarnas fall ska i dessa situationer även för företagarnas del främst arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som framgår av register granskas. Smärre frånvaroperioder ska kunna godkännas som tid i arbete i de situationer där frånvaroperioderna inte har medfört betydande avvikelser i de arbetsinkomster respektive år som framgår av registren jämfört med inkomster enligt yrkesbanan eller branschtypiska inkomster. Även vid denna bedömning kan de anvisningar om fastställande av arbetsinkomst för företagare som Pensionskyddscentralen gett utnyttjas.

50 b §. Ansträngande och slitsamt arbete. Paragrafen är ny och i den föreslås bestämmelser om de kriterier som ska uppfyllas för att ett företagarens arbete ska anses vara ansträngande och slitsamt. Med undantag av bestämmelsen i paragrafens 2 mom. motsvarar den föreslagna paragrafen bestämmelsen i 53 b § i ArPL. Detaljmotiveringen av bestämmelsen i 53 b § i ArPL gäller således i princip också bedömningen av hur ansträngande det arbete som en företagare utför är.

Med arbete som nämns i 1 mom. avses sådant arbete som avses i 59 a § 1 mom. 1 punkten. De kriterier som anges i fråga om ansträngning och slitage i bestämmelsen är desamma som i bestämmelsen i 53 b § 1 mom. i ArPL. Den detaljmotivering som gäller 53 b § 1 mom. i ArPL gäller således i princip också bedömningen av hur ansträngande det arbete som en företagare har utfört har varit.

I 2 mom. ska det på motsvarande sätt som i 53 b § 2 mom. i ArPL finnas bestämmelser om vissa tilläggs-kriterier för bedömningen av om en eller flera av de faktorer som anges i 1 mom. 1—6 punkten har förekommit i en företagares arbete. Till övriga delar är tilläggs-kriterierna desamma som i 53 b § 2 mom. i ArPL, men i fråga om företagare ska även fortgående belastande bundenhet dygnet runt orsakad av hållning av produktionsdjur beaktas som en faktor

som ökar arbetsbelastningen. Eftersom tilläggskriterierna till övriga delar är desamma som i 53 b § i ArPL, gäller motiveringen av den nämnda bestämmelsen i ArPL i princip också bedömningen av hur ansträngande det arbete som en företagare har utfört har varit. Utöver de exempel som nämns i motiveringarna av 53 b § 2 mom. i ArPL kan exempelvis arbete där särskilt ryggraden utsätts för kraftigare belastning än vibrationer till exempel i samband med jordbearbetning eller skogsarbete anses som en exceptionell fysikalisk faktor i företagares arbete. I fråga om tilläggskriterierna ska det beaktas att arbetet alltid ska ha inkluderat en eller flera av de faktorer som anges i 1 mom. 1—6 punkten. Enbart de tilläggskriterier som anges i momentet uppfyller således inte kriterierna för ansträngande och slitsamt arbete.

50 c §. *Arbetslivspensionens belopp.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 c § som föreslås i ArPL i propositionen.

50 d §. *Begynnelse tidpunkten för arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 d § som föreslås i ArPL i propositionen.

50 e §. *Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 e § som föreslås i ArPL i propositionen.

50 f §. *Arbetslivspensionen lämnas vilande.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 f § som föreslås i ArPL i propositionen.

50 g §. *Justering av arbetslivspension retroaktivt.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 g § som föreslås i ArPL i propositionen.

50 h §. *Ändring av arbetslivspension till ålderspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara 1 och 2 mom. i den nya 53 h § som föreslås i ArPL i propositionen.

50 i §. *Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 i § som föreslås i ArPL i propositionen.

50 j §. *Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 j § som föreslås i ArPL i propositionen.

50 k §. *Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 k § som föreslås i ArPL i propositionen.

50 l §. *Arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 l § som föreslås i ArPL i propositionen.

60 §. *Grunderna för pensionstillväxten.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 63 § i ArPL. Det föreslås att 2 mom. flyttas till 62 § 2 mom.

61 §. *Pensionstillväxt på grundval av den totala arbetsinkomsten.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 64 § i ArPL.

62 §. *Pensionstillväxt.* I paragrafen och dess rubrik föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 65 § i ArPL. Enligt ArPL tjänas dock pension in från ingången av kalendermånaden efter den då 18 års ålder uppnåtts. Företagare tjänar in pensionen på basis av den totala arbetsinkomsten. Det föreslås att gällande 1 mom. blir ett nytt 3 mom.

63 §. *Fastställande av pension för återstående tid.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 66 § i ArPL.

64 §. *Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 67 § i ArPL.

65 §. *Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 68 § i ArPL.

66 §. *Pensionstillväxt för tid med deltidspension.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 69 § i ArPL.

68 §. *Oavlönad tid som berättigar till pension.* I paragrafens 2 mom., 3 mom. 2 punkten och 5 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 74 § 2 mom., 3 mom. 3 punkten och 5 mom. i ArPL. För närvarande växer pensionen för företagare i enlighet med den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del som sådan har fått före 63 års ålder uppnåddes. Enligt den föreslagna ordalydelsen ska pension tjänas in fram till utgången av den månad när den lägsta åldern för ålderspension uppnås. Därmed är bestämmelsen överensstämmande med bestämmelsen i ArPL.

69 §. *Arbetspensionsutdrag.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 75 § i ArPL. Även företagare får därmed ett pensionsutdrag redan från 17 års ålder, trots att försäkringsskyldigheten börjar först vid 18 år.

69 c §. *Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 75 c § som föreslås i ArPL i propositionen.

74 §. *Pension på tidigare grunder.* Det föreslås att 3 mom. i paragrafen upphävs på samma grunder som 80 § 3 mom. i ArPL.

76 §. *Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 82 § i ArPL. I paragrafens 1 och 2 mom. föreslås motsvarande bestämmelser om anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden som i 82 § i ArPL. I 3 mom. föreskrivs om fastställelse av åldersgränser på motsvarande sätt som i 83 § i ArPL.

I 2 mom. finns bestämmelser om att pensionerna enligt FöPL anpassas med den livslängdskoefficient som avses i 83 § i ArPL till förändringen i den förväntade livslängden. Bemyndigandet att utfärda förordning när det gäller livslängdskoefficienten finns i 83 § i ArPL, så i FöPL behövs inget separat bemyndigande att utfärda förordning. Därför föreslås det att 4 mom. upphävs.

77 §. *Grund för familjepension.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 84 § i ArPL. Det nuvarande 3 mom. blir på grund av ändringarna 5 mom.

81 §. *Minskning av efterlevandepension.* I paragrafens 2 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 88 § 2 mom. i ArPL.

84 §. *Minskning av efterlevandepension i särskilda fall.* I paragrafens 1 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 91 § 1 mom. i ArPL.

84 a §. *Justering av efterlevandepension.* I paragrafens 2 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 91 a § 2 mom. i ArPL.

85 §. *Förmåner som dras av från pension.* I paragrafens 1 mom. 5 punkten föreslås en ändring och dessutom föreslås en ny 6 punkt i momentet. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 92 § 1 mom. i ArPL.

87 §. *Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension.* I paragrafens 1 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 94 § 1 mom. i ArPL.

88 §. *Regressrätt.* Det föreslås att det i paragrafen tas in ett nytt 2 mom. som innehållsmässigt motsvarar det nya 95 § 2 mom. som föreslås i ArPL i propositionen.

89 §. *Justering av inkomstgränser, belopp och den totala arbetsinkomsten med en lönekoeficient.* I paragrafens 1 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 96 § 2 mom. i ArPL.

91 §. *Pensionsansökan.* I paragrafens 2 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 101 § 2 mom. i ArPL.

92 a §. *Utredningar vid ansökan om arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 102 a § som föreslås i ArPL i propositionen. De motiveringar som gäller den paragrafen lämpar sig även för denna paragraf till den del som innehållet i 102 a § i ArPL motsvarar denna paragraf.

Enligt paragrafens 1 mom. ska företagare liksom arbetstagare när de ansöker om arbetslivspension till pensionsanstalten lämna in en redogörelse för innehållet i den arbetslivspensionssökandes arbete, den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga och den sökandes möjligheter att fortsätta i arbetet. Även när det gäller företagare ska redogörelsen i regel grunda sig på ett utlåtande av företagshälsovården. Företagare har emellertid avsevärt mer sällan företagshälsovårdstjänster till sitt förfogande än vad arbetstagare har, så i praktiken kommer den redogörelse som behövs för att kunna avgöra ansökan vanligen att bestå av sådana redogörelser enligt paragrafens 3 mom. som motsvarar ett utlåtande av företagshälsovården.

Enligt 2 mom. ska företagaren lämna in till pensionsanstalten en redogörelse för innehållet i arbetet. Eftersom företagaren inte kan få ett sådant utlåtande om innehållet i arbetet av arbetsgivaren som motsvarar 102 a § 2 mom. i ArPL, kan företagarens redogörelse för innehållet i arbetet i praktiken innehålla till exempel en beskrivning av innehållet i arbetet som företagaren själv eller någon annan part som känner till det skrivit.

107 §. *Återkrav av pension som betalats utan grund.* I paragrafens 3 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 126 § 3 mom. i ArPL.

114 §. *Arbetspensionsförsäkringsavgift.* Det förslås att 2 mom. ändras och att 3 mom. upphävs. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 153 § i ArPL.

117 §. *Situationer då företagaren inte har rätt att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift.* Det föreslås att åldersgränsen 63 år i 1 mom. 5 punkten stryks. Denna åldersgräns har grundat sig på att enligt gällande lag tjänar en 63-åring in 4,5 procent i pension. I och med att den höjda pensionstillväxten utgår är åldersgränsen obefogad.

125 §. *Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning.* I paragrafen föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 129 § i ArPL.

129 §. *Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring.* I paragrafens 2 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 133 § 2 mom. i ArPL.

130 §. *Överföring av besvär till besvärinstans.* I paragrafens 4 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 134 § 4 mom. i ArPL.

139 §. *Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensioner och rehabiliteringskostnader.* Det föreslås att bestämmelsen om deltidspension i 1 mom. slopas.

Ikraftträdande

Det föreslås att bestämmelser om lagens ikraftträdande utfärdas separat genom en lag om införande av lagen, eftersom mycket övergångsbestämmelser föreslås i propositionen. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.5 Lagen om införande av lagen om pension för företagare

4 §. Det föreslås att 2 mom. upphävs som obehövligt. Bestämmelsen gäller endast 2007.

11 §. Det föreslås att 1 och 3 mom. upphävs som obehövlige. Motsvarande ändringar föreslås i 8 § i lagen om införande av ArPL.

14 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig, eftersom den inte längre kan komma att tillämpas. Motsvarande ändringar föreslås i 11 § och 30 § 3 mom. i lagen om införande av ArPL.

15 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig, eftersom den inte längre kan komma att tillämpas. En motsvarande ändring föreslås i 12 § i lagen om införande av ArPL.

23 §. Hänvisningen till 61 § 3 mom. i FöPL korrigeras till att motsvara de ändringar som föreslås i denna proposition. En motsvarande ändring föreslås i 22 § i lagen om införande av ArPL.

28 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig. En motsvarande ändring föreslås i 28 § i lagen om införande av ArPL.

29 §. I paragrafen föreskrivs om registrerade FöPL-tilläggsarrangemang, som slopades den 31 december 2006. De företagare som har omfattats av ett tilläggsarrangemang har dock fortfarande rätt att få sin pension enligt FöPL vid den lägre pensionsåldern enligt tilläggsarrangemanget, om företagarens verksamhet fortsätter fram till den nämnda pensionsåldern eller upphör tidigast fyra månader innan den pensionsåldern nås. Det föreslås att 4 mom. ändras så att det, på samma sätt som för arbetstagare som omfattas av tillämpningsområdet för registrerade APL-tilläggsarrangemang samt icke-formbundna tilläggsarrangemang, även från företagares pension enligt FöPL dras av 0,4 procent för varje månad som pensionen börjar före den tidpunkt för lägsta ålder för ålderspension som föreslås i 8 § 3 mom. i FöPL.

Paragrafens 5 mom. gäller företagare som har uppnått sin pensionsålder enligt tilläggsarrangemanget före 2025. Eftersom samtliga dessa företagare redan nu är pensionerade är bestämmelsen obehövlig. I momentet föreslås däremot att det i fråga om företagare som har

uppnått sin lägre pensionsålder enligt tilläggs pensionsarrangemanget före den 1 januari 2017, men inte har gått i ålderspension ännu vid tidpunkten för denna lags ikraftträdande, föreskrivs att pensionen omvandlas till att motsvara pensionsåldern enligt de bestämmelser som var i kraft vid denna lags ikraftträdande. Bestämmelsen motsvarar sista meningen i 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i ArPL.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.6 Lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för företagare

1 §. *Ikraftträdande.* I 1 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 1 § 1 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 1 § 4 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

2 §. *Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 2 § 1 och 2 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

3 §. *Uppskovsförhöjning.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 3 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

4 §. *Höjd pensionstillväxt under övergångsperioden.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som gäller en pensionstillväxt på 1,7 procent och en förhöjd försäkringspremie och som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 4 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

Förfarandet för beräkning av tillväxtprocenten i 1 mom. skiljer sig från ArPL, liksom för närvarande då tillväxtprocenten ändras under ett pågående år, eftersom företagares FöPL-arbetsinkomst kan hänföras till en viss försäkringstid, vilket inte är möjligt enligt ArPL. Den föreslagna bestämmelsen finns för närvarande i 61 § 2 mom. i FöPL och den gäller situationer där tillväxtprocenten ändras vid 53 eller 63 års ålder. Samma förfarande används även i fortsättningen när tillväxtprocenten ändras till 1,7 procent eller åter sjunker till 1,5 procent.

Det föreslås att till 2 mom. överförs den bestämmelse om tillägg till den teoretiska pensionen som för närvarande finns i 61 § 3 mom. i FöPL.

I 3 mom. föreskrivs om en övergångsbestämmelse om arbetspensionsförsäkringsavgift för 53–62-åringar åren 2017-2025. Bestämmelsen skiljer sig från ArPL i det att försäkringsavgiften för företagare även för närvarande ändras vid årsskiftet, inte vid månadsskiftet som i ArPL. Företagare får höjd pensionstillväxt på samma sätt som arbetstagare, dvs. från ingången av månaden efter den då de fyller 53 år fram till utgången av den månad då de fyller 63 år. En företagare ska dock betala höjd avgift från ingången av året efter det då företagaren fyller 53 år till utgången av det år då företagaren fyller 63 år.

5 §. *Deltidspension.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 5 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

6 §. *Arbetspensionsutdrag.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 6 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

7 §. *Ålderspension efter arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 7 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

8 §. *Rätt till pension enligt pensionsåldern i tilläggspensionsarrangemanget.* I paragrafen föreskrivs om rätt till pension enligt FöPL i enlighet med pensionsåldern i tilläggspensionsarrangemanget. Enligt paragrafen har en person enligt 8 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL eller 30 b § 2 mom. i lagen om införande av ArPL rätt till ålderspension vid en lägre ålder än sin lägsta ålder för ålderspension, har han eller hon rätt att vid denna ålder även få pension enligt FöPL. I detta fall görs en förtidsminskning i pensionen enligt FöPL.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.7 Lagen om pension för lantbruksföretagare

1 §. *Lagens syfte.* I paragrafens 1 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 1 § 1 mom. i ArPL.

2 §. *Centrala definitioner.* Det föreslås att en ny 2 punkt, i stället för den tidigare upphävda punkten, fogas till 1 mom. Den nya 2 punkten ska motsvara den nya 11 punkt som föreslås i 2 § 1 mom. i ArPL. I paragrafens 2 mom. föreslås dessutom ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 2 § 2 mom. i ArPL.

7 §. *Lantbruksföretagarverksamhet som faller utanför lagens tillämpningsområde.* I paragrafens 1 punkt föreslås en ändring som gäller den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten och som motsvarar den föreslagna ändringen i 4 § 2 mom. 2 punkten i ArPL och 4 § 1 punkten i FöPL.

8 b §. *Stipendiatarbete som faller utanför lagens tillämpningsområde.* I paragrafens 1 punkt föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändring som gäller lantbruksföretagarverksamhet i 7 §.

9 a §. *Bestämmelser som gäller stipendiater.* I 1 mom. föreslås ett tillägg om att stipendiaters rätt till arbetslivspension och partiell förtida ålderspension ska bestämmas på samma sätt som för lantbruksföretagare. Det föreslås att till 1 mom. fogas att vad som i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare föreskrivs om lantbruksföretagare och lantbruksföretagarverksamhet gäller på motsvarande sätt också stipendiater och stipendiefinansierat arbete. Dessutom föreslås det att bestämmelserna om deltidspension i 1 mom. och 2 mom. 1 punkten ska strykas.

21 §. *Arbetsinkomsten för lantbruksföretagare som får invalidpension.* Det föreslås att paragrafens rubrik ska ändras så att deltidspension inte längre nämns i den. Det föreslås att 2 mom. upphävs med anledning av bestämmelserna om deltidspension i den.

21 b §. *Arbetsinkomsten för stipendiater som får invalidpension.* Det föreslås att paragrafens rubrik ska ändras så att deltidspension inte längre nämns i den. Det föreslås att 2 mom. upphävs med anledning av bestämmelserna om deltidspension i den.

22 §. *Arbetspensionsförsäkringsavgifter.* Det föreslås att 3 mom. ändras så att omnämmandet av den i 153 § i ArPL avsedda förhöjda intjänade pensionen för arbetstagare som fyllt 53 år stryks ur bestämmelsen. Det föreslås att bestämmelserna i 4 mom. om hur basprocentsatsen

för arbetspensionsförsäkringsavgiften bestäms i fråga om den nuvarande pensionstillväxten på 1,9 procent för arbetstagare som fyllt 53 år upphävs. Dessutom ska hänvisningen till 3—5 mom. i paragrafens 7 mom. ändras till en hänvisning till 3 och 5 mom.

31 §. Rätt till ålderspension. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 11 § 1—3 och 5 mom. i ArPL. Det nuvarande 2 mom. blir ett nytt 4 mom.

32 §. Ålderspensionens belopp. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 12 § i ArPL och 9 § i FöPL.

33 §. Begynnelsestidpunkten för ålderspension. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 13 § i ArPL och 10 § i FöPL. Enligt LFöPL förutsätter erhållandet av ålderspension dock inte att företagarens verksamhet ska upphöra. Om lantbruksföretagaren har fått partiell förtida ålderspension, är på motsvarande sätt som enligt ArPL förutsättningen för att ålderspension ska beviljas att lantbruksföretagaren har avslutat sitt huvudsakliga arbete som är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna. Lantbruksföretagarens huvudsakliga arbete anses ha upphört när LFöPL-försäkring har avslutats då ålderspensionen börjar.

34 §. Indragning av ålderspension. I paragrafen föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 14 § i ArPL.

35 §. Rätt till partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om begrepp i anslutning till deltidspension ersätts med bestämmelser om rätt till partiell förtida ålderspension. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 15 § i ArPL. Den partiella förtida ålderspensionen ska inte vara ålderspension som avses i 7 § 3 punkten eller 8 b § 3 punkten i LFöPL. En lantbruksföretagare eller stipendiat är sålunda fortsättningsvis försäkringsskyldig när det gäller lantbruksföretagarverksamhet som han eller hon bedriver under tiden för partiell förtida ålderspension eller när det gäller stipendiatarbete som han eller hon utför, om arbetet i övrigt fortfarande uppfyller villkoren för LFöPL-försäkring.

36 §. Den partiella förtida ålderspensionens belopp. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om rätt till deltidspension ersätts med bestämmelser om den partiella förtida ålderspensionens belopp. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 16 § i ArPL.

37 §. Begynnelsestidpunkten för partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om deltidspensionens belopp ersätts med bestämmelser om begynnelsetidpunkten för partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 17 § i ArPL.

38 §. Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om begynnelsetidpunkten för deltidspension ersätts med bestämmelser om efter partiell förtida ålderspension beviljad ålderspension och dess belopp. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 18 § i ArPL.

39 §. Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet ersätts med bestämmelser om invalidpensionens belopp för mottagare av partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 19 § i ArPL.

40 §. Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om justering av deltidspension ersätts med be-

stämmelser om arbetslivspensionens belopp för mottagare av partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 20 § i ArPL.

41 §. *Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension.* Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om ändring av deltidspension ersätts med bestämmelser om utbetalning av invalidpension, arbetslivspension och ålderspension som beviljas efter partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 21 § i ArPL.

42 §. *Rätt till arbetspensionsrehabilitering.* I paragrafen föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 25 § 1 mom. i ArPL.

45 §. *Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliteringstiden.* I paragrafens 2 och 3 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 34 § 1 och 2 mom. i ArPL.

48 §. *Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn.* I paragrafen och dess rubrik föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 37 § och dess rubrik i ArPL.

58 §. *Ändring av invalidpensionens belopp, avbrott i utbetalningen och justering av pensionen retroaktivt.* Paragrafens rubrik föreslås bli ändrad så att den motsvarar rubrikerna i 48—51 § i ArPL, till vilka det hänvisas i bestämmelsen. Dessutom föreslås det att 4 punkten upphävs, eftersom bestämmelser om ändring av pensionen till ålderspension föreslås i den nya 58 a §.

58 a §. Ändring av invalidpension till ålderspension. Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den föreslagna 52 § i ArPL och den föreslagna 49 § i FöPL. I 1 mom. ska det finnas bestämmelser om den tidpunkt när full invalidpension och delinvalidpension ändras till ålderspension.

I 2 mom. ska det finnas bestämmelser om den tidpunkt från och med vilken en lantbruksföretagare ska ha rätt till pension som har tjänats in på basis av lantbruksföretagarverksamhet som har bedrivits eller annat förvärvsarbete som har utförts under tiden för invalidpension eller efter att den upphört.

I 3 mom. ska det finnas bestämmelser om att invalidpension beviljas som ålderspension i stället för som invalidpension, om lantbruksföretagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension innan den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen (1224/2004) har upphört. Samma förfarande ska tillämpas om enligt sjukförsäkringslagen ingen primärtid fastställs för en lantbruksföretagare på grund av att den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts.

59 a §. *Rätt till arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 a § som föreslås i ArPL i propositionen. De motiveringar som gäller den paragrafen lämpar sig även för denna paragraf till den del som innehållet i 53 a § i ArPL motsvarar denna paragraf.

Med arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna avses i 1 mom. 1 punkten för lantbruksföretagarnas del sådant arbete för vilket en försäkring enligt LFöPL har fastställts. Med arbete som ska försäkras i fråga om lantbruksföretagare kan dessutom avses sådant arbete som omfattas av LFöPL-försäkringsskyldigheten enligt den lag som gällde före 2002 och som enligt dessa bestämmelser beviljats befrielse från LFöPL-försäkringsskyldigheten. Enligt lagen om införande av LFöPL får de som är födda före 1961 och som beviljats befrielse före 2002 behålla sin befrielse så länge som dess villkor uppfylls. Även arbete av detta slag kan anses

vara arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna. Lantbruksföretagararbete som befriats från LFöPL-försäkringsskyldigheten kan utredas med hjälp av registren i arbetspensionssystemet. Försäkringen för lantbruksföretagare kan inte fastställas retroaktivt för längre tid än för det pågående kalenderåret och de tre närmast föregående kalenderåren. Det betyder att om en lantbruksföretagare inte har försäkrat sitt arbete under sin tid i arbetslivet, kan sådan tid i arbetet inte heller beaktas som arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som avses i punkten.

När det bedöms om lantbruksföretagarens arbete har varit huvudsyssla, ska den LFöPL-arbetsinkomst som har fastställts för lantbruksföretagaren användas som utgångspunkt. I bedömningen kan inkomster enligt tiden i arbetslivet eller inkomster som är typiska för branschen beaktas, samtidigt som också de anvisningar om fastställande av arbetsinkomsten som Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt gett tillämpas. Om arbetet i övrigt är ansträngande och slitsamt, men lantbruksföretagaren inte har haft arbetet som huvudsyssla, kan arbetet när det bedöms som helhet inte anses vara så ansträngande och slitsamt att det uppfyller det berörda villkoret. Om lantbruksföretagaren har flera olika arbeten, ska den sammanräknade arbetsmängden som helhet motsvara den arbetsmängd som krävs för arbetslivspension. Eftersom arbetstiderna och det timantal som betraktas som heltidsarbete varierar i viss mån i olika branscher, har inget entydigt timantal fastställts.

Den i 1 mom. 4 punkten avsedda maximitid på ett år som beräknas från den tidpunkt då det arbete som är ansträngande och slitsamt för en lantbruksföretagare har upphört ska beräknas från den tidpunkt då LFöPL-försäkringen upphörde att gälla eller från den tidpunkt då det ovannämnda arbete som befriats från LFöPL-försäkringsskyldigheten upphörde.

Enligt 2 mom. ska en 38-årig tid i arbetet inkludera utöver de perioder med moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning som avses i momentet också kortare avbrott i arbetet på grund av sjukdom eller tillfällig arbetslöshet. Liksom i arbetstagarnas fall ska i dessa situationer även för lantbruksföretagarnas del främst arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som framgår av register granskas. Kortare frånvaroperioder ska kunna godkännas som tid i arbete i de situationer där frånvaroperioderna inte har medfört betydande avvikelser i de arbetsinkomster respektive år som framgår av registren jämfört med inkomster enligt tiden i arbetslivet eller branschtypiska inkomster. Även vid denna bedömning kan de anvisningar om fastställande av arbetsinkomst som Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt gett utnyttjas.

59 b §. Ansträngande och slitsamt arbete. Paragrafen är ny och i den föreslås bestämmelser om de kriterier som ska uppfyllas för att ett lantbruksföretagararbete ska anses vara ansträngande och slitsamt. Med undantag av bestämmelsen i paragrafens 2 mom. motsvarar den föreslagna paragrafen bestämmelsen i 53 b § i ArPL. Detaljmotiveringen av bestämmelsen i 53 b § i ArPL gäller således i princip också bedömningen av hur belastande lantbruksföretagarens arbete är.

Med arbete som nämns i 1 mom. avses sådant arbete som avses i 59 a § 1 mom. 1 punkten. De villkor som anges för ansträngning och slitage i bestämmelsen är desamma som i bestämmelsen i 53 b § 1 mom. i ArPL. Den detaljmotivering som gäller 53 b § 1 mom. i ArPL gäller således i princip också bedömningen av hur belastande lantbruksföretagarens är.

I 2 mom. ska det på motsvarande sätt som i 53 b § 2 mom. i ArPL finnas bestämmelser om vissa tilläggs-kriterier för bedömningen av om en eller flera av de faktorer som anges i 1 mom. 1—6 punkten förekommer i en lantbruksföretagares arbete. Till övriga delar är tilläggs-kriterierna desamma som i 53 b § 2 mom. i ArPL, men i fråga om lantbruksföretagare ska även fortgående belastande bundenhet dygnet runt orsakad av hållning av produktionsdjur beaktas som en faktor som ökar arbetsbelastningen. Eftersom tilläggs-kriterierna till övriga delar är de-

samma som i 53 b § i ArPL, ska motiveringarna av den berörda bestämmelsen i ArPL i princip också gälla bedömningen av hur belastande lantbruksföretagares arbete är. Utöver de exempel som nämns i motiveringarna av 53 b § 2 mom. i ArPL kan exempelvis arbete där särskilt ryggraden utsätts för kraftigare belastning än vibrationer till exempel i samband med jordbearbetning eller skogsarbete anses som en exceptionell fysikalisk faktor i lantbruksföretagares arbete. I fråga om tilläggskriterierna ska det beaktas att arbetet alltid ska ha inkluderat en eller flera av de faktorer som anges i 1 mom. 1—6 punkten. Enbart de tilläggskriterier som anges i momentet uppfyller således inte kriterierna för ansträngande och slitsamt arbete.

59 c §. *Arbetslivspensionens belopp.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 c § som föreslås i ArPL i propositionen.

59 d §. *Begynnelsepunkten för arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 d § som föreslås i ArPL i propositionen.

59 e §. *Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 e § som föreslås i ArPL i propositionen.

59 f §. *Arbetslivspensionen lämnas vilande.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 f § som föreslås i ArPL i propositionen.

59 g §. *Justering av arbetslivspension retroaktivt.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 g § som föreslås i ArPL i propositionen.

59 h §. *Ändring av arbetslivspension till ålderspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 h § som föreslås i ArPL i propositionen.

59 i §. *Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 i § som föreslås i ArPL i propositionen.

59 j §. *Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 j § som föreslås i ArPL i propositionen.

59 k §. *Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 k § som föreslås i ArPL i propositionen.

59 l §. *Arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 l § som föreslås i ArPL i propositionen.

67 §. *Grunderna för pensionstillväxten.* Det föreslås att paragrafen upphävs.

68 §. *Pensionstillväxt.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 65 § i ArPL och 62 § i FöPL. I paragrafens 1 mom. föreslås bestämmelser om att av den totala arbetsinkomsten från lantbruksföretagarverksamhet som försäkrats enligt denna lag tjänas 1,5 procent in i pension under tiden mellan ingången av kalendermånaden efter den månad när åldern 18 år uppnås och den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.

Det föreslås att bestämmelsen i gällande 67 § 3 mom. om att den totala arbetsinkomsten för det år när arbetsoförmågan började inte berättigar till pension, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats som till pension berättigande tid, överförs till paragrafens 2 mom.

RP 16/2015 rd

Till 3 mom. överförs den gällande lagens bestämmelse i 70 § 1 mom., enligt vilken pensionen växer med 1,5 procent utifrån den inkomst som ligger till grund för en i 74 § avsedd förmån som lantbruksföretagaren under varje kalenderår fått.

69 §. Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom i enlighet med den föreslagna 68 § tjänas i fortsättningen pension in även på basis av arbete som utförs under tiden med pension.

70 §. Fastställande av pension för återstående tid. Paragrafens rubrik föreslås bli ändrad så att den motsvarar rubriken i 66 § i ArPL. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 66 § i ArPL. En bestämmelse som motsvarar det nuvarande 1 mom. föreslås i 68 § 3 mom.

71 §. Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 68 § i ArPL.

72 §. Pensionstillväxt för tid med deltidspension. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom deltidspensionen slopas.

75 §. Arbetspensionsutdrag. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 75 § i ArPL. Även lantbruksföretagarnas rättighet att få arbetspensionsutdrag ska börja i åldern 17 år, även om försäkringsskyldigheten enligt LFöPL börjar först i åldern 18 år.

75 c §. Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder. Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 75 c § som föreslås i ArPL i propositionen.

76 §. Pension för återstående tid. I paragrafens 1 mom. stryks omnämmandet av inkomstbortfall på grund av deltidspension. Ordalydelsen i paragrafen ska ändras så att den motsvarar skrivsättet i de motsvarande bestämmelserna i FöPL och ArPL. I den sista meningen i momentet ska det konstateras att inkomsten för återstående tid är per månad summan av under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension och i 76 § 4—6 mom. i ArPL avsedda inkomster dividerad med sextio. Bestämmelsen motsvarar innehållsmässigt 76 § 1 mom. i ArPL och 70 § 1 mom. i FöPL.

77 §. Beviljande av pension på tidigare grunder och engångsförhöjning av pension. Det föreslås att 1 mom. ändras så att det på motsvarande sätt som i paragrafens gällande 1 punkt innehåller bestämmelser om beviljande av pension på tidigare grunder.

Det föreslås att bestämmelser med samma innehåll som i gällande 75 § 1 mom. i FöPL och i det föreslagna 75 § 2 mom. i FöPL i fråga om engångsförhöjning av invalidpension ska finnas i paragrafens 2 och 3 mom. För lantbruksföretagare är den nedre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten 18 år. Därför ska åldersgränsen i 3 mom. till skillnad från ArPL vara 24—31 år så som i 75 § i FöPL.

78 §. Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 82 § i ArPL. I paragrafens 1 och 2 mom. föreslås motsvarande bestämmelser om anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden som finns i 82 § i ArPL. I 3 mom. föreskrivs om fastställelse av åldersgränser på motsvarande sätt som i 83 § i ArPL.

I 2 mom. finns bestämmelser om att pensionerna enligt LFöPL anpassas med den livslängds-koefficient som avses i 83 § i ArPL till förändringen i den förväntade livslängden. Bemyndi-

gandet att utfärda förordning när det gäller livslängdskoefficienten finns i 83 § i ArPL, så i LFöPL behövs inget separat bemyndigande att utfärda förordning. Därför föreslås det att 4 mom. upphävs.

79 §. Grund för familjepension. I paragrafens 1—2 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 84 § 1—2 mom. i ArPL. Det föreslås att det till paragrafen fogas nya 3 och 4 mom., som ska motsvara de föreslagna 84 § 3 och 4 mom. i ArPL. Det nuvarande 3 mom. blir 5 mom.

82 §. Minskning av efterlevandepension. I paragrafens 2 och 3 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 88 § 2 och 3 mom. i ArPL.

84 §. Justering av inkomstgränser, belopp och den totala arbetsinkomsten med en lönekoeficient. I paragrafens 1 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 96 § 2 mom. i ArPL.

86 §. Pensionsansökan. I paragrafens 2 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 101 § 2 mom. i ArPL.

87 a §. Utredningar vid ansökan om arbetslivspension. Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 102 a § som föreslås i ArPL i propositionen. De motiveringar som gäller den paragrafen lämpar sig även för denna paragraf till den del som innehållet i 102 a § i ArPL motsvarar denna paragraf.

Enligt paragrafens 1 mom. ska lantbruksföretagare liksom arbetstagare när de ansöker om arbetslivspension lämna in till pensionsanstalten en redogörelse för innehållet i den arbetslivspensions sökandes arbete, den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga och den sökandes möjligheter att fortsätta i arbetet. Även när det gäller lantbruksföretagare ska redogörelsen i regel grunda sig på ett utlåtande av företagshälsovården. Lantbruksföretagare har emellertid avsevärt mer sällan företagshälsovårdstjänster till sitt förfogande än vad arbetstagare har, så i praktiken kommer den redogörelse som behövs för att kunna avgöra ansökan vanligen att bestå av sådana redogörelser enligt paragrafens 3 mom. som motsvarar ett utlåtande av företagshälsovården.

Enligt 2 mom. ska lantbruksföretagaren till pensionsanstalten lämna in en redogörelse för innehållet i arbetet. Eftersom lantbruksföretagaren inte kan få ett sådant utlåtande som avses i 102 a § 2 mom. i ArPL om innehållet i arbetet av arbetsgivaren, kan lantbruksföretagarens redogörelse för innehållet i arbetet i praktiken innehålla till exempel en beskrivning av innehållet i arbetet som lantbruksföretagaren själv eller någon annan part som känner till det skrivit.

101 §. Återkrav av pension som betalats utan grund. I paragrafens 3 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 126 § i ArPL.

104 §. Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning. Det föreslås att hänvisningen till 129 § 1 mom. i ArPL i paragrafen ändras till 129 §, eftersom 129 § i ArPL endast har ett moment.

Ikraftträdande

Det föreslås att bestämmelser om lagens ikraftträdande utfärdas separat genom en lag om införande av lagen, eftersom mycket övergångsbestämmelser föreslås i propositionen. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.8 Lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare

10 §. Det föreslås att 1 och 3 mom. upphävs som obehövliga. Motsvarande ändringar föreslås i 8 § i lagen om införande av ArPL.

13 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig, eftersom den inte längre kan komma att tillämpas. Motsvarande ändringar föreslås i 11 § och 30 § 3 mom. i lagen om införande av ArPL.

14 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig, eftersom den inte längre kan komma att tillämpas. En motsvarande ändring föreslås i 12 § i lagen om införande av ArPL.

22 §. Hänvisningen till 68 § 3 mom. i LFöPL korrigeras till att motsvara de ändringar som föreslås i denna proposition. En motsvarande ändring föreslås i 22 § i lagen om införande av ArPL.

27 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig. En motsvarande ändring föreslås i 28 § i lagen om införande av ArPL.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.9 Lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

1 §. *Ikraftträdande.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 1 § 1 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

2 §. *Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 2 § 1 och 2 mom. i lagen om ändring av ArPL.

3 §. *Uppskovsförhöjning.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 3 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

4 §. *Höjd pensionstillväxt under övergångsperioden.* I 1 mom. föreskrivs om höjd pensionstillväxt på 1,7 procent för lantbruksföretagare i åldern 53—63 år under övergångsperioden. Pension tjänas in enligt den höjda pensionstillväxten fram till utgången av 2025, om lantbruksföretagaren inte samtidigt får någon sådan arbetspensionslagsenlig förmån som grundar sig på det egna arbetet än deltidspension eller partiell förtida ålderspension. Med förmån enligt arbetspensionslagarna avses pensioner och förmåner enligt de lagar som nämns i 3 §. Avträdelsestöd jämföras med en förmån enligt arbetspensionslagen, varvid den som tjänar in avträdelsestöd får pension för sitt arbete enligt en tillväxtprocent på 1,5 procent. Pension från utlandet eller en motsvarande förmån hindrar inte att pension tjänas in enligt höjd pensionstillväxt. Dessutom ska det i momentet finnas bestämmelser om pensionstillväxt i situationer där tillväxtprocenten förändras under kalenderåret. Den sistnämnda bestämmelsen ska motsvara gällande 68 § 2 mom. i LFöPL.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om beräkning av beloppet av den teoretiska pensionen. EU:s grundförordning om social trygghet förutsätter att arbete som har utförts i andra EU- eller EES-länder jämföras även när det gäller fastställelse av pensionstillväxt med arbete som har utförts i Finland. Därför ska även vid beräkning av den teoretiska pensionen sådan höjd pen-

sionstillväxt under övergångsperioden som är större än pensionstillväxten på 1,5 procent i 1 mom. beaktas på samma sätt som för närvarande tillväxtprocent som är större än pensionsstillväxten på 1,5 procent beaktas. Enligt bestämmelsen ska till en teoretisk pension som beräknats enligt en pensionstillväxt på 1,5 procent fogas ett särskilt tillägg som har beräknats utifrån skillnaden mellan den höjda pensionstillväxten under övergångsperioden och en tillväxtprocent på 1,5 procent. Det särskilda tillägget beräknas på basis av arbetsinkomsterna i Finland.

I paragrafens 3 mom. finns bestämmelser om arbetspensionsförsäkringsavgiften när det gäller höjd pensionstillväxtprocent under övergångsperioden. Basprocentsatsen för arbetspensionsförsäkringsavgiften höjs med 1,5 procentenheter från ingången av kalenderåret efter det när 53 års ålder uppnåddes fram till ingången av det år när lantbruksföretagaren eller stipendiaten fyller 63 år. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om den höjda basprocentsats för lantbruksföretagarens och stipendiatens arbetspensionsförsäkringsavgift som ska tillämpas det följande kalenderåret.

5 §. Deltidspension. I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 5 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

6 §. Arbetspensionsutdrag. I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 6 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

7 §. Ålderspension efter arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar. I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 7 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

8 §. Rätt till pension enligt pensionsåldern i tilläggsarrangemanget. I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i den föreslagna 8 § i lagen om införande av lagen om ändring av FöPL. Om en person enligt 8 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL eller 30 b § 2 mom. i lagen om införande av ArPL har rätt till ålderspension vid en lägre ålder än sin lägsta ålder för ålderspension, har han eller hon rätt att vid denna ålder även få pension enligt LFöPL. I detta fall görs en förtidsminskning i pensionen enligt LFöPL.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.10 Lagen om sjömanspensioner

1 §. Lagens syfte. I paragrafens 1 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 1 § 1 mom. i ArPL.

2 §. Centrala definitioner. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 2 § i ArPL. I 1 mom. 13 punkten definieras den lägsta åldern för ålderspension med vilken avses den ålder för ålderspension som fastställs på basis av arbetstagarens födelseår och som avses i 8 § 2 och 3 mom. En arbetstagare kan på basis av 3 och 4 mom. i ikraftträdande bestämmelsen i lagen om ändring av SjöPL (296/2015) ha rätt till en lägre ålder för ålderspension än enligt 8 § 2 och 3 mom., men i lagen avser begreppet den lägsta åldern för ålderspension inte dessa sänkta pensionsåldrar.

3 §. Arbetspensionslagar. I paragrafens 2 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 3 § 2 mom. i ArPL.

5 §. Begränsningar av tillämpningsområdet. Det föreslås att paragrafens 1 mom. 1 och 2 punkt ändras på motsvarande sätt som 4 § 2 mom. 1 och 2 punkten i ArPL.

Det föreslås att 1 mom. 3 punkten ändras så att SjöPL inte gäller anställningsförhållanden i vilka arbetstagaren är verksam som musiker, skådespelare, dansör eller annan utövande konstnär, oberoende av anställningsförhållandets längd. Eftersom konstnärer som uppträder på fartyg utan undantag står i mycket korta anställningsförhållanden, är den nuvarande begränsningen till anställningsförhållanden som räcker ett år i praktiken utan betydelse och ändringen förtydligar således till denna del tillämpningsområdet för SjöPL.

8 §. Rätt till ålderspension. I paragrafens 1—3 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 11 § 1—3 mom. i ArPL.

11 §. Ålderspensionens belopp. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras, att det till paragrafen fogas nya 2 och 3 mom. och att paragrafens 4 mom. upphävs. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 12 § i ArPL.

12 §. Konsekvenserna av den offentliga sektorns sänkta pensionsålder i vissa situationer. Det föreslås att paragrafen upphävs. Paragrafen har i praktiken gällt endast lotsar som under vissa förutsättningar enligt StaPL har haft rätt att gå i ålderspension vid en lägre pensionsålder än 63 år. Genom lagen om ombildning av Lotsverket till aktiebolag (1008/2010), som trädde i kraft vid ingången av 2011, har Lotsverkets verksamhet överförs till ett aktiebolag som ska bildas. I samband med bolagiseringen har Lotsverkets personal övergått till aktiebolagets tjänst och från pensionssystemet enligt StaPL till att omfattas av ArPL. Till följd av bolagiseringen som skedde vid ingången av 2011 har lotsar således inte längre haft möjlighet att i enlighet med StaPL gå i ålderspension vid en lägre pensionsålder än 63 år, varför bestämmelsen inte längre är tillämplig.

13 §. Begynnelsepunkten för ålderspension. I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 13 § i ArPL.

14 §. Indragning av ålderspension. I paragrafen föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 14 § i ArPL.

15 §. Rätt till partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om begrepp i anslutning till deltidspension ersätts med bestämmelser om rätt till partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 15 § i ArPL.

16 §. Den partiella förtida ålderspensionens belopp. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om rätten till deltidspension ersätts med bestämmelser om den partiella förtida ålderspensionens belopp. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 16 § i ArPL.

17 §. Begynnelsepunkten för partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om deltidspensionens belopp ersätts med bestämmelser om begynnelsepunkten för partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 17 § i ArPL.

18 §. Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om begynnelsepunkten för deltidspension ersätts med bestämmelser om ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 18 § i ArPL.

19 §. *Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension.* Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om deltidspensionstagarens anmälningsskyldighet ersätts med bestämmelser om invalidpensionens belopp för mottagare av partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 19 § i ArPL.

20 §. *Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension.* Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om justering av deltidspension ersätts med bestämmelser om arbetslivspensionens belopp för mottagare av partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 20 § i ArPL.

21 §. *Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension.* Det föreslås att paragrafen ändras så att de nuvarande bestämmelserna om avbrytande av utbetalningen av deltidspension ersätts med bestämmelser om invalidpension, arbetslivspension och ålderspension som beviljas efter partiell förtida ålderspension. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 21 § i ArPL.

22 §. *Indragning av deltidspension och erhållande av ny deltidspension.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 22 § i ArPL.

23 §. *Invalidpension och ålderspension efter deltidspension.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 23 § i ArPL.

24 §. *Övergång från deltidspension till ålderspension.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 24 § i ArPL.

25 §. *Rätten till arbetspensionsrehabilitering.* I paragrafens 1 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 25 § 1 mom. i ArPL.

34 §. *Andra bestämmelser om rehabilitering.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 34 § i ArPL.

37 §. *Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn.* I paragrafen och dess rubrik föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 37 § och dess rubrik i ArPL.

52 §. *Ändring av invalidpension till ålderspension.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 52 § i ArPL.

53 a §. *Rätt till arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 a § som föreslås i ArPL i propositionen.

53 b §. *Ansträngande och slitsamt arbete.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 b § som föreslås i ArPL i propositionen.

53 c §. *Arbetslivspensionens belopp.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 c § som föreslås i ArPL i propositionen.

53 d §. *Begynnelsestidpunkten för arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 d § som föreslås i ArPL i propositionen.

53 e §. *Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 e § som föreslås i ArPL i propositionen.

RP 16/2015 rd

53 f §. *Arbetslivspensionen lämnas vilande.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 f § som föreslås i ArPL i propositionen.

53 g §. *Justering av arbetslivspension retroaktivt.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 g § som föreslås i ArPL i propositionen.

53 h §. *Ändring av arbetslivspension till ålderspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 h § som föreslås i ArPL i propositionen.

53 i §. *Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 i § som föreslås i ArPL i propositionen.

53 j §. *Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 j § som föreslås i ArPL i propositionen.

53 k §. *Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 k § som föreslås i ArPL i propositionen.

53 l §. *Arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 53 l § som föreslås i ArPL i propositionen.

64 §. *Grunderna för pensionstillväxten.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 63 § i ArPL.

72 §. *Pensionstillväxt.* I paragrafen och dess rubrik föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 65 § i ArPL.

73 §. *Fastställande av pension för återstående tid.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 66 § i ArPL.

74 §. *Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden i pension.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 67 § i ArPL.

75 §. *Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 68 § i ArPL.

76 §. *Pensionstillväxt på basis av deltidsarbete och för tid med deltidspension.* Det föreslås att paragrafen upphävs på samma grunder som 69 § i ArPL.

77 §. *Pensionstillväxt för oavlönad tid.* Det föreslås att paragrafen upphävs. Det föreslås att bestämmelsen i paragrafen överförs till 72 § 3 mom., som enligt förslaget ska ändras.

80 §. *Oavlönad tid som berättigar till pension.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 74 § i ArPL.

81 §. *Arbetspensionsutdrag.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 75 § i ArPL.

81 c §. *Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 75 c § som föreslås i ArPL i propositionen.

RP 16/2015 rd

86 §. *Pension på tidigare grunder.* Det föreslås att 3 mom. i paragrafen upphävs på samma grunder som 80 § 3 mom. i ArPL.

87 §. *Engångsförhöjning av invalidpension.* I paragrafen föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 81 § i ArPL.

88 §. *Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 82 § i ArPL. I paragrafens 1 och 2 mom. föreslås motsvarande bestämmelser om anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden som finns i 82 § i ArPL. I 3 mom. föreskrivs om fastställelse av åldersgränser på motsvarande sätt som i 83 § i ArPL.

I 2 mom. konstateras det att pensionerna enligt SjPL anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med den livslängdskoefficient som avses i 83 § i ArPL. Bemyndigandet att utfärda förordning om livslängdskoefficienten finns i 83 § i ArPL, vilket innebär att det i SjPL inte behövs ett separat bemyndigande att utfärda förordning. Därför föreslås det att 4 mom. upphävs.

89 §. *Grund för familjepension.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 84 § i ArPL. Det nuvarande 3 mom. blir 5 mom.

93 §. *Minskning av efterlevandepension.* I paragrafens 2 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 88 § 2 mom. i ArPL.

96 §. *Minskning av efterlevandepension i särskilda fall.* I paragrafens 1 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 91 § 1 mom. i ArPL.

96 a §. *Justering av efterlevandepension.* I paragrafens 2 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 91 a § 2 mom. i ArPL.

97 §. *Förmåner som dras av från pension.* I paragrafens 1 mom. 5 punkt föreslås en teknisk ändring som beror på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. I paragrafens 1 mom. föreslås dessutom en ny 6 punkt. Ändringarna motsvarar de föreslagna ändringarna i 92 § 1 mom. i ArPL.

99 §. *Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension.* I paragrafens 1 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 94 § 1 mom. i ArPL.

100 §. *Regressrätt.* Det föreslås att det i paragrafen tas in ett nytt 2 mom. som innehållsmässigt motsvarar det nya 95 § 2 mom. som föreslås i ArPL i propositionen.

101 §. *Justering av inkomstgränser, belopp och årsinkomster med en lönekoeficient.* I paragrafens 1 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 96 § 2 mom. i ArPL.

103 §. *Pensionsansökan.* I paragrafens 2 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 101 § 2 mom. i ArPL.

104 a §. *Utredningar vid ansökan om arbetslivspension.* Paragrafen är ny och ska innehållsmässigt motsvara den nya 102 a § som föreslås i ArPL i propositionen.

114 §. *Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren.* I paragrafen föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 117 § i ArPL.

117 §. *Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa.* I paragrafens 4 mom. föreslås ändringar som motsvarar de föreslagna ändringarna i 120 § 4 mom. i ArPL.

120 §. *Ordningen för utbetalning av pension.* I paragrafen föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 123 § i ArPL.

123 §. *Återkrav av pension som betalats utan grund.* I paragrafens 3 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 126 § 3 mom. i ArPL.

126 §. *Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning.* I paragrafen föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 129 § i ArPL.

130 §. *Rättelse av beslut i samband med att ändring söks.* I paragrafens 2 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 133 § 2 mom. i ArPL.

131 §. *Överföring av besvär till besvärinstans.* I paragrafens 4 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 134 § 4 mom. i ArPL.

154 §. *Pensionskassans ansvar för ålderspensionen.* I paragrafens 1 mom. föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 174 § 1 mom. i ArPL.

159 §. *Pensionskassans ansvar för förmåner som skall bekostas gemensamt.* I paragrafen föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 179 § i ArPL.

160 §. *Ansvar till följd av pensionskassans eller en annan pensionsanstalts konkurs.* Det föreslås att 2 mom. i paragrafen upphävs på samma grunder som 181 § 2 mom. i ArPL.

Ikraftträdande

Det föreslås att bestämmelser om lagens ikraftträdande utfärdas separat genom en lag om införande av lagen, eftersom det i propositionen föreslås många övergångsbestämmelser. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.11 Lagen om införande av lagen om sjömanspensioner

4 §. Det föreslås att 1 och 3 mom. i paragrafen upphävs som onödiga på samma grunder som 8 § 1 och 3 mom. i lagen om införande av ArPL.

7 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som onödig på samma grunder som 11 § i lagen om införande av ArPL.

8 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som onödig på samma grunder som 12 § i lagen om införande av ArPL.

17 §. I paragrafen föreslås en ändring som motsvarar den föreslagna ändringen i 22 § i lagen om införande av ArPL.

22 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som onödig på samma grunder som 28 § i lagen om införande av ArPL.

24 §. Det föreslås att paragrafen upphävs, eftersom den inte längre är tillämplig.

31 §. Det föreslås att paragrafen upphävs som onödig på samma grunder som 30 § i lagen om införande av ArPL.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.12 Lagen om införande av lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner

1 §. *Ikraftträdande.* I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 1 § 1 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 1 § 4 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

2 §. *Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 2 § 1 och 2 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

3 §. *Uppskovsförhöjning.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 3 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

4 §. *Höjd pensionstillväxt under övergångsperioden.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som gäller en pensionstillväxt på 1,7 procent och en förhöjd försäkringspremie och som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 4 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

5 §. *Deltidspension.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 5 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

6 §. *Arbetspensionsutdrag.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 6 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

7 §. *Ålderspension efter arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar den föreslagna bestämmelsen i 7 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL.

8 §. *Dödlighetsgrundsavsättning.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i 10 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL. Sjömanspensionskassan gör en avsättning till utjämningsavsättningen från solvenskapitalet. Avsättningens storlek i procent ska fastställas i beräkningsgrunderna för den försäkringstekniska ansvarsskulden så att procentsatsen är densamma som vid pensionsanstalter som bedriver verksamhet i enlighet med ArPL på basis av 10 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL och på basis av beräkningsgrunderna för ansvarsskulden eller pensionsansvaret enligt ArPL.

9 §. *Rätt till pension enligt pensionsåldern i tilläggspensionsarrangemanget.* I paragrafen föreslås en bestämmelse som motsvarar bestämmelsen i 8 § i lagen om införande av lagen om ändring av FöPL. I paragrafen föreskrivs det att om en person enligt 8 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL eller 30 b § 2 mom. i lagen om införande av ArPL har rätt till ålderspension vid en lägre ålder än sin lägsta ålder för ålderspension, har han eller hon rätt att vid denna ålder även få pension enligt SjöPL. I detta fall görs en förtidsminskning i pensionen enligt SjöPL.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Lagens 8 § ska dock tillämpas redan från och med den 31 december 2016.

1.13 Pensionslagen för den offentliga sektorn

1 kap. **Lagens syfte och tillämpningsområde**

1 §. Lagens syfte. I paragrafen anges lagens syfte så att det i lagen föreskrivs om pensionskyddet för tjänsteinnehavare och arbetstagare som är anställda hos kommunerna och samkommunerna samt hos Kevas medlemssamfund, staten, evangelisk-lutherska kyrkan och Folkpensionsanstalten. Tidigare fanns motsvarande bestämmelser i 1 § 1 mom. i KomPL, 1 § i StaPL och 1 § och 3 § 1 mom. i KyPL.

2 §. Verkställighet av pensionsskyddet. Enligt den föreslagna paragrafen ska Keva ansvara för verkställigheten av pensionsskyddet. Keva är en offentligrettslig pensionsanstalt. Särskilda bestämmelser om Kevas förvaltning och finansiering utfärdas i lagen om Keva. Den gällande bestämmelsen finns i 1 § 2 mom. i KomPL, 143 § 1 mom. i StaPL och 5 § 2 mom. i KyPL.

3 §. Centrala definitioner. I paragrafen definieras vissa begrepp som förekommer oftast i lagen. Uppräkningen är inte heltäckande, utan definitioner finns även i paragrafexterna. I denna bestämmelse sammanställs alla begrepp som förekommer upprepade gånger och som kan förklaras kort. För närvarande finns definitionerna i 4 § i KomPL, 2 § i StaPL och 2 § i KyPL. En ny definition är definitionen av lägsta ålder för ålderspension, som motsvarar den definition som föreslås i 2 § 1 mom. 11 punkten i ArPL.

4 §. Lagens tillämpningsområde. Lagens tillämpningsområde omfattar alla personer som står i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande till Kevas medlemssamfund, staten, evangelisk-lutherska kyrkan samt Folkpensionsanstalten. Lagen ska även tillämpas på arbetsgivare i fråga om vilka det i speciallagar bestäms att lagen om statens pensioner ska tillämpas på personer som är anställda hos dem. Sådana arbetsgivare är vissa statsunderstödda institutioner. Även på arbetstagare födda före 1980 som är anställda vid universiteten tillämpas för närvarande lagen om statens pensioner. Bestämmelser om detta finns i 11 § i lagen om införande av universitetslagen (559/2009). I stället för lagen om statens pensioner ska denna lag tillämpas på dessa personer från det att den trätt i kraft. I lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn (662/1998) föreskrivs att lärare och vissa andra arbetstagare som, då den lagen träder i kraft den 1 januari 1999, är anställda hos en kommun, en samkommun eller något annat av Kevas medlemssamfund och som sköter uppgifter vid grundskolor, gymnasier eller läroanstalter som ger yrkesutbildning och vars pensionsskydd när lagen utfärdas har fastställts enligt lagen om statens pensioner, fortsättningsvis bibehåller denna rätt så länge som deras anställning fortgår i dessa uppgifter. Statens pensionsskydd omfattar likaså fortsättningsvis arbetstagare födda före 1970, som börjar sin anställning efter det att lagen har trätt i kraft i huvudsak i undervisningsuppgifter som omfattas av lagen om grundläggande utbildning eller gymnasielagen. Även för dessa personer ska pensionsskyddet framöver fastställas enligt denna lag. Lagen ska även tillämpas på riksdagens justitieombudsman och riksdagens biträdande justitieombudsman. För närvarande finns bestämmelser om detta i 3 § 1 mom. i KomPL, 3 § 1 och 3 mom. i StaPL och 3 § 1 mom. i KyPL.

Enligt 2 mom. i paragrafen omfattar tillämpningsområdet för lagen även familje- och närståendevårdare som har ingått ett avtal med något av Kevas medlemssamfund enligt familjevårdslagen (263/2015) eller 2 § i lagen om stöd för närståendevård (937/2005) samt förtroendevalda. Även uppdrags- och konsultverksamhet omfattas av lagen när en person inte bedriver

verksamheten som företagare. Frågan huruvida en person omfattas av lagen om pension för företagare avgörs fortfarande enligt FöPL, och endast sådan verksamhet som faller utanför FöPL omfattas av tillämpningsområdet för denna lag. Det anses att en konsult som är anställd hos en offentlig arbetsgivare och som i regel är verksam utan skyldighet att ta försäkring enligt FöPL omfattas av denna lag, om verksamheten inte bedrivs i t.ex. ett aktiebolags eller någon annan sammanslutnings namn.

För närvarande finns dessa bestämmelser i 3 § 2 mom. i KomPL, 3 § 2 mom. i StaPL och 3 § 3 mom. och 7 § 2 mom. i KyPL.

5 §. Begränsningar av lagens tillämpningsområde. De gällande bestämmelserna finns i 5 § i KomPL, 4 § i StaPL och 4 § 1 mom. i KyPL. Denna paragraf innehåller bestämmelser om några begränsningar av lagens tillämpningsområde. Enligt 1 mom. 1 punkten gäller lagen inte en anställning som har varit i kraft innan arbetstagaren fyllt 17 år. Åldersgränsen var tidigare 18 år. Den nedre åldersgränsen för att pensionsskydd ska tjänas in föreslås bli ändrad till 17 år i linje med den övriga arbetspensionslagstiftningen.

Enligt 1 mom. 2 punkten gäller pensionsskyddet inte heller en anställning som har börjat efter det att arbetstagaren har uppnått en viss övre åldersgräns. För närvarande är den övre åldersgränsen 68 år. Denna åldersgräns gäller fortsättningsvis personer födda före 1958. För personer födda 1958—1961 är den övre åldersgränsen 69 år och för personer födda 1962—1964 är den 70 år. Den lägsta åldern för ålderspension för dem som är födda 1965 och senare ska anpassas till förändringen i livslängden. Den första anpassningen görs 2026. Avsikten är att i detta sammanhang också besluta om den övre åldersgränsen för att tjäna in pension. Lagen ska inte heller gälla en offentlig anställning på basis av vilken en person har rätt till pension med stöd av någon annan pensionslag. Bestämmelser om detta finns i 1 mom. 3 punkten.

Paragrafens 4 punkt överförs från 4 § 1 mom. 5 punkten i lagen om statens pensioner. Syftet med bestämmelsen är att det ska vara möjligt att lokalt sköta pensionsskyddet för en annan arbetstagare än en finsk medborgare som anställts i finska statens tjänst i ett stationeringsland utanför Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Schweiz territorium, t.ex. till en ambassad.

I 2 mom. föreskrivs om situationer där det är oklart huruvida bestämmelserna i denna pensionslag ska tillämpas på en arbetstagare. Frågan avgörs i detta fall av Keva vad beträffar tillämpningen av denna lag. Keva ska också ha rätt att avgöra situationer som gäller uppkomsten av pensionsskydd eller kringgående av skyldigheten att betala pensionsavgifter enligt gällande 7 § i StaPL på ansökan av antingen arbetstagaren eller arbetsgivaren. Bestämmelsen finns för närvarande i 7 § i StaPL och 4 § 2 mom. i KyPL.

6 §. Överföring av pensionsrätt till Europeiska unionen. I paragrafen finns bestämmelser om rätten för en arbetstagare som är anställd hos Europeiska unionen att överföra den pensionsrätt som tjänats in med stöd av denna lag till Europeiska unionens pensionssystem. På överföring och återföring tillämpas lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999). För närvarande finns bestämmelserna i 167 § i KomPL, 6 § i StaPL och 6 § i KyPL.

2 kap. **Pensionsskydd**

7 §. De olika slagen av pensionsskydd. Det föreslås att bestämmelsen om de olika slagen av pensionsskydd i gällande 6 § i KomPL överförs till paragrafens 1 mom., dvs. att det i lagen föreskrivs om det pensionsskydd som omfattar grundpensionsskydd och rehabiliteringsför-

måner. I lagen ska det dessutom finnas bestämmelser om Kevas möjligheter att ordna tilläggs-pensionsskydd.

I 2 mom. föreskrivs om det i gällande 7 § i KomPL ingående förbudet för Kevas medlems-samfund att ordna grundpensionsskydd för sina anställda eller förtroendevalda på något annat sätt än så som föreskrivs i denna lag.

8 §. *Tilläggs-pensionsskydd som ordnas av Keva.* Det föreslås att innehållet i gällande 8 § i KomPL överförs till paragrafen. Lagen möjliggör fortfarande ett separat tilläggs-pensionsskydd som hänför sig till en kommunal anställning. Det ska vara frivilligt för Kevas medlems-samfund att ordna tilläggs-pensionsskydd.

Enligt 2 mom. föreskrivs det om tilläggs-pensionsskyddet i Kevas tilläggs-pensionsstadga. Till detta tilläggs-pensionsskydd hör vidare ett ekonomiskt stöd, som motsvarar grupplivförsäkring inom den privata sektorn. I tilläggs-pensionsstadgan föreskrivs också om Kevas rätt att bevilja extra pension på basis av en kommunal anställning.

9 §. *Tilläggs-pensionsskydd som ordnas någon annanstans.* Enligt gällande 9 § i KomPL är det tillåtet för Kevas medlemssamfund att för sina arbetstagare utöver grundpensionsskyddet dessutom teckna en icke-formbunden pensionsförsäkring i ett livförsäkringsbolag eller att i enskilda fall bevilja en extra pension. Bestämmelser om detta föreslås i 9 § i denna lag.

3 kap. Pensions- och rehabiliteringsförmåner

Ålderspension

10 §. *Rätt till ålderspension.* Innehållet i paragrafen är nytt. En arbetstagare har rätt att gå i ålderspension tidigast från ingången av månaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts. Bestämmelsen i gällande 8 § 1 mom. i StaPL om rätten till ålderspension när en arbetstagare har uppnått sin avgångsålder föreslås bli överförd till lagen om införande av denna lag, eftersom den avgångsålder som berättigar till ålderspension inte längre kommer att gälla nya arbetstagare och det därför är fråga om en övergångsbestämmelse.

I 2 mom. ingår bestämmelser om de lägsta åldersgränserna för ålderspension för olika åldersklasser. Den lägsta åldern för ålderspension bibehålls vid 63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare. För arbetstagare som är födda efter 1954 stiger åldern med 3 månader för varje åldersklass, och den lägsta åldern för ålderspension för arbetstagare som är födda 1962—1964 är 65 år.

I 3 mom. finns bestämmelser om på vilket sätt den lägsta åldern för ålderspension bestäms för arbetstagare som är födda 1965 eller senare. För dessa åldersklasser anpassas den lägsta åldern för ålderspension till förändringen i den förväntade livslängden på det sätt som föreslås i 95 § i denna lag och i 83 § i ArPL. Den lägsta åldern för ålderspension fastställs för varje åldersklass genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då arbetstagarna fyller 62 år.

I 4 mom. finns bestämmelser om att en arbetstagare bör avsluta sitt anställningsförhållande för att han eller hon ska ha rätt till ålderspension på basis av det. Den gällande bestämmelsen finns i 11 § 1 mom. i KomPL och 8 § 4 mom. i StaPL.

11 §. *Förtida ålderspension från samma tidpunkt som ålderspension som beviljats i ett annat nordiskt land.* Det föreslås att innehållet i gällande 9 § i StaPL överförs till paragrafen. Paragrafen ska innehålla bestämmelser om en arbetstagares rätt att få pension för anställning hos staten från samma tidpunkt som arbetstagaren har rätt till ålderspension från ett annat nordiskt

land med stöd av en överenskommelse mellan de nordiska länderna (FördrS 96/2002). Rätten börjar dock tidigast från det att arbetstagaren har uppnått 60 års ålder, och den pension som tjänats in för anställning hos staten minskas med 0,6 procent för varje månad för vilken pensionen betalas ut före ingången av kalendermånaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnås.

12 §. Ålderspensionens belopp. Enligt 1 mom. är ålderspensionens belopp den pension som tjänats in fram till begynnelsestidpunkten för pensionen.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om höjning av pensionsbeloppet genom uppskovsförhöjning. Bestämmelsen är ny. Om arbetstagaren inte går i ålderspension vid den lägsta åldern för ålderspension, höjs hans eller hennes ålderspension med en uppskovsförhöjning på 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än den lägsta åldern för ålderspension. Det ska inte längre vara möjligt att få uppskovsförhöjning efter det att arbetstagaren har beviljats ålderspension med stöd av någon arbetspensionslag. Uppskovsförhöjningen beräknas även för en anställning efter det att den övre åldersgränsen för pension som tjänats in har uppnåtts, fastän ny pension inte längre tjänas in för arbetet.

Även paragrafens 3 mom. är nytt, och enligt det har en arbetstagare inte heller rätt till uppskovsförhöjning för samma tid som han eller hon har fått arbetslöshetsdagpenning.

13 §. Begynnelsestidpunkten för ålderspension. Bestämmelserna i 11 § i KomPL och 11 § i StaPL överförs till paragrafen. Enligt 1 mom. börjar ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den månad när arbetstagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderspension och arbetstagarens anställning har upphört. Ålderspensionen kan beviljas retroaktivt för högst tre månader, om inte sökanden kan ange något giltigt skäl till att pensionen ska beviljas för en längre tid än detta.

I paragrafens 2 mom. finns bestämmelser om undantag i fråga om förutsättningen för avslutande av en anställning. Om en arbetstagare parallellt har en eller flera anställningar som omfattas av denna lag och han eller hon avslutar någon av dem för att gå i ålderspension, har han eller hon trots bestämmelsen i 1 mom. rätt till ålderspension inte bara för pension som tjänats in fram till begynnelsestidpunkten för ålderspensionen utan även för den anställning som fortgår. Den föreslagna bestämmelsen breddar tillämpningen jämfört med gällande lagar. För närvarande gäller rätten parallella anställningar som separat omfattas av KomPL, StaPL eller KyPL. Nu föreslås rätten gälla alla anställningar som omfattas av den föreslagna lagen. Dessutom förutsätts inte att en anställning avslutas, om arbetstagaren har för avsikt att gå i ålderspension på basis av någon annan arbetspensionslag, och han eller hon har haft ett parallellt avtal om närstående- eller familjevård som omfattas av denna lag eller han eller hon har varit i ett förtroendeuppdrag. Arbetstagaren ska ha rätt till ålderspension även för dessa uppgifter från samma tidpunkt, fastän han eller hon inte avslutar dem.

Om arbetstagaren fortsätter sin anställning även efter det att den övre gräns som berättigar till att pension tjänas in har uppnåtts, har han eller hon dock rätt att få ålderspensionen utbetald. I detta fall beviljas pension på ansökan från ingången av följande månad. Bestämmelser om detta finns i paragrafens 3 mom.

Enligt 4 mom. berättigar pension som tjänats in på basis av arbetsinkomster som betalats efter det att ålderspensionen började löpa till ålderspension från ingången av månaden efter den månad då den övre åldersgräns på 68, 69 eller 70 år som berättigar till att pension tjänas in uppnåddes. Detta gäller såväl anställningar som avses i 2 mom. och som fortgår efter det att arbetstagaren har gått i ålderspension som anställningar som inleds med ålderspension. Pension som tjänats in på basis av arbetsinkomster som betalats efter det att en militärs ålderspen-

sion började löpa och som grundar sig på anställning hos staten eller någon annan anställning som avses i lagen om finansiering av statens pensionsskydd betalas i avgångsåldern. I fråga om militärer motsvarar bestämmelserna nuläget. Den gällande bestämmelsen finns i 10 § 3 mom. i KomPL och 11 § 2 mom. i StaPL.

Paragrafens 5 mom. är nytt och i det föreskrivs om ålderspension som börjar efter partiell förtida ålderspension. En arbetstagare ska ha rätt till ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den månad då arbetstagaren har uppfyllt de villkor som föreskrivs för ålderspension och avslutat sitt huvudsakliga arbete.

14 §. Indragning av ålderspension. Det föreslås att innehållet i 117 § i KomPL och 12 § i StaPL om rätten att dra in ålderspension överförs till paragrafen. Om en arbetstagare har beviljats rehabiliteringsstöd och det ansågs att arbetsoförmågan fortgår efter det att arbetstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension när stödet beviljades, kan arbetstagaren ansöka om indragning av det rehabiliteringsstöd som ändrats till ålderspension efter det att arbetsoförmågan upphört. I detta fall kan han eller hon få uppskovsförhöjning på den pension som tjänats in för arbete som utförts efter detta.

Partiell förtida ålderspension

15 §. Rätt till partiell förtida ålderspension. Bestämmelserna om partiell förtida ålderspension är nya. Enligt det föreslagna 1 mom. ska arbetstagaren ha rätt att gå i partiell förtida ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den månad då den nedre åldersgränsen för ålderspension har uppnåtts. Den nedre åldersgränsen bestäms enligt arbetstagarens födelseår på det sätt som anges i det föreslagna 2 mom.

Enligt 2 mom. är den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension för arbetstagare 61 år för dem som är födda 1963 eller tidigare och 62 år för dem som är födda 1964. För dem som är födda 1965 och senare anpassas den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension till förändringen i livslängden på det sätt som föreslås i 82 och 83 § i ArPL.

Enligt 3 mom. har en arbetstagare inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon när pensionen börjar får någon annan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna eller avträdelsetöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk eller lagen om avträdelsetöd för lantbruksföretagare. Med förmån enligt arbetspensionslagarna avses pensioner och förmåner enligt vårt lands arbetspensionslagar, t.ex. invalidpension. På grund av bestämmelserna om förhindrande av sammanträffande av förmåner i EU:s grundförordning om social trygghet kan en förmån som betalas av ett annat EU-land inte förhindra beviljandet av partiell förtida ålderspension. Inte heller en förmån som grundar sig på eget arbete och som betalas från utlandet förhindrar att partiell förtida ålderspension beviljas. Enligt 10 § i lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn har en arbetstagare som omfattas av yrkesbaserad pensionsålder eller avgångsålder inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon har uppnått den yrkesbaserade pensionsåldern eller avgångsåldern, men inte ännu har uppnått den lägsta åldern för ålderspension. Paragrafens innehåll motsvarar den föreslagna 15 § i ArPL.

16 §. Den partiella förtida ålderspensionens belopp. Enligt 1 mom. bestäms det totala beloppet av partiell förtida ålderspension av den pension som tjänats in i enlighet med alla arbetspensionslagar fram till utgången av kalenderåret före det år då pensionen börjar. Pensionsandelen enligt denna lag är i enlighet med arbetstagarens ansökan antingen 25 eller 50 procent av den pensionsandel som tjänats in enligt denna lag. Den beviljas samtidigt med andelarna enligt de övriga arbetspensionslagarna. Det föreskrivs separat i nämnda pensionslagar om beviljande av pensionsandelar.

RP 16/2015 rd

I 2 mom. föreslås bestämmelser om förtidsminskning i fråga om partiell förtida ålderspension. Pensionsandelen minskas med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för pensionen tidigareläggs före ingången av månaden efter den månad då arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension. Förtidsminskningen är permanent och bibehålls i den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel också efter det att arbetstagaren beviljats annan pension enligt arbetspensionslagarna, t.ex. invalidpension eller ålderspension.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om den uppskovsförhöjning som ingår i partiell förtida ålderspension. Pensionsandelen höjs med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för den partiella förtida ålderspensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av kalendermånaden efter den månad då arbetstagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension. Uppskovsförhöjningen i fråga om partiell förtida ålderspension motsvarar den uppskovsförhöjning i ålderspension som avses i den föreslagna 12 §. Även uppskovsförhöjningen är permanent och bibehålls i den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel också efter det att arbetstagaren har beviljats annan pension enligt arbetspensionslagarna, t.ex. invalidpension eller ålderspension.

Enligt 4 mom. kan en arbetstagare som får 25 procent som partiell förtida ålderspension senare ansöka om att beviljas ytterligare en pensionsandel på 25 procent. Procentandelen kan således ändras en gång från 25 procent till 50 procent, och procentandelen för pensionen kan inte ändras på något annat sätt. Den senare pensionsandelen beräknas utifrån samma pension som den andel som först beviljades, dvs. utifrån den pension som tjänats in enligt arbetspensionslagarna och som utgör grund för den partiella förtida ålderspensionen, justerad med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar. En eventuell förtidsminskning eller uppskovsförhöjning beräknas för den senare pensionsandelen i enlighet med begynnelsestidpunkten för den senare andelen. Paragrafen motsvarar den föreslagna 16 § i ArPL.

17 §. *Begynnelsestidpunkten för partiell förtida ålderspension.* Enligt det föreslagna 1 mom. börjar den partiella förtida ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den månad då pension har sökts eller från en senare tidpunkt som sökanden meddelat. Partiell förtida ålderspension kan börja tidigast från ingången av kalendermånaden efter den månad då sökanden uppnår den nedre åldersgräns som berättigar till pension samt uppfyller övriga förutsättningar för pension. Pension beviljas inte retroaktivt.

Enligt 2 mom. ska partiell förtida ålderspension sökas så att den börjar samtidigt enligt alla arbetspensionslagar. Då kommer pension från eventuella olika pensionsanstalter att beviljas från samma tidpunkt och som en lika stor procentandel. På motsvarande sätt ska den senare pensionsandelen på 25 procent sökas så att den börjar samtidigt enligt alla arbetspensionslagar. Motsvarande bestämmelser finns i den föreslagna 17 § i ArPL.

I 3 mom. föreslås bestämmelser om rätten att återkalla partiell förtida ålderspension. Pension kan återkallas inom tre månader från det att beslutet om beviljande av pension meddelades. I detta fall undanröjer Keva beslutet om den återkallade pensionen. Om pensionstagaren kräver att beslutet återkallas, och om det till honom eller henne redan har utbetalats pension, återkrävs pensionen på det sätt som det föreskrivs om återkrav av pension som betalats till för stort belopp i denna lag.

18 §. *Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension.* Enligt 1 mom. ändras den partiella förtida ålderspensionen till ålderspension när arbetstagaren beviljas ålderspension. I detta fall beräknas ålderspensionens belopp på basis av tre delar, dvs. den partiella förtida ålderspensionen, den ännu obeviljade pensionsandel enligt denna lag som tjänats in fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började samt

den pension som tjänats in av arbetsinkomster som omfattas av denna lag under det år då den partiella förtida ålderspensionen började eller senare.

Enligt 2 mom. ska arbetstagaren också alltid beviljas den andel enligt denna lag som ännu inte har beviljats av den pension som tjänats in före han eller hon går i partiell förtida ålderspension när arbetstagaren blir beviljad ålderspension enligt någon annan arbetspensionslag.

Enligt 3 mom. ska en uppskovsförhöjning enligt 12 § fogas till den ännu obeviljade pensionsandel som tjänats in fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började samt till den pension som tjänats in under det år då den partiella förtida ålderspensionen började eller senare, om arbetstagaren skjuter upp begynnelsepunkten för ålderspensionen till en senare tidpunkt än första möjliga tidpunkt för att gå i ålderspension. Paragrafen motsvarar den föreslagna 18 § i ArPL.

19 §. Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension. Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, ska det invalidpensionsbelopp som beviljas honom eller henne enligt 1 mom. beräknas utifrån fyra delar. Dessa delar utgörs av de pensionsdelar som anges i 18 § 1 mom. samt utöver dessa av pensionsdelen för återstående tid. Invalidpension som betalas efter partiell förtida ålderspension är i sin helhet invalidpension, och pensionstagaren betraktas som invalidpensionstagare. Pensionsdelen för återstående tid i fråga om invalidpension fastställs efter partiell förtida ålderspension enligt samma bestämmelser som i fråga om andra invalidpensioner, och inkomsterna under det år då arbetsoförmågan börjar inte berättigar till pension.

Enligt 2 mom. fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den partiella förtida ålderspension som beviljades tidigare, om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller om den lämnas vilande enligt lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete. Den partiella förtida ålderspensionen beräknas således inte på nytt på grund av den förändring som inträffar i invalidpensionen, utan dess belopp är i detta fall detsamma som den löpande partiella förtida ålderspensionen innan invalidpensionen beviljades. Den partiella förtida ålderspensionen börjar löpa på nytt tills arbetstagaren söker och blir beviljad ny invalidpension eller ålderspension, om inte invalidpensionen tidigare hade hunnit omvandlas till ålderspension enligt 49 §. Motsvarande bestämmelse föreslås i 19 § i ArPL.

20 §. Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension. Enligt paragrafen utgörs det arbetslivspensionsbelopp som beviljas en person som får partiell förtida ålderspension av tre delar enligt 18 § 1 mom. Arbetslivspension som betalas efter partiell förtida ålderspension är i sin helhet arbetslivspension, även om en del av den kalkylmässigt består av tidigare beviljad partiell förtida ålderspension.

Enligt 2 mom. fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare, om arbetslivspensionen senare lämnas vilande enligt lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete. Den partiella förtida ålderspensionen beräknas således inte på nytt på grund av den förändring som inträffar i arbetslivspensionen, utan dess belopp är i detta fall detsamma som den löpande partiella förtida ålderspensionen innan arbetslivspensionen beviljades. Den partiella förtida ålderspensionen börjar löpa på nytt tills arbetstagaren söker och blir beviljad ålderspension, om inte arbetslivspensionen tidigare hade hunnit omvandlas till ålderspension. Bestämmelsen i paragrafen motsvarar den föreslagna 19 § i ArPL.

21 §. Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension. Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension beviljas invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension för samma tid för vilken partiell förtida ålderspension redan har

betalats, beaktas enligt paragrafen den partiella förtida ålderspensionen som en delbetalning av den invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension som beviljas.

Arbetspensionsrehabilitering

22 §. Rätt till arbetspensionsrehabilitering. I paragrafen föreslås bestämmelser om de förutsättningar under vilka en arbetstagare har rätt att få yrkesinriktad rehabilitering. För närvarande finns bestämmelser om detta i 17 § i KomPL och 24 § i StaPL. Enligt 1 mom. ska en arbetstagare som inte ännu har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension ha rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller för förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om en sjukdom medför risk för att arbetstagaren blir arbetsoförmögen. En ytterligare förutsättning för rehabilitering som tillhandhålls inom arbetspensionssystemet är att arbetstagaren har arbetsinkomster så att hans eller hennes inkomster för återstående tid uppgår till minst 34 256,82 euro. Beloppet är på 2015 års nivå och det höjs med lönekoeficienten. Eftersom den lagstadgade försäkringen enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) samt den lagstadgade trafikförsäkringen är primära i förhållande till arbetspensioner, har arbetstagaren inte rätt till yrkesinriktad rehabilitering enligt denna lag, om han eller hon har rätt till rehabilitering på basis av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfallsförsäkringen eller trafikförsäkringen.

I 2 mom. finns bestämmelser om de omständigheter som ska beaktas när man bedömer huruvida rehabiliteringen är ändamålsenlig. Arbetstagarens ålder, sjukdom, lyte eller kroppsskada, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet bör beaktas. Vid rehabiliteringsbedömningen beaktas även hur länge personen i fråga är i arbetslivet. När den yrkesinriktade rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms ska det dessutom beaktas huruvida det genom yrkesinriktad rehabilitering är möjligt att flytta fram eller förhindra risken för arbetsoförmåga och att den yrkesinriktade rehabiliteringen förmodligen har en minskande effekt på pensionsutgifterna. Med hjälp av yrkesinriktad rehabilitering är strävan också att förbättra rehabiliteringsklientens utkomst.

Enligt 3 mom. avses med risk för arbetsoförmåga en situation där det är sannolikt att arbetstagaren under de närmaste åren utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad full invalidpension eller delinvalidpension enligt denna lag. Arbetstagarens arbetsoförmåga bedöms i enlighet med den definition av arbetsoförmåga som finns i 33 § 1 mom. En förutsättning är att en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada under de närmaste åren orsakar en sannolik risk för arbetsoförmågan som objektivt kan konstateras. I detta fall avses med sjukdom en diagnosticerad sjukdom i fråga om vilken möjligheterna för att genomföra vården och den medicinska rehabiliteringen har beaktats. Med uttrycket "de närmaste åren" avses en period på ca fem år och med "risk för arbetsoförmåga" en situation där en sjukdom vid bedömningstidpunkten medför en sådan risk för att arbetstagaren blir arbetsoförmögen att han eller hon under de närmaste åren utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad full invalidpension eller delinvalidpension.

Rätten till rehabilitering förutsätter i enlighet med 1 mom. 2 punkten att arbetstagarens inkomster för återstående tid uppgår till minst 34 256,82 euro. I 4 mom. finns bestämmelser om på vilket sätt dessa inkomster för återstående tid uppskattas. För prövning av rätten till rehabilitering bestäms inkomsterna för återstående tid på samma sätt som i det fallet att arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen när ansökan om rehabilitering gjordes. Således beaktas arbetstagarens arbetsinkomster under de fem kalenderåren före det år då ansökan om rehabilitering gjordes.

Även arbetstagare som redan får invalidpension kan ha rätt till rehabilitering. Om arbetstagaren redan får invalidpension, bestäms hans eller hennes inkomst för återstående tid när rätten

till rehabilitering fastslås på samma sätt som inkomsterna för återstående tid har bestämts i fråga om hans eller hennes invalidpension. Bestämmelser om detta finns i paragrafens 5 mom.

23 §. Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan. I 1 mom. räknas åtgärderna inom den yrkesinriktade rehabiliteringen upp. Förteckningen är inte uttömmande. Med rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete och yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Om Keva har beslutat att stödja yrkesinriktad rehabilitering, ersätter den även de behövliga och nödvändiga kostnader som rehabiliteringen medför.

Enligt 2 mom. förutsätter inledandet av yrkesinriktad rehabilitering att arbetstagaren presenterar en rehabiliteringsplan för Keva. Keva stöder utarbetandet av rehabiliteringsplanen genom att ge anvisningar och råd.

De nuvarande bestämmelserna finns i 17 § 3 mom. i KomPL och 25 § i StaPL.

24 §. Ersättning för olycksfall eller yrkessjukdom vid arbetsträning. När arbetstagaren är i arbetsträning enligt 23 § 1 mom. och han eller hon inte är anställd hos den som ordnar arbetsträningen, har han eller hon inget skydd vid olycksfall. Det föreslås att bestämmelserna i den gällande 26 § i StaPL om betalning av ersättning av statsmedel enligt olycksfallsförsäkringslagen överförs till paragrafen. Statskontoret behandlar ärenden som gäller ersättning av detta slag som första instans.

25 §. Förhandsbeslut om rätten till rehabilitering. Till paragrafen överförs bestämmelserna i 102 § i KomPL, 107 § 3 mom. i StaPL och 18 § i KyPL om förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering och om beslutets bindande verkan. En arbetstagare ska ha rätt att få ett förhandsbeslut om huruvida han eller hon uppfyller villkoren för yrkesinriktad rehabilitering. Ett positivt förhandsbeslut är bindande för Keva, om arbetstagaren till Keva inom nio månader från det att förhandsbeslutet har vunnit laga kraft lämnar in en sådan rehabiliteringsplan som Keva godkänner.

26 §. Rehabiliteringspenning. I denna paragraf föreskrivs om rehabiliteringspenningen och dess belopp. I 1 mom. konstateras på samma sätt som i gällande 18 § i KomPL och 27 § 1 mom. i StaPL att arbetstagaren har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han eller hon på grund av yrkesinriktad rehabilitering är helt eller delvis förhindrad att utföra förvärsarbete.

Bestämmelsen om rehabiliteringspenningens storlek i gällande 45 § 1 mom. i KomPL och 27 § 2 mom. i StaPL överförs till paragrafen som 2 mom. Rehabiliteringspenningen är lika stor som det sammanräknade belopp av pensionerna enligt arbetspensionslagarna, förhöjt med 33 procent, som arbetstagaren skulle ha rätt till om han eller hon när ansökan om rehabilitering gjordes hade blivit arbetsoförmögen.

Enligt 3 mom. bestäms dock att rehabiliteringspenningen fastställs utifrån den tidpunkt då sjukledigheten börjar i sådana situationer där arbetstagarens sjukledighet har börjat medan hans eller hennes anställning pågick och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började. Bestämmelsen motsvarar gällande 45 § 3 mom. i KomPL och 27 § 3 mom. i StaPL.

27 §. Partiell rehabiliteringspenning. Bestämmelsen om partiell rehabiliteringspenning i gällande 45 § 3 mom. i KomPL och 28 § i StaPL överförs till paragrafen. Om en rehabiliteringsklients inkomster under den tid den yrkesinriktade rehabiliteringen pågår är mer än hälften av den stabiliserade arbetsinkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av beloppet av full rehabiliteringspenning.

28 §. Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare. Bestämmelsen om rehabiliteringstillägg i gällande 20 § och 46 § i KomPL och 29 § i StaPL överförs till paragrafen. Enligt bestämmelsen har en arbetstagare som får invalidpension och yrkesinriktad rehabilitering inte rätt till rehabiliteringspenning. Invalidpensionstagaren får utöver invalidpensionen dessutom ett rehabiliteringstillägg för den tid som rehabiliteringen pågår. Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av invalidpensionen.

Enligt 2 mom. kan delinvalidpension betalas till samma belopp som full invalidpension under den tid den yrkesinriktade rehabiliteringen pågår, förhöjd med 33 procent.

29 §. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning. I 1 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken en arbetstagare kan beviljas rehabiliteringspenning i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning till ett lika stort belopp som invalidpensionen för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan betalas också för utarbetande av en rehabiliteringsplan. Rehabiliteringsunderstödet är lika stort som invalidpensionen, och utöver understödet betalas inte rehabiliteringstillägg.

Enligt 2 mom. betalas rehabiliteringsunderstöd högst för tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan dock betalas även för en längre tid, om detta är motiverat för tryggnad av rehabiliteringen. För närvarande finns bestämmelser om rehabiliteringsunderstöd enligt prövning i 19 § i KomPL och 30 § i StaPL.

Det föreslås att till 3 mom. överförs en bestämmelse som motsvarar gällande 19 § 3 mom. i KomPL och som gäller endast arbetstagare som är anställda hos ett av Kevas medlemssamfund. Till en arbetstagare som har varit anställd hos ett av Kevas medlemssamfund kan rehabiliteringsunderstöd enligt prövning betalas även när det är nödvändigt för att han eller hon ska kunna sysselsättas. Rehabiliteringsunderstöd ska dock inte betalas samtidigt med arbetslöshetsförmåner.

30 §. Indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg. Rehabiliteringspenningen eller det rehabiliteringstillägg som betalas till en invalidpensionstagare kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering. Fastän rehabiliteringstillägget eller rehabiliteringspenningen i regel dras in, är det på Kevas ansvar att pröva indragningen.

Enligt 2 mom. börjar rätten till invalidpension tidigast när rätten till rehabiliteringspenning som betalas för den tid den yrkesinriktade rehabiliteringen pågår har upphört.

De gällande bestämmelserna finns i 21 § och 29 § 1 mom. i KomPL och 31 § i StaPL.

31 §. Andra bestämmelser om rehabilitering. Enligt 1 mom. gäller för rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg samt mottagaren av dem i regel samma bestämmelser som för invalidpension och invalidpensionstagare. På ersättningar för kostnader för rehabilitering som betalats utan grund tillämpas bestämmelserna i denna lag om återkrav av pension som har betalats utan grund.

Enligt 2 mom. kan rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg också betalas för kortare tid än en månad med avvikelse från bestämmelserna om invalidpension. I momentet konstateras dessutom att utbetalningen av rehabiliteringspenning börjar när rehabiliteringen börjar. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004) inverkar således inte på begynnelsestidpunk-

ten för rehabiliteringspenningen. Rehabiliteringsklienten ska dock inte få överlappande förmåner för denna tid. I 2 mom. konstateras dessutom att pension inte tjänas in för den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas på samma sätt som pension tjänas in för den tid invalidpension betalas, utan på det sätt som föreskrivs i 87 § om oavlönad tid som berättigar till pension. Rehabiliteringsförmåner tas inte heller som grund för familjepension, utan familjepensionen bestäms på basis av invalidpension efter den förmånslåtare som får rehabiliteringsförmåner.

De gällande bestämmelserna om detta finns i 10 § i KomPL och 33 § i StaPL.

Invalidpension

32 §. Förmåner vid arbetsförmåga. I paragrafen finns bestämmelser om pensioner som beviljas på basis av arbetsförmåga, dvs. invalidpension som beviljas tills vidare och rehabiliteringsstöd som beviljas för viss tid.

Enligt 2 mom. tillämpas på rehabiliteringsstöd även vad som föreskrivs i denna lag om invalidpension och invalidpensionstagare. Motsvarande bestämmelser om detta finns för närvarande i 23 § i KomPL och 34 § i StaPL.

33 §. Rätt till invalidpension. I paragrafen föreskrivs det om förutsättningarna för att få invalidpension. Enligt 1 mom. har den som för minst ett år blir arbetsförmögen rätt till invalidpension. Förutsättningarna för invalidpension är olika beroende på om en arbetstagare blir arbetsförmögen medan en offentlig anställning pågår eller efter det att anställningen upphört. Om arbetstagaren ansöker om invalidpension medan anställningen pågår, tar definitionen av arbetsförmåga fasta på yrket. Om anställningen däremot redan har upphört, används en allmän definition som definition av arbetsförmåga. En bestämmelse om det föreslås i 1 mom. 1 och 2 punkten. Enligt 3 punkten ska även en arbetstagare som har beviljats antingen invalidpension enligt en arbetspensionslag för den privata sektorn eller invalidpension enligt någon annan arbetspensionslag efter det att en anställning enligt denna lag upphört, t.ex. en anställning vid Finlands Bank, ha rätt till invalidpension.

I 2 mom. föreslås en komplettering av bestämmelsen i 1 mom. 2 punkten så att också faktorer som anknyter till arbetstagarens omständigheter och inkomster beaktas vid tillämpning av 1 mom. 2 punkten.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om bedömning av rätten till invalidpension för en arbetstagare som har fyllt 60 år. Vid bedömning av nedsatt arbetsförmåga beaktas huruvida arbetet har varit ansträngande och slitsamt för arbetstagaren samt de krav och det ansvar som hänför sig till hans eller hennes arbete när arbetskarriären är lång, och dessa faktorer i kombination med sjukdom, lyte eller skada gör det oskäligt för arbetstagaren att fortsätta i arbete.

Bestämmelser om rätten till invalidpension finns för närvarande i 24 § i KomPL och 35 § i StaPL.

Enligt 4 mom. kan invalidpension beviljas antingen som full invalidpension eller som delinvalidpension. Rätt till full invalidpension har en arbetstagare som har blivit oförmögen att sköta sin tjänst eller utföra sitt arbete eller vars arbetsförmåga har blivit nedsatt med minst tre femtedelar. Om arbetsförmågan är nedsatt med minst två femtedelar, ska personen ha rätt till delinvalidpension. För närvarande finns bestämmelser om rätten till full invalidpension och delinvalidpension i 26 § i KomPL och 35 § 4 mom. i StaPL.

34 §. Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna. Det föreslås att till paragrafen överförs bestämmelserna i gällande 22 § i KomPL och 37 § i StaPL om Kevas skyldighet att säkerställa att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering har utretts innan Keva avgör ett invalidpensionsärende. Om arbetstagaren anses ha rätt till rehabilitering, ska Keva i enlighet med 25 § meddela ett förhandsbeslut i saken.

35 §. Invalidpensionens belopp. Det föreslås att beloppet av invalidpension är summan av den pension som tjänats in före utgången av det år som föregick arbetsförmågan och de pensioner som utgörs av pensionsdelen för återstående tid. Delinvalidpensionen utgör hälften av beloppet av full invalidpension. Bestämmelser om detta finns för närvarande i 48 § i KomPL och 38 § i StaPL.

36 §. Engångshöjning av invalidpension. Det föreslås att det i paragrafen föreskrivs om den engångshöjning som betalas till invalidpensionen. Gällande bestämmelser om detta finns i 72 § i KomPL och 71 § i StaPL. Enligt 1 mom. läggs till invalidpensionen och rehabiliteringsstödet en engångshöjning när det har gått fem år sedan pensionen började.

Enligt 2 mom. räknas höjningen ut på basis av den löpande pensionen, och beloppet är beroende av arbetstagarens ålder. Om arbetstagaren i början av året för höjningen är 24—31 år gammal, är höjningsprocenten 25 och den sjunker efter detta med 1,0 procentenheter för varje levnadsår. Höjningen läggs inte till rehabiliteringstillägget.

37 §. Förhandsbeslut om rätten till delinvalidpension. En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut om rätten till delinvalidpension.

Enligt 2 mom. är ett förhandsbeslut bindande för Keva i nio månader från det att beslutet meddelades. Tiden för när förhandsbeslutet är bindande är längre, om arbetstagaren och hans eller hennes arbetsgivare avtalar om en längre tid för att arbetstagaren övergår till att arbeta deltid.

De gällande bestämmelserna finns i 102 § i KomPL, 107 § i StaPL och 17 § i KyPL.

38 §. Begynnelsestidpunkten för full invalidpension. Det föreslås att bestämmelserna i 102 § i KomPL och 39 § i StaPL om begynnelsetidpunkten för full invalidpension överförs till paragrafen. Enligt 1 mom. börjar full invalidpension efter den primärtid som avses i sjukförsäkringslagen.

Enligt 2 mom. börjar full invalidpension från ingången av månaden efter den månad då arbetsförmågan inträdde, om pensionssökanden har gjort en invalidpensionsansökan innan primärtiden enligt sjukförsäkringslagen har fastställts eller om sjukdagpenningens ansökan har avslagits och sjukdagpenning inte efter avslaget har betalats för minst en månad utan avbrott eller arbetsförmågan inträder efter utgången av primärtiden för sjukdagpenning.

I 3 mom. finns bestämmelser om en förmån från utlandet som motsvarar dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Förmånen beaktas vid fastställandet av begynnelsetidpunkten för invalidpension på samma sätt som dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. I detta fall beaktas den dock för högst den maximala betalningstid som avses i sjukförsäkringslagen.

39 §. Begynnelsestidpunkten för delinvalidpension. I paragrafen finns bestämmelser om begynnelsetidpunkten för delinvalidpension. Delinvalidpension börjar från ingången av den månad som följer på pensionsfallet, och primärtiden enligt sjukförsäkringslagen inverkar således inte på begynnelsetidpunkten för delinvalidpension. Någon överlappande förmån får arbetstagaren dock inte. Till den del delinvalidpension beviljas retroaktivt för samma tid som arbetstagaren

RP 16/2015 rd

har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen betalas retroaktivt beviljad delinvalidpension endast till den del som dess belopp överstiger beloppet av dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. Bestämmelser om detta föreslås ingå i 40 § 3 mom. i lagen.

Den gällande bestämmelsen finns i 40 § i StaPL.

40 §. *Betalning av invalidpension retroaktivt.* Det föreslås att bestämmelserna i 114 § i KomPL och 41 § i StaPL om betalning retroaktivt överförs till paragrafen. Enligt 1 mom. betalas invalidpension inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än sex månader före månadens för ansökan om pension.

Enligt 2 mom. betalas invalidpension som beviljats retroaktivt inte för samma tid för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för trafikförsäkringen.

Enligt 3 mom. betalas full invalidpension eller delinvalidpension som beviljats retroaktivt endast till den del pensionsbeloppet överstiger beloppet av dagpenningen, om arbetstagaren under samma tid hade fått dagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

41 §. *Tid för vilken invalidpension beviljas.* Det föreslås att bestämmelsen i 23 § i KomPL och 34 § i StaPL om att invalidpension beviljas antingen tills vidare eller för viss tid överförs till 1 mom. Invalidpension som beviljats för viss tid ska kallas rehabiliteringsstöd.

Det föreslås att gällande bestämmelser i 25 § 1 mom. i KomPL och 42 § i StaPL överförs till 2 och 3 mom. Enligt 2 mom. beviljas rehabiliteringsstöd för så lång tid som rehabiliteringen av arbetstagaren pågår och han eller hon är arbetsoförmögen, om arbetstagarens arbetsförmåga har varit nedsatt i minst ett år, men för viss tid.

I 3 mom. föreskrivs om Kevas skyldighet när rehabiliteringsstöd beviljas att se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har utarbetats för arbetstagaren. För den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår kan rehabiliteringsstöd beviljas en arbetsoförmögen arbetstagare.

42 §. *Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet.* De gällande bestämmelserna i 145 § 2 mom. i KomPL, 43 § i StaPL och 9 § 2 mom. i KyPL om invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet överförs till paragrafen. Den som får invalidpension är skyldig att underrätta Keva om han eller hon återfår sin arbetsförmåga, återgår till arbetet eller avbryter rehabiliteringen.

43 §. *Utredning av fortsatt arbetsförmåga.* Invalidpensionstagaren är skyldig, om Keva så bestämmer, att för utredning av fortsatt arbetsförmåga låta sig undersökas hos en av Keva namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av Keva. Keva ska i detta fall ersätta skäligena kostnader.

Bestämmelser om detta finns för närvarande i 27 § i KomPL och 44 § i StaPL.

44 §. *Kontroll av rätten till invalidpension.* Enligt 1 mom. ska en invalidpensionstagares rätt till invalidpension antingen på ansökan av pensionstagaren eller på Kevas initiativ kontrolleras, om hans eller hennes arbetsförmåga förändras. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 30 § 2 mom. i KomPL och 45 § 1 mom. i StaPL.

Gällande bestämmelse i 28 § 2 mom. i KomPL och 45 § 2 mom. i StaPL överförs till paragrafen som 2 mom. Vid bedömningen av huruvida invalidpensionstagarens arbetsförmåga har

förändrats eller återställts ska förändringarna i arbetstagarens arbetsinkomst enligt bestämmelsen beaktas. Arbetstagaren har inte rätt till delinvalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började eller rätt till full invalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började. Med stabiliserad genomsnittlig inkomst avses i regel inkomsten för återstående tid. En förutsättning för förändringarna är dessutom att överskridningen av inkomstgränsen inte är helt tillfällig.

45 §. *Ändring av invalidpensionens belopp.* Gällande bestämmelse i 28 § 1 mom. i KomPL och 46 § 1 mom. i StaPL överförs till paragrafen som 1 mom. Om det sker en sådan förändring i arbetsoförmågan hos en arbetstagare som får full invalidpension för minst ett år att han eller hon inte längre har rätt att få full invalidpension utan delinvalidpension, ändras den fulla invalidpensionen till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

I 2 mom. föreskrivs om situationer där en arbetstagare som får delinvalidpension blir arbetsoförmögen i minst ett år i den utsträckningen att detta berättigar till full invalidpension. Full invalidpension beviljas så som bestäms i 38 § efter den primärtid som avses i sjukförsäkringslagen. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 113 § i KomPL och 46 § 2 mom. i StaPL.

46 §. *Indragning av invalidpension.* I paragrafen föreslås bestämmelser om indragning av invalidpension. Om en pensionstagare återfår sin arbetsoförmåga i sådan grad att han eller hon inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pension, dras invalidpensionen in från och med ingången av kalendermånaden efter den månad då pensionstagaren återfått arbetsoförmågan.

Om invalidpensionen dras in eller rehabiliteringsstödet upphör, kan dessa enligt 2 mom. för att stödja återgången till arbete fortgå i form av rehabiliteringsstöd till samma belopp som delinvalidpension även för en kortare tid än ett år.

Bestämmelser som motsvarar denna paragraf finns för närvarande i 29 § i KomPL och 47 § i StaPL.

47 §. *Avbrott i utbetalningen av invalidpension.* Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren är i förvärvsarbete och inkomsten av detta arbete tillfälligt överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började. Utbetalningen av pension kan också avbrytas, om pensionstagaren inte iakttar Kevas föreläggande om att för utredningen av fortsatt arbetsoförmåga låta sig undersökas hos en av Keva namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av Keva, om det inte finns ett godtagbart skäl till att pensionstagaren vägrar göra detta. Utbetalningen av pension kan dessutom avbrytas, om arbetstagaren inte lämnar in resultaten av nämnda undersökning till Keva inom en skälig tid som Keva sätter ut. Vidare kan utbetalningen av pension avbrytas, om pensionstagaren vägrar delta i rehabilitering eller utbildning. Bestämmelser om avbrott i utbetalningen av pension finns för närvarande i 30 § 1 mom. i KomPL och 48 § i StaPL.

48 §. *Justering, indragning eller avbrytande av invalidpension retroaktivt.* Gällande bestämmelser i 30 § 2 mom. i KomPL och 49 § i StaPL överförs till paragrafen. Enligt paragrafen dras invalidpensionen in, justeras pensionsbeloppet eller avbryts utbetalningen av pensionen retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas antingen från ingången av kalendermånaden efter den månad då pensionstagaren har gjort sin ansökan eller Keva har vidtagit justeringsåtgärder.

gärder. Om utbetalningen av pensionen redan har avbrutits, ska den justeras eller dras in från och med tidpunkten för avbrytandet.

49 §. Ändring av invalidpension till ålderspension och rätt till ny pension som tjänats in under tiden för invalidpension. Det föreslås att bestämmelserna i 32 § i KomPL och 50 § i StaPL och de ändringar som hänför sig till pensionsreformen överförs till paragrafen. Enligt 1 mom. ändras full invalidpension till ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den månad då pensionstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension. Det föreslås att den tidigare lägre pensionsåldern på 63 år ersätts med den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivits för varje åldersklass. Det faktum att en arbetstagare får invalidpension ska inte inverka på den framtida lägsta åldern för ålderspension. Om en arbetstagare har en yrkesbaserad pensionsålder eller en avgångsålder som är lägre än den allmänna pensionsåldern, ändras invalidpensionen till ålderspension vid denna pensionsålder. Bestämmelser om detta föreslås i lagen om införande av denna lag. Från samma tidpunkt ändras även delinvalidpensionen till ålderspension som motsvarar full invalidpension.

I 2 mom. föreskrivs det om rätt till pension som tjänats in för arbete under tiden för invalidpension. Om en arbetstagare har arbetat under tiden för sin invalidpension och han eller hon har tjänat in nytt pensionskydd för detta arbete, beviljas pension tidigast från den tidpunkt då pensionen övergår i ålderspension i enlighet med 1 mom. I detta fall förutsätts det att arbetstagaren slutar i den anställning från vilken han eller hon kommer att avgå med pension.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om utbetalning av pension som beviljats som invalidpension från det att den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts. Om en arbetstagare uppnår den lägsta åldern för ålderspension under den primärtid som avses i sjukförsäkringslagen, beviljas han eller hon direkt ålderspension i stället för invalidpension. Pensionen beräknas som invalidpension, och pension tjänas in även för tiden mellan inträdet av arbetsoförmågan och uppnåendet av den lägsta åldern för ålderspension. Pensionen börjar dock som ålderspension, och den börjar från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts. Pensionen beräknas som invalidpension och beviljas som ålderspension också när någon primärtid på basis av 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen inte fastställts för en arbetstagare som uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

50 §. Hänvisning till rehabilitering. Gällande bestämmelser i 22 § i KomPL och 51 § i StaPL överförs till paragrafen. Keva har till uppgift att se till att arbetstagaren ges information om andra rehabiliteringsmöjligheter och att han eller hon hänvisas till annan rehabilitering eller någon annan service som motsvarar hans eller hennes rehabiliteringsbehov, om en ansökan om pension eller arbetspensionsrehabilitering avslås. Dessutom ska Keva iaktta lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen (497/2003).

Arbetslivspension

51 §. Rätt till arbetslivspension. Alla bestämmelser som gäller arbetslivspension är nya och de motsvarar till sitt innehåll motsvarande bestämmelser i ArPL. I paragrafen föreskrivs det om rätten till arbetslivspension. Rätt till arbetslivspension ska en sådan arbetstagare ha som har fyllt 63 år och som med små undantag har arbetat minst 38 år i uppgifter som medför ansträngning och slitage och som omfattas av arbetspensionslagarna. Dessutom förutsätts det att hans eller hennes arbetsförmåga är nedsatt, men i mindre utsträckning än vad som förutsätts för invalidpension, och hans eller hennes möjligheter att fortsätta i arbete är permanent försämrade av de skäl som nämns ovan.

RP 16/2015 rd

I 2 mom. föreskrivs att det till de 38 år som förutsätts i 1 mom. även räknas moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder, dock för högst tre år. Till tiden räknas dessutom kortare frånvaroperioder på grund av sjukdom, rehabilitering eller arbetslöshet.

I 3 mom. föreskrivs det att arbete som utförts i ett EU- och EES-land samt i ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland ska jämföras med sådant arbete som avses i 1 mom.

Bestämmelsen motsvarar den bestämmelse som föreslås i 53 a § i ArPL. I detaljmotiveringen till den paragrafen har villkoren för att få pension motiverats noggrannare och de är tillämpliga även på denna paragraf.

52 §. Ansträngande och slitsamt arbete. I paragrafen föreslås bestämmelser om de förutsättningar på basis av vilka ett arbete ska anses vara sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 51 §. Paragrafen motsvarar helt 53 b § i ArPL och den exakta detaljmotivering som gäller den paragrafen är tillämplig även på denna paragraf.

53 §. Arbetslivspensionens belopp. Arbetslivspensionens belopp är den pension som tjänats in fram till utgången av kalendermånaden före den månad då pensionen började. Pensionen innefattar inte pensionsdelen för återstående tid.

54 §. Begynnelsepunkten för arbetslivspension. Arbetslivspension börjar enligt 1 mom. från ingången av kalendermånaden efter den månad då villkoren för pensionen uppfylls, dock tidigast från ingången av månaden efter den månad då pensionen söks. Arbetslivspensionen kan således börja tidigast den 1 februari 2018. Arbetslivspension beviljas inte retroaktivt.

Enligt 2 mom. ska arbetslivspension alltid beviljas tills vidare.

55 §. Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension. Enligt 1 mom. ska en arbetstagare ha rätt att få ett förhandsbeslut om sin rätt till arbetslivspension. På basis av förhandsbeslutet kan arbetstagaren på förhand bedöma om det är rätt beslut att ansöka om arbetslivspension i hans eller hennes situation.

Enligt 2 mom. är förhandsbeslutet bindande för Keva. Förhandsbeslutet är i kraft sex månader eller en längre tid på basis av ett avtal mellan arbetstagaren och arbetsgivaren.

56 §. Arbetslivspensionen lämnas vilande. Den som får arbetslivspension tillåts arbeta i mindre utsträckning. Om inkomsterna för den som får arbetslivspension dock överstiger beloppet för den fasta inkomstgränsen enligt lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (enligt 2015 års nivå 746,57 euro/månad), lämnas arbetslivspensionen vilande. Inkomstgränsen är bunden till index enligt folkpensionslagen. Efter det att pensionen har blivit beviljad bedöms det inte huruvida det inträffat förändringar i arbetsförmågan eller om arbetsförmågan har återställts för den som får arbetslivspension.

57 §. Justering av arbetslivspension retroaktivt. Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Tiden beräknas från den tidpunkt när ansökan om justering blivit anhängig eller Keva vidtagit justeringsåtgärder.

58 §. Ändring av arbetslivspension till ålderspension. Arbetslivspensionen ändras till ålderspension när pensionstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension. För arbetstagare som omfattas av yrkesbaserad pensionsålder eller avgångsålder finns separata bestämmelser om detta i lagen om införande av denna lag.

Enligt 2 och 3 mom. har arbetstagaren på basis av sin egen ansökan rätt till pension som tjänats in för arbete under tiden i arbetslivet tidigast när han eller hon har uppnått åldern för ålderspension, förutsatt att detta anställningsförhållande har upphört. Om anställningsförhållandet fortsätter, inträder rätten till pension först när anställningsförhållandet upphört.

59 §. Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension. Om en arbetstagare redan har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension innan arbetslivspensionen börjar, beviljas pensionen direkt som ålderspension. Arbetslivspensionen beräknas och beviljas till samma belopp som ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den månad då arbetstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

60 §. Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension. Om Keva står i beråd att förkasta en ansökan om arbetslivspension, ska Keva utreda sökandens rätt till yrkesinriktad rehabilitering och möjligheterna till rehabilitering enligt annan lagstiftning. I fråga om utredningsskyldigheten motsvarar bestämmelsen 34 §. Om förmånen beviljas är det inte längre ändamålsenligt att utreda rehabiliteringsmöjligheterna med beaktande av sökandens ålder.

61 §. Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt någon annan arbetspensionslag. Om en arbetstagare får rätt till arbetslivspension på basis av någon annan arbetspensionslag, har han eller hon rätt till arbetslivspension även enligt denna lag. Om arbetslivspensionen beviljas av någon inrättning som står utanför tillämpningen av principen om sista pensionsanstalt, beviljas arbetslivspension enligt denna lag endast för sådana anställningar som har upphört och arbetslivspensionen grundar sig på arbete som har börjat efter dem.

62 §. Arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet. Den som får arbetslivspension är skyldig att underrätta Keva om att han eller hon börjar förvärvsarbete.

Familjepension

63 §. Rätt till familjepension. I paragrafen föreslås bestämmelser om rätten till familjepension. Om en arbetstagare vid sin död hade haft rätt till pension enligt denna lag eller om han eller hon fick pension, ska hans eller hennes förmånstagare ha rätt till familjepension enligt denna lag. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 79 § i KomPL och 76 § i StaPL.

64 §. Förmånstagare. Enligt 1 mom. är förmånslåtarens efterlevande make, en tidigare make och barn under 18 år förmånstagare när det gäller familjepension. Pension som beviljas en förmånstagare kallas efterlevandepension eller barnpension.

Enligt det föreslagna 2 mom. kan förmånstagaren inte vara en person som genom brott uppsåtligt har orsakat förmånslåtarens död.

Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 80 § i KomPL och 77 § i StaPL.

65 §. Efterlevande makes rätt till pension. I paragrafen föreskrivs om en efterlevande makes rätt till pension. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 81 § i KomPL och 78 § i StaPL. I 1 mom. föreskrivs om förutsättningarna för att få efterlevandepension. En förutsättning är att förmånslåtarens har ingått äktenskap med den efterlevande maken innan förmånslåtarens hade fyllt 65 år och att de har eller har haft ett gemensamt barn.

I 2 mom. föreskrivs om en efterlevande makes rätt till efterlevandepension i situationer där förmånslåtarens och den efterlevande maken inte har eller har haft något gemensamt barn. I detta fall har den efterlevande maken rätt till efterlevandepension förutsatt att den efterlevande

maken och förmänslåtaren har ingått äktenskap innan den efterlevande maken har fyllt 50 år och förmänslåtaren 65 år och att äktenskapet innan förmänslåtarens död har varat i minst fem år. Dessutom förutsätts det att den efterlevande maken vid förmänslåtarens död åtminstone har fyllt 50 år eller har fått invalidpension i minst tre års tid.

Om den efterlevande maken och förmänslåtarens gemensamma barn har getts som adoptivbarn utanför familjen före förmänslåtarens död, har den efterlevande maken inte rätt till efterlevandepension. Rätt till efterlevandepension uppkommer inte heller på basis av ett sådant barn som är förmänslåtarens barn och som den efterlevande maken har adopterat först efter förmänslåtarens död. Bestämmelser om detta finns i paragrafens 3 mom.

Enligt 4 mom. har den efterlevande maken rätt till familjepension endast efter en förmänslåtare. Om den efterlevande maken vid förmänslåtarens död redan får familjepension på basis av ett tidigare äktenskap, har han eller hon inte längre rätt till ny familjepension.

66 §. Tidigare makes rätt till pension. En tidigare make till förmänslåtaren har rätt till familjepension endast om förmänslåtaren vid sin död på basis av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller ett avtal som har fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag till honom eller henne. På en tidigare make tillämpas i tillämpliga delar vad som bestäms i denna lag om efterlevande makar och om en efterlevande makes rätt till familjepension. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 82 § i KomPL och 79 § i StaPL.

67 §. Barns rätt till pension. Enligt 1 mom. har ett barn som inte har fyllt 18 år rätt till familjepension. Förutom förmänslåtarens eget barn har även barn till den efterlevande maken som bodde i samma hushåll som förmänslåtaren och den efterlevande maken rätt till familjepension. För närvarande finns bestämmelser om detta i 83 § 1 mom. i KomPL och 80 § 1 mom. i StaPL.

Barnpension betalas alltid i första hand efter barnets egen förälder, och barnet kan inte ha rätt till barnpension efter fler än två förmänslåtare samtidigt. Om barnet redan får barnpension efter två förmänslåtare när det beviljas familjepension efter sin egen förälder, upphör den familjepension som beviljats efter en annan förmänslåtare från den tidpunkt då den familjepension som beviljas efter den egna föräldern börjar. Bestämmelser om detta finns i paragrafens 2 mom. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 83 § 2 mom. i KomPL och 80 § 2 mom. i StaPL.

68 §. Grund för familjepension. Paragrafens 1 mom. motsvarar gällande 84 § 1 mom. i KomPL och 81 § 1 mom. i StaPL. Grunden för familjepension är den ålderspension, fulla invalidpension och som ny pensionsförmån arbetslivspension som förmänslåtaren fick vid sin död. Om förmänslåtaren arbetade medan han eller hon fick pension, läggs den pension som tjänats in för detta arbete till den pension som beräknas som grund för familjepensionen.

I 2 mom. föreskrivs om en situation där förmänslåtaren vid sin död inte fick pension. I detta fall används som pension som utgör grund för familjepensionen den pension som förmänslåtaren skulle ha haft rätt till om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om det av förmänslåtarens utredning framgår att förmänslåtaren före sin död skulle ha haft rätt till invalidpension, kan även en annan tidpunkt användas som tidpunkt för arbetsoförmågans inträde. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 84 § 2 mom. i KomPL och 81 § 2 mom. i StaPL.

Enligt 3 mom. beaktas den pension som utgör grunden för familjepensionen till det belopp som den har före avdraget för den primära förmånen. För närvarande finns bestämmelser om detta i 84 § 3 mom. i KomPL och 81 § 3 mom. i StaPL.

RP 16/2015 rd

I paragrafen föreslås ett nytt 4 mom. I det nya 4 mom. föreskrivs om en situation där förmåns-låtaren vid sin död hade uppnått den ålder som berättigar till ålderspension enligt någon av ar-betspensionslagarna, men han eller hon vid sin död inte hade fått ålderspension eller fick partiell förtida ålderspension. I detta fall beräknas som grund för familjepensionen den pension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn som förmåns-låtaren hade tjänat in fram till sin dödsdag. Som förmåns-låtarens pension som tjänats in beaktas den förtidsminskning eller upp-skovsförhöjning som eventuellt gjorts i den partiella förtida ålderspension som förmåns-låtaren får och som hade beräknats i förmåns-låtarens ålderspension, om han eller hon hade uppfyllt kriterierna för ålderspension på sin dödsdag.

I 5 mom. föreskrivs om beaktande av engångshöjningen av invalidpensionen då familjepensionen bestäms. Om förmåns-låtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderar en i 36 § avsedd engångshöjning, ökas den invalidpension som utgör grund för familjepensionen med en engångshöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmåns-låtarens in-validpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalen-derår. Om förmåns-låtaren inte fick pension vid sin död, utan grunden för familjepension ut-görs av förmåns-låtarens kalkylerade invalidpension, läggs till den kalkylerade invalidpension-en en engångshöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen hade fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångshöjningen bestäms enligt vad förmåns-låta-rens ålder är vid tidpunkten för höjningen. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 72 § 2 mom. i KomPL och 81 § 4 mom. i StaPL.

69 §. Efterlevande makes och tidigare makes pension. I paragrafen föreslås bestämmelser om den efterlevande makens och den tidigare makens pension. I gällande lag finns motsvarande bestämmelser i 85 § i KomPL och 82 § i StaPL. Efterlevandepensionens belopp är enligt 1 mom. utan avdrag för primära förmåner och förmåner från utlandet och effekterna av det avdrag som den efterlevande makens egna inkomster orsakar hälften av förmåns-låtarens pension, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn. Beloppet av efterlevandepensionen minskar då antalet barn som är förmånstagare ökar. Efterlevandepensionen är 5/12 om förmånstagare är den efterlevande maken och dessutom två barn, 3/12 om barnen är tre till antalet och 2/12 om barnen är fyra eller fler.

Bestämmelser om en tidigare makes pensionsbelopp finns i 2 mom. Den tidigare makens pensionsbelopp är en andel av den efterlevandepension som bestäms enligt 1 mom. Andelen är lika stor som 60 procent av det underhållsbidrag som förmåns-låtaren har betalat till sin tidi-gare make utgör av förmåns-låtarens pension. Om förmånstagare är både den efterlevande ma-ken och den tidigare maken, kan det sammanlagda beloppet av den tidigare makens, eller om de är flera, de tidigare makarnas pensioner vara högst hälften av beloppet av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och om de tidigare ma-karna är flera till antalet fördelas det i samma förhållande som deras underhållsbidrag.

70 §. Barnpensionens belopp. Motsvarande bestämmelser om barnpensionens belopp som de som föreslås finns för närvarande i 86 § i KomPL och 83 § i StaPL. Barnpensionens belopp är beroende av antalet barn som är förmånstagare. Före primära förmåner och förmåner från utlandet dras av är barnpensionens belopp 4/12, om förmånstagare är endast ett barn. Om barnen är två till antalet är barnpensionens belopp 7/12 av förmåns-låtarens pension, om barnen är tre till antalet är beloppet 9/12 och om barnen är fyra eller fler till antalet är beloppet 10/12 av förmåns-låtarens pension.

Enligt 2 mom. fördelas det sammanlagda beloppet av barnpensionen jämnt mellan barnen.

71 §. Justering av familjepension. I 1 mom. föreskrivs att familjepensionens belopp och dess fördelning mellan förmånstagarna justeras, om antalet förmånstagare ändras. Pensionsbeloppet

RP 16/2015 rd

justeras från ingången av kalendermånaden efter förändringen. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 97 § 1 mom. i KomPL och 84 § i StaPL.

I 2 mom. föreskrivs om hur avbrytande eller minskning av pensionen fördelas. Om utbetalningen av familjepension för någon förmånstagares del avbryts eller om pensionen minskas för någon förmånstagares del, gäller avbrytandet eller minskningen hans eller hennes del av familjepensionen. För närvarande föreskrivs det om detta i 97 § 3 mom. i KomPL.

72 §. Minskning av efterlevandepension. I paragrafen finns bestämmelser om hur inkomsterna ska beaktas när efterlevandepensionen bestäms. För närvarande finns bestämmelser om detta i 88 § i KomPL och 86 § i StaPL. I 1 mom. föreskrivs om en situation där den efterlevande maken får egen pension. När efterlevandepensionen bestäms beaktas de pensioner som den efterlevande maken får för förvärvsarbete enligt arbetspensionslagarna och därmed jämförbara lagar. Den efterlevande makens arbetspensioner beaktas före avdragen för primära förmåner och förmåner från utlandet görs. Delinvalidpension beaktas till ett belopp som motsvarar full invalidpension. Det föreslås att det till momentet fogas en precisering om minskning av efterlevandepensionen i en situation där den efterlevande maken arbetar vid sidan av ålderspensionen. I fråga om efterlevandepension beaktas utöver den ålderspension som den efterlevande maken får den pension som tjänats in för arbete som utförts vid sidan av ålderspensionen fram till utgången av det år som föregick det år då förmånslåtarens avled. Sålunda motsvarar efterlevandepensionens belopp bättre den efterlevande makens inkomstnivå, och efterlevandepensionen behöver inte minskas på nytt, om den efterlevande maken beviljas ålderspension för arbete som fortgått vid sidan av pensionen. Dessutom ska en andel som motsvarar ovan nämnda pension och som betalas till den efterlevande maken från utlandet eller på basis av anställning vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation också beaktas.

I regel betalas efterlevandepensionen oducerad under sex kalendermånader efter förmånslåtarens död. Härefter minskas efterlevandepensionen. Har den efterlevande maken vid förmånslåtarens död fyllt 65 år eller får han eller hon arbetspension för eget arbete, minskas efterlevandepensionen dock från ingången av kalendermånaden efter förmånslåtarens död. Efterlevandepensionen minskas dock inte, om ett barn som har bott i samma hushåll som förmånslåtarens och den efterlevande maken vid förmånslåtarens död och som är berättigad till barnpension efter förmånslåtarens vid denna tidpunkt är yngre än 18 år. I en situation av detta slag minskas efterlevandepensionen först när det yngsta av barnen fyller 18 år. Bestämmelser om detta finns i paragrafens 2 mom.

I 3 mom. föreskrivs om en situation där den efterlevande maken inte ännu får egen arbetspension eller den efterlevande maken får partiell förtida ålderspension eller den efterlevande maken inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension. I detta fall minskas efterlevandepensionen på basis av den efterlevande makens kalkylerade pension. Kalkylerad pension är den arbetspension som skulle ha beviljats den efterlevande maken, om han eller hon den dag förmånslåtarens avled hade blivit arbetsförmögen i den mån att det berättigar till full invalidpension. Det föreslås dessutom att momentet preciseras så att om den efterlevande maken den dag då förmånslåtarens avled eller den dag då ett barn som bor i samma hushåll som den efterlevande maken vid förmånslåtarens död fyller 18 år har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, men han eller hon inte ännu får ålderspension, beaktas som den efterlevande makens egen pension när efterlevandepensionen minskas den pension som han eller hon hade tjänat in före utgången av det år som föregick det år förmånslåtarens avled eller det år det yngsta barnet fyller 18 år. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om det arbete som hänför sig till den försäk-

ringstid som grundar sig på anställningen utomlands eller på en anställning vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

Enligt 4 mom. har den efterlevande maken rätt att få ett beslut om beloppet av den kalkylerade arbetspension som Keva meddelar till andra pensionsanstalter som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna när den efterlevande maken ansöker om efterlevandepension enligt någon annan arbetspensionslag. Beslutet meddelas på den efterlevande makens begäran. Som en begäran att få ett beslut om den kalkylerade pensionen betraktas också det att den efterlevande maken söker ändring i beloppet av familjepension enligt någon annan arbetspensionslag.

73 §. Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp. Enligt 1 mom. minskas efterlevandepensionen, om den efterlevande makens pensioner som grundar sig på förvärvsarbete överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan den efterlevande makens arbetspensioner och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskning av efterlevandepensionen är 681,50 euro på 2015 års indexnivå. Beloppet justeras varje år med en lönekoeficient. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 89 § 1 och 2 mom. i KomPL och 87 § 1 mom. i StaPL.

Paragrafens 2 mom. motsvarar nuvarande bestämmelser i 89 § 2 mom. i KomPL och 87 § 3 mom. i StaPL. Om den efterlevande maken har rätt att få efterlevandepension enligt flera arbetspensionslagar, görs minskningen som en relativ andel av familjepensionen enligt denna lag och andra arbetspensionslagar som omfattar den efterlevande maken.

74 §. Minskning av efterlevandepension i särskilda fall. Om den efterlevande maken inte får arbetspension på basis av eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension kan enligt 1 mom., när efterlevandepensionen minskas, på ansökan av den efterlevande maken beaktas hans eller hennes genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension i stället för hans eller hennes kalkylerade pension. En förutsättning är att den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången. En ytterligare förutsättning är att den efterlevande makens förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, när 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som har fastställts för den efterlevande maken i enlighet med 72 §. Enligt 2 mom. ska den genomsnittliga förvärvsinkomsten räknas ut på basis av den efterlevande makens inkomster under sex månader före ansökan, och minskningen av pensionen görs tidigast från ingången av denna retroaktiva period.

Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 90 § 1 och 2 mom. i KomPL och 88 § 1 och 2 mom. i StaPL.

75 §. Justering av efterlevandepension. I paragrafen föreskrivs om justering av efterlevandepension. Enligt 1 mom. ska efterlevandepensionen justeras, om den efterlevande makens förhållanden förändras så att förutsättningarna i 74 § inte längre uppfylls. För närvarande finns en motsvarande bestämmelse i 91 § 1 mom. i KomPL och 88 § 3 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. ska efterlevandepensionen justeras när den efterlevande maken beviljas invalidpension eller när han eller hon beviljas den första ålderspensionen eller invalidpensionen enligt arbetspensionslagarna eller därmed jämförbara lagar, om en kalkylerad invalidpension har beaktats som den efterlevande makens egen pension när efterlevandepensionen minskades första gången eller om bestämmelsen om minskning i särskilda fall har tillämpats på efterlevandepensionen. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 91 § 2 mom. i KomPL och 88 a § 1 mom. i StaPL.

Enligt 3 mom. ska efterlevandepensionen justeras också om den invalidpension som dras av från efterlevandepensionen upphör och den efterlevande maken senare beviljas en ny pension på nya grunder. För närvarande finns en motsvarande bestämmelse i 91 § 3 mom. i KomPL och 88 a § 2 mom. i StaPL.

Efterlevandepensionen justeras från den tidpunkt då pensionen enligt 2 eller 3 mom. börjar.

Vid minskningen beaktas den pension som beviljats den efterlevande maken samt sådan pension som före utgången av det år som föregick det år då den pensionen började har tjänats in genom arbete för vilket pension inte ännu har beviljats. Bestämmelser om detta finns i paragrafens 4 mom. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 91 § 4 mom. i KomPL och 88 a § 3 mom. i StaPL.

När efterlevandepensionen justeras används enligt 5 mom. samma grund för minskning av pensionen som då efterlevandepensionen minskades för första gången. För närvarande finns bestämmelser om detta i 91 § 5 mom. i KomPL och 88 a § 4 mom. i StaPL.

76 §. *Begynnelse tidpunkten för familjepension och utbetalning retroaktivt.* Enligt 1 mom. börjar familjepensionen betalas från ingången av kalendermånaden efter den månad då förmåns-låtaren avled. Till ett barn som fötts först efter förmånslåtarens död betalas dock familjepension från ingången av månaden efter barnets födelse. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 93 § i KomPL och 89 § 1 mom. i StaPL.

Familjepension betalas inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad då ansökan om pension gjordes. Bestämmelser om detta finns i paragrafens 2 mom. För närvarande finns bestämmelser om detta i 110 § 1 mom. i KomPL och 89 § 2 mom. i StaPL.

77 §. *Beviljande av familjepension för viss tid.* Familjepension kan beviljas för viss tid, fastän någon utredning om förmånslåtarens död inte kan läggas fram, om det är sannolikt att han eller hon har avlidit genom drunkning, genom någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak. Bestämmelser om detta finns i paragrafens 1 mom. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 94 § 1 mom. i KomPL och 90 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. dras förmånslåtarens arbetspension in den dag familjepensionen börjar i sådana fall där familjepensionen har beviljats på basis av den uppskattade dödsdagen. För närvarande finns bestämmelser om detta i 92 § 2 mom. i KomPL och 90 § 2 mom. i StaPL.

78 §. *När rätten till familjepension upphör.* Enligt 1 mom. upphör den efterlevande makens familjepension, om han eller hon ingår nytt äktenskap före fyllda 50 år. Enligt 2 mom. upphör rätten till barnpension när barnet fyller 18 år eller om barnet adopteras av någon annan än den efterlevande maken eller dennas nya make. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 95 § i KomPL och 92 § i StaPL.

79 §. *Anmälningsskyldighet för den som får familjepension.* Enligt 1 mom. är den som får efterlevandepension skyldig att underrätta Keva om han eller hon ingår äktenskap. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 145 § 5 mom. i KomPL, 91 § 1 mom. i StaPL och 9 § 5 mom. i KyPL.

Enligt 2 mom. är barnets adoptivföräldrar skyldiga att underrätta Keva om adoptionen, om ett barn som får barnpension adopteras av någon annan än den efterlevande maken eller dennas make. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 145 § 5 mom. i KomPL, 91 § 2 mom. i StaPL och 9 § 5 mom. i KyPL.

80 §. *Engångsbetalning av efterlevandepension.* Enligt 1 mom. betalas till den efterlevande maken efterlevandepension för tre år som ett engångsbelopp, om han eller hon gifter sig på nytt före fyllda 50 år, då efterlevandepensionen på denna grund upphör. För närvarande finns bestämmelser om detta i 96 § i KomPL och 93 § 1 mom. i StaPL.

Grund för ett engångsbelopp är beloppet av den senast utbetalda månadspensionen. Om Keva är den sista pensionsanstalten i enlighet med 117 §, är grunden för betalningen det sammanlagda beloppet av de pensioner som Keva betalar ut per månad. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 96 § i KomPL och 93 § 2 mom. i StaPL.

4 kap. **Fastställande av pension**

81 §. *Pensionstillväxt.* Paragrafens 1 mom. är nytt och i det finns bestämmelser om pensionstillväxt på basis av arbetsinkomster. Pensionen växer med 1,5 procent på basis av den årliga arbetsinkomsten. Pensionstillväxten börjar från ingången av kalendermånaden efter den månad då 17 års ålder uppnåtts fram till utgången av den kalendermånad då arbetstagaren uppnår den högsta ålder på 68, 69 eller 70 år som berättigar till arbetspensionstillväxt och som fastställts för hans eller hennes åldersklass. I lagen om införande av denna lag finns en övergångsbestämmelse som gäller 53—62-åriga arbetstagare.

Enligt 2 mom. berättigar dock inte inkomsterna under det år då arbetsförmågan börjar till pension, om återstående tid då invalidpensionen bestäms har räknats som pensionsberättigande. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 50 § i KomPL och 52 § 2 mom. i StaPL.

Enligt 3 mom. växer pensionen också för oavlönad tid som avses i 87 §. Pensionen växer med 1,5 procent per år på basis av den inkomst som ligger till grund för en i 87 § närmare bestämd oavlönad förmån. Den gällande bestämmelsen finns i 40 § 1 mom. 1 punkten i KomPL och 54 § i StaPL.

82 §. *Pensionstillväxt för året för pensionsfallet.* Det föreslås att gällande bestämmelser i 70 § i KomPL och 69 § i StaPL om beräkning av pension för året för pensionsfallet överförs till paragrafen. Paragrafens bestämmelser tillämpas på bestämmande av ålderspension och arbetslivspension. Enligt 1 mom. växer pensionen för året för pensionsfallet på basis av inkomsterna under året före pensionsfallet, om en arbetstagare har inkomster som omfattas av denna lag under minst tre kalenderår i följd före året för pensionsfallet och dessa uppgår till minst 8 178 euro (enligt 2015 års nivå) under varje år. Inkomsterna under föregående år multipliceras med antalet månader från ingången av året för pensionsfallet till utgången av månaden för pensionsfallet och divideras med 12.

Enligt 2 mom. tillämpas inte vad som föreskrivs i 1 mom., om inkomsterna under året före året för pensionsfallet likväl avviker mer än 10 procent från de genomsnittliga inkomsterna under de två föregående åren. I detta fall växer pensionen för året för pensionsfallet på basis av inkomster som omfattas av denna lag och som betalats före pensionsfallet. Pensionen växer för året för pensionsfallet på basis av sådana inkomster som omfattas av denna lag och som har betalats före pensionsfallet, också om arbetstagaren under året för pensionsfallet har haft rätt till förmåner för oavlönad tid enligt 87 § eller till förmåner enligt lagen om pensionersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier samt till inkomster som ligger till grund för förmånerna.

83 §. *Fastställande av pension för återstående tid.* Vad beträffar slutåldern för återstående tid är bestämmelsen ny. Med återstående tid som hänför sig till invalidpensionen avses den tid som beräknas från ingången av det kalenderår när arbetstagaren har blivit arbetsförmögen till

RP 16/2015 rd

utgången av den kalendermånad då arbetstagaren uppnår den lägsta ålder för ålderspension som har fastställts för hans eller hennes egen åldersklass. Separata bestämmelser om slutåldern för återstående tid för arbetstagare som omfattas av yrkesbaserad pensionsålder eller avgångsålder finns i lagen om införande av denna lag. Om arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension inte ännu har bestämts för hans eller hennes åldersklass det år arbetsoförmågan börjar, används som slutålder för återstående tid den ålder för ålderspension som har fastställts för den åldersklass som ligger närmast arbetstagarens födelseår. När invalidpensionen bestäms räknas återstående tid som berättigande till pension, om arbetstagaren under de tio kalenderåren före det år då arbetsoförmågan började har haft sammanlagt minst 17 128,41 euro i arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna. Penningbeloppet är på 2015 års nivå.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om tillväxtprocenten för pensionen för återstående tid. Pensionen för återstående tid räknas ut på basis av den inkomst som utgör grund för återstående tid och som bestäms i 88 § med en tillväxt på 1,5 procent per år. Bestämmelsen motsvarar gällande 40 § 2 mom. i KomPL och 55 § 2 mom. i StaPL.

84 §. Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört. Enligt 1 mom. växer pensionen för tiden med invalidpension enligt denna lag, precis som för närvarande. Som grund för pensionstillväxten används den inkomst för återstående tid som hänför sig till invalidpension. För närvarande finns en bestämmelse om detta i 59 § 1 mom. i KomPL och 57 § 1 mom. i StaPL.

I 2 mom. föreskrivs om tillväxtprocenten för pensionstillväxten under tiden för invalidpension. Pensionen växer från och med ingången av det år när arbetsoförmågan började till utgången av den månad när pensionen upphörde. Tillväxten är 1,5 procent per år. Även under tiden med delinvalidpension växer pensionen på basis av hela inkomsten för återstående tid. En motsvarande bestämmelse finns i gällande 40 § 3 mom. i KomPL och 57 § 2 mom. i StaPL.

Till 3 mom. överförs gällande bestämmelse i 59 § 1 mom. i KomPL och 55 § 3 mom. i StaPL om bestämmande av inkomsterna för återstående tid, om arbetstagaren får invalidpension även i enlighet med någon annan arbetspensionslag än denna. I detta fall får man den inkomst för återstående tid som omfattas av denna lag genom att räkna ut samma relativa andel av de inkomster för återstående tid som hänför sig till den pension som arbetstagaren får som den andel arbetsinkomsterna enligt denna lag utgör av summan av inkomsterna enligt arbetspensionslagarna under de fem kalenderåren före det år då arbetsoförmågan började.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken tiden med invalidpension trots det som anges ovan inte ska berättiga till pension, om arbetstagaren har fått invalidpension utan grund. Motsvarande bestämmelse finns i 59 § 2 mom. i KomPL och 57 § 4 mom. i StaPL.

85 §. Arbetsinkomster som berättigar till pension. Gällande bestämmelse i 68 § 1 mom. i KomPL och 57 § 1 mom. i StaPL om arbetsinkomster som ökar pensionen överförs till paragrafen som 1 mom. Huvudregeln är att när arbetsinkomsterna bestäms ska lön eller något annat vederlag som har betalats eller enligt överenskommelse ska betalas som ersättning för arbete beaktas. Lön eller något annat vederlag som enligt överenskommelse ska betalas som ersättning för arbete anses höra till pensionslönen också när de betalas till arbetstagaren av ett konkursbo, av en sådan myndighet som enligt lönegarantilagen ansvarar för lönegarantin eller av någon annan betalare (ställföreträdande betalare) i stället för av arbetsgivaren. I momentet bestäms dessutom de inkomster som ökar pensionen för förtroendevalda i något av Kevas medlemssamfund. Pensionen växer som för närvarande på basis av ersättningar för inkomstbortfall för förtroendevalda och separata arvoden för viss tid.

RP 16/2015 rd

Bestämmelsen i gällande 68 § 2 mom. i KomPL kompletterad med bestämmelsen i gällande 7 § 2 mom. i KyPL överförs till paragrafen som 2 mom. I momentet bestäms om andra vederlag för arbete än sådana som betalas i pengar och om pension som tillväxer på basis av dem.

I 3 mom. föreslås en förteckning enligt 68 § 3 mom. i KomPL och 57 § 2 mom. i StaPL över poster som inte beaktas när arbetsinkomster som berättigar till pension bestäms kompletterad med bestämmelserna i 7 § i KyPL. Till arbetsinkomsterna räknas inte sådana förmåner eller utbetalningar som erhålls på basis av anställningen, men på något annat sätt än som ett egentligt vederlag som överenskommit för arbetet.

Till 4 mom. överförs den bestämmelse i 68 § 4 mom. i KomPL som preciserar den vinstpremie som nämns i 3 mom. 11 punkten.

I 5 mom. föreskrivs om bestämmande av den arbetsinkomst som utgör grund för en kommunalveterinärs pension. Den arbetsinkomst som utgör grunden för en kommunalveterinärs pension bestäms på samma sätt som hittills. I momentet föreskrivs på vilket sätt veterinärers pension växer på basis av inte bara den lön som ett medlemsamfund betalar ut utan även på basis av arvoden som tas ut hos djurägare eller djurinnehavare.

86 §. *Arbetsinkomster som berättigar till pension vid arbete utomlands.* I paragrafen föreslås bestämmelser om arbetsinkomst som ökar pensionen vid arbete utomlands (försäkringslön). Försäkringslönen avses gälla arbete som avses i denna lag och som utförs av arbetstagare från Finland som sänds utomlands. Som en utsänd arbetstagares arbetsinkomst som utgör grund för pensionen betraktas den lön som skulle betalas för motsvarande arbete i Finland. Om motsvarande arbete inte finns i Finland, betraktas den lön som annars kan anses motsvara nämnda arbete som arbetsinkomst. De gällande bestämmelserna finns i 68 § 5 mom. i KomPL och 60 § i StaPL.

87 §. *Oavlönad tid som berättigar till pension.* Det föreslås att bestämmelserna i 52 § i KomPL och 62 § i StaPL överförs till paragrafen. Enligt 1 mom. är en förutsättning för att pensionen ska växa under oavlönad tid att arbetstagaren före ingången av året för pensionsfallet har arbetsinkomster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna till ett belopp av minst 17 128,41 euro enligt 2015 års nivå. Arbetspensionen kan således inte ökas enbart på basis av oavlönad tid.

I 2 mom. föreskrivs att grunden för pension som växer under oavlönad tid utgörs av inkomster som ligger till grund för en förmån som fått för oavlönad tid. De berättigar till pension till den del som arbetstagaren hade fått dessa förmåner efter kalendermånaden efter den under vilken 17 års ålder uppnåddes. Den nedre åldersgränsen sänks från 18 år till 17 år på samma sätt som i fråga om arbetsinkomster som ökar pensionen.

I 3 mom. räknas dessa inkomster upp samt under vilka förutsättningar och till vilken del den inkomst som ligger till grund för en socialförsäkringsförmån ökar pensionen. Sådana inkomster som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa och som nämns i 3 mom. 3 punkten ökar pensionen i stället för från nuvarande 63 år till utgången av den månad då den lägsta åldern som berättigar till ålderspension har uppnåtts.

I 4 mom. föreskrivs om inkomster som ligger till grund för pension då en förmån för oavlönad tid har betalats till ett belopp som motsvarar minimidagpenningen. Som grund för pensionen används i detta fall 713,68 euro per månad enligt 2015 års nivå.

Till pension berättigar enligt 5 mom. inte de förmåner som arbetstagaren har fått under tiden för någon annan pension än partiell förtida ålderspension eller familjepension.

I 6 mom. finns bestämmelser om hur pensionen tjänas in i fall där arbetstagaren har rätt till pension enligt två eller flera arbetspensionslagar. I detta fall behandlas den del av pensionen som tjänats in på basis av oavlönad tid i regel av den sista pensionsanstalt som avses i 117 §. I momentet föreskrivs också på vilket sätt det ansvar som uppkommer av pensioner som tjänats in på basis av dessa förmåner fördelas mellan olika pensionsanstalter. Ansvaret för pension som tjänats in på basis av förmåner som betalats för oavlönad tid fördelas varje år mellan pensionsanstalterna i förhållande till de lönebelopp som under varje år försäkrats vid pensionsanstalterna. Bestämmelser om detta finns i 178 § i lagen om pension för arbetstagare, och en hänvisning till den paragrafen finns i detta moment.

88 §. *Inkomst som ligger till grund för pension för återstående tid.* Det föreslås att bestämmelserna i 53 § i KomPL och 63 § i StaPL överförs till paragrafen. I 1 mom. föreskrivs att den arbetsinkomst som pension för återstående tid grundar sig på bestäms på basis av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under granskningstiden. Granskningstiden är de fem kalenderår som föregick året för pensionsfallet.

När inkomsten för återstående tid fastställs beaktas enligt 2 mom. den inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid till 100 procent, med undantag för inkomst som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning och som beaktas till 117 procent för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren och till 17 procent för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetsgivaren.

När en förmån för oavlönad tid har betalats till ett belopp som motsvarar minimidagpenning på grund av att förvärvsinkomster saknas eller att de har varit låga, beaktas denna förmån till ett belopp av 713,68 euro i månaden. En bestämmelse om detta föreslås i 3 mom.

Om arbetstagaren under granskningstiden har fått grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller utbildningsdagpenning till samma belopp som grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa beaktas när inkomsten för återstående tid bestäms som arbetsinkomst 1 427,36 euro för varje hel månad för vilken nämnda förmån har erlagts. Beloppet är på 2015 års nivå. På motsvarande sätt beaktas dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, om den har beviljats till samma belopp som den grunddagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

89 §. *Hur tid för vård av barn inverkar på pension för återstående tid.* Om en arbetstagares arbetsinkomster under granskningstiden är mindre än den stabiliserade inkomstnivån på grund av att arbetstagaren har vårdat barn under tre år och om detta skulle leda till att arbetstagarens pensionskydd sjunker med minst 20 procent, används på ansökan av arbetstagaren som arbetsinkomst som ligger till grund för pension för återstående tid den arbetsinkomst som vårdtiden inte har minskat. Härvid beaktas dock arbetsinkomster som erhållits under högst tio år. Motsvarande bestämmelse finns i 53 § 7 mom. i KomPL och 65 § 1 mom. i StaPL.

90 §. *Fastställande av pension för återstående tid på grundval av inkomst under mindre än fem år.* I 1 mom. föreskrivs om fastställande av inkomster för återstående tid i sådana situationer där en arbetstagare inte har arbetsinkomster som ska beaktas när inkomsterna för återstående tid bestäms vid andra tidpunkter än under det år under vilket arbetsförmågan började eller året innan. I en sådan situation beaktas även inkomsterna under det år då arbetsförmågan började fram till utgången av den månad då arbetstagaren har blivit arbetsförmögen. Motsvarande bestämmelse finns i 54 § 1 mom. i KomPL och 65 § 1 mom. i StaPL.

RP 16/2015 rd

I 2 mom. föreskrivs om en situation där arbetstagaren har blivit arbetsförmögen före utgången av det kalenderår under vilket han eller hon fyller 23 år. I detta fall är granskningstiden tiden mellan ingången av månaden efter uppnådd 18 års ålder och utgången av den månad då arbetsförmågan började. Arbetsinkomsten för återstående tid är summan av de arbetsinkomster som fått under denna granskningsperiod dividerad med det antal månader som ingår i samma period. Motsvarande bestämmelse finns i 54 § 2 mom. i KomPL och 65 § 2 mom. i StaPL.

91 §. *Fördelning av inkomst för återstående tid.* Om återstående tid i en arbetstagares pension beaktas på basis av flera olika arbetspensionslagar, utgör den inkomst för återstående tid som omfattas av denna lag en lika stor del av summan av inkomsterna för återstående tid som den del arbetsinkomsterna enligt denna lag utgör av summan av inkomsterna enligt arbetspensionslagarna under granskningstiden. Motsvarande bestämmelse finns i 55 § i KomPL och 66 § i StaPL.

92 §. *Pension på tidigare grunder.* I 1 mom. finns bestämmelser om en situation där en arbetstagare som har fått rehabiliteringspenning senare beviljas invalidpension på grund av sådan arbetsförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att rehabiliteringspenningsspe-rioden löpte ut. I ett sådant fall fastställs invalidpensionen så som den hade fastställts, om arbetsförmågan hade börjat vid ingången av rehabiliteringspenningsspe-rioden. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 60 § 2 mom. i KomPL och 67 § 1 mom. i StaPL.

I 2 mom. föreskrivs om fastställande av invalidpension på samma grunder som tidigare. Den nya pensionen beviljas till samma belopp som den tidigare, om arbetstagaren beviljas ny invalidpension på grund av ny arbetsförmåga, om denna nya arbetsförmåga hade börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare pensionen upphörde. Förfarandet är detsamma, om en arbetstagare som fått invalidpension senare beviljas ny invalidpension med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som legat till grund för den tidigare pensionen. Motsvarande bestämmelse finns i 60 § 1 mom. i KomPL och 67 § 2 mom. i StaPL.

Om pension beviljas i enlighet med föregående moment på tidigare grunder, tjänas särskild invalidpension inte in för ett anställningsförhållande mellan pensionerna eller mellan rehabiliteringen och pensionen, eftersom denna tid redan har beaktats i pensionen i det belopp för återstående tid som tjänats in. Utan en särskild bestämmelse gäller den bestämmelse som förhindrar att dubbel pension tjänas in endast en situation där en person får pension enligt denna lag och är anställd hos en arbetsgivare som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag. För att situationen ska vara den motsvarande även när arbetstagaren får pension enligt någon annan arbetspensionslag eller är i ett anställningsförhållande som omfattas av denna lag, föreslås bestämmelser om detta i 3 mom. Om en arbetstagare beviljas pension på tidigare grunder enligt någon av arbetspensionslagarna, beaktas inte arbetsinkomster som tjänats in efter det att den första pensionen upphörde eller tiden för utbetalning av rehabiliteringspenning löpte ut i den nya pensionen. För närvarande finns bestämmelser om detta i 60 § 3 mom. i KomPL.

93 §. *Avdrag för pension eller motsvarande förmån från utlandet.* Motsvarande bestämmelser som finns i gällande 68 § i StaPL överförs till paragrafen som 1 och 2 mom. Enligt nämnda paragraf ska pension som betalas till en i utlandet anställd arbetstagare i statens tjänst och i vars kostnader staten har deltagit dras av från pension enligt denna lag. Pension från utlandet dras av från pension enligt denna lag i enlighet med de beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt.

94 §. *Lönekoeficient.* Det föreslås att bestämmelserna i 71 § i KomPL och 70 § 1 mom. i StaPL överförs till paragrafen som 1 mom. Enligt bestämmelserna justeras inkomstgränserna och beloppen årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 §

I mom. i ArPL. På samma sätt som för närvarande bestäms lönekoeficienten på grund av förändringar i löne- och prisnivån så att effekten av förändringen i lönenivån är 0,8 och i prisnivån 0,2.

Enligt 2 mom. justeras årsinkomsterna vid beräkningen av en pension med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar. Det föreslås att det till momentet fogas en precisering till följd av bestämmelsen om partiell förtida ålderspension av justeringen av årsinkomsterna med en lönekoeficient. Enligt momentet justeras vid beräkningen av annan pension som betalas ut efter partiell förtida ålderspension eller av den senare andelen av partiell förtida ålderspension dessutom den pensionsandel av den i 16 § avsedda grunden för den partiella förtida ålderspensionen som ännu inte har beviljats med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.

Det föreslås i 3 mom. att inkomstgränserna och beloppen motsvarar värdet 1 år 2004 för lönekoeficienten. År 2004 är jämförelseår, för att inkomstgränserna och beloppen enligt gällande lagstiftning inte ändras.

95 §. *Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden.* Bestämmelserna om livslängdskoefficient och anpassning av pensionsåldern är nya. Även den lägsta åldern för ålderspension och vissa andra åldersgränser för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Åldersgränserna fastställs för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år.

I 2 mom. föreskrivs om omvandling av pensionen med en livslängdskoefficient. Liksom för närvarande omvandlas ålderspensionen och invalidpensionen när de börjar med en livslängdskoefficient. Som livslängdskoefficient används den koeficient som social- och hälsovårdsministeriet årligen fastställer med stöd av 83 § i lagen om pension för arbetstagare. Även de nya pensionsformerna, dvs. den partiella förtida ålderspensionen och arbetslivspensionen omvandlas genom en livslängdskoefficient när pensionen börjar. Invalidpensionen och arbetslivspensionen omvandlas med livslängdskoefficienten när pensionen börjar och pensionen omvandlas inte längre på nytt med livslängdskoefficienten när pensionen ändras till ålderspension. Huvudregeln är att pensionen ska omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om en annan pension än invalidpension börjar före det år då 62 års ålder uppnås, omvandlas pensionen dock med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började. När invalidpensionen börjar omvandlas hela pensionen med livslängdskoefficienten. Livslängdskoefficienten gäller således till skillnad från nuvarande bestämmelser även pensionsdelen för återstående tid i fråga om invalidpensionen. Med stöd av övergångsbestämmelsen ska livslängdskoefficienten gälla pensionsdelen för återstående tid i fråga om invalidpensioner som börjar 2027 eller senare. Om invalidpensionen börjar 2017—2026, omvandlas på motsvarande sätt som nu endast den pension som tjänats in fram till det att invalidpensionen börjar med livslängdskoefficienten. Bestämmelser om detta föreslås i lagen om införande av denna lag.

I 3 mom. föreskrivs om fastställelse av åldersgränser på motsvarande sätt som i 83 § i ArPL.

96 §. *Förmåner som dras av från pension.* Från pension enligt denna lag dras av ersättningar enligt lagen om olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, trafikförsäkringslagen, lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen och lagen om olycksfall i militärtjänst. Dessa ersättningar är primära i förhållande till arbetspensioner så att de betalas till fullt belopp oberoende av arbetspensionsbeloppet. Arbetspension betalas samtidigt med dessa ersättningar endast till den del som arbetspensionsbeloppet överskrider beloppet av dessa primära förmåner. Gällande bestämmelser om detta finns i 76 § i KomPL och 87 § i StaPL. Det föreslås att den gällande be-

stämelsen ändras så att det i lagen som ny primär förmån tas in sådan ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av patientskadelagen.

Enligt 2 mom. minskar en primär förmån inte det arbetspensionsskydd som har tjänats in på basis av arbete som utförts efter året för skadefallet i fråga om den primära förmån som beviljats en arbetstagare. Arbetstagarens pension är således alltid minst lika stor som den pension som tjänats in på basis av arbetsinkomster som erhållits efter året för skadefallet i fråga om den primära förmånen. Momentet gäller inte sådant pensionsskydd som arbetstagaren tjänat in för eventuellt oavlönad tid. I momentet föreskrivs dessutom om en situation där arbetspension beviljas enligt två eller flera arbetspensionslagar.

När en primär förmån ska dras av beaktas enligt bestämmelsen i 3 mom. både pensionen och den primära förmånen som en engångsförhöjning, om det vid tidpunkten för avdraget från pensionen ingår en engångsförhöjning i dessa.

Enligt 4 mom. ska en primär förmån inte alls dras av från arbetspensionen, om skadefallet i fråga om den primära förmånen har inträffat före 2004.

97 §. Avdrag för förmån från utlandet. Enligt paragrafen ska som primär förmån också betraktas en motsvarande förmån som betalas från utlandet.

I 2 mom. föreskrivs om förhindrande av överlappningar i fråga om pension för återstående tid som beviljas från två eller flera stater.

De gällande bestämmelserna finns i 76 § 6 mom. i KomPL och 73 § 3 mom. i StaPL.

98 §. Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension. Beloppet av en pension enligt denna lag justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en redan tidigare beviljad primär förmån ändras. Pensionsbeloppet justeras också, om beloppet av en pension enligt denna lag ändras eller om pensionstagaren beviljas ny arbetspension och om en primär förmån har dragits av från pension enligt denna lag. Från delinvalidpension dras dock inte av sådan dagpenning som grundar sig på olycksfall som inträffat medan delinvalidpensionen utbetalades. Motsvarande bestämmelse finns i gällande 77 § 1 och 2 mom. i KomPL och 74 § 1 mom. i StaPL. När ersättningar för inkomstbortfall enligt patientskadelagen föreslås vara primära förmåner i förhållande till arbetspensionen, fogas till bestämmelsen också en hänvisning till patientskadelagen. Ersättning för inkomstbortfall enligt patientskadelagen för en skada som inträffat medan delinvalidpension utbetalades dras således inte av från delinvalidpensionen.

Det föreslås också att en bestämmelse om partiell förtida ålderspension fogas till momentet. Enligt den ska från partiell förtida ålderspension eller den andel av invalidpension och arbetslivspension som motsvarar beloppet av partiell förtida ålderspension inte dras av dagpenning, olycksfallspension och rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst, eller ersättning för inkomstbortfall eller pension enligt trafikförsäkringslagen, lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen eller patientskadelagen, om den har beviljats på grund av ett skadefall eller en skada som inträffat under tiden med partiell förtida ålderspension, innan arbetstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension. När arbetstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension dras den primära förmånen av från den partiella förtida ålderspensionen i enlighet med 96 §. Från arbetspensionen ska dagpenning, pension och ersättning för inkomstbortfall dras av, men inte t.ex. sjukvårdsersättningar eller andra motsvarande ersättningar.

RP 16/2015 rd

Familjepensionens belopp justeras, om pensionstagaren beviljas familjepension som motsvarar en primär förmån eller om han eller hon beviljas ny familjepension enligt arbetspensionslagarna och en primär förmån har dragits av från pension enligt denna lag. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar gällande bestämmelser i 87 § i KomPL och 85 § i StaPL.

Enligt 3 mom. justeras pensionsbeloppet från den tidpunkt då en i 1 mom. avsedd förändring sker. Om förändringen sker i en förmån från utlandet, justeras pensionsbeloppet från ingången av kalendermånaden efter den månad då Keva får kännedom om att en förmån från utlandet har beviljats eller att beloppet har ändrats. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 77 § 4 mom. i KomPL och 74 § 2 mom. i StaPL.

Enligt 4 mom. justeras pensionsbeloppet inte, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om dess belopp ändras för en kortare tid än fyra månader. Den gällande bestämmelsen finns i 77 § 3 mom. i KomPL och 74 § 3 mom. i StaPL.

99 §. Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten. Keva kan betala pension utan avdrag till dess beloppet av den primära förmånen är slutligt fastställt. Om den primära förmånen har minskat pensionen, överförs rätten till den primära förmånen till pensionsanstalten till den del som motsvarar minskningen. Bestämmelsen gäller även familjepension. För närvarande finns en bestämmelse med samma innehåll i 130 § i KomPL och 128 § i StaPL.

Den bestämmelse som föreslås i 2 mom. är ny. Enligt den har Keva rätt att av den som idkar spårtrafik kräva tillbaka ett belopp som motsvarar den arbetspension som dragits av från den ersättning för inkomstbortfall som bestämts enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Villkoret för regressrätten är att arbetstagarens arbetsförmåga eller förmånslåtarens död har orsakats av ett skadefall som ska ersättas enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Avsikten är att den som ansvarar för skador i spårtrafik i fortsättningen ska ersätta de extra förmånsutgifter som skadan orsakat inom arbetspensionssystemet. Förslaget motsvarar den bestämmelse som föreslås i 95 § 2 mom. i ArPL.

100 §. Indexjustering av pensionen. När det gäller justering av beloppet av en löpande pension med ett indextal föreslås en direkt hänvisning till 98 § i ArPL. Pensionen justeras i början av varje kalenderår med arbetspensionsindex, i vilket vägningskoefficienten för förändringar i lönenivån utgör 0,2 och vägningskoefficienten för förändringar i prisnivån 0,8. Motsvarande bestämmelse finns i 78 § i KomPL och 75 § i StaPL.

5 kap. **Militärpensioner**

101 §. Militärer. Enligt paragrafen avses med militärer sådana tjänstemän som tjänstgör i tjänster som kräver militärutbildning eller tjänstemän som tjänstgör i särskilt föreskrivna militära tjänster. På militärer tillämpas denna lag, om inte annat följer av detta kapitel. Bestämmelsen finns för närvarande i 95 § i StaPL.

102 §. Rätt att gå i pension. Innehållet i paragrafen är nytt. Enligt 1 mom. ska en militär ha rätt att gå i ålderspension när han eller hon har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension. En militär ska inte längre ha rätt till ålderspension före pensionsåldern, fastän han eller hon har uppnått sin avgångsålder.

I 2 mom. föreskrivs om en militärs lägsta ålder för ålderspension, som höjs för varje åldersklass på motsvarande sätt som i 10 § i denna lag. För militärer som är födda 1962 eller tidigare bevaras rätten till ålderspension vid 55 års ålder. För militärer som är födda efter 1962 senare-

RP 16/2015 rd

läggs uppkomsten av pensionsrätten med tre månader för varje åldersklass så att militärer födda åren 1970–1972 har rätt till ålderspension vid 57 års ålder.

I 3 mom. föreskrivs om den lägsta åldern för ålderspension för militärer som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen. Den lägsta åldern för ålderspension höjs på motsvarande sätt för varje åldersklass från 45 år till 47 år. I 4 mom. föreskrivs om fastställande av den lägsta åldern för ålderspension för en militär som är född efter 1972 och för en militär som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen och som är född efter 1982. Deras lägsta ålder för ålderspension ska anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Militärers lägsta ålder för ålderspension ändras med lika många månader som den allmänna lägsta åldern för ålderspension enligt ArPL ändras från föregående allmänna lägsta ålder för ålderspension. Den lägsta åldern för ålderspension för militärer fastställs för varje åldersklass genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då dessa militärer fyller 54 eller 44 år. Militärernas lägsta ålder för ålderspension anpassas således till förändringen i livslängden för första gången år 2027, då de som är födda 1973 fyller 54 år och de som är födda 1983 fyller 44 år. Den lägsta åldern för ålderspension för en militär som är född 1973 ändras från 57 år med lika många månader som den allmänna lägsta åldern för ålderspension för arbetstagare som är födda 1965 ändras från 65 år med stöd av 83 § i ArPL. Den lägsta åldern för ålderspension för en militär som är född 1983 och som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen ändras från 47 år på motsvarande sätt med lika många månader.

En militärs lägsta ålder för ålderspension är dock samma som hans eller hennes avgångsålder, om denna är högre än den lägsta åldern för ålderspension enligt 2—4 mom. En bestämmelse om detta föreslås i 5 mom. Bestämmelsen gäller enligt de gällande avgångsåldrarna kommandören för försvarsmakten, chefen för huvudstaben, chefen och biträdande chefen för gränsbevakningsväsendet, generalerna, amiralerna, överstarna och kommodorerna samt en del av piloterna. Avsikten med bestämmelsen är att förtydliga rätten för militärer som har en högre avgångsålder än åldern för ålderspension att gå i pension. Bestämmelsen behövs för att pensionsåldern för militärer av detta slag inte ska ändras mer än för andra militärer.

Paragrafens 6 mom. motsvarar i övrigt den nuvarande bestämmelsen i 96 § 3 mom. i StaPL, men tidpunkten då pensionsrätten börjar senareläggs på motsvarande sätt som avses i 2—4 mom. Bestämmelsen gäller vidare officerare och institutofficerare som uppfyller de villkor gällande tjänstgöringstid som ställs i momentet. Den inkomstnivå som nämns i 3 punkten är på 2004 års nivå. Penningbeloppet är 16 356,00 euro på 2015 års nivå.

För tydlighetens skull föreskrivs i 7 mom. i fråga om förutsättningen för att ålderspension ska beviljas på samma sätt som i 10 § 4 mom. att anställningsförhållandet inte fortgår.

I 8 mom. föreskrivs om ändring av invalidpension som beviljats en militär till ålderspension och om rätten till pension som tjänats in vid sidan av invalidpension.

I 9 mom. föreskrivs att en militär inte ska ha rätt till partiell förtida ålderspension eller arbetslivspension.

103 §. *Den pensionsgrundande arbetsinkomsten och slutlönen.* I paragrafen föreskrivs om fastställande av den pensionsgrundande arbetsinkomsten och slutlönen och den motsvarar 97 § i StaPL. Enligt 1 mom. beaktas endast de inkomster som uppfyller förutsättningarna i 104 §. Den pensionsgrundande arbetsinkomsten räknas ut genom att bestämmelserna om arbetsinkomster som berättigar till pension i 85 § och lönekoeficienten i 94 § beaktas. När en militärs pension fastställs ska det enligt momentet från varje års arbetsinkomst fortfarande dras av ett belopp som motsvarar arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift för att nivån på militärpensionerna inte ska stiga ogrundat. Eftersom sättet att räkna ut militärpensioner avviker från

det allmänna pensionssystemet, medför pensionsreformen för militärer en klart större förbättring i nivån på pensionerna än för andra löntagare. Om arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift dras av när de pensionsgrundande arbetsinkomsterna räknas ut, så som nu är fallet, är konsekvenserna av förändringarna desamma för militärer som för andra arbetstagare.

I 2 mom. föreskrivs om den slutlön som beräknas utifrån arbetsinkomsterna under högst de tio kalenderår som föregår pensionsfallet eller tjänstgöringsförhållandets upphörande. Militärpension fastställs utifrån slutlönen för tiden före beräkandet av den samt för året för pensionsfallet. Även pensionens maximibelopp beräknas utifrån slutlönen. I 3 mom. föreskrivs om beaktande av eventuella andra än i 2 mom. avsedda oavlönade perioder i slutlönen.

104 §. Pensionstillväxt. Paragrafen motsvarar den nuvarande 98 § i StaPL, i vilken föreskrivs om en militärpensions tillväxt och om de förutsättningar som hänför sig till detta. Det föreslås en ny bestämmelse om slutåldern för återstående tid i 1 mom. Vid fastställandet av en militärs invalidpension berättigar till pension tiden från ingången av det år under vilket en militär har blivit arbetsoförmögen till slutet av den kalendermånad när militären uppnår sin lägsta ålder för ålderspension som anges i 102 § 2—5 mom. För närvarande är slutåldern för pensionen för återstående tid i fråga om en militärs invalidpension hans eller hennes avgångsålder. I 1 mom. 1 punkten kompletteras förutsättningarna för den inkomstgräns som gäller militärpensionens tillväxt så att inkomstgränsen kan nås också under de fem kalenderår som omedelbart föregår den tidpunkt då avgångsåldern uppnås, fastän rätten till ålderspension uppkommer senare. Beloppet för den inkomstnivå som nämns i 1 punkten är på 2004 års nivå. Penningbeloppet är 16 356,00 euro på 2015 års nivå.

Enligt 2 mom. omvandlas en pension som har tjänats in under tiden före beräkningen av en slutlön enligt 103 § så att den motsvarar de ändringar som skett i inkomstnivån.

Slutlönen används under det år då pensionen börjar som inkomster, om tjänstgöringen slutar samma år som ålderspensionen börjar. En bestämmelse om detta föreslås i 3 mom.

En militärs pension tjänas in enligt 4 mom. för den oavlönade tid som avses i 87 § på samma sätt som för arbetstagare i andra än militära tjänster.

Enligt 5 mom. omräknas beloppet av den ålderspension som tjänats in i militär tjänst med den livslängdskoefficient som avses i 95 § innan pensionens maximibelopp begränsas i enlighet med 105 §.

105 §. Pensionens maximibelopp. Enligt paragrafen får maximibeloppet av en i detta kapitel avsedd pension för en militär vara högst 60 procent av slutlönen. Bestämmelsen finns för närvarande i 99 § i StaPL.

6 kap. Ansökan om pension och beslut

106 §. Ansökan om pension. Enligt 1 mom. ska pension sökas på en blankett som Keva har fastställt. Till blanketten ska fogas den utredning som behövs för att pensionsärendet ska kunna avgöras. Innehållet i 1 mom. är motsvarande som i 98 § 1 mom. i KomPL, 100 § 1 mom. i StaPL och 11 § 1 mom. i KyPL.

Till en arbetstagare som har rätt till yrkesinriktad rehabilitering ger Keva i samband med ansökan om invalidpension och ansökan om arbetslivspension ett förhandsbesked om arbetspensionsrehabilitering utan rehabiliteringsansökan. Bestämmelser om detta finns i paragrafens 2 mom. på motsvarande sätt som för närvarande i 98 § 2 mom. i KomPL och 100 § 2 mom. i StaPL.

RP 16/2015 rd

I 3 mom. föreslås att närmare bestämmelser om de blanketter och intyg som behövs för ansökan om pension utfärdas genom förordning av statsrådet. För närvarande finns bestämmelser om detta i 98 § 4 mom. i KomPL och 100 § 3 mom. i StaPL.

107 §. Utredning av hälsotillståndet hos den som ansöker om invalidpension. Enligt 1 mom. ska den som ansöker om invalidpension lämna ett läkarutlåtande om sitt hälsotillstånd till Keva. Utlåtandet ska innehålla en vård- eller rehabiliteringsplan. Keva kan dock godkänna också ett läkarutlåtande av annat slag eller en motsvarande utredning eller på egen bekostnad inhämta ett läkarutlåtande, om sökanden vårdas på sjukhus eller om det finns något annat särskilt skäl till det. Bestämmelsen motsvarar gällande 99 § 1 mom. i KomPL, 101 § 1 mom. i StaPL och 12 § 1 mom. i KyPL.

Den som ansöker om invalidpension är, om Keva så bestämmer, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan låta sig undersökas hos en av Keva namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av Keva. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, kan Keva avgöra pensionsansökan med stöd av sådan utredning som är tillgänglig. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom. För närvarande finns bestämmelser om detta i 99 § 2 mom. i KomPL, 101 § 2 mom. i StaPL och 12 § 2 mom. i KyPL.

Enligt 3 mom. är Keva skyldig att ersätta kostnaderna för den undersökning som avses i 2 mom. Till de kostnader som ska ersättas räknas också skäliga resekostnader och ett skäligt dagtraktamente för en resa till annan ort. Bestämmelsen motsvarar för närvarande 99 § 2 mom. i KomPL, 101 § 3 mom. i StaPL och 12 § 3 mom. i KyPL.

108 §. Utredningar vid ansökan om arbetslivspension. Bestämmelsen är ny och i den föreslås bestämmelser om utredningar som den som ansöker om arbetslivspension ska lämna in till Keva för behandling av ansökan om arbetslivspension. Enligt 1 mom. ska den som ansöker om arbetslivspension till Keva lämna in ett utlåtande av företagshälsovården som innehåller de utredningar som anges i 1—4 punkterna. Ett utlåtande av företagshälsovården ska innehålla en beskrivning av innehållet i den sökandes nuvarande arbete och en bedömning av hur ansträngande och slitsamt detta arbete har varit samt av kravet på arbetsförmågan, företagsläkarens utlåtande om den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga, en bedömning av den sökandes möjligheter att fortsätta i arbetet och en beskrivning av innehållet i den sökandes tidigare arbeten och en bedömning av hur ansträngande och slitsamma dessa varit, om en redogörelse för den sökandes arbetshistorik finns tillgänglig.

Enligt 2 mom. ska sökanden dessutom till Keva lämna in ett utlåtande av arbetsgivaren om innehållet i den sökandes senaste arbete och i den mån det är möjligt även i de tidigare arbetena.

Enligt 3 mom. kan Keva godkänna någon annan redogörelse som motsvarar företagshälsovårdens utlåtande och arbetsgivarens utlåtande, om ett utlåtande av företagshälsovården eller arbetsgivaren inte kan fås eller de inlämnade utlåtandena inte är tillräckliga för att avgöra pensionsärendet. I så fall ska den sökande till Keva lämna en sådan redogörelse för sitt hälsotillstånd, sin arbetsförmåga, tiden i arbetslivet eller innehållet i arbetet som behövs för att avgöra ansökan.

I 4 mom. föreslås bestämmelser om att den som ansöker om arbetslivspension är, om han eller hon åläggs därtill av Keva, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan eller för anskaffning av ett sådant utlåtande som föreskrivs i paragrafen låta sig undersökas hos en av Keva namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av Keva.

RP 16/2015 rd

I 5 mom. föreslås bestämmelser om att Keva är skyldig att ersätta arbetstagaren för skäliga kostnader för den undersökning som avses i 4 mom. och för eventuella resor.

Paragrafen motsvarar till sitt innehåll fullständigt den nya 102 a § som föreslås i ArPL, och den motivering till den paragrafen som gäller innehållet i utlåtandena och utredningarna är också tillämplig på en ansökan enligt denna lag.

109 §. Kevas sakkunnigläkare. Det föreslås att innehållet i gällande 140 § 3 mom. i KomPL överförs till paragrafen. Enligt bestämmelsen ska en eller flera legitimerade läkare delta i beredningen av ärenden som gäller arbetsoförmåga eller rehabilitering samt av andra ärenden som inbegriper medicinska frågor vid pensionsanstalten. Sakkunnigläkaren ska anteckna sin motiverade bedömning i handlingarna när han eller hon deltar i beredningen av ärenden som gäller arbetsoförmåga eller rehabilitering eller av andra ärenden som inbegriper medicinska frågor.

110 §. Ansökan om pension på en arbetstagares vägnar. Till paragrafen överförs bestämmelsen i gällande 98 § 3 mom. i KomPL, 102 § i StaPL och 13 § i KyPL om att ansöka om pension på en arbetstagares vägnar. En av Keva godkänd nära anhörig till arbetstagaren eller någon annan person som i huvudsak har skött arbetstagaren på arbetstagarens vägnar kan ansöka om pension och även i övrigt föra arbetstagarens talan i ärenden som gäller pension, om arbetstagaren saknar en intressebevakare eller på grund av ålder, skada, sjukdom eller av någon annan orsak är oförmögen att själv ansöka om pension eller att i övrigt sköta sina pensionsärenden.

111 §. Anhängiggörande av pensionsansökan. Till paragrafen överförs gällande bestämmelse i 98 § 2 mom. i KomPL, 103 § i StaPL och 14 § i KyPL om att göra en pensionsansökan anhängig. En pensionsansökan anses vara gjord den dag den kommit in till Keva, till någon pensionsanstalt inom pensionssystemet för den privata sektorn, till Pensionsskyddscentralen eller till ett ombud som en pensionsanstalt eller Pensionsskyddscentralen har bemyndigat för ändamålet.

112 §. Beslutsfattande och delgivning av beslut. Enligt 1 mom. avgör Keva en arbetstagares rätt till pension enligt denna lag och till pensionens belopp utan dröjsmål efter att ha fått nödvändiga utredningar. Om arbetstagaren har varit försäkrad både enligt denna lag och enligt arbetspensionslagar för den privata sektorn, ger Keva eller en pensionsanstalt inom den privata sektorn i egenskap av den pensionsanstalt som avses i 117 § en beslutssammanställning över pensionsärendet. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 100 § 1 mom. i KomPL och 104 § 1 mom. i StaPL.

I 2 mom. föreskrivs om Kevas rätt att meddela ett beslut om beviljande av pension och, när den är sista pensionsanstalt enligt 7 kap., ge en interimistisk beslutssammanställning för den tid som behandlingen av ärendet pågår tills ett slutligt beslut har meddelats i saken. Ändring i interimistiska beslut får inte sökas. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 100 § 3 mom. i KomPL.

Enligt 3 mom. delges ett beslut av Keva genom att beslutet sänds per post till mottagaren under den adress han eller hon har uppgett. Beslutet kan också delges och undertecknas maskinellt så som bestäms i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). För närvarande finns motsvarande bestämmelse i 100 § 2 mom. i KomPL, 104 § 2 mom. i StaPL och 14 a § i KyPL.

113 §. Motivering av beslut. Till paragrafen överförs bestämmelsen i gällande 100 a § i KomPL om motivering av beslut. I fråga om motivering av Kevas beslut tillämpas det som föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003). Om Keva avslår förmånsansökan helt eller delvis och

beslutet till centrala delar grundar sig på medicinska omständigheter, ska i motiveringen till beslutet skrivas in de omständigheter som i huvudsak har inverkat på bedömningen och de slutsatser som dragits utifrån dessa omständigheter.

114 §. Förhandsbeslut om pensionsrätt. Till 1 mom. överförs gällande bestämmelse i 101 § 1 mom. i KomPL, 106 § 1 mom. i StaPL och 16 § 1 mom. i KyPL om förhandsbeslut om pensionsrätt. Keva kan meddela förhandsbeslut om huruvida sökanden har en anställning som omfattas av denna lag eller huruvida han eller hon under en viss tidsperiod har haft en sådan anställning. Förhandsbeslut kan även meddelas om åldern för ålderspension samt om huruvida lön eller annat vederlag som betalas till arbetstagaren är sådan arbetsinkomst enligt 85 § som ökar pensionen.

Keva ska på ansökan av det berörda medlemssamfundet i Keva meddela beslut om huruvida en person har en sådan anställning som omfattas av denna lag eller huruvida han eller hon under en viss tidsperiod har haft en sådan anställning samt huruvida den lön eller annat vederlag som betalas till arbetstagaren är sådan arbetsinkomst enligt 85 § som ökar pensionen. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 101 § 3 mom. i KomPL.

Enligt 3 mom. ska förhandsbeslut samt förhandsuppgifter som grundar sig på statlig anställning och som meddelats på annat sätt om de omständigheter som avses i 1 mom. eller om det pensionsbelopp som tjänats in fram till lämnandet av förhandsuppgifterna iakttas när pensionsbeslut meddelas den person som förhandsbeslutet eller förhandsuppgifterna gäller. I detta fall förutsätts att pensionen beviljas med stöd av de bestämmelser som förhandsbeslutet eller förhandsuppgifterna grundar sig på. En förutsättning i fråga om förhandsuppgifter som lämnats är dessutom att de inte innehåller annat än obetydliga fel och att felen inte beror på den som får förhandsuppgifterna. Avvikelse från förhandsbeslutet och förhandsuppgifterna får dock ske till sökandens förmån. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 101 § 2 mom. i KomPL, 106 § 2 mom. i StaPL och 16 § 2 mom. i KyPL.

115 §. Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder. Den föreslagna bestämmelsen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om den målsatta pensionsåldern som ska anges med arbetspensionsutdrag. En uppskattning av den målsatta pensionsåldern hjälper arbetstagaren att planera sitt fortsatta arbetsliv och övergången till ålderspension. Utifrån den målsatta pensionsåldern uppstår ingen rätt till en förmån till ett visst belopp, utan det är fråga om ett redskap för att förutse den framtida arbetskarriären och övergången till ålderspension.

Enligt 1 mom. avses med målsatt pensionsålder den ålder där den förstörande effekt som den uppskovsförhöjning som beräknats utifrån den lägsta åldern för ålderspension för arbetstagarens åldersklass har på ålderspensionen är minst lika stor som den i 95 § avsedda livslängdskoefficientens förminsande effekt på ålderspensionen.

Enligt 2 mom. ska en uppskattning av arbetstagarens målsatta pensionsålder och av beloppet för hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern anges med ett skriftligt arbetspensionsutdrag senast fem år före arbetstagarens uppskattade lägsta ålder för ålderspension. Uppgifter om den målsatta pensionsåldern meddelas dock inte separat till den som får partiell förtida ålderspension, eftersom arbetstagaren i samband med beslutet om partiell förtida ålderspension har fått uppgifter om sitt pensionsbelopp som tjänats in och en utredning om den partiella förtida ålderspensionens inverkan på den framtida ålderspensionens belopp. Till arbetstagare som är födda 1954—1958 kommer motsvarande utdrag att skickas 2017.

Lagens tillämpningsområde omfattar ytterligare en grupp arbetstagare som har rätt till yrkesbaserad pensionsålder som är lägre än den lägsta ålder för ålderspension som anges i denna

lag. Den information om målsatt pensionsålder som ska ges dessa arbetstagare för sin egen åldersklass ska inte innehålla sådana uppgifter om effekterna av fortsatt arbete på den framtida pensionens belopp som avses med målsatt pensionsålder i denna paragraf. Det är således inte ändamålsenligt att ge dessa personer ett pensionsutdrag enligt åldersklass om den målsatta pensionsåldern. Däremot kommer Keva att för dem utveckla tjänster på basis av vilka de kan få motsvarande uppgifter av Keva med beaktande av deras yrkesbaserade pensionsålder. Utöver detta omfattar denna pensionslag även arbetstagare som har en särskild, i speciallagarna angiven, avgångsålder som avviker från åldern för ålderspension enligt denna lag och som samtidigt är den ålder som berättigar personen att få ålderspension. Till dessa personer sänds ingen information om den målsatta pensionsåldern, eftersom systemet med avgångsålder avviker från det normala sättet att gå i ålderspension, och arbetstagare som omfattas av detta system kan inte alltid själva planera den tidpunkt då de ska gå i pension. Bestämmelser om detta föreslås i 3 mom.

116 §. *Beslut om beloppet av den teoretiska pensionen.* Till paragrafen överförs gällande bestämmelse i 167 a § i KomPL och 174 a § i StaPL om beloppet av den teoretiska pensionen. Om en arbetstagare som har arbetat i två eller flera EU- eller EES-länder ansöker om folkpension, har han eller hon rätt att på begäran få ett beslut om det belopp av den teoretiska pensionen som pensionsanstalten meddelar Folkpensionsanstalten för beräkning av hans eller hennes folkpension.

7 kap. **Sista pensionsanstalt**

117 §. *Den sista pensionsanstaltens uppgifter.* Det föreslås att bestämmelserna i 103 § i KomPL överförs till paragrafen. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om den sista pensionsanstaltens uppgifter. Den sista pensionsanstalten behandlar pensionsansökan, ger en beslutssammanställning och betalar pensionen till pensionstagaren.

Arrangemanget med den sista pensionsanstalten iakttas inom den offentliga sektorn när det gäller det pensionsskydd enligt denna lag som Keva sköter och det privata pensionsskyddet. Den ortodoxa kyrkans pensionssystem, Finlands Banks pensionssystem samt pensioner enligt Ålands landskapslag, till den del lagen om pension för arbetstagare inte tillämpas på pensionerna, omfattas inte av arrangemanget med den sista pensionsanstalten. Om största delen av en arbetstagares arbetsinkomster under de kalenderår som granskas av den sista pensionsanstalten har varit försäkrade i en pensionsanstalt som verkställer pensionsskyddet i ett sådant pensionssystem och som inte ingår i arrangemanget med sista pensionsanstalt, tillämpas inte arrangemanget med sista pensionsanstalt överhuvudtaget på pensionen. I situationer som dessa får arbetstagaren ett pensionsbeslut separat från varje pensionssystem och Keva meddelar beslutet om de anställningar som omfattas av denna lag. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom.

118 §. *Bestämmande av sista pensionsanstalt vid arbete som omfattas av arbetspensionslagarna för den offentliga och den privata sektorn.* I paragrafen föreslås bestämmelser om när Keva är sista pensionsanstalt. Nuvarande bestämmelser finns i 104 § i KomPL. I 1 mom. föreslås att sista pensionsanstalt antingen är Keva eller en pensionsanstalt för den privata sektorn.

I paragrafens 2 mom. finns den huvudregel som gäller den sista pensionsanstalten. Keva är sista pensionsanstalt, om arbetstagaren har mest arbetsinkomster som omfattas av denna lag under de två senaste kalenderår som granskas. I detta fall granskas arbetsinkomsterna enligt pensionslagarna för den privata sektorn som en helhet. Förslaget innebär en ändring av nuläget, där arbetsinkomster från kommunerna, staten, kyrkan och Folkpensionsanstalten granskas separat. Ändringen medför dock inte några stora skillnader jämfört med nuläget. Keva är enligt utredningar sista pensionsanstalt i knappt 140 fler fall än för närvarande.

I 3 och 4 mom. föreslås bestämmelser om undantag i fråga om fastställandet av sista pensionsanstalt på basis av inkomsterna. Enligt 3 mom. är Keva alltid sista pensionsanstalt vid behandlingen av ett ärende som gäller ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension och familjepension oberoende av arbetsinkomsternas belopp, om arbetstagaren eller förmånslåtare har rätt till tilläggspensionsandel eller till yrkesbaserad eller individuell pensionsålder på basis av ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande som omfattas av denna lag eller om arbetstagarens pensionsskydd vid tidpunkten för när pensionsansökan gjordes anhängig har ordnats endast enligt en pensionslag för den offentliga sektorn.

Vid behandlingen av ett invalidpensionsärende är Keva sista pensionsanstalt oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp, om arbetstagarens pensionsskydd enligt ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid tidpunkten för pensionsfallet har ordnats enligt denna pensionslag, eftersom arbetstagarens rätt till invalidpension i detta fall bedöms på yrkesmässiga grunder. Keva är sista pensionsanstalt även när arbetstagaren har bevarat sin rätt till tilläggs-skydd eller till en yrkesbaserad eller individuell pensionsålder på basis av en fortlöpande anställning inom den offentliga sektorn. Keva är dessutom sista pensionsanstalt vid behandlingen av delinvalidpensionsärenden, om arbetspensions-skyddet för en arbetstagare i ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid tidpunkten för pensionsfallet har ordnats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn.

119 §. Förhandlingskyldighet. I paragrafen föreslås bestämmelser om Kevas skyldighet att förhandla med en pensionsanstalt inom den privata sektorn då invalidpension beviljas med tillämpande av 33 § 1 mom. 1 punkten, dvs. en definition av arbetsoförmågan som tar fasta på yrke, och beloppet av den pension som tjänats in inom den privata sektorn är minst 937,77 euro i månaden enligt 2015 års nivå. Utlåtande begärs av den pensionsanstalt som avgör ärenden som gäller den privata sektorn. Om parterna är oeniga om rätten till invalidpension, avgör båda pensionsärendet var för sig. Den gällande bestämmelsen finns i 105 § i KomPL.

120 §. Keva som sista pensionsanstalt vid beviljande av ny pension. I 1 mom. föreskrivs om situationer där Keva är sista pensionsanstalt när en ny pensionsansökan behandlas. Om Keva betalar ut pension är den alltid sista pensionsanstalt även när personen i fråga beviljas ny pension eller när pensionen ändras till ålderspension, och när personen ansöker om fortsatt rehabiliteringsstöd. Keva är sista pensionsanstalt även när en person som fått invalidpension, rehabiliteringsstöd eller rehabiliteringspenning ansöker om ny pension som beviljas på samma grunder som den tidigare pensionen eller rehabiliteringspenningen. Om Keva som sista pensionsanstalt har betalat ut pension efter en förmånslåtare, behandlar och avgör den som sista pensionsanstalt även familjepension som beviljas efter förmånslåtare och sköter även de andra uppgifterna som sista pensionsanstalt i en familjepensionsfråga. Keva är sista pensionsanstalt också när en person som får partiell förtida ålderspension ansöker om att få den andra andelen på 25 procent av den partiella förtida ålderspensionen eller när han eller hon får partiell förtida ålderspension och ansöker om invalidpension eller arbetslivspension.

Nuvarande bestämmelser finns i 106 § i KomPL.

121 §. Närmare bestämmelser om sista pensionsanstalt och möjlighet till överenskommelse. Enligt det föreslagna 1 mom. ska närmare bestämmelser om bestämmande av sista pensionsanstalt och om dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. I regel är sista pensionsanstalt den pensionsanstalt vars pensions-skydd omfattar största delen av en arbetstagares arbetsinkomster under två kalenderår. Genom förordning utfärdas närmare bestämmelser om hur dessa två kalenderår bestäms i olika situationer. Genom förordning kan det även föreskrivas att arbetsinkomsterna under endast ett kalenderår granskas av särskilda skäl i stället för under två kalenderår.

I 2 mom. föreslås det att Pensionsskyddscentralen i oklara fall ska avgöra vilken pensionsanstalt som är sista pensionsanstalt. Ändring får inte sökas i Pensionsskyddscentralens beslut.

Enligt 3 mom. kan pensionsanstalterna komma överens om att arrangemanget med sista pensionsanstalt iakttas även i en situation där det inte ska iakttas enligt lagens bestämmelser. Pensionsanstalterna kan av särskilda skäl i enskilda fall komma överens om att den sista pensionsanstaltens uppgifter sköts av någon annan pensionsanstalt än den pensionsanstalt som med stöd av bestämmelserna i 118 eller 120 § bestäms vara sista pensionsanstalt eller att arrangemanget med sista pensionsanstalt inte iakttas. Bestämmelsen motsvarar 107 § i KomPL.

122 §. *Den sista pensionsanstaltens kostnader.* Det föreslås att bestämmelserna i 136 § i KomPL, 113 § i StaPL och 23 § i KyPL överförs till paragrafen. I 1 mom. föreskrivs om Kevas rätt att ta ut sådana pensionskostnader hos andra pensionsanstalter som har orsakats den, när den som sista pensionsanstalt har betalat ut pensioner för andra pensionsanstalters räkning. Dessutom ska Keva ha rätt att hos staten, den evangelisk-lutherska kyrkan och Folkpensionsanstalten ta ut de pensionskostnader som har föranletts av utbetalning av pension som tjänats in för anställningar hos dem. Om någon annan pensionsanstalt har varit sista pensionsanstalt, ersätter Keva den pensionsanstalten för kostnaderna för skötseln av det pensionsskydd som hör till den.

Kostnadsfördelningsgrunderna fastställs av social- och hälsovårdsministeriet på framställning av Pensionsskyddscentralen. I enlighet med de fastställda kostnadsfördelningsgrunderna bestämmer Pensionsskyddscentralen även om gottgörelsen till Keva och om de kostnader som någon annan pensionsanstalt ansvarar för samt avgiften för de kostnader som den pensionsanstalten ansvarar för. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom.

8 kap. **Utbetalning av pension, dröjsmålshöjning och återkrav**

123 §. *Utbetalning av pension.* I paragrafen föreskrivs om utbetalning av pension. Enligt 1 mom. betalas pension till den pensionstagare som har beviljats pensionen, om inte något annat föreskrivs i 8 kap. i denna lag. Motsvarande bestämmelse finns i föreslagna 112 § 1 mom. i ArPL.

I 2 mom. föreskrivs om tidpunkten för utbetalning av pensionen. Pensionen utbetalas månatligen den dag som Keva har bestämt genom det penninginstitut som pensionstagaren uppgivit och som är verksamt i Finland. Pensionen kan även betalas till pensionstagarens konto utomlands. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 108 § 2 mom. i KomPL och 115 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 3 mom. kan till en person som ansökt om pension i det fall att avgörandet av pensionsärendet fördröjs av orsaker som inte beror på honom eller henne på begäran betalas förskott. Betalningen av förskott kan bindas vid villkor att sökanden ska överföra sin rätt till honom eller henne eventuellt tillkommande prestationer på Keva till den del nämnda betalningar motsvarar förskottet. Förfarandet motsvarar till denna del nuvarande bestämmelser i 108 § 3 mom. i KomPL och 115 § 2 mom. i StaPL.

124 §. *Inledande, upphörande, avbrytande och indragning av utbetalning.* Det föreskrivs i paragrafen om inledande, upphörande, avbrytande och indragning av utbetalning av pension. Enligt 1 mom. börjar pension betalas, om inte något annat följer av bestämmelserna i 3 kap., från ingången av kalendermånaden efter den månad då rätten till pension uppkommit. Pension enligt denna lag betalas dock inte för den tid då arbetstagaren har rätt att få i lag, kollektivavtal eller arbetsavtal angiven lön eller motsvarande ersättning under uppsägningstiden eller då arbetstagaren på basis av något annat avtal eller arrangemang av sin arbetsgivare får en ekono-

RP 16/2015 rd

misk förmån som kan periodiseras på basis av arbetstagarens stabiliserade lön, exklusive av arbetsgivaren anordnad eller anskaffad utbildning. Pension utbetalas till utgången av den kalendermånad under vilken rätten till pension har upphört. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 109 § 1 mom. och 119 § 1 mom. i KomPL och 116 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. kan Keva avbryta utbetalningen av pensionen, om den har skäl att misstänka att pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pension. En förutsättning är att Keva har begärt en utredning av pensionstagaren om omständigheter i anslutning till pensionens belopp eller pensionsrätten, men pensionstagaren inte företer någon sådan utredning inom en skälig tid som pensionsanstalten sätter ut. Utbetalningen av pension avbryts eller det belopp som betalas ut sänks från ingången av den kalendermånad som följer närmast på den under vilken orsaken till avbrottet eller sänkningen uppkommit. Bestämmelser som motsvarar det föreslagna momentet finns för närvarande i 116 § och 119 § 2 mom. i KomPL samt 116 § 2 mom. i StaPL.

I 3 mom. föreskrivs att pensionsanstalten kan dra in pensionen från den dag då pensionstagaren försvunnit, om någon utredning om pensionstagarens död inte kan läggas fram, men det är sannolikt att han eller hon har avlidit genom drunkning, genom någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 119 § 3 mom. i KomPL och 116 § 3 mom. i StaPL.

125 §. Pension som engångsbelopp. I paragrafen föreslås bestämmelser om utbetalning av pension som engångsbelopp. Enligt 1 mom. kan Keva betala ut ålderspension, familjepension eller full invalidpension som ett engångsbelopp, om pensionen före avdraget för en primär förmån enligt 96 § understiger 27,26 euro per månad enligt 2015 års nivå. Engångsbeloppet beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet och som avses i 114 § 6 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 115 § 1 mom. i KomPL och 117 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. kan Keva, om beloppet av den pension som avses i 1 mom. är minst 27,26 euro, men högst 68,15 euro per månad, betala ut pensionen som ett engångsbelopp, om pensionstagaren har underrättats om att pensionen betalas ut som ett engångsbelopp och om pensionstagaren inte har motsatt sig detta inom en skälig tid som pensionsanstalten anger. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 115 § 2 mom. i KomPL och 117 § 2 mom. i StaPL.

Enligt 3 mom. innehåller engångsbeloppet av invalidpension som beviljats tills vidare även den ålderspension som ska beviljas efter invalidpensionen. Om pensionstagaren arbetar under den tid han eller hon får invalidpension eller ålderspension, tjänas ny pension in för detta arbete. Pensionstagaren har inte på grund av samma pensionsfall rätt till pension på basis av de inkomster som engångsbeloppet grundade sig på. De nuvarande motsvarande bestämmelserna finns i 115 § 1 mom. i KomPL och 117 § 3 mom. i StaPL.

I enlighet med 4 mom. betalas den retroaktiva pensionen inte till sjukförsäkringsfonden när invalidpensionen betalas som ett engångsbelopp. Bestämmelser om motsvarande förfarande finns för närvarande i 115 § 3 mom. i KomPL och 117 § 4 mom. i StaPL.

I 5 mom. föreslås det att när pension betalas enligt arrangemanget med sista pensionsanstalt med en beslutssammanställning som avses i 117 §, avses med det pensionsbelopp som åsyftas i 1 och 2 mom. det sammanlagda beloppet av de pensioner som ingår i beslutssammanställningen. Bestämmelsen motsvarar för närvarande bestämmelserna i 115 § 4 mom. i KomPL och 117 § 5 mom. i StaPL.

126 §. Dröjsmålsförhöjning. I paragrafen föreslås bestämmelser om utbetalning av dröjsmålsförhöjning. Enligt 1 mom. ska Keva betala den försenade pensionen förhöjd för dröjsmålstiden, om utbetalningen av pension som avses i denna lag försenas. Förhöjningen per år följer den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Skyldigheten att betala pensionen förhöjd gäller även sådana pensioner som pensionsanstalten betalar i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 117 §. De nuvarande motsvarande bestämmelserna finns i 121 § 1 och 2 mom. i KomPL och 118 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. gäller skyldigheten att betala pensionen förhöjd enligt 1 mom. inte den del av pensionen som betalas ut till en annan försäkrings- eller pensionsanstalt som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet eller till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa på grund av dessas regressanspråk. Nuvarande bestämmelser som motsvarar detta förfarande finns i 121 § 1 mom. i KomPL och 118 § 2 mom. i StaPL.

Enligt 3 mom. betalas dröjsmålsförhöjning inte, om dess belopp understiger 7,35 euro enligt 2015 års nivå. Till denna del motsvarar bestämmelsen nuvarande 123 § 2 mom. i KomPL och 118 § 3 mom. i StaPL.

127 §. Bestämning av dröjsmålsförhöjningen. I paragrafen föreslås bestämmelser om bestämning av dröjsmålsförhöjningen. Enligt 1 mom. ska en förhöjning av pension räknas ut för varje dag av dröjsmålstiden. Förhöjning av pension räknas dock inte ut förrän tre månader har förflutit från utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren hos Keva framställt sina anspråk samt en sådan utredning om pensionens grund som skäligen kan krävas av honom eller henne med beaktande även av Kevas möjligheter att inhämta utredning. Dröjsmålsförhöjningen räknas från förfallodagen för en sådan pensionspost som senare ska betalas med stöd av samma beslut. Nuvarande bestämmelser finns i 122 § 1 mom. i KomPL och 119 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. kan besvärsinstansen bestämma att förhöjningen beräknas från en senare tidpunkt, om ändring har sökts i Kevas beslut. Förutsättningen är att Keva visar att det under tiden för sökande av ändring har inträffat en väsentlig förändring i arbetstagarens omständigheter. För närvarande finns motsvarande bestämmelser i 122 § 2 mom. i KomPL och 119 § 2 mom. i StaPL.

Enligt 3 mom. är Keva inte skyldig att betala pensionen förhöjd för längre tid än från den dag pensionsanstalten har fått kännedom om att hindret inte längre föreligger, om utbetalningen av pension försenas av en omständighet som beror på pensionstagaren. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 123 § 1 mom. i KomPL och 119 § 3 mom. i StaPL.

Om utbetalningen av pension fördröjs till följd av en bestämmelse i lag eller avbrott i betalningsförmedlingen eller något annat liknande allmänt hinder, är Keva enligt 4 mom. inte skyldig att betala pensionen förhöjd för den dröjsmålstid som ett sådant hinder orsakat. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 123 § 1 mom. i KomPL och 119 § 3 mom. i StaPL.

128 §. Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren eller sjukkassan. I paragrafen föreslås bestämmelser om betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren eller sjukkassan. I paragrafen föreskrivs att en pensionstagare i regel inte har rätt till både lön och pension för samma tid. Enligt 1 mom. betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid, om Keva har beviljat en arbetstagare invalidpension eller arbetslivspension retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat arbetstagaren lön för sjukdomstid. Den kompletteringsdagpenning som betalas av en sjukkassa som avses i lagen om försäkringskassor (1164/1992) motsvarar lön som arbetsgivaren betalar, och pensionen betalas på ansökan till sjukkassan på samma sätt

RP 16/2015 rd

som till arbetsgivaren. Bestämmelsen motsvarar 124 § 1 mom. i KomPL och 120 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. iakttas i de fall där arbetsgivaren betalar lön till en arbetstagare för samma tid som den för vilken arbetstagaren får rehabiliteringspenning eller invalidpension och till pensionen hörande rehabiliteringstillägg vid betalning av rehabiliteringspenningen eller invalidpensionen och dess rehabiliteringstillägg samma förfarande som i 1 mom. bestäms om betalning av invalidpension. Till denna del motsvarar bestämmelsen nuvarande 124 § 4 mom. i KomPL och 120 § 2 mom. StaPL.

Enligt det föreslagna 3 mom. betalas pensionen för tiden med arbetsförmåga på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid, om en arbetstagare i stället för invalidpension har beviljats ålderspension retroaktivt på det sätt som avses i 49 § 3 mom. från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för sjukdomstid. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 124 § 2 mom. i KomPL och 120 § 3 mom. i StaPL.

Enligt 4 mom. betalas i de fall där Keva retroaktivt har beviljat en arbetstagare invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension i de fall som avses i 3 mom., och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för uppsägningstid i stället för lön för sjukdomstid, pension för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid. För närvarande finns motsvarande bestämmelse i 124 § 3 mom. i KomPL och 120 § 4 mom. i StaPL.

Enligt 5 mom. betalas pensionen, rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget inte till arbetsgivaren eller sjukkassan till den del betalning med stöd av 129 § ska ske till sjukförsäkringsfonden eller när arbetsgivaren eller sjukkassan med stöd av någon annan lag har fått ersättning för lön som de betalat. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 124 § 5 mom. i KomPL och 120 § 5 mom. i StaPL.

Paragrafens 6 mom. är nytt och enligt det tillämpas vad som ovan i 3 mom. föreskrivs om betalning av retroaktiv ålderspension till arbetsgivaren som ersättning för den lön för sjukdomstid som betalats för samma tid också om arbetstagaren beviljas ålderspension i stället för arbetslivspension på det sätt som avses i 61 §.

129 §. *Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden.* I paragrafen föreslås bestämmelser om betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden. Enligt 1 mom. betalas ålderspensionen, om en arbetstagare har fått dagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen för samma tid som den för vilken han eller hon beviljas ålderspension, till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den sjukdagpenning som har betalats för samma tid. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 125 § 3 mom. i KomPL och 121 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. betalas invalidpensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den dagpenning eller partiella sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen som har betalats för samma tid, om full invalidpension beviljas retroaktivt efter den primärtid som avses i 38 § 1 mom. och det för samma tid har betalats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 125 § 1 mom. i KomPL och 121 § 2 mom. i StaPL.

Enligt 3 mom. betalas rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget till sjukförsäkringsfonden till den del deras belopp motsvarar dagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen som betalats för samma tid, om rehabiliteringspenning eller rehabili-

teringstillägg beviljas retroaktivt för samma tid för vilken dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats till arbetstagaren. Bestämmelsen finns för närvarande i 125 § 2 mom. i KomPL och 121 § 3 mom. i StaPL.

130 §. *Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa.* I paragrafen föreslås bestämmelser om betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa. Enligt 1 mom. ska Keva på yrkande av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den arbetslöshetsdagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som har betalats för samma tid, om en arbetstagare har fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för samma tid för vilken han eller hon beviljas annan pension än partiell förtida ålderspension retroaktivt. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 126 § 1 mom. i KomPL och 122 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. ska Keva betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten på dess yrkande till den del pensionen motsvarar beloppet av den förmån som Folkpensionsanstalten betalat till ett för stort belopp för samma tid, om en arbetstagare tillfälligt har fått av Folkpensionsanstalten utbetalad garantipension enligt 20 § 2 mom. i lagen om garantipension eller pension enligt 72 § i folkpensionslagen eller ovan nämnda pension och bostadsbidrag enligt 8 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) för samma tid för vilken arbetstagaren med anledning av ändringssökande beviljas pension enligt denna lag retroaktivt. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 126 § 2 mom. i KomPL och 122 § 2 mom. i StaPL.

Enligt 3 mom. betalar Keva på yrkande av Folkpensionsanstalten en pension som Keva beviljat retroaktivt till Folkpensionsanstalten på det sätt som avses i 2 mom. även då Keva fortsätter att betala ut rehabiliteringsstöd som beviljats med anledning av ändringssökande, beviljar förmånstagaren familjepension enligt denna lag, i enlighet med 148 § rättar ett tidigare beslut, i övrigt justerar beloppet av en beviljad pension eller, efter ett beslut om rättelse, beviljar fortsatt rehabiliteringsstöd. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 126 § 2 mom. i KomPL och 122 § 3 mom. i StaPL.

Enligt 4 mom. betalas pension dock inte till Folkpensionsanstalten för att ersätta bostadsbidrag som betalats till ett för stort belopp, om inte retroaktiv pension samtidigt betalas för att ersätta den pension som Folkpensionsanstalten har betalat till ett för stort belopp. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 126 § 3 mom. i KomPL och 122 § 4 mom. i StaPL.

Enligt 5 mom. ska Keva på yrkande av Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av det studiestöd som har betalats för samma tid, om en arbetstagare har fått studiepenning eller bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994) för samma tid för vilken han eller hon retroaktivt beviljas annan pension än delinvalidpension. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 126 § 4 mom. i KomPL och 122 § 5 mom. i StaPL.

131 §. *Betalning av pension till kommunen eller ett organ enligt socialvårdslagen.* I paragrafen föreslås bestämmelser om betalning av pension till kommunen eller ett organ enligt socialvårdslagen. Enligt 1 mom. ska Keva till det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982) på dess yrkande betala den retroaktivt beviljade pensionen till den del pensionen till sitt belopp motsvarar det förskott som har betalats på utkomststödet i situationer där en arbetstagare har fått utkomststöd enligt 23 § i lagen om utkomststöd (1412/1997) i förskott. För närvarande finns motsvarande bestämmelse i 127 § 1 mom. i KomPL och 123 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. ska Keva på yrkande av en kommun eller samkommun till kommunen eller samkommunen betala pension för tiden i vård eller omvårdnad på institution eller i familjevård, för att användas på det sätt som föreskrivs i 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992), om en kommun eller samkommun har ordnat vård eller omvårdnad på institution eller familjevård för en pensionsberättigad. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 127 § 2 mom. i KomPL och 123 § 2 mom. i StaPL.

132 §. Tiden för framställande av regressanspråk. I paragrafen föreslås bestämmelser om tiden för framställande av regressanspråk. Enligt paragrafen betalas pensionen i de fall som avses i 128-131 § till arbetsgivaren, sjukkassan, sjukförsäkringsfonden, Folkpensionsanstalten, arbetslöshetskassan, kommunen, samkommunen eller ett organ som avses i socialvårdslagen endast under förutsättning att anspråket på betalning har framställts hos Keva minst två veckor före den dag då pensionen ska utbetalas. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 128 § i KomPL och 124 § i StaPL.

133 §. Betalning av pension till ett organ enligt socialvårdslagen på basis av samtycke. I paragrafen föreslås bestämmelser om betalning av pension till ett organ enligt socialvårdslagen på basis av samtycke. Enligt 1 mom. kan Keva med pensionstagarens samtycke besluta att pension enligt denna lag ska betalas till ett i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen avsett organ i den kommun där pensionstagaren är bosatt för att användas till vård av pensionstagaren och av en sådan person vars uppehälle pensionstagaren enligt 2 § i lagen om utkomststöd är skyldig att dra försorg om. Detta förutsätter att det sker med pensionstagarens samtycke och att betalning av pensionen till pensionstagaren själv inte kan anses ändamålsenligt på grund av hans eller hennes livsstil, sjukdom eller någon annan särskild orsak och en intressebevakare inte har förordnats för honom eller henne. För närvarande finns motsvarande bestämmelser i 127 § 3 mom. i KomPL och 125 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. kan en framställning om betalning av en förmån till ett organ som avses i 1 mom. göras av pensionstagaren, dennas make, någon annan anhörig, den som huvudsakligen sköter honom eller henne eller vederbörande organ i kommunen. Till denna del motsvarar bestämmelsen nuvarande 127 § 3 mom. i KomPL och 125 § 2 mom. i StaPL.

Enligt 3 mom. får pension inte i strid med pensionstagarens samtycke användas för något annat ändamål än för omvårdnaden under den månad för vilken pensionen utbetalats. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 127 § 3 mom. i KomPL och 125 § 3 mom. i StaPL.

134 §. Ordningen för utbetalning av pension. I paragrafen föreslås bestämmelser som motsvarar nuvarande 128 a § i KomPL och 126 § i StaPL om ordningen för utbetalning av pension. I paragrafen föreskrivs om ordningen för utbetalning av retroaktiv pension, när pension ska betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den. Eftersom ersättning enligt patientskadelagen föreslås bli primär i förhållande till arbetspensionen, slopas förmånen i denna paragraf.

135 §. Överföring eller pantsättning av pension. I paragrafen föreslås bestämmelser om överföring eller pantsättning av pension. Enligt 1 mom. får en pension enligt denna lag inte överföras på någon annan person. Ett avtal som avser pantsättning ska betraktas som ogiltigt. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 129 § 1 mom. i KomPL och 127 § 1 mom. i StaPL.

Enligt 2 mom. får kostnadsersättning som betalas enligt denna lag inte mätas ut. Till denna del motsvarar bestämmelsen nuvarande 129 § 2 mom. i KomPL och 127 § 2 mom. i StaPL.

136 §. Preskription av pension. I paragrafen föreslås bestämmelser om preskription av pension. Enligt paragrafen preskriberas rätten att få pension fem år efter den dag då pensionen borde ha betalats ut, om inte preskriptionen har avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionen börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 och 11 § i lagen om preskription av skulder (728/2003). Preskriptionstiden kan förlängas på det sätt som anges i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 110 § 3 mom. i KomPL och 129 § i StaPL.

137 §. Återkrav av pension som betalats utan grund. I paragrafen föreslås bestämmelser om återkrav av pension som betalats utan grund. Enligt 1 mom. ska den pension som betalats utan grund återkrävas, om pension har betalats till ett större belopp än vad mottagaren har rätt till. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 120 § 1 mom. i KomPL, 130 § 1 mom. i StaPL och 54 § 1 mom. i KyPL.

Enligt 2 mom. kan Keva helt eller delvis avstå från att återkräva en pension som betalats utan grund, om detta anses skäligt och betalningen av pensionen inte kan anses ha berott på pensionstagarens eller dennas företrädares svikliga förfarande. Keva kan avstå från att återkräva en pension som betalats utan grund även när det belopp som ska återkrävas är ringa. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 120 § 2 mom. i KomPL, 130 § 2 mom. i StaPL och 54 § 1 mom. i KyPL.

Enligt 3 mom. fattas återkravsbeslutet av den behöriga pensionsanstalten enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller den till den del Keva i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 7 kap. i denna lag utan grund har betalat pensioner eller förmåner enligt pensionslagarna för den privata sektorn. Keva ska dock ge en beslutssammanställning över de pensioner eller förmåner som återkrävs samt återkräva beloppet. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 120 § 4 mom. i KomPL.

Enligt 4 mom. ska beslut om återkrav av en pension som betalats utan grund fattas inom fem år räknat från den dag pensionen betalades ut. En fordran som fastställts genom beslut om återkrav preskriberas fem år efter det att beslutet meddelades, om inte preskriptionen har avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 och 11 § i lagen om preskription av skulder. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionstiden på fem år kan förlängas på det sätt som anges i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder. Bestämmelsen motsvarar nuvarande 120 § 5 mom. i KomPL, 130 § 4 mom. i StaPL och 54 § 2 mom. i KyPL.

138 §. Kvittning av pension som betalats utan grund. I paragrafen föreslås bestämmelser om kvittning av pension som betalats utan grund. Enligt 1 mom. kan Keva också återkräva pension som den betalat utan grund genom kvittning mot framtida pensionsposter. Från den pensionspost som i varje enskilt fall ska betalas ut får dock inte utan pensionstagarens samtycke dras av mer än en sjättedel av den del av pensionsposten som återstår efter det att förskott på skatt enligt lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) innehållits på pensionsposten. Bestämmelsen motsvarar för närvarande bestämmelserna i 120 § 3 mom. i KomPL, 131 § 1 mom. i StaPL och 55 § 1 mom. i KyPL.

Enligt 2 mom. ska som den pensionspost som avses i 1 mom. betraktas det sammanlagda beloppet av de pensionsposter som Keva i egenskap av sista pensionsanstalt ska betala, om Keva i egenskap av sista pensionsanstalt genomför återkravet genom kvittning. Motsvarande bestämmelser finns för närvarande i 120 § 4 mom. i KomPL, 131 § 2 mom. i StaPL och 55 § 2 mom. i KyPL.

9 kap. **Ändringssökande**

139 §. Sökande av ändring. I paragrafens 1 mom. föreslås en bestämmelse i vilken det konstateras var ändring kan sökas i Kevas beslut. Ändring i ett beslut som Keva har meddelat får sökas hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. Bestämmelser om nämnden finns i lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden (677/2005). Vid behandlingen av besvärärenden iakttas även förvaltningsprocesslagen (586/1996). För närvarande finns bestämmelserna i 153 § 1 mom. i KomPL och 154 § 1 mom. i StaPL.

I 2 mom. konstateras att en part genom besvär får söka ändring hos försäkringsdomstolen i ett beslut som besvärsnämnden för arbetspensionsärenden meddelat i ett besvärärende. Bestämmelser om försäkringsdomstolens ledamöter finns i lagen om försäkringsdomstolen (132/2003). Bestämmelser om rätten att söka ändring genom besvär hos försäkringsdomstolen finns för närvarande i 153 § 2 mom. i KomPL.

Enligt det föreslagna 3 mom. ska en part lämna in en besvärsskrift till Keva i båda fallen. Bestämmelsen motsvarar den nuvarande bestämmelsen i 159 § 1 mom. i KomPL.

140 §. Besvär över arbetstagarens pensionsavgift. I paragrafen föreskrivs om möjligheten att söka ändring genom besvär när det gäller arbetstagarens pensionsavgift som tas ut hos arbetstagaren med stöd av 168 §. Arbetstagaren kan av Keva kräva ett beslut om rättelse av pensionsavgiften och om Keva inte går med på omprövning, kan ändring i detta beslut sökas även hos besvärsnämnden och försäkringsdomstolen. Bestämmelsen finns för närvarande i 154 § 3 mom. i KomPL.

141 §. Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning. På en beslutssammanställning som Keva gett i egenskap av sista pensionsanstalt ska samma bestämmelser tillämpas som på beslut. Bestämmelserna om sökande av ändring, verkställighet av beslut samt omprövning och undanröjande av beslut gäller således också den beslutssammanställning som Keva som sista pensionsanstalt ger. När Kevas beslut ingår i en beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den privata sektorn gett i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring och behandlas besvärärendet enligt vad som föreskrivs i pensionslagarna för den privata sektorn. Om besvären gäller pensionsskydd som fastställs i enlighet med en pensionslag för den offentliga sektorn, är pensionsanstalten för den privata sektorn skyldig att begära utlåtande om besvären av Keva. Utlåtande behöver inte begäras om besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 153 § 4 mom. i KomPL.

142 §. Tid för sökande av ändring. Tiden för sökande av ändring är 30 dagar från den dag då parten fick del av Kevas eller besvärsnämnden för arbetspensionsärendens beslut. Om en part inte visar något annat i samband med sökandet av ändring, anses han eller hon ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades under den adress han eller hon uppgett. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 157 § 1 mom. i KomPL.

143 §. Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring. Enligt 1 mom. i den föreslagna bestämmelsen behandlas ett besvärärende alltid först som självrättelseärende vid Keva. Om kraven kan godkännas till alla delar, meddelar Keva ett rättelsebeslut i ärendet. En part har normal rätt att söka ändring i ett sådant beslut. Bestämmelsen finns för närvarande i 159 § 2 mom. i KomPL.

Enligt 2 mom. ska Keva meddela ett interimistiskt beslut i ärendet, om den godkänner kraven endast delvis. Ändring i interimistiska beslut får inte sökas. För närvarande finns motsvarande bestämmelse i 159 § 3 mom. i KomPL.

144 §. Rättelse av beslutssammanställning i samband med sökande av ändring. I paragrafen föreskrivs om det förfarande som tillämpas då det är fråga om en beslutssammanställning som Keva gett i egenskap av sista pensionsanstalt. Besvär över en beslutssammanställning ska lämnas till Keva. Om besvären även gäller pensionsskydd i enlighet med pensionslagar för den privata sektorn, ska Keva före behandlingen av ärendet begära utlåtande av en pensionsanstalt för den privata sektorn. Om det enbart är fråga om bedömning av arbetsförmågan, behöver utlåtande dock inte begäras. En bestämmelse om detta föreslås i 1 mom. För närvarande finns bestämmelsen i 160 § 1 mom. i KomPL.

Enligt 2 mom. ger Keva en ny, rättad beslutssammanställning, om samtliga pensionsanstalter vilkas beslut besvären gäller godkänner ändringssökandens yrkanden. Ändring i en ny beslutssammanställning får sökas på normalt sätt. För närvarande finns en bestämmelse om detta i 160 § 2 mom. i KomPL.

Paragrafens 3 mom. ska gälla bedömning av arbetsförmågan. När besvären gäller enbart bedömning av arbetsförmågan och Keva godkänner yrkandena i besvären, ger Keva en ny, rättad beslutssammanställning. Om det är fråga om en situation som avses i 119 § där Keva ska begära en bedömning av ändringssökandens arbetsförmåga av en pensionsanstalt inom den privata sektorn, och denna pensionsanstalt inte godkänner ändringssökandens yrkanden, hänskjuts besvären till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. I detta fall iaktas vid behandlingen av besvären bestämmelserna i 9 kap. i lagen om pension för arbetstagare. För närvarande finns motsvarande bestämmelse i 160 § 3 mom. i KomPL.

Enligt 4 mom. tillämpas vid behandlingen av ett besvärsskrift som gäller en beslutssammanställning eller ett ärende som gäller undanröjande eller rättelse av beslut vid besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller i försäkringsdomstolen pensionslagen för den offentliga sektorn, om inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen. För närvarande finns bestämmelsen i 160 § 4 mom. i KomPL.

145 §. Överföring av besvär till besvärinstans. I 1 mom. föreskrivs om en situation där Keva inte rättar sitt beslut. I detta fall ska den sända besvären och sitt eget utlåtande antingen till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller, om det är fråga om ett beslut som nämnden fattat, till försäkringsdomstolen. Besvären och utlåtandet ska tillställas besvärinstansen inom 30 dagar från besvärstidens utgång. Bestämmelsen finns för närvarande i 159 § 3 mom. i KomPL.

I 2 mom. föreskrivs om en situation där Keva godkänner ändringssökandens yrkanden efter det att besvärsskriften har lämnats in till besvärinstansen. Till den del Keva godkänner de yrkanden som framställts kan den meddela ett interimistiskt beslut. Keva ska utan dröjsmål underrätta besvärinstansen om det interimistiska beslutet. Ändring i ett interimistiskt beslut av detta slag får inte sökas separat. För närvarande finns motsvarande bestämmelse i 159 § 3 mom. i KomPL.

Enligt 3 mom. kan Keva avvika från den tidsfrist på 30 dagar som avses i 1 mom., om inhämtandet av tilläggsutredning som krävs med anledning av besvären förutsätter detta. Besvärsskriften och utlåtandet ska dock alltid tillställas besvärinstansen senast inom 60 dagar från besvärstidens utgång. För närvarande finns motsvarande bestämmelse i 159 § 4 mom. i KomPL.

Eftersom Keva i egenskap av sista pensionsanstalt alltid ska begära utlåtande i andra ärenden än sådana som enbart gäller bedömning av arbetsförmågan innan ärendet behandlas av en pensionsanstalt inom den privata sektorn till den del som besvären gäller det pensionsskydd som pensionsanstalten inom den privata sektorn ansvarar för, har Keva tid att behandla ett så-

dant ärende i 60 dagar. Om någon av de pensionsanstalter inom den privata sektorn som gett utlåtande inte rättar sitt beslut på det sätt som ändringssökanden har yrkat, ska besvärsskriften och utlåtandena om den lämnas till besvärinstansen inom 60 dagar från besvärstidens utgång. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 160 § 2 mom. i KomPL.

146 §. Besvär som kommit in efter tiden för sökande av ändring. Besvär kan tas till prövning, fastän de har lämnats in efter det att tidsfristen gått ut, om det har funnits vägande skäl till förse-ningen. För närvarande finns motsvarande bestämmelse i 162 § 4 mom. i KomPL.

147 §. Verkställighet av beslut. Enligt 1 mom. får Keva verkställa ett beslut trots att ändring har sökts till dess ärendet har avgjorts och avgörandet har vunnit laga kraft. Den nuvarande bestämmelsen finns i 161 § 1 mom. i KomPL.

I 2 mom. föreskrivs om verkställighet av Kevas och besvärsnämndens beslut. Besluten kan verkställas på motsvarande sätt som domar i tvistemål. Bestämmelsen finns i 161 § 2 mom. i KomPL.

148 §. Rättelse av ett lagakraftvunnet beslut på basis av ny utredning. Keva ska pröva ett ärende som avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut på nytt, om nya upplysningar framkommer i ärendet. Det tidigare lagakraftvunna beslutet hindrar inte i detta fall att en förman beviljas eller att en redan beviljad pension beviljas till ett större belopp. Även besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen kan när de behandlar ärenden som gäller ändringssökande bevilja en pension som tidigare förvägrats genom ett lagakraftvunnet beslut eller bevilja pensionen till ett större belopp än den tidigare beviljats genom ett lagakraftvunnet beslut, om det i ärendet kommer fram sådan ny utredning med stöd av vilken detta kan anses vara motiverat. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 162 § 5 mom. i KomPL.

149 §. Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut. I paragrafen föreskrivs om undanröjande av Kevas beslut. Enligt 1 mom. kan besvärsnämnden för arbetspensionsärenden undanröja ett lagakraftvunnet beslut eller en beslutssammanställning av en pensionsanstalt. Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden kan undanröja ett lagakraftvunnet beslut, om det har grundat sig på oriktig eller bristfällig utredning eller varit uppenbart lagstridigt. Keva eller den som saken gäller kan yrka på att beslutet undanröjs. Innan beslutet fattas ska besvärsnämnden bereda dem som saken gäller tillfälle att bli hörda. Ändring i ett beslut som gäller undanröjande av besvärsnämndens beslut får inte sökas hos försäkringsdomstolen. Bestämmelsen finns för närvarande i 162 § 1 mom. i KomPL.

I 2 mom. föreskrivs om undanröjande av beslut som meddelats av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen. En part kan hos försäkringsdomstolen ansöka om undanröjande av besvärsnämndens beslut under samma förutsättningar som om undanröjande av en pensionsanstalts beslut hos besvärsnämnden. På detta sätt avgör besvärsnämnden inte själv ett yrkande på undanröjande av sitt eget beslut, utan ärendet avgörs av den högsta besvärinstansen när det gäller arbetspensionsärenden, dvs. försäkringsdomstolen. Den nuvarande bestämmelsen finns i 162 § 2 mom. i KomPL.

Enligt 3 mom. kan Keva, om den yrkar att ett beslut ska undanröjas, ställa in utbetalningen av pensionen eller betala denna enligt sitt yrkande till dess ärendet har avgjorts på nytt. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 162 § 3 mom. i KomPL.

Ansökan om att ett beslut ska undanröjas ska lämnas in inom fem år från det att beslutet vann laga kraft. Av synnerligen vägande skäl kan ett beslut dock undanröjas även när ansökan har lämnats in för mer än fem år sedan från det att beslutet vann laga kraft. En bestämmelse om

detta föreslås i 4 mom. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 162 § 1 och 2 mom. i KomPL.

Enligt 5 mom. tillämpas 59 § i förvaltningslagen vid delgivning av hörande av den som har del i saken. Den nuvarande bestämmelsen finns i 162 § 6 mom. i KomPL.

150 §. *Nytt avgörande av ett ärende med anledning av retroaktivt beviljad primär förmån eller annan pension.* När pensionstagaren retroaktivt, efter det att beslutet har meddelats, beviljas en primär förmån eller någon annan pension som minskar den pension som Keva redan har beviljat, kan Keva utan undanröjande av beslutet eller samtycke av parten avgöra ärendet på nytt. Avgörande av ärendet på nytt förutsätter alltid att ett nytt överklagbart beslut meddelas.

Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 163 § i KomPL.

10 kap. **Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter**

151 §. *Kevas rätt att få uppgifter för att avgöra ett ärende och verkställa lagstadgade uppgifter.* Till paragrafen överförs bestämmelsen i 144 § i KomPL och 36 § i KyPL om Kevas och en besvärsinstans rätt att få uppgifter för att avgöra ett ärende och verkställa lagstadgade uppgifter. Med stöd av 1 mom. 1 punkten i paragrafen får Keva uppgifter av bl.a. pensionsanstalter, Pensionsskyddscentralen, Folkpensionsanstalten, försäkringsbolag som verkställer lagstadgade olycksfalls- och trafikförsäkringar samt privata arbetsgivare. Pensionsanstalter behöver i egenskap av sista pensionsanstalt uppgifter om den privata sektorns pensionsuppgifter och pensionsbelopp. För avdragen för primär förmån behöver Keva dessutom uppgifter om dagpenningar enligt olycksfalls- och trafikförsäkringslagen. Att få uppgifter av Folkpensionsanstalten har betydande inverkan även när det gäller det förfarande med förhandsanmälan som iaktas mellan arbetspensionssystemet och Folkpensionsanstalten när ett invalidpensionsärende behandlas. Uppgifter om anställningars giltighet och inkomster behövs av privata arbetsgivare. Rätten att få information begränsas att gälla endast situationer som avses i paragrafen och rätten gäller endast information som är nödvändig för skötseln av de uppgifter som avses i paragrafen.

Enligt 1 mom. 2 punkten har Keva och en besvärsinstans rätt att av läkare och andra yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården, verksamhetsenheter, den som verkställer rehabilitering samt socialserviceproducenter och vårdinrättningar få utlåtanden och andra nödvändiga uppgifter om arbetstagarens vård, rehabilitering och hälsotillstånd för avgörandet av ett anhängigt ärende. Rätten att av ovannämnda instans få utlåtande innebär ett utlåtande som utarbetats redan tidigare i ärendet. Keva eller en besvärsinstans kan t.ex. inte kräva att en privatläkare skriver ett nytt utlåtande för ett pensionsärende, om de inte ålägger den som ansöker om eller får invalidpension att genomgå nya undersökningar hos läkaren i fråga.

Enligt 2 mom. ska Keva ha rätt att av den pensionsanstalt som sköter pensionsskyddet enligt arbetspensionslagarna få nödvändiga uppgifter om pensionsskyddet enligt arbetspensionslagarna för att kunna lämna uppgifter som motsvarar pensionsutdraget och för förhandsrådgivning i arbetspensionsfrågor. Keva ska ha rätt att få motsvarande uppgifter också av Pensionsskyddscentralen.

Enligt 3 mom. får ovannämnda uppgifter också sökas via en teknisk anslutning utan särskilt samtycke av den som har del i saken.

152 §. *Pensionstagarens utredning om omständigheter i anslutning till pensionens belopp och pensionsrätten.* I paragrafen finns en allmän bestämmelse om pensionstagarens anmälningskyldighet. I 3 kap. i de avsnitt som gäller olika pensionslag finns bestämmelser om hurdana

RP 16/2015 rd

förändringar pensionstagaren ska anmäla till pensionsanstalten. Den nuvarande bestämmelsen finns i 145 § 6 mom. i KomPL och 10 § i KyPL.

153 §. *En offentlig arbetsgivares skyldighet att lämna uppgifter.* I paragrafen föreskrivs om Kevas medlemssamfunds, statliga arbetsgivares, kyrkliga arbetsgivares och Folkpensionsanstaltens skyldighet att lämna uppgifter till Keva och en besvärinstans. Med stöd av 1 mom. är arbetsgivaren skyldig att en gång i kvartalet meddela Keva sådana uppgifter om anställningen som hänför sig till pensionsrätten för personer som omfattas av lagen. Om en arbetsgivare underlåter att meddela pensionsanstalten de uppgifter som behövs eller meddelar dem senare än vad Keva förutsätter, ska pensionsanstalten ha rätt att fastställa en skälig förhöjning av betalningsandelen, dock så att betalningsandelen betalas förhöjd till högst det dubbla beloppet. De nuvarande motsvarande bestämmelserna finns i 146 § 1—3 mom. i KomPL och 35 § 1 mom. i KyPL.

I 2 mom. föreskrivs om arbetsgivarens skyldighet att på begäran lämna Keva och en besvärinstans uppgifter. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller sådana uppgifter som är nödvändiga för ordnandet av pensionskyddet och för avgörandet av ett anhängigt ärende, eller uppgifter som är nödvändiga vid verkställigheten av lagen. Den nuvarande bestämmelsen finns i 146 § 4 mom. i KomPL och 35 § 2 mom. i KyPL.

I 3 mom. finns en begränsningsbestämmelse om vilka uppgifter som kan lämnas till arbetsgivaren utan pensionssökandens samtycke när Keva begär uppgifter för behandlingen av ett pensions- och rehabiliteringsärende. Till arbetsgivaren får lämnas endast de uppgifter som är nödvändiga när pensionsärendet ska avgöras. I situationer som gäller rehabilitering får till arbetsgivaren lämnas endast de nödvändiga uppgifter som behövs för att utreda den rehabilitering som motsvarar en persons rehabiliteringsbehov eller för att ordna sådan yrkesinriktad rehabilitering som pensionsanstalten beviljar. För närvarande finns en bestämmelse om detta i 146 § 5 mom. i KomPL och 35 § 3 mom. i KyPL.

I 4 mom. föreskrivs om pensionsanstaltens rätt att granska uppgifterna i arbetsgivarens handlingar. Med handlingar avses utöver traditionella pappershandlingar även elektroniska handlingar och handlingar som är tillgängliga med andra hjälpmedel. Bestämmelsen finns för närvarande i 146 § 6 mom. i KomPL.

I 5 mom. föreskrivs att Keva har till uppgift att föra register över anställningar som gäller personer som omfattas av lagen och att i registret lagra de uppgifter som erhållits med stöd av 151 § och denna paragraf och som gäller frågor som påverkar personernas pensionsrätt. Pensionsanstalten ska också ha rätt att utfärda föreskrifter för en arbetsgivare om hur och enligt vilken tidtabell uppgifterna ska lämnas till Kevas register. Motsvarande bestämmelse finns i 146 § 7 mom. i KomPL och 35 § 4 mom. i KyPL.

154 §. *Avgiftsfria uppgifter.* Keva och en besvärinstans ska ha rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som de enligt denna lag har rätt att få. Om uppgifterna behövs i en viss form och detta förorsakar den som lämnar ut uppgifterna betydande merkostnader, ska kostnaderna dock ersättas. Kevas och besvärinstansens rätt att få utlåtande av bl.a. en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården gäller endast ett utlåtande som denna person redan tidigare har skrivit i samma ärende. Ett utlåtande av detta slag ska avgiftsfritt ges till Keva och besvärinstansen. Om ett nytt utlåtande behövs i ärendet, ska Keva ålägga arbetstagaren att genomgå undersökningar som utförs av en legitimerad läkare. Bestämmelser om den legitimerade läkarens rätt att få arvode för ett utlåtande som han eller hon skrivit finns i 107 §. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 144 § 3 mom. i KomPL och 36 § 3 mom. i KyPL.

155 §. *Arbetstagarnas och de pensionsökandes rätt att få uppgifter.* Bestämmelsen i 151 § i KomPL om arbetstagares rätt att få uppgifter överförs till paragrafen. I 2 mom. föreskrivs om Kevas skyldighet att på förhand informera pensionsökanden om varifrån uppgifter om honom eller henne kan inhämtas och vart uppgifterna i regel kan lämnas ut. Informationen kan lämnas genom en pensionsansökningsblankett eller på något annat motsvarande sätt.

156 §. *En offentlig arbetsgivarens rätt att få uppgifter.* I paragrafen föreskrivs om Kevas rätt att lämna uppgifter till en kommunal, statlig eller kyrklig arbetsgivare samt till Folkpensionsanstalten när den är arbetsgivare för sina tjänstemän. Keva ska ha rätt att lämna sådana uppgifter till en offentlig arbetsgivare som är nödvändiga för arbetsgivarens ekonomiförvaltning. Rätten innefattar lämnande av nödvändiga uppgifter för arbetsgivarens bokföring och löneadministration. Keva ska likaså ha rätt att lämna nödvändiga uppgifter om pensionsbeloppet till de arbetsgivare som har ansvaret för kostnaderna för beviljad invalidpension.

Keva ska dessutom kunna lämna uppgifter om att pension har beviljats för att arbetsgivaren ska kunna ordna sina personalärenden. Beviljande av t.ex. rehabiliteringsstöd ger inte arbetsgivaren rätt att avsluta ett anställningsförhållande, men för arbetsgivaren har informationen om detta betydelse t.ex. när en vikarie ska anställas. Uppgifter får inte lämnas om pensionsbeloppet, utan endast om tidpunkten då pensionen börjar eller slutar samt om pensionsslaget för personaladministrationen. Rätten att lämna uppgifter ska även gälla beviljad rehabilitering och rehabiliteringspenning. Uppgifter ska kunna lämnas endast om beviljad pension. Till arbetsgivaren lämnas således inte uppgifter om avslagsbeslut eller förhandsinformation om pensionsrätt. Uppgifter lämnas endast till den arbetsgivare från vars tjänst en person avgår med pension eller börjar beviljas rehabiliteringsförmån. Den nuvarande bestämmelsen fanns i 147 § i KomPL.

157 §. *Utlämnande av uppgifter till myndigheterna.* Enligt paragrafen har Keva rätt att lämna ut uppgifter till en myndighet som sköter åligganden som avses i EU:s grundförordning om social trygghet eller i en överenskommelse om social trygghet samt till skatteförvaltningen. Verkställigheten av åligganden enligt EU:s grundförordning om social trygghet och överenskommelser om social trygghet förutsätter utbyte av information med motsvarande utländska myndighet eller inrättning. Därför är bestämmelsen nödvändig. Till skatteförvaltningen kan lämnas ut sådana uppgifter som är nödvändiga för uppfyllandet av den övervakningsskyldighet som gäller en uppgift som avses i lagen om forskottsuppbörd. Motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 148 § 1 mom. 1 och 5 punkten. i KomPL.

158 §. *Utlämnande av uppgifter för utredning av brott och missbruk.* De försäkringssystem som verkställer den sociala tryggheten utgör en helhet där förmåner som utbetalas av ett system även påverkar förmåner och ansvaret i andra system genom avdrag av primära förmåner och bestämmelser om regressrätt. En arbetstagare kan få överlappande ersättningar från flera olika system för att han eller hon har meddelat sina förmåner fel eller av en eller annan orsak helt har underlåtit att meddela de förmåner som han eller hon får. I 1 mom. finns bestämmelser om vilka uppgifter Keva kan lämna till ett ministerium, skatteförvaltningen och anstalter eller sammanslutningar som sköter det lagstadgade socialskyddssystemet för sådan samkörning av personuppgifter och andra tillsynsåtgärder av engångsnatur som utförs för att utreda brott och missbruk som riktar sig mot den sociala tryggheten. Bestämmelsen gör det möjligt att slå samman uppgifter som enligt denna lag är sekretessbelagda med registeruppgifter gällande förmånstagare i andra socialskyddssystem för att utreda brott och missbruk.

I 2 mom. räknas upp de uppgifter som Keva med stöd av denna paragraf kan lämna ut. Keva ska ha rätt att lämna ut en persons identifieringsuppgifter, beloppen av utbetalda pensioner, uppgifter om arbetsgivaren samt andra motsvarande uppgifter, som är nödvändiga för den

samkörning av personuppgifter och annan tillsyn av engångsnatur som utförs för att utreda missbruk.

Enligt 3 mom. kan Keva vid behov lämna ut nämnda uppgifter också till polisen för brottsutredning och till åklagarmyndigheten, om dessa är nödvändiga för utredande av brott eller väckande av åtal.

Enligt 4 mom. ska Keva dock inte ha rätt att lämna ut uppgifter om en persons hälsotillstånd eller uppgifter som beskriver en persons behov av socialvård. En bestämmelse som motsvarar den föreslagna paragrafen finns för närvarande i 148 § 1 mom. 4 punkten i KomPL.

159 §. Utlämnande av uppgifter för frivilligt grupptilläggs-pensionsskydd. I paragrafen finns bestämmelser om rätten att lämna ut uppgifter om pensioner som tjänats in i enlighet med denna lag för skötseln och ordnandet av tilläggs-skydd. I paragrafen föreskrivs om Kevas rätt att lämna ut uppgifter till försäkringsbolag, om något av Kevas medlems-samfund har ordnat sådant icke-formbundet tilläggs-skydd för sin arbetstagarare som avses i 9 § i denna lag. Keva kan lämna ut uppgifter om pension som tjänats in enligt lag även i sådana fall då en privat arbets-givare har kompletterat det lagstadgade pensionsskyddet för sin arbetstagarare och pensions-tagaren har tjänat in pension även i enlighet med denna lag. En privat arbets-givare kan också ha ordnat tilläggs-pensionsskyddet genom att vara delägare i en pensionskassa enligt lagen om försäkringskassor eller genom att använda en pensionsstiftelse enligt lagen om pensionsstiftelser. Uppgifter kan lämnas ut för den fortgående skötseln av tilläggs-skyddet samt för överens-kommelse om nytt tilläggs-skydd, när det existerande tilläggs-pensionsarrangemanget ersätts med något annat motsvarande pensionsarrangemang som hänför sig till lagstadgat pensions-skydd. I detta fall lämnas uppgifter ut endast under förutsättning att det för Keva läggs fram en utredning av att det nya arrangemanget ersätter eller förlänger det tidigare arrangemanget. Keva kan lämna ut nödvändiga uppgifter även för fastställande av villkoren för ett nytt till-äggs-pensionsarrangemang. Uppgifter får inte ges ut om arbetstagararen har av sagt sig pensions-arrangemanget eller förbjudit utlämnandet av uppgifterna. Dessutom förutsätts det att de som omfattas av pensionsarrangemanget har informerats om rätten för den som ordnar tilläggs-skyddet att få nödvändiga uppgifter.

I 2 mom. föreskrivs om de uppgifter som Keva kan lämna ut i det skede då arbets-givaren söker någon som ordnar tilläggs-pensionsskyddet. I detta fall begär arbets-givaren i allmänhet anbud från flera ställen. För att kunna lämna ett anbud räknar t.ex. ett livförsäkringsbolag ut målbeloppet och kostnaderna för tilläggs-pensionen för de personer som ska försäkras. I detta skede har Keva rätt att endast lämna ut uppgifter om arbetstagararnas anställningsförhållanden, pensionsrätt, ålders- och könsfördelning och omständigheter som påverkar pensionsbeloppet utan arbetstagararens namn och personbeteckning.

Den nuvarande bestämmelsen om rätten att lämna ut uppgifter om ordnandet av tilläggs-pensionsskydd finns i 148 § 1 mom. 7—9 punkten i KomPL.

160 §. Utlämnande av uppgifter för arbetstagararnas grupplivförsäkring. Till paragrafen över-förs bestämmelsen i 148 § 1 mom. 6 punkten i KomPL om vilka uppgifter Keva får lämna ut till arbetstagararnas grupplivförsäkringspool, som sköter den ersättningsverksamhet som gäller arbetstagararnas grupplivförsäkring, till Lantbruksföretagararnas pensionsanstalt eller till Stats-kontoret för behandlingen och beviljandet av ett ersättningsärende som hör till en grupplivförsäkring. Det är fråga om uppgifter som behövs när det ska avgöras huruvida förutsättningarna för beviljande av ett försäkringsbelopp från grupplivförsäkringen uppfylls och dessa uppgifter hänför sig till förmåns-låtarens anställningsförhållande.

161 §. Vidareutlämnande av uppgifter. I 1 mom. föreskrivs om Kevas rätt att lämna vidare sekretessbelagda uppgifter som den fått från Pensionsskyddscentralen och andra pensionsanstalter som sköter arbetspensionssystem till en sådan instans som även annars har rätt att få dessa uppgifter med stöd av lag. En av dessa instanser är bl.a. Folkpensionsanstalten. För närvarande föreskrivs det om detta i 148 § 1 mom. 3 punkten i KomPL.

I 2 mom. föreskrivs om Kevas rätt att lämna vidare uppgifter som den fått med stöd av 151 § till Pensionsskyddscentralen och andra instanser som har hand om verkställigheten av arbetspensionsskyddet. En förutsättning är att dessa har rätt att få uppgifterna med stöd av lagen aningen av den offentliga arbetsgivaren själv eller av någon annan i 151 § nämnd instans eller, om det är fråga om en annan pensionsanstalt, av Pensionsskyddscentralen. Den nuvarande bestämmelsen finns i 148 § 1 mom. 2 punkten i KomPL.

Innan Keva lämnar ut uppgifter som avses i denna paragraf ska den med Pensionsskyddscentralen och andra pensionsanstalter komma överens om vilka uppgifter som får lämnas vidare och till vem. En bestämmelse om detta föreslås i 3 mom. Den nuvarande bestämmelsen finns i 148 § 2 mom. i KomPL.

162 §. Kevas ansvar när uppgifter vidareutlämnas. I paragrafen föreslås att innan Keva lämnar uppgifter vidare ska den försäkra sig om att den som tar emot uppgifterna har rätt att få dem.

Keva ansvarar också för att innehållet i de uppgifter som lämnas vidare är detsamma som när Keva fick uppgifterna av den som överlämnade dem. Bestämmelsen finns för närvarande i 148 § 3 mom. i KomPL.

163 §. Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning. I paragrafen föreslås bestämmelser om öppnande av en teknisk anslutning och om utlämnande av uppgifter med hjälp av den. I 29 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, offentlighetslagen) föreskrivs om en myndighets rätt att för en annan myndighet öppna en teknisk anslutning till sådana uppgifter i sitt personregister som den andra myndigheten enligt en i lag särskilt bestämd skyldighet ska beakta när den fattar beslut. Enligt bestämmelsen förutsätts det i fråga om sekretessbelagda uppgifter att det föreskrivs särskilt om utlämnande av en sådan uppgift. Det föreslås att innehållet i gällande 149 § i KomPL överförs till paragrafen. För Kyrkans centralfond är det inte längre nödvändigt att öppna en anslutning, eftersom fonden inte längre sköter uppgifter som gäller verkställigheten av pensionsskydd. Keva ska ha rätt att öppna en teknisk anslutning för sådana aktörer till sina personregister och till sådana uppgifter som instansen i fråga med stöd av denna eller någon annan lag har rätt att få för verkställigheten av sina uppgifter.

Enligt 2 mom. kan även de arbetsgivare som omfattas av det pensionsskydd som Keva sköter fullgöra skyldigheten att lämna uppgifter med hjälp av en teknisk anslutning. En pensionsanstalt kan också öppna en teknisk anslutning till Pensionsskyddscentralen och till andra pensionsanstalter för att de ska kunna lämna uppgifter till personen själv om den pension som han eller hon tjänat in enligt denna pensionslag.

Enligt 3 mom. får uppgifter som avses i 161 § 1 och 2 mom. lämnas med hjälp av en teknisk anslutning endast, om det i enlighet med 161 § 3 mom. har överenskommit om detta med Pensionsskyddscentralen eller dess pensionsanstalter av vilka den som öppnar anslutningen har fått de uppgifter som ska utlämnas.

Med hjälp av en teknisk anslutning får även sekretessbelagda uppgifter sökas. En bestämmelse om detta föreslås i 4 mom.

I 5 mom. föreslås att en pensionsanstalt innan en teknisk anslutning öppnas ska försäkra sig om att den som får anslutningen ser till att uppgifterna skyddas.

164 §. Uppgifter om ekonomiskt stöd till omyndiga. I paragrafen föreskrivs om Kevas skyldighet att underrätta förmyndarmyndigheten i en omyndigs hemkommun, om den omyndige har beviljats ekonomiskt stöd enligt 8 § 2 mom. För närvarande finns bestämmelser om denna skyldighet i 150 § i KomPL.

165 §. Uppgifter om rehabilitering till Folkpensionsanstalten. I paragrafen föreskrivs om Kevas skyldighet att underrätta Folkpensionsanstalten när den fattar beslut om rehabiliteringsåtgärder som avses i 22 § eller om rehabiliteringspenning. Den nuvarande bestämmelsen fanns i 152 § i KomPL.

11 kap. **Finansiering av pensionskyddet**

166 §. Arbetsgivarens pensionsavgift. I paragrafen föreskrivs om betalningen av arbetsgivarens pensionsavgift. För närvarande finns bestämmelser om olika offentliga arbetsgivares pensionsavgifter i lagen om kommunala pensioner, lagen om statens pensioner, pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan och lagen om Folkpensionsanstalten. Enligt paragrafen finns bestämmelser om de offentliga arbetsgivarnas pensionsavgifter på basis av medlemssamfund i lagen om Keva, i fråga om staten i lagen om finansiering av statens pensionsskydd, i fråga om evangelisk-lutherska kyrkan i lagen om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond och i fråga om Folkpensionsanstalten i 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001).

167 §. Fördelning av kostnader för återstående tid. I paragrafen föreskrivs om fördelningen av kostnaderna för återstående tid i enlighet med 83 och 84 § mellan Kevas medlemssamfund, staten, evangelisk-lutherska kyrkan och Folkpensionsanstalten, så att varje aktör ansvarar för den del av kostnaderna som arbetstagarens inkomst från den anställningen utgör av det totala beloppet inkomster för återstående tid.

168 §. Arbetstagarens pensionsavgift. Enligt 1 mom. är de arbetstagare som omfattas av tillämpningsområdet för pensionslagen för den offentliga sektorn skyldiga att betala arbetstagarens pensionsavgift. Också riksdagsledamöterna och medlemmarna av statsrådet samt de ledamöter av Europaparlamentet på vilka lagen om arvode och pension för den som valts till företrädare för Finland i Europaparlamentet (1184/1994) tillämpas ska betala pensionsavgift. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 133 § 1 mom. i KomPL och 136 § 1 mom. i StaPL.

Arbetstagarens pensionsavgift utgör en sådan andel av de inkomster som enligt 85 § ska beaktas i pensionen som motsvarar pensionsavgiftsprocentsatsen enligt 153 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom. För närvarande finns bestämmelser om detta i 133 § 2 mom. i KomPL och 136 § 1 mom. i StaPL.

169 §. Innehållning av arbetstagarens pensionsavgift. I paragrafen föreskrivs om innehållning av arbetstagarens pensionsavgift. Enligt 1 mom. är arbetsgivaren skyldig att innehålla arbetstagarens pensionsavgift i samband med löneutbetalningen. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 133 § 3 mom. i KomPL, 136 § 2 mom. i StaPL och 27 § 1 mom. i KyPL.

Om arbetstagarens pensionsavgift på grund av ett uppenbart fel inte har innehållits i samband med löneutbetalningen, kan en offentlig arbetsgivare i samband med löneutbetalningen innehålla avgiften i samband med högst de två därpå följande löneutbetalningarna. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom. För närvarande finns bestämmelser om detta i 133 § 5 mom. i KomPL, 137 § 1 mom. i StaPL och 27 § 3 mom. i KyPL.

Om arbetstagaren i samband med löneutbetalningen inte har betalats tillräcklig penninglön för innehållning av arbetstagarens pensionsavgift, men arbetstagaren dock tjänar in pensionskydd, kan en offentlig arbetsgivare enligt bestämmelsen i 3 mom. innehålla arbetstagarens pensionsavgift inom ett år i samband med följande löneutbetalningar. För närvarande finns bestämmelser om detta i 133 § 6 mom. i KomPL, 137 § 2 mom. i StaPL och 27 § 4 mom. i KyPL.

Enligt 4 mom. ska en offentlig arbetsgivare på arbetstagarens yrkande till arbetstagaren återbetala arbetstagarens pensionsavgift som har innehållits utan grund eller den del av avgiften som överstiger arbetstagarens lagstadgade pensionsavgift. För närvarande finns bestämmelser om detta i 133 § 7 mom. i KomPL, 140 § i StaPL och 29 § 1 mom. i KyPL.

170 §. Redovisning av arbetstagarens pensionsavgift. Enligt 1 mom. redovisar Kevas medlemsamfund arbetstagarens pensionsavgift, som är en del av ett medlemsamfunds förskottsbetalning, till Keva. Kevas delegation meddelar närmare föreskrifter om hur arbetstagarens pensionsavgift ska betalas. Paragrafens 1 mom. motsvarar till innehållet nuvarande 133 § 3 mom. i KomPL.

Enligt 2 mom. redovisas pensionsavgiften i fråga om en arbetstagare som är anställd av kyrkan och som omfattas av pensionsskyddet enligt denna lag till Kyrkans centralfonds konto på det sätt som bestäms av Keva. För närvarande föreskrivs det om detta i 27 § 2 mom. i KyPL.

171 §. Preskription av arbetstagarens pensionsavgift. I paragrafen föreskrivs om preskription av arbetstagarens pensionsavgift. Enligt 1 mom. ska Keva påföra en pensionsavgift som baserar sig på pensionslagen för den offentliga sektorn att betalas inom fem år från ingången av året efter den slutliga avgiftens förfallodag. En motsvarande bestämmelse finns för närvarande i 134 § 1 mom. i KomPL och 138 § 1 mom. i StaPL.

Om en arbetstgares arbetsinkomst utökas retroaktivt med till pension berättigande arbetsinkomster som är mer än fem år gamla, ska Keva på basis av dessa arbetsinkomster påföra pensionsavgiften inom tio år från den dag då denna pensionsavgift för anställningen i fråga hade förfallit till betalning. Bestämmelser om detta finns i 2 mom., som motsvarar gällande 138 § 2 mom. i StaPL.

172 §. Utsökning av pensionsavgift. I paragrafen föreslås bestämmelser om utsökning av pensionsavgift. För närvarande finns motsvarande bestämmelse i 134 § i KomPL och 139 § i StaPL. En pensionsavgift som Keva påfört med stöd av pensionslagen för den offentliga sektorn inklusive dröjsmålsränta får sökas ut utan dom eller beslut på det sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Bestämmelser om indrivning av dessa fordringar finns i lagen om indrivning av fordringar (513/1999).

173 §. Preskription av återbetalning av pensionsavgift som betalats utan grund. Enligt paragrafen preskriberas återbetalningen av arbetstagarens pensionsavgift som betalats utan grund fem år från ingången av året efter den dag då arbetstagarens pensionsavgift innehölls, om preskriptionen inte avbryts innan dess. Bestämmelser om avbrytande av preskription finns i 10 och 11 § i lagen om preskription av skulder. Preskriptionstiden på fem år kan förlängas med stöd av 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder.

12 kap. Särskilda bestämmelser

174 §. Kommunernas pensionsdelegation. Bestämmelser om kommunernas pensionsdelegation finns i 141 § i KomPL. Delegationen har en ordförande från social- och hälsovårdsministeriet samt fyra medlemmar som föreslås av arbetsgivarorganisationerna och fyra medlem-

mar som föreslås av arbetstagarorganisationerna. Eftersom antalet kommunala huvudavtalsorganisationer har minskat från fyra till tre, föreslås att delegationen ska ha tre medlemmar som föreslås av arbetsgivarorganisationerna och tre medlemmar som föreslås av arbetstagarorganisationerna.

För närvarande förordnas arbetsgivarmedlemmarna på förslag av den kommunala pensionsanstalten. Kommunala arbetsmarknadsverket har till uppgift att sköta kommunarbetsgivarnas intressebevakning i alla arbetsmarknadsfrågor och den deltar för närvarande även i de centrala pensionsförhandlingarna på arbetsmarknadscentralorganisationsnivå. Det är därför motiverat att Kommunala arbetsmarknadsverket företräder kommunarbetsgivarna även vid förhandlingar om kommunala pensionsfrågor i kommunernas pensionsdelegation. Därför föreslås i enlighet med normalpraxis vid arbetsmarknadsförhandlingar att pensionsdelegationens arbetsgivarmedlemmar förordnas på förslag av Kommunala arbetsmarknadsverket. De återstående tre medlemmarna förordnas på samma sätt som för närvarande, dvs. av de personer som de huvudavtalsorganisationer som avses i det kommunala huvudavtalet föreslagit. Ordföranden kommer som för närvarande från social- och hälsovårdsministeriet. Keva, som sakkunnig på och verkställare av pensionslagstiftningen, har synpunkter som fortfarande är nödvändiga, och därför föreslås det alltså att Keva ska ha rätt att utse en sakkunnigmedlem.

175 §. Statens pensionsdelegation. I paragrafen föreskrivs om statens pensionsdelegation. För närvarande finns bestämmelser om delegationen i 144 § i StaPL. Det föreslås att statens pensionsdelegations uppgifter och sammansättning förblir oförändrade. I 145 § i StaPL finns för närvarande bestämmelser om statens delegation för ärenden gällande arbetsoförmåga och rehabilitering. Eftersom det särskilt kommer att föreskrivas om Keva i lagen om Keva, tas bestämmelsen i fråga in i nämnda lag. Pensionsdelegationens mandatperiod är för närvarande tre år. Med tanke på enhetligheten föreslås det att mandatperioden förlängs till fyra år på samma sätt som i fråga om kommunernas pensionsdelegation.

176 §. Samarbete. Det föreslås att innehållet i 166 § i KomPL överförs till paragrafen. Enligt den paragrafen kan Keva i samarbete med Pensionsskyddscentralen och andra försäkrings- och pensionsanstalter samla in statistikuppgifter och avtala om samarbete även i andra frågor som gäller verkställigheten och utvecklingen av arbetspensionslagarna.

177 §. Ikraftträdande. Det föreslås att bestämmelser om lagens ikraftträdande utfärdas separat genom en lag om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.14 Lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn

1 §. Ikraftträdande. Enligt 1 mom. träder pensionslagen för den offentliga sektorn (OffPL) i kraft den 1 januari 2017.

Enligt 2 mom. tillämpas de ändrade bestämmelserna om s.k. sista pensionsanstalt i 118 § i OffPL på pensionsansökningar som blir anhängiga när lagen trätt i kraft.

I 3 mom. föreskrivs det särskilt om arbetslivspensionen och när den kan börja. En arbetstagare får rätt till arbetslivspension enligt alla arbetspensionslagar, och för att få den krävs minst 63 års ålder. Det är dock inte möjligt att få arbetslivspension, om den egna åldern för ålderspension redan har uppnåtts. Inom den privata sektorn är åldern för ålderspension högst 63 år ännu för den åldersklass som är född 1954. I praktiken kan alltså denna åldersklass inte få arbetslivspension. Arbetslivspension kan i praktiken beviljas tidigast från den 1 februari 2018. Arbetstagare vars personliga pensionsålder redan 2017 är högre än 63 år omfattas dock av tillämpningsområdet för pensionslagen för den offentliga sektorn. Fram till denna ålder är en an-

RP 16/2015 rd

ställning en förutsättning för att få bl.a. tilläggs pensionsandel. Inom den offentliga sektorn kan arbetslivspension således komma på fråga redan 2017. För att den tillämpningspraxis som gäller beviljande av pension inte under året ska utformas enbart utifrån offentlig anställning föreslås att även arbetslivspensioner enligt pensionslagen för den offentliga sektorn ska kunna beviljas först tidigast från den 1 februari 2018.

Enligt 4 mom. avses i denna lag med KomPL lagen om kommunala pensioner (549/2003), med StaPL lagen om statens pensioner (1295/2006) och med KyPL pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (261/2008).

Enligt 5 mom. ska OffPL tillämpas även på pensioner och förmåner som beviljats med stöd av KomPL, StaPL och KyPL. Bestämmelserna i OffPL om utbetalning av pension, återkrav, dröjsmålsränta, justering, indragning, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för pensionstagare gäller således också löpande pensioner som beviljats enligt dessa lagar. Detta gäller även andra bestämmelser av samma typ i OffPL eller bestämmelser som eventuellt senare kommer in i OffPL. Bestämmelsen gäller också pensioner som har beviljats enligt andra lagar med hänvisning till KomPL, StaPL eller KyPL eller till pensionsskydd enligt dessa lagar.

Enligt 6 mom. tillämpas de föreslagna bestämmelserna i 96 § 1 mom. 6 punkten och 99 § 2 mom. på ersättning i enlighet med patientskadelagen och lagen om ansvar i spårtrafik där försäkringsfallet har inträffat den 1 januari 2017 eller senare.

2 §. Lagar som upphävs. OffPL ersätter de lagar som nämns i 1 mom. Därför föreslås det att dessa upphävs.

I många olika lagar hänvisas det till de lagar som ska upphävas, särskilt till KomPL, StaPL och KyPL. I 2 mom. föreslås det därför att om det i någon annan lag, bestämmelse, någon av Europeiska unionens rättsakter eller överenskommelsen om social trygghet hänvisas till de upphävda lagarna, betraktas hänvisningen som en hänvisning till OffPL. Undantag från detta utgör en situation där det i OffPL eller denna lag föreskrivs att de upphävda bestämmelserna ska tillämpas.

3 §. Tillämpning av pensionslagen för den offentliga sektorn. Enligt 1 mom. tillämpas OffPL på arbetstagare från ikraftträdandet av lagen. I denna lag och i OffPL är det dock möjligt att föreskriva att gamla lagar till vissa delar ska tillämpas. Lagen ska tillämpas på alla arbetstagare som har en anställning hos något av Kevas medlemssamfund, staten, en församling inom evangelisk-lutherska kyrkan, en kyrklig samfällighet, ett domkapitel, kyrkostyrelsen eller Folkpensionsanstalten. Lagen ska även tillämpas på en arbetstagare som är anställd vid riksdagen samt på riksdagens justitieombudsman och biträdande justitieombudsman. Tillämpningsområdet för pensionslagen för den offentliga sektorn omfattar även de arbetstagare som enligt tidigare gällande bestämmelser har rätt till pensionsskydd enligt StaPL, t.ex. arbetstagare födda före 1980, och som övergick från anställning hos staten till anställning hos ett universitet.

I 2 mom. föreskrivs om pensionsskyddet för arbetstagare som är anställda vid statsunderstödda institutioner. Enligt lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel (382/1969) är en del av de anställda vid statsunderstödda institutioner sådana för vilkas löner och pensionskostnader statsunderstöd fås för en i lag eller förordning bestämd proportionell del. Dessa arbetstagare har rätt till pension som betalas av statens medel i tillämpliga delar enligt samma bestämmelser som gäller för personer i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande till staten. I samband med att StaPL stiftades upphävdes lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel, och pensionsskyddet för de anställda som omfattas av den lagen ordnades med stöd av lagen om införande av lagen om statens pensioner så att de omfattas av StaPL i

fråga om hela sitt pensionsskydd så länge som en arbetstagares anställning vid den institutionen fortgår. På motsvarande sätt omfattas dessa personer från tidpunkten för ikraftträdandet av denna lag av tillämpningsområdet för OffPL. Det krävs fortfarande att anställningen fortgår oavbrutet och även att anställningen fortgår vid en annan institution som avses i 2 mom. 1 punkten eller vid De vetenskapliga samfundens delegation, som avses i 2 punkten. Anställningen ska fortgå oavbrutet på det sätt som avses i denna lag om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn. Ny personal och en arbetstagare vars anställning har avbrutits omfattas av pensionsskyddet för den privata sektorn. De vetenskapliga samfundens delegation omfattas inte av tillämpningsområdet för lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel. Eftersom delegationen får en stor del av sina inkomster som statsunderstöd har saken tolkats så att även delegationens personal omfattades av den gamla lagen om statens pensioner. Det föreslås att samma förfarande som tillämpas vid institutioner som omfattas av lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel även tillämpas på personalen vid De vetenskapliga samfundens delegation. Den gamla personalen börjar omfattas av OffPL och ny personal börjar omfattas av pensionsskyddet inom den privata sektorn. Den gamla personalen omfattas fortsättningsvis av OffPL även när den övergår i tjänst hos de institutioner som nämns i 1 punkten och som tidigare omfattades av lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel.

4 §. Tillämpning av upphävda lagar. Syftet med bestämmelserna i OffPL är att pensionsförmånerna inte ska försämrats även om den gamla lagstiftningen upphävs. Därför ska den gamla lagstiftningen till vissa delar fortfarande vara tillämplig. Pensionslagstiftningen för kommunerna, staten och kyrkan har ändrats långt över hundra gånger under den tid lagarna har varit i kraft. När pensionslagarna ändras och i synnerhet när förmånerna försämrats ska i allmänhet det gamla pensionsskyddet lämnas oförändrat och ändringen ska bara gälla framtiden. De ändringar som gäller framtiden mildras också ofta genom övergångsbestämmelser. Ändringslagarnas ikraftträdandebestämmelser kan innehålla många övergångsbestämmelser. Exempelvis pensionsreformen 2005 verkställdes genom lag 679/2005, vars ikraftträdandebestämmelse innehåller 43 moment i KomPL och 38 moment i StaPL. På grund av detta finns det fortfarande flera hundra gamla övergångsbestämmelser som tillämpas.

Fastän det pensionsskydd som regleras i lagarna redan är 50 år gammalt kan en stor del av övergångsbestämmelserna fortfarande vara tillämpliga, eftersom pensionslagarna reglerar pensionsskyddet under hela arbetskarriären. Det är omöjligt att utreda huruvida det fortfarande finns arbetstagare som omfattas av tillämpningen av en enskild övergångsbestämmelse. Det är inte heller ändamålsenligt att i lagstiftningen eller ens i motiveringen till den konstatera alla övergångsbestämmelser under hela den tid lagarna har varit i kraft. Därför föreslås det att ett likadant förfarande iakttas som när KomPL och StaPL stiftades. I lagarnas införelagare föreskrivs helt kort att övergångsbestämmelserna iakttas genom en likadan bestämmelse som den som nu föreslås. Riksdagens grundlagsutskott godkände lösningen och den har i praktiken fungerat väl.

Enligt paragrafen tillämpas på tjänstgöringstid före ikraftträdandet av OffPL fortfarande lagar som varit i kraft tidigare och ikraftträdandebestämmelserna i lagar om ändring av dessa lagar när det gäller de bestämmelser som fastställer pensionsrätten. Däremot fastställs olika bestämmelser som gäller behandlingen av pensioner enligt OffPL. Detsamma gäller även olika bestämmelser om finansiering och organisering av pensioner. Gamla bestämmelser om pensionsrätt tillämpas både på anställningsförhållanden som har upphört före ikraftträdandet av OffPL och på anställningsförhållanden som fortgår när lagen träder i kraft i fråga om den tid som en person redan varit anställd.

5 §. Personlig pensionsålder. I samband med pensionsreformen 1995 fastställdes en personlig pensionsålder för de före 1960 födda arbetstagare som vid den tidpunkten var anställda hos en

kommun, staten, kyrkan och Folkpensionsanstalten. Pensionsåldern fastställdes på ett något annorlunda sätt för dem som omfattades av KomPL och för dem som omfattades av StaPL. En i det kommunala pensionssystemet vägd pensionsålder räknades ut med en dags noggrannhet mellan 63 och 65 år och i sådana fall där lagen om statens pensioner tillämpades fastställdes åldern enligt intervaller på 4 månader. Den personliga pensionsåldern innebär att en arbetstagare som förblir i tjänst fram till den tidpunkten har rätt till tilläggspensionsandel som tjänats in före 1995. Dessa personliga pensionsåldrar är allmänt taget högre än vad den lägsta åldern för ålderspension enligt OffPL är för olika åldersklasser. Vissa 1959 födda personer, vars personliga pensionsålder är 1–2 månader lägre än den framtida lägsta åldern för ålderspension, omfattas dock av den personliga pensionsåldern. I 1 mom. föreslås att dessa arbetstagare dock ska ha rätt att gå i ålderspension utan förtidsminskning i denna pensionsålder som är lägre än den lägsta åldern för ålderspension. Det finns sammanlagt ca 1 300 personer i denna grupp och de omfattas av KomPL.

Enligt 2 mom. är en förutsättning för att den personliga pensionsåldern ska bevaras fortsättningsvis att anställningsförhållandet fortgår oavbrutet fram till pensionsfallet.

6 §. Yrkesbaserad pensionsålder. De yrkesbaserade pensionsåldrarna upphävdes för den offentliga sektorn genom en ändring som trädde i kraft den 1 juli 1989. En arbetstagare som den 1 juli 1989 var i ett oavbrutet offentligt anställningsförhållande och omfattades av yrkesbaserad pensionsålder kunde dock fortfarande omfattas av de sänkta yrkesbaserade pensionsåldrarna. På grund av senare ändringar är förutsättningen för att en person ska omfattas av yrkesbaserad pensionsålder också ett oavbrutet anställningsförhållande inom den offentliga sektorn den 1 januari 1995. Ändringarna av de yrkesbaserade pensionsåldrarna verkställdes för kommunernas del genom lagen om ändring av lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (110/1989 och 518/1994) och för statens del genom lagen om ändring av lagen om statens pensioner (103/1989). För att en arbetstagare skulle uppnå denna rätt måste han eller hon välja det yrkesbaserade pensionsålderssystemet. Tiden för att välja system gick ut i slutet av 1996 när det gäller kommunerna och den 30 juni 1999 när det gäller de övriga systemen. Bland annat arbetstagare som arbetar i vård-, undervisnings- och säkerhetsbranschen har yrkesbaserad pensionsålder. I det kommunala systemet finns ca 4 900 personer och i det statliga pensionssystemet finns ca 3 500 personer som har valt yrkesbaserad pensionsålder och som fortfarande är anställda hos kommunerna, staten och kyrkan när ändringen träder i kraft. I kyrkans tjänst finns dessutom ca 100 personer. I 1 mom. föreslås att dessa personer ska kunna gå i ålderspension utan förtidsminskning när de uppnått den yrkesbaserade pensionsåldern, fastän den är lägre än den lägsta åldern för ålderspension enligt OffPL.

De yrkesbaserade pensionsåldrarna är delvis avsevärt lägre än den allmänna lägsta åldern för ålderspension. Eftersom det föreslås att pensionsåldern för alla arbetstagare som är födda 1955 eller senare och som omfattas av den allmänna pensionsåldern ska höjas, föreslås motsvarande höjning av pensionsåldern för dem som omfattas av yrkesbaserad pensionsålder. Eftersom personer födda samma år har olika yrkesbaserade pensionsåldrar, föreslås det att en höjning av pensionsåldern görs utifrån det år då pensionsåldern uppnås. Om en arbetstagare uppnår den yrkesbaserade pensionsåldern 2018 höjs hans eller hennes yrkesbaserade pensionsålder således enligt förslaget med tre månader. Pensionsåldern för dem som uppnår den yrkesbaserade pensionsåldern 2019 stiger med sex månader, 2020 stiger pensionsåldern med nio månader, 2021 med ett år, 2022 med ett år och tre månader, 2023 med ett år och sex månader, 2024 med ett år och nio månader och 2025 eller senare stiger den med två år. Mer än så här stiger den yrkesbaserade pensionsåldern inte. Pensionsåldern stiger inte heller någonsin över den lägsta åldern för ålderspension i den egna åldersklassen.

Eftersom den yrkesbaserade pensionsåldern för personer i kommunal tjänst redan kan vara nära den allmänna pensionsåldern, stiger den dock inte högre än den allmänna lägsta åldern

RP 16/2015 rd

för ålderspension på grund av den nämnda förhöjningen. En bestämmelse om detta föreslås i 3 mom.

En förutsättning för att den yrkesbaserade pensionsåldern ska bevaras är att anställningen fortgår oavbrutet fram till pensionsfallet.

7 §. Rätt till ålderspension vid avgångsålder. I vissa av speciallagarna har en lägre avgångsålder än den allmänna avgångsåldern fastställts för arbetstagarna. Denna avgångsålder kan vara lägre än den allmänna lägsta åldern för ålderspension. En person i avgångsåldern har dock i allmänhet även rätt till ålderspension. Avgångsåldrar av detta slag gäller för närvarande för t.ex. poliser och vissa civila personer i försvarsmaktens tjänst. I paragrafen föreslås det att arbetstagare som omfattas av en sådan avgångsålder som är lägre än den allmänna lägsta åldern för ålderspension fortfarande ska ha rätt till ålderspension utan förtidsminskning i denna avgångsålder. En förutsättning är att anställningen upphör. Denna bestämmelse gäller inte dem som hör till det militärpensionssystem som anges i OffPL.

8 §. Intjänande av pension före 1995. Inom den offentliga sektorn reviderades pensionsskyddet genom de ändringar som trädde i kraft vid ingången av 1993 och 1995. Den offentliga sektorn hade en bättre pensionstillväxt än den privata sektorn, nämligen en tillväxt på 2 procent per år. Man avstod från denna tillväxt så att pensionstillväxten var 1,5 procent per år, om arbetstagarens anställning började den 1 januari 1993 eller senare. Om anställningen har börjat före nämnda tidpunkt, bibehölls den bättre pensionstillväxten fram till utgången av 1994 och gällde i alla andra anställningar som var i kraft före denna tidpunkt. Denna bättre pensionstillväxt var dock bunden till 65 års pensionsålder. När pensionsskyddet reviderades 2005 fick alla rätt att gå i ålderspension efter det att de hade fyllt 63 år. Om en arbetstagare som hade omfattats av en pensionstillväxt på 2 procent går i ålderspension innan hans eller hennes pensionsålder på 65 år eller gällande yrkesbaserade pensionsålder uppfylls eller före avgångsåldern, omvandlas hans eller hennes pension för tiden före 1995 enligt det då aktuella förslaget så att den motsvarar denna lägre pensionsålder, dvs. pensionstillväxten är ca 1,8 procent per år. Denna ändring av pensionsskyddet gäller dock inte längre arbetstagare som är födda 1960 eller senare. Det föreslås att en motsvarande bestämmelse tas in i paragrafens 1 mom.

Inom den offentliga sektorn gällde före 1995 även ett tilläggspensionssystem där pensionstillväxten var 2,2 procent per år. Man avstod från detta tilläggsskydd så att de som anställs den 1 januari 1993 eller senare inte längre kunde börja omfattas av tilläggsskyddet. Pensionstillväxten enligt tilläggsskyddet för personer med oavbruten anställning upphörde i slutet av 1994. Den tilläggspension som tjänats in betalades dock ut om arbetstagaren fortsatte sin anställning fram till sin personliga eller yrkesbaserade pensionsålder eller avgångsålder. I reformen 2005 bevarades på motsvarande sätt denna rätt. Arbetstagare som är födda 1960 eller senare får tilläggspension, om de hade fortsatt sin anställning fram till 63 års pensionsålder. I 2 mom. föreslås en motsvarande bestämmelse. För personer födda 1960 eller senare är tilläggsskyddet dock bundet till det villkor att anställningen fortgår oavbrutet fram till den lägsta ålder för ålderspension som fastställts för varje åldersklass enligt OffPL. En arbetstagare får tilläggsskyddet också om han eller hon medan anställningen fortgår blir arbetsoförmögen i den utsträckning som berättigar till invalidpension eller arbetslivspension.

Inom den offentliga sektorn har en hel del uppgifter överförts från staten till kommunerna och tvärtom. Vid dessa överföringar har personalens pensionsförmåner i allmänhet tryggats så att tilläggsskyddet har bevarats med hjälp av speciallagstiftning oberoende av bytet av arbetsgivare. Inom den offentliga sektorn gällde dessutom före 1995 en bestämmelse som utlöser tilläggsskyddet. Om en person inom något offentligt system hade rätt till tilläggsskydd och han eller hon hade anställning inom något annat offentligt system, fick han eller hon sin pension också därifrån i överensstämmelse med tilläggsskyddet. Alla dessa övergångsbestämmelser

bibehålls i reformen 2005. Ett motsvarande skydd föreslås bli bevarat genom 3 mom. i denna paragraf även när OffPL träder i kraft.

9 §. *Förutsättning att en anställning fortgår oavbrutet.* Kravet på att tilläggspensionsskyddet och den yrkesbaserade pensionsåldern bibehålls har alltid varit bundet till att personens anställning har fortgått fram till hans eller hennes pensionsålder eller fram till det att han eller hon blev arbetsoförmögen. Före reformen 1995 gällde det s.k. kravet på slutkarens. Man avstod från slutkarens 1995 och förutsättningen för att få tilläggspension var att anställningen hade fortgått oavbrutet fram till pensionsfallet. Kravet på oavbruten anställning granskades enligt olika lagar för olika arbetsgivares del så att när det gällde kommuner måste arbetstagaren fortsättningsvis vara anställd hos ett av Kevas medlemsamfund, när det gällde staten måste arbetstagaren fortsättningsvis vara anställd hos staten och när det gällde kyrkan måste arbetstagaren fortsättningsvis vara anställd hos en församling eller andra arbetsgivare som omfattades av KyPL.

I reformen 2005 ändrades definitionen på oavbruten anställning så att årsinkomsterna följdes. Om en arbetstagare hade årsinkomster inom vart och ett av de olika systemen till ett belopp av minst 8 178 euro enligt 2015 års nivå, ansågs anställningsförhållandet vara oavbrutet. Om arbetstagaren under något år inte nådde upp till det beloppet, kontrollerade man om anställningen faktiskt hade varit oavbruten från 2005 fram till pensionsfallet, och arbetsgivarbyte var tillåtet inom systemen. Det föreslås att dessa förutsättningar fortfarande bibehålls när man granskar huruvida anställningsförhållandena varit oavbrutna, och en bestämmelse om detta tas in i 1 mom.

I 2 mom. föreskrivs om kravet på oavbruten anställning från och med ingången av 2017 när OffPL träder i kraft. Granskningen görs fortfarande på samma sätt som det förutsätts i bestämmelserna från 2005, dvs. separat för varje system så att man fortfarande separat granskar arbetsgivare som omfattas av tillämpningsområdet för KomPL, StaPL och KyPL och anställningar hos dessa arbetsgivare samt fortsatt anställning vid Folkpensionsanstalten. Om arbetstagaren under något år inte når upp till inkomstgränsen, förutsätts anställningsförhållandet fortfarande vara oavbrutet från och med ingången av 2005.

10 §. *Rätt till partiell förtida ålderspension för personer som omfattas av yrkesbaserad pensionsålder eller avgångsålder.* Det är möjligt för en arbetstagare att gå i partiell förtida ålderspension efter det att 61 års ålder eller senare 62 års ålder har uppnåtts. I fråga om partiell förtida ålderspension minskas pensionsbeloppet med en förtidsminskningskoefficient, om arbetstagaren väljer att ta ut pension före den allmänna lägsta åldern för ålderspension. Om en arbetstagare som omfattas av yrkesbaserad pensionsålder eller avgångsålder har rätt till full ålderspension före den allmänna lägsta åldern för ålderspension, kan han eller hon inte gå i partiell förtida ålderspension förrän denna ålder har uppnåtts, eftersom pensionsbeloppet i detta fall är slutgiltigt mindre än det som han eller hon skulle ha rätt till i form av ålderspension. Därför föreslås att det i paragrafen tas in en bestämmelse om att en sådan person inte kan få partiell förtida ålderspension före den allmänna lägsta åldern för ålderspension.

11 §. *Beloppet av partiell förtida ålderspension för tiden före 1995.* När arbetstagare som är födda före 1960 går i partiell förtida ålderspension justeras pensionstillväxten före 1995 med samma omvandlingskoefficient som den som föreslås i 8 § och som ska gälla dem som går i ålderspension innan de har fyllt 65 år.

På samma sätt fastställs den pension som tjänats in även för de arbetstagare som har personlig eller yrkesbaserad pensionsålder eller som omfattas av avgångsålder, om de går i partiell förtida ålderspension innan de har uppnått denna ålder. En bestämmelse om detta föreslås i 2 mom.

RP 16/2015 rd

I 3 mom. däremot föreslås att omvandlingen inte görs för arbetstagare som är födda 1960 eller senare, eftersom omvandlingen av den pension som tjänats in inte längre gäller dem i reformen 2005.

12 §. Pension efter partiell förtida ålderspension. En förutsättning för att få tilläggsskydd är att anställningen fortgår fram till den personliga eller yrkesbaserade pensionsåldern eller avgångsåldern. Om en person med partiell förtida ålderspension fortsätter en anställning vid sidan av pensionen så att anställningen uppfyller förutsättningen för oavbruten anställning i 9 § när han eller hon övergår från partiell förtida ålderspension till ålders-, invalid- eller arbetslivspension, har han eller hon rätt till tilläggspension som tjänats in före 1995 i fråga om den andel som inte ännu lyfts som pension.

Enligt 2 mom. ska även en 1960 eller senare född arbetstagare som inte har en yrkesbaserad pensionsålder eller omfattas av en i 7 § avsedd avgångsålder och vars anställningar under partiell förtida ålderspension uppfyller de krav på kontinuitet som anges i 9 § fram till den lägsta ålder för ålderspension som avses i 10 § 2 och 3 mom. i OffPL ha rätt till tilläggspensionsandel i den pensionsandel som har tjänats in, men ännu inte har beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började. En arbetstagare ska ha motsvarande rätt, om han eller hon medan anställningen pågår blir arbetsoförmögen på det sätt som förutsätts för att invalidpension eller arbetslivspension ska fås.

13 §. Tillämpning av 17 års åldersgräns. I paragrafen föreslås bestämmelser om den tidpunkt från vilken en person under 18 år börjar tjäna in pension då lagen träder i kraft. När lagen träder i kraft tjänas pension in för en person som har fyllt 17 år från tidpunkten för ikraftträdandet av lagen. Den föreslagna nedre åldersgränsen på 17 år ska tillämpas på de arbetsinkomster som arbetstagare födda efter 1999 har och som har tjänats in 2017 eller senare.

14 §. Slutålder för återstående tid och övergång till ålderspension för en arbetstagare som har valt en yrkesbaserad pensionsålder eller omfattas av avgångsålder. Slutåldern för återstående tid är den lägsta ålder för ålderspension som fastställts för varje åldersklass enligt OffPL. Eftersom de som omfattas av yrkesbaserad pensionsålder eller avgångsålder ska ha rätt att gå i ålderspension före den egentliga åldern för ålderspension har uppnåtts, föreslås det att även slutåldern för återstående tid i deras invalidpensioner fastställs utifrån denna ålder som är lägre än den allmänna pensionsåldern. Den yrkesbaserade pensionsåldern och avgångsåldern ska vara slutåldern för återstående tid, om den är lägre än den lägsta åldern för ålderspension enligt 10 § i OffPL. Invalidpension och eventuell arbetslivspension ändras till ålderspension i slutåldern för återstående tid. Likaså ändras delinvalidpensionen till ålderspension som är lika stor som full invalidpension även i denna lägre yrkesbaserade pensionsålder eller avgångsålder. För anställningar under dessa pensioner ska en arbetstagare ha rätt till pension från samma tidpunkt dock under förutsättning av anställningen i fråga har upphört. Om anställningen fortsätter, inträder rätten till pension först när anställningen upphört.

15 §. Uppskovsförhöjning. I 1 mom. föreskrivs det om rätten för en arbetstagare född 1948 eller tidigare till uppskovsförhöjning enligt gällande lag. Med avvikelse från den föreslagna 12 § i OffPL beräknas uppskovsförhöjningen från ingången av den månad som följer på den månad under vilken 68 års ålder uppnås.

I 2 mom. föreskrivs att uppskovsförhöjning enligt 12 och 16 § i OffPL kan beräknas i ålderspensionen och den partiella förtida ålderspensionen tidigast från ingången av 2017 för att den pensionstillväxt på 4,5 procent som var i kraft före lagens ikraftträdande och uppskovsförhöjningen inte beräknas på pensionen för samma tid.

I 3 mom. föreskrivs om uppskovsförhöjning som ska beräknas på ålderspensionen för arbetstagare födda 1939 och tidigare, eftersom pensioner av detta slag fortfarande kan beviljas så att pensionsfallet är 2017 eller senare. Med avvikelse från den föreslagna 12 § i OffPL är uppskovsförhöjningen 0,6 procent för varje uppskjuten månad och uppskovsförhöjningen beräknas från ingången av månaden efter den månad under vilken 65 års ålder uppnås. Det föreslås att uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad under vilken 65 års ålder uppnås.

16 §. Höjd pensionstillväxt under övergångsperioden. I 1 mom. föreskrivs om höjd pensionstillväxt på 1,7 procent för arbetstagare i åldern 53—62 år under övergångsperioden. Pension tjänas in enligt den höjda pensionstillväxten fram till utgången av 2025, om arbetstagaren inte samtidigt får någon sådan arbetspensionslagsenlig förmån som grundar sig på det egna arbetet eller vissa av lantbruksföretagares förmåner än deltidspension eller partiell förtida ålderspension. Även lantbruksföretagares avträdelsetöd förhindrar höjd pensionstillväxt. Med förmån enligt arbetspensionslagarna avses pensioner och förmåner enligt de lagar som nämns i 3 § 4 punkten i OffPL. Pension från utlandet eller en motsvarande förmån hindrar inte att pension tjänas in enligt höjd pensionstillväxt. Dessutom ska det i momentet finnas bestämmelser om pensionstillväxt i situationer där tillväxtprocenten förändras under kalenderåret. Den sistnämnda bestämmelsen ska motsvara gällande 40 § 2 mom. i KomPL.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om beräkning av beloppet av den teoretiska pensionen. EU:s grundförordning om social trygghet förutsätter att arbete som har utförts i andra EU- eller EES-länder jämställs även när det gäller fastställelse av pensionstillväxt med arbete som har utförts i Finland. Vid beräkning av den teoretiska pensionen ska därför även sådan höjd pensionstillväxt under övergångsperioden som är större än pensionstillväxten på 1,5 procent i 1 mom. beaktas på samma sätt som för närvarande tillväxtprocent som är större än en pensionstillväxt på 1,5 procent beaktas. Enligt bestämmelsen ska till en teoretisk pension som beräknats enligt en pensionstillväxt på 1,5 procent fogas ett särskilt tillägg som har beräknats utifrån skillnaden mellan den höjda pensionstillväxten under övergångsperioden och en tillväxtprocent på 1,5 procent. Det särskilda tillägget beräknas på basis av arbetsinkomsterna i Finland.

I 3 mom. föreskrivs om en övergångsbestämmelse om pensionsavgiften för 53—62-åringar åren 2017—2025. Under övergångsperioden är pensionsavgiften för 53—62-åriga arbetstagare höjd på grund av den höjda intjäningsprocent som avses i 1 mom. Den höjda arbetspensionsförsäkringsavgiften är 1,5 procentenheter högre än den arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som avses i 153 § i ArPL.

17 §. Deltidspension. I paragrafen föreskrivs om tillämpningen av bestämmelserna om deltidspension i gällande lag efter det att de föreslagna ändringarna har trätt i kraft. Det ska vara möjligt att gå i deltidspension ännu den 1 januari 2017 men inte därefter. På arbete som utförs jämsides med deltidspensionen tillämpas de nya bestämmelserna om pensionstillväxt i OffPL och på pensioner som beviljas därefter bestämmelserna om uppskovsförhöjning i OffPL. Även åldern för ålderspension fastställs enligt de nya bestämmelserna i OffPL och bestämmelserna i denna införandelag. Om deltidspensionen är indragen över sex månader, har inte arbetstagaren längre rätt att få den.

Även för att tilläggspensionen ska bevaras för tiden före 1995 förutsätts att deltidspensionen fortsätter fram till den personliga pensionsåldern.

18 §. Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder. I paragrafen föreslås bestämmelser om att det till arbetstagare som är födda 1954—1958 ska sändas ett arbetspensionsutdrag 2017 enligt den föreslagna 115 § i OffPL. På grund av tidpunkten för lagens ikraftträdande hinner

man inte sända ett arbetspensionsutdrag till alla arbetstagare i dessa åldersklasser fem år före den lägsta åldern för ålderspension. Med arbetspensionsutdraget anges en uppskattning av arbetstagarens målsatta pensionsålder och av beloppet av hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern.

19 §. *Ålderspension efter arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar.* I paragrafen föreskrivs om rätten enligt 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av KomPL (801/2012) och 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av StaPL (802/2012) för arbetstagare födda före 1958 att gå i ålderspension utan förtidsminskning. Genom bestämmelsen säkerställs det att skyddsbestämmelsen i fråga tillämpas även efter att de i propositionen föreslagna pensionsåldrarna för respektive åldersklass trätt i kraft.

20 §. *Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden.* I 1 mom. föreslås bestämmelser om att åldersgränserna för pension ska anpassas till förändringen i livslängden i enlighet med 95 § i OffPL och 83 § i ArPL för första gången 2027 för arbetstagare som är födda 1965.

Enligt 2 mom. ska livslängdskoefficienten tillämpas på invalidpensionens pensionsdel för återstående tid för första gången 2027, när den föreslagna förmildrade livslängdskoefficienten ska tillämpas för första gången.

21 §. *Rätt till pension enligt pensionsåldern i tilläggsarrangemanget.* I paragrafen föreskrivs om tidigareläggning av pension enligt OffPL när arbetstagaren har rätt till ålderspension med stöd av 9 § i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare eller 30 b § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare före den lägsta ålder för ålderspension som anges i 10 § i OffPL. För en anställning som omfattas av OffPL kan pension fås från motsvarande ålder tillsammans med pension som tjänats in från en privat anställning. Förtidsminskningen är 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för pensionen tidigarelägs före den ålder som anges i 10 § i OffPL.

Efter bolagiseringen av statliga inrättningar (t.ex. statsjärnvägarna och post- och televerket) har arbetstagarens anställning varit privat anställning. I dessa fall kan ett gällande arbetsförhållande som omfattas av ArPL vara förknippat med tilläggsarrangemang. En person som omfattas av tilläggsarrangemangen kan ha en pensionsålder enligt minimipensionsskyddet som överensstämmer med anställningsvillkoren och som är lägre än den åldersgräns som berättigar till allmän ålderspension, eller tilläggsarrangemangsskyddet är uppbyggt med tanke på att grundpension fås i en ålder som är lägre än denna. Med stöd av den föreslagna bestämmelsen kan en arbetstagare få ett förtida fribrev som tjänats in för anställning som omfattas av OffPL från motsvarande ålder med pension som tjänats in från ett privat arbetsförhållande.

22 §. *Förtida ålderspension.* Inom den offentliga sektorn har rätten att gå i förtida ålderspension fortfarande varit i kraft. Bestämmelser om denna rätt finns i lagen om ändring av lagen om kommunala pensioner (713/2004) och lagen om ändring av lagen om statens pensioner (679/2004). Denna rätt har arbetstagare födda före 1960 som har en personlig pensionsålder. En sådan arbetstagare har rätt att gå i förtida ålderspension tre år före sin personliga pensionsålder. Rätten att gå i förtida ålderspension föreslås bli slopad när denna lag träder i kraft, dvs. det är inte längre möjligt att gå i förtida ålderspension efter den 31 december 2016.

23 §. *Mandatperioden för Kommunernas pensionsdelegation och Statens pensionsdelegation.* Mandatperioden för nuvarande Kommunernas pensionsdelegation och Statens pensionsdelegation går ut i slutet av 2016 innan pensionslagen för den offentliga sektorn träder i kraft och de nya delegationerna utnämns 2017.

24 §. *En militärs rätt till ålderspension på basis av tid som berättigar till pension.* Militärer som omfattas av gamla övergångsbestämmelser kan få ålderspension innan avgångsåldern uppnås. Den tjänstgöringstid som krävs i fråga om en militärtjänst och som är en förutsättning för rätt till ålderspension är 25—30 år, indelad i intervaller, på basis av den tid som tjänstgjorts före utgången av 1994. Deras rätt till ålderspension ska senareläggas från och med 2018 på motsvarande sätt som militärers lägsta ålder för ålderspension höjs i 102 § i pensionslagen för den offentliga sektorn och den yrkesbaserade pensionsåldern i 6 § i denna lag. Höjningen ska dock vara högst två år.

25 §. *En militärs rätt till ålderspension på basis av ålder och tid som berättigar till pension.* Det nuvarande 96 § 3 mom. i StaPL har betydelse endast för sådana militärer som omfattas av tidigare övergångsbestämmelser och vars avgångsålder är över 55 år. Dessa militärers rätt till ålderspension ska senareläggas på motsvarande sätt som militärers lägsta ålder för ålderspension höjs i 102 § i pensionslagen för den offentliga sektorn och den yrkesbaserade pensionsåldern i 6 § i denna lag. Höjningen ska dock vara högst två år.

I 3 mom. föreskrivs att det belopp som nämns i 1 mom. anges enligt 2004 års nivå. Penningbeloppet är 16 356,00 euro på 2015 års nivå.

26 §. *Vissa militärers slutålder för återstående tid och ålderspension efter invalidpension.* I paragrafen föreskrivs att återstående tid beaktas i invalidpensionen för en i 24 och 25 § avsedd militär fram till den månad då avgångsåldern uppnås. En sådan invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension ändras till ålderspension som är lika stor som full invalidpension vid ingången av månaden efter den månad då avgångsåldern uppnås. En militär ska ha rätt till pension som tjänats in under invalidpensionen i samma ålder, förutsatt att anställningen i fråga har upphört. Bestämmelsen motsvarar nuvarande tillämpningspraxis.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.15 Lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier

1 §. *Ur paragrafen stryks omnämningarna av den deltidspension som det har föreslagits att ska slopas.* Dessutom ska hänvisningarna i 1 mom. 5—7 och 9 punkten till StaPL, KomPL, KyPL och lagen om Folkpensionsanstalten korrigeras till en hänvisning till den föreslagna pensionslagen för den offentliga sektorn. Den nuvarande 8, 10 och 11 punkten blir 6, 7 och 8 punkt.

4 §. *Till 2 mom. fogas att den nya arbetslivspensionen är en pension som hindrar intjäning av förmånen.* Dessutom ska omnämmandet av arbetslöshetspension strykas ur momentet, eftersom arbetslöshetspension inte längre betalas ut.

5 §. *I paragrafens 2 mom. görs en korrigerings av namnet på den kommunala pensionsanstalten.* Enligt förslaget till pensionslag för den offentliga sektorn heter den kommunala pensionsanstalten Keva.

7 §. *I 2 mom. hänvisas det för närvarande felaktigt till paragraferna om utfärdande av arbetspensionsutdrag.* Hänvisningarna ska korrigeras att gälla 75 b § 3 mom. i ArPL, 81 b § 3 mom. i SjöPL, 69 b 3 mom. i FöPL och 75 b § 3 mom. i LFöPL om beslutet om uppgifter om vad som berättigar till pension.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.16 Folkpensionslagen

6 §. Arbetspension. Det föreslås att bestämmelserna om pensionsrätt i StaPL, KomPL, KyPL och lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) ska upphävas och ersättas med en ny pensionslag för den offentliga sektorn. I fortsättningen föreskrivs det om pensionerna för statens och kommunernas tjänstemän och arbetstagare och evangelisk-lutherska kyrkans och FPA:s tjänstemän i pensionslagen för den offentliga sektorn. Den uppräknade av arbetspensionslagarna som finns i paragrafen ska ändras på motsvarande sätt.

10 §. Rätt till ålderspension. Det föreslås att paragrafen ändras så att den lägsta åldern för ålderspension ska bestämmas enligt den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs i ArPL. Sålunda kommer på samma sätt som i lagstiftningen om arbetspension den lägsta åldern för ålderspension att bindas till det förväntade antalet levnadsår och till den nedre åldersgränsen, som anpassats till det förväntade antalet levnadsår, för ålderspension enligt arbetspensionssystemet. Den nedre åldersgränsen för ålderspension ska som föreskrivs i 82 och 83 § i ArPL anpassas till förändringen i livslängden för dem som är födda 1965 eller senare. Sålunda görs de ändringar som gäller åldern för ålderspension från 2025 på samma sätt i systemen för folk- och arbetspension och den nedre åldersgränsen för ålderspension ska i fortsättningen alltid vara densamma. Höjningen av åldersgränsen inverkar i framtiden också på hur längden av boendetiden i Finland enligt 21 § inverkar på folkpensionens belopp. Till denna del kommer inverkan att förverkligas tidigast på 2030-talet, så behövliga ändringar bereds separat före det.

I 2 mom. föreslås det bestämmelser om förtida ålderspension. Åldersgränsen för förtida ålderspension har varit 63 år, dvs. den har motsvarat den lägsta åldern för ålderspension enligt ArPL. Det föreslås att åldersgränsen enligt ArPL höjs vid ingången av 2017. Det föreslås också att åldersgränsen för åldern för förtida ålderspension höjs på motsvarande sätt. Den förtida ålderspensionen ska slopas helt ur systemet för folkpension när den lägsta åldern för ålderspension höjs till 65 år enligt de föreslagna bestämmelserna i ArPL. För tydlighetens skull föreslås det att åldersgränsen för förtida ålderspension höjs med hela år. En höjning med hela år är ur klientens perspektiv och med tanke på genomförandet den enklaste lösningen. Åldersgränsen är 63 år för dem som är födda före 1958 och 64 år för dem som är födda 1958 men före 1962. När den föreslagna lägsta åldern för ålderspension enligt ArPL har stigit till 65 år, kommer de som är födda 1962 eller senare inte längre att ha rätt till förtida ålderspension från systemet för folkpension. Under övergångstiden kommer den förtida ålderspensionen i övrigt att förbli oförändrad.

I 3 mom. föreskrivs om möjligheten att skjuta upp begynnelsepunkten för ålderspension och om uppskovsförhöjningen i samband med detta. Det föreslås att den åldersgräns på 65 år som anges i bestämmelsen ska ändras till en hänvisning till att uppnå åldern för ålderspension, eftersom åldersgränsen för ålderspension inte längre är ett visst levnadsår i fortsättningen. Det föreslås att storleken på uppskovsförhöjningen ändras från 0,6 procent till 0,4 procent för dem som är födda 1962 eller senare. Åldersgränsen för ålderspension enligt ArPL och systemet för folkpension ska i fortsättningen vara densamma för dem som är födda 1962 eller senare, så att också förhöjningsprocenten för uppskovsförhöjningen är densamma i folkpensionssystemet och arbetspensionssystemet.

11 §. Rätt till ålderspension för den som får arbetslöshetsdagpenning. Det föreslås att denna paragraf ska ändras och att den föräldrade hänvisningen till 6 kap. 9 § 2 och 3 mom. i lagen

om utkomstskydd för arbetslösa ska strykas. I fortsättningen ska det i paragrafen hänvisas till 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

12 §. Rätt till sjukpension. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ska ändras så att hänvisningen till åldern 64 år stryks och den övre åldersgränsen för sjukpension i fortsättningen är bunden till den lägsta åldern för ålderspension enligt denna lag.

15 §. När rätt till sjukpension uppkommer. Enligt 4 mom. kan en person med rätt till ålderspension från systemet för arbetspension beviljas sjukpension från systemet för folkpension. Innehållet i bestämmelsen motsvarar innehållet i den tidigare bestämmelsen, men till följd av de föreslagna ändringarna i systemet för arbetspension föreslås det att hänvisningen till åldersgränsen 63 år ändras till en hänvisning till den nedre åldersgränsen för ålderspension som nämns i lagarna enligt 6 § 1 mom. i denna lag. Dessutom föreslås det att den rätt att få sjukpension som grundar sig på rätten att få arbetslöshetspension ska strykas. Alla arbetslöshetspensioner har ändrats till ålderspensioner senast vid ingången av 2015 och nya sjukpensioner har inte längre kunnat beviljas.

22 §. Pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen. I 3 mom. föreslås ett omnämnande av den partiella förtida ålderspension som föreslås i arbetspensionslagarna och som ska beaktas som inkomst utan förtidsminskning.

Det föreslås att hänvisningen till 65 år som ålder för ålderspension och till 63 år som åldersgräns för förtida ålderspension ska strykas ur 4 mom. Den arbetspensionslagsenliga åldersgräns på 63 år som nämns i paragrafen ska ändras till en hänvisning till den lägsta åldern för ålderspension enligt arbetspensionslagstiftningen.

23 §. Prioriterade intjänade pensioner och höjningar när det gäller folkpension. Det föreslås att 1 och 5 punkten i 1 mom. stryks liksom 2 mom. där det finns bestämmelser om prioriterad arbetspension som tjänats in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts. Den tidigare pensionstillväxten på 4,5 procent stryks ur arbetspensionslagstiftningen. Det föreslås samtidigt att en ny 4 punkt fogas till paragrafen. Enligt 4 punkten ska den uppskovsförhöjning som ingår i pension som grundar sig på arbete som har utförts efter det att åldern för ålderspension har uppnåtts vara prioriterad inkomst vid beräkningen av pension. Förfarandet motsvarar syftet med den nuvarande regleringen, vilket är att uppmuntra personer att fortsätta i arbetslivet.

33 §. Årsinkomster som inverkar på fortsättningspensionens kompletteringsbelopp. I 2 mom. föreslås ett tillägg med anledning av bestämmelserna om partiell förtida ålderspension. I fortsättningen kommer partiell förtida ålderspension att beaktas som inkomst utan förtidsminskning i efterlevandepensionens kompletteringsbelopp.

35 §. Prioriterade inkomster när det gäller fortsättningspensionens kompletteringsbelopp. I 1 mom. 2 punkten i paragrafen föreslås det att namnet på lagen om allmänt bostadsbidrag, som trädde i kraft vid ingången av 2015, ska ändras. Det föreslås att 8 punkten i 1 mom. där det finns bestämmelser om prioriterad arbetspension som tjänats in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts ska upphävas. Den tidigare pensionstillväxten på 4,5 procent stryks ur arbetspensionslagstiftningen. Det föreslås samtidigt att en ny 8 punkt fogas till paragrafen. Enligt 8 punkten ska den uppskovsförhöjning som ingår i pension som grundar sig på arbete som har utförts efter det att åldern för ålderspension har uppnåtts vara prioriterad inkomst vid beräkningen av pension. Förfarandet motsvarar innehållsmässigt nuvarande praxis och syftet är att uppmuntra personer att fortsätta i arbetslivet.

51 §. Rätt till barnförhöjning. Det föreslås att arbetslivspension, som i fortsättningen ger rätt till barnförhöjning, fogas till som ett nytt arbetspensionsslag i 1 mom. 2 punkten. I 2 mom. föreslås det en teknisk ändring och att den föräldrade hänvisningen till lagen om underhållstrygghet (671/1998) ändras till en hänvisning till lagen om underhållsstöd (580/2008), som trädde i kraft vid ingången av 2009.

54 §. Ansökan om förmåner. Det föreslås att paragrafens 3 mom. ska ändras så att omnämmandet av åldersgränsen 65 år stryks och ersätts med en hänvisning till den nedre åldersgränsen för ålderspension enligt 10 § i denna lag.

56 §. Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om pension. Det föreslås att 3 mom. ändras så att det hänvisar till 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Ändringen är teknisk och inverkar inte på innehållet eller grunderna för beviljande.

58 §. Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om efterlevandepension. Det föreslås att 3 mom. ändras så att de obehövliga omnämningarna av arbetslöshetspension och individuell förtidspension stryks. Alla arbetslöshetspensioner och individuella förtidspensioner blev ålderspensioner senast vid ingången av 2015.

85 §. Uppgifter av myndigheter samt pensions- och försäkringsanstalter. I 1 mom. 1 punkten föreslås det en teknisk ändring och att den föräldrade hänvisningen till befolkningsdatalagen (507/1993) ändras till en hänvisning till 13 § 1—17 och 20—22 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009).

Det föreslås att 1 mom. 3 punkten i denna paragraf ska ändras så att hänvisningen till åldersgränsen 63 år stryks. Samtidigt föreslås det att punkten preciseras, så att FPA konstateras ha rätt att få uppgifter om det arbetspensionsbelopp som inte inkluderar de intjänade belopp och de höjningar som nämns i 23 § och inte heller förtidsminskning av arbetspensionen. FPA behöver uppgifterna för beräkning av pensionen.

87 §. Uppgifter av Pensionsskyddscentralen och vissa pensionsbetalare. Det föreslås att 1 mom. ändras så att omnämningarna av Statskontoret och Kommunernas pensionsförsäkring stryks. Skötseln av pensionsärenden som rör statsanställda och andra arbetstagare som är försäkrade enligt StaPL övergick från Statskontoret till Kommunernas pensionsförsäkring vid ingången av 2011. Samtidigt ändrades namnet på Kommunernas pensionsförsäkring till Keva.

Det föreslås att 1 mom. 2 punkten ändras så att omnämmandet av åldersgränsen på 63 år ersätts med ett omnämmande av att den nedre åldersgränsen för ålderspension uppnås.

Det föreslås också att hänvisningen till åldersgränsen på 65 år stryks i 2 mom. och ersätts med en hänvisning till den nedre åldersgränsen för ålderspension enligt 10 § i denna lag.

97 §. Förmåner och utgifter som betalas ur folkpensionsfonden. Det föreslås att 1 mom. ändras så att det obehövliga omnämmandet av arbetslöshetspension stryks. Alla arbetslöshetspensioner blev ålderspensioner senast vid ingången av 2015.

105 §. Folkpensionsanstaltens rätt att utöva tillsyn. I paragrafen finns det bestämmelser om Folkpensionsanstaltens rätt att utöva tillsyn över fastställande, debitering, uppbörd och redovisning av folkpensionsavgiften och att i dessa avseenden granska beskattningshandlingarna. Det föreslås att paragrafen upphävs som obehövlig. Arbetsgivarens skyldighet att betala folkpensionsavgift upphörde vid ingången av 2010.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

I 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreslås bestämmelser om att vid beräkning av folkpensionens belopp beaktas inte som inkomst arbetspension som tjänats in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts och innan denna lag har trätt i kraft, bortsett från den pension som ingår i familjepensionen och som förmånslåtaren tjänat in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts. Bestämmelsen tryggar det nuvarande förfarandet fram till det att denna lag träder i kraft.

I 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreslås bestämmelser om att vid beräkning av folkpensionsbeloppet för dem som är födda 1948 eller tidigare beaktas inte som inkomst uppskovsförhöjning som ingår i ålderspension från arbetspensionssystemet och som grundar sig på tiden efter det att 68 års ålder uppnåtts. Bestämmelsen tryggar det nuvarande förfarandet fram till det att denna lag träder i kraft.

I 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreslås bestämmelser om att vid beräkning av familjepensionens belopp beaktas inte som inkomst sådan arbetspension enligt de i 6 § 1 mom. nämnda lagarna som tjänats in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts och innan denna lag har trätt i kraft, bortsett från sådan pension som ingår i familjepensionen och som förmånslåtaren tjänat in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts. Bestämmelsen tryggar det nuvarande förfarandet fram till det att denna lag träder i kraft.

1.17 Lagen om garantipension

7 §. Rätt till garantipension. Det föreslås att 1 mom. 1 punkten ändras så att hänvisningen till åldersgränsen på 63 år som det föreslås att man ändrar i arbetspensionssystemet ersätts med en hänvisning till att den nedre åldersklassvisa åldersgränsen för ålderspension enligt ArPL uppnås.

Det föreslås att det till 1 mom. i paragrafen fogas en ny 2 punkt med ett omnämnande att den som får förtida ålderspension har rätt till garantipension. Erhållandet av förtida ålderspension ska liksom nu berättiga till erhållande av garantipension. Den nuvarande 2—5 punkten blir 3—6 punkt och den 6 punkten, som det föreslås ändringar i, blir 7 punkt.

Det föreslås att 1 mom. 5 punkten ändras och blir 6 punkt. Det föreslås också att "arbetslöshetspension" stryks, eftersom arbetslöshetspensionen blev ålderspension senast vid ingången av 2015. Samtidigt föreslås det att det till punkten fogas ett omnämnande att den som med stöd av arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagsrätt får ålderspension enligt 11 § i folkpensionslagen har rätt till garantipension.

Det föreslås att 2 mom. 1 punkten ska ändras så att hänvisningen till åldersgränsen 65 år ersätts med en hänvisning till uppnående av åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen.

8 §. Garantipensionens belopp. Det föreslås att paragrafens 2 mom. ska ändras så att hänvisningarna till åldersgränsen 65 år ändras till hänvisningar till den nedre åldersgränsen för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen. I momentet föreslås en teknisk ändring, genom vilken de föreslagna ändringarna av numreringen i 7 § 1 mom. beaktas. Samtidigt ska hänvisningen ändras så att den gäller 3—6 punkten i momentet. Dessutom föreslås det att hänvisningen till det upphävda 12 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare ska strykas. I fortsättningen ska bestämmelser om det finnas i 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i denna lag.

Det föreslås också att bestämmelser om tidigarelägningsprocenten för partiell förtida ålderspension ska fogas till 3 mom. 2 punkten.

9 §. Pensionsinkomsters inverkan på garantipensionen. Det föreslås att "arbetslöshetspension" stryks som obehövligt ur 1 mom. 2 punkten. Arbetslöshetspensionerna blev ålderspensioner senast vid ingången av 2015.

12 §. Begynnelsepunkten för garantipension. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ska ändras så att åldersgränsen 65 år ändras till en hänvisning till den nedre åldersgränsen för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen.

21 §. Indrivning av garantipension från pension eller ersättning som betalas retroaktivt. Det föreslås att ordalydelsen i 1 mom. ändras. Denna rättelse medför ingen ändring på svenska. Ändringen är teknisk och den inverkar inte på innehållet eller grunderna för beviljande.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

I 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen ska det på motsvarande sätt som i den bestämmelse som fanns i 8 § 2 mom. föreskrivas att garantipensionen inte sänks om en person med stöd av den tilläggsdagsrätt som avses i 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa utan förtidsminskning får ålderspension som grundar sig på ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet.

1.18 Lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

8 §. Rätt till bostadsbidrag. Det föreslås att ett omnämnande av sådan arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna som i fortsättningen ger rätt till bostadsbidrag för pensionstagare ska fogas till 1 mom. 3 punkten.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.19 Lagen om främjande av sjukpensionärs återgång i arbete

2 §. Lagens tillämpningsområde. Det föreslås att paragrafens 1 mom. 5—10 punkt ändras på motsvarande sätt som 6 § i folkpensionslagen. I paragrafen föreslås ett nytt 3 och 4 mom. där tillämpningen av lagen på garantipensionen preciseras.

5 §. Inkomstgräns vid sjukpension som beviljas av Folkpensionsanstalten och vilande pension. I paragrafen föreslås att en hänvisning till garantipensionen fogas till.

8 §. Utbetalning av handikappbidrag för den tid pension lämnas vilande. Det föreslås att arbetslivspension fogas till som ett nytt pensionsslag som betalas ut från arbetspensionssystemet och med stöd av vilken en person liksom vid arbetslöshetspension har rätt att få det högsta handikappbidraget.

9 §. Arbetspensionens tillväxt. Det föreslås att 2 mom. i paragrafen upphävs med anledning av lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner (296/2015), som träder i kraft den 1 januari 2016. Lagen om sjömanspensioner har ändrats så att 65 § som nämns i momentet har upphävts.

RP 16/2015 rd

I 3 mom. föreslås omnämmanden av de nya pensionsslagen partiell förtida ålderspension och arbetslivspension, som föreslås i arbetspensionssystemet. Den som arbetar efter att invalid- eller sjukpensionen har upphört, ska i fortsättningen ha rätt till pension som tjänats in genom detta arbete när han eller hon beviljas partiell förtida ålderspension eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna.

10 §. *Hur pension som lämnats vilande påverkar pensionstagares bostadsbidrag.* Det föreslås att ett omnämmande av arbetslivspension som betalas ut som ett nytt pensionsslag från arbetspensionssystemet fogas till paragrafen.

11 §. *Tillämpliga bestämmelser.* I paragrafen föreslås att en hänvisning till garantipensionen fogas till.

12 §. *Ikraftträdande.* Lagen har temporärt varit i kraft sedan ingången av 2010 och dess giltighetstid förlängdes från ingången av 2014 till utgången av 2016. Det föreslås att den temporära lagens giltighet förlängs från ingången av 2017 till utgången av 2020.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.20 Lagen om handikappförmåner

9 §. *Vårdbidrag för pensionstagare.* Det föreslås att arbetspensionslagsenlig arbetslivspension fogas till 1 mom. 2 punkten som ett nytt pensionsslag som i fortsättningen ger rätt till vårdbidrag för pensionstagare. Det föreslås att 1 mom. 4 b ändras så att hänvisningen till 65 år ändras till en hänvisning till den nedre åldersgränsen för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen.

33 §. *Indragning av en handikappförmån.* Det föreslås att 3 mom. ändras så att hänvisningen till 65 år ändras till en hänvisning till den nedre åldersgränsen för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.21 Lag om utkomstskydd för arbetslösa

3 kap Allmänna begränsningar för erhållande av förmåner

4 §. *Hindrande av sociala förmåner.* I 3 kap. 4 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa finns det bestämmelser om hindrande sociala förmåner. Paragrafens 2 mom. innehåller en förteckning över de sociala förmåner som leder till att den som får dem inte har rätt till arbetslöshetsförmåner. Enligt den gällande lagstiftningen är ålderspension och förtida ålderspension hindrande förmåner. Arbetslivspension är en förmån som motsvarar ålderspension och förtida ålderspension och vars syfte är att trygga förmånstagarens utkomst efter tiden i arbetslivet. Sålunda är det inte motiverat att till en arbetslivspensionstagare betala ut en arbetslöshetsförmån. Det föreslås att det till 2 mom. i paragrafen fogas en ny 6 punkt, enligt vilken arbetslivspensionen är en social förmån som hindrar utbetalning av en arbetslöshetsförmån.

4 kap **Jämka de och minskade arbetslöshetsförmåner**

7 §. *Sociala förmånens inverkan på arbetslöshetsförmånerna.* I 4 kap. 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa finns det bestämmelser om andra sociala förmånens inverkan på arbetslöshetsförmånerna. Paragrafens 1 mom. innehåller en förteckning över prioriterade inkomster. Med prioriterade inkomster avses förmåner som inte dras av från arbetslöshetsförmåner. Det föreslås att det till förteckningen över prioriterade förmåner fogas en ny 12 punkt, genom vilken partiell förtida ålderspension fogas till gruppen av prioriterade inkomster. Den som får partiell förtida ålderspension har sålunda rätt att under arbetslöshet få arbetslöshetsförmåner. Arbetslöshetsförmånerna ska betalas till fullt belopp. Arbetslöshetsförmånerna bestäms med stöd av den lön som erhållits under den tid när arbetsvillkoret uppfyllts och som föregått arbetslösheten. Att gå i pension i förtid minskar pensionsbeloppet permanent. Syftet med partiell förtida ålderspension är att ge möjlighet till deltidsarbete genom att garantera en tillräcklig inkomstnivå, även om löneinkomsterna på grund av en kortare arbetstid minskar. Således är det motiverat att samtidigt betala ut pension och full arbetslöshetsförmån till den som får partiell förtida ålderspension, om personen blir arbetslös och inte får arbetsinkomster.

I paragrafens 1 mom. 7 punkt föreslås en teknisk ändring. Det föreslås att den föråldrade hänvisningen till lagen om bostadsbidrag ändras till en hänvisning till lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014), som trädde i kraft vid ingången av 2015.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.22 Lagen om vuxenutbildningsstöd

11 §. *Begränsningar i fråga om vuxenutbildningsstödet.* I 11 § i lagen om vuxenutbildningsstöd föreskrivs det om sociala förmåner som hindrar utbetalning av vuxenutbildningsstöd. Paragrafen innehåller en förteckning över förmåner som hindrar beviljande av stöd. Enligt den gällande lagstiftningen är ålderspension och förtida ålderspension hindrande förmåner. Arbetslivspension är en social förmån som motsvarar ålderspension och förtida ålderspension och vars syfte är att trygga förmånstagarens utkomst efter tiden i arbetslivet. Sålunda är det inte motiverat att till en arbetslivspensionstagare betala ut vuxenutbildningsstöd. Det föreslås att det till 11 § fogas en ny 13 punkt som ersätter den upphävda 13 punkten. Enligt den nya 13 punkten är arbetslivspensionen en förmån som hindrar utbetalning av vuxenutbildningsstöd.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.23 Sjukförsäkringslagen

8 kap **Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning**

6 §. *Förmåner som utgör hinder för sjukdagpenning.* I paragrafen finns bestämmelser om förmåner som utgör hinder för erhållande av sjukdagpenning. Det föreslås att arbetslöshetspension stryks ur uppräkningslistan av pensioner som utgör hinder för erhållande av sjukdagpenning i 1 mom. 4 punkten. Den som är född före 1950 och långtidsarbetslös har rätt till arbetslöshetspension. Eftersom de som har fått arbetslöshetspension redan har övergått till ålderspension, varken beviljas eller utbetalas arbetslöshetspension längre. Därför är hänvisningen till arbetslöshetspension obehövlig.

Dessutom föreslås det att hänvisningen i 1 mom. 6 punkten korrigeras.

Det föreslås att arbetslivspension och partiell förtida ålderspension fogas till 3 mom. En försäkrad som får sådan pension ska ha rätt till dagpenning, om han eller hon efter sin pensionering är i arbete och blir oförmögen att utföra det arbete som han eller hon som pensionerad har utfört omedelbart innan arbetsförmågan började. Sjukdagpenningens belopp beräknas då utifrån intjänade arbetsinkomster under pensioneringstiden så som föreskrivs i 11 kap., med beaktande av bestämmelserna i 12 kap. 2 §.

11 kap. **Beloppet av dagpenningsförmånerna**

10 §. *Hur pension inverkar på föräldradagpenningens belopp.* Enligt paragrafen ska minimibeloppet av föräldrapenning betalas ut, om en försäkrad får i paragrafen nämnd ålderspension eller förtida ålderspension, arbetslöshetspension eller full invalidpension. Det föreslås att arbetslivspension och partiell förtida ålderspension fogas till paragrafen, varvid minimibeloppet av föräldrapenning också ska betalas ut till dem som får dessa pensioner. Det föreslås att omnämmandet av arbetslöshetspension stryks som obehövt.

12 kap **Dagpenningsförmånernas förhållande till andra förmåner**

2 §. *Sjukdagpenningens förhållande till andra lagstadgade förmåner som betalas på grund av arbetsförmåga.* Det föreslås att arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna ska dras av från sjukdagpenningen, om pension betalas ut retroaktivt för samma tid under vilken sjukdagpenning har betalats ut. Arbetslivspension betalas liksom sjukdagpenning ut på grund av arbetsförmåga, även om grunderna för bedömningen av arbetsförmågan när det gäller arbetslivspension avviker från de bedömningsgrunder som tillämpas när det gäller sjukdagpenning.

3 §. *Primärtid för sjukdagpenningen och sjukdagpenningens förhållande till full invalidpension enligt arbetspensionslagarna.* I paragrafens 2 mom. föreskrivs det om fastställandet av primärtiden för sjukdagpenningen. Primärtiden fastställs inte om den försäkrade har fyllt 63 år. Detta beror på att en person som har fyllt 63 år kan få ålderspension enligt arbetspensionslagarna. I reformen av arbetspensionen bestäms en persons lägsta ålder för ålderspension enligt födelseåret stegvis med tre månaders intervall, så att den lägsta åldern för ålderspension för dem som är födda 1954 eller tidigare är 63 år och den lägsta åldern för ålderspension för dem som t.ex. är födda 1962—1964 är 65 år. Därför föreslås det att momentet ska ändras så att primärtiden inte fastställs om den försäkrade har uppnått sin åldersklass lägsta ålder för ålderspension enligt 11 § i ArPL.

Det föreslås att arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna ska fogas till 5 mom. som en förmån av vilken FPA kan ta ut den del som motsvarar utbetald sjukdagpenning, när arbetspensionsanstalten retroaktivt beviljar arbetslivspension för samma tid som sjukdagpenning betalats ut.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.24 Lag om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

34 §. *Rehabiliteringspenning till pensionstagare.* Det föreslås att arbetspensionslagens arbetslivspension fogas till 1 mom. 1 punkten som en pension utifrån vilken pensionstagarens rehabiliteringspenning bestäms. Dessutom föreslås det att arbetslöshetspension som grund för

rehabiliteringspenning till pensionstagare stryks ur 1 och 2 punkten. Den som är född före 1950 och är långtidsarbetslös har rätt till arbetslöshetspension. Arbetslöshetspension varken beviljas eller betalas ut längre, eftersom de som fått arbetslöshetspension redan har börjat få ålderspension.

38 §. *Betalning utan samordning.* Det föreslås att till paragrafen fogas en ny 4 punkt med bestämmelser om att partiell förtida ålderspension enligt arbetspensionslagarna inte dras av från rehabiliteringspenningen.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.25 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

2 §. *Definitioner.* I paragrafens 1 mom. 10 punkt föreslås ett tillägg, genom vilket arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna jämföras med full invalidpension vid tillämpning av denna lag.

74 §. *Årsarbetsinkomst när en yrkessjukdom debuterar under pensionering.* Paragrafen gäller fastställande av årsinkomsten om en arbetstagare som får ålderspension eller sjukpension drabbas av en yrkessjukdom och den exponering som har lett till yrkessjukdomen har skett före pensioneringen. I paragrafen föreslås ett tillägg, genom vilket partiell förtida ålderspension jämföras med ålders- och sjukpension när bestämmelsen tillämpas. På detta sätt betraktas tidpunkten för pensioneringen som tidpunkt för skadefallet när årsarbetsinkomsten för en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension bestäms, om exponeringen har upphört innan pensioneringen började.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.26 Lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

4 §. *Övriga definitioner och hänvisningsbestämmelser.* I paragrafens 1 mom. 7 punkt föreslås ett tillägg, genom vilket arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna jämföras med full invalidpension vid tillämpning av denna lag.

62 §. *Årsarbetsinkomst när en yrkessjukdom debuterar under pensionering.* Paragrafen gäller bestämmande av årsinkomsten när en yrkessjukdom debuterar hos en lantbruksföretagare eller stipendiat som får ålderspension eller sjukpension, och exponeringen för sjukdomen har skett före pensioneringen. I paragrafen föreslås ett tillägg, genom vilket partiell förtida ålderspension jämföras med ålders- och sjukpension när bestämmelsen tillämpas. På detta sätt betraktas tidpunkten för pensioneringen eller den tidpunkt då försäkringen enligt denna lag senast var i kraft, om exponeringen har upphört innan pensioneringen började, som tidpunkt för skadefallet när årsarbetsinkomsten för en lantbruksföretagare eller stipendiat som får partiell förtida ålderspension bestäms.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.27 Patientskadelagen

8 §. *Patientskadeersättningarnas förhållande till andra förmåns- och ersättningssystem.* Det föreslås att rubriken i paragrafen om primärt ersättningsansvar ändras, eftersom det föreskrivs om lagens subsidiaritet i paragrafens 2 mom.

I paragrafens 1 mom. föreslås tekniska ändringar. Patientskador ersätts enligt skadeståndslagen (412/1974). Bestämmelserna om ersättning av personskador i 5 kap. i skadeståndslagen förnyades genom en lag (509/2004) som trädde i kraft den 1 januari 2006 och genom vilken bland annat begrepp om ersättningsförmåner i 5 kap. 2 § i skadeståndslagen ändrades. Vid detta tillfälle gjordes inte motsvarande ändringar i patientskadelagen och därför föreslås det att begreppen för ersättningsförmåner ska harmoniseras med de begrepp som används i 5 kap. 2 § i skadeståndslagen. I praktiken har bestämmelsen tolkats så att den också omfattar de begravningskostnader som ersätts enligt skadeståndslagen, även om de inte uttryckligen nämns. För tydlighetens skull föreslås det att begravningskostnader fogas till momentet.

Det föreslås att man på motsvarande sätt som i 1 mom. ändrar vissa begrepp i 2 mom., så att de använda benämningarna på ersättningsförmåner motsvarar de begrepp som föreskrivs i skadeståndslagen. Det föreslås inga ändringar av innehållet i momentet.

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 3 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 4 mom. I fortsättningen har en skadelidande rätt att få ersättning för förlust av inkomst eller underhåll oberoende av om den ersättningssökande har rätt till motsvarande förmåner med stöd av arbetspensionslagarna. Genom ändringen blir patientförsäkringen primär i förhållande till arbetspensionen när det gäller de nämnda ersättningarna. Ändringen gäller endast ersättning för inkomstförlust som betalas ut direkt till den skadelidande och ersättning för förlorat underhåll som betalas ut med anledning av den skadelidandes död. Ändringen gäller däremot inte ersättning för inkomstförlust som enligt 5 kap. 2 d § i skadeståndslagen betalas ut för vården av den skadelidande till personer som står den skadelidande särskilt nära. Med arbetspensionslagarna avses den privata och den offentliga sektorns arbetspensionslagarna enligt 3 § i ArPL och förmåner enligt arbetspensionslagarna i fråga. Det föreslås också att 92 § i ArPL samtidigt ändras i enlighet med den föreslagna bestämmelsen, så att den ersättning för förlust av inkomst eller underhåll som betalas med stöd av patientskadelagen ska dras av från arbetspensionen.

När det gäller ersättning för förlust av inkomst och underhåll som betalas ut till den skadelidande med stöd av 2 mom. är patientförsäkringen fortfarande subsidiär i förhållande till andra än lagstadgade förmåns- och ersättningssystem enligt 3 mom. Nuläget ändras inte när det gäller ersättning för inkomstförlust som betalas ut från frivilliga ansvarsförsäkringar med stöd av skadeståndslagen eller när det gäller lagstadgade pensioner som betalas ut från utlandet. Dessa ersättningar och förmåner ska fortsättningsvis vara primära i förhållande till ersättning för förlust av inkomst och underhåll enligt patientskadelagen. Med stöd av patientskadelagen ersätts förlust av inkomst och underhåll endast till den del som ersättningen överskrider ersättning som betalats ut med stöd av dessa andra lagar.

9 a §. *Specificering av ersättningarna.* Att reda ut en patientskada tar ofta lång tid och den skadelidande kan ha andra grundsjukdomar eller skador som påverkar hans eller hennes arbetsförmåga. Till den skadelidande betalas det ofta ut en förmån enligt arbetspensionssystemet innan det avgjorts om patientskadan är ersättningsgill. Syftet med paragrafen är att den skadandelen som ett system som betalar ut ersättning ansvarar för styrs till systemet i fråga.

Det föreslås att 1 mom. ändras till att motsvara 8 § så att begreppen för ersättningsförmåner harmoniseras med de begrepp som används i 5 kap. 2 § i skadeståndslagen. Hänvisningen till

olycksfallsförsäkringslagen (608/1948) ska ändras till att hänvisa till lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Dessutom ska till momentet fogas hänvisningar till lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar samt lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009).

Det föreslås att det till paragrafen fogas ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom. I fortsättningen ska den pensionsanstalt som med stöd av de lagar som avses i 3 § i ArPL har betalat ut en arbetspensionsförmån till en skadelidande ha rätt att få tillbaka den del av ersättningen för inkomstförlust eller förlust av underhåll som den skadelidande hade haft rätt till med stöd av patientskadelagen. Till denna del ska också 95 § om pensionsanstaltens regressrätt i ArPL tillämpas. I praktiken kommer pensionsanstalten att betala ut pensionsförmånen tills den skadelidandes rätt till ersättning för förlust av inkomst eller underhåll enligt patientskadelagen har avgjorts. Ersättningen för förlust av inkomst eller underhåll orsakad av patientskada kan vanligen fastställas först när orsakssambandet mellan den skadelidandes tillstånd och arbetsförmågan orsakad av patientskadan har kunnat bekräftas. Patientförsäkringscentralen betalar i första hand ut ersättning för förlust av inkomst eller underhåll till den skadelidande i det skedet när patientskadans andel av den skadelidandes tillstånd har bekräftats och ersättningen för förlust av inkomst eller underhåll kan fastställas. Orsakssambandet mellan patientskadan och den arbetsförmåga som orsakats av den bekräftas vanligen av patientskadenämnden, eftersom Patientförsäkringscentralen är skyldig att begära ett utlåtande av nämnden innan Patientförsäkringscentralen betalar ut fortlöpande ersättning för inkomstförlust till den skadelidande. Den skadelidandes ställning som ersättningstagare är tryggad, eftersom han eller hon skulle få en pensionsförmån av pensionsanstalten till dess att patientförsäkringen blir det primära ersättningssystemet. Med stöd av sin regressrätt får pensionsanstalten då av Patientförsäkringscentralen som sådan specificering av ersättningarna som avses i paragrafen det belopp av de utbetalda pensionerna som motsvarar patientskadans andel.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. Lagen tillämpas inte retroaktivt, utan den tillämpas på ersättning för patientskada som har uppstått i samband med hälso- eller sjukvård efter lagens ikraftträdande.

1.28 Lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag

14 §. Ansvarsskuld. I paragrafens 3 mom. föreskrivs om ersättningsansvar. Momentet ska ändras, så att till ett arbetspensionsförsäkringsbolags ersättningsansvar inte längre hör ett för skaderiska år riskteoretiskt beräknat utjämningsbelopp, eftersom det föreslås att utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden ska frångås. Det föreslås att utjämningsbeloppet med stöd av ikraftträdandebestämmelsen överförs till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret vid ingången av 2017. Även om utjämningsbeloppet frångås, ska arbetspensionsförsäkringsbolagen också i fortsättningen följa utvecklingen av försäkringsrörelsens resultat till exempel med tanke på fastställandet av försäkringspremier.

Utjämningsbeloppet var tidigare en separat buffert, som i början av 2013 slogs samman med verksamhetskapalet till en ny gemensam buffert, nämligen solvenskapitalet. År 2013 var det dock inte tekniskt möjligt att frångå utjämningsbeloppet till alla delar, och trots sammanslagningen av buffertarna kvarstod utjämningsbeloppet som en separat post.

Nu finns det inte längre behov av att utjämningsbeloppet är en separat del i ansvarsskulden och det finns inga tekniska hinder för att frångå det. Under 2013 utredde Työeläkevakuuttajat TELA — Arbetspensionsförsäkrarna TELA ry:s beräkningsgrundssektion behovet av utjämningsbeloppet och av hur utjämningsbeloppet fördelas mellan små och stora arbetsgivare. För

att dimensionera nivån på utjämningsbeloppet har man för avsikt att justera arbetspensionsförsäkringsavgiften för 2016 med en tillfällig premierabatt i enlighet med uppgörelsen om en pensionsreform. Enligt uppgörelsen riktas sänkningen av avgiften till arbetstagarna och de små arbetsgivarna enligt 50/50-regeln, men dock så att stora arbetsgivares avgiftsbelastning inte ökar. Även de övriga tekniska frågorna om att frångå utjämningsbeloppet, t.ex. att beakta utjämningsbeloppet vid beräkningen av arbetspensionsförsäkringsbolagens kundåterbäring och dess inverkan på formeln för beräkning av avsättningskoefficienten, har avgjorts.

16 §. Arbetspensionsförsäkringsbolagets solvenskapital. I paragrafen föreskrivs det om fastställandet av solvenskapitalet i arbetspensionsförsäkringsbolag. Enligt 1 mom. ska vid beräkning av solvenskapitalet det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret och utjämningsbeloppet dras av från arbetspensionsförsäkringsbolagets ansvarsskuld. Det föreslås att omnämmandet av utjämningsbeloppet ska strykas ur momentet, eftersom utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden frångås. Ändringen inverkar inte på beloppet för arbetspensionsförsäkringsbolagets solvenskapital.

Det föreslås att 2 mom. om syftet med utjämningsbeloppet ska upphävas, eftersom det föreslås att utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden ska frångås. I fortsättningen kan ofördelat tilläggsförsäkringsansvar, som utjämningsbeloppet införlivats i, användas för att täcka försäkringsrörelsens förluster.

16 a §. Poster som hänförs till solvenskapitalet. I paragrafen föreskrivs det om de poster som hänförs till solvenskapitalet. Eftersom utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden ska frångås, upphävs 1 mom. 7 punkten om utjämningsbeloppet.

18 §. Överföringar till det fördelade och det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret. Det föreslås att omnämningarna av utjämningsbeloppet ska strykas ur 1 och 3 mom., eftersom utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden frångås.

23 §. Begränsningar av vinstutdelningen. Det föreslås att omnämningarna av utjämningsbeloppet ska strykas ur 1 mom., eftersom utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden frångås.

29 d §. Ansvarsskuld som överförs vid överlåtelse av ett arbetsgivarspecifikt försäkringsbestånd. Det föreslås att omnämningarna av utjämningsbeloppet ska strykas ur paragrafen, eftersom utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden frångås. Jämfört med nuläget inverkar ändringen inte på beloppet för den ansvarsskuld som överförs när man frångår utjämningsbeloppet.

29 e §. Solvenskapital som överförs vid överlåtelse av ett arbetsgivarspecifikt försäkringsbestånd. Det föreslås att omnämningarna av utjämningsbeloppet ska strykas ur 2 mom., eftersom utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden frångås. Jämfört med nuläget inverkar ändringen inte på beloppet för det solvenskapital som överförs när man frångår utjämningsbeloppet.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

I 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen ska det föreskrivas om överföringen av arbetspensionsförsäkringsbolagens utjämningsbelopp till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret. Utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden frångås. Den 1 januari 2017 ska arbetspensionsförsäkringsbolagens utjämningsbelopp överföras till det ofördelade tilläggsför-

RP 16/2015 rd

säkringsansvaret till det belopp som utjämningsbeloppet hade den 31 december 2016. Före överföringen ska från utjämningsbeloppet göras en sådan komplettering till utjämningsavsättningen som hänför sig till de nya dödlighetsgrunderna och som avses i 10 § i lagen om införande av den lag om ändring av ArPL som föreslås i denna proposition.

Att införliva utjämningsbeloppet i det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret kommer inte att inverka på beloppet av pensionsanstaltens solvenskapital, eftersom utjämningsbeloppet redan nu räknas in i solvenskapitalet. Det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret kommer att vara en buffert mot såväl försäkringsrörelsens som placeringsverksamhetens risker.

I 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs om den undantagsbestämmelse för Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera som gäller överföringen av utjämningsbeloppet. Av Eteras utjämningsbelopp överförs endast en del till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret. Eteras ansvarsskuld kommer även i fortsättningen att innehålla ett utjämningsbelopp. Det föreslås att från Eteras utjämningsbelopp överförs ålderspensionsdelen och delen för avgiftsförluster till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret efter det att den i 10 § i lagen om införande av lagen om ändring av ArPL avsedda överföring av det belopp som används för komplettering av dödlighetsgrunden gjorts.

Bestämmelser om det undantag som gäller Etera ska finnas i 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen. Eteras ersättningsansvar ska fortsättningsvis innehålla ett utjämningsbelopp, medan de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens utjämningsbelopp i sin helhet överförs till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret. Eteras utjämningsbelopp ska bestå av en invalidpensionsdel och en sådan särskild post för belastning till följd av skötselkostnader som är enligt de beräkningsgrunder som fastställts med stöd av 5 § 4 mom. i lagen om införande av ArPL. När det gäller Etera ska dessutom en undantagsbestämmelse föreskrivas för tillämpningen av 18 § 1 mom., 29 d § och 29 e § 2 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Från Eteras ansvarsskuld ska fortfarande utjämningsbeloppet dras av när den ansvarsskuld som ligger till grund för maximibeloppet för solvenskapitalet, den ansvarsskuld som överförs vid överlåtelse av det arbetsgivarvisa försäkringsbeståndet och den ansvarsskuld som ligger till grund för den procentandel som fastställer solvenskapitalet fastställs. För de andra arbetspensionsförsäkringsbolagen ska utjämningsbeloppet ingå i det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret. Förslaget innebär ingen ändring jämfört med nuläget.

I 5 och 6 mom. i ikraftträdandebestämmelsen ska det finnas en undantagsbestämmelse om det belopp som hänförs från invalidpensionsdelen i Eteras utjämningsbelopp till solvenskapitalet. En motsvarande bestämmelse finns i 4 mom., som ska upphävas, i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (442/2012). Det föreslås att momentet för säkerhets skull ska delas in i två moment, eftersom det 6 mom. som föreslås tillämpas endast till och med 2017. Alla andra arbetspensionsförsäkringsbolag utom Etera kommer varken att ha ett utjämningsbelopp eller en invalidpensionsdel, så den nuvarande hänvisningen till invalidpensionsdelen i de andra bolagens utjämningsbelopp ska ersättas med en hänvisning till det ackumulerade resultatet av de andra bolagens invalidpensionsrörelse. Det ackumulerade resultatet av invalidpensionsrörelsen ska beräknas på motsvarande sätt som utjämningsbeloppets invalidpensionsdel och den behövs för att kunna fastställa invalidpensionsdelen enligt 5 och 6 mom. i det utjämningsbelopp som hänförs till Eteras solvenskapital. Dessutom föreslås i 6 mom. en teknisk ändring, dvs. att hänvisningen till det sammanlagda beloppet av de ansvarsskulder som används vid beräkningen av solvensgränsen ska strykas, eftersom det i lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar, som träder i kraft vid ingången av 2017, inte finns bestämmelser om den ansvarsskuld som ska användas vid solvensberäkning. Sålunda kommer den ansvarsskuld som beräknas utifrån det belopp som hänför sig till Eteras solvenskapital att fastställas i lag.

I 7 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs hur länge den undantagsbestämmelse som avses i 5 och 6 mom. ska tillämpas. En motsvarande bestämmelse finns i 5 mom., som ska upphävas, i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (442/2012).

I 8 mom. i ikraftträdandebestämmelsen ska det finnas en undantagsbestämmelse om den post för belastning till följd av skötselkostnader som ingår i Eteras utjämningsbelopp och som inte ska hänföras till solvenskapitalet. En motsvarande bestämmelse finns i 6 mom., som ska upphävas, i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (442/2012). Ur momentet stryks hänvisningen till den särskilda post för avgiftsförlust som ingår i utjämningsbeloppet, eftersom hela posten har använts fram till ingången av 2017.

I 9 mom. i ikraftträdandebestämmelsen ska det föreskrivas att Pensionsskyddscentralen med stöd av de uppgifter som arbetspensionsförsäkringsbolagen meddelar ska beräkna den uppgift utifrån resultatet av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens invalidpensionsrörelse som behövs för att tillämpa den undantagsbestämmelse för Etera som avses i 5 och 6 mom. Där föreskrivs också om uppgiftens förhållande till de försäkrade lönerna och ansvarsskulden, från vilken vissa poster har dragits av.

1.29 Lagen om försäkringskassor

79 §. I paragrafens 3 mom. föreskrivs om ersättningsansvar. Det föreslås att momentet ändras så att utjämningsbeloppet endast när det gäller pensionskassor som bedriver annan än lagstadgad pensionsförsäkring ska omfattas av ersättningsansvaret. Utjämningsbeloppet för pensionskassor som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring ska överföras med stöd av ikraftträdandebestämmelsen till tilläggsförsäkringsansvaret vid ingången av 2017.

83 b §. Det föreslås att omnämningarna av utjämningsbeloppet ska strykas ur 1 mom., eftersom utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden ska frångås när det gäller pensionskassor som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring. På samma grunder föreslås det att 2 mom. 7 punkten upphävs.

83 d §. Det föreslås att omnämningarna av utjämningsbeloppet ska strykas ur 2 mom., eftersom utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden ska frångås när det gäller pensionskassor som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring.

111 §. I 3 mom. ska det föreskrivas om beslut om likvidation av en pensionskassa eller om upplösning av den genom beslut av kassamötet. Det föreslås att bestämmelsen om att ansvaret enligt ArPL inte ska omfatta utjämningsbeloppet ska strykas, eftersom utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden ska frångås när det gäller pensionskassor som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

I 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen ska det föreskrivas om införlivandet av utjämningsbeloppet i tilläggsförsäkringsansvaret när det gäller en pensionskassa som sköter lagstadgad pensionsförsäkring. Den 1 januari 2017 överförs pensionskassans utjämningsbelopp till tilläggsförsäkringsansvaret till det belopp som utjämningsbeloppet hade den 31 december 2016. Förslaget motsvarar den bestämmelse om att frångå utjämningsbeloppet som har föreslagits i 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.

I 3 mom. i ikraftträdandebestämmelsen ska det med anledning av pensionsreformen finnas bestämmelser om tillfällig utvidgning av användningen av det indexförhöjningsansvar som är avsett för framtida höjning av förmånerna för försäkrade hos pensionskassor som bedriver annan än endast lagstadgad pensionsförsäkring. För arbetstagare som är födda 1955 eller senare stiger de lägsta åldrarna för ålderspension inom pensionskyddet enligt ArPL från den 1 januari 2017. För att det ska vara möjligt att genom frivilligt tilläggspensionsskydd som ordnats av pensionskassan kompensera att pensionskyddet minskar till följd av att åldern för ålderspension inom det lagstadgade pensionskyddet stiger, föreslås det att indexförhöjningsansvaret ska kunna användas även för att täcka att ansvarsskulden för frivilligt tilläggspensionsskydd ökar till följd av att pensionsreformen träder i kraft den 1 januari 2017. Att utvidga användningen av indexförhöjningsansvaret hänger sålunda endast samman med att täcka den ökning av ansvarsskulden som orsakas av den föreslagna ändringen av de lägsta åldrarna för ålderspension i denna regeringsproposition.

Med tilläggspensionsskyddet kan exempelvis sänkning av den lagstadgade pensionen ersättas, när de lagstadgade pensionerna till följd av pensionsreformen tidigareläggs under en längre period än för närvarande. Med tilläggspensionsskyddet kan till exempel pensionen från 63 år fram till den lägsta åldern för ålderspension tryggas när pensionen inom det nuvarande tilläggspensionsskyddet endast betalas ut från pensionsåldern inom tilläggspensionsskyddet fram till den nuvarande lagstadgade pensionsåldern 63 år.

Inom indexförhöjningsansvaret kan vid sidan av de grunder som den permanenta lagen tillåter sammanlagt reserveras högst det belopp med vilket ansvarsskulden ökar till följd av ändringarna av åldrarna för ålderspension i pensionsreformen 2017. Höjningen av ansvarsskulden bestäms som skillnaden mellan beloppet för ansvarsskulden beräknad den 31 december 2016 med pensionsåldrarna enligt pensionsreformen och de nuvarande pensionsåldrarna. Kompletteringen av indexförhöjningsansvaret kan göras redan innan pensionsreformen träder i kraft. Indexförhöjningsansvaret kan i bokslutet för 2016 kompletteras med ett belopp som används för att täcka den ökning av ansvarsskulden som orsakas av ändringen av åldrarna för ålderspension i pensionsreformen. När reformen träder i kraft den 1 januari 2017 kan indexförhöjningsansvaret upplösas och tillgångarna överföras till att täcka ökningen av den faktiska ansvarsskulden.

Finansinspektionen har utfärdat föreskrifter om användningen av indexförhöjningsansvaret vid framtida höjningar av förmåner och för att täcka den ansvarsskuld som orsakas av beräkningsgrunderna. Nu föreslås det att Finansinspektionen dessutom ska kunna utfärda närmare föreskrifter om utökningen av indexförhöjningsansvaret och användningen av det för att täcka den ökning av ansvarsskulden som orsakas av pensionsreformen.

1.30 Lagen om pensionsstiftelser

10 §. I paragrafen finns bestämmelser om att stärka pensionsstiftelsens stadgar. I paragrafen föreslås för tydlighetens skull en teknisk ändring. Det föreslås att social- och hälsovårdsministeriet ersätts med Finansinspektionen i paragrafen. Ändringen är tekniskt, eftersom Finansinspektionen redan nu med stöd av 137 a § fastställer pensionsstiftelsens stagar. Den föreslagna ändringen skulle ändå förtydliga lagen.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

I 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs det om tillfällig utvidgning av användningen av det indexförhöjningsansvar som är avsett för framtida höjning av frivilliga tilläggspen-

sioner och andra förmåner. För arbetstagare som är födda 1955 eller senare stiger de lägsta åldrarna för ålderspension inom pensionsskyddet enligt ArPL från den 1 januari 2017. För att det ska vara möjligt att genom frivilligt tilläggspensionsskydd som ordnats av en pensionsstiftelse kompensera att pensionsskyddet minskar till följd av att åldern för ålderspension inom det lagstadgade pensionsskyddet stiger, föreslås det att indexförhøjningsansvaret ska kunna användas även för att täcka att pensionsansvaret för tilläggspensionsskydd ökar till följd av att pensionsreformen träder i kraft den 1 januari 2017. Att utvidga användningen av indexförhøjningsansvaret hänger sålunda endast samman med att täcka den ökning av pensionsansvaret som orsakas av den föreslagna ändringen av de lägsta åldrarna för ålderspension i denna rege-ringsproposition.

Med tilläggspensionsskyddet kan exempelvis sänkning av den lagstadgade pensionen ersättas, när de lagstadgade pensionerna till följd av pensionsreformen tidigareläggs för en längre pe-riod än för närvarande. Med tilläggspensionsskyddet kan till exempel pensionen från 63 år till den lägsta åldern för ålderspension tryggas när pensionen inom det nuvarande tilläggspen-sionsskyddet endast betalas ut från pensionsåldern inom tilläggspensionsskyddet fram till den nuvarande lagstadgade pensionsåldern 63 år.

Inom indexförhøjningsansvaret kan vid sidan av de grunder som den permanenta lagen tillåter sammanlagt reserveras högst det belopp med vilket pensionsansvaret ökar till följd av änd-ringarna av åldrarna för ålderspension i pensionsreformen 2017. Højningen av pensionsansva-ret bestäms som skillnaden mellan beloppet för pensionsansvaret beräknad den 31 december 2016 med pensionsåldrarna enligt pensionsreformen och de nuvarande pensionsåldrarna. Kompletteringen av indexförhøjningsansvaret kan göras redan innan pensionsreformen träder i kraft. Indexförhøjningsansvaret kan i bokslutet för 2016 kompletteras med ett belopp som används för att täcka den ökning av pensionsansvaret som orsakas av ändringen av åldrarna för ålderspension i pensionsreformen. När reformen träder i kraft den 1 januari 2017 kan in-dexförhøjningsansvaret upplösas och tillgångarna överföras till att täcka ökningen av det fak-tiska pensionsansvaret.

Finansinspektionen har utfärdat föreskrifter om användningen av indexförhøjningsansvaret vid framtida højningar av förmåner och för att täcka det pensionsansvar som orsakas av beräk-ningsgrunderna. Nu föreslås det att Finansinspektionen dessutom ska kunna utfärda närmare föreskrifter om utökningen av indexförhøjningsansvaret och användningen av det för att täcka den ökning av pensionsansvaret som orsakas av pensionsreformen.

1.31 Lagen om ändring av lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar

1 §. Tillämpningsområde. I paragrafens 2 mom. fastställs bestämmelserna om Lantbruksföre-tagarnas pensionsanstalt. Det föreslås att 7 a §, som fogas till lagen, också ska gälla Lant-bruksföretagarnas pensionsanstalt, eftersom paragrafen är jämförbar med de andra paragrafer som gäller diversifiering av placeringar och som tillämpas på Lantbruksföretagarnas pensions-anstalt.

7 a §. Aktieplaceringarnas maximibelopp. I paragrafen föreskrivs aktieplaceringarnas maxi-mibelopp, som är 65 procent av placeringarna. Med aktieplaceringar avses sådana placeringar som exponeras för aktierisker som avses i 11 § 1 mom. Med beloppet för en enskild aktiepla-cering avses aktieplaceringens nettoposition i euro. Om pensionsanstalten i enlighet med 18 § 2 mom. utifrån placeringsstilen tar hänsyn till de risker som hänför sig till den indirekta place-ringen, bestämmer placeringsstilen så som föreskrivs i social- och hälsovårdsministeriets för-ordning beloppet för de aktieplaceringar som omfattas av de indirekta placeringarna. När det gäller aktiederivat avser beloppet för aktieplaceringar derivatavtalets deltaekvivalent. Det to-

tala beloppet för placeringarna beräknas som någon annanstans i lag. Genom maximibeloppet för aktieplaceringar strävas det efter att begränsa pensionsanstaltens risktagning särskilt vid högkonjunktur.

8 §. Överskridning av gränserna för diversifiering. Till paragrafen fogas ett nytt 2 mom. med bestämmelser om överskridning av maximibeloppet för aktieplacering enligt 7 a §. När gränsen överskrids läggs till solvensgränsen 100 procent av det belopp för aktieplaceringar som överskrider den gräns som nämns i 7 a §. Syftet med det tillfogade betydande kapitalkravet är att tygla tagandet av aktierisker när andelen aktieplaceringar är stor.

17 §. Risk avseende avkastningskrav och försäkringsrisk. I 1 mom. föreskrivs om beräkningen av riskvärdet för klassen för risk avseende avkastningskrav vid beräkningen av solvensgränsen. Vid beräkningen av riskvärdet dras utjämningsbeloppet av från ansvarsskulden eller pensionsansvaret. Det föreslås att omnämningarna av utjämningsbeloppet ska strykas ur momentet, eftersom utjämningsbeloppet som en separat del av ansvarsskulden slopas.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

I 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen föreskrivs en undantagsbestämmelse för Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera vid tillämpningen av 17 § 1 mom. Från Eteras ansvarsskuld ska fortsättningsvis den del av utjämningsbeloppet som hänförs till solvenskapitalet dras av, när den ansvarsskuld som är grunden för risken avseende avkastningskrav fastställs. Hos de andra arbetspensionsförsäkringsbolagen ska utjämningsbeloppet slås ihop med det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret, som dras av från den ansvarsskuld som ligger till grund för risken avseende avkastningskrav. Den del av Eteras utjämningsbelopp som inte ingår i solvenskapitalet ska fortfarande ha ett avkastningskrav och det ska ingå i den ansvarsskuld som ligger till grund för risken avseende avkastningskrav.

1.32 Lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag

1 §. Det föreslås att 4—6 mom. i ikraftträdandebestämmelsen upphävs och överförs till ikraftträdandebestämmelsen i den nya lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag.

2 §. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.33 Lagen om Folkpensionsanstalten

13 §. Pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal. I paragrafen föreskrivs att pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal bestäms lika som pensionsskyddet för statens personal i lagen om statens pensioner (1295/2006) och lagen om införande av lagen om statens pensioner (1296/2006). Eftersom det föreslås att lagen om statens pensioner ska upphävas och ersättas med pensionslagen för den offentliga sektorn, föreslås det att bestämmelsen ändras till denna del.

14 §. Arbetstagarens pensionsavgift. Hänvisningen till lagen om kommunala pensioner i paragrafens 4 mom. ändras till pensionslagen för den offentliga sektorn.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

1.34 Arbetsavtalslagen

6 kap. **Allmänna bestämmelser om upphävande av arbetsavtal**

1 a §. Avgångsålder. I 1 mom. föreskrivs att arbetstagarens avgångsålder är 68 år. Avgångsålder innebär att en arbetstagares anställningsförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid vid utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 68 år. Oberoende av bestämmelsen kan arbetsgivaren och arbetstagaren dock avtala om förlängning av anställningsförhållandet, trots att avgångsåldern uppnåtts. Då kan avtalet fortsätta tills vidare eller för viss tid. I dessa fall förutsätter ingående av ett avtal för viss tid inte en grundad anledning enligt 1 kap. 3 § i lagen. Bestämmelser om detta finns i 2 mom.

Det föreslås att lagen om pension för arbetstagare ska ändras så att den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten höjs i linje med höjningen av den lägsta åldern för ålderspension, så att skillnaden mellan dessa åldersgränser är fem år. I syfte att göra tillämpningen enklare, föreslås dock att den övre åldersgränsen höjs i hela år. Den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten enligt 4 § 2 mom. 2 punkten i lagen om pension för arbetstagare höjs först till 69 år och för dem som är födda 1962 och senare till 70 år. Eftersom det i detta skede inte ska föreskrivas om en nedre åldersgräns för ålderspension som är högre än 65 år i lagen om pension för arbetstagare, ska avgörandena om en höjning av den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten till över 70 år granskas först i det skede då den lägsta åldern för ålderspension överstiger 65 år.

I arbetsavtalslagen föreskrivs om en avgångsålder på 68 år. Bestämmelsen måste anpassas till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten enligt 4 § 2 punkten i lagen om pension för arbetstagare. Den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten enligt den nämnda paragrafen är 68 år för dem som är födda 1957 och tidigare, 69 år för dem som är födda 1958—1961 och 70 år för dem som är födda senare. Av det ovan sagda följer att det föreslås att bestämmelsen om avgångsålder i arbetsavtalslagen ska ändras så att avgångsåldern bestäms utifrån personens födelseår. Avgångsåldern ska vara nuvarande 68 år för dem som är födda 1957 och tidigare, 69 år för dem som är födda 1958—1961 och 70 år för dem som är födda 1962 och senare. I praktiken innebär detta att de som är födda 1958 uppnår 69 års ålder 2027 och de som är födda 1962 uppnår 70 års ålder 2032.

I övrigt föreslås inte ändringar i paragrafen. Ändringen avses träda i kraft den 1 januari 2017.

1.35 Lagen om sjöarbetsavtal

7 kap. **Allmänna bestämmelser om upphävande av arbetsavtal**

2 §. Avgångsålder. Det föreslås att paragrafen ändras på motsvarande grunder och på motsvarande sätt som bestämmelsen om avgångsålder i arbetsavtalslagen. Avgångsåldern ska vara nuvarande 68 år för dem som är födda 1957 och tidigare, 69 år för dem som är födda 1958—1961 och 70 år för dem som är födda 1962 och senare. Ändringen av paragrafen baserar sig på bestämmelsen om den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten i 5 § 1 mom. 2 punkten i lagen om sjömanspensioner. I övrigt föreslås inte ändringar i bestämmelsen.

De särskilda kraven i fråga om sjöarbete, såsom olika behörighetskrav som iakttas på olika typer av fartyg, kraven på ytterligare behörighet, kraven på fortbildning, kraven på räddningsut-

bildning samt kraven i fråga om hälsotillstånd, kan leda till att fortsättandet av anställningsförhållanden fram till avgångsåldern i praktiken inte är möjligt till sjöss lika ofta som i fråga om arbete på land.

Ändringen avses träda i kraft den 1 januari 2017.

1.36 Arbetstidslagen

15 §. Förkortad arbetstid. I 3 mom. föreskrivs om förkortande av arbetstiden i fall där arbetstagaren vill gå i deltidspension. I dessa situationer ska arbetsgivaren försöka ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidarbete. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om med beaktande av arbetstagarens behov samt produktions- och serviceverksamheten.

I lagen om pension för arbetstagare föreslås att systemet med deltidspension ska slopas och att man ska övergå till ett system med partiell förtida ålderspension. Partiell förtida ålderspension förutsätter inte att arbetstiden förkortas på det sätt som deltidspension, utan även arbetstagare som utför heltidsarbete kan omfattas av det nya systemet. Syftet med partiell förtida ålderspension är att erbjuda åldrande arbetstagare en möjlighet att underlätta arbetet och fortsätta i arbetslivet. På grund av detta föreslås att det i bestämmelsen om förkortad arbetstid ska ingå en bestämmelse enligt vilken arbetsgivaren i första hand ska ordna arbetet så att det är möjligt för arbetstagaren att deltidarbete, när en arbetstagare vill gå i partiell förtida ålderspension så att han eller hon fortsätter i deltidarbete. Bestämmelsens ordalydelse ska motsvara det som skrivits in i arbetsmarknadsorganisationernas pensionsavtal.

Enligt den föreslagna bestämmelsen ska arbetsgivaren i första hand ordna arbetet så att arbetstagaren kan övergå till deltidarbete. Ordalydelsen i bestämmelsen skärper arbetsgivarens skyldighet att ordna deltidarbete. Utförandet av deltidarbete ska fortfarande förutsätta att arbetstagaren lägger fram förslag om att övergå till deltidarbete samt ett avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren som beaktar arbetstagarens behov samt produktions- och serviceverksamheten. Det är fortfarande inte fråga om att arbetsgivaren skulle ha skyldighet att ordna deltidarbete, när det inte är möjligt med beaktandet av arbetsgivarens produktions- och serviceverksamhet. Det är inte heller fråga om arbetstagarens subjektiva rätt till deltidarbete. Ordalydelsen i bestämmelsen ska dock markera att det av arbetsgivaren förutsätts mer än i nuläget för att möjliggöra deltidarbete.

Ändringen avses träda i kraft samtidigt med den ändring som gäller partiell förtida ålderspension den 1 januari 2017.

1.37 Sjöarbetstidslagen

5 a §. Förkortad arbetstid. Det föreslås att paragrafen ska ändras på ett sätt som motsvarar de ändringar som föreslås i 15 § 3 mom. i arbetstidslagen. Ändringen baserar sig på föreslagna 15 § i lagen om sjömanspensioner.

Enligt momentet ska arbetsgivaren i första hand ordna arbetet så att det är möjligt för arbetstagaren att utföra deltidarbete, när arbetstagaren meddelar att han eller hon tänker gå i partiell förtida ålderspension. Arbetsgivarens skyldighet att ordna deltidarbete ska bedömas med beaktandet av de särskilda omständigheterna i fråga om sjöarbete, såsom olika behörighetskrav, kraven på ytterligare behörighet, kraven på fortbildning, kraven på räddningsutbildning samt kraven i fråga om hälsotillstånd. Dessutom ska det beaktas att upprätthållandet av certifieringar i praktiken kräver aktiv tjänstgöring ombord på heltid. På grund av vaktgången och personalstyrkan kan förkortad arbetstid till sjöss oftast genomföras endast genom att antalet ar-

betsdagar minskas, vilket kan medföra problem i upprätthållandet (förnyandet) av behörigheter.

Ändringen avses träda i kraft samtidigt med den ändring som gäller partiell förtida ålderspension den 1 januari 2017.

1.38 Lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart

6 a §. Förkortad arbetstid. Det föreslås att paragrafen ändras på ett sätt som motsvarar de ändringar som föreslås dels i 15 § 3 mom. i arbetstidslagen och dels i 5 a § i sjöarbetstidslagen. Ändringen baserar sig på föreslagna 15 § i lagen om sjömanspensioner.

Ändringen avses träda i kraft samtidigt med den ändring som gäller partiell förtida ålderspension den 1 januari 2017.

2 Närmare bestämmelser och föreskrifter

I propositionen föreslås det nya bemyndigandet att utfärda förordning i fråga om pensionsåldersgränserna. Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension för arbetstagare och företagare som är födda 1965 eller senare ska anpassas till den allmänna förändringen i livslängden. Dessa åldersgränser ska fastställas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet med stöd av den formel som föreskrivs i lag. Bemyndigande att utfärda förordning ska finnas i ArPL, FöPL, LFöPL, SjöPL och OffPL.

Dessutom ska social- och hälsovårdsministeriet för 2017—2025 utfärda genom förordning bestämmelser om höjd procentsats för arbetstagarnas och företagarnas arbetspensionsförsäkringsavgift. Den höjda avgiften orsakas av den berörda övergångsperiodens höjda pensions-tillväxtprocent för 53—62-åringar.

I arbetspensionslagarna föreskrivs fortfarande bemyndigande för social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordning om livslängdskoefficienten, arbetspensionsförsäkringsavgifterna för arbetstagare och företagare, omvandlingen av arbetspension till att motsvara en lägre pensionsålder och grunderna för fördelning av kostnaderna. I den nya pensionslagen för den offentliga sektorn ska inkluderas bestämmelser om bemyndigande till social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordning om bestämmande av den pensionsgrundande arbetsinkomsten för en kommunalveterinär. Dessa bestämmelser finns för närvarande i KomPL och StaPL.

För närvarande föreskrivs på olika sätt i pensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn om bemyndigande att utfärda förordning om de formulär och intyg som behövs för att ansöka om pension. I fråga om pensionslagarna för den privata sektorn har statsrådet bemyndigande att utfärda förordning och när det gäller den offentliga sektorn social- och hälsovårdsministeriet. Även om den sista pensionsanstalten utfärdas två olika förordningar. Med stöd av ArPL föreskrivs genom statsrådets förordning om den behöriga pensionsanstalten och med stöd av KomPL föreskrivs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning om den kommunala pensionsanstalten som sista pensionsanstalt. Det föreslås att bemyndigandena att utfärda förordning ska förenhetligas så att i fråga om både den privata och den offentliga sektorn närmare bestämmelser och föreskrifter om den sista pensionsanstalten och de formulär och intyg som behövs för att ansöka om pension i fortsättningen ska utfärdas genom förordning av statsrådet.

3 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017. För de föreslagna tillämpningsföreskrifterna redogörs i motiveringarna av lagarna.

4 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Bedömningen i konstitutionellt hänseende av de lagändringar som föreslås i propositionen grundar sig i huvudsak på egendomsskydd enligt 15 § i grundlagen och sådan grundläggande försörjning som avses i 19 § 2 mom. i grundlagen. Ur detta hänseende ska de föreslagna ändringar som gäller höjning av pensionsåldern, ändring av tillväxten, slopande av deltidspensionen och anpassning till att livslängden förlängs granskas.

Riksdagens grundlagsutskott konstaterar i sitt utlåtande GrUU 60/2002 rd följande: "Egendomsskyddet för pensioner bottnar enligt utskottets praxis (GrUU 9/1999 rd, s. 2 första spalten) i tanken att en inkomstrelaterad förmån, framför allt rätten till arbetspension, intjänas medan anställningsförhållandet pågår. En på detta sätt intjänad förmån, som betalas ut först senare, betraktas som en del av vederlaget för en arbetsprestation. Däremot har egendomsskyddet inte ansetts gälla rätten till folkpension, finansieringssättet till trots."

Grundlagsutskottet konstaterade i sitt utlåtande GrUU 10/1993 rd i fråga om höjningen av åldersgränsen för individuell förtidspension från 55 till 58 år att i fråga om arbetspensionssystemet kunde åldersgränsen höjas i vanlig lagstiftningsordning, eftersom den inte ingriper i pensioner som utbetalas och inte heller hindrar verkställigheten av de förhandsbeslut som meddelats.

I GrUU 13/1995 rd konstaterade grundlagsutskottet bl.a. följande: "Grundlagsutskottet har i olika sammanhang framhållit att en självtjänad pensionsförmån i princip omfattas av egendomsskyddet i grundlagen. Vad gäller det konstitutionella skyddet för pensionsförmåner är det enligt utskottets uppfattning (t.ex. GrUU 4/1994 rd) uttryckligen fråga om skydd för en konkret intjänad ekonomisk förmån och inte till exempel om skydd för ett visst pensionssystem. Enligt statsförfattningen är utgångspunkten alltså att det kan stadgas genom en vanlig lag om substansen i ett pensionssystem så att det också inverkar på dem som står i ett anställningsförhållande. Frågor som kan regleras genom en vanlig lag är bland annat pensionsåldern, pensionstillväxten och pensionens målnivå, om inte något annat följer av någon särskild orsak. En sådan särskild orsak kan framför allt tänkas vara att eventuella ändringar i ett pensionssystem till vissa delar kan leda till en oskälig försämring av pensionsförmåner som är att betrakta som intjänade."

Grundlagsutskottet har till exempel i sitt utlåtande GrUU 13/1995 rd konstaterat att effekterna av ändringarna ska dämpas åtminstone för sådana personer som snart efter det att ändringarna har trätt i kraft uppnår pensionsåldern. I sitt utlåtande GrUU 60/2002 rd konstaterade grundlagsutskottet att genom ett stegvist genomförande strävar man efter att dämpa effekterna av ändringarna särskilt för dem som inom en snar framtid uppnår pensionsåldern. Detta kan enligt utskottet ses som en indikator på ett konstitutionellt betydelsefullt skydd för de förväntningar dessa åldersklasser berättigat hyser och som oförutsedda ändringar i pensionssystemen strax före pensioneringen annars skulle kunna krossa.

När regeringens proposition 77/2012 rd behandlades kunde den förtida ålderspensionen slopas i vanlig lagstiftningsordning, då den äldsta åldersklass som ändringen gällde fick ett år tid att förbereda sig från det att lagen trädde i kraft. Genom ändringen försvann möjligheten att tidigarelägga ålderspensionen med ett år. Propositionen behandlades inte i grundlagsutskottet. I denna proposition är den äldsta åldersklass som ändringarna av åldern för ålderspension gäller

RP 16/2015 rd

de som är födda 1955. De uppnår den nuvarande lägsta åldern för ålderspension, nämligen 63 år, 2018. Eftersom lagarna träder i kraft vid ingången av 2017, får denna åldersklass åtminstone ett år tid att förbereda sig på ändringarna av åldern för ålderspension. Pensionsåldern kommer att stiga med tre månader för dem som är födda 1955. Varje efterföljande åldersklass fram till dem som är födda 1962 skulle ha ett år mer tid att förbereda sig på ändringen av pensionsåldern. Sålunda dämpas effekterna av ändringarna, så att de olika åldersgruppernas berättigade förväntningar kan uppfyllas.

Inom den offentliga sektorn finns ännu yrkesbaserade pensionsåldrar till följd av arrangemang under den gamla övergångsperioden. Dessa åldrar är lägre än den allmänna pensionsåldern. Pensionsåldern för militärer är i regel 55 år. Det föreslås att även dessa pensionsåldrar höjs på samma sätt och med likadana övergångsperioder som de allmänna pensionsåldrarna. Grundlagsenligheten av en höjning av de yrkesbaserade pensionsåldrarna har behandlats i grundlagsutskottets utlåtande GrUU 4/1994 rd, när det föreslogs en ändring av de yrkesbaserade pensionsåldrarna i det kommunala pensionssystemet. Enligt grundlagsutskottet kunde yrkesbaserade pensionsåldrar höjas i vanlig lagstiftningsordning. Att höja åldersgränserna så att de höjs högst två år och under en tillräckligt lång övergångsperiod och inte mer än på den allmänna sidan var möjligt i vanlig lagstiftningsordning. Med stöd av utlåtandet kan det konstateras att även yrkesbaserade pensionsåldrar kan höjas i vanlig lagstiftningsordning.

Efter 2025 ska pensionsåldern anpassas till att livslängden förlängs. Den lägsta åldern för ålderspension för dem som är födda 1965 eller senare ska fastställas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet för det år när arbetstagaren eller företagaren fyller 62 år. Den lägsta ålderspensionen kommer att vara känd flera år före pensioneringen, vilket betyder att arbetstagaren eller företagaren kan planera sin framtid och förbereda sig i god tid på att eventuellt gå i pension.

Enligt 80 § i grundlagen ska genom lag utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter. Enligt propositionen ska åldersgränserna för pension kopplas ihop med den förväntade livslängden genom lag. Lagen ska innehålla en tydlig formel för hur den lägsta åldern för ålderspension och de övriga åldersgränserna för pension ska fastställas. Social- och hälsovårdsministeriet ska genom förordning fastställa de åldersklassvisa åldersgränserna för pension utifrån Statistikcentralens statistik över dödlighet. Bemyndigandet för social- och hälsovårdsministeriet att utfärda förordning om åldersgränserna för pension ska inte omfatta prövning. Därför strider inte den föreslagna bestämmelsen om bemyndigande att utfärda förordning mot 80 § i grundlagen. Sålunda kan ändringen föreskrivas genom vanlig lag.

Möjligheten att få deltidspension ska slopas vid ingången av 2017. Deltidspensionen kommer att ersättas av partiell förtida ålderspension. Således kommer personer som inte hinner uppnå åldersgränsen för deltidspension, dvs. 61 år, före 2017 inte att kunna få deltidspension. De personer som behåller rätten till deltidspension kan få deltidspension vid utgången av 2016. Å andra sidan har de möjlighet att efter denna tidpunkt få partiell förtida ålderspension. Alla deltidspensioner som betalas ut vid ingången av 2017 kommer dock att fortsätta som förut. Den äldsta åldersklassen vars möjlighet att välja deltidspension försvinner är de som är födda 1956 och som fyller 61 år 2017. I detta hänseende blir förberedelse tiden rätt kort, men detta dämpas genom möjligheten att få partiell förtida ålderspension. Avsikten är att senast i början av 2016 stadfästa de lagar som omfattas av denna proposition, vilket betyder att informationen om ändringen kommer att finnas nästan ett år innan lagarna träder i kraft.

Ändringarna i pensionstillväxten gäller endast tiden efter att lagarna har trätt i kraft. Sålunda kan de stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

RP 16/2015 rd

Enligt 19 § 2 mom. i grundlagen ska genom lag var och en garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad bl.a. vid arbetslöshet, arbetsoförmåga och under ålderdomen. Grundlagen ålägger lagstiftaren en skyldighet att garantera var och en som behöver få sin grundläggande försörjning tryggad en subjektiv rätt till denna lagfästa trygghet som det allmänna ska ordna (GrUB 25/1994 rd, s. 10 andra spalten). De system som ska trygga en grundläggande försörjning bör vara på så vis heltäckande att det inte uppstår några marginalgrupper (RP 309/1993 rd, s. 70 andra spalten). Regeringen anser att de ändringar som föreslås är ganska små även i fråga om folkpensionen och garantipensionen och att de inte strider med 19 § 2 mom. i grundlagen.

Dessutom föreslås det att sloandet av förtida ålderspension som föreslås i folkpensionssystemet ska genomföras stegvis och att höjningen av åldern för ålderspension från 65 år ska träda i kraft stegvis efter 2027. Genom dessa åtgärder strävar man efter att dämpa effekten av ändringarna.

I grundlagsutskottets utlåtande GrUU 60/2002 rd, som gällde pensionsreformen 2005, behandlades även tilläggspensionsskydd som arbetsgivaren tillhandahåller sina arbetstagare och konstaterades att ett tilläggspensionsskydd baserat på ett privaträttsligt avtal mellan arbetstagaren och arbetsgivaren inte åtnjuter egendomsskydd på samma sätt som lagfästa pensioner (GrUU 22/1995 rd). I denna proposition föreslås det motsvarande bestämmelser om tilläggspensionsskyddet som föreslogs i samband med pensionsreformen 2005.

Med stöd av vad som anförts ovan anser regeringen att de lagar som föreslås i propositionen kan behandlas som vanliga lagar i den ordning som anges i 72 § i grundlagen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) 22—24, 63, 64, 67, 69 och 73 §, 80 § 3 mom., 123 § 10 punkten och 181 § 2 mom.,
 av dem 22 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1427/2011, 23 § sådan den lyder i lag 1164/2007, 24 § sådan den lyder i lag 909/2010, 63 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 627/2009, 69 § sådan den lyder i lag 627/2009 och 181 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1292/2006,
ändras 1 §, 1 mom., 2—4 och 11—14 §, 15 § och mellanrubriken före den, 16—21 §, 25 § 1 mom., 34, 37, 52, 65 och 66 §, 68 § 1 mom., 74 § 2 mom., 3 mom. 3 punkten och 5 mom., 75 §, 81 § 2 mom., 82 § och mellanrubriken före den, 83 och 84 §, 88 § 2 mom., 91 § 1 mom., 91 a § 2 mom., 92 § 1 mom., 94 § 1 mom., 96 § 2 mom., 97 och 99 §, 101 § 2 mom., 105 § 1 mom., 106 § 2 mom., 107, 107 a, 108, 109 och 117 §, 120 § 4 mom., 126 § 3 mom., 129 §, 133 § 2 mom., 134 § 4 mom., 153 §, 168 § 2 mom., 171 § 2 mom., 174 och 179 §, 182 § 2 mom., 185 §, 207 § 2 mom. och 210 § 2 mom.,
 av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 627/2009, 354/2010, 1192/2010 och 873/2015, 3 § sådan den lyder i lagarna 1274/2006, 1164/2007 och 1097/2008, 4 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1281/2007, 1097/2008 och 354/2010, 11 § sådan den lyder i lag 794/2012, 12, 13 och 52 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 794/2012, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1427/2011, 794/2012 och 873/2015, 17 och 20 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1427/2011, 19 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 873/2015, 25 § 1 mom., 34 §, 74 § 5 mom. och 91 § 1 mom. sådana de lyder i lagarna 1164/2007, 37 §, 105 § 1 mom., 106 § 2 mom., 107, 107 a, 108 och 109 § och 126 § 3 mom. sådana de lyder i lag 634/2009, 66 och 84 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 627/2009, 75 § sådan den lyder i lag 1456/2011, 81 § 2 mom. och 82 § sådana de lyder i lag 627/2009, 88 § 2 mom., 91 a § 2 mom. och 101 § 2 mom. sådana de lyder i lag 882/2014, 92 § 1 mom. sådant det lyder i lagarna 1427/2011 och 873/2015, 94 § 1 mom. sådant det lyder i lag 873/2015, 120 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1203/2009, 129 § sådant det lyder i lagarna 634/2009 och 354/2010, 168 § 2 mom. och 171 § 2 mom. sådana de lyder i lag 317/2015, 179 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1292/2006, 909/2010 och 1209/2013, 182 § 2 mom. sådant det lyder i lag 909/2010 och 185 § sådan den lyder i lag 1427/2011, samt
fogas till lagen en ny 53 a—53 l § och före dem en ny mellanrubrik, till lagen en ny 75 c §, till 95 § ett nytt 2 mom. och till lagen nya 102 a och 218 a §, som följer:

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om den rätt till ålderspension, partiell förtida ålderspension, rehabilitering, invalidpension och arbetslivspension som arbetstagare inom den privata sektorn har samt om den rätt till familjepension som arbetstagarnas förmånstagare har.

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

1) *pensionsanstalt* ett arbetspensionsförsäkringsbolag, en försäkringskassa eller en pensionsstiftelse enligt 1 § 3 mom.,

2) *anställningsförhållande* ett anställningsförhållande som grundar sig på ett arbetsavtal enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001),

3) *arbetspension* pension enligt de lagar som avses i 3 §,

4) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), altemneringsersättning enligt lagen om altemneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (873/2015) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959),

5) *intjänad pension* pension som tjänats in på basis av arbetsinkomster som avses i denna lag, på basis av tid med pension som upphört och på basis av sådan oavlönad tid som avses i 4 punkten samt förmån som tjänats in på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

6) *primär förmån* en förmån som avses i 92 och 93 § och som oberoende av arbetspensionens belopp betalas till fullt belopp och dras av från en förmån enligt denna lag,

7) *EU:s grundförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och med *EU:s tillämpningsförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen,

8) *EU- och EES-land* ett land som tillämpar EU:s grundförordning om social trygghet eller rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen,

9) *överenskommelse om social trygghet* en internationell överenskommelse om social trygghet som är förpliktande för Finland,

10) *teoretisk pension* en kalkylerad pension; när denna pension fastställs betraktas sådan tid i arbete i ett EU- och EES-land som omfattas av arbetspensionslagarna som tid i arbete enligt denna lag,

11) *den lägsta åldern för ålderspension* den ålder för ålderspension som fastställs utifrån arbetstagarens födelseår och som avses i 11 § 2 och 3 mom.,

I denna lag avses med *pensionsfall*

1) den sista dagen i kalendermånaden före ålderspensionens begynnelsepunkt,

2) den sista dagen i kalendermånaden före den partiella förtida ålderspensionens begynnelsepunkt,

3) inträde av arbetsoförmåga på det sätt som avses i 35 § 1 mom.,

4) uppfyllande av villkoren för erhållande av arbetslivspension i enlighet med 53 a §, eller

5) förmånsåtagarens död.

3 §

Arbetspensionslagar

Med arbetspensionslagar avses arbetspensionslagarna för den privata och för den offentliga sektorn. Arbetspensionslagar för den privata sektorn är utöver denna lag

- 1) lagen om sjömanspensioner (1290/2006),
- 2) lagen om pension för företagare (1272/2006),
- 3) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006).

Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är

- 1) pensionslagen för den offentliga sektorn (/),
- 2) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),
- 3) pensionsstadgan enligt 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998),
- 4) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 54/2007).

4 §

Anställningsförhållande

En arbetstagare har på basis av sitt anställningsförhållande rätt till pensionskydd så som föreskrivs i denna lag.

Denna lag gäller inte anställningsförhållanden

- 1) i fråga om tid före ingången av kalendermånaden efter den under vilken 17 års ålder uppnåtts,
- 2) efter den kalendermånad under vilken en arbetstagare som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en arbetstagare som är född 1958—1961 fyller 69 år och en arbetstagare som är född 1962 eller senare fyller 70 år (*den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten*),
- 3) på basis av vilka arbetstagaren med stöd av någon annan arbetspensionslag som avses i 3 § har rätt till pension,
- 4) i vilka arbetstagaren arbetar som medlem av besättningen på ett finskt fartyg som inskriverits i handelsfartygsförteckningen enligt lagen om förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport (1277/2007).

Denna lag gäller inte arbetstagare

- 1) till vilka arbetsgivaren betalar i denna lag avsedd arbetsinkomst till ett belopp av sammanlagt mindre än 41,89 euro per kalendermånad,
- 2) på vilka finsk lagstiftning inte tillämpas på basis av bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EU:s grundförordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet,
- 3) som en utländsk arbetsgivare sänder till Finland för att arbeta och vars arbete i Finland i denna arbetsgivares tjänst pågår i högst två år.

Om finsk lagstiftning tillämpas på en arbetstagare som avses i 3 mom. 3 punkten på basis av bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EU:s grundförordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet eller om arbetstagaren omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet omedelbart innan arbetet i Finland börjar, tillämpas dock denna lag på arbetstagaren.

Utöver vad som bestäms i 3 mom. 3 punkten ska denna lag tillämpas på arbetstagaren, om arbetstagaren kommer från en tredjestat för att tillfälligt arbeta i Finland inom ramen för företagsintern förflyttning av personal och arbetsgivaren inte har ordnat pensionskydd för arbetstagaren.

Denna lag tillämpas inte på arbete som en arbetstagare som kommer till Finland från en tredjestat utför i Finland, om

RP 16/2015 rd

- 1) det är fråga om arbete inom landsvägstransport som arbetstagaren utför huvudsakligen någon annanstans än i Finland,
- 2) arbetstagaren inte är bosatt i Finland,
- 3) arbetstagaren inte har hemvist i Finland, och
- 4) finsk lagstiftning inte ska tillämpas på arbetet enligt bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EU:s grundförordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet.

11 §

Rätt till ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts.

Arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension bestäms utifrån hans eller hennes födelseår enligt följande:

- 1) 63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare,
- 2) 63 år och 3 månader för dem som är födda 1955,
- 3) 63 år och 6 månader för dem som är födda 1956,
- 4) 63 år och 9 månader för dem som är födda 1957,
- 5) 64 år för dem som är födda 1958,
- 6) 64 år och 3 månader för dem som är födda 1959,
- 7) 64 år och 6 månader för dem som födda 1960,
- 8) 64 år och 9 månader för dem som är födda 1961,
- 9) 65 år för dem som är födda 1962—1964.

Den lägsta åldern för ålderspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i livslängden enligt 82 och 83 § och åldern fastställs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då arbetstagaren fyller 62 år.

En förutsättning för beviljande av ålderspension är att arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon pensioneras. Trots vad som föreskrivs i 8 § 3 mom. och i detta moment hindrar inte den försäkrades fortsatta skötsel av ett förtroendeuppdrag beviljande av ålderspension som tjänats in på grundval av tidigare avslutade anställningsförhållanden.

Om arbetstagaren går i ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner vid sänkt pensionsålder före den lägsta åldern för ålderspension enligt denna lag, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som anges i lagen om sjömanspensioner. I det fallet omvandlas pensionsbeloppet enligt denna lag så att det försäkringsmatematiskt motsvarar arbetstagarens pensionsålder. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionsbeloppet och omvandlingskoefficienterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

12 §

Ålderspensionens belopp

Om ålderspensionen börjar vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppnått den lägsta åldern för ålderspension, är ålderspensionens belopp den pension som tjänats in fram till begynnelsestidpunkten för pensionen.

Om arbetstagarens ålderspension börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts, höjs den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före begynnelsestidpunkten för den första ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsestidpunkten för pensionen skjuts

RP 16/2015 rd

upp till en senare tidpunkt än kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts (*uppskovsförhöjning*).

En arbetstagare har inte rätt till uppskovsförhöjning för samma tid för vilken han eller hon har fått arbetslöshetsdagpenning.

13 §

Begynnelsetidpunkten för ålderspension

Ålderspensionen börjar från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderspension och slutat i det arbete på basis av vilket han eller hon ansöker om ålderspension. Ålderspension kan beviljas retroaktivt, dock inte utan giltigt skäl för längre tid än för de tre månaderna före månaden för ansökan om pension.

Om arbetstagaren fortsätter arbeta efter att ha uppnått den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten, beviljas ålderspension från ingången av den kalendermånad som följer på ansökan om pension.

Pension som tjänats in av arbetsinkomst på grundval av ett anställningsförhållande som börjat under tiden för ålderspension beviljas på ansökan tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnått den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.

Om arbetstagaren har fått partiell förtida ålderspension, börjar ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppfyllt de villkor som föreskrivs i 11 § och avslutat sitt huvudsakliga arbete som är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna.

14 §

Indragning av ålderspension

En arbetstagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades har beräknats fortgå efter det att arbetstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension. Indragning av ålderspensionen ska sökas inom en månad efter det att arbetsförmågan hade beräknats upphöra och ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Partiell förtida ålderspension

15 §

Rätt till partiell förtida ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i partiell förtida ålderspension tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den nedre åldersgränsen, som bestäms utifrån arbetstagarens födelseår, har uppnåtts.

För arbetstagare bestäms den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension enligt följande:

- 1) för dem som är födda 1963 eller tidigare är den nedre åldersgränsen 61 år,
- 2) för dem som är födda 1964 är den nedre åldersgränsen 62 år,
- 3) för dem som är födda 1965 eller senare anpassas den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension till förändringen i livslängden enligt 82 och 83 §.

RP 16/2015 rd

En arbetstagare har inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon när pensionen börjar får någon annan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna eller avträdelsetöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsetöd för lantbruksföretagare (1293/1994).

16 §

Den partiella förtida ålderspensionens belopp

Grunden för den partiella förtida ålderspensionen är den pension som tjänats in i enlighet med arbetspensionslagarna fram till utgången av kalenderåret före det år då pensionen börjar. Pensionsandelen enligt denna lag är i enlighet med arbetstagarens ansökan 25 eller 50 procent av den pension enligt denna lag som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen.

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel minskas varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för pensionsandelen tidigareläggs före ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (*förtidsminskning*).

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel höjs varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för pensionsandelen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (*uppskovsförhöjning*).

Om den partiella förtida ålderspensionen har beviljats som en pension på 25 procent och arbetstagaren ansöker om beviljande av en ytterligare andel på 25 procent, ska den senare andelen liksom den först beviljade andelen beräknas utifrån samma pension som avses i 1 mom. och som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen. Om förtidsminskning eller uppskovsförhöjning beräknas för den senare andelen, ska minskningen eller förhöjningen beräknas enligt begynnelsestidpunkten för den andelen.

17 §

Begynnelsestidpunkten för partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension börjar vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionen har sökts eller från en senare tidpunkt som sökanden meddelat. Partiell förtida ålderspension beviljas inte retroaktivt.

Partiell förtida ålderspension ska på samma sätt som beviljande av den senare andelen på 25 procent sökas så att den börjar från samma tidpunkt enligt alla arbetspensionslagar.

En pensionstagare kan på ansökan återkalla ett beslut om partiell förtida ålderspension inom tre månader från det att beslutet om beviljande av pension meddelades. Pensionsanstalten undanröjer det återkallade pensionsbeslutet. Bestämmelser om återkrav av pension som betalats utan grund finns i 126 §.

18 §

Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension när arbetstagaren beviljas ålderspension. Ålderspensionens belopp beräknas då utifrån följande delar:

- 1) den partiella förtida ålderspensionen,
- 2) den pensionsandel som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började, och
- 3) den pension som tjänats in under det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter i anställningsförhållanden som avslutats före ålderspensionen började.

RP 16/2015 rd

Trots det som föreskrivs i 11 § beviljas arbetstagaren, om arbetstagaren i enlighet med en annan arbetspensionslag för den privata sektorn eller arbetspensionslag för den offentliga sektorn beviljas ålderspension efter den partiella förtida ålderspensionen, den andel som ännu inte beviljats av den pension som tjänats in enligt denna lag fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började.

Om ålderspensionen börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den då arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension, ska uppskovsförhöjning på det sätt som bestäms i 12 § fogas till den pensionsdel som avses i 1 mom. 2 punkten. och till pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen börjar och därefter fram till att den första ålderspensionen börjar.

19 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det då arbetsoförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller den lämnas vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension beräknas utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av månaden före den då arbetslivspensionen började.

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 53 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

21 §

Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension beviljas invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension för samma tid för vilken partiell förtida ålderspension redan betalats, beaktas den partiella förtida ålderspensionen som en delbetalning av den andra pension som beviljas.

25 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en skada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 35 § 1 mom.,

RP 16/2015 rd

- 2) arbetstagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 76 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och
 - 3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.
-

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som föreskrivs i denna lag om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsetidpunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 68 § och rehabiliteringsförmånerna tas som grund för familjepension.

37 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon beviljats invalidpension enligt 33 § 1 mom. 2 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn.

En arbetstagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn har beviljats invalidpension på basis av arbetsoförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn varade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

52 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter den då pensionstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för invalidpension när hans eller hennes invalidpension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension. Om arbetstagaren arbetar under tiden för invalidpension enligt en annan arbetspensionslag än denna lag eller sedan invalidpension enligt denna lag eller en annan arbetspensionslag upphört, har arbetstagaren rätt till den pension som tjänats in på basis av detta arbete när han eller hon beviljas ålderspension. Arbetstagaren har rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för den ovan avsedda invalidpensionen eller sedan den upphört även om han eller hon efter att den tidigare invalidpen-

RP 16/2015 rd

sionen upphört beviljas ny invalidpension, på vilken det inte tillämpas vad som i 80 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om

- 1) arbetstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller
- 2) någon primärtid inte fastställs för arbetstagaren på basis av 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen, eftersom arbetstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetslivspension

53 a §

Rätt till arbetslivspension

En arbetstagare har rätt till arbetslivspension när han eller hon har fyllt 63 år, om

- 1) arbetstagaren har arbetat minst 38 år i ett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som har varit sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 53 b §,
- 2) arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada, men dock mindre än vad beviljande av sådan full invalidpension som avses i 35 § förutsätter,
- 3) arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet är bestående försvagade av de skäl som nämns i 1 och 2 punkten, och
- 4) det arbete som avses i 1 punkten vid tidpunkten för uppnåendet av den nedre åldersgränsen för arbetslivspension eller efter det när pensionsansökan blir anhängig fortsätter eller arbetet upphörde för högst ett år sedan.

Till den tid i arbete som avses i 1 mom. 1 punkten räknas även moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder för högst tre år. Till den tid som avses i 1 mom. 1 punkten räknas dessutom kortare frånvaroperioder under anställningsförhållandet på grund av sjukdom eller permittering samt tillfällig arbetslöshet.

Med sådant i 1 mom. 1 punkten avsett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna jämställs sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 53 b § och som ska försäkras i ett annat EU- och EES-land eller ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

53 b §

Ansträngande och slitsamt arbete

För att en arbetstagares arbete som avses i 53 a § 1 mom. 1 punkten ska bedömas vara ansträngande och slitsamt krävs det att en eller flera av följande faktorer i betydande grad har ingått i arbetet:

- 1) arbetsrörelser som kräver stor muskelstyrka eller som belastar musklerna långvarigt,
- 2) särskilt hög belastning på andnings- och cirkulationsorganen,
- 3) belastande och besvärliga arbetsställningar,
- 4) upprepade arbetsrörelser som kräver styrka eller stor snabbhet eller arbetsrörelser som samtidigt kräver att handen griper, gör en vridande rörelse och använder kraft,
- 5) interaktivt arbete som är särskilt krävande och medför exceptionell psykisk belastning, eller
- 6) arbete med uppgifter som kräver ständig vaksamhet eller särskild uppmärksamhet och där det finns hög risk för olycksfall eller olycka eller uppenbar risk för våld.

Vid bedömning av om en eller flera av de faktorer som avses i 1 mom. i betydande grad ingår i ett arbete ska exceptionella fysikaliska faktorer, användning av skyddsutrustning som

RP 16/2015 rd

ökar belastningen, skiftarbete som inbegriper återkommande nattarbete eller som på annat sätt är belastande och återkommande långa arbetspass beaktas som faktorer som ökar ansträngningen och slitaget.

Hur ansträngande och slitsamt ett arbete är bedöms med hänsyn till helheten av samverkan mellan de olika faktorer som nämns i 1 och 2 mom.

53 c §

Arbetslivspensionens belopp

Arbetslivspensionens belopp är den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före den då arbetslivspensionen började.

53 d §

Begynnelse tidpunkten för arbetslivspension

Arbetslivspension börjar från ingången av kalendermånaden efter den då arbetstagaren uppfyller villkoren i 53 a §, dock tidigast från ingången av månaden efter den då pensionen söks.

Arbetslivspension beviljas tills vidare.

53 e §

Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut där det framgår om han eller hon uppfyller de villkor för arbetslivspension som avses i 53 a §. Förhandsbeslutet ges av den pensionsanstalt som är behörig att avgöra en pensionsansökan då arbetstagaren ansöker om pension i stället för om förhandsbeslut.

Ett förhandsbeslut om arbetslivspension är bindande för pensionsanstalten, om en pensionsansökan som grundar sig på det görs inom sex månader eller inom en av arbetstagaren och dennes arbetsgivare avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft. Förhandsbeslutet kan dock vara i kraft högst fram till den lägsta åldern för ålderspension.

53 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt i 7—10 § i den lagen.

53 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagarens ansökan om justering anhängiggjorts eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder.

RP 16/2015 rd

53 h §

Ändring av arbetslivspension till ålderspension

Arbetslivspension ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för arbetslivspension när hans eller hennes arbetslivspension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension.

Om arbetstagarens anställningsförhållande upphör efter det att den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts, har arbetstagaren på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för pensionen tidigast från och med ingången av månaden efter den under vilken anställningsförhållandet upphör.

53 i §

Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension

I stället för att beviljas i form av arbetslivspension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om arbetstagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension innan arbetslivspensionen började.

53 j §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension

Om pensionsanstalten avslår en ansökan om arbetslivspension ska den utreda huruvida arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 25 § och se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering enligt annan lagstiftning har klarlagts. Om arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 25 §, ska pensionsanstalten i enlighet med 27 § ge ett förhandsbeslut om rätt till rehabilitering.

53 k §

Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till arbetslivspension enligt denna lag, om han eller hon beviljats arbetslivspension enligt 51 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

53 l §

Arbetslivspensionstagarens anmälningskyldighet

Den som får arbetslivspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon börjar förvärvsarbeta.

RP 16/2015 rd

65 §

Pensionstillväxt

Pensionen växer med 1,5 procent av de i 70 och 72 § avsedda pensionsgrundande arbetsinkomsterna för varje enskilt år (*årsinkomst*) som arbetstagaren har tjänat in från ingången av kalendermånaden efter den månad då 17 års ålder uppnåtts fram till den övre åldersgränsen för försäkringskyldigheten.

Till pension berättigar inte arbetsinkomsterna under det år under vilket arbetsförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats som till pension berättigande tid på det sätt som föreskrivs i 66 §.

Pensionen på basis av den inkomst som ligger till grund för en i 74 § avsedd förmån som arbetstagaren under varje kalenderår fått för oavlönad tid växer med 1,5 procent.

66 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension (*återstående tid*). Om arbetstagares lägsta ålder för ålderspension inte är föreskriven vid tidpunkten för pensionsfallet, berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår då arbetstagaren har blivit arbetsförmögen till utgången av den kalendermånad då arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension som har föreskrivits för den åldersklass som ligger närmast hans eller hennes egen åldersklass. En förutsättning för att arbetstagaren ska få pension för återstående tid är att han eller hon under de tio kalenderåren före det år under vilket arbetsförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna.

Pensionen för återstående tid är 1,5 procent per år av den i 76 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på.

68 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en arbetstagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder, räknas som till pension berättigande tid även den tid under vilken arbetstagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid räknas ut används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

74 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som arbetstagaren har fått från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 17 års ålder uppnåtts till utgången av året före pensionsfallet. När ålderspension räknas ut beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som arbetstagaren fått fram till utgången av månaden för ålderspensionsfallet.

RP 16/2015 rd

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänförs. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

3) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del dagpenning har erhållits före utgången av den månad under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts,

På grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån tjänas inte pension in för den tid för vilken arbetstagaren har erhållit pension enligt arbetspensionslagarna, en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller en institution inom Europeiska unionen. Under tiden för partiell förtida ålderspension och familjepension intjänas likväl pension också på grundval av den inkomst som ligger till grund för förmånen.

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

75 §

Arbetspensionsutdrag

Varje arbetstagare i åldern 17—69 år får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år under vilket utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, separat för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, separat för varje förmånsslag,

4) grunden och den tid för vilken en förmån tjänas in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

5) den intjänade pensionen vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget utfärdas, dock inte i sådana fall då arbetstagaren får partiell förtida ålderspension.

Dessutom anges i arbetspensionsutdraget arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension, om den har föreskrivits för hans eller hennes åldersklass när arbetspensionsutdraget utfärdas.

Pensionsanstalten utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det år ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det år ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre åren före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett arbetspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension men som har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

75 c §

Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder

Den målsatta pensionsåldern för varje åldersklass är den ålder när den förstörande effekt som den uppskovsförhöjning som beräknats utifrån denna åldersklass lägsta ålder för ålderspension har på pensionen är minst lika stor som livslängdskoefficientens förminskande effekt på ålderspensionen.

Det arbetspensionsutdrag där en uppskattning av arbetstagarens målsatta pensionsålder och av beloppet för hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern anges, skickas senast under det sjätte kalenderåret före arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension eller uppskattade lägsta ålder för ålderspension till arbetstagare som inte får partiell förtida ålderspension. Efter detta meddelas en uppskattning av arbetstagarens målsatta pensionsålder i samband med att något annat arbetspensionsutdrag utfärdas.

81 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av arbetstagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 23—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår.

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

82 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Åldersgränserna fastställs för det år då arbetstagaren fyller 62 år.

Ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension och invalidpension anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient. När pensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetstagaren fyller 62 år. Om en annan pension än invalidpension börjar före det året, omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen började. Om arbetstagarens arbetsförmåga börjar före det år då arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas invalidpensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetsförmågan började. När en invalidpension eller arbetslivspension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte på nytt med livslängdskoefficienten. När partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension, omvandlas den del av ålderspensionen som inte har omvandlats med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetstagaren fyller 62 år.

83 §

Fastställande av åldergränser och livslängdskoefficient

Den lägsta åldern för ålderspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare fastställs så att förhållandet mellan å ena sidan skillnaden mellan den lägsta ålder för ålderspension och 18 års ålder och å andra sidan den förväntade livslängd som beräknats i fråga om den lägsta åldern för ålderspension är detsamma som 2025. Den förväntade livslängden beräknas enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för den senaste femårsperiod för vilken det finns tillgängliga uppgifter. När förhållandet för 2025 beräknas används 65 år som den lägsta åldern för ålderspension och den förväntade livslängden beräknas enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för 2020—2024.

Den lägsta åldern för ålderspension beräknas med en månads noggrannhet. Den lägsta ålder för ålderspension som ska fastställas kan avvika från den föregående lägsta ålder för ålderspension som fastställts med högst två månader. Den nedre åldergränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldergränsen för arbetslivspension justeras med lika många månader som den lägsta åldern för ålderspension avviker från den föregående lägsta ålder för ålderspension som fastställts.

Livslängdskoefficienten för 2018—2026 bestäms så att kapitalvärdet för den pension som börjar vid 62 års ålder och som omvandlats med koefficienten, beräknat enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för den senaste femårsperiod för vilken det finns tillgängliga uppgifter, är detsamma som kapitalvärdet 2009 för den icke-omvandlade pension som börjar vid 62 års ålder, beräknat enligt dödlighetsstatistiken för 2003—2007. När kapitalvärdet räknas ut används en räntesats på två procent.

Livslängdskoefficienten för 2027 och därefter bestäms så att kapitalvärdet för den pension som omvandlats med koefficienten med början från den senast fastställda lägsta åldern för ålderspension, beräknat enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för den senaste femårsperiod för vilken det finns tillgängliga uppgifter, är detsamma som kapitalvärdet 2026 för den pension som omvandlats med den livslängdskoefficient som fastställts för 2026 med början från 65 års ålder, beräknat enligt dödlighetsstatistiken för 2020—2024. När kapitalvärdet räknas ut används en räntesats på två procent.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen de åldergränser som avses i 82 § senast två månader före ingången av det kalenderår då arbetstagaren fyller 62 år och därefter den livslängdskoefficient som avses i 82 § senast en månad före ingången av det kalenderår från och med vilket den tillämpas.

84 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension, fulla invalidpension eller arbetslivspension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död inte fick sådan pension som nämns i 1 mom. eller om han eller hon fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

I grunden för familjepensionen beaktas inte avdrag av förmånslåtarens pension enligt 92—94 §.

Om förmånslåtaren vid sin död hade uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, men han eller hon vid sin död inte hade fått ålderspension eller

RP 16/2015 rd

fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren enligt denna lag hade tjänat in fram till sin dödsdag.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 81 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångshöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 81 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

88 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom. eller om den efterlevande maken får partiell förtida ålderspension och den efterlevande maken inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denna skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtaren avled hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken senast den dag då förmånslåtaren avled har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon hade tjänat in fram till utgången av året före det år då förmånslåtaren avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om hans eller hennes arbete utomlands eller det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på hans eller hennes anställning vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

91 §

Minskning av efterlevandepension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension, om

- 1) den efterlevande maken inte får arbetspension på basis av eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension,
 - 2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och
 - 3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som i enlighet med 88 § har fastställts för den efterlevande maken.
-

RP 16/2015 rd

91 a §

Justering av efterlevandepension

Efterlevandepensionen ska justeras också om den invalidpension som den efterlevande maken får och som beaktats vid minskningen av efterlevandepensionen upphör och den efterlevande maken senare beviljas någon annan ny pension som inte är partiell förtida ålderspension och som bestämmelserna i 80 § om beviljande av pension på tidigare grunder inte tillämpas på.

92 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag dras det av en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken dragits av en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen,

2) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 58 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen,

3) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen,

4) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,

5) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst,

6) sådan ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av patientskadlagen (585/1986).

94 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag av en primär förmån från pensionen justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller patientskadlagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension. Från partiell förtida ålderspension eller den del av invalidpension och arbetslivspension som motsvarar beloppet av partiell förtida ålderspension dras inte heller av ersättning för inkomstbortfall eller pension enligt lagen om olycksfall i ar-

RP 16/2015 rd

betet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i militärtjänst, trafikförsäkringslagen, lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen samt patientskadelagen, om den har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med partiell förtida ålderspension, innan pensionstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

95 §

Regressrätt

Pensionsanstalten har rätt att av den som idkar verksamhet enligt lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) få tillbaka invalidpension, familjepension och rehabiliteringsförmån som den betalat, om arbetstagarens arbetsoförmåga eller förmånslåtarens död orsakas av ett skadefall som ska ersättas enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Pensionsanstalten har rätt till ersättning till högst det belopp som den som lidit skada eller förmånstagaren är berättigad till enligt lagen om ansvar i spårtrafik.

96 §

Justering av inkomstgränser, belopp och årsinkomster med en lönekoeficient

Vid beräkningen av en pension justeras årsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar. Vid beräkningen av annan pension som betalas ut efter partiell förtida ålderspension eller av den senare andelen av partiell förtida ålderspension justeras dessutom den ännu obeviljade pensionsandelen av grunden för den partiella förtida ålderspensionen med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.

97 §

Fastställande av lönekoeficienten

Som grund för lönekoeficienten används Statistikcentralens beräkningar av de årliga förändringarna i förtjänstnivå- och konsumentprisindexen under det föregående kalenderårets tredje kvartal.

99 §

Fastställande av arbetspensionsindex

Som grund för arbetspensionsindexet används Statistikcentralens beräkningar av de årliga förändringarna i förtjänstnivå- och konsumentprisindexen under det föregående kalenderårets tredje kvartal.

101 §

Pensionsansökan

Om en arbetstagare har rätt till rehabilitering enligt 25 §, ska pensionsanstalten utan ansökan om rehabilitering och på basis av 36 § i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension eller på basis av 53 j § i samband med handläggningen av ansökan om arbetslivspension ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

102 a §

Utredningar vid ansökan om arbetslivspension

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionsanstalten lämna in ett utlåtande av företagshälsovården som innehåller

- 1) en beskrivning av innehållet i den sökandes nuvarande arbete och en bedömning av hur ansträngande och slitsamt arbetet är enligt 53 b § och av kravet på arbetsförmåga,
- 2) ett utlåtande av en företagsläkare om den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga,
- 3) en bedömning av den sökandes möjligheter som avses i 53 a § 1 mom. 3 punkten att fortsätta i arbetet, och
- 4) en beskrivning av innehållet i den sökandes tidigare arbeten och en bedömning av hur ansträngande och slitsamma dessa arbeten var enligt 53 b §, om en redogörelse för den sökandes arbetshistorik finns tillgänglig.

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionsanstalten dessutom lämna in ett utlåtande av arbetsgivaren om innehållet i den sökandes arbete.

Om ett utlåtande av företagshälsovården eller arbetsgivaren inte kan fås eller de inlämnade utlåtandena inte är tillräckliga för att avgöra pensionsärendet, kan pensionsanstalten godkänna någon annan redogörelse som motsvarar dessa utlåtanden. I så fall ska den sökande till pensionsanstalten lämna en sådan redogörelse för sitt hälsotillstånd, sin arbetsförmåga, tiden i arbetslivet eller innehållet i arbetet som behövs för att avgöra ansökan.

Den som ansöker om arbetslivspension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan eller för anskaffning av ett sådant utlåtande som föreskrivs i denna paragraf låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. Om den sökande utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som pensionsanstalten har tillgång till.

Pensionsanstalten är skyldig att ersätta den som ansöker om arbetslivspension för skäligen kostnader för den undersökning som avses i 4 mom. och för eventuella resor.

105 §

Beslutsfattande och delgivning av beslut

Arbetstagarens rätt till pension enligt denna lag och pensionsbeloppet avgörs genom beslut av den avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i 106 §. Pensionsanstalten ska avgöra pensionsansökan utan dröjsmål efter att den har fått nödvändiga utredningar. Om arbetstagaren har varit försäkrad både enligt en arbetspensionslag för den privata sektorn

RP 16/2015 rd

och enligt pensionslagen för den offentliga sektorn, ger den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn eller Keva i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 107 § en beslutssammanställning över pensionsärendet.

106 §

Arbete enbart i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är Sjömanspensionskassan avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn vid handläggningen av ett ålders-, partiell förtida ålders-, invalid-, arbetslivs- eller familjepensionsärende, om arbetstagaren har rätt eller förmånslåtaren hade haft rätt att avgå med ålderspension vid sänkt pensionsålder enligt lagen om sjömanspensioner.

107 §

Arbete i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för både den privata och den offentliga sektorn

Om en arbetstagare har omfattats av pensionsskydd såväl enligt en arbetspensionslag för den privata sektorn som enligt pensionslagen för den offentliga sektorn, får arbetstagaren en beslutssammanställning över pensionsskyddet enligt arbetspensionslagen för den privata sektorn och den ovan nämnda pensionslagen för den offentliga sektorn. Den pensionsanstalt som ger beslutssammanställningen (*sista pensionsanstalt*) betalar också de pensioner som avses i sammanställningen och sköter övriga uppgifter som hör till pensionsanstalten i anslutning till pensionerna. Den sista pensionsanstalten avgör och betalar dessutom pension som tjänats in på basis av oavlönad tid enligt 74 § samt en förmån som tjänats in enligt lagen om pensionersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Om arbetstagarens arbetsinkomster under de två senaste kalenderåren varit försäkrade till det största beloppet med stöd av Finlands Banks pensionsstadga, lagen om ortodoxa kyrkan, Ålands landskapslagar eller en annan sådan pensionsförfattning vid vars verkställighet man inte iakttar arrangemanget med sista pensionsanstalt enligt 1 mom., avgör avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn, Keva och den pensionsanstalt som verkställer pensionsskydd enligt detta moment pensionsärendet var för sig.

107 a §

Bestämmande av sista pensionsanstalt, vid arbete inom branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn och pensionslagen för den offentliga sektorn

Sista pensionsanstalt är den pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i 106 § eller Keva.

Sista pensionsanstalt är den avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i 106 §, om arbetstagarens arbetsinkomster under de två senaste kalenderåren varit försäkrade till det största beloppet enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn.

Sista pensionsanstalt är Keva, om arbetstagarens arbetsinkomster under de två senaste kalenderåren varit försäkrade till det största beloppet enligt en anställning som avses i pensionslagen för den offentliga sektorn.

RP 16/2015 rd

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är sista pensionsanstalten vid behandlingen av ett ålders-, partiell förtida ålders-, arbetslivs- eller familjepensionsärende Keva, om

1) arbetstagarens pensionsskydd enligt ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande när pensionsansökan blir anhängig har ordnats endast enligt pensionslagen för den offentliga sektorn eller arbetstagaren har bevarat sin rätt till tilläggspensionsandel enligt de lagar som avses i § 5 mom. i lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn (/) eller individuell eller yrkesbaserad pensionsålder enligt lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn, eller

2) förmånslåtarens pensionsskydd enligt ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid tidpunkten för pensionsfallet hade ordnats endast enligt pensionslagen för den offentliga sektorn eller förmånslåtaren hade bevarat sin rätt till den tilläggspensionsandel eller den individuella eller yrkesbaserade pensionsålder som avses i 1 punkten.

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är sista pensionsanstalten vid behandlingen av ett invalidpensionsärende Keva, om

1) Keva bedömer att arbetstagarens rätt till invalidpension, medan ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande inom den offentliga sektorn varade, har börjat på grund av arbetsoförmåga med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn,

2) arbetstagaren har bevarat sin rätt till den tilläggspensionsandel eller den individuella eller yrkesbaserade pensionsålder som avses i 4 mom. 1 punkten, eller

3) det är fråga om delinvalidpension och arbetspensionsskyddet för en arbetstagare i ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid tidpunkten för pensionsfallet har ordnats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn.

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är Sjömanspensionskassan sista pensionsanstalt vid behandlingen av ett ålders-, partiell förtida ålders-, invalid-, arbetslivs- eller familjepensionsärende, om arbetstagaren har rätt eller förmånslåtaren hade haft rätt att avgå med ålderspension vid sänkt pensionsålder enligt lagen om sjömanspensioner och Keva inte är sista pensionsanstalt på basis av 4 eller 5 mom.

108 §

Förhandlingsskyldighet

Keva som är sista pensionsanstalt ska före sitt beslut begära att den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av arbetstagarens arbetsförmåga, om Keva avgör arbetstagarens rätt till invalidpension på basis av arbetsförmåga som börjat medan anställningen inom den offentliga sektorn varade med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn och beloppet av den pension som tjänats in enligt arbetspensionslagar för den privata sektorn överstiger 688,02 euro per månad.

Om den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn och Keva är oeniga om bedömningen av arbetstagarens arbetsförmåga, avgör båda pensionsärendet var för sig.

109 §

Den utbetalande pensionsanstaltens behörighet vid beviljande av ny pension

En pensionsanstalt inom den privata sektorn eller Keva som betalar ålders-, partiell förtida ålders-, invalid- eller arbetslivspension till en pensionstagare sköter den sista pensionsanstaltens uppgifter när pensionen ändras till ålderspension, en arbetstagare som får ålderspension beviljas ny ålderspension eller den som får partiell förtida ålderspension beviljas den partiella förtida ålderspensionens andra andel på 25 procent.

En ansökan om invalidpension och arbetslivspension från den som får partiell förtida ålderspension avgörs av den pensionsanstalt som betalar den partiella förtida ålderspensionen.

Om en pensionsanstalt inom den privata sektorn eller Keva betalar invalidpension som rehabiliteringsstöd, avgör samma pensionsanstalt ansökan om fortsatt invalidpension och sköter övriga uppgifter som hör till pensionsanstalten i invalidpensionsärendet. Om en arbetstagare efter avslutad invalidpension på nytt ansöker om invalidpension och denna nya pension bestäms på tidigare grunder, avgör den pensionsanstalt som betalat den tidigare invalidpensionen ansökan och sköter övriga uppgifter som hör till pensionsanstalten i invalidpensionsärendet.

Om en förmånsåtagare vid sin död fick pension från en pensionsanstalt inom den privata sektorn eller Keva, avgör den pensionsanstalt som betalat pensionen en ansökan om familjepension efter förmånsåtagaren och sköter pensionsanstaltens övriga uppgifter som berör familjepension.

117 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren eller sjukkassan

Om en pensionsanstalt har beviljat en arbetstagare invalidpension eller arbetslivspension retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat arbetstagaren lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid. Den kompletteringsdagpenning som betalas av en sjukkassa som avses i lagen om försäkringskassor motsvarar lön som arbetsgivaren betalar, och pensionen betalas på ansökan till sjukkassan på samma sätt som till arbetsgivaren.

Om en arbetstagare i stället för invalidpension har beviljats ålderspension retroaktivt på det sätt som avses i 52 § 3 mom. från ingången av månaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid med arbetsoförmåga på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Om pensionskassan har beviljat en arbetstagare invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension i de fall som avses i 2 mom. retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för uppsägningstid i stället för lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Om arbetsgivaren betalar lön till en arbetstagare för samma tid som den för vilken arbetstagaren får rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg, betalas rehabiliteringspenningen eller invalidpensionen och därtill anslutet rehabiliteringstillägg för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som betalats i lön för samma tid.

Pensionen, rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget betalas inte till arbetsgivaren eller sjukkassan till den del betalning med stöd av 118 § ska ske till sjukförsäkringsfonden och inte heller när arbetsgivaren eller sjukkassan med stöd av någon annan lag har fått ersättning för lön som de betalat.

Vad som i 2 mom. föreskrivs om betalning av retroaktiv ålderspension till arbetsgivaren som ersättning för den lön för sjukdomstid som betalats för samma tid, tillämpas också om arbetstagaren beviljas ålderspension i stället för arbetslivspension på det sätt som avses i 53 i §.

120 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Om en arbetstagare har fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för samma tid för vilken han eller hon beviljas annan pension än partiell förtida ålderspension retroaktivt, ska pensionsanstalten på yrkande av arbetslös-

RP 16/2015 rd

hetskassan eller Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den arbetslöshetsdagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som har betalats för samma tid.

126 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om en pensionsanstalt i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sådan sista pensionsanstalt som avses i 107 § utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om den sista pensionsanstalten utan grund har betalat ut pension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av Keva enligt vad som föreskrivs om återkrav i pensionslagen för den offentliga sektorn. Den sista pensionsanstalten ger en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

129 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som en pensionsanstalt gett i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 107 § tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslutet. Om en pensionsanstalts beslut ingår i den beslutssammanställning som Keva har gett i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring i beslutssammanställningen och behandlas besvärshandlingen enligt vad som bestäms i pensionslagen för den offentliga sektorn.

133 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

Den pensionsanstalt som har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt ska innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av Keva. Ett utlåtande begärs dock inte om besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

134 §

Överföring av besvär till besvärinstans

Om den pensionsanstalt som gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt har begärt ett i 133 § 2 mom. avsett utlåtande av Keva och den inte rättar sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, ska pensionsanstalten inom 60 dagar från besvärstidens utgång till den besvärinstans som avses i 1 mom. lämna in besvärsskriften samt de utlåtanden som getts med anledning av den.

153 §

Beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift

Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift är tre procent ökat med hälften av det procenttal med vilket den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften för en försäkring enligt denna lag i procent av lönen överskrider talet 18,2. Den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften beräknas med beaktande av de nedsättningar av avgiften som avses i 169 § 3 mom.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas årligen bestämmelser om den procentsats för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som ska tillämpas det följande kalenderåret.

168 §

Uppgörande av beräkningsgrunder

Grunderna för beräkning av ansvarsskulden och pensionsansvaret ska omfatta grunderna för det tilläggsförsäkringsansvar som är bundet till aktieavkastningen. Beräkningsgrunderna ska uppgöras så att det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret kan minska pensionsanstaltens ansvarsskuld eller pensionsansvar med högst ett belopp som uppgår till 20 procent av pensionsanstaltens ansvarsskuld eller pensionsansvar enligt denna lag. Från detta belopp ska emellertid dras av det ofördelade tilläggsförsäkringsansvar och det på försäkringstagarna fördelade tilläggsförsäkringsansvar som avses i 14 § 2 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och det tilläggsförsäkringsansvar som avses i 43 § 2 mom. i lagen om pensionsstiftelser och i 79 § 2 mom. i lagen om försäkringskassor. Det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret ska vid varje pensionsanstalt vara lika stort i förhållande till den ovannämnda ansvarsskulden. Grunden för den årliga förändringen av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret utgörs av andelen enligt aktiernas genomsnittliga årsavkastning av femtedelen av den ansvarsskuld eller det pensionsansvar som avses ovan. Den årliga förändringen granskas innan en eventuell minskning har gjorts till följd av tillämpningen av 170 och 171 §. I beräkningsgrunderna ska tas in den årliga utjämnningen mellan pensionsanstalterna av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvarets relativa andel som ett led i utredningen av kostnaderna enligt 179 §. Om det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret efter utjämnningen underskrider den ovannämnda nedre gränsen på 20 procent, ska underskridningen kompletteras genom minskning av respektive pensionsanstalts ofördelade tilläggsförsäkringsansvar eller tilläggsförsäkringsansvar.

171 §

Komplettering av ålderspensionsansvaret

Om det sammanlagda beloppet av pensionsanstalternas till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvar är större än en procent av pensionsanstalternas sammanlagda belopp av de i 168 § 2 mom. avsedda ansvarsskulder eller pensionsansvar som utgör grunden för beräkningen av till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvar, ska den överskjutande andelen användas för kompletteringar av de fonderade delar som avses i 1 mom. i denna paragraf.

174 §

Pensionsanstalternas ansvar för ålderspensionen

Varje pensionsanstalt svarar för

1) den del av en arbetstagares och pensionstagares ålderspension som grundar sig på arbetstagarens arbete före utgången av månaden före den månad då den första ålderspensionen börjar och som motsvarar en pensionstillväxt på 0,4 procent per år med 65 år som pensionsålder eller, om ålderspensionsdelen grundar sig på arbetstagarens arbete efter det att han eller hon fyller 65 år, arbetstagarens ålder det år som arbetet utförts, och beräknad enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna; i pensionsanstaltens ansvar ingår dock inte höjningar till följd av i 96 § avsedd justering av årsinkomsterna med lönekoeficienten eller i 98 § avsedd indexjustering av löpande pensioner och inte heller ändringar på grund av livslängdskoefficienten,

2) det belopp som i enlighet med 171 § och de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna har överförs till den del som pensionsanstalten svarar för, och

3) det belopp som separat för utökande av den fonderade delen har överförs till den ålderspensionsdel som pensionsanstalten svarar för.

179 §

Pensionsanstalternas ansvar för förmåner som ska bekostas gemensamt

Pensionsanstalterna, inklusive Sjömanspensionskassan, svarar gemensamt för följande kostnader till den del dessa inte bekostas av någon annan:

1) andra ålders- och invalidpensioner än de som avses i 174 och 175 §, med undantag för belopp som betalas enligt 154 och 156 § i lagen om sjömanspensioner,

2) de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 174—176 § angivna beloppen; kostnaderna för rehabiliteringspenningen anses då helt bli bestämda utifrån den pensionslag enligt vilken rehabiliteringspenningen beviljats,

3) familjepension,

4) partiell förtida ålderspension,

5) rehabiliteringstillägg,

6) i 170 § avsedda kostnader på grund av ändringar i beräkningsgrunderna för ansvarsskulden och pensionsansvaret,

7) kostnader som föranleds av överföringar som avses i 174 § 1 mom. 2 och 3 punkten,

8) underskott som uppstår till följd av att en arbetsgivare med stöd av 155 § har befriats från försäkringsavgift,

9) i 159 § 1 mom. 1—7 och 9 punkten i lagen om sjömanspensioner avsedda andelar i kostnaderna för pensionskyddet enligt nämnda lag, och

10) arbetslivspension.

De i 1 mom. uppräknade kostnaderna, med undantag för kostnaderna för rehabiliteringspenning, omfattar inte pensionsdelar som avses i 178 §.

Pensionsanstalternas andel av de kostnader för ålderspensioner som avses i 1 mom. 1, 2 och 4 punkten, med undantag för kostnaderna för ålderspensioner som betalats som engångsbelopp i samband med invalidpension, samt de kostnader som avses i 8 punkten bestäms i förhållande till de medel som är avsedda för utgifter som bekostas gemensamt. Pensionsanstalternas andel av de kostnader för invalidpensioner som avses i 1 mom. 1 punkten, de kostnader för andra pensioner än ålderspensioner som avses i 1 mom. 2 punkten, de ovan nämnda kostnader för ålderspensioner som betalats som engångsbelopp i samband med invalidpension och som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten samt de kostnader som avses i 1 mom. 3—5 och 10 punkten be-

RP 16/2015 rd

stäms i förhållande till de i pensionsanstalten försäkrade arbetsinkomsterna. Pensionsanstalternas andel av de kostnader som avses i 1 mom. 6 och 7 punkten bestäms så som föreskrivs närmare i de beräkningsgrunder som avses i 4 mom. Pensionsanstaltens andel av de kostnader som avses i 1 mom. 9 punkten bestäms på samma sätt som pensionsanstaltens andel av motsvarande kostnader enligt 1 mom. som ska bekostas gemensamt. Vid bestämmandet av en pensionsanstalts andel av de nämnda kostnaderna enligt momentet beaktas även överföringsavgiften enligt lagen om överföringsavgift då statens ämbetsverk, inrättningar eller affärsverk ombildas till aktiebolag (1341/1992).

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om fördelningen av de i 1 mom. nämnda kostnaderna mellan pensionsanstalterna. De storheter som behövs för fördelningen av kostnader som ska bekostas gemensamt definieras i

- 1) arbetspensionsförsäkringsbolagens beräkningsgrunder, som avses i 166 §,
- 2) beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet genom förordning meddelar pensionskassorna, och
- 3) pensionsstiftelsernas beräkningsgrunder, som avses i 166 §.

182 §

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift baserar sig på i de i 1 mom. uppräknade pensionsanstalterna försäkrade förmånstagares arbets- och förvärvsinkomster som ligger till grund för de i 74 § 3 mom. 2, 3 och 6 punkten avsedda förmånerna och till vilka beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift fogas. Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift fastställs så att den enligt uppskattning motsvarar det belopp som skulle erhållas om det för de nämnda arbets- och förvärvsinkomsterna skulle betalas en avgift som motsvarar den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt denna lag.

185 §

Pensionsanstalternas rätt att komma överens om kostnadsfördelningen

De pensionsanstalter som sköter pensionsskyddet enligt de arbetspensionslagar för den privata sektorn som nämns i 3 § 1 mom. och Keva kan i enskilda fall eller för att underlätta verkställigheten komma överens om att kostnadsfördelningen görs på annat sätt än enligt bestämmelserna i detta kapitel. I sådana fall ska principerna i detta kapitel följas.

207 §

Utlämnande av uppgifter för arbetstagarnas grupplivförsäkring

Också Statskontoret och Keva har rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, av Pensionsskyddscentralen få de i 1 mom. avsedda uppgifterna för behandling av ekonomiskt stöd som motsvarar grupplivförsäkring.

RP 16/2015 rd

210 §

Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

Pensionsskyddscentralen har utöver det som bestäms i 1 mom. rätt att öppna en teknisk anslutning för arbetstagarnas grupplivförsäkringspool, lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Statskontoret eller Keva till uppgifter som avses i 207 § samt för pensionsanstalter som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn till uppgifter som avses i 208 § 2 mom.

218 a §

Utvärdering av arbetslivslängdens utveckling

Social- och hälsovårdsministeriet ska vart femte år utvärdera arbetslivslängdens utveckling och hela arbetspensionssystemets ekonomiska och sociala hållbarhet. Vid utvärderingen beaktas arbetslivskvotens utveckling och olika faktorer som inverkar på den. Med arbetslivskvoten avses förhållandet mellan fem års medeltal av den tid en 18-åring förväntas vara en del av arbetskraften och fem års medeltal av den förväntade livslängden för en 18-åring. I samband med utvärderingen ska de centrala arbetsgivar- och löntagarcentralorganisationerna höras.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms separat genom lag.

2.

Lag

om ändring av lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006) 8 § 1 och 3 mom. samt 11, 12, 15, 25, 28 och 30 §, av dem 8 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1460/2011, 28 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1165/2007 samt 30 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 628/2009 och 795/2012,

ändras 5 § 2, 4 och 6 mom. 22 §, 30 b § 2 mom. och 32 § 4 mom., av dem 30 b § 2 mom. sådant det lyder i lag 1210/2013, samt:

fogas till 30 b §, sådan den lyder i lag 1210/2013, ett nytt 4 mom. som följer:

5 §

Kompletteringsbeloppet utgör den andel med vilken den invalidpensionsdel av Eteras utjämningsbelopp som avses i 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (/) underskrider en nivå som utgör 70 procent av genomsnittet av invalidpensionsrörelsen av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens influtna inkomster, uträknat på de försäkrade lönerna.

Beträffande den fonderade del av ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsavtalsförhållanden som har ackumulerats före denna lags ikraftträdande och senare kompletteringar av den uträknas Eteras ansvarsskuld den 31 december 2006 och därefter årligen på basis av den särskilda mortalitetsgrund som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt och som grundar sig på dödligheten inom försäkringsbeståndet i fråga. Skillnaden mellan de framtida och de påbörjade ansvarsskulder för ålderspension som enligt denna grund och de grunder som fastställts med stöd av 9 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden uträknats per den 31 december 2006 överförs, till den del den inte har använts för annat ansvar som följer av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, till invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för Etera beräkningsgrunder enligt vilka från den enligt 10 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden uträknade ansvarsskulden per den 31 december 2006 avskiljs de olika beståndsdelarna i ansvarsskulden och den del som ingår i verksamhetskapitalet på så sätt att dessa beräkningsgrunder motsvarar det schema för beräkningsgrunden och den trygghetsmarginal som de andra arbetspensionsförsäkringsbolagen iakttar.

Vid fastställandet av grunderna för försäkringsavgiften enligt 168 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare beaktas invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp och det i 2 mom. avsedda kompletteringsbeloppet som faktorer som påverkar försäkringsavgiftens betydande karaktär.

RP 16/2015 rd

22 §

Om en arbetstagare har arbetat i Finland före den 1 januari 2005, räknas det särskilda tillägg till den teoretiska pensionen som avses i 4 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) ut på basis av lönen i det anställningsförhållande på basis av vilket återstående tid eller motsvarande inkomst bör beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av de pensionslagar för anställningsförhållanden som gällde före den 1 januari 2005.

30 b §

Om arbetstagarens ålder för ålderspension enligt tilläggspensionsförsäkringen vid den tidpunkt som nämns i 1 mom. är lägre än den lägsta åldersgränsen för ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare, har arbetstagaren rätt till det fribrev för tilläggspension som avses i 1 mom. och till tidigare bildade fribrev för tilläggspension samt till pension enligt lagen om pension för arbetstagare tidigast vid den ålder för ålderspension som gäller enligt tilläggspensionsförsäkringen. En ytterligare förutsättning är att det anställningsförhållande som tilläggspensionsskyddet gäller fortsätter fram till den nämnda pensionsåldern eller upphör tidigast fyra månader innan den pensionsåldern nås. En förutsättning för beviljande av ålderspension är också att arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande som tilläggspensionskyddet gäller.

När pension beviljas enligt lagen om pension för arbetstagare i de fall som avses i 2 mom. minskas pensionen varaktigt med 0,4 procent för varje månad som pensionen börjar före den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs för arbetstagaren i 11 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/). Närmare bestämmelser om minskning av pensionen enligt lagen om pension för arbetstagare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

32 §

Det kompletteringsbelopp som avses i 5 § 2 mom. fastställs inte längre efter det att Eteras utgifter för invalidpension, uträknade som medeltalet för tre på varandra följande år, inte har överskridit de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens genomsnittliga utgifter för invalidpension med 0,3 procentenheter, räknat på de försäkrade lönerna. Om invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp som avses i 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (/) härvid överskrider det genomsnittliga resultatet av invalidpensionsrörelsen av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens inlutna inkomster med mer än 30 procent, räknat på de försäkrade lönerna, används den överskjutande delen till finansiering av förmåner som enligt 179 § i lagen om pension för arbetstagare ska bekostas gemensamt. Det ovan nämnda medeltalet för utgiften för invalidpension under tre på varandra följande år uträknas första gången år 2014 som medeltalet för utgifterna för invalidpension under åren 2011—2013.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare.

3.

Lag

om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ikraftträdande

Lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) träder i kraft den 1 januari 2017. Den tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare samt på arbete som utförts i anställningsförhållanden som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om pension för arbetstagare (395/2006) från och med den 1 januari 2017.

På pensionsansökningar som blir anhängiga den 1 januari 2017 eller senare tillämpas 107 a § i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare.

Bestämmelserna i 171 § i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare tillämpas dock redan den 31 december 2016.

Bestämmelserna i 92 § 1 mom. 6 punkten och 95 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare tillämpas på ersättning enligt patientskadelagen (585/1986) och lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) i fråga om försäkringsfall som inträffar den 1 januari 2017 eller senare.

2 §

Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och nedre åldersgränsen för arbetslivspension fastställs i enlighet med 82 och 83 § i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare första gången för 2027 för arbetstagare som är födda 1965.

Om arbetsförmågan börjar före 2027, omvandlas med livslängdkoefficienten endast den pension som tjänats in fram till det att invalidpensionen börjar.

Den utvärdering av arbetslivslängdens utveckling som avses i 218 a § i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare görs första gången 2026.

3 §

Uppskovsförhöjning

Om ålderspensionen för arbetstagare födda 1948 eller tidigare skjuts upp, höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsepunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då 68 års ålder uppnåtts. Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad då 68 års ålder uppnås.

RP 16/2015 rd

För arbetstagare födda 1949—1953 beräknas den uppskovsförhöjning som avses i 12 och 16 § i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare tidigast från och med den 1 januari 2017.

Om ålderspensionen för arbetstagare födda 1939 eller tidigare skjuts upp, höjs pensionen med 0,6 procent för varje månad med vilken begynnelsestidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då 65 års ålder uppnåtts. Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad då 65 års ålder uppnås.

4 §

Höjd pensionstillväxt under övergångsperioden

Fram till utgången av 2025 tjänas 1,7 procent in i pension per år på arbetsinkomster från ingången av kalendermånaden efter den då 53 års ålder uppnås till utgången av kalendermånaden då 63 års ålder uppnås, om inte arbetstagaren får avträdelsetöd enligt lagen om avträdelsetöd för lanbruksföretagare (1293/1994) eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller någon annan sådan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna än deltidspension eller partiell förtida ålderspension. Om tillväxtprocenten ändras under kalenderåret, fastställs pensionstillväxten enligt en genomsnittlig tillväxtprocent på basis av andra arbetsinkomster än sådana som tjänats in efter ålderspensionens början. Den genomsnittliga tillväxtprocenten räknas ut genom att tillväxtprocentsatserna beaktas i förhållande till det antal kalendermånader under kalenderåret till vilka tillväxtprocentsatserna hänför sig.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller även arbetstagare som arbetar i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet när han eller hon fyllt 53 år. Till den teoretiska pensionen fogas då ett särskilt tillägg som beräknas på basis av skillnaden mellan 1,7 tillväxtprocent och 1,5 tillväxtprocent. Det särskilda tillägget beräknas på basis av de arbetsinkomster som tjänats in i Finland.

Fram till utgången av 2025 är arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift från ingången av månaden efter den då arbetstagaren fyller 53 år till utgången av månaden då arbetstagaren fyller 63 år den arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som avses i 153 § i lagen om pension för arbetstagare höjd med 1,5 procentenheter. Avgiftshöjningen beaktas inte när den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften i enlighet med 153 § i lagen om pension för arbetstagare beräknas. Avgiftshöjningen beaktas inte heller när den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften och arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift i enlighet med 182 § i lagen om pension för arbetstagare beräknas. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas årligen bestämmelser om den höjda procentsatsen för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som ska tillämpas det följande kalenderåret.

5 §

Deltidspension

På sådan deltidspension för arbetstagare födda före 1956 som börjat den 1 januari 2017 eller tidigare tillämpas de bestämmelser som var i kraft den 31 december 2016, och på minskning av efterlevandepension som erhålls av en efterlevande make som får deltidspension tillämpas 91 § i lagen om pension för arbetstagare, sådan paragrafen lydde den 31 december 2016. Dessutom ska 23 och 24 § i lagen om pension för arbetstagare tillämpas på annan pension efter deltidspension samt 179 § i den lagen på kostnadsfördelningen av till ålderspension motsvarande deltidspension ändrad pension, sådana paragraferna lydde den 31 december 2016. För deltidarbete som utförts jämsides med deltidspensionen tjänas pension in för arbetsinkomsterna varje år på det sätt som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om pension för ar-

RP 16/2015 rd

betstagare och i 4 § i denna lag. Om deltidspensionen har varit indragen utan avbrott i över sex månader, har arbetstagaren inte längre rätt att få deltidspension.

6 §

Arbetspensionsutdrag

Till varje arbetstagare född 1954—1958 sänds ett arbetspensionsutdrag 2017 i enlighet med 75 c § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare.

7 §

Ålderspension efter arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar

Trots det som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare tillämpas på rätten för en arbetstagare född före 1958, som får arbetslöshetsdagpenning med stöd av den rätt till tilläggsdagar som avses i 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), att gå i ålderspension utan förtidsminskning 11 § 1 mom., 12 § 3 mom. och 13 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare sådana de lydte den 31 december 2012.

8 §

Rätt till pension enligt pensionsåldern i tilläggs pensionsarrangemanget

Om en arbetstagares tilläggs pensionsskydd den 3 september 2015, enligt villkoren i ett ikraftvarande anställningsförhållande grundar sig på att arbetstagaren får pension enligt lagen om pension för arbetstagare vid en lägre ålder än sin lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs i 11 § 2 och 3 mom. i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare, och arbetstagaren när han eller hon uppnår den lägsta åldern i anknytning till anställningsförhållande omfattas av

1) ett tilläggs pensionsarrangemang som omvandlats från ett registrerat tilläggs pensionsarrangemang till en icke-formbunden grupp pensionsförsäkring,

2) en icke-formbunden grupp pensionsförsäkring som ersätter det tilläggs pensionsskydd som ordnats i en pensionsstiftelse eller pensionskassa,

3) tilläggs pensionsskydd som ordnats i en pensionsstiftelse eller pensionskassa, eller

4) en icke-formbunden grupp pensionsförsäkring som ersatt ett pensionsskydd som är bättre än minimipensionsskyddet enligt de lagar som nämns i 3 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare, sådant det lydte den 31 december 2016, eller motsvarande tilläggs pensionsskydd som ordnats i en pensionsstiftelse eller pensionskassa,

har arbetstagaren rätt att från detta anställningsförhållande gå i pension enligt lagen om pension för arbetstagare i enlighet med pensionsåldern i tilläggs pensionsarrangemanget. Ett ytterligare krav är att det tilläggs pensionsarrangemang som avses i 1—3 punkten har varit i kraft den 1 november 2002.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller också när en arbetstagares tilläggs pensionsarrangemang som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten och som anknyter till ett anställningsförhållande som var i kraft den 3 september 2015 har ersatts med ett tilläggs pensionsskydd som ordnats i en pensionsstiftelse eller en pensionskassa eller när ett arrangemang som avses i 3 punkten har ersatts med en icke-formbunden grupp pensionsförsäkring.

Om arbetstagarens pensionsskydd enligt villkoren för ett sådant tilläggs pensionsarrangemang som avses i 1 och 2 mom. från den lägsta pensionsåldern till pensionsåldern 63 år helt har ordnats som pension enligt ett tilläggs pensionsarrangemang och vid åldern 63 år dras arbetstagarens pension enligt lagen om pension för arbetstagare av från tilläggs pensionen, har en arbetstagare som omfattas av tilläggs pensionsarrangemanget rätt att få pension enligt lagen

om pension för arbetstagare vid 63 års ålder. Rätten gäller även personer som redan är pensionerade med nämnda tilläggs-pensionsarrangemang som grund när denna lag träder i kraft och personer som innan denna lags ikraftträdande har uppnått pensionsåldern enligt ett tilläggs-pensionsarrangemang som avses i 1 mom.

När pension beviljas enligt lagen om pension för arbetstagare i de fall som avses i 1—3 mom. minskas pensionen varaktigt med 0,4 procent för varje månad som pensionen börjar före den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs för arbetstagaren i 11 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare. När pension beviljas enligt lagen om pension för arbetstagare i de fall som avses i sista meningen i 3 mom. tillämpas dock de bestämmelser som var i kraft vid denna lags ikraftträdande. Närmare bestämmelser om minskning av pensionen enligt lagen om pension för arbetstagare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Om arbetsgivaren innan denna lags ikraftträdande har ordnat ett pensionsskydd för sina arbetstagare där pensionsbeloppet är högre än arbetstagarens pension enligt lagen om pension för arbetstagare, höjs inte tilläggs-pensionsskyddet på grund av att arbetstagarens pension enligt lagen om pension för arbetstagare sjunker på grund av bestämmelserna i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare.

Genom att ändra villkoren för tilläggs-pensionsskyddet eller stadgarna för pensionskassan eller pensionsstiftelsen kan ett avdrag som motsvarar pensionshöjningarna enligt lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare göras i tilläggs-pensionsskyddet. Ett villkor för avdraget är att tilläggs-pensionsskyddet har definierats så, att arbetstagarens pension enligt lagen om pension för arbetstagare och tilläggs-pensionsskyddet tillsammans bildar ett totalt pensionsskydd av en viss storlek och att penningvärdet för det totala pensionsskyddet inte kan anses ha sänkts.

När en pensionskassa på grund av ändringarna i lagen om pension för arbetstagare beslutar om ändring av sina stadgar fattas beslutet trots 52 § i lagen om försäkringskassor (1164/1992) med enkel majoritet enligt motsvarande villkor som i 11 § 6 mom. i lagen om pensionsstiftelser (1774/1995).

9 §

Det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret

Grunden för den årliga förändringen 2017 av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret utgörs av andelen enligt aktiernas genomsnittliga årsavkastning av femton procent av den ansvarsskuld eller det pensionsansvar som avses i 168 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

I fråga om Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera avdras från den ansvarsskuld som utgör grund för det till aktieavkastning bundna tilläggs-pensionsansvaret som avses i 168 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare samt från det sammanlagda beloppet av de ansvarsskulder som avses i 171 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare även det utjämningsbelopp som avses i 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (/).

10 §

Dödlighetsgrundsavsättning

Till pensionsanstaltens utjämningsavsättning ska den 31 december 2016 för att täcka kostnaderna för ändringen i beräkningsgrunderna för ansvarsskulden eller pensionsansvaret i fråga om arbetspensionsförsäkringsbolag från utjämningsbeloppet och i fråga om pensionsstiftelser och pensionskassor från solvenskapitalet överföras ett belopp som utgör procentsatsen av ålderspensionsansvaret som tjänats in fram till den 31 december 2015 och som fastställts i de

RP 16/2015 rd

beräkningsgrunder för ansvarsskulden eller pensionsansvaret som avses i 166 § i lagen om pension för arbetstagare. Procentsatsens storlek fastställs så att de belopp som överförs till utjämningsansvaret vid pensionsanstalter som bedriver verksamhet i enlighet med lagen om pension för arbetstagare sammanlagt kan bedömas motsvara en halv procent av det lönebelopp som 2016 är försäkrat i enlighet med lagen om pension för arbetstagare.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Bestämmelserna i 10 § tillämpas dock redan den 31 december 2016.

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om pension för företagare (1272/2006) 19—21, 60, 61, 64 och 66 § samt 74 § 3 mom.,

av dem 19 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1431/2011, 20 § sådan den lyder i lag 1166/2007, 21 § sådan den lyder i lag 913/2010, 60 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 630/2009 och 66 § sådan den lyder i lag 630/2009,

ändras 1 § 1 mom., 2 § 2 mom., 4 § 1 mom. 1 punkten, 5 §, 8—11 §, 12 § och mellanrubriken före den, 13—18 §, 22 § 1 mom., 31, 34, 49, 62 och 63 §, 65 § 1 mom., 68 § 2 mom., 3 mom. 2 punkten och 5 mom., 69 §, 76 § och mellanrubriken före den, 77 §, 81 § 2 mom., 84 § 1 mom., 84 a § 2 mom., 85 § 1 mom., 87 § 1 mom., 89 § 1 mom., 91 § 2 mom., 107 § 3 mom., 114, 117 och 125 §, 129 § 2 mom., 130 § 4 mom. och 139 § 1 mom.,

av dem 8 § sådan den lyder i lag 798/2012, 9, 10 och 49 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 798/2012, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1431/2011, 798/2012 och 873/2015, 14 och 17 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1431/2011, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i 873/2015, 22 § 1 mom. och 31 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1166/2007, 34 § och 107 § 3 mom. sådana de lyder i lag 636/2009, 63 och 77 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 630/2009, 68 § 5 mom. och 84 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1166/2007, 69 § sådan den lyder i lag 1458/2011, 76 § sådan den lyder i lag 630/2009, 81 § 2 mom., 84 a § 2 mom. och 91 § 2 mom. sådana de lyder i lag 888/2014, 85 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1431/2011 och 873/2015, 87 § 1 mom. sådant det lyder i lag 873/2015, 125 § sådan den lyder i lagarna 636/2009 och 355/2010 och 139 § 1 mom. sådant det lyder i lag 913/2010, samt

fogas till 2 § 1 mom. en ny 2 punkt i stället för den 2 punkt som upphävts genom lag 636/2009, till lagen nya 50 a—50 l § och en ny mellanrubrik före dem, till lagen en ny 69 c §, till 88 § ett nytt 2 mom. och till lagen en ny 92 a § som följer:

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om den rätt till ålderspension, partiell förtida ålderspension, rehabilitering, invalidpension och arbetslivspension som företagare har samt om den rätt till familjepension som företagarnas förmånstagare har.

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

RP 16/2015 rd

2) *den lägsta ålder för ålderspension* den ålder för ålderspension som fastställs på basis av företagarens födelseår och som avses i 8 § 2 och 3 mom.,

I denna lag avses med *pensionsfall*

- 1) den sista dagen i kalendermånaden före ålderspensionens begynnelsepunkt,
- 2) den sista dagen i kalendermånaden före den partiella förtida ålderspensionens begynnelsepunkt,
- 3) inträde av arbetsoförmåga på det sätt som avses i 32 § 1 mom.,
- 4) uppfyllande av villkoren för erhållande av arbetslivspension i enlighet med 50 a §, eller
- 5) förmånslåtarens död.

4 §

Företagarverksamhet som faller utanför lagen

Denna lag gäller inte

- 1) företagarens verksamhet före ingången av den kalendermånad som följer efter uppnådd 18 års ålder, eller arbete som fortgår efter den kalendermånad då en företagare som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en företagare som är född 1958—1961 fyller 69 år och en företagare som är född 1962 eller senare fyller 70 år (*den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten*),
-

5 §

Försäkring av idrottsutövare

Denna lag tillämpas inte på utövande av idrott. Bestämmelser om pensionsskydd vid utövande av idrott finns i lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009).

8 §

Rätt till ålderspension

En företagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts. Företagaren har rätt att få ålderspension oberoende av om han eller hon fortsätter med sin företagareverksamhet enligt denna lag.

Företagares lägsta ålder för ålderspension bestäms utifrån hans eller hennes födelseår enligt följande:

- 1) 63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare,
- 2) 63 år och 3 månader för dem som är födda 1955,
- 3) 63 år och 6 månader för dem som är födda 1956,
- 4) 63 år och 9 månader för dem som är födda 1957,
- 5) 64 år för dem som är födda 1958,
- 6) 64 år och 3 månader för dem som är födda 1959,
- 7) 64 år och 6 månader för dem som är födda 1960,
- 8) 64 år och 9 månader för dem som är födda 1961,
- 9) 65 år för dem som är födda 1962—1964.

Den lägsta åldern för ålderspension för företagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i livslängden enligt 76 § och enligt 83 § i lagen om pension för arbetstagare och åldern fastställs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då företagaren fyller 62 år.

RP 16/2015 rd

Går företagaren i ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner (1290/2006) vid sänkt pensionsålder före den lägsta åldern för ålderspension enligt denna lag, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som anges i lagen om sjömanspensioner. I det fallet omvandlas pensionsbeloppet enligt denna lag så att det försäkringsmatematiskt motsvarar företagarens pensionsålder. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionsbeloppet och omvandlingskoefficienterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

9 §

Ålderspensionens belopp

Börjar ålderspensionen vid ingången av kalendermånaden efter den månad då företagaren har uppnått den lägsta åldern för ålderspension, är ålderspensionens belopp den pension som tjänats in fram till begynnelsestidpunkten för pensionen.

Om företagarens ålderspension börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den då företagaren har uppnått den lägsta åldern för ålderspension, höjs den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före begynnelsestidpunkten för den första ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsestidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än kalendermånaden efter den då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts (*uppskovsförhöjning*).

En företagare har inte rätt till uppskovsförhöjning för samma tid för vilken han eller hon har fått arbetslöshetsdagpenning.

10 §

Begynnelsestidpunkten för ålderspension

Ålderspensionen börjar vid ingången av kalendermånaden efter den då företagaren har uppnått den ålder som berättigar till erhållande av ålderspension och pensionen har sökts. Ålderspension kan även beviljas retroaktivt för högst de tre månaderna före månaden för ansökan om pension eller av giltigt skäl för längre tid än detta. För att pensionen ska beviljas retroaktivt förutsätts att företagarens försäkring enligt denna lag har upphört före pensionens början.

En pension som tjänats in av en företagarens verksamhet som under tiden för ålderspensionen försäkrats enligt 113 § beviljas på ansökan tidigast från ingången av kalendermånaden efter den då den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten uppnåtts.

Om företagaren har fått partiell förtida ålderspension, börjar ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren har uppfyllt de villkor som föreskrivs i 8 § och avslutat sitt huvudsakliga arbete som är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna.

11 §

Indragning av ålderspension

En företagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsoförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades har beräknats fortgå efter det att företagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension. Indragning av ålderspensionen ska sökas inom en månad efter det att arbetsoförmågan hade beräknats upphöra, och ålderspensionen dras in när arbetsoförmågan upphör.

RP 16/2015 rd

Partiell förtida ålderspension

12 §

Rätt till partiell förtida ålderspension

En företagare har rätt att gå i partiell förtida ålderspension tidigast från ingången av kalendermånaden efter den då den nedre åldersgräns för ålderspension som bestäms utifrån företagarens födelseår har uppnåtts.

För företagare bestäms den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension enligt följande:

- 1) för dem som är födda 1963 eller tidigare är den nedre åldersgränsen 61 år,
- 2) för dem som är födda 1964 är den nedre åldersgränsen 62 år,
- 3) för dem som är födda 1965 eller senare anpassas den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension till förändringen i livslängden enligt 76 § och enligt 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

En företagare har inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon när pensionen börjar får någon annan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna eller avträdelsetöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsetöd för lantbruksföretagare (1293/1994).

13 §

Den partiella förtida ålderspensionens belopp

Grunden för den partiella förtida ålderspensionen är den pension som tjänats in i enlighet med arbetspensionslagarna fram till utgången av kalenderåret före det år då pensionen börjar. Pensionsandelen enligt denna lag är, i enlighet med företagarens ansökan, 25 eller 50 procent av den pension enligt denna lag som utgör grund för den partiella förtida ålderspensionen.

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel minskas varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för pensionsandelen tidigareläggs före ingången av kalendermånaden efter den då företagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (*förtidsminskning*).

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel höjs varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för pensionsandelen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av kalendermånaden efter den då företagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (*uppskovsförhöjning*).

Om den partiella förtida ålderspensionen har beviljats som en pension på 25 procent och företagaren ansöker om beviljande av en ytterligare andel på 25 procent, ska den senare andelen liksom den först beviljade andelen beräknas utifrån samma pension som avses i 1 mom. och som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen. Om förtidsminskning eller uppskovsförhöjning beräknas för den senare andelen, ska minskningen eller höjningen beräknas enligt begynnelsestidpunkten för den andelen.

14 §

Begynnelsestidpunkten för partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension börjar vid ingången av kalendermånaden efter den när pensionen har sökts eller från en senare tidpunkt som sökanden meddelat. Partiell förtida ålderspension beviljas inte retroaktivt.

Partiell förtida ålderspension ska på samma sätt som beviljande av den senare andelen på 25 procent sökas så att den börjar från samma tidpunkt enligt alla arbetspensionslagar.

RP 16/2015 rd

En pensionstagare kan på ansökan återkalla ett beslut om partiell förtida ålderspension inom tre månader från det att beslutet om beviljande av pension meddelades. Pensionsanstalten undanröjer det återkallade pensionsbeslutet. Bestämmelser om återkrav av pension som betalats utan grund finns i 107 §.

15 §

Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension när företagaren beviljas ålderspension. Ålderspensionens belopp beräknas då utifrån följande delar:

- 1) den partiella förtida ålderspensionen,
- 2) den pensionsdel som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började,
- 3) den pension som tjänats in genom företagaverksamhet under det år då den partiella förtida ålderspensionen började fram till det att ålderspensionen började.

Trots det som föreskrivs i 8 § beviljas företagaren, om företagaren i enlighet med en annan pensionslag för den privata sektorn eller arbetspensionslag för den offentliga sektorn beviljas ålderspension efter den partiella förtida ålderspensionen, den andel som enligt denna lag har tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började.

Om ålderspensionen börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den då företagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension, ska uppskovsförhöjning på det sätt som bestäms i 9 § fogas till den pensionsdel som avses i 1 mom. 2 punkten och till pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen börjar och därefter fram till att den första ålderspensionen börjar.

16 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en företagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp då utifrån de pensionsdelar som avses i 15 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller den lämnas vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

17 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension beräknas utifrån de pensionsdelar som avses i 15 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av månaden före den månad då arbetslivspensionen började.

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 50 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

18 §

Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension

Om en företagare som får partiell förtida ålderspension beviljas invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension för samma tid för vilken partiell förtida ålderspension redan betalats, beaktas den partiella förtida ålderspensionen som en delbetalning av den andra pensionen som beviljas.

22 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En företagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

- 1) en sjukdom, ett lyte eller en skada som har konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 32 § 1 mom.,
- 2) företagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 70 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och
- 3) företagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

31 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som föreskrivs i denna lag om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som föreskrivs i denna lag om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 65 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

34 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En företagare har rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon beviljats invalidpension enligt 33 § 1 mom. 2 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn.

En företagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon enligt 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn har beviljats invalidpension på basis av arbetsoförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn va-

RP 16/2015 rd

rade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

49 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter den då pensionstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Företagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in med sådan företagareverksamhet som grund som har bedrivits under tiden för invalidpension, om hans eller hennes invalidpension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension. Om företagaren bedriver företagareverksamhet under tiden för invalidpension enligt en annan arbetspensionslag än denna lag eller sedan invalidpension enligt denna lag eller en annan arbetspensionslag upphört, har företagaren rätt till pension som tjänats in på med denna företagareverksamhet som grund, om han eller hon beviljas ålderspension. Företagaren har rätt till pension som tjänats in utifrån företagareverksamhet som bedrivits under tiden för den invalidpension som avses ovan eller sedan den upphört, även om han eller hon efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension, på vilken inte bestämmelserna i 74 § 2 mom. om fastställande av pension på tidigare grunder tillämpas.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om

- 1) företagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller
- 2) någon primärtid inte fastställs för företagaren på basis av 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen, eftersom företagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetslivspension

50 a §

Rätt till arbetslivspension

En företagare har rätt till arbetslivspension när han eller hon har fyllt 63 år, om

- 1) företagaren har arbetat minst 38 år i ett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som har varit sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 50 b §,
- 2) företagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada, men dock mindre än vad beviljande av sådan full invalidpension som avses i 32 § förutsätter,
- 3) företagarens möjligheter att fortsätta i arbetet är bestående försvagade av de skäl som nämns i 1 och 2 punkten, och
- 4) det arbete som avses i 1 punkten vid tidpunkten för uppnåendet av den nedre åldersgränsen för arbetslivspension eller efter det när pensionsansökan blir anhängig fortsätter eller arbetet upphörde för högst ett år sedan.

Till den tid i arbete som avses i 1 mom. 1 punkten räknas även moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder för högst tre år. Till den tid som avses i 1 mom. 1 punkten räknas dessutom kortare avbrott i arbetet på grund av sjukdom eller tillfällig arbetslöshet.

Med sådant i 1 mom. 1 punkten avsett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna jämfställs sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 50 b § och som ska försäkras i ett annat EU- och EES-land eller ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

RP 16/2015 rd

50 b §

Ansträngande och slitsamt arbete

För att en företagares arbete som avses i 50 a § 1 mom. 1 punkten ska bedömas vara ansträngande och slitsamt krävs det att en eller flera av följande faktorer i betydande grad har ingått i arbetet:

- 1) arbetsrörelser som kräver stor muskelstyrka eller som belastar musklerna långvarigt,
- 2) särskilt hög belastning på andnings- och cirkulationsorganen,
- 3) belastande och besvärliga arbetsställningar,
- 4) upprepade arbetsrörelser som kräver styrka eller stor snabbhet eller arbetsrörelser som samtidigt kräver att handen griper, gör en vridande rörelse och använder kraft,
- 5) interaktivt arbete som är särskilt krävande och medför exceptionell psykisk belastning, eller
- 6) arbete med uppgifter som kräver ständig vaksamhet eller särskild uppmärksamhet och där det finns hög risk för olycksfall eller olycka eller uppenbar risk för våld.

Vid bedömning av om en eller flera av de faktorer som avses i 1 mom. i betydande grad ingår i ett arbete ska exceptionella fysikaliska faktorer, användning av skyddsutrustning som ökar belastningen, skiftarbete som inbegriper återkommande nattarbete eller som på annat sätt är belastande och återkommande långa arbetspass beaktas som faktorer som ökar ansträngningen och slitaget. Dessutom beaktas fortgående belastande bundenhet dygnet runt orsakad av hållning av produktionsdjur som en faktor som ökar ansträngningen och slitaget.

Hur ansträngande och slitsamt ett arbete är bedöms med hänsyn till helheten av samverkan mellan de olika faktorer som nämns i 1 och 2 mom.

50 c §

Arbetslivspensionens belopp

Arbetslivspensionens belopp är den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före den då arbetslivspensionen började.

50 d §

Begynnelsepunkten för arbetslivspension

Arbetslivspension börjar från ingången av månaden efter den då företagaren uppfyller villkoren i 50 a §, dock tidigast från ingången av månaden efter den då pensionen söks.

Arbetslivspension beviljas tills vidare.

50 e §

Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension

En företagare har rätt att få ett förhandsbeslut där det framgår om han eller hon uppfyller de villkor för arbetslivspension som avses i 50 a §. Förhandsbeslutet ges av den pensionsanstalt som är behörig att avgöra en pensionsansökan när företagaren ansöker om pension i stället för om förhandsbeslut.

Ett förhandsbeslut om arbetslivspension är bindande för pensionsanstalten, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom sex månader eller inom en av företagaren och pensionsanstalten avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft. Förhandsbeslutet kan dock vara i kraft högst fram till den lägsta åldern för ålderspension.

RP 16/2015 rd

50 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger beloppet för den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt 7—10 § i den lagen.

50 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den då pensionstagarens ansökan om justering blivit anhängig eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder.

50 h §

Ändring av arbetslivspension till ålderspension

Arbetslivspensionen ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den då pensionstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

Företagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för arbetslivspensionen, när hans eller hennes arbetslivspension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension.

50 i §

Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension

I stället för att beviljas i form av arbetslivspension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om företagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension före arbetslivspensionen började.

50 j §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension

Om pensionsanstalten förkastar en ansökan om arbetslivspension ska den utreda om företagaren har rätt till rehabilitering enligt 22 § och se till att företagarens möjligheter till rehabilitering enligt annan lagstiftning har klarlagts. Om företagaren har rätt till rehabilitering enligt 22 §, ska pensionsanstalten i enlighet med 24 § ge ett förhandsbeslut om rätt till rehabilitering.

50 k §

Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En företagare har rätt till arbetslivspension enligt denna lag, om han eller hon beviljats arbetslivspension enligt 51 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

RP 16/2015 rd

501 §

Arbetslivspensionstagarens anmälningskyldighet

Den som får arbetslivspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon börjar förvärvsarbete.

62 §

Pensionstillväxt

Från ingången av kalendermånaden efter den månad då 18 års ålder uppnåtts fram till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten växer pensionen med 1,5 procent av den totala arbetsinkomsten från företagareverksamhet som försäkrats enligt denna lag.

Till pension berättigar inte den totala arbetsinkomsten under det år då arbetsförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats som till pension berättigande tid på det sätt som bestäms i 63 §.

Pensionen på basis av den inkomst som ligger till grund för en i 68 § avsedd förmån som företagaren under varje kalenderår fått för oavlönad tid växer med 1,5 procent.

63 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår då företagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad då företagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension (*återstående tid*). Om företagarens lägsta ålder för ålderspension inte är föreskriven vid tidpunkten för pensionsfallet, berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår då företagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad då företagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension som har föreskrivits för den åldersklass som ligger närmast hans eller hennes egen åldersklass. En förutsättning för att få pension för återstående tid är att företagaren under de tio kalenderåren före det år under vilket arbetsförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsinkomst.

Pensionen för återstående tid är 1,5 procent per år av den i 70 § avsedda inkomst som utgör grund för återstående tid.

65 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en företagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder, räknas som till pension berättigande tid även den tid under vilken företagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid beräknas används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

68 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som företagaren har fått från ingången av kalendermånaden efter

den månad då 17 års ålder uppnåtts till utgången av året före pensionsfallet. När ålderspension räknas ut beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som företagaren fått fram till ålderspensionsfallet.

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänförs sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del dagpenning har erhållits före utgången av den månad då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts,

På grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån tjänas inte pension in för den tid då företagaren har fått pension enligt arbetspensionslagarna, en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller en institution inom Europeiska unionen. Under tiden för partiell förtida ålderspension och familjepension tjänas likväl in pension också på grundval av den inkomst som ligger till grund för förmånen.

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

69 §

Arbetspensionsutdrag

Varje företagare i åldern 17—69 år får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år då utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, separat för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt denna lag eller lagen om pension för lantbruksföretagare samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, separat för varje förmånslag,

4) grunden och den tid för vilken en förmån tjänas in enligt lagen om pensionsersättning som ska betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

5) den pension som tjänats in fram till utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget utfärdas, dock inte i sådana fall då företagaren får partiell förtida ålderspension.

Dessutom anges i arbetspensionsutdraget företagarens lägsta ålder för ålderspension, om den har föreskrivits för hans eller hennes åldersklass när arbetspensionsutdraget utfärdas.

Pensionsanstalten utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre åren före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett arbetspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension, men som har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

69 c §

Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder

Den målsatta pensionsåldern för varje åldersklass är den ålder när den förstörande effekt som den uppskovsförhöjning som beräknats utifrån denna åldersklass lägsta ålder för ålderspension har på pensionen är minst lika stor som livslängdskoefficientens förminskande effekt på ålderspensionen.

Det arbetspensionsutdrag där en uppskattning av företagarens målsatta pensionsålder och av beloppet för hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern anges, skickas senast under det sjätte kalenderåret före företagarens lägsta ålder för ålderspension eller uppskattade lägsta ålder för ålderspension till företagare som inte får partiell förtida ålderspension. Efter detta meddelas en uppskattning av företagarens målsatta pensionsålder i samband med att något annat arbetspensionsutdrag utfärdas.

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

76 §

Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension för företagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Åldersgränserna fastställs för det år då företagaren fyller 62 år.

Ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension och invalidpension anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med den livslängdskoefficient som avses i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. När pensionen börjar ska pensionen omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då företagaren fyller 62 år. Om en annan pension än invalidpension börjar före det året, omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen började. Om företagarens arbetsförmåga börjar före det år då företagaren fyller 62 år, omvandlas invalidpensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetsförmågan började. När en invalidpension eller arbetslivspension ändras till ålderspension, omvandlas pensionen inte på nytt med livslängdskoefficienten. När partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension, omvandlas den del av ålderspensionen som inte har omvandlats med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då företagaren fyller 62 år.

De åldersgränser som avses i 1 mom. fastställs på det sätt som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen senast två månader före ingången av det kalenderår då företagaren fyller 62 år genom förordning de åldersgränser som avses i 1 mom.

77 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension, fulla invalidpension eller arbetslivspension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under tiden med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som utgör grund för familjepensionen.

Om förmånslåtaren vid sin död inte fick sådan pension som nämns i 1 mom. eller om han eller hon fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pen-

RP 16/2015 rd

sion som förmånslåtare skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

I grunden för familjepensionen beaktas inte avdrag enligt 85—87 § från förmånslåtarens pension.

Om förmånslåtare vid sin död hade uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, men han eller hon vid sin död inte hade fått ålderspension eller fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtare enligt denna lag hade tjänat in fram till sin dödsdag.

Om förmånslåtare vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 75 § avsedd engångshöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångshöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtare vid sin död inte fick pension, läggs engångshöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångshöjningen bestäms på det sätt som avses i 75 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtare skulle ha uppnått vid tidpunkten för höjningen.

81 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom. eller om den efterlevande maken får partiell förtida ålderspension och den efterlevande maken inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denna skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtare avled hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken senast den dag då förmånslåtare avled har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon hade tjänat in fram till utgången av året före det år då förmånslåtare avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om hans eller hennes arbete utomlands eller det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på hans eller hennes anställning vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

84 §

Minskning av efterlevandepension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension, om

1) den efterlevande maken inte får arbetspension på basis av eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension,

2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och

3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, när 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som har fastställts för den efterlevande maken i enlighet med 81 §.

RP 16/2015 rd

84 a §

Justering av efterlevandepension

Efterlevandepensionen ska justeras också om den invalidpension som den efterlevande maken får och som beaktats vid minskningen av efterlevandepensionen upphör och den efterlevande maken senare beviljas någon annan ny pension som inte är partiell förtida ålderspension och som bestämmelserna i 74 § om beviljande av pension på tidigare grunder inte tillämpas på.

85 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag dras av en primär förmån som företagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken dragits av en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen,

2) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 58 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen,

3) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen,

4) ersättning för inkomstbortfall eller pension som beviljats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,

5) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst,

6) sådan ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av patientskadelagen (585/1986).

87 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag av en primär förmån från pensionen justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller patientskadelagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension. Från partiell förtida ålderspension eller den del av invalidpensionen och arbetslivspensionen som motsvarar beloppet av partiell förtida ålderspension dras inte heller av ersättning för inkomstbortfall eller pension enligt lagen om olycks-

RP 16/2015 rd

fall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i militärtjänst, trafikförsäkringslagen, lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen, samt patientskadlagen, om den har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med partiell förtida ålderspension, innan pensionstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

88 §

Regressrätt

Pensionsanstalten har rätt att av den som idkar verksamhet enligt lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) få tillbaka invalidpension, familjepension och rehabiliteringsförmån som den betalat, om företagarens arbetsförmåga eller förmånslåtarens död orsakas av ett skadefall som ska ersättas enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Pensionsanstalten har rätt till ersättning till högst det belopp som den som lidit skada eller förmånstagaren är berättigad till enligt lagen om ansvar i spårtrafik.

89 §

Justering av inkomstgränser, belopp och den totala arbetsinkomsten med en lönekoeficient

De inkomstgränser, belopp och gränobelopp som avses i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkningen av pension justeras de totala arbetsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar. Vid beräkningen av annan pension som betalas ut efter partiell förtida ålderspension eller av den senare pensionsandelen av partiell förtida ålderspension justeras dessutom den ännu oöviljade pensionsandelen av grunden för den partiella förtida ålderspensionen med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.

91 §

Pensionsansökan

Om en företagare har rätt till rehabilitering enligt 22 §, ska pensionsanstalten utan ansökan om rehabilitering och på basis av 33 § i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension eller på basis av 50 j § i samband med handläggningen av ansökan om arbetslivspension ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

92 a §

Utredningar vid ansökan om arbetslivspension

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionsanstalten lämna in ett utlåtande av företagshälsovården som innehåller

- 1) en beskrivning av innehållet i den sökandes nuvarande arbete och en bedömning av hur ansträngande och slitsamt arbetet är enligt 50 b § och av kravet på arbetsförmåga,
- 2) ett utlåtande av en företagsläkare om den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga,

RP 16/2015 rd

3) en bedömning av den sökandes möjligheter som avses i 50 a § 1 mom. 3 punkten att fortsätta i arbetet, och

4) en beskrivning av innehållet i den sökandes tidigare arbeten och en bedömning av hur ansträngande och slitsamma dessa arbeten var enligt 50 b §, om en redogörelse för den sökandes arbetshistorik finns tillgänglig.

Den som ansöker om arbetslivspension ska dessutom till pensionsanstalten lämna in en redogörelse för innehållet i företag arbetet.

Om ett utlåtande av företagshälsovården inte kan fås eller de inlämnade utlåtandena inte är tillräckliga för att avgöra pensionsärendet, kan pensionsanstalten godkänna någon annan redogörelse som motsvarar dessa utlåtanden. I så fall ska den sökande till pensionsanstalten lämna en sådan redogörelse för sitt hälsotillstånd, sin arbetsförmåga, tiden i arbetslivet eller innehållet i arbetet som behövs för att avgöra ansökan.

Den som ansöker om arbetslivspension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan eller för anskaffning av ett sådant utlåtande som föreskrivs i denna paragraf låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. Om den sökande utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som pensionsanstalten har tillgång till.

Pensionsanstalten är skyldig att ersätta den som ansöker om arbetslivspension för skäligen kostnader för den undersökning som avses i 4 mom. och för eventuella resor.

107 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om en pensionsanstalt i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om den sista pensionsanstalten utan grund har betalat ut pension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av Keva enligt vad som föreskrivs om återkrav i pensionslagen för den offentliga sektorn. Den sista pensionsanstalten ger en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

114 §

Arbetspensionsförsäkringsavgift

För finansiering av pensionsskyddet enligt denna lag är företagaren skyldig att betala en arbetspensionsförsäkringsavgift som räknas ut på basis av arbetsinkomsten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar årligen genom förordning bestämmelser om den procentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften, som kan uppskattas motsvara den genomsnittliga, i procent av lönerna uttryckta arbetspensionsförsäkringsavgiften för försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare.

Den del av arbetspensionsförsäkringsavgiften som ingår i försäkringsavgiften och som ska tas ut för kostnader till följd av att en pensionsanstalt gått i konkurs bestäms i enlighet med de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt med 181 § i lagen om pension för arbetstagare som grund.

På framställning av pensionsanstalten fastställer social- och hälsovårdsministeriet närmare beräkningsgrunder för arbetspensionsförsäkringsavgiften.

117 §

Situationer då företagaren inte har rätt att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift

Företagaren har inte rätt att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift om

- 1) han eller hon får pension enligt arbetspensionslagarna,
- 2) han eller hon har obetalda arbetspensionsförsäkringsavgifter enligt denna lag,
- 3) hans eller hennes försäkring enligt denna lag inte fortsätter i samma pensionsanstalt under hela kalenderåret, eller
- 4) han eller hon under det nämnda kalenderåret har rätt till nedsatt avgift för nyetablerad företagare enligt 115 §.

125 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som en pensionsanstalt gett i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslutet. Om en pensionsanstalts beslut ingår i den beslutssammanställning som Keva har gett i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring i beslutssammanställningen och behandlas besvärshandlingen enligt vad som bestäms i pensionslagen för den offentliga sektorn.

129 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

Den pensionsanstalt som har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt ska innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvärerna gäller pensionskydd som sköts av Keva. Utlåtande begärs dock inte om besvärerna enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

130 §

Överföring av besvär till besvärinstans

Om den pensionsanstalt som gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt har begärt ett i 129 § 2 mom. avsett utlåtande av Keva och den inte rättar sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, ska pensionsanstalten inom 60 dagar från besvärstidens utgång till den besvärinstans som avses i 1 mom. lämna in besvärsskriften samt de utlåtanden som getts med anledning av den.

139 §

Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensioner och rehabiliteringskostnader

De pensionsanstalter som avses i 1 § 3 mom. svarar för de kostnader som orsakas av pensioner, rehabiliteringspenningar och andra förmåner enligt denna lag i förhållande till sitt premieansvar enligt 138 §. I dessa kostnader medräknas inte pensionsdelar som tjänats in för oav-

RP 16/2015 rd

lönad tid. Som kostnad för en rehabiliteringspenning betraktas det totala beloppet av den rehabiliteringspenning som pensionsanstalten betalat.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

5.

Lag

om ändring av lagen om införande av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om införande av lagen om pension för företagare (1273/2006) 4 § 2 mom., 11, 14, 15 och 28 §, av dem 11 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1462/2011, 14 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 631/2009 och 28 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1167/2007, samt

ändras 23 § samt 29 § 4 och 5 mom., av dem 29 § 4 mom. sådant det lyder i lag 799/2012, som följer:

23 §

Om en företagare före den 1 januari 2005 har bedrivit sådan företagareverksamhet som avses i lagen om pension för företagare, beräknas det särskilda tillägg till den teoretiska pensionen som avses i 4 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om införande av lagen om pension för företagare (/) på basis av den totala arbetsinkomst utifrån vilken återstående tid eller motsvarande inkomst borde beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av den FöPL som gällde före den 1 januari 2005.

29 §

När pension beviljas enligt lagen om pension för företagare i de fall som avses i 2 och 3 mom. minskas pensionen varaktigt med 0,4 procent för varje månad som pensionen börjar före den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs i 8 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om pension för företagare (/). Närmare bestämmelser om minskning av pensionen enligt lagen om pension för företagare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. I övrigt tillämpas på tilläggspensionsförsäkringen det som föreskrivs i de bestämmelser som utfärdats med stöd av 11 § 1 mom. i FöPL, sådant det lydde den 31 december 2000, samt i 10 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för företagare (638/2003).

På en sådan företagare som avses i 2 och 3 mom., som har uppnått pensionsåldern för sin tilläggspensionsförsäkring före den 1 januari 2017, tillämpas när pension beviljas i enlighet med lagen om pension för företagare de bestämmelser som var i kraft den 31 december 2016.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare.

6.

Lag

om införande av lagen om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ikraftträdande

Lagen om ändring av lagen om pension för företagare (/) träder i kraft den 1 januari 2017. Den tillämpas från och med den 1 januari 2017 på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare samt på företagareverksamhet som avses i lagen om pension för företagare (1272/2006).

Bestämmelserna i 85 § 1 mom. 6 punkten och 88 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om pension för företagare tillämpas på ersättning enligt patientskadelagen (585/1986) och lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) i fråga om försäkringsfall som inträffar den 1 januari 2017 eller senare.

2 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension fastställs i enlighet med 76 § i lagen om ändring av lagen om pension för företagare och 83 § i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) första gången för 2027 för företagare som är födda 1965.

Om arbetsförmågan börjar före 2027, omvandlas med livslängdskoefficienten endast den pension som tjänats in fram till det att invalidpensionen börjar.

3 §

Uppskovsförhöjning

Om ålderspensionen skjuts upp för företagare födda 1948 eller tidigare, så höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsepunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då 68 års ålder uppnåtts. Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad då 68 års ålder uppnås.

För företagare födda 1949—1953 beräknas den uppskovsförhöjning som avses i 9 och 13 § i lagen om ändring av lagen om pension för företagare tidigast från och med den 1 januari 2017.

Om ålderspensionen skjuts upp för företagare födda 1939 eller tidigare, så höjs pensionen med 0,6 procent för varje månad med vilken begynnelsepunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då 65 års ålder uppnåtts. Uppskovs-

RP 16/2015 rd

förhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad då 65 års ålder uppnås.

4 §

Höjd pensionstillväxt under övergångsperioden

Fram till utgången av 2025 växer pensionen på basis av den totala arbetsinkomsten med 1,7 procent per år från ingången av kalendermånaden efter den då företagaren fyller 53 år fram till utgången av månaden då företagaren fyller 63 år, om inte företagaren får avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller någon annan sådan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna än deltidspension eller partiell förtida ålderspension. När en tillväxtprocent ändras under kalenderåret, anses som arbetsinkomst som erhållits före ingången av kalendermånaden efter den månad då företagaren fyller 53 år eller före den månad då företagaren fyller 63 år en lika stor andel av den totala inkomsten under kalenderåret som antalet månader med förvärvsinkomst till utgången av den månad då företagaren fyller 53 år eller till utgången av den månad då företagaren fyller 63 år är av det totala antalet månader med förvärvsinkomst under året i fråga. I detta fall anses som månad med förvärvsinkomst vara en kalendermånad under vilken försäkringen är i kraft.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller även företagare som arbetar i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet när han eller hon fyllt 53 år. Till den teoretiska pensionen fogas då ett särskilt tillägg som beräknas på basis av skillnaden mellan tillväxtprocenten 1,7 och tillväxtprocenten 1,5. Det särskilda tillägget beräknas utifrån den totala arbetsinkomsten för företagareverksamhet som försäkrats enligt denna lag.

Fram till utgången av 2025 är procentsatsen för företagarens arbetspensionsförsäkringsavgift från ingången av kalenderåret efter det då företagaren har fyllt 53 år till utgången av det kalenderår då företagaren fyller 63 år den procentsats för arbetspensionsförsäkringsavgift som avses i 114 § i lagen om pension för företagare höjd med 1,5 procentenheter. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas årligen bestämmelser om den höjda procentsatsen för företagares arbetspensionsförsäkringsavgift som ska tillämpas det följande kalenderåret.

5 §

Deltidspension

På deltidspension som börjat den 1 januari 2017 eller tidigare för företagare födda före 1956 tillämpas de bestämmelser som var i kraft den 31 december 2016, och på minskning av efterlevandepension som erhålls av en efterlevande make som får deltidspension tillämpas 84 § i lagen om pension för företagare, sådan paragrafen lydde den 31 december 2016. Dessutom ska 20 och 21 § i lagen om pension för företagare tillämpas på annan pension efter deltidspension samt 139 § i den lagen på kostnadsfördelningen av till ålderspension motsvarande deltidspension ändrad pension, sådana paragraferna lydde den 31 december 2016. För deltidarbete som utförts jämsides med deltidspensionen tjänas pension på basis av respektive års arbetsinkomster in på det sätt som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om pension för företagare och i 4 § i denna lag. Om deltidspensionen har varit indragen utan avbrott i över sex månader har företagaren inte längre rätt att få deltidspension.

RP 16/2015 rd

6 §

Arbetspensionsutdrag

Till varje företagare född 1954—1958 sänds ett arbetspensionsutdrag 2017 i enlighet med 69 c § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om pension för företagare.

7 §

Ålderspension efter arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar

Trots det som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om pension för företagare tillämpas på rätten för en företagare född före 1958, som får arbetslöshetsdagpenning med stöd av den rätt till tilläggsdagar som avses i 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), att gå i ålderspension utan förtidsminskning 8 § 1 mom., 9 § 3 mom. och 10 § 1 mom. i lagen om pension för företagare sådana de lydde den 31 december 2012.

8 §

Rätt till pension enligt pensionsåldern i tilläggsarrangemanget

Om en person enligt 8 § i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) eller 30 b § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006) har rätt till ålderspension vid en lägre pensionsålder än sin lägsta ålder för ålderspension enligt 8 § i lagen om pension för företagare, har han eller hon från samma tidpunkt även rätt till pension enligt lagen om pension för företagare. Pensionen enligt lagen om pension för företagare minskas då med 0,4 procent för varje månad som begynnelsepunkt för pensionen tidigareläggs före ingången av månaden efter den då företagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension. Närmare bestämmelser om minskning av pensionen enligt lagen om pension för företagare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

7.

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) 22 § 4 mom., 67, 69 och 72 §,
av dem 22 § 4 mom. sådant det lyder i lag 990/2008, 67 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 632/2009 samt 72 § sådan den lyder i lag 632/2009,
ändras 1 § 1 mom., 2 § 2 mom., 7 § 1 mom. 1 punkten, 8 b § 1 mom. 1 punkten, 9 a, 21 och 21 b §, 22 § 3 och 7 mom., 31, 32, 33 och 34 §, 35 § och mellanrubriken före den, 36, 37, 38, 39, 40 och 41 §, 42 § 1 mom., 45 § 2 och 3 mom., 48, 58, 68 och 70 §, 71 § 1 mom., 75 §, 76 § 1 mom., 77 §, 78 § och mellanrubriken före den, 79 §, 82 § 2 mom., 84 § 1 mom., 86 § 2 mom., 101 § 3 mom. och 104 §,
av dem 8 b § 1 mom. 1 punkten, 9 a och 21 b § sådana de lyder i lag 990/2008, 31 § sådan den lyder i lag 800/2012, 32 och 33 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 800/2012, 36 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1433/2011, 800/2012 och 873/2015, 37 och 40 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1433/2011, 39 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 873/2015, 41 § och 42 § 1 mom. sådana de lyder delvis ändrade i lag 1170/2007, 45 § 2 mom. och 76 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1170/2007, 48 § och 101 § 3 mom. sådana de lyder i lag 637/2009, 70 och 79 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 632/2009, 75 § sådan den lyder i lag 1459/2011, 78 § sådan den lyder i lag 632/2009, 82 § 2 mom. och 86 § 2 mom. sådana de lyder i lag 890/2014, 104 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 357/2010, samt
fogas till 2 § 1 mom. en ny 2 punkt, i stället för den 2 punkt som upphävts genom lag 637/2009, till lagen en ny 58 a §, nya 59 a—59 l § och före dem en ny mellanrubrik samt nya 75 c och 87 a §, som följer:

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om den rätt till ålderspension, partiell förtida ålderspension, rehabilitering, invalidpension och arbetslivspension som lantbruksföretagare har samt om den rätt till familjepension och grupplivförsäkringsersättning som lantbruksföretagares förmånstagare har.

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

2) *den lägsta åldern för ålderspension* den ålder för ålderspension som fastställs utifrån lantbruksföretagarens födelseår och som avses i 31 § 2 och 3 mom.,

RP 16/2015 rd

I denna lag avses med *pensionsfall*

- 1) den sista dagen i kalendermånaden före ålderspensionens begynnelsepunkt,
- 2) den sista dagen i kalendermånaden före den partiella förtida ålderspensionens begynnelsepunkt,
- 3) inträde av arbetsförmåga på det sätt som avses i 47 § 1 mom.,
- 4) uppfyllande av villkoret för erhållande av arbetslivspension i enlighet med 59 a §, eller
- 5) förmånslåtarens död.

7 §

Lantbruksföretagarverksamhet som faller utanför lagens tillämpningsområde

Denna lag gäller inte

- 1) lantbruksföretagarens verksamhet före ingången av den kalendermånad som följer efter uppnådd 18 års ålder eller verksamhet som fortgår efter den kalendermånad då en lantbruksföretagare som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en lantbruksföretagare som är född 1958—1961 fyller 69 år och en lantbruksföretagare som är född 1962 eller senare fyller 70 år (*den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten*),
-

8 b §

Stipendiatarbete som faller utanför lagens tillämpningsområde

Denna lag gäller inte stipendiatarbete

- 1) före ingången av den kalendermånad som följer efter uppnådd 18 års ålder, eller arbete som fortgår efter den kalendermånad då en stipendiat som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en stipendiat som är född 1958—1961 fyller 69 år och en stipendiat som är född 1962 eller senare fyller 70 år (*den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten*),
-

9 a §

Bestämmelser som gäller stipendiater

Stipendiaters rätt till ålderspension, partiell förtida ålderspension, rehabilitering, invalidpension och arbetslivspension samt stipendiaters förmånstagares rätt till familjepension och grupplivförsäkringsersättning bestäms på samma sätt som i fråga om lantbruksföretagare och lantbruksföretagares förmånstagare. Vad som i denna lag, lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006) och lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare (/) föreskrivs om lantbruksföretagare och lantbruksföretagarverksamhet gäller på motsvarande sätt också stipendiater och stipendiefinansierat arbete, om inte något annat föreskrivs särskilt om stipendiater och stipendiefinansierat arbete.

För stipendiater och stipendiefinansierat arbete gäller dock inte det som föreskrivs i denna lags

- 1) 3 § om lantbruksföretagare, 4 § om lantbruksföretagares familjemedlem, 5 § om lantbruksföretagare i aktiebolag eller annat företag, 6 § om brukningsenhet, 7 § om lantbruksföretagarverksamhet som faller utanför lagens tillämpningsområde, 8 § om lantbruksföretagarverksamhet utomlands, 10 § om att teckna försäkring för lantbruksföretagare, 12 § om pensionsanstaltens skyldighet att utöva tillsyn samt tvångsförsäkring för lantbruksföretagare, 13 § om försäkring när lantbruksföretagaren inte uppfyller nedre gränsen för försäkring eller när lantbruksföretagaren får ålderspension, 14 § om fastställande och justering av arbetsinkoms-

RP 16/2015 rd

ten, 15 § om brukningsenhetens arbetsinkomst, 16 § om arbetsinkomsten av odlad jordbruksmark, 17 § om arbetsinkomsten av växtlig skogsmark, 18 § om fördelning av arbetsinkomsten från brukningsenheten, 19 § om arbetsinkomsten för lantbruksföretagares familjemedlem, 20 § om renägars arbetsinkomst och 21 § om arbetsinkomsten för lantbruksföretagare som får invalidpension,

2) 24 § om höjning på grund av försummelse och 26 § 2—4 mom. om lantbruksföretagarens ansvar för arbetspensionsförsäkringsavgifterna, och

3) 115 § om Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts uppgifter i anslutning till företagshälsovården för lantbruksföretagare, 141 § om lantbruksföretagarnas skyldighet att lämna uppgifter och 144 § om gårdsbesöksregister för företagshälsovården för lantbruksföretagare.

21 §

Arbetsinkomsten för lantbruksföretagare som får invalidpension

Som arbetsinkomst för en lantbruksföretagare som är berättigad till invalidpension fastställs räknat från pensionsfallet den arbetsinkomst som svarar mot hans eller hennes lantbruksföretagarverksamhet enligt denna lag.

21 b §

Arbetsinkomsten för stipendiater som får invalidpension

Som arbetsinkomst för en stipendiat som är berättigad till invalidpension fastställs räknat från pensionsfallet den arbetsinkomst som svarar mot hans eller hennes återstående förmåga att utföra det stipendiefinansierade arbetet.

22 §

Arbetspensionsförsäkringsavgift

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar årligen genom förordning en basprocentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften, som är lika med det procenttal som kan uppskattas motsvara den genomsnittliga, i procent av lönerna uttryckta arbetspensionsförsäkringsavgiften för försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare.

Trots vad som föreskrivs i 3 och 5 mom. beaktas inte de delar av arbetspensionsförsäkringsavgiften som tas ut för finansiering av kostnader enligt 181 § i lagen om pension för arbetstagare i den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften för en försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare när basprocentsatsen för arbetspensionsförsäkringsavgiften fastställs.

31 §

Rätt till ålderspension

En lantbruksföretagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts. Lantbruksföretagaren har rätt att få ålderspension oberoende av om han eller hon fortsätter med sin lantbruksföretagarverksamhet enligt denna lag.

Lantbruksföretagarens lägsta ålder för ålderspension bestäms utifrån hans eller hennes födelseår enligt följande:

RP 16/2015 rd

- 1) 63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare,
- 2) 63 år och 3 månader för dem som är födda 1955,
- 3) 63 år och 6 månader för dem som är födda 1956,
- 4) 63 år och 9 månader för dem som är födda 1957,
- 5) 64 år för dem som är födda 1958,
- 6) 64 år och 3 månader för dem som är födda 1959,
- 7) 64 år och 6 månader för dem som är födda 1960,
- 8) 64 år och 9 månader för dem som är födda 1961,
- 9) 65 år för dem som är födda 1962—1964.

Den lägsta åldern för ålderspension för lantbruksföretagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i livslängden enligt 78 § i denna lag och enligt 83 § i lagen om pension för arbetstagare och åldern fastställs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då lantbruksföretagaren fyller 62 år.

Om lantbruksföretagaren går i ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner (1290/2006) vid sänkt pensionsålder före den lägsta åldern för ålderspension enligt denna lag, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som anges i lagen om sjömanspensioner. I det fallet omvandlas pensionsbeloppet enligt denna lag så att det försäkringsmatematiskt motsvarar lantbruksföretagarens pensionsålder. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionsbeloppet och omvandlingskoefficienterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

32 §

Ålderspensionens belopp

Om ålderspensionen börjar vid ingången av kalendermånaden efter den då lantbruksföretagaren har uppnått den lägsta åldern för ålderspension, är ålderspensionens belopp den pension som tjänats in fram till begynnelsestidpunkten för pensionen.

Om lantbruksföretagarens ålderspension börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts, höjs den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före begynnelsestidpunkten för den första ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsestidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än kalendermånaden efter den då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts (*uppskovsförhöjning*).

En lantbruksföretagare har inte rätt till uppskovsförhöjning för samma tid för vilken han eller hon har fått arbetslöshetsdagpenning.

33 §

Begynnelsestidpunkt för ålderspension

Ålderspensionen börjar från ingången av kalendermånaden efter den då lantbruksföretagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderspension och pensionen har sökts. Ålderspension kan även beviljas retroaktivt för högst de tre månaderna före månaden då pensionen har sökts eller av giltigt skäl för längre tid än detta. För att pensionen ska beviljas retroaktivt förutsätts att lantbruksföretagarens försäkring enligt denna lag har upphört före pensionens början.

En pension som tjänats in på grundval av en i 13 § avsedd försäkring för lantbruksföretagarverksamhet som bedrivits under tiden för ålderspensionen beviljas på ansökan tidigast från ingången av kalendermånaden efter den då den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten uppnåtts.

Om lantbruksföretagaren har fått partiell förtida ålderspension, börjar ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den då lantbruksföretagaren har uppfyllt de villkor som

RP 16/2015 rd

föreskrivs i 31 § och avslutat sitt huvudsakliga arbete som är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna.

34 §

Indragning av ålderspension

En lantbruksföretagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades har beräknats fortlöpa efter det att lantbruksföretagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension. Indragning av ålderspensionen ska sökas inom en månad efter det att arbetsförmågan hade beräknats upphöra och ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Partiell förtida ålderspension

35 §

Rätt till partiell förtida ålderspension

En lantbruksföretagare har rätt att gå i partiell förtida ålderspension tidigast från ingången av kalendermånaden efter den då den nedre åldersgräns för ålderspension som bestäms utifrån lantbruksföretagarens födelseår har uppnåtts.

För lantbruksföretagare bestäms den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension enligt följande:

- 1) för dem som är födda 1963 eller tidigare är den nedre åldersgränsen 61 år,
- 2) för dem som är födda 1964 är den nedre åldersgränsen 62 år,
- 3) för dem som är födda 1965 eller senare anpassas den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension till förändringen i livslängden enligt 78 § i denna lag och 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

En lantbruksföretagare har inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon när pensionen börjar får någon annan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna eller avträdelsestöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994).

36 §

Den partiella förtida ålderspensionens belopp

Grunden för den partiella förtida ålderspensionen är den pension som tjänats in i enlighet med arbetspensionslagarna fram till utgången av kalenderåret före det år då pensionen börjar. Pensionsandelen enligt denna lag är i enlighet med lantbruksföretagarens ansökan 25 eller 50 procent av den pension enligt denna lag som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen.

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel minskas varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelsepunkten för pensionsandelen tidigareläggs före ingången av kalendermånaden efter den då lantbruksföretagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (*förtidsminskning*).

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel höjs varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelsepunkten för pensionsandelen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av kalendermånaden efter den då lantbruksföretagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (*uppskovsförhöjning*).

RP 16/2015 rd

Om den partiella förtida ålderspensionen har beviljats som en pension på 25 procent och lantbruksföretagaren ansöker om beviljande av en ytterligare andel på 25 procent, ska den senare andelen liksom den först beviljade andelen beräknas utifrån samma pension som avses i 1 mom. och som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen. Om förtidsminskning eller uppskovsförhöjning beräknas för den senare andelen, ska minskningen eller höjningen beräknas enligt begynnelsestidpunkten för den andelen.

37 §

Begynnelsestidpunkten för partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension börjar vid ingången av kalendermånaden efter den då pensionen har sökts eller från en senare tidpunkt som sökanden meddelat. Partiell förtida ålderspension beviljas inte retroaktivt.

Partiell förtida ålderspension ska på samma sätt som beviljande av den senare andelen på 25 procent sökas så att den börjar från samma tidpunkt enligt alla arbetspensionslagar.

En pensionstagare kan på ansökan återkalla ett beslut om partiell förtida ålderspension inom tre månader från det att beslutet om beviljande av pension meddelades. Pensionsanstalten undanröjer det återkallade pensionsbeslutet. Bestämmelser om återkrav av pension som betalats utan grund finns i 101 §.

38 §

Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension när lantbruksföretagaren beviljas ålderspension. Ålderspensionens belopp beräknas då utifrån följande delar:

- 1) den partiella förtida ålderspensionen,
- 2) den pensionsandel som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år när den partiella förtida ålderspensionen började, och
- 3) den pension som tjänats in genom lantbruksföretagarverksamhet under det år när den partiella förtida ålderspensionen började fram till det att ålderspensionen började.

Trots det som föreskrivs i 31 § beviljas lantbruksföretagaren, om lantbruksföretagaren i enlighet med en annan arbetspensionslag för den privata sektorn eller arbetspensionslag för den offentliga sektorn beviljas ålderspension efter den partiella förtida ålderspensionen, den andel som ännu inte beviljats av den pension som tjänats in enligt denna lag fram till utgången av året före det år när den partiella förtida ålderspensionen började.

Om ålderspensionen börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den då lantbruksföretagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension, ska uppskovsförhöjning på det sätt som bestäms i 32 § fogas till den pensionsdel som avses i 1 mom. 2 punkten och till pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen börjar och därefter fram till att den första ålderspensionen börjar.

39 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en lantbruksföretagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsoförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

RP 16/2015 rd

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller den lämnas vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

40 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension beräknas utifrån de pensionsdelar som avses i 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av månaden före den när arbetslivspensionen började.

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 59 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

41 §

Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension

Om en lantbruksföretagare som får partiell förtida ålderspension beviljas invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension för samma tid för vilken partiell förtida ålderspension redan betalats, beaktas den partiella förtida ålderspensionen som en delbetalning av den andra pension som beviljas.

42 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En lantbruksföretagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

- 1) en sjukdom, ett lyte eller en skada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 47 § 1 mom.,
- 2) lantbruksföretagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 76 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och
- 3) lantbruksföretagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

45 §

Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliteringstiden

Det som föreskrivs i denna lag om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionsanstalten, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

RP 16/2015 rd

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 71 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

48 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En lantbruksföretagare har rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon beviljats invalidpension enligt 33 § 1 mom. 2 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn.

En lantbruksföretagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn har beviljats invalidpension på basis av arbetsoförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn varade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

58 §

Ändring av invalidpensionens belopp, avbrott i utbetalningen och justering av pensionen retroaktivt

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på invalidpension vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i

- 1) 48 § om ändring av invalidpensionens belopp,
- 2) 50 § om avbrott i utbetalningen av invalidpension,
- 3) 51 § om justering av invalidpension retroaktivt.

58 a §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter den då pensionstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Lantbruksföretagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av sådan lantbruksföretagarverksamhet som har bedrivits under tiden för invalidpension, om hans eller hennes invalidpension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension. Om lantbruksföretagaren bedriver lantbruksföretagarverksamhet under tiden för invalidpension enligt en annan arbetspensionslag än denna lag eller sedan invalidpension enligt denna lag eller en annan arbetspensionslag upphört, har lantbruksföretagaren rätt till pension som tjänats in på basis av denna lantbruksföretagarverksamhet, om han eller hon beviljas ålderspension. Lantbruksföretagaren har rätt till pension som tjänats in på basis av lantbruksföretagarverksamhet som bedrivits under tiden för den ovan avsedda invalidpensionen eller sedan den upphört, även om han eller hon efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension, på vilken det inte tillämpas vad som i 77 § 1 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om

1) lantbruksföretagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller

RP 16/2015 rd

2) någon primärtid inte fastställs för lantbruksföretagaren på basis av 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen, eftersom lantbruksföretagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetslivspension

59 a §

Rätt till arbetslivspension

En lantbruksföretagare har rätt till arbetslivspension när han eller hon har fyllt 63 år, om

- 1) lantbruksföretagaren har arbetat minst 38 år i ett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som har varit sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 59 b §,
- 2) lantbruksföretagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada, men dock mindre än vad beviljande av sådan full invalidpension som avses i 47 § förutsätter,
- 3) lantbruksföretagarens möjligheter att fortsätta i arbetet är bestående försvagade av de skäl som nämns i 1 och 2 punkten, och
- 4) det arbete som avses i 1 punkten vid tidpunkten för uppnåendet av den nedre åldersgränsen för arbetslivspension eller efter det när pensionsansökan blir anhängig fortsätter eller arbetet upphörde för högst ett år sedan.

Till den tid i arbete som avses i 1 mom. 1 punkten räknas även moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder för högst tre år. Till den tid som avses i 1 mom. 1 punkten räknas dessutom kortare avbrott i arbetet på grund av sjukdom eller tillfällig arbetslöshet.

Med sådant i 1 mom. 1 punkten avsett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna jämställs sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 59 b § och som ska försäkras i ett annat EU- och EES-land eller ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

59 b §

Ansträngande och slitsamt arbete

För att en lantbruksföretagares arbete som avses i 59 a § 1 mom. 1 punkten ska bedömas vara ansträngande och slitsamt krävs det att en eller flera av följande faktorer i betydande grad har ingått i arbetet:

- 1) arbetsrörelser som kräver stor muskelstyrka eller som belastar musklerna långvarigt,
- 2) särskilt hög belastning på andnings- och cirkulationsorganen,
- 3) belastande och besvärliga arbetsställningar,
- 4) upprepade arbetsrörelser som kräver styrka eller stor snabbhet eller arbetsrörelser som samtidigt kräver att handen griper, gör en vridande rörelse och använder kraft,
- 5) interaktivt arbete som är särskilt krävande och medför exceptionell psykisk belastning, eller
- 6) arbete med uppgifter som kräver ständig vaksamhet eller särskild uppmärksamhet och där det finns hög risk för olycksfall eller olycka eller uppenbar risk för våld.

Vid bedömning av om en eller flera av de faktorer som avses i 1 mom. i betydande grad ingår i ett arbete ska exceptionella fysikaliska faktorer, användning av skyddsutrustning som ökar belastningen, skiftarbete som inbegriper återkommande nattarbete eller som på annat sätt är belastande och återkommande långa arbetspass beaktas som faktorer som ökar ansträngningen och slitaget. Dessutom beaktas fortgående belastande bundenhet dygnet runt orsakad av hållning av produktionsdjur som en faktor som ökar ansträngningen och slitaget.

RP 16/2015 rd

Hur ansträngande och slitsamt ett arbete är bedöms med hänsyn till helheten av samverkan mellan de olika faktorer som nämns i 1 och 2 mom.

59 c §

Arbetslivspensionens belopp

Arbetslivspensionens belopp är den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före den då arbetslivspensionen började.

59 d §

Begynnelsepunkten för arbetslivspension

Arbetslivspension börjar från ingången av månaden efter den då lantbruksföretagaren uppfyller villkoren i 59 a §, dock tidigast från ingången av månaden efter den då pensionen söks. Arbetslivspension beviljas tills vidare.

59 e §

Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension

En lantbruksföretagare har rätt att få ett förhandsbeslut där det framgår om han eller hon uppfyller de villkor för arbetslivspension som avses i 59 a §. Förhandsbeslutet ges av den pensionsanstalt som är behörig att avgöra en pensionsansökan när lantbruksföretagaren ansöker om pension i stället för om förhandsbeslut.

Ett förhandsbeslut om arbetslivspension är bindande för pensionsanstalten, om en pensionsansökan som grundar sig på det görs inom sex månader eller inom en av lantbruksföretagaren och pensionsanstalten avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft. Förhandsbeslutet kan dock vara i kraft högst fram till den lägsta åldern för ålderspension.

59 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger beloppet för den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt 7—10 § i den lagen.

59 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den då pensionstagarens ansökan om justering gjorts anhängig eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder.

RP 16/2015 rd

59 h §

Ändring av arbetslivspension till ålderspension

Arbetslivspensionen ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den då pensionstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

Lantbruksföretagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för arbetslivspension, när hans eller hennes arbetslivspension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension.

59 i §

Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension

I stället för att beviljas i form av arbetslivspension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om lantbruksföretagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension innan arbetslivspensionen började.

59 j §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension

Om pensionsanstalten avslår en ansökan om arbetslivspension ska den utreda huruvida lantbruksföretagaren har rätt till rehabilitering enligt 42 § och se till att lantbruksföretagarens möjligheter till rehabilitering enligt annan lagstiftning har klarlagts. Om lantbruksföretagaren har rätt till rehabilitering enligt 42 §, ska pensionsanstalten i enlighet med 44 § ge ett förhandsbeslut om rätt till rehabilitering.

59 k §

Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En lantbruksföretagare har rätt till arbetslivspension enligt denna lag, om han eller hon beviljats arbetslivspension enligt 51 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

59 l §

Arbetslivspensionstagarens anmälningskyldighet

Den som får arbetslivspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon börjar förvärvsarbeta.

68 §

Pensionstillväxt

Från ingången av kalendermånaden efter den månad då 18 års ålder uppnåtts fram till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten växer pensionen med 1,5 procent av den totala arbetsinkomsten från lantbruksföretagarverksamhet som försäkrats enligt denna lag.

RP 16/2015 rd

Till pension berättigar inte den totala arbetsinkomsten under det år då arbetsförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats som till pension berättigande tid på det sätt som bestäms i 70 §.

Pensionen växer med 1,5 procent av den inkomst som ligger till grund för en i 74 § avsedd förmån som lantbruksföretagaren under varje kalenderår fått för oavlönad tid.

70 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår då lantbruksföretagaren har blivit arbetsförmögen till utgången av den kalendermånad då lantbruksföretagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension (*återstående tid*). Om lantbruksföretagarens lägsta ålder för ålderspension inte är föreskriven vid tidpunkten för pensionsfallet, berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår då lantbruksföretagaren har blivit arbetsförmögen till utgången av den kalendermånad då lantbruksföretagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension som har föreskrivits för den åldersklass som ligger närmast hans eller hennes egen åldersklass. En förutsättning för att lantbruksföretagaren ska få pension för återstående tid är att han eller hon under de tio kalenderåren före det år när arbetsförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster.

Pensionen för återstående tid är 1,5 procent per år av den i 76 § 1 mom. avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på.

71 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en lantbruksföretagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder, räknas som till pension berättigande tid även den tid då lantbruksföretagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid beräknas används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

75 §

Arbetspensionsutdrag

Varje lantbruksföretagare i åldern 17—69 år får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år då utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, separat för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt lagen om pension för företagare eller denna lag samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, separat för varje förmånsslag,

4) grunden och den tid för vilken en förmån tjänas in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

RP 16/2015 rd

5) den intjänade pensionen vid utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget utfärdas, dock inte i sådana fall då lantbruksföretagaren får partiell förtida ålderspension.

Dessutom anges i arbetspensionsutdraget lantbruksföretagarens lägsta ålder för ålderspension, om den har föreskrivits för hans eller hennes åldersklass när arbetspensionsutdraget utfärdas.

Pensionsanstalten utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre åren före det år då arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett arbetspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension, men som har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

75 c §

Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder

Den målsatta pensionsåldern för varje åldersklass är den ålder när den förstorande effekt som den uppskovsförhöjning som beräknats utifrån denna åldersklass lägsta ålder för ålderspension har på pensionen är minst lika stor som livslängdskoefficients förminskande effekt på ålderspensionen.

Det arbetspensionsutdrag där en uppskattning av lantbruksföretagarens målsatta pensionsålder och av beloppet för hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern anges, skickas senast under det sjätte kalenderåret före lantbruksföretagarens lägsta ålder för ålderspension eller uppskattade lägsta ålder för ålderspension till lantbruksföretagare som inte får partiell förtida ålderspension. Efter detta meddelas en uppskattning av lantbruksföretagarens målsatta pensionsålder i samband med att något annat arbetspensionsutdrag utfärdas.

76 §

Pension för återstående tid

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms utifrån de arbetsinkomster samt de inkomster som ligger till grund för de i 74 § avsedda förmånerna för oavlönad tid vilka lantbruksföretagaren har fått under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började (*granskningstid*) och på det sätt som föreskrivs närmare i 76 § i lagen om pension för arbetstagare. I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension och summan av i 76 § 4—6 mom. avsedda inkomster dividerad med sextio.

77 §

Beviljande av pension på tidigare grunder och engångsförhöjning av pension

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på invalidpension vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i 80 § om beviljande av pension på tidigare grunder.

En engångsförhöjning läggs till lantbruksföretagarens invalidpension från ingången av det kalenderår fram till vilket det har gått fem kalenderår sedan pensionen började. Förhöjningen läggs inte till, om lantbruksföretagaren har fyllt 56 år. Engångsförhöjningen läggs inte till rehabiliteringstillägget.

Engångsförhöjningen beräknas utifrån det sammanlagda beloppet av lantbruksföretagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt lantbruksföretagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25 om lantbruksföretagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår.

Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

78 §

Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension för lantbruksföretagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Åldersgränserna fastställs för det år då lantbruksföretagaren fyller 62 år.

Ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension och invalidpension anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med den livslängdskoefficient som avses i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. När pensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då lantbruksföretagaren fyller 62 år. Om en annan pension än invalidpension börjar före det året, omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen började. Om lantbruksföretagarens arbetsförmåga börjar före det år då lantbruksföretagaren fyller 62 år, omvandlas invalidpensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetsförmågan började. När en invalidpension eller arbetslivspension ändras till ålderspension, omvandlas pensionen inte på nytt med livslängdskoefficienten. När partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension, omvandlas den del av ålderspensionen som inte har omvandlats med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då lantbruksföretagaren fyller 62 år.

De åldersgränser som avses i 1 mom. fastställs på det sätt som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen senast två månader före ingången av det kalenderår då lantbruksföretagaren fyller 62 år genom förordning de åldersgränser som avses i 1 mom.

79 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension, fulla invalidpension eller arbetslivspension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död inte fick sådan pension som avses i 1 mom. eller om han eller hon fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pen-

sion som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

I grunden för familjepensionen beaktas inte avdrag enligt 83 § 1 mom. 1—3 punkten från förmånslåtarens pension.

Om förmånslåtaren vid sin död hade uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, men han eller hon vid sin död inte hade fått ålderspension eller fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren enligt denna lag hade tjänat in fram till sin dödsdag.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 81 § i lagen om pension för arbetstagare avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 81 § i lagen om pension för arbetstagare enligt den ålder som förmånslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

82 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom. eller om den efterlevande maken får partiell förtida ålderspension och den efterlevande maken inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denna skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtaren avled hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken senast den dag då förmånslåtaren avled har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon hade tjänat in fram till utgången av året före det år då förmånslåtaren avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om hans eller hennes arbete utomlands eller det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på hans eller hennes anställning vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

84 §

Justering av inkomstgränser, belopp och den totala arbetsinkomsten med en lönekoeficient

De inkomstgränser, belopp och gränobelopp som avses i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkningen av pension justeras de totala arbetsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år när pensionen börjar. Vid beräkningen av annan pension som betalas ut efter partiell förtida ålderspension eller av den senare pensionsandelen av partiell förtida ålderspension justeras dessutom den ännu obeviljade pensionsandelen av grunden för den partiella förtida ålderspensionen med lönekoeficienten till nivån under det år när pensionen börjar.

RP 16/2015 rd

86 §

Pensionsansökan

Om en lantbruksföretagare har rätt till rehabilitering enligt 42 §, ska pensionsanstalten utan ansökan om rehabilitering och på basis av 50 § i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension eller på basis av 59 j § i samband med handläggningen av ansökan om arbetslivspension ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

87 a §

Utredningar vid ansökan om arbetslivspension

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionsanstalten lämna in ett utlåtande av företagshälsovården som innehåller

- 1) en beskrivning av innehållet i den sökandes nuvarande arbete och en bedömning av hur ansträngande och slitsamt arbetet är enligt 59 b § och av kravet på arbetsförmåga,
- 2) ett utlåtande av en företagsläkare om den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga,
- 3) en bedömning av den sökandes möjligheter som avses i 59 a § 1 mom. 3 punkten att fortsätta i arbetet, och
- 4) en beskrivning av innehållet i den sökandes tidigare arbeten och en bedömning av hur ansträngande och slitsamma dessa arbeten var enligt 59 b §, om en redogörelse för den sökandes arbetshistorik finns tillgänglig.

Den som ansöker om arbetslivspension ska dessutom till pensionsanstalten lämna in en redogörelse för innehållet i lantbruksföretagararbetet.

Om ett utlåtande av företagshälsovården inte kan fås eller de inlämnade utlåtandena inte är tillräckliga för att avgöra pensionsärendet, kan pensionsanstalten godkänna någon annan redogörelse som motsvarar dessa utlåtanden. I så fall ska den sökande till pensionsanstalten lämna en sådan redogörelse för sitt hälsotillstånd, sin arbetsförmåga, tiden i arbetslivet eller innehållet i arbetet som behövs för att avgöra ansökan.

Den som ansöker om arbetslivspension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan eller för anskaffning av ett sådant utlåtande som föreskrivs i denna paragraf låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. Om den sökande utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som pensionsanstalten har tillgång till.

Pensionsanstalten är skyldig att ersätta den som ansöker om arbetslivspension för skäliga kostnader för den undersökning som avses i 4 mom. och för eventuella resor.

101 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om en pensionsanstalt i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om den sista pensionsanstalten utan grund har betalat ut pension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av Keva enligt vad som föreskrivs om återkrav i pensionslagen för den of-

RP 16/2015 rd

fentliga sektorn. Den sista pensionsanstalten ger en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

104 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som en pensionsanstalt gett i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas vad som föreskrivs i 129 § i lagen om pension för arbetstagare.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

8.

Lag

om ändring av lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006) 10, 13, 14 och 27 §, av dem 10 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1463/2011, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 633/2009 och 27 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1171/2007, samt
ändras 22 § som följer:

22 §

Om en lantbruksföretagare har bedrivit i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedd lantbruksföretagarverksamhet före den 1 januari 2005, beräknas det särskilda tillägg till den teoretiska pension som avses i 4 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare (/) på basis av den totala arbetsinkomst utifrån vilken återstående tid eller motsvarande inkomst borde beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av LFöPL som gällde före den 1 januari 2005.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare.

9.

Lag

om införande av lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ikraftträdande

Lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare (/) träder i kraft den 1 januari 2017. Den tillämpas från och med den 1 januari 2017 på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare samt på lantbruksföretagarverksamhet som avses i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006).

2 §

Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension fastställs i enlighet med 78 § i lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare och 83 § i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) första gången för 2027 för lantbruksföretagare som är födda 1965.

Om arbetsoförmågan börjar före 2027, omvandlas med livslängdskoefficienten endast den pension som tjänats in fram till det att invalidpensionen börjar.

3 §

Uppskovsförhöjning

Om ålderspensionen skjuts upp för lantbruksföretagare födda 1948 eller tidigare, så höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsepunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då 68 års ålder uppnåtts. Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad då 68 års ålder uppnås.

För lantbruksföretagare födda 1949—1953 beräknas den uppskovsförhöjning som avses i 32 och 36 § i lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare tidigast från och med den 1 januari 2017.

Om ålderspensionen skjuts upp för lantbruksföretagare födda 1939 eller tidigare, så höjs pensionen med 0,6 procent för varje månad med vilken begynnelsepunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då 65 års ålder uppnåtts. Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad då 65 års ålder uppnås.

RP 16/2015 rd

4 §

Höjd pensionstillväxt under övergångsperioden

Fram till utgången av 2025 växer pensionen per år med 1,7 procent av den totala arbetsinkomsten från ingången av kalendermånaden efter den månad då lantbruksföretagaren fyller 53 år fram till utgången av den månad då lantbruksföretagaren fyller 63 år, om inte lantbruksföretagaren får avträdelsetöd enligt lagen om avträdelsetöd för lantbruksföretagare (1293/1994) eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller någon annan sådan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna än deltids-pension eller partiell förtida ålderspension. När en tillväxtprocent ändras under kalenderåret, anses som arbetsinkomst som erhållits före ingången av kalendermånaden efter den månad då lantbruksföretagaren fyller 53 år eller före ingången av kalendermånaden efter den månad då lantbruksföretagaren fyller 63 år en lika stor andel av den totala inkomsten under kalenderåret som antalet månader med förvärvsinkomst till utgången av den månad då lantbruksföretagaren fyller 53 år eller till utgången av den månad då lantbruksföretagaren fyller 63 år är av det totala antalet månader med förvärvsinkomst under året i fråga. I detta fall anses som en månad med förvärvsinkomster vara en kalendermånad under vilken försäkringen är i kraft.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller även lantbruksföretagare som arbetar i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet när han eller hon fyllt 53 år. Till den teoretiska pensionen fogas då ett särskilt tillägg som beräknas utifrån skillnaden mellan 1,7 tillväxtprocent och 1,5 tillväxtprocent. Det särskilda tillägget beräknas utifrån den totala arbetsinkomsten för lantbruksföretagarverksamhet som försäkrats enligt denna lag.

Fram till utgången av 2025 är basprocentsatsen för lantbruksföretagarens och stipendiats arbetspensionsförsäkringsavgift från ingången av kalenderåret efter det att lantbruksföretagaren eller stipendiaten har fyllt 53 år till utgången av den månad då lantbruksföretagaren eller stipendiaten fyller 63 år den basprocentsats som avses i 22 § i lagen om pension för lantbruksföretagare höjd med 1,5 procentenheter. Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet föreskrivs årligen den höjda basprocentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften som ska tillämpas det följande kalenderåret.

5 §

Deltidspension

På deltidspension som börjat den 1 januari 2017 eller tidigare för lantbruksföretagare födda före 1956 tillämpas de bestämmelser som var i kraft den 31 december 2016, och på minskning av efterlevandepension som erhålls av en efterlevande make som får deltidspension tillämpas 91 § i lagen om pension för arbetstagare, sådan paragrafen lydte den 31 december 2016. Dessutom ska 23 och 24 § i lagen om pension för arbetstagare, sådana paragraferna lydte den 31 december 2016, tillämpas på annan pension efter deltidspension. För deltidsarbete som utförts jämsides med deltidspensionen tjänas pension på basis av respektive års arbetsinkomster in på det sätt som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare och i 4 § i denna lag. Om deltidspensionen har varit indragen utan avbrott över sex månader har lantbruksföretagaren inte längre rätt att få deltidspension.

6 §

Arbetspensionsutdrag

Till varje lantbruksföretagare född 1954—1958 sänds ett arbetspensionsutdrag 2017 i enlighet med 75 c § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare.

RP 16/2015 rd

7 §

Ålderspension efter arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar

Trots det som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare tillämpas på rätten för en lantbruksföretagare född före 1958, som får arbetslöshetsdagpenning med stöd av den rätt till tilläggsdagar som avses i 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), att gå i ålderspension utan förtidsminskning 31 § 1 mom., 32 § 3 mom. och 33 § 1 mom. i lagen om pension för lantbruksföretagare sådana de lydde den 31 december 2012.

8 §

Rätt till pension enligt pensionsåldern i tilläggsarrangemanget

Om en person enligt 8 § i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) eller 30 b § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006) har rätt till ålderspension vid en lägre pensionsålder än sin lägsta ålder för ålderspension enligt 31 § i lagen om pension för lantbruksföretagare, har han eller hon från samma tidpunkt även rätt till pension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare. Pensionen enligt lagen om pension för lantbruksföretagare minskas då med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för pensionen tidigareläggs före ingången av månaden efter den då lantbruksföretagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension. Närmare bestämmelser om minskning av pensionen enligt lagen om pension för lantbruksföretagare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) 12, 22—24, 64, 74, 76 och 77 §, 86 § 3 mom., 120 § 1 mom. 10 punkten och 160 § 2 mom.,

av dem 12 § sådan den lyder i lag 796/2012, 22 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1429/2011, 23 § sådan den lyder i lag 1168/2007, 24 § sådan den lyder i lag 911/2010, 64 och 76 § sådana de lyder delvis ändrade i lagarna 629/2009 och 296/2015 samt 74 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 296/2015,

ändras 1 § 1 mom., 2 §, 3 § 2 mom., 5 § 1 mom., 8, 11, 13 och 14 §, 15 § och mellanrubriken före den, 16—21 §, 25 § 1 mom., 34, 37, 52, 72 och 73 §, 75 § 1 mom., 80 § 2 mom., 3 mom. 3 punkten och 5 mom., 81 §, 87 § 2 mom., 88 § och mellanrubriken före den, 89 §, 93 § 2 mom., 96 § 1 mom., 96 a § 2 mom., 97 § 1 mom., 99 § 1 mom., 101 § 1 mom., 103 § 2 mom., 114 § 1—3 mom., 117 § 4 mom., 123 § 3 mom., 126 §, 130 § 2 mom., 131 § 4 mom., 154 § samt 159 § 1 och 3 mom.,

av dem 1 § 1 mom. och 73 § sådana de lyder i lag 296/2015, 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 629/2009, 356/2010, 765/2011 och 873/2015, 3 § 2 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1168/2007 och 1103/2008, 8 och 11 § sådana de lyder delvis ändrade i lagarna 796/2012 och 296/2015, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 796/2012, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1429/2011, 796/2012 och 873/2015, 17 och 20 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1429/2011, 19 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 873/2015, 25 § 1 mom. och 34 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1168/2007, 37 § och 123 § 3 mom. sådana de lyder i lag 635/2009, 52 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 796/2012, 72 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 296/2015, 80 § 5 mom. och 96 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1168/2007, 81 § sådan den lyder i lag 1457/2011, 87 § 2 mom. och 88 § sådana de lyder i lag 629/2009, 89 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 629/2009, 93 § 2 mom., 96 a § 2 mom. och 103 § 2 mom. sådana de lyder i lag 885/2014, 97 § 1 mom. sådant det lyder i lagarna 1429/2011 och 873/2015, 99 § 1 mom. sådant det lyder i lag 873/2015, 117 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1205/2009, 126 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 356/2010 och 159 § 1 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lag 911/2010 och 3 mom. sådant det lyder i lag 911/2010, samt

fogas till lagen nya 53 a—53 l § och före dem en ny mellanrubrik, till lagen en ny 81 c §, till 100 § ett nytt 2 mom., till lagen en ny 104 a § samt till 114 § ett nytt 6 mom., som följer:

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs det om den rätt till ålderspension, partiell förtida ålderspension, rehabilitering, invalidpension och arbetslivspension som sjömän har samt om den rätt till familjepension som sjömännens förmånstagare har.

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

1) *arbetstagare* sjömän i ett anställningsförhållande enligt lagen om sjöarbetsavtal (756/2011),

2) *anställningsförhållande* ett anställningsförhållande som grundar sig på ett arbetsavtal enligt 1 kap. 1 § i lagen om sjöarbetsavtal eller motsvarande anställningsförhållande på ett utländskt fartyg,

3) *befäl* däcksbefäl och maskinbefäl samt med *manskap* däcksmanskap och maskinmanskap, ekonomipersonal och annan fartygspersonal,

4) *pensionskassa* den i 1 § 3 mom. nämnda Sjömanspensionskassan,

5) *arbetspension* pension enligt de lagar som avses i 3 §,

6) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har fått moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning, sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (873/2015) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959),

7) *intjänad pension* pension som har tjänats in på basis av arbetsinkomster som avses i denna lag, på basis av tid med pension som upphört och på basis av sådan oavlönad tid som avses i 6 punkten samt förmån som har tjänats in på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

8) *primär förmån* en förmån som avses i 97 och 98 § och som oberoende av arbetspensionens belopp betalas till fullt belopp och dras av från en förmån enligt denna lag,

9) *EU:s grundförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och med *EU:s tillämpningsförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen,

10) *EU- och EES-land* ett land som tillämpar EU:s grundförordning om social trygghet eller rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen,

11) *överenskommelse om social trygghet* en internationell överenskommelse om social trygghet som är förpliktande för Finland,

12) *teoretisk pension* en kalkylerad pension; när denna pension fastställs betraktas sådan tid i arbete i ett EU- och EES-land som omfattas av arbetspensionslagarna som tid i arbete enligt denna lag,

13) *den lägsta åldern för ålderspension* den ålder för ålderspension som fastställs på basis av arbetstagarens födelseår och som avses i 8 § 2 och 3 mom.

I denna lag avses med *pensionsfall*

1) den sista dagen i kalendermånaden före ålderspensionens begynnelsepunkt,

2) den sista dagen i kalendermånaden före den partiella förtida ålderspensionens begynnelsepunkt,

RP 16/2015 rd

- 3) inträde av arbetsoförmåga på det sätt som avses i 35 § 1 mom.,
- 4) uppfyllande av villkoren för erhållande av arbetslivspension i enlighet med 53 a §, eller
- 5) förmånslåtarens död.

3 §

Arbetspensionslagar

Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är

- 1) pensionslagen för den offentliga sektorn (/),
- 2) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),
- 3) pensionsstadgan enligt 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998),
- 4) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 54/2007).

5 §

Begränsningar av tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte anställningsförhållanden

- 1) under tiden före ingången av kalendermånaden efter den under vilken 17 års ålder uppnåtts,
- 2) efter den kalendermånad under vilken en arbetstagare som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en arbetstagare som är född 1958—1961 fyller 69 år och en arbetstagare som är född 1962 eller senare fyller 70 år (*den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten*), eller
- 3) i vilka arbetstagaren är verksam som musiker, skådespelare, dansör eller annan utövande konstnär.

8 §

Rätt till ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts.

Arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension bestäms utifrån hans eller hennes födelseår enligt följande:

- 1) 63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare,
- 2) 63 år och 3 månader för dem som är födda 1955,
- 3) 63 år och 6 månader för dem som är födda 1956,
- 4) 63 år och 9 månader för dem som är födda 1957,
- 5) 64 år för dem som är födda 1958,
- 6) 64 år och 3 månader för dem som är födda 1959,
- 7) 64 år och 6 månader för dem som är födda 1960,
- 8) 64 år och 9 månader för dem som är födda 1961,
- 9) 65 år för dem som är födda 1962—1964.

Den lägsta åldern för ålderspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i livslängden enligt 88 § och enligt 83 § i lagen om pension för arbetstagare och åldern fastställs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år.

En förutsättning för beviljande av ålderspension är att arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon pensioneras.

11 §

Ålderspensionens belopp

Om ålderspensionen börjar vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppnått den lägsta åldern för ålderspension, är ålderspensionens belopp den pension som tjänats in fram till begynnelsestidpunkten för pensionen.

Om arbetstagarens ålderspension börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts, höjs den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före begynnelsestidpunkten för den första ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsestidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts (*uppskovsförhöjning*).

En arbetstagare har inte rätt till uppskovsförhöjning för samma tid som han eller hon fått arbetslöshetsdagpenning.

13 §

Begynnelsestidpunkten för ålderspension

Ålderspensionen börjar från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderspension och slutat i det arbete på basis av vilket han eller hon ansöker om ålderspension. Ålderspension kan beviljas retroaktivt, dock inte utan giltigt skäl för längre tid än för de tre månaderna före månaden för ansökan om pension.

Om arbetstagaren fortsätter arbeta efter att ha uppnått den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten, beviljas ålderspension från ingången av den kalendermånad som följer på ansökan om pension.

Pension som tjänats in på arbetsinkomst på grundval av ett anställningsförhållande som börjat under tiden för ålderspension beviljas på ansökan tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnått den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.

Om arbetstagaren har fått partiell förtida ålderspension, börjar ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppfyllt de villkor som föreskrivs i 8 § och avslutat sitt huvudsakliga arbete som är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna.

14 §

Indragning av ålderspension

En arbetstagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsförmåga på viss tid som, när rehabiliteringsstödet beviljades, har beräknats fortgå efter det att arbetstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension. Indragning av ålderspensionen ska sökas inom en månad efter det att arbetsförmågan hade beräknats upphöra och ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Partiell förtida ålderspension

15 §

Rätt till partiell förtida ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i partiell förtida ålderspension tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den nedre åldersgränsen som bestäms utifrån arbetstagarens födelseår har uppnåtts.

För arbetstagare bestäms den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension enligt följande:

- 1) för dem som är födda 1963 eller tidigare är den nedre åldersgränsen är 61 år,
- 2) för dem som är födda 1964 är den nedre åldersgränsen är 62 år,
- 3) för dem som är födda 1965 eller senare anpassas den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension till förändringen i livslängden enligt 88 § och enligt 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

En arbetstagare har inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon när pensionen börjar får någon annan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna eller avträdelsestöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994).

16 §

Den partiella förtida ålderspensionens belopp

Grunden för den partiella förtida ålderspensionen är den pension som tjänats in i enlighet med arbetspensionslagarna fram till utgången av kalenderåret före det år då pensionen börjar. Pensionsandelen enligt denna lag är i enlighet med arbetstagarens ansökan 25 eller 50 procent av den pension enligt denna lag som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen.

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel minskas varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för pensionsandelen tidigareläggs före ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (*förtidsminskning*).

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel höjs varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för pensionsandelen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (*uppskovsförhöjning*).

Om den partiella förtida ålderspensionen har beviljats som en pension på 25 procent och arbetstagaren ansöker om beviljande av en ytterligare andel på 25 procent, ska den senare andelen liksom den först beviljade andelen beräknas utifrån samma pension som avses i 1 mom. och som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen. Om förtidsminskning eller uppskovsförhöjning beräknas för den senare andelen, ska minskningen eller höjningen beräknas enligt begynnelsestidpunkten för den andelen.

17 §

Begynnelsestidpunkten för partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension börjar vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionen har sökts eller vid en senare tidpunkt som sökanden meddelat. Partiell förtida ålderspension beviljas inte retroaktivt.

Partiell förtida ålderspension ska på samma sätt som beviljande av den senare andelen på 25 procent sökas så att den börjar från samma tidpunkt enligt alla arbetspensionslagar.

RP 16/2015 rd

Pensionstagaren kan på ansökan återkalla ett beslut om partiell förtida ålderspension inom tre månader från det att beslutet om beviljande av pension meddelades. Pensionskassan undanröjer det återkallade pensionsbeslutet. Bestämmelser om återkrav av pension som betalats utan grund finns i 123 §.

18 §

Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension när arbetstagaren beviljas ålderspension. Ålderspensionens belopp beräknas då utifrån följande delar:

- 1) den partiella förtida ålderspensionen,
- 2) den pensionsandel som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började, och
- 3) den pension som tjänats in under det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter i anställningsförhållanden som avslutats före ålderspensionen började.

Trots det som föreskrivs i 8 § beviljas arbetstagaren, om arbetstagaren i enlighet med en annan arbetspensionslag för den privata sektorn eller en arbetspensionslag för den offentliga sektorn beviljas ålderspension efter den partiella förtida ålderspensionen, den andel som ännu inte beviljats av den pension som tjänats in enligt denna lag fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började.

Om ålderspensionen börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension, ska uppskovsförhöjning på det sätt som bestäms i 11 § fogas till den pensionsandel som avses i 1 mom. 2 punkten och till pension som tjänats in det år den förtida partiella ålderspensionen börjar och därefter fram tills det att den första ålderspensionen börjar.

19 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det då arbetsoförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller den lämnas vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension beräknas utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av månaden före den när arbetslivspensionen började.

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 53 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

21 §

Invaldpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension beviljas invaldpension, arbetslivspension eller ålderspension för samma tid för vilken partiell förtida ålderspension redan har betalats, beaktas den partiella förtida ålderspensionen som en delbetalning av den andra pension som beviljas.

25 §

Rätten till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

- 1) en sjukdom, ett lyte eller en skada som har konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 35 § 1 mom.,
- 2) arbetstagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 82 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och
- 3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invaldpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, regressrätt för pensionskassan, utbetalning, justering av invaldpension och ändring av beloppet, invaldpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invaldpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 75 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

37 §

Invaldpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till invaldpension enligt denna lag, om han eller hon har beviljats invaldpension enligt 33 § 1 mom. 2 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn.

En arbetstagare har dessutom rätt till invaldpension enligt denna lag, om han eller hon med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn har beviljats invaldpension på basis av arbetsoförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga

RP 16/2015 rd

sektorn varade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

52 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för invalidpension när hans eller hennes invalidpension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension. Om arbetstagaren arbetar under tiden för invalidpension enligt en annan arbetspensionslag än denna lag eller sedan invalidpension enligt denna lag eller en annan arbetspensionslag upphört, har arbetstagaren rätt till den pension som tjänats in på basis av detta arbete när han eller hon beviljas ålderspension. Arbetstagaren har rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för den ovan avsedda invalidpensionen eller sedan den upphört också i det fallet att han eller hon efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension, på vilken det inte tillämpas vad som i 86 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om

1) arbetstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller

2) någon primärtid enligt 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen inte fastställs för arbetstagaren, eftersom han eller hon har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetslivspension

53 a §

Rätt till arbetslivspension

En arbetstagarare har rätt till arbetslivspension när han eller hon har fyllt 63 år, om

1) arbetstagaren har arbetat minst 38 år i ett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som har varit sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 53 b §,

2) arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada, men dock mindre än vad beviljande av sådan full invalidpension som avses i 35 § förutsätter,

3) arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet är bestående försvagade av de skäl som nämns i 1 och 2 punkten, och

4) det arbete som avses i 1 punkten vid tidpunkten för uppnåendet av den nedre åldersgränsen för arbetslivspension eller efter det när pensionsansökan blir anhängig fortsätter eller arbetet upphörde för högst ett år sedan.

Till den tid i arbete som avses i 1 mom. 1 punkten räknas även moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder för högst tre år. Till den tid som avses i 1 mom. 1 punkten räknas dessutom kortare frånvaroperioder under anställningsförhållandet på grund av sjukdom eller permittering samt tillfällig arbetslöshet.

Med sådant i 1 mom. 1 punkten avsett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna jämfälls sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 53 b § och som ska försäkras i ett annat EU- och EES-land eller ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

RP 16/2015 rd

53 b §

Ansträngande och slitsamt arbete

För att en arbetstagares arbete som avses i 53 a § 1 mom. 1 punkten ska bedömas vara ansträngande och slitsamt krävs det att en eller flera av följande faktorer i betydande grad har ingått i arbetet:

- 1) arbetsrörelser som kräver stor muskelstyrka eller som belastar musklerna långvarigt,
- 2) särskilt hög belastning på andnings- och cirkulationsorganen,
- 3) belastande och besvärliga arbetsställningar,
- 4) upprepade arbetsrörelser som kräver styrka eller stor snabbhet eller arbetsrörelser som samtidigt kräver att handen griper, gör en vridande rörelse och använder kraft,
- 5) interaktivt arbete som är särskilt krävande och medför exceptionell psykisk belastning, eller
- 6) arbete med uppgifter som kräver ständig vaksamhet eller särskild uppmärksamhet och där det finns hög risk för olycksfall eller olycka eller uppenbar risk för våld.

Vid bedömning av om en eller flera av de faktorer som nämns i 1 mom. i betydande grad ingår i ett arbete ska exceptionella fysikaliska faktorer, användning av skyddsutrustning som ökar belastningen, skiftarbete som inbegriper återkommande nattarbete eller som på annat sätt är belastande och återkommande långa arbetspass beaktas som faktorer som ökar ansträngningen och slitaget.

Hur ansträngande och slitsamt ett arbete är bedöms med hänsyn till helheten av samverkan mellan de olika faktorer som nämns i 1 och 2 mom.

53 c §

Arbetslivspensionens belopp

Arbetslivspensionens belopp är den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före den när arbetslivspensionen började.

53 d §

Begynnelsepunkten för arbetslivspension

Arbetslivspension börjar från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppfyller villkoren i 53 a §, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken pensionen söks.

Arbetslivspension beviljas tills vidare.

53 e §

Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut där det framgår om han eller hon uppfyller de villkor för arbetslivspension som nämns i 53 a §. Förhandsbeslutet ges av den pensionsanstalt som är behörig att avgöra en pensionsansökan då arbetstagaren ansöker om pension i stället för om förhandsbeslut.

Ett förhandsbeslut om arbetslivspension är bindande för pensionskassan, om en pensionsansökan som grundar sig på det görs inom sex månader eller inom en av arbetstagaren och den arbetsgivare avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft. Förhandsbeslutet kan dock vara i kraft högst fram till den lägsta åldern för ålderspension.

RP 16/2015 rd

53 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt i 7—10 § i den lagen.

53 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagarens ansökan om justering gjorts anhängig eller pensionskassan vidtagit justeringsåtgärder.

53 h §

Ändring av arbetslivspension till ålderspension

Arbetslivspension ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för arbetslivspension när hans eller hennes arbetslivspension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension.

Om arbetstagarens anställningsförhållande upphör efter det att den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts, har arbetstagaren på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för pensionen tidigast från och med ingången av månaden efter den månad under vilken anställningsförhållandet upphör.

53 i §

Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension

I stället för att beviljas i form av arbetslivspension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad under vilken den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om arbetstagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension innan arbetslivspensionen började.

53 j §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension

Om pensionskassan avslår en ansökan om arbetslivspension ska den utreda huruvida arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 25 § och se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering enligt annan lagstiftning har klarlagts. Om arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 25 §, ska pensionskassan i enlighet med 27 § ge ett förhandsbeslut om rätt till rehabilitering.

RP 16/2015 rd

53 k §

Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till arbetslivspension enligt denna lag, om han eller hon har beviljats arbetslivspension enligt 51 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

53 l §

Arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får arbetslivspension är skyldig att underrätta pensionskassan om att han eller hon börjar förvärvsarbete.

72 §

Pensionstillväxt

Pensionen växer med 1,5 procent på basis av de i 78 § avsedda pensionsgrundande arbetsinkomster för varje enskilt år (*årsinkomst*) som arbetstagaren har tjänat in från ingången av kalendermånaden efter den månad då 17 års ålder uppnåtts fram till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.

Till pension berättigar inte arbetsinkomsterna under det år under vilket arbetsoförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats som till pension berättigande tid på det sätt som föreskrivs i 73 §.

Pensionen växer med 1,5 procent på basis av den inkomst som ligger till grund för en i 80 § avsedd förmån som arbetstagaren under varje kalenderår fått för oavlönad tid.

73 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad när arbetstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension (*återstående tid*). Om arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension inte är föreskriven vid tidpunkten för pensionsfallet, berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta ålder för ålderspension som har föreskrivits för den åldersklass som ligger närmast hans eller hennes egen åldersklass. En förutsättning för att arbetstagaren ska få pension för återstående tid är att han eller hon under de tio kalenderåren före det år under vilket arbetsoförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna.

Pensionen för återstående tid är 1,5 procent per år av den i 82 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på.

75 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en arbetstagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder, räknas såsom till pension berättigande tid även den tid under vilken arbetstagaren fick invalid-

RP 16/2015 rd

pension. När pensionen för denna tid räknas ut används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

80 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som arbetstagaren har fått från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 17 års ålder uppnåtts till utgången av året före pensionsfallet. När ålderspension räknas ut beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som arbetstagaren fått fram till utgången av månaden för ålderspensionsfallet.

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

3) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del dagpenning har erhållits före utgången av den månad under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts,

På grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån tjänas inte pension in för den tid för vilken arbetstagaren har fått pension enligt arbetspensionslagarna, en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller en institution inom Europeiska unionen. Under tiden för partiell förtida ålderspension och familjepension tjänas likväl in pension också på grundval av den inkomst som ligger till grund för förmånen.

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

81 §

Arbetspensionsutdrag

Varje arbetstagare i åldern 17—69 år får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år under vilket utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, separat för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, separat för varje förmånsslag,

4) grunden och den tid för vilken förmån tjänas in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

5) den intjänade pensionen vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget utfärdas, dock inte i sådana fall då arbetstagaren får partiell förtida ålderspension.

Dessutom anges i arbetspensionsutdraget arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension, om den har föreskrivits för hans eller hennes åldersklass när arbetspensionsutdraget utfärdas.

RP 16/2015 rd

Pensionskassan eller en annan pensionsanstalt inom den privata sektorn utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre åren före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett arbetspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension, men har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

81 c §

Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder

Den målsatta pensionsåldern för varje åldersklass är den ålder när den förstörande effekten av den uppskovsförhöjning som beräknats utifrån denna åldersklass lägsta ålder för ålderspension är minst lika stor som livslängdkoefficientens förminskande effekt på ålderspensionen.

Det arbetspensionsutdrag där en uppskattning av arbetstagarens målsatta pensionsålder och av beloppet för hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern anges, skickas senast under det sjätte kalenderåret före arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension eller uppskattade lägsta ålder för ålderspension till arbetstagare som inte får partiell förtida ålderspension. Efter detta meddelas en uppskattning av arbetstagarens målsatta pensionsålder i samband med att något annat arbetspensionsutdrag utfärdas.

87 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen beräknas utifrån det sammanlagda beloppet av arbetstagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 23—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår.

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

88 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Åldersgränserna fastställs för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år.

Ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension och invalidpension anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med den livslängdkoefficient som avses i 83 § i

lagen om pension för arbetstagare. När pensionen börjar ska pensionen omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om en annan pension än invalidpension börjar före det året, omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började. Om arbetstagarens arbetsförmåga börjar före det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas invalidpensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetsförmågan började. När en invalidpension eller arbetslivspension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte på nytt med livslängdskoefficienten. När partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension, omvandlas den del av ålderspensionen som inte har omvandlats med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år.

De åldersgränser som avses i 1 mom. fastställs på det sätt som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen senast två månader före ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 62 år genom förordning de åldersgränser som avses i 1 mom.

89 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension, fulla invalidpension eller arbetslivspension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under tiden med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som utgör grund för familjepensionen.

Om förmånslåtaren vid sin död inte fick sådan pension som nämns i 1 mom. eller om han eller hon fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

I grunden för familjepensionen beaktas inte avdrag enligt 97—99 § från förmånslåtarens pension.

Om förmånslåtaren vid sin död hade uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, men han eller hon vid sin död inte hade fått ålderspension eller fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren enligt denna lag hade tjänat in fram till sin dödsdag.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 87 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren vid sin död inte fick pension, läggs engångshöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 87 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

93 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom. eller om den efterlevande maken får partiell förtida ålderspension och den efterlevande maken inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denna skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtaren avled hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken senast den dag då förmånslåtaren avled har uppnått den ålder som enligt

RP 16/2015 rd

någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon hade tjänat in fram till utgången av året före det år då förmånslåtare avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om hans eller hennes arbete utomlands eller det arbete som hänförs till den försäkringstid som grundar sig på hans eller hennes anställning vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

96 §

Minskning av efterlevandepension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension, om

- 1) den efterlevande maken inte får arbetspension på basis av eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension,
 - 2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och
 - 3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, när 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som har fastställts för den efterlevande maken i enlighet med 93 §.
-

96 a §

Justering av efterlevandepension

Efterlevandepensionen ska justeras också om den invalidpension som den efterlevande maken får och som beaktats vid minskningen av efterlevandepensionen upphör och den efterlevande maken senare beviljas någon annan ny pension som inte är partiell förtida ålderspension och som bestämmelserna i 86 § om beviljande av pension på tidigare grunder inte tillämpas på.

97 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag dras av en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

- 1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken dragits av en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen,
- 2) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 58 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen,

RP 16/2015 rd

3) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen,

4) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,

5) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst,

6) sådan ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av patientskadlagen (585/1986).

99 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag av en primär förmån från pensionen justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller patientskadlagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension. Från partiell förtida ålderspension eller den del av invalidpension och arbetslivspension som motsvarar beloppet av partiell förtida ålderspension dras inte heller av ersättning för inkomstbortfall eller pension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i militärtjänst, trafikförsäkringslagen, lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen, samt patientskadlagen, om den har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med partiell förtida ålderspension, innan pensionstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

100 §

Regressrätt

Pensionskassan har rätt att av den som idkar verksamhet enligt lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) få tillbaka invalidpension, familjepension och rehabiliteringsförmån som den betalat, om arbetstagarens arbetsoförmåga eller förmånslåtarens död orsakas av ett skadefall som ska ersättas enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Pensionskassan har rätt till ersättning till högst det belopp som den som lidit skada eller förmånstagaren är berättigad till enligt lagen om ansvar i spårtrafik.

101 §

Justering av inkomstgränser, belopp och årsinkomster med en lönekoeficient

De inkomstgränser, belopp och gränobelopp som avses i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkningen av en pension justeras årsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar. Vid beräkningen av annan pension som betalas ut

RP 16/2015 rd

efter partiell förtida ålderspension eller av den senare pensionsandelen av partiell förtida ålderspension justeras dessutom den ännu obehviljade pensionsandelen av grunden för den partiella förtida ålderspensionen med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.

103 §

Pensionsansökan

Om en arbetstagare har rätt till rehabilitering enligt 25 §, ska pensionskassan utan ansökan om rehabilitering och på basis av 36 § i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension eller på basis av 53 j § i samband med handläggningen av ansökan om arbetslivspension ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

104 a §

Utredningar vid ansökan om arbetslivspension

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionskassan lämna in ett utlåtande av företagshälsovården som innehåller

- 1) en beskrivning av innehållet i den sökandes nuvarande arbete och en bedömning av hur ansträngande och slitsamt arbetet är enligt 53 b § och av kravet på arbetsförmåga,
- 2) ett utlåtande av en företagsläkare om den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga,
- 3) en bedömning av den sökandes möjligheter som avses i 53 a § 1 mom. 3 punkten att fortsätta i arbetet, och
- 4) en beskrivning av innehållet i den sökandes tidigare arbeten och en bedömning av hur ansträngande och slitsamma dessa arbeten var enligt 53 b §, om en redogörelse för den sökandes arbetshistorik finns tillgänglig.

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionskassan dessutom lämna in ett utlåtande av arbetsgivaren om innehållet i den sökandes arbete.

Om ett utlåtande av företagshälsovården eller arbetsgivaren inte kan fås eller de inlämnade utlåtandena inte är tillräckliga för att avgöra pensionsärendet, kan pensionskassan godkänna någon annan redogörelse som motsvarar dessa utlåtanden. I så fall ska den sökande till pensionskassan lämna en sådan redogörelse för sitt hälsotillstånd, sin arbetsförmåga, tiden i arbetslivet eller innehållet i arbetet som behövs för att avgöra ansökan.

Den som ansöker om arbetslivspension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionskassan, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan eller för anskaffning av ett sådant utlåtande som föreskrivs i denna paragraf låta undersöka sig hos en av pensionskassan namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionskassan. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som pensionskassan har tillgång till.

Pensionskassan är skyldig att ersätta den som ansöker om arbetslivspension för skäligen kostnader för den undersökning som avses i 4 mom. och för eventuella resor.

114 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren

Om pensionskassan har beviljat en arbetstagare invalidpension eller arbetslivspension retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat arbetstagaren lön för sjukdomstid, betalas

pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Om en arbetstagare i stället för invalidpension har beviljats ålderspension retroaktivt på det sätt som avses i 52 § 3 mom. från ingången av månaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid med arbetsoförmåga på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Om pensionskassan har beviljat en arbetstagare invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension i de fall som avses i 2 mom. retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för uppsägningstid i stället för lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Vad som i 2 mom. föreskrivs om betalning av retroaktiv ålderspension till arbetsgivaren som ersättning för den lön för sjukdomstid som betalats för samma tid, tillämpas också om arbetstagaren beviljas ålderspension i stället för arbetslivspension på det sätt som avses i 53 i §.

117 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Om en arbetstagare har fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för samma tid för vilken han eller hon beviljas annan pension än partiell förtida ålderspension retroaktivt, ska pensionskassan på yrkande av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den arbetslöshetsdagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som har betalats för samma tid.

123 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om pensionskassan i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om pensionskassan i egenskap av sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av Keva enligt vad som föreskrivs om återkrav i pensionslagen för den offentliga sektorn. Pensionskassan ger i egenskap av sista pensionsanstalt en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

126 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som pensionskassan har gett i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslutet. Om pensionskassans beslut ingår i den beslutssammanställning som Keva har gett i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring i beslutssammanställningen och behandlas besvärshandlingen enligt vad som bestäms i pensionslagen för den offentliga sektorn.

RP 16/2015 rd

130 §

Rättelse av beslut i samband med att ändring söks

Om pensionskassan har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt, ska den innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av Keva till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av Keva. Ett utlåtande begärs dock inte om besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

131 §

Överföring av besvär till besvärinstans

Om pensionskassan har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt och begärt ett i 130 § 2 mom. avsett utlåtande av Keva, och den inte rättar sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, ska pensionskassan inom 60 dagar från besvärstidens utgång till den besvärinstans som avses i 1 mom. lämna in besvärsskriften samt de utlåtanden som getts med anledning av den.

154 §

Pensionskassans ansvar för ålderspensionen

Pensionskassan svarar för

1) den del av en arbetstagares och pensionstagares ålderspension som grundar sig på arbetstagarens arbete före utgången av månaden före den månad då den första ålderspensionen börjar och som motsvarar en pensionstillväxt på 0,4 procent per år med 65 år som pensionsålder eller, om ålderspensionsdelen grundar sig på arbetstagarens arbete efter det att han eller hon fyller 65 år, arbetstagarens ålder det år som arbetet utförts, och beräknad enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna; i pensionskassans ansvar ingår dock inte höjningar till följd av i 101 § avsedd justering av årsinkomsterna med lönekoeficienten eller i 102 § avsedd indexjustering av löpande pensioner och inte heller ändringar på grund av livslängdskoefficienten,

2) det belopp som i enlighet med 155 § och de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna har överförts till den del som pensionskassan svarar för, och

3) det belopp som separat för utökande av den fonderade delen har överförts till den ålderspensionsdel som pensionskassan svarar för.

159 §

Pensionskassans ansvar för förmåner som skall bekostas gemensamt

Pensionskassan och de pensionsanstalter som sköter pensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare svarar gemensamt för följande kostnader till den del dessa inte bekostas av någon annan:

1) andra ålders- och invalidpensioner än de som avses i 154 och 156 §, med undantag för de belopp som betalas enligt 174 och 175 § i lagen om pension för arbetstagare,

RP 16/2015 rd

2) de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 154—157 § angivna beloppen; kostnaderna för rehabiliteringspenningen anses då helt och hållet bli bestämda utifrån den pensionslag enligt vilken rehabiliteringspenningen har beviljats,

3) familjepension,

4) partiell förtida ålderspension,

5) rehabiliteringstillägg; till tillägget räknas då också förhöjningens belopp till den del det hänför sig till den i 153 § 1 mom. avsedda del med vilken en pension enligt denna lag överstiger motsvarande pension enligt lagen om pension för arbetstagare,

6) kostnader på grund av ändringar i de beräkningsgrunder för ansvarsskulden och pensionsansvaret som social- och hälsovårdsministeriet meddelat,

7) kostnader som föranleds av de överföringar som avses i 154 § 1 mom. 2 och 3 punkten,

8) i 179 § 1 mom. 1—8 och 10 punkten i lagen om pension för arbetstagare avsedda andelar i kostnaderna för pensionsskyddet enligt nämnda lag, och

9) arbetslivspension.

Pensionskassans andel av de kostnader för ålderspensioner som avses i 1 mom. 1, 2 och 4 punkten, med undantag för kostnaderna för ålderspensioner som betalats som engångsbelopp i samband med invalidpension, bestäms i förhållande till de medel som är avsedda för utgifter som bekostas gemensamt. Pensionskassans andel av de kostnader för invalidpensioner som avses i 1 mom. 1 punkten, de kostnader för andra pensioner än ålderspensioner som avses i 1 mom. 2 punkten, de ovan nämnda kostnader för ålderspensioner som betalats som engångsbelopp i samband med invalidpension och som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten samt de kostnader som avses i 1 mom. 3—5 och 9 punkten bestäms i förhållande till de i pensionskassan försäkrade arbetsinkomsterna. Pensionskassans andel av de kostnader som avses i 1 mom. 6 och 7 punkten bestäms så som föreskrivs närmare i de beräkningsgrunder som avses i 4 mom. Pensionskassans andel av de kostnader som avses i 1 mom. 8 punkten bestäms på samma sätt som pensionskassans andel av motsvarande kostnader enligt 1 mom. som ska bekostas gemensamt.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms separat genom lag.

11.

Lag

om ändring av lagen om införande av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om införande av lagen om sjömanspensioner (1291/2006) 4 § 1 och 3 mom., 7, 8, 22, 24 och 31 §, av dem 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1104/2008 och 3 mom. i lag 1461/2011, 22 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1169/2007 och 31 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 797/2012, och
ändras 17 §, sådan den lyder i lag 297/2015, som följer:

17 §

Om en arbetstagare har arbetat i Finland före den 1 januari 2005, beräknas det särskilda tillägg till den teoretiska pensionen som avses i 4 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner (/) på basis av lönen i det anställningsförhållande utifrån vilket återstående tid bör beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av den gamla lag som gällde före den 1 januari 2005.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare.

12.

Lag

om införande av lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ikraftträdande

Lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner (/) träder i kraft den 1 januari 2017. Den tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare samt på arbete som utförts i anställningsförhållanden som omfattas av tillämpningsområdet för lagen om sjömanspensioner (1290/2006) från och med den 1 januari 2017.

Bestämmelserna i 97 § 1 mom. 6 punkten och 100 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner tillämpas på sådan ersättning enligt patientskadelagen (585/1986) eller lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) vars försäkringsfall inträffar den 1 januari 2017 eller senare.

2 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension fastställs i enlighet med 88 § i lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner och 83 § i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) första gången för 2027 för arbetstagare som är födda 1965.

Om arbetsoförmågan börjar före 2027 omvandlas endast den pension som tjänats in fram tills invalidpensionen börjar med livslängskoefficienten.

3 §

Uppskovsförhöjning

Om ålderspensionen för arbetstagare födda 1948 eller tidigare skjuts upp, höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsepunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåts. Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnås.

För arbetstagare födda 1949—1953 beräknas den uppskovsförhöjning som avses i 11 och 16 § i lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner tidigast från och med den 1 januari 2017.

Om ålderspensionen för arbetstagare födda 1939 eller tidigare skjuts upp, höjs pensionen med 0,6 procent för varje månad med vilken begynnelsepunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den under vilken 65 års ålder uppnåts.

RP 16/2015 rd

Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad under vilken 65 års ålder uppnås.

4 §

Höjd pensionstillväxt under övergångsperioden

Fram till utgången av 2025 tjänas 1,7 procent in i pension per år på arbetsinkomster från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 53 års ålder uppnås till utgången av kalendermånaden då 63 års ålder uppnås, om inte arbetstagaren får avträdelsetöd enligt lagen om avträdelsetöd för lantbruksföretagare (1293/1994) eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller någon annan sådan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna än deltidspension eller partiell förtida ålderspension. Om tillväxtprocenten ändras under kalenderåret, fastställs pensionstillväxten enligt en genomsnittlig tillväxtprocent på basis av andra arbetsinkomster än sådana som tjänats in efter ålderspensionens början. Den genomsnittliga tillväxtprocenten räknas ut genom att tillväxtprocentsatserna beaktas i förhållande till det antal kalendermånader under kalenderåret till vilka tillväxtprocentsatserna hänför sig.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller även arbetstagare som arbetar i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsrådet när han eller hon fyllt 53 år. Till den teoretiska pensionen fogas då ett särskilt tillägg som beräknas på basis av skillnaden mellan tillväxtprocenten 1,7 och tillväxtprocenten 1,5. Det särskilda tillägget beräknas på basis av de arbetsinkomster som tjänats in i Finland.

Fram till utgången av 2025 bestäms pensionsförsäkringsavgiften för en arbetstagare som fyllt 53 år i enlighet med 4 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/).

5 §

Deltidspension

I fråga om arbetstagare födda före 1956 ska på deltidspension som börjat den 1 januari 2017 eller tidigare tillämpas de bestämmelser som var i kraft den 31 december 2016 och i fråga om minskning av efterlevandepensionen för en efterlevande make som får deltidspension tillämpas 96 § i lagen om sjömanspensioner, sådan paragrafen lydde den 31 december 2016. Dessutom ska 23 och 24 § i lagen om sjömanspensioner tillämpas på annan pension efter deltidspension samt 159 § i samma lag tillämpas på kostnadsfördelningen i fråga om pension som har ändrats till en ålderspension som är lika stor som deltidspensionen, sådana paragraferna lydde den 31 december 2016. För deltidarbete som utförts jämsides med deltidspensionen tjänas pension in för arbetsinkomsterna för varje år på det sätt som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner och i 4 § i denna lag. Om deltidspensionen har varit indragen utan avbrott i över sex månader, har arbetstagaren inte längre rätt att få deltidspension.

6 §

Arbetspensionsutdrag

Till varje arbetstagare född 1954—1958 sänds 2017 ett arbetspensionsutdrag i enlighet med 81 c § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner.

Uppskattningen av arbetstagarens målsatta pensionsålder enligt 81 c § i lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner meddelas inte genom arbetspensionsutdrag som sänds till de arbetstagare som på basis av 3 eller 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner (296/2015) har rätt till ålderspension vid en sänkt pensionsålder

RP 16/2015 rd

som är lägre än den i 8 § i lagen om sjömanspensioner föreskrivna lägsta åldern för ålderspension.

7 §

Ålderspension efter arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar

Trots det som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner ska på rätten för en arbetstagare född före 1958, som får arbetslöshetsdagpenning med stöd av den rätt till tilläggsdagar som avses i 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), att gå i ålderspension utan förtidsminskning tillämpas 8 § 4 mom., 11 § 3 mom. och 13 § 1 mom. i lagen om sjömanspensioner sådana de lydte den 31 december 2012.

8 §

Dödlighetsgrundsavsättning

Till pensionskassans utjämningsavsättning ska den 31 december 2016 för att täcka kostnaderna för ändringen i beräkningsgrunderna för den försäkringstekniska ansvarsskulden överföras från solvenskapitalet ett belopp som utgör den procentsatsen av ålderspensionsansvaret som tjänats in fram till den 31 december 2015 och som fastställts i de beräkningsgrunder för den försäkringstekniska ansvarsskulden som avses i 202 § i lagen om sjömanspensioner. Procentsatsen fastställs så att beloppet motsvarar den i 10 § i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) avsedda procentsats som fastställts i de beräkningsgrunder för ansvarsskulden eller pensionsansvaret som avses i lagen om pension för arbetstagare.

9 §

Rätt till pension enligt pensionsåldern i tilläggsarrangemanget

Om en person enligt 8 § i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) eller 30 b § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006) har rätt till ålderspension vid en lägre pensionsålder än den lägsta ålder för ålderspension som avses i 8 § i lagen om sjömanspensioner, har han eller hon från samma tidpunkt även rätt till pension enligt lagen om sjömanspensioner. Pensionen enligt lagen om sjömanspensioner minskas då med 0,4 procent för varje månad som begynnelsetidpunkten för pensionen tidigareläggs före ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension. Närmare bestämmelser om minskning av pension enligt lagen om sjömanspensioner utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Bestämmelserna i 8 § tillämpas dock redan den 31 december 2016.

13.

Pensionslag för den offentliga sektorn

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Lagens syfte och tillämpningsområde

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs det om pensionsskydd på basis av arbetsinkomst för dem som är anställda hos Kevas medlemssamfund, staten, evangelisk-lutherska kyrkan och Folkpensionsanstalten.

2 §

Verkställighet av pensionsskyddet

Pensionsskyddet enligt denna lag sköts av den offentligrättsliga pensionsanstalten Keva. Bestämmelser om Keva finns i lagen om Keva (/).

3 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

1) *anställning tjänste- och arbetsavtalsförhållanden* som omfattas av denna lag samt familje- och närståendevårdares avtalsförhållanden till Kevas medlemssamfund, förtroendeuppdrag samt uppdrags- eller konsultavtalsförhållanden eller andra motsvarande avtalade arrangemang,

2) *arbetstagare* alla personer som omfattas av lagen,

3) *offentlig arbetsgivare* Kevas medlemssamfund, staten, evangelisk-lutherska kyrkans församlingar, kyrkliga samfälligheter, domkapitel och kyrkostyrelse samt Folkpensionsanstalten,

4) *arbetspensionslag lagar* och pensionsstadgor som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) samt andra med dem jämförbara författningar där pension som baserar sig på arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet fastställs,

5) *arbetspensionslag för den privata sektorn* lagen om pension för arbetstagare och lagar som nämns i 3 § 1 mom. i den lagen,

6) *arbetspension pension* enligt en arbetspensionslag,

7) *arbetspensionsanstalter inom den privata sektorn* pensionsanstalter som sköter pensionsskyddet enligt en arbetspensionslag för den privata sektorn,

8) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning el-

ler specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (873/2015) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959),

9) *intjänad pension* pension som tjänats in på basis av arbetsinkomster som avses i denna lag, på basis av tid med pension som upphört och på basis av sådan oavlönad tid som avses i 8 punkten samt förmån som tjänats in på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

10) *primär förmån* en förmån som avses i 96 och 97 § och som oberoende av arbetspensionens belopp betalas till fullt belopp och dras av från en förmån enligt denna lag,

11) *återstående tid* tiden mellan ingången av det år då arbetsoförmågan börjar och sista dagen i den månad då personen uppnår sin lägsta ålder för ålderspension. Om en arbetstagares lägsta ålder för ålderspension inte är fastställd vid tidpunkten för pensionsfallet, berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår då arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad då arbetstagaren uppnår den lägsta ålder för ålderspension som bestämts för den åldersklass som ligger närmast hans eller hennes egen åldersklass,

12) *penningbelopp* summor som 2004 motsvarar värdet ett (1,000) på den lönekoeficient som avses i 96, 97 och 100 § i lagen om pension för arbetstagare,

13) *förmånslåtare* en person efter vilken familjepension enligt denna lag betalas,

14) *förmånstagare* en person som har rätt till familjepension enligt denna lag,

15) *EU:s grundförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och med *EU:s tillämpningsförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen,

16) *EU- och EES-land* ett land som tillämpar EU:s grundförordning om social trygghet eller rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen,

17) *överenskommelse om social trygghet* en internationell överenskommelse om social trygghet som är förpliktande för Finland,

18) *teoretisk pension* en kalkylerad pension; när denna pension fastställs betraktas sådan tid i arbete i ett EU- och EES-land som omfattas av arbetspensionslagarna som tid i arbete enligt denna lag,

19) *den lägsta åldern för ålderspension* den ålder för ålderspension som fastställs utifrån arbetstagarens födelseår och som avses i 10 § 2 och 3 mom.

4 §

Lagens tillämpningsområde

Pensionsskyddet enligt denna lag omfattar personer som står i anställningsförhållande till en offentlig arbetsgivare eller riksdagen samt riksdagens justitieombudsman och riksdagens biträdande justitieombudsman. Lagen tillämpas också på personer som inte står i tjänste- eller arbetsavtalsförhållande till en offentlig arbetsgivare, om så föreskrivs i någon annan lag.

Pensionsskyddet omfattar också

RP 16/2015 rd

- 1) familjevårdare som har ingått ett uppdragsavtal enligt 3 § i familjevårdslagen (263/2015) med ett medlemssamfund i Keva (*familjevårdare*),
- 2) närståendevårdare enligt 2 § i lagen om stöd för närståendevård (937/2005),
- 3) offentliga arbetsgivares förtroendevalda,
- 4) sådana fysiska personer som inte är verksamma som företagare och har ingått ett uppdrags- eller konsultavtal med en offentlig arbetsgivare eller avtalat om andra motsvarande arrangemang och denna verksamhet inte bedrivs i ett bolags eller någon annan sammanslutnings namn.

5 §

Begränsningar av lagens tillämpningsområde

Pension enligt denna lag tjänas in på grundval av anställning. Denna lag gäller dock inte en anställning

- 1) före kalendermånaden efter den månad då arbetstagaren fyller 17 år,
- 2) efter den kalendermånad då en arbetstagare som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en arbetstagare som är född 1958—1961 fyller 69 år och en arbetstagare som är född 1962 eller senare fyller 70 år,
- 3) som med stöd av någon annan lag ger rätt till pension, eller
- 4) i statens tjänst utanför Europeiska unionen, Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller Schweiz territorium, om arbetstagaren inte är finsk medborgare.

Vid oklarheter om huruvida denna lag tillämpas på en arbetstagare avgörs frågan av Keva på ansökan av arbetsgivaren eller arbetstagaren.

6 §

Överföring av pensionsrätt till Europeiska unionen

En arbetstagare har rätt att överföra sin pensionsrätt enligt denna lag till Europeiska unionen så som bestäms i lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999). Till den del lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem innehåller bestämmelser som avviker från bestämmelserna i denna lag, tillämpas bestämmelserna i den förstnämnda lagen på pensionsrätt som överförs till Europeiska unionen och som återförs därifrån.

2 kap.

Pensionsskydd

7 §

De olika slagen av pensionsskydd

Pensionsskyddet omfattar det grundpensionsskydd som det föreskrivs om i denna lag samt rehabiliteringsförmåner. Pensionsskyddet kan också omfatta tilläggs-pensionsskydd.

Kevas medlemssamfund kan inte ordna eller upprätthålla på anställning grundat grundpensionsskydd för sina anställda på något annat sätt än det som föreskrivs i denna lag.

RP 16/2015 rd

8 §

Tilläggpensionsskydd som ordnas av Keva

Keva kan förutom grundpensionsskyddet även ordna tilläggpensionsskydd för anställda hos Kevas medlemssamfund. Det är inte obligatoriskt för medlemssamfunden att ordna tilläggpensionsskydd.

Bestämmelser om det tilläggpensionsskydd som ordnas av Keva finns i Kevas tilläggpensionsstadga. I tilläggpensionsstadgan föreskrivs om Kevas rätt att bevilja extra pension samt ekonomiskt stöd som betalas efter en anställds död. I tilläggpensionsstadgan kan föreskrivas att ekonomiskt stöd också ska betalas efter en som är anställd hos ett av Kevas medlemssamfund men som omfattas av andra arbetspensionslagar.

9 §

Tilläggpensionsskydd som ordnas någon annanstans

Utöver vad som bestäms i 7 § kan Kevas medlemssamfund utöver pensionsskyddet enligt denna lag teckna en icke-formbunden pensionsförsäkring för sina arbetstagare eller i enskilda fall bevilja dem en extra pension.

3 kap.

Pensions- och rehabiliteringsförmåner

Ålderspension

10 §

Rätt till ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts.

Arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension bestäms utifrån hans eller hennes födelseår enligt följande:

- 1) 63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare,
- 2) 63 år och 3 månader för dem som är födda 1955,
- 3) 63 år och 6 månader för dem som är födda 1956,
- 4) 63 år och 9 månader för dem som är födda 1957,
- 5) 64 år för dem som är födda 1958,
- 6) 64 år och 3 månader för dem som är födda 1959,
- 7) 64 år och 6 månader för dem som är födda 1960,
- 8) 64 år och 9 månader för dem som är födda 1961,
- 9) 65 år för dem som är födda 1962—1964.

Den lägsta åldern för ålderspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i livslängden enligt 95 § och enligt 83 § i lagen om pension för arbetstagare och åldern fastställs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då arbetstagaren fyller 62 år.

En förutsättning för beviljande av ålderspension är att arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon pensioneras.

11 §

Förtida ålderspension från samma tidpunkt som ålderspension som beviljats i ett annat nordiskt land

Trots vad som bestäms i 10 § 2 mom. kan en arbetstagare på ansökan beviljas ålderspension som tjänats in på basis av anställning hos staten tidigast från ingången av kalendermånaden efter den månad då han eller hon uppnått 60 års ålder, dock tidigast från ingången av den månad som följer efter ansökan om pension, om arbetstagaren har rätt till ålderspension innan den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts på basis av överenskommelsen mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige om samordning av pensionsrätt enligt statliga pensionsordningar (FördrS 96/2002). I detta fall minskas ålderspensionen med 0,6 procent för varje månad för vilken pensionen betalas ut före ingången av kalendermånaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnås.

12 §

Ålderspensionens belopp

Om ålderspensionen börjar vid ingången av kalendermånaden efter den då arbetstagaren har uppnått den lägsta åldern för ålderspension, är ålderspensionens belopp den pension som tjänats in fram till begynnelsestidpunkten för pensionen.

Om arbetstagarens ålderspension börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts, höjs den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före begynnelsestidpunkten för den första ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsestidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än kalendermånaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts (*uppskovsförhöjning*).

En arbetstagare har inte rätt till uppskovsförhöjning för samma tid som han eller hon fått arbetslöshetsdagpenning.

13 §

Begynnelsestidpunkten för ålderspension

Ålderspension börjar från ingången av kalendermånaden efter den månad då arbetstagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderspension och arbetstagarens anställning har upphört. Ålderspension kan beviljas retroaktivt, dock inte utan giltigt skäl för längre tid än för de tre månaderna före månaden för ansökan om pension.

Om en arbetstagare har två eller flera anställningar och avslutar en eller flera av dem för att gå i ålderspension, beviljas han eller hon trots 1 mom. såsom ålderspension även pension som tjänats in på basis av arbetsinkomster som har betalats för fortlöpande anställning innan ålderspensionen börjar löpa. Samma förfarande tillämpas om en arbetstagare avslutar ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande eller företagarverksamhet som omfattas av någon annan arbetspensionslag för att gå i ålderspension och han eller hon har haft en annan parallell anställning som inte är ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande.

Om arbetstagaren fortsätter att arbeta efter att ha uppnått den övre gräns som avses i 5 § 1 mom. 2 punkten, beviljas ålderspension från ingången av den kalendermånad som följer på ansökan om pension.

RP 16/2015 rd

Pension som tjänats in på basis av arbetsinkomster, som betalats efter att den ålderspension som avses i 10 och 11 § har börjat löpa, beviljas på ansökan tidigast från ingången av månaden efter den månad då den åldersgräns som avses i 5 § 1 mom. 2 punkten har uppnåtts. Det samma gäller pension som tjänats in på basis av arbetsinkomster som betalats efter att den ålderspension som avses i 102 § har börjat löpa och som grundar sig på en anställning hos staten eller någon annan anställning som avses i lagen om finansiering av statens pensionskydd (/).

Om arbetstagaren har fått partiell förtida ålderspension, börjar ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den då arbetstagaren har uppfyllt de villkor som föreskrivs i 10 § och avslutat sitt huvudsakliga arbete som är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna.

14 §

Indragning av ålderspension

En arbetstagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av sådan arbetsförmåga på viss tid som, när rehabiliteringsstödet beviljades, har beräknats fortgå efter det att arbetstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension. Indragning av ålderspensionen ska sökas inom en månad efter det att arbetsförmågan hade beräknats upphöra, och ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Partiell förtida ålderspension

15 §

Rätt till partiell förtida ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i partiell förtida ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den då den nedre åldersgräns för ålderspension som bestäms utifrån arbetstagarens födelseår har uppnåtts.

För arbetstagare bestäms den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension enligt följande:

- 1) för dem som är födda 1963 eller tidigare är den nedre åldersgränsen 61 år,
- 2) för dem som är födda 1964 är den nedre åldersgränsen 62 år,
- 3) för dem som är födda 1965 eller senare anpassas den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension till förändringen i livslängden enligt 95 §.

En arbetstagare har inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon när pensionen börjar får någon annan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna eller avträdelsetöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsetöd för lantbruksföretagare (1293/1994).

16 §

Den partiella förtida ålderspensionens belopp

Grunden för den partiella förtida ålderspensionen är den pension som tjänats in i enlighet med arbetspensionslagarna fram till utgången av kalenderåret före det år då pensionen börjar. Pensionsandelen enligt denna lag är i enlighet med arbetstagarens ansökan 25 eller 50 procent av den pension enligt denna lag som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen.

RP 16/2015 rd

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel minskas varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelse­tidpunkten för pensionsandelen tidigareläggs före ingången av kalendermånaden efter den då arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (*förtidsminskning*).

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel höjs varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelse­tidpunkten för pensionsandelen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av kalendermånaden efter den då arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (*uppskovsförhöjning*).

Om den partiella förtida ålderspensionen har beviljats som en pension på 25 procent och arbetstagaren ansöker om beviljande av en ytterligare andel på 25 procent, ska den senare andelen liksom den först beviljade andelen beräknas utifrån samma pension som avses i 1 mom. och som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen. Om förtidsminskning eller uppskovsförhöjning beräknas för den senare andelen, ska minskningen eller höjningen beräknas enligt begynnelse­tidpunkten för den andelen.

17 §

Begynnelse­tidpunkten för partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension börjar vid ingången av kalendermånaden efter den då pensionen har sökts eller från en senare tidpunkt som sökanden meddelat. Partiell förtida ålderspension beviljas inte retroaktivt.

Partiell förtida ålderspension ska på samma sätt som beviljande av den senare andelen på 25 procent sökas så att den börjar samtidigt enligt alla arbetspensionslagar.

Pensionstagaren kan på ansökan återkalla ett beslut om partiell förtida ålderspension inom tre månader från det att beslutet om beviljande av pension meddelades. Keva undanröjer det återkallade pensionsbeslutet. Bestämmelser om återkrav av pension som betalats utan grund finns i 137 §.

18 §

Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension när arbetstagaren beviljas ålderspension. Ålderspensionens belopp beräknas då utifrån följande delar:

- 1) den partiella förtida ålderspensionen,
- 2) den pensionsandel enligt denna lag som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började,
- 3) den pension enligt denna lag som tjänats in under det år då den partiella förtida ålderspensionen började och senare.

Om arbetstagaren i enlighet med en annan arbetspensionslag beviljas ålderspension efter den partiella förtida ålderspensionen, ska arbetstagaren trots det som föreskrivs i 10 § beviljas den andel som ännu inte beviljats av den pension som tjänats in enligt denna lag före utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började.

Om ålderspensionen börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den då arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension, ska uppskovsförhöjning på det sätt som bestäms i 12 § fogas till den pensionsdel som avses i 1 mom. 2 punkten. och till pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen börjar och därefter fram till att den första ålderspensionen börjar.

RP 16/2015 rd

19 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsoförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller den lämnas vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension beräknas utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av månaden före den månad då arbetslivspensionen började.

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 56 §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

21 §

Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som har partiell förtida ålderspension beviljas invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension för samma tid för vilken partiell förtida ålderspension redan betalats, beaktas den partiella förtida ålderspensionen som en delbetalning av den andra pension som beviljas.

Arbetspensionsrehabilitering

22 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en skada som har konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 33 § 1 mom.,

2) arbetstagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 88 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

När rehabiliteringens ändamålsenlighet bedöms beaktas arbetstagarens ålder, yrke, tidigare verksamhet, utbildning och etablering i arbetslivet samt huruvida den yrkesinriktade rehabili-

RP 16/2015 rd

tering som söks sannolikt leder till att arbetstagaren fortsätter i ett arbete som är lämpligt med tanke på hans eller hennes hälsotillstånd eller återgår till arbete. När ändamålsenligheten bedöms beaktas dessutom huruvida den yrkesinriktade rehabiliteringen uppskjuter arbetstagarens pensionering.

Med risk för arbetsoförmåga avses en situation där det är sannolikt att arbetstagaren under de närmaste åren, trots att möjligheterna till vård och medicinsk rehabilitering beaktas, utan yrkesinriktade rehabiliteringsåtgärder skulle bli beviljad full invalidpension eller delinvalidpension.

Den i 1 mom. 2 punkten avsedda granskningstiden för återstående tid fastställs som om arbetstagaren hade blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för ansökan om rehabilitering.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också på rehabilitering av en arbetstagare som är arbetsoförmögen på det sätt som avses i 33 § 1 och 2 mom. I dessa fall fastställs de inkomster som avses i 1 mom. 2 punkten på samma sätt som inkomsterna för återstående tid i arbetstagarens invalidpension.

23 §

Yrkesinriktad rehabilitering och rehabiliteringsplan

Med yrkesinriktad rehabilitering avses arbetsprövning, arbetsträning, utbildning som leder till arbete eller yrke och stöd för inledande av eller fortsatt näringsverksamhet. Arbetstagaren kan få ersättning för de behövliga och nödvändiga kostnader som den yrkesinriktade rehabiliteringen medför och som stöder rehabilitering.

Innan den yrkesinriktade rehabiliteringen inleds ska arbetstagaren ha en rehabiliteringsplan. Keva kan stödja utarbetandet av planen.

24 §

Ersättning för olycksfall eller yrkessjukdom vid arbetsträning

För olycksfall som inträffat eller yrkessjukdom som ådragits i samband med i 23 § 1 mom. avsedd arbets- och utbildningsprövning hos staten, arbetsträning och arbetspraktik, där den som deltar i rehabiliteringen inte är anställd hos den som ordnar arbetsträningen, betalas till den som får rehabilitering ersättning av statsmedel i tillämpliga delar enligt samma grunder som gäller för olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar. Ärenden som gäller betalning av ersättning av statsmedel med stöd av denna paragraf behandlas av Statskontoret som första instans.

25 §

Förhandsbeslut om rätten till rehabilitering

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han eller hon uppfyller villkoren för arbetspensionsrehabilitering. Ett förhandsbeslut är bindande för Keva, om arbetstagaren lämnar in en rehabiliteringsplan till Keva inom nio månader från det att förhandsbeslutet har vunnit laga kraft.

26 §

Rehabiliteringspenning

En arbetstagare har rätt till rehabiliteringspenning för de kalendermånader under vilka han eller hon på grund av yrkesinriktad rehabilitering är helt eller delvis förhindrad att utföra förvärvsarbete.

Rehabiliteringspenningen är lika stor som det sammanräknade belopp av de arbetspensioner, förhöjt med 33 procent, som arbetstagaren skulle ha rätt till om han eller hon när ansökan om rehabilitering gjordes hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension.

Om arbetstagarens sjukledighet har börjat medan hans eller hennes anställning pågick och rehabiliteringsbehovet fanns redan när sjukledigheten började, är rehabiliteringspenningen dock lika stor som det sammanräknade belopp av arbetspensioner, förhöjt med 33 procent, som arbetstagaren skulle ha rätt till om han eller hon när sjukledigheten började hade blivit arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till full invalidpension.

27 §

Partiell rehabiliteringspenning

Om en arbetstagare under den tid yrkesinriktad rehabilitering pågår tjänar mer än hälften av den stabiliserade inkomsten, utgör rehabiliteringspenningen hälften av den rehabiliteringspenning som avses i 26 §.

28 §

Rehabiliteringstillägg till invalidpensionstagare

Om en arbetstagare får invalidpension enligt denna lag har han eller hon inte rätt till rehabiliteringspenning enligt 26 §. Invalidpensionstagaren får utöver invalidpensionen ett rehabiliteringstillägg för den tid som den yrkesinriktade rehabiliteringen pågår. Rehabiliteringstillägget utgör 33 procent av invalidpensionen.

Delinvalidpension kan betalas som full pension under tiden för yrkesinriktad rehabilitering och förhöjd på det sätt som bestäms i 1 mom.

29 §

Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning

En arbetstagare kan beviljas rehabiliteringspenning i form av rehabiliteringsunderstöd enligt prövning till ett lika stort belopp som invalidpensionen för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd enligt prövning kan beviljas också för utarbetande av en i 23 § 2 mom. avsedd rehabiliteringsplan.

Rehabiliteringsunderstöd betalas högst för tre månader per kalenderår så att tiden räknas särskilt för tiden från rehabiliteringsbeslutet till rehabiliteringens början samt för tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd kan dock betalas även för en längre tid, om detta är motiverat för tryggande av rehabiliteringen.

RP 16/2015 rd

Till en arbetstagare som har fått rehabiliteringspenning och vars senaste anställning före den yrkesinriktade rehabiliteringen har varit hos ett av Kevas medlemssamfund kan betalas rehabiliteringsunderstöd enligt prövning, om detta är särskilt behövligt med tanke på personens sysselsättning. Rehabiliteringsunderstöd betalas emellertid inte för den tid för vilken arbetstagaren har rätt till arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

30 §

Indragning av rehabiliteringspenning eller av invalidpensionstagares rehabiliteringstillägg

Rehabiliteringspenningen eller det rehabiliteringstillägg som betalas till en invalidpensionstagare kan dras in, om mottagaren utan giltig orsak vägrar delta i yrkesinriktad rehabilitering eller avbryter sådan rehabilitering.

En arbetstagare har inte utan giltig orsak rätt till invalidpension förrän rätten till rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner har upphört.

31 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

På rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg enligt 26 och 28 § samt på mottagare av dem tillämpas bestämmelserna i denna lag om invalidpension och invalidpensionstagare. På återkrav av ersättningar för kostnader för yrkesinriktad rehabilitering enligt 22 § som har betalats utan grund tillämpas bestämmelserna i denna lag om återkrav av pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 81 §, och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

Invalidpension

32 §

Förmåner vid arbetsförmåga

En arbetstagare har på grund av nedsatt arbetsförmåga i enlighet med vad som föreskrivs i denna lag rätt till invalidpension tills han eller hon uppnår den lägsta åldern för ålderspension. Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av rehabiliteringsstöd för viss tid.

Vad som i denna lag föreskrivs om invalidpension och mottagare av sådan pension ska tillämpas på rehabiliteringsstöd och mottagare av sådant stöd.

33 §

Rätt till invalidpension

En arbetstagare har rätt till invalidpension

1) om han eller hon på grund av sjukdom, lyte eller skada utan avbrott för minst ett år medan anställningen pågått blivit oförmögen att sköta sin tjänst eller sitt arbete,

2) om han eller hon på grund av sjukdom, lyte eller skada utan avbrott för minst ett år efter det att anställningen upphört med beaktande av hans eller hennes återstående arbetsförmåga blivit oförmögen att skaffa sig förvärvsinkomster genom sådant tillgängligt arbete som han eller hon skäligen kan förutsättas utföra, eller

3) om han eller hon har beviljats invalidpension enligt en arbetspensionslag för den privata sektorn, eller om han eller hon, sedan en anställning som omfattas av denna lag upphört, på grundval av ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande har beviljats invalidpension enligt någon annan än ovannämnda arbetspensionslag.

Vid tillämpningen av 1 mom. 2 punkten beaktas också arbetstagarens utbildning, tidigare verksamhet, ålder, boningsort och andra därmed jämförbara omständigheter. Om arbetsförmågan varierar beaktas arbetstagarens årliga inkomster.

Utöver vad som i 1 och 2 mom. bestäms om faktorer som ska beaktas vid bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt ska, i fråga om en arbetstagare som fyllt 60 år och som har en lång yrkeskarriär, vid bedömningen av rätten till invalidpension även beaktas om arbetet har varit ansträngande och slitsamt samt de krav och det ansvar som hänför sig till arbetet, om dessa faktorer i kombination med sjukdom, lyte eller skada gör det oskäligt för arbetstagaren att fortsätta i arbete.

Invalidpension beviljas antingen som full invalidpension eller som delinvalidpension. Full invalidpension beviljas en arbetstagare som har blivit oförmögen att sköta sin tjänst eller utföra sitt arbete eller vars arbetsförmåga kan uppskattas vara nedsatt med minst tre femtedelar i åtminstone ett år. Om arbetsförmågan är nedsatt med mindre än detta, men med minst två femtedelar, beviljas pensionen som delinvalidpension.

34 §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna

Innan Keva fattar beslut om invalidpension ska den utreda huruvida arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 22 § och se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering enligt annan lagstiftning har klarlagts. Om arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 22 §, ska Keva i enlighet med 25 § meddela ett förhandsbeslut om rätt till rehabilitering.

35 §

Invalidpensionens belopp

Beloppet av full invalidpension är summan av den intjänade pensionen före utgången av det år som föregick pensionsfallsåret och pensionsdelen för återstående tid enligt 83 §. Delinvalidpensionen utgör hälften av full invalidpension.

36 §

Engångshöjning av invalidpension

En engångshöjning läggs till arbetstagarens invalidpension och rehabiliteringsstöd från ingången av det kalenderår före vilket det har gått fem kalenderår sedan invalidpensionen eller rehabiliteringsstödet började.

Engångshöjningen räknas ut på grundval av arbetstagarens löpande pension enligt denna lag. Höjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för höjningen. Höjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Höj-

RP 16/2015 rd

ningsprocenten sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår. Engångshöjningen läggs inte till rehabiliteringstillägget.

37 §

Förhandsbeslut om rätten till delinvalidpension

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut av vilket framgår om han eller hon uppfyller de i 33 § 4 mom. nämnda villkoren för delinvalidpension.

Ett förhandsbeslut är bindande för Keva, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom nio månader eller inom en av arbetstagaren och arbetsgivaren avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft.

38 §

Begynnelsetidpunkten för full invalidpension

Full invalidpension börjar tidigast från ingången av kalendermånaden efter den månad då den i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen avsedda primärtiden för dagpenningen utgår.

Full invalidpension börjar dock från ingången av månaden efter den månad då arbetsförmågan inträdde, om

1) pensionsansökan har gjorts innan Folkpensionsanstalten har fastställt primärtiden för sjukdagpenningen och det före utgången av den andra kalendermånad som följer på pensionsansökan inte har beviljats sådan dagpenning som ska betalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter att arbetsförmågan inträtt,

2) dagpenningsansökan som hänför sig till tiden efter att arbetsförmågan inträtt har avslagits och arbetstagaren inte har beviljats sådan dagpenning som ska betalas för minst en månad utan avbrott och som hänför sig till tiden efter avslaget, eller om

3) arbetsförmågan inträder efter utgången av primärtiden för sjukdagpenningen och arbetstagaren har beviljats sjukdagpenning enligt 8 kap. 9 § 5 mom. i sjukförsäkringslagen för tiden efter arbetsförmågans inträde.

Om en arbetstagare har rätt att från utlandet få en förmån som motsvarar dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, beaktas den vid fastställandet av begynnelsetidpunkten för invalidpensionen på samma sätt som dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, dock för högst den maximala betalningstiden enligt sjukförsäkringslagen.

39 §

Begynnelsetidpunkten för delinvalidpension

Delinvalidpension börjar från ingången av den månad som följer på pensionsfallet.

40 §

Betalning av invalidpension retroaktivt

Invalidpension betalas inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än sex månader före månaden för ansökan om pension.

RP 16/2015 rd

Om invalidpension beviljas retroaktivt betalas pensionen inte för den tid för vilken arbetstagaren har fått rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen.

Om invalidpension beviljas retroaktivt såsom delinvalidpension eller full invalidpension på basis av 38 § 2 mom. och det för samma tid har utbetalats dagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas invalidpension för denna tid till den del dess belopp överstiger beloppet av dagpenningen.

41 §

Tid för vilken invalidpension beviljas

Invalidpension beviljas tills vidare eller i form av rehabiliteringsstöd för viss tid.

Om arbetstagarens arbetsförmåga har varit nedsatt för viss tid i åtminstone ett år, har han eller hon rätt att få rehabiliteringsstöd för att återställa arbetsförmågan under så lång tid som han eller hon bedöms vara arbetsoförmögen på det sätt som avses i denna lag.

När rehabiliteringsstöd beviljas ska Keva se till att en vård- eller rehabiliteringsplan har utarbetats för arbetstagaren. Rehabiliteringsstöd kan beviljas en arbetsoförmögen arbetstagare även för den tid beredningen av vård- eller rehabiliteringsplanen pågår.

42 §

Invalidpensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får invalidpension är skyldig att underrätta Keva om han eller hon återfår sin arbetsförmåga, börjar förvärvsarbete eller om rehabiliteringen avbryts.

43 §

Utredning av fortsatt arbetsoförmåga

Om Keva har grundad anledning att anta att invalidpensionstagaren åter är arbetsförmögen, är pensionstagaren, om Keva så bestämmer, skyldig att för utredning av om arbetsoförmågan fortgår låta undersöka sig hos en av Keva angiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av Keva. Keva ska då ersätta skäliga kostnader för undersökningen och eventuella resor.

44 §

Kontroll av rätten till invalidpension

Om en invalidpensionstagares arbetsförmåga förändras, kontrolleras hans eller hennes rätt till invalidpension på ansökan av pensionstagaren eller på Kevas initiativ.

Vid bedömningen av huruvida invalidpensionstagarens arbetsförmåga har förändrats eller återställts beaktas förändringarna i arbetstagarens arbetsinkomst. Arbetstagaren har inte rätt till full invalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 40 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsoförmågan började eller rätt till

RP 16/2015 rd

delinvalidpension för den tid under vilken arbetsinkomsten överstiger 60 procent av den nämnda genomsnittliga inkomsten.

45 §

Ändring av invalidpensionens belopp

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får full invalidpension att han eller hon har rätt att få delinvalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras den fulla invalidpensionen till delinvalidpension från ingången av månaden efter förändringen.

Om det sker en sådan förändring i arbetsförmågan hos en arbetstagare som får delinvalidpension att han eller hon har rätt att få full invalidpension och förändringen kan bedömas fortgå minst ett år, ändras delinvalidpensionen till full invalidpension. Full invalidpension börjar så som bestäms i 38 §. Delinvalidpensionen betalas till dess full invalidpension börjar.

46 §

Indragning av invalidpension

Om en invalidpensionstagare har återfått sin arbetsförmåga i sådan grad att han eller hon inte längre uppfyller villkoren för erhållande av invalidpension, dras invalidpensionen in från och med ingången av kalendermånaden efter den månad då pensionstagaren återfått arbetsförmågan.

Om invalidpensionen dras in eller rehabiliteringsstödet upphör, kan pensionen för att stödja återgången till arbete fortgå i form av rehabiliteringsstöd till samma belopp som delinvalidpension även för en kortare tid än ett år.

47 §

Avbrott i utbetalningen av invalidpension

Utbetalningen av invalidpension kan avbrytas, om pensionstagaren

- 1) är i förvärvsarbete och inkomsten av detta arbete tillfälligt överstiger 60 procent av den stabiliserade genomsnittliga inkomsten för tiden innan arbetsförmågan började,
- 2) inte samtycker till undersökning som Keva förelagt honom eller henne i enlighet med 43 §, förutom om det finns ett godtagbart skäl till detta,
- 3) inte lämnar resultaten av den undersökning som avses i 43 § till Keva inom en skälig tid som Keva sätter ut, eller
- 4) utan giltigt skäl vägrar delta i rehabilitering eller utbildning som Keva ordnar.

48 §

Justering, indragning eller avbrytande av invalidpension retroaktivt

Pensionen kan dras in eller justeras eller utbetalningen av den kan avbrytas retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den månad då pensionstagaren ansökt om justering eller Keva vidtagit justeringsåtgärder. Om utbetalningen av

RP 16/2015 rd

invalidpension har avbrutits, ska pensionen dock justeras eller dras in från och med tidpunkten för avbrytandet.

49 §

Ändring av invalidpension till ålderspension och rätt till ny pension som tjänats in under tiden för invalidpension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av kalendermånaden efter den månad då pensionstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Rätt till pension som tjänats in under tiden för invalidpension enligt arbetspensionslagarna föreligger på ansökan tidigast från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnås, om arbetstagaren inte längre är kvar i den anställning från vilken han eller hon avgår med pension, eller från den tidpunkt då sådan ny pension som inte bestäms på tidigare grunder beviljas efter att invalidpensionen upphört.

Pensionen beräknas i form av invalidpension, men beviljas i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnås, om

- 1) arbetstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller
- 2) någon primärtid inte fastställs för arbetstagaren på basis av 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen, eftersom arbetstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

50 §

Hänvisning till rehabilitering

Om en ansökan om invalidpension eller arbetspensionsrehabilitering avslås, ska Keva i samarbete med dem som tillhandahåller rehabiliteringstjänster se till att arbetstagaren ges information om andra rehabiliteringsmöjligheter och hänvisas till annan rehabilitering eller någon annan service som motsvarar hans eller hennes rehabiliteringsbehov. Dessutom ska Keva iaktta det som föreskrivs i lagen om klientsamarbete inom rehabiliteringen (497/2003).

Arbetslivspension

51 §

Rätt till arbetslivspension

En arbetstagare har rätt till arbetslivspension när han eller hon har fyllt 63 år, om

- 1) arbetstagaren har arbetat minst 38 år i ett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som har varit sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 52 §,
- 2) arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada, men dock mindre än vad beviljande av sådan full invalidpension som avses i 33 § förutsätter,
- 3) arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet är bestående försvagade av de skäl som nämns i 1 och 2 punkten, och
- 4) det arbete som avses i 1 punkten vid tidpunkten för uppnåendet av den nedre åldersgränsen för arbetslivspension eller efter det när pensionsansökan blir anhängig fortsätter eller arbetet upphörde för högst ett år sedan.

Till den tid i arbete som avses i 1 mom. 1 punkten räknas även moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder för högst tre år. Till den tid som avses i 1 mom. 1 punkten räk-

RP 16/2015 rd

nas dessutom kortare frånvaroperioder under tjänste- eller arbetsavtalsförhållandet på grund av sjukdom eller permittering samt tillfällig arbetslöshet.

Med sådant i 1 mom. 1 punkten avsett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna jämföras sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 52 § och som ska försäkras i ett annat EU- och EES-land eller ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

52 §

Ansträngande och slitsamt arbete

För att en arbetstagares arbete som avses i 51 § 1 mom. 1 punkten ska bedömas vara ansträngande och slitsamt krävs det att en eller flera av följande faktorer i betydande grad har ingått i arbetet:

- 1) arbetsrörelser som kräver stor muskelstyrka eller som belastar musklerna långvarigt,
- 2) särskilt hög belastning på andnings- och cirkulationsorganen,
- 3) belastande och besvärliga arbetsställningar,
- 4) upprepade arbetsrörelser som kräver styrka eller stor snabbhet eller arbetsrörelser som samtidigt kräver att handen griper, gör en vridande rörelse och använder kraft,
- 5) interaktivt arbete som är särskilt krävande och medför exceptionell psykisk belastning, eller
- 6) arbete med uppgifter som kräver ständig vaksamhet eller särskild uppmärksamhet och där det finns hög risk för olycksfall eller olycka eller uppenbar risk för våld.

Vid bedömning av om en eller flera av de faktorer som avses i 1 mom. i betydande grad ingår i ett arbete ska exceptionella fysikaliska faktorer, användning av skyddsutrustning som ökar belastningen, skiftarbete som inbegriper återkommande nattarbete eller som på annat sätt är belastande och återkommande långa arbetspass beaktas som faktorer som ökar ansträngningen och slitaget.

Hur ansträngande och slitsamt ett arbete är bedöms med hänsyn till helheten av samverkan mellan de olika faktorer som nämns i 1 och 2 mom.

53 §

Arbetslivspensionens belopp

Arbetslivspensionens belopp är den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före den då arbetslivspensionen började.

54 §

Begynnelsepunkten för arbetslivspension

Arbetslivspension börjar från ingången av kalendermånaden efter den då arbetstagaren uppfyller villkoren i 51 §, dock tidigast från ingången av månaden efter den månad då pensionen söks.

Arbetslivspension beviljas tills vidare.

55 §

Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut där det framgår om han eller hon uppfyller de villkor för arbetslivspension som avses i 51 §.

RP 16/2015 rd

Ett förhandsbeslut om arbetslivspension är bindande för Keva, om en pensionsansökan som grundar sig på det görs inom sex månader eller inom en av arbetstagaren och dennas arbetsgivare avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft. Ett förhandsbeslut om arbetslivspension kan dock vara i kraft högst fram till den lägsta åldern för ålderspension.

56 §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger beloppet för den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärens återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt 7—10 § i den lagen.

57 §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den då pensionstagarens ansökan om justering blivit anhängig eller Keva vidtagit justeringsåtgärder.

58 §

Ändring av arbetslivspension till ålderspension

Arbetslivspensionen ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den då pensionstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för arbetslivspensionen, när hans eller hennes arbetslivspension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension.

Om arbetstagarens anställningsförhållande upphör efter det att den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts, har arbetstagaren på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för pensionen tidigast från och med ingången av månaden efter den månad då anställningsförhållandet upphör.

59 §

Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension

I stället för att beviljas i form av arbetslivspension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om arbetstagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension innan arbetslivspensionen började.

60 §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension

Om Keva förkastar en ansökan om arbetslivspension ska den utreda huruvida arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 22 § och se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering

RP 16/2015 rd

enligt annan lagstiftning har klarlagts. Om arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 22 §, ska Keva i enlighet med 25 § ge ett förhandsbeslut om rätt till rehabilitering.

61 §

Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt någon annan arbetspensionslag

En arbetstagare har rätt till arbetslivspension enligt denna lag, om han eller hon har beviljats arbetslivspension enligt en arbetspensionslag för den privata sektorn, eller om han eller hon, sedan en anställning som omfattas av denna lag upphört, på grundval av ett senare tjänste- eller arbetsavtalsförhållande har beviljats arbetslivspension enligt någon annan än ovannämnda arbetspensionslag.

62 §

Arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får arbetslivspension är skyldig att underrätta Keva om att han eller hon börjar förvärvsarbeta.

Familjepension

63 §

Rätt till familjepension

När en arbetstagare avlidit betalas hans eller hennes förmånstagare på ansökan familjepension i enlighet med denna lag. Betalningen av familjepension förutsätter att arbetstagaren hade rätt till eller fick pension enligt denna lag.

64 §

Förmånstagare

Förmånstagare är en efterlevande make, en tidigare make och barn. Familjepensionen betalas i form av efterlevandepension och barnpension.

Rätt till familjepension har inte den som genom brott uppsåtligen har orsakat förmånslåtarens död.

65 §

Efterlevande makes rätt till pension

En efterlevande make har rätt till efterlevandepension, om

- 1) han eller hon hade ingått äktenskap med förmånslåtaren innan denna hade fyllt 65 år, och
- 2) han eller hon har eller har haft ett gemensamt barn med förmånslåtaren.

Rätt till efterlevandepension har också en sådan efterlevande make vars äktenskap har ingåtts innan den efterlevande maken fyller 50 år och förmånslåtaren 65 år och äktenskapet har varat minst fem år, om

RP 16/2015 rd

- 1) den efterlevande maken har fyllt 50 år vid förmånslåtarens död, eller
- 2) den efterlevande maken vid förmånslåtarens död hade fått invalidpension enligt en arbetspensionslag eller sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007) i minst tre års tid.

En efterlevande make har inte rätt till efterlevandepension enligt 1 mom., om barnet har givits som adoptivbarn utanför familjen före förmånslåtarens död eller är förmånslåtarens barn som den efterlevande maken adopterat efter förmånslåtarens död.

Om den efterlevande maken på basis av ett tidigare äktenskap har rätt att få familjepension som motsvarar pension enligt en arbetspensionslag, uppkommer inte rätt till ny familjepension.

66 §

Tidigare makes rätt till pension

En tidigare make till förmånslåtare har rätt till efterlevandepension, om förmånslåtare vid sin död på basis av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller ett avtal som har fastställts av socialnämnden var skyldig att betala periodiskt underhållsbidrag till honom eller henne. I fråga om en tidigare make och dennas rätt till efterlevandepension gäller i tillämpliga delar vad som bestäms om den efterlevande maken och dennas rätt till efterlevandepension.

67 §

Barns rätt till pension

Rätt till barnpension vid förmånslåtarens död har ett barn, som inte har fyllt 18 år och som är

- 1) barn till förmånslåtare, eller
- 2) barn till den efterlevande maken och vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll som förmånslåtare och den efterlevande maken.

Barnpension beviljas i första hand efter barnets egen förälder. Rätt till barnpension kan inte uppkomma efter flera än två förmånsåttare samtidigt. Om ett barn som får barnpension efter två förmånsåttare senare beviljas barnpension efter sin egen förälder, upphör den barnpension som först beviljats efter en annan förmånsåttare från den tidpunkt då den barnpension som beviljas efter den egna föräldern börjar.

68 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension, fulla invalidpension eller arbetslivspension enligt denna lag som förmånsåttare fick vid sin död. Pension som förmånsåttare tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånsåttare som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånsåttare vid sin död inte fick sådan pension som nämns i 1 mom. eller om han eller hon fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånsåttare skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

I grunden för familjepensionen beaktas inte avdrag enligt 96—98 § från förmånsåttarens pension.

Om förmånsåttare vid sin död hade uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, men han eller hon vid sin död inte hade fått ålderspension eller fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånsåttare enligt denna lag hade tjänat in fram till sin dödsdag.

RP 16/2015 rd

Om förmånslåtare vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 36 § avsedd engångshöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångshöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtare inte fick pension vid sin död, läggs engångshöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångshöjningen bestäms på det sätt som avses i 36 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtare skulle ha uppnått vid tidpunkten för höjningen.

69 §

Efterlevande makes och tidigare makes pension

Av grunden för familjepensionen utgör efterlevandepensionen, om inte något annat följer av 2 mom. eller 72—74 § och 96—98 §

1) 6/12, om förmånstagare är den efterlevande maken ensam eller den efterlevande maken och ett barn,

2) 5/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och två barn,

3) 3/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och tre barn, samt

4) 2/12, om förmånstagare är den efterlevande maken och fyra eller flera barn.

Storleken av familjepensionen för en tidigare make till förmånslåtare fastställs så att dess andel av den efterlevandepension som har räknats ut enligt 1 mom. blir lika stor som 60 procent av det underhållsbidrag som förmånslåtare har betalat till sin tidigare make utgör av förmånslåtarens pension enligt 68 §. Om också en efterlevande make är förmånstagare, uppgår det sammanlagda beloppet av tidigare makars familjepensioner till högst hälften av efterlevandepensionen. Det sammanlagda beloppet dras av från efterlevandepensionen och fördelas mellan de tidigare makarna i samma förhållande som underhållsbidragen.

70 §

Barnpensionens belopp

Av grunden för familjepensionen utgör barnpensionens sammanlagt, om inte något annat följer av 96—98 §

1) 4/12, om det finns ett barn,

2) 7/12, om barnen är två,

3) 9/12, om barnen är tre, och

4) 10/12, om barnen är fyra eller flera.

Det sammanlagda beloppet av barnpensionen fördelas jämnt mellan de barn som är förmånstagare.

71 §

Justering av familjepension

Familjepensionens belopp och dess fördelning mellan förmånstagarna justeras, om antalet förmånstagare ändras. Justeringen görs från ingången av kalendermånaden efter förändringen.

Om utbetalningen av en förmånstagares familjepension har avbrutits eller om en förmånstagares familjepension minskas, gäller avbrytandet eller minskningen denna förmånstagares andel av familjepensionen.

72 §

Minskning av efterlevandepension

Pensioner som den efterlevande maken får på basis av förvärvsarbete och som grundar sig på arbetspensionslagarna minskar efterlevandepensionen. När efterlevandepensionen minskas ska de pensioner beaktas som den efterlevande maken får, utan avdrag för en primär förmån enligt 96—98 §. Delinvalidpension som den efterlevande maken får ska då beaktas till ett belopp som motsvarar full invalidpension. När efterlevandepensionen minskas ska förutom den ålderspension som den efterlevande maken får även beaktas sådan pension som den efterlevande maken före utgången av det år som föregick det år då förmånslåtare avled har tjänat in genom arbete för vilket någon pension inte har beviljats. När efterlevandepensionen minskas ska dessutom en sådan förmån beaktas som motsvarar ovannämnda pension och som betalas eller borde betalas till den efterlevande maken från utlandet eller på basis av anställning vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation.

Efterlevandepensionen minskas från ingången av den sjunde kalendermånaden efter förmånslåtarens död. Om den efterlevande maken vid förmånslåtarens död fyllt 65 år eller får i 1 mom. avsedd pension, minskas efterlevandepensionen dock från ingången av kalendermånaden efter förmånslåtarens död. Om ett eller flera barn som har rätt till barnpension efter förmånslåtarens bodde i samma hushåll som förmånslåtarens och den efterlevande maken vid förmånslåtarens död, minskas efterlevandepensionen inte förrän det yngsta barnet fyller 18 år.

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom. eller om den efterlevande maken får partiell förtida ålderspension och den efterlevande maken inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denna skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtare avled eller den dag då ett barn som avses i 2 mom. fyller 18 år hade blivit arbetsoförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension (efterlevande makes kalkylerade pension). Om den efterlevande maken den dag då förmånslåtare avled eller den dag då ett barn som nämns i 2 mom. fyller 18 år har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den pension som han eller hon hade tjänat in före utgången av det år som föregick det år då förmånslåtare avled eller det år då det yngsta barnet fyller 18 år. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på anställningen utomlands, vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

Om Keva meddelar beloppet av den efterlevande makens kalkylerade pension till någon annan pensionsanstalt för fastställande av efterlevandepensionen enligt en annan arbetspensionslag, har den efterlevande maken rätt att av Keva på begäran få ett beslut om beloppet av den kalkylerade pensionen.

73 §

Grund för minskning av efterlevandepension samt belopp

Efterlevandepensionen minskas, om den efterlevande makens i 72 § avsedda arbetspensioner överstiger grunden för minskningen av pensionen. Minskningen av pensionen är 50 procent av skillnaden mellan de arbetspensioner som avses i 72 § och grunden för minskningen av pensionen. Grunden för minskningen av pensionen är 500,00 euro per månad.

Om den efterlevande maken har rätt att utöver efterlevandepension enligt denna lag få efterlevandepension enligt någon annan arbetspensionslag, avdras från efterlevandepensionen enligt denna lag ett belopp som utgör en lika stor del av den ovan avsedda minskningen som efterlevandepensionen enligt denna lag utgör av alla efterlevandepensionerna enligt arbetspensionslagarna.

74 §

Minskning av efterlevandepension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension, om

- 1) den efterlevande maken inte får arbetspension på basis av eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension,
- 2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånsåtgärdens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och
- 3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som i enlighet med 72 § har fastställts för den efterlevande maken.

Den genomsnittliga förvärvsinkomst som avses i 1 mom. räknas ut på grundval av den efterlevande makens inkomster under sex månader före ansökan, och minskningen av pensionen på det sätt som avses i 1 mom. görs tidigast från ingången av denna retroaktiva period.

75 §

Justering av efterlevandepension

Efterlevandepensionen ska justeras, om den efterlevande makens förhållanden förändras så att förutsättningarna i 74 § inte längre uppfylls.

Om en kalkylerad invalidpension har beaktats som den efterlevande makens egen pension när efterlevandepensionen minskades första gången eller om minskningen av efterlevandepensionen har gjorts i enlighet med 74 §, ska efterlevandepensionen justeras när den efterlevande maken beviljas ålderspension eller invalidpension enligt arbetspensionslagarna eller därmed jämförbara lagar.

Efterlevandepensionen ska justeras också om den invalidpension som den efterlevande maken får och som beaktas vid minskningen av efterlevandepensionen upphör och den efterlevande maken senare beviljas någon annan ny pension som inte är partiell förtida ålderspension och som bestämmelserna i 92 § om beviljande av pension på tidigare grunder inte tillämpas på.

Efterlevandepensionen justeras från den tidpunkt då pensionen enligt 2 eller 3 mom. börjar. När efterlevandepensionen minskas ska den pension beaktas som beviljats den efterlevande maken samt dessutom sådan pension som han eller hon före utgången av det år som föregick det år då den pensionen började har tjänat in genom arbete för vilket han eller hon inte har beviljats pension.

När efterlevandepensionen justeras används samma grund för minskning av pensionen som då efterlevandepensionen minskades för första gången.

RP 16/2015 rd

76 §

Begynnelsestidpunkten för familjepension och utbetalning retroaktivt

Familjepension betalas från ingången av kalendermånaden efter den månad då förmånslåtarens avled. Till ett barn som fötts efter förmånslåtarens död betalas familjepension från ingången av kalendermånaden efter barnets födelse.

Familjepension betalas inte utan giltigt skäl retroaktivt för längre tid än sex månader före den månad då ansökan om pension gjordes.

77 §

Beviljande av familjepension för viss tid

Om en utredning om förmånslåtarens död inte kan läggas fram, men det är sannolikt att förmånslåtarens har avlidit genom drunkning, genom någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak, kan familjepension beviljas för viss tid.

När familjepension beviljas för viss tid i enlighet med 1 mom. dras förmånslåtarens arbetspension in den dag familjepensionen börjar.

78 §

När rätten till familjepension upphör

Rätten till efterlevandepension upphör om den efterlevande maken ingår nytt äktenskap före fyllda 50 år.

Rätten till barnpension upphör när barnet fyller 18 år eller om barnet adopteras av någon annan än den efterlevande maken eller dennas nya make.

79 §

Anmälningskyldighet för den som får familjepension

Den som får efterlevandepension är skyldig att underrätta Keva om han eller hon ingår äktenskap.

Om ett barn som får barnpension adopteras av någon annan än den efterlevande maken eller dennas make, är barnets adoptivföräldrar skyldiga att underrätta Keva om adoptionen.

80 §

Engångsbetalning av efterlevandepension

När efterlevandepensionen upphör i enlighet med 78 § 1 mom., betalas till den efterlevande maken ett engångsbelopp som är lika stort som efterlevandepensionen för tre år hade varit.

Grund för beloppet är den månadspension som senast har utbetalats eller, om Keva är sista pensionsanstalt enligt 117 §, det sammanlagda beloppet av de pensioner Keva betalat per månad.

4 kap.

Fastställande av pension

81 §

Pensionstillväxt

Pensionen växer med 1,5 procent av de i 85 och 86 § avsedda pensionsgrundande arbetsinkomsterna för varje enskilt år (*årsinkomst*) som arbetstagaren har tjänat in från ingången av kalendermånaden efter den månad då 17 års ålder uppnåtts fram till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.

Till pension berättigar inte arbetsinkomsterna under det år då arbetsoförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats såsom till pension berättigande tid på det sätt som föreskrivs i 88 §.

Pensionen växer med 1,5 procent av den inkomst som ligger till grund för en i 87 § avsedd förmån som arbetstagaren under varje kalenderår fått för oavlönad tid.

82 §

Pensionstillväxt för året för pensionsfallet

Om en arbetstagare har inkomster som omfattas av denna lag under minst tre kalenderår i följd före året för pensionsfallet och dessa uppgår till minst 6 000 euro under varje år, växer pensionen för året för pensionsfallet på basis av inkomsterna under året före pensionsfallsåret. Inkomsterna under föregående år multipliceras med antalet månader från ingången av året för pensionsfallet till utgången av månaden för pensionsfallet och divideras med 12.

Om inkomsterna under året före året för pensionsfallet likväl avviker mer än 10 procent från de genomsnittliga inkomsterna under de två föregående åren eller om arbetstagaren under året för pensionsfallet har haft rätt till förmåner enligt 87 § eller lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, tillämpas inte vad som föreskrivs i 1 mom., utan pensionen för året för pensionsfallet växer på basis av inkomster som omfattas av denna lag och som betalats före pensionsfallet.

83 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad då arbetstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension (*återstående tid*). Om en arbetstagares lägsta ålder för ålderspension inte är föreskriven vid tidpunkten för pensionsfallet, berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår då arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad när arbetstagaren uppnår den lägsta ålder för ålderspension som har föreskrivits för den åldersklass som ligger närmast hans eller hennes egen åldersklass. En förutsättning för att arbetstagaren ska få pension för återstående tid är att han eller hon under de tio kalenderåren före det år då arbetsoförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna.

Pensionen för återstående tid är 1,5 procent per år av den i 88 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på.

84 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en arbetstagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder, räknas såsom till pension berättigande tid även den tid under vilken arbetstagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid räknas ut används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

På basis av 1 mom. växer pensionen från och med ingången av det år under vilket arbetsförmågan började till utgången av den kalendermånad då invalidpensionen upphörde med 1,5 procent per år av den inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på och som hänför sig till invalidpensionen.

Om arbetstagaren utöver invalidpension enligt denna lag fått invalidpension enligt någon annan arbetspensionslag, utgör den inkomst för återstående tid som omfattas av denna lag och som hänför sig till den invalidpension som upphört samma relativa andel av de inkomster för återstående tid som hänför sig till de invalidpensioner som arbetstagaren erhållit som den andel arbetsinkomsterna enligt denna lag utgör av summan av inkomsterna enligt arbetspensionslagarna under den granskningstid som avses i 88 och 90 §.

Om arbetstagaren har fått invalidpension utan grund, räknas vid beräkningen av ny pension inte denna tid med invalidpension såsom till pension berättigande tid.

85 §

Arbetsinkomster som berättigar till pension

När den pensionsgrundande arbetsinkomsten bestäms ska lön eller något annat vederlag som har betalats eller enligt överenskommelse ska betalas som ersättning för arbete beaktas. Ett sådant vederlag anses höra till den pensionsgrundande arbetsinkomsten också när det betalas till arbetstagaren av ett konkursbo, av en sådan myndighet som enligt lönegarantilagen (866/1998) ansvarar för lönegarantin eller av någon annan betalare (*ställföreträdande betalare*) i stället för av arbetsgivaren. Som arbetsinkomst för förtroendevalda i Kevas medlemsamfund betraktas ersättningar för inkomstbortfall och separata arvoden för viss tid.

I den pensionsgrundande arbetsinkomsten räknas också med sådan inkomst där vederlag för arbete har avtalats att helt eller delvis gottgöras med

1) avgifter eller lösen från allmänheten, som beaktas till samma belopp som vid den senaste verkställda beskattningen, om inte någon annan tillförlitlig utredning om deras belopp presenteras,

2) dagpenning som betalas av en sjukkassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992) och som arbetstagaren får i stället för lön som betalas med stöd av lag, kollektivavtal eller något annat avtal,

3) naturaförmån som beaktas enligt det värde som bestämts i arbetstagarens förskottsinnehållning men högst enligt de grunder som Skatteförvaltningen fastställt.

Som sådant vederlag som avses i 1 mom. betraktas bland annat inte

1) personalförmån som tillhandahållits av arbetsgivaren,

2) ränteförmån för lån som erhållits på grundval av anställningen,

3) förmån på grund av en anställningsbaserad rätt att teckna aktier eller andelar i samfundet till ett pris som är lägre än det gängse, om förmånen står till förfogande för en majoritet av de anställda,

4) en sådan förmån som uppstår genom användning av anställningsoption enligt 66 § i inkomstskattelagen (1535/1992) eller en sådan anställningsbaserad prestation som bestäms utifrån en förändring i värdet på aktierna i ett bolag,

5) dagpenning eller någon annan kostnadsersättning för tjänste- eller arbetsresa,

RP 16/2015 rd

- 6) sådan lön för väntetid som avses i 2 kap. 14 § 1 mom. i arbetsavtalslagen (55/2001),
 - 7) ersättning som betalas för upphävande av anställning eller annat skadestånd,
 - 8) till arbetstagaren betalda ersättningar och övriga förmåner enligt lagen om ersättningar inom utrikesrepresentationen (596/2006) samt ortstillägg och ersättningar enligt utrikesministeriets förordning om ersättningar inom utrikesrepresentationen (854/2006),
 - 9) i personalfondslagen (934/2010) avsedda personalfondsavsättningar till en personalfond och deras tilläggsdelar eller en fondandel som har lyfts ur personalfonden,
 - 10) sådana i personalfondslagen avsedda personalfondsavsättningar och deras tilläggsdelar som med stöd av 37 § i personalfondslagen har lyfts kontant i form av en premie som beräknas enligt fondens stadgar, förutsatt att det avsatta beloppet har beräknats på grundval av företagets lönsamhet och andra faktorer som mäter verksamhetens effektivitet eller i enlighet med det resultatpremiesystem som kommunen tillämpar,
 - 11) poster som enligt ett beslut av bolagsstämman betalas till en arbetstagare i form av vinstutdelning eller som kontant vinstpremie, under förutsättning att den kontanta vinstpremien betalas till hela personalen och att syftet inte är att med hjälp av den ersätta det lönesystem som förutsätts i ett kollektivavtal eller arbetsavtal, och att grunderna för beräkning av den kontanta premien överensstämmer med 10 punkten och med 2 § 2 och 3 punkten i personalfondslagen och att bolagets fria kapital är större än det sammanlagda beloppet av den kontanta vinstpremie och den utdelning som ska betalas till aktieägarna och vilka fastställs vid bolagsstämman,
 - 12) en vinstandel eller utdelning som en delägare i ett bolag har lyft, eller
 - 13) mötesarvoden för kommunala och kyrkliga förtroendeuppdrag.
- I en sådan situation som avses i 3 mom. 11 punkten förutsätts dessutom att ett avtal som är bindande för arbetsgivaren inte har ingåtts om betalningen av vinstpremie och att ägarna vid bolagsstämman efter räkenskapsperiodens utgång fattar ett bindande beslut om utbetalning av kontant vinstpremie och att vinstpremierna betalas efter detta. En förutsättning är dessutom att ärendet behandlas i enlighet med lagen om samarbete inom företag (334/2007) eller på något annat motsvarande sätt.
- När den pensionsgrundande arbetsinkomsten för en kommunalveterinär bestäms, beaktas utöver de löneförmåner som kommunen betalar för tjänsteåligganden även det penningbelopp som det kommunala organ som avses i 7 § i veterinärvårdslagen (765/2009) årligen fastställer såsom de arvoden enligt 19 § i den lagen som veterinären tar ut hos djurägare eller djurinnehavare. Beloppet får dock inte överstiga det dubbla beloppet av den slutlön enligt den lägsta grundlönen som har överenskommit för kommunalveterinärer i det kommunala tjänstekollektivavtalet och som gällde vid ingången av kalenderåret. Om kommunalveterinärens anställning inte fortsätter hela kalenderåret, ska man av det årliga belopp av arvoden som kommunen fastställer beakta en andel som motsvarar den tid som veterinärens anställning varade. Närmare bestämmelser om hur och när arvodena fastställs och om hur slutlönen bildas utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

86 §

Arbetsinkomster som berättigar till pension vid arbete utomlands

Om en arbetstagare från Finland sänds utomlands för att arbeta, betraktas den lön som skulle betalas för motsvarande arbete i Finland, med avvikelser från vad som bestäms i 85 §, som den arbetsinkomst som utgör grund för pensionen. Om motsvarande arbete inte finns i Finland, betraktas som arbetsinkomst en lön som annars kan anses motsvara nämnda arbete.

Oavlönad tid som berättigar till pension

Oavlönad tid berättigar till pension, om arbetstagaren före ingången av pensionsfallsåret har haft minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna.

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som arbetstagaren har fått från ingången av kalendermånaden efter den månad då 17 års ålder uppnåtts till utgången av året före pensionsfallet. När ålderspension räknas ut beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som arbetstagaren fått fram till utgången av månaden för ålderspensionsfallet.

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

1) 117 procent av sådan arbetsinkomst enligt sjukförsäkringslagen som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren och 17 procent för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetsgivaren,

2) 55 procent av den inkomst som ligger till grund för alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet,

3) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del dagpenning har erhållits fram till utgången av den månad då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts,

4) 65 procent av den inkomst som ligger till grund för vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd,

5) 65 procent av den arbetsinkomst som ligger till grund för rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner, eller för ersättning för förlorad inkomst som beviljats enligt bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkring, för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren, dock inte om rehabiliteringspenningen har betalats som ett tillägg till pension,

6) 65 procent av sådan arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning och specialvårdspenning och som avses i sjukförsäkringslagen, för den tid för vilken förmånen har betalats till arbetstagaren, dock så att den inkomst som ligger till grund för partiell sjukdagpenning är hälften av den arbetsinkomst som ligger till grund för sjukdagpenningen,

7) 65 procent av den arbetsinkomst som ligger till grund för ersättning för förlorad inkomst som beviljats enligt bestämmelserna om olycksfallsförsäkring, trafikförsäkring eller försäkring för olycksfall i militärtjänst, för den tid för vilken dagpenning har betalats till arbetstagaren, dock inte till den del pension i enlighet med 6 punkten tjänas in av samma orsak.

Om en förmån som avses i 3 mom.1 punkten har betalats till ett belopp som motsvarar minimidagpenning på grund av att förvärvsinkomster saknas eller att de varit låga, anses som den inkomst som ligger till grund för förmånen 523,61 euro i månaden. Om förmånen på grund av återgång till arbetet har betalats till ett belopp som motsvarar minimidagpenning, anses som den inkomst som ligger till grund för förmånen beloppet av den minimidagpenning som betalats till arbetstagaren.

På grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån tjänas inte in pension för den tid för vilken arbetstagaren har erhållit pension enligt arbetspensionslagarna, en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller en institution inom Europeiska unionen. Under tiden för partiell förtida ålderspension och familjepension tjänas likväl in pension också på grundval av den inkomst som ligger till grund för förmånen.

Om en pensionstagare är berättigad till pension enligt två eller flera arbetspensionslagar, behandlas och avgörs den del av pensionen som tjänats in på basis av de inkomster som nämns i 1—4 mom. av den sista pensionsanstalt som avses i 117 § eller, om bestämmelserna om sista pensionsanstalt inte tillämpas, den pensionsanstalt som avses i 106 § i lagen om pension för arbetstagare eller, om arbetstagaren inte har arbetsinkomster som är försäkrade enligt pensionslagar för den privata sektorn, den pensionsanstalt där pensionsskyddet har ordnats på basis av det sista förvärvsarbetet. Ansvaret för den pension som tjänats in på basis av dessa förmåner fördelas mellan pensionsanstalterna på det sätt som föreskrivs i 178 § i lagen om pension för arbetstagare.

88 §

Inkomst som ligger till grund för pension för återstående tid

Den arbetsinkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på basis av de arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna och de till grund för i 87 § avsedda förmåner för oavlönad tid liggande inkomster vilka arbetstagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började (*gransknings-tid*). I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension och i 4—6 mom. avsedda inkomster dividerad med sextio.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas

- 1) inkomst som ligger till grund för moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning till det belopp som nämns i 87 § 3 mom. 1 punkten, och
- 2) andra inkomster som ligger till grund för i 87 § avsedda förmåner för oavlönad tid till 100 procent.

Om en förmån som avses i 2 mom. 1 punkten har betalats till ett belopp som motsvarar minimidagpenning på grund av att förvärvsinkomster saknas eller att de har varit låga, beaktas 523,61 euro i månaden när inkomsten för återstående tid bestäms. Om förmånen på grund av återgång till arbetet har betalats till ett belopp som motsvarar minimidagpenning, beaktas den minimidagpenning som har betalats till arbetstagaren när inkomsten för återstående tid bestäms.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken arbetstagaren under granskningstiden har fått grunddagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. På motsvarande sätt beaktas även dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, om den har beviljats till samma belopp som den grunddagpenning som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

När inkomsten för återstående tid bestäms beaktas såsom inkomst 1 047,22 euro för varje hel månad för vilken arbetstagaren under granskningstiden har fått en förmån som har tjänats in på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Om arbetstagaren under granskningstiden inte har några arbetsinkomster som berättigar till pension, räknas pensionsdelen för återstående tid inte heller till pensionen på basis av de inkomster som ligger till grund för i 87 § avsedda förmåner för oavlönad tid eller de inkomster som avses i 4 och 5 mom.

RP 16/2015 rd

89 §

Hur tid för vård av barn inverkar på pension för återstående tid

Om en arbetstagares arbetsinkomster under den granskningstid som avses i 88 § 1 mom. är mindre än den stabiliserade inkomstnivån på grund av vård av barn under tre år och om detta skulle leda till att pensionen enligt arbetspensionslagarna sjunker med minst 20 procent, används på ansökan av arbetstagaren såsom arbetsinkomst enligt 88 § 1 mom. den arbetsinkomst som vårdtiden inte har minskat. Härvid beaktas dock arbetsinkomster som erhållits under de högst tio senaste åren.

90 §

Fastställande av pension för återstående tid på grundval av inkomst under mindre än fem år

Om en arbetstagare har arbetsinkomster som berättigar till pension, inkomster som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid eller inkomster för återstående tid enligt 88 § endast under det år under vilket arbetsförmågan började eller året innan, beaktas vid fastställandet av inkomsten för återstående tid även inkomsterna under det år då arbetsförmågan började fram till utgången av den månad då arbetstagaren har blivit arbetsförmögen.

Om arbetstagaren har blivit arbetsförmögen före utgången av det kalenderår under vilket han eller hon fyller 23 år, är granskningstiden tiden mellan ingången av månaden efter uppnådd 18 års ålder och utgången av den månad då arbetsförmågan började. Härvid är inkomsten för återstående tid per månad summan av de inkomster för återstående tid som avses i 88 § och som erhållits under granskningstiden, dividerad med det antal månader som ingår i samma period, dock med högst 60.

91 §

Fördelning av inkomst för återstående tid

Om återstående tid i en arbetstagares pension beaktas på basis av flera olika arbetspensionslagar, utgör den inkomst för återstående tid som omfattas av denna lag en lika stor andel av summan av inkomsterna för återstående tid som den andel arbetsinkomsterna enligt denna lag utgör av summan av inkomsterna enligt arbetspensionslagarna under den granskningstid som avses i 88 eller 90 §.

92 §

Pension på tidigare grunder

Om en arbetstagare som har fått rehabiliteringspenning enligt denna lag beviljas invalidpension på grund av arbetsförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att rehabiliteringspenningensperioden löpte ut, fastställs invalidpensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha fastställts om arbetsförmågan hade börjat vid ingången av rehabiliteringspenningensperioden.

Om en arbetstagare som har fått invalidpension senare beviljas invalidpension på grund av sådan ny arbetsförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att den tidigare invalidpensionen upphörde, fastställs den nya invalidpensionen enligt samma grunder som den tidigare beviljade invalidpensionen. Förfarandet är detsamma också senare, om en arbetstagare som fått invalidpension beviljas ny invalidpension med anledning av samma sjukdom, lyte eller skada som legat till grund för den tidigare invalidpensionen.

RP 16/2015 rd

Om invalidpension enligt någon annan arbetspensionslag på grund av ny arbetsförmåga beviljas på samma grunder som den tidigare pensionen eller, efter det att tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpt ut, på samma grunder enligt vilka den skulle ha bestämts om arbetsförmågan hade börjat när tiden för betalning av rehabiliteringspenning började, beaktas i pensionen inte de arbetsinkomster som tjänats in efter det att den tidigare pensionen upphörde eller tiden för betalning av rehabiliteringspenning löpte ut.

93 §

Avdrag för pension eller motsvarande förmån från utlandet

Från pension som betalas enligt denna lag avdras sådan pension eller motsvarande förmån från utlandet som betalas till en i utlandet anställd arbetstagare i statens tjänst och i vars kostnader staten har deltagit, till den del den baserar sig på samma arbetsinkomst som pension enligt denna lag.

En förmån som motsvarar i 1 mom. nämnd pension dras av från pension enligt denna lag i enlighet med de beräkningsgrunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet.

94 §

Lönekoeficient

De inkomstgränser och belopp som anges i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

Vid beräkningen av en pension justeras årsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar. Vid beräkningen av annan pension som betalas ut efter partiell förtida ålderspension eller av den senare delen av partiell förtida ålderspension justeras dessutom den ännu obeviljade pensionsandelen av grunden för den partiella förtida ålderspensionen med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.

Inkomstgränserna och beloppen enligt denna lag motsvarar värdet 1 (1,000) år 2004 för den lönekoeficient som avses i 1 mom.

95 §

Anpassning av pensionskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Åldersgränserna fastställs för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år.

Ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension och invalidpension anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med den livslängdskoefficient som avses i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. När pensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om en annan pension än invalidpension börjar före det året, omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började. Om arbetstagarens arbetsförmåga börjar före det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas invalidpensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetsförmågan började. När en invalidpension eller arbetslivspension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte på nytt med livslängdskoefficienten. När partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension, omvandlas den del av ålderspensionen som inte har omvandlats med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år.

RP 16/2015 rd

De åldersgränser som avses i 1 mom. fastställs på det sätt som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen senast två månader före ingången av det kalenderår då arbetstagaren fyller 62 år genom förordning de åldersgränser som avses i 1 mom.

96 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag dras av en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken dragits av en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen,

2) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 58 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen,

3) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen,

4) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,

5) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst,

6) sådan ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av patientskadlagen (585/1986).

Trots 1 mom. är pensionen efter att den primära förmånen dragits av dock minst lika stor som den pension som arbetstagaren tjänat in på grundval av arbetsinkomsterna enligt arbetspensionslagarna efter året för skadefallet i fråga om den primära förmånen. I pension enligt denna lag betalas till arbetstagaren en lika stor del av skillnaden mellan det sammanlagda beloppet av alla arbetspensioner och den primära förmånen, dock minst av det minimibelopp som avses ovan, som pensionen enligt denna lag utgör av arbetstagarens samtliga arbetspensioner.

Om det till pension eller en primär förmån i enlighet med denna lag har lagts en engångshöjning, beaktas pensionen eller den primära förmånen till engångshöjt belopp när den primära förmånen dras av.

Om skadefallet i fråga om den primära förmånen har inträffat före 2004, görs dock inget avdrag enligt 1 och 2 mom. för den primära förmånen.

97 §

Avdrag för förmån från utlandet

Som primär förmån betraktas även en sådan förmån från en annan stat som motsvarar en förmån som avses i 96 § 1 mom.

Om återstående tid ska beaktas enligt pensionslagstiftningen i två eller flera EU- och EES-länder eller länder med vilka en överenskommelse om social trygghet ingåtts när arbetstagarens pension bestäms, förhindras överlappande återstående tid genom att återstående tid beviljas på basis av denna lag i samma förhållande som förhållandet mellan arbetstagarens försäkringstid enligt arbetspensionslagarna och försäkringstiden i alla länder som beviljar återstående tid.

98 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdraget av en primär förmån från pensionen justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en i 100 § avsedd indexjustering eller en engångshöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas en annan arbetspension, eller om beloppet av en annan arbetspension ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller engångshöjning. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller patientskadelagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension. Från partiell förtida ålderspension eller den del av invalidpension och arbetslivspension som motsvarar beloppet av partiell förtida ålderspension dras inte heller av ersättning för inkomstbortfall eller pension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i militärtjänst, trafikförsäkringslagen, lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen samt patientskadelagen, om den har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med partiell förtida ålderspension, innan pensionstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Familjepensionens belopp justeras, om pensionstagaren beviljas familjepension som motsvarar en primär förmån eller familjepension enligt arbetspensionslagarna och en primär förmån har dragits av från familjepension enligt denna lag.

Pensionen justeras från den tidpunkt då en förmån som avses i 1 mom. beviljas eller från den tidpunkt då beloppet av förmånen eller en pension enligt denna lag ändras. Om pensionstagaren beviljas en i 97 § avsedd förmån från utlandet eller en sådan förmåns belopp ändras, justeras pensionsbeloppet från ingången av kalendermånaden efter den månad då Keva får kännedom om att en dylik förmån beviljas eller ändras.

Pensionsbeloppet justeras inte, om den primära förmånen beviljas eller dess belopp ändras för högst fyra månader från det att förmånen började eller ändrades.

99 §

Retroaktiv rätt till ersättning från försäkringsanstalten

Pension enligt denna lag kan beviljas utan avdrag till dess beloppet av den primära förmånen är slutligt fastställt. Pensionstagarens rätt till den primära förmånen övergår på Keva till den del förmånen hade minskat pensionen.

Keva har rätt att av den som idkar verksamhet enligt lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) få tillbaka invalidpension, familjepension och rehabiliteringsförmån som den betalat, om arbetstagarens arbetsförmåga eller förmånslåtarens död orsakas av ett skadefall som ska ersättas enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Keva har rätt till ersättning till högst det belopp som den som lidit skada eller förmånstagaren är berättigad till enligt lagen om ansvar i spårtrafik.

100 §

Indexjustering av pensionen

Pension enligt denna lag justeras kalenderårsvis så som det föreskrivs i 98 § i lagen om pension för arbetstagare.

5 kap.

Militärpensioner

101 §

Militärer

I detta kapitel avses med militärer sådana tjänstemän som tjänstgör i tjänster eller uppdrag som kräver militärutbildning eller tjänstemän som tjänstgör i särskilt föreskrivna militära tjänster.

På militärer tillämpas det som bestäms i denna lag, om inte något annat följer av bestämmelserna i detta kapitel.

102 §

Rätt att gå i pension

En militär har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den då militären uppnått sin lägsta ålder för ålderspension, förutsatt att de förutsättningar för pensionsgrundande arbetsinkomster som det föreskrivs om i 104 § 1 mom. 1 punkten uppfylls. Som ålderspension beviljas pension som tjänats in på basis av en anställning hos staten eller någon annan anställning som avses i lagen om finansiering av statens pensionsskydd, pension som tjänats in under tider som avses i 87 § i denna lag och en förmån som tjänats in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

En militärs lägsta ålder för ålderspension bestäms utifrån hans eller hennes födelseår enligt följande:

- 1) 55 år för dem som är födda 1962 eller tidigare,
- 2) 55 år och 3 månader för dem som är födda 1963,
- 3) 55 år och 6 månader för dem som är födda 1964,
- 4) 55 år och 9 månader för dem som är födda 1965,
- 5) 56 år för dem som är födda 1966,
- 6) 56 år och 3 månader för dem som är födda 1967,
- 7) 56 år och 6 månader för dem som är födda 1968,
- 8) 56 år och 9 månader för dem som är födda 1969,
- 9) 57 år för dem som är födda 1970—1972.

Den lägsta åldern för ålderspension för en militär som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen bestäms utifrån hans eller hennes födelseår enligt följande:

- 1) 45 år för dem som är födda 1972 eller tidigare,
- 2) 45 år och 3 månader för dem som är födda 1973,
- 3) 45 år och 6 månader för dem som är födda 1974,
- 4) 45 år och 9 månader för dem som är födda 1975,
- 5) 46 år för dem som är födda 1976,
- 6) 46 år och 3 månader för dem som är födda 1977,
- 7) 46 år och 6 månader för dem som är födda 1978,
- 8) 46 år och 9 månader för dem som är födda 1979,
- 9) 47 år för dem som är födda 1980-1982.

Den lägsta åldern för ålderspension för en militär som är född 1973 eller senare och för en militär som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen och som är född 1983 eller senare anpassas till förändringen i livslängden. Den lägsta åldern för ålderspension fastställs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då en militär fyller 54 år och en

militär som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen fyller 44 år. Militärens lägsta ålder för ålderspension justeras med lika många månader som den lägsta ålder för ålderspension som avses i 83 § i lagen om pension för arbetstagare avviker från den föregående lägsta ålder för ålderspension som fastställts i enlighet med lagen om pension för arbetstagare. Den lägsta åldern för ålderspension för en militär som är född 1973 justeras från 57 års ålder för ålderspension, och den lägsta åldern för ålderspension för en militär som tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen och som är född 1983 justeras från 47 års ålder för ålderspension.

Med avvikelse från 2—4 mom. är en militärs lägsta ålder för ålderspension dock samma som hans eller hennes avgångsålder, om denna är högre än den i nämnda moment angivna lägsta åldern för ålderspension.

En militär som innehar en militär tjänst som kommandör för försvarsmakten, som chef för huvudstaben, general, amiral, överste, kommodor, militärprofessor, officer eller institutofficer vid försvarsmakten eller som officer eller institutofficer vid gränsbevakningsväsendet, för vilka föreskrivs särskilda behörighetsvillkor i bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om försvarsmakten (551/2007) eller lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005), har utöver det som föreskrivs ovan i denna paragraf rätt till ålderspension, om

- 1) militären har militär grad,
- 2) militären har fyllt 48 år när tjänstgöringen upphör och innan pensionen börjar uppnått en militärs lägsta ålder för ålderspension enligt 2 och 4 mom. eller om militären tjänstgör i en tjänst som förutsätter flygarexamen och har fyllt 45 år när tjänstgöringen upphör och innan pensionen börjar har uppnått en militärs lägsta ålder för ålderspension enligt 3 och 4 mom.,
- 3) militären, när han eller hon avgår från sin tjänst, har haft minst 12 000 euro per år i inkomster som berättigar till pension i militära tjänster eller uppdrag som avses i 101 § i minst 30 kalenderår minskat med de hela år som för hans eller hennes del återstår till utgången av det år då han eller hon fyller 55 år, eller, om han eller hon är tjänsteman som tjänstgör i flygaruppdrag, har haft inkomster enligt ovan i minst 20 kalenderår i en tjänst som förutsätter flygarexamen.

En förutsättning för beviljande av ålderspension är att militären inte längre står i det tjänstgöringsförhållande från vilket han eller hon pensioneras.

Invalidpension som beviljats en militär ändras till ålderspension och delinvalidpension ändras till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension vid militärens i 2—5 mom. angivna lägsta ålder för ålderspension. En militär har vid samma ålder rätt till pension som tjänats in under tiden för invalidpension, förutsatt att tjänstgöringen i fråga har upphört.

En militär har inte rätt till partiell förtida ålderspension eller arbetslivspension.

103 §

Den pensionsgrundande arbetsinkomsten och slutlönen

När den arbetsinkomst som pensionen grundar sig på räknas ut för en militär beaktas endast inkomsterna enligt 104 §. Den pensionsgrundande arbetsinkomsten räknas ut med beaktande av 85 och 94 §. När den pensionsgrundande arbetsinkomsten fastställs dras från varje års arbetsinkomst av ett belopp som motsvarar den arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som avses i 153 § i lagen om pension för arbetstagare och som fastställts för arbetstagarna för året i fråga.

Den slutlön som behövs för fastställandet av pensionen räknas ut på basis av de arbetsinkomster som avses i 1 mom. Slutlönen beräknas utifrån arbetsinkomsterna under högst de tio kalenderår som föregår pensionsfallet eller på motsvarande sätt de tio kalenderår som föregår tjänstgöringsförhållandets upphörande. Året för pensionsfallet beaktas som ett av dessa urvalsår, om tjänstgöringsförhållandet har upphört den sista dagen det året. I arbetsinkomsten för vart och ett av kalenderåren beaktas även de inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid som avses i 87 § i enlighet med vad som föreskrivs i 88 § 2 mom. samt de inkomster som motsvarar inkomster för återstående tid i fråga om den invalidpension som beta-

lats ut under de år som beaktas. Summan av inkomsterna divideras med det antal år som beaktats när summan räknades ut. I det antal år som utgör divisorn beaktas inte kalenderår under vilka personen varken har haft inkomster som avses i 1 mom. eller ovan avsedda inkomster som motsvarar inkomsten för återstående tid i fråga om invalidpensionen. Därefter divideras det tal som utgör kvoten med 12.

Om en tjänstgöring som avses i detta kapitel under de högst tio kalenderår som ska beaktas enligt 2 mom. varit avbruten utan lön under en sammanhängande tid på minst 30 dagar under ett kalenderår, ska det året och inkomsterna för året på ansökan lämnas obeaktade när slutlönen beräknas. Förutsättningen för att de inte ska beaktas är att orsaken till avbrottet är att militären skött en annan tjänst eller ett annat arbete än en militär tjänst eller ett militärt uppdrag eller att det är fråga om sådan tjänst- eller arbetsledighet som han eller hon har rätt till enligt lag eller tjänstekollektivavtal. Dessutom förutsätts det att det till det aktuella kalenderårets arbetsinkomster för den tiden inte har lagts till i 2 mom. avsedda inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid. Det antal år som inte beaktas kan dock utgöra högst en tredjedel av de högst tio kalenderår som avses i 2 mom.

104 §

Pensionstillväxt

En militärs pension växer med 2 procent per år av varje års pensionsgrundande arbetsinkomster. Pensionen för en tjänsteman som tjänstgör i flygaruppdrag vid försvarsmakten eller gränsbevakningsväsendet växer med 3 procent per år av varje års pensionsgrundande arbetsinkomster. Trots det som föreskrivs i 83 §, berättigar tiden från ingången av det år under vilket en militär har blivit arbetsoförmögen till slutet av den kalendermånad då militären uppnår den lägsta ålder för ålderspension som anges i 102 § 2—5 mom. till pension vid fastställandet av invalidpension. En militärs pension för återstående tid tillväxer såsom i arbete till den del återstående tid inräknas i pensionen till utgången av den månad då militären fyller 50 år och 1,5 procent per år till den del återstående tid inräknas i pensionen efter den månad som militären har fyllt 50 år. Detta moment tillämpas endast, om

- 1) militären har pensionsgrundande inkomster som i medeltal uppgår till minst 12 000 euro per år i en militär tjänst och han eller hon under de fem kalenderår som omedelbart föregår den tidpunkt då pensionsrätt uppkommer, avgångsåldern uppnås eller de i 102 § 6 mom. föreskrivna förutsättningarna uppfylls och tjänstgöringen upphör i minst tre kalenderår i en sådan tjänst har pensionsgrundande inkomster som uppgår till minst det ovannämnda beloppet, eller
- 2) invalidpension beviljas med tillämpning av 83 §.

Den pension som enligt 1 mom. har tjänats in för en militär under de år som föregår de i 103 § avsedda sista tio kalenderåren omvandlas till att motsvara de ändringar som skett i inkomstnivån. Den intjänade pensionen multipliceras med det tal som fås när slutlönen divideras med den genomsnittliga månadsinkomsten för de kalenderår som föregår de kalenderår som använts för att beräkna slutlönen. De föregående årens genomsnittliga månadsinkomst räknas ut genom att till varje års inkomster i en militär tjänst lägga de inkomster som avses i 88 § 2 mom. samt de inkomster som motsvarar inkomst för återstående tid i fråga om den invalidpension som betalats ut under dessa år. Summan av inkomsterna divideras med det antal år som beaktats och därefter med 12. När den genomsnittliga månadsinkomsten räknas ut beaktas inte de två första intjänandeåren, eller de kalenderår där inkomsterna ligger under 70 procent av den genomsnittliga inkomsten för de två föregående intjänandeår som beaktas när den genomsnittliga inkomsten räknas ut och inte heller det tredje intjänandeåret, om inkomsterna ligger under 70 procent av det andra intjänandeårets inkomster. Koefficienten fastställs med två decimalers noggrannhet. Om det inte finns några år som ska beaktas, är koefficienten 1,00.

Om tjänstgöringen upphör samma år som ålderspensionen börjar, används som inkomster för det året den slutlön som bestäms enligt 103 §. Slutlönen multipliceras med antalet kalen-

RP 16/2015 rd

dermånader från ingången av det år då pensionen börjar till slutet av den månad då tjänstgöringen upphör.

För oavlönad tid som avses i 87 § tillväxer pensionen för en militär på samma sätt som för en arbetstagare i annan än militär tjänst.

Beloppet av den i militär tjänst intjänade ålderspensionen omräknas vid tillämpning av den livslängdskoefficienten som anges i 95 § innan pensionens maximibelopp begränsas i enlighet med 105 §.

105 §

Pensionens maximibelopp

Maximibeloppet av en i detta kapitel avsedd pension för en militär får vara högst 60 procent av den i detta kapitel avsedda slutlönen. Maximibeloppet innefattar även i 87 § avsedda förmåner som beviljas i samband med militärpensionsfall. Avdraget görs på militärpensionen.

6 kap.

Ansökan om pension och beslut

106 §

Ansökan om pension

Pension ska sökas hos Keva på en blankett som fastställts för detta ändamål. Till ansökan ska fogas den utredning som behövs för att pensionsärendet ska kunna avgöras.

Om en arbetstagare har rätt till rehabilitering enligt 22 §, ska Keva utan ansökan om rehabilitering och på basis av 25 § i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension eller på basis av 55 § i samband med handläggningen av ansökan om arbetslivspension ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

Närmare bestämmelser om de blanketter och intyg som behövs för ansökan om pension utfärdas genom förordning av statsrådet.

107 §

Utredning av hälsotillståndet hos den som ansöker om invalidpension

Den som ansöker om invalidpension ska lämna ett läkarutlåtande om sitt hälsotillstånd till Keva. Utlåtandet ska innehålla en vård- eller rehabiliteringsplan. Keva kan dock godkänna också ett läkarutlåtande av annat slag eller en motsvarande utredning. Keva kan också på egen bekostnad inhämta ett läkarutlåtande, om sökanden vårdas på sjukhus eller om det finns något annat särskilt skäl till det.

Den som ansöker om invalidpension är, om Keva så bestämmer, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan låta sig undersökas hos en av Keva namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av Keva. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som Keva har tillgång till.

Keva är skyldig att ersätta kostnaderna för den undersökning som avses i 2 mom., till vilka räknas också skäliga resekostnader och ett skäligt dagtraktamente för en resa till annan ort.

108 §

Utredningar vid ansökan om arbetslivspension

Den som ansöker om arbetslivspension ska till Keva lämna in ett utlåtande av företagshälsovården som innehåller

1) en beskrivning av innehållet i den sökandes nuvarande arbete och en bedömning av hur ansträngande och slitsamt arbetet är enligt 52 § och av kravet på arbetsförmåga,

2) ett utlåtande av en företagsläkare om den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga,

3) en bedömning av den sökandes möjligheter som avses i 51 § 1 mom. 3 punkten att fortsätta i arbetet, och

4) en beskrivning av innehållet i den sökandes tidigare arbeten och en bedömning av hur ansträngande och slitsamma dessa arbeten var enligt 52 §, om en redogörelse för den sökandes arbetshistorik finns tillgänglig.

Den som ansöker om arbetslivspension ska till Keva dessutom lämna in ett utlåtande av arbetsgivaren om innehållet i den sökandes arbete.

Om ett utlåtande av företagshälsovården eller arbetsgivaren inte kan fås eller de inlämnade utlåtandena inte är tillräckliga för att avgöra pensionsärendet, kan Keva godkänna någon annan redogörelse som motsvarar dessa utlåtanden. I så fall ska den sökande till Keva lämna en sådan redogörelse för sitt hälsotillstånd, sin arbetsförmåga, tiden i arbetslivet eller innehållet i arbetet som behövs för att avgöra ansökan.

Den som ansöker om arbetslivspension är, om han eller hon åläggs därtill av Keva, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan eller för anskaffning av ett sådant utlåtande som föreskrivs i denna paragraf låta sig undersökas hos en av Keva namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av Keva. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som Keva har tillgång till.

Keva är skyldig att ersätta den som ansöker om arbetslivspension för skäligen kostnader för den undersökning som avses i 4 mom. och för eventuella resor.

109 §

Kevas sakkunnigläkare

Vid Keva ska en legitimerad läkare delta i beredningen av ärenden som gäller arbetsförmåga eller rehabilitering samt av andra ärenden som inbegriper medicinska frågor och anteckna sin motiverade bedömning i handlingarna. Kevas läkare kan anteckna sin bedömning i handlingarna utan att följa vad som i 23 § i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) bestäms om formkraven för rättsmedicinska intyg och utlåtanden.

110 §

Ansökan om pension på en arbetstagares vägnar

Om en arbetstagare på grund av ålder, skada, sjukdom eller av någon annan orsak är oförmögen att själv ansöka om pension eller att i övrigt sköta sina pensionsärenden och saknar en intressebevakare, kan en av Keva godkänd nära anhörig till arbetstagaren eller en person som huvudsakligen har skött arbetstagaren på arbetstagarens vägnar ansöka om pension och även i övrigt föra arbetstagarens talan i ärenden som gäller pension enligt denna lag.

RP 16/2015 rd

111 §

Anhängiggörande av pensionsansökan

En pensionsansökan anses vara gjord den dag den inkommit till Keva, till en pensionsanstalt som avses i arbetspensionslagarna eller till Pensionsskyddscentralen eller till ett ombud som en pensionsanstalt eller Pensionsskyddscentralen har bemyndigat för ändamålet.

112 §

Beslutsfattande och delgivning av beslut

En arbetstagares rätt till pension enligt denna lag och pensionens belopp avgörs av Keva. Keva ska avgöra pensionsansökan utan dröjsmål efter att den har fått nödvändiga utredningar. Om arbetstagaren har varit försäkrad enligt både denna lag och arbetspensionslagar för den privata sektorn, ger Keva eller en pensionsanstalt inom den privata sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 117 § en beslutssammanställning över pensionsärendet.

Keva kan meddela ett interimistiskt beslut om beviljande av pension och, när den är sista pensionsanstalt enligt 7 kap., ge en interimistisk beslutssammanställning för den tid som behandlingen av ärendet pågår tills ett slutligt beslut har meddelats i saken. Ändring i interimistiska beslut får inte sökas.

Ett beslut av Keva som grundar sig på denna lag delges genom att beslutet sänds per post till mottagaren under den adress han eller hon har uppgett eller beslutet delges maskinellt så som bestäms i lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet (13/2003). I fråga om maskinell underskrift av beslutet gäller vad som bestäms i den nämnda lagen.

113 §

Motivering av beslut

I fråga om motivering av Kevas beslut tillämpas det som föreskrivs i förvaltningslagen. Om Keva avslår förmånsansökan helt eller delvis och beslutet till centrala delar grundar sig på medicinska omständigheter, ska motiveringen till beslutet innehålla de omständigheter som i huvudsak har inverkat på bedömningen och de slutsatser som dragits utifrån dessa omständigheter.

114 §

Förhandsbeslut om pensionsrätt

Keva kan meddela förhandsbeslut om

- 1) huruvida sökanden har en anställning som omfattas av denna lag eller huruvida han eller hon under en viss tidsperiod har haft en sådan anställning,
- 2) vilken arbetstagarens ålder för ålderspension är, samt
- 3) huruvida lön eller annat vederlag som betalas till arbetstagaren är sådan pensionsgrundande arbetsinkomst som avses i 85 §.

Keva ska också på ansökan av ett medlemssamfund i Keva meddela beslut om huruvida en person har en sådan anställning som omfattas av denna lag eller huruvida personen under en viss tidsperiod har haft en sådan anställning samt huruvida den lön eller annat vederlag som betalas till arbetstagaren är sådan pensionsgrundande arbetsinkomst som avses i 85 §.

Förhandsbeslutet samt övriga förhandsuppgifter, som grundar sig på statlig anställning och gäller de omständigheter som avses i 1 mom. eller det pensionsbelopp som har tjänats in fram till lämnandet av förhandsuppgifterna, ska iakttas när pensionsbeslut meddelas den person

RP 16/2015 rd

som förhandsbeslutet eller förhandsuppgifterna gäller, förutsatt att pensionen beviljas med stöd av de bestämmelser som förhandsbeslutet eller förhandsuppgifterna grundar sig på. En förutsättning i fråga om förhandsuppgifter som lämnats är dessutom att de inte innehåller annat än obetydliga fel och att felen inte beror på den som får förhandsuppgifterna. Avvikelse från förhandsbeslutet och förhandsuppgifterna får dock ske till sökandens förmån.

115 §

Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder

Den målsatta pensionsåldern för varje åldersklass är den ålder när den förstorande effekten av den uppskovsförhöjning som beräknats utifrån denna åldersklass lägsta ålder för ålderspension är minst lika stor som livslängskoefficients förminskande effekt på ålderspensionen.

Det arbetspensionsutdrag där en uppskattning av arbetstagarens målsatta pensionsålder och av beloppet för hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern anges, skickas senast under det sjätte kalenderåret före arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension eller uppskattade lägsta ålder för ålderspension till arbetstagare som inte får partiell förtida ålderspension.

Någon uppskattning av en persons målsatta pensionsålder meddelas inte till en arbetstagare som har rätt att få ålderspension före den lägsta åldern för ålderspension eller som omfattas av en avgångsålder som det föreskrivs om i någon annan lag.

116 §

Beslut om beloppet av den teoretiska pensionen

Om en arbetstagare har arbetat i två eller flera EU- och EES-länder och arbetstagaren ansöker om folkpension, har han eller hon rätt att på begäran få ett beslut om det belopp av den teoretiska pensionen som pensionsanstalten meddelar Folkpensionsanstalten för beräkning av hans eller hennes folkpension.

7 kap.

Sista pensionsanstalt

117 §

Den sista pensionsanstaltens uppgifter

Om en arbetstagare har omfattats av pensionsskydd såväl enligt denna lag som enligt en arbetspensionslag för den privata sektorn, får arbetstagaren en beslutssammanställning över pensionsskyddet enligt de ovannämnda arbetspensionslagarna. Den pensionsanstalt som ger beslutssammanställningen (*sista pensionsanstalt*) betalar också de pensioner som avses i sammanställningen och sköter övriga uppgifter i anslutning till pensionerna. Den sista pensionsanstalten avgör och betalar dessutom pension som tjänats in på basis av oavlönad tid enligt 87 § samt en förmån som tjänats in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Om arbetstagarens arbetsinkomster under de två senaste kalenderåren varit försäkrade till det största beloppet med stöd av Finlands Banks pensionsstadga, lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006), Ålands landskapslagar eller en annan sådan pensionsförfattning vid vars verkställighet man inte iakttar arrangemanget med sista pensionsanstalt enligt 1 mom., avgör Keva pensionsärendet särskilt för sin del.

118 §

Bestämmande av sista pensionsanstalt vid arbete som omfattas av arbetspensionslagarna för den offentliga och den privata sektorn

Sista pensionsanstalt är Keva eller en pensionsanstalt för den privata sektorn.

Keva är sista pensionsanstalt, om arbetstagaren har arbetsinkomster som omfattas av denna lag till ett större belopp än sammanlagt enligt alla arbetspensionslagar för den privata sektorn under de två senaste kalenderåren.

Oberoende av arbetsinkomsternas belopp är Keva sista pensionsanstalt vid behandlingen av ett ärende som gäller ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension eller familjepension, om

1) arbetstagarens pensionsskydd enligt ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande när pensionsansökan blir anhängig har ordnats endast enligt denna lag eller arbetstagaren har bevarat sin rätt till tilläggs pensionsandel enligt de tidigare gällande lagarna lagen om kommunala pensioner (549/2003), lagen om statens pensioner (1295/2006) eller pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (261/2008) eller till en individuell eller yrkesbaserad pensionsålder enligt lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn,

2) förmånslåtarens pensionsskydd enligt ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid tidpunkten för pensionsfallet hade ordnats endast enligt denna lag eller förmånslåtarens hade bevarat sin rätt till en i 1 punkten avsedd tilläggs pensionsandel eller till en individuell eller yrkesbaserad pensionsålder.

Oberoende av arbetsinkomsternas belopp är Keva sista pensionsanstalt vid behandlingen av ett invalidpensionsärende, om arbetstagarens pensionsskydd enligt ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid tidpunkten för pensionsfallet är ordnat enligt denna lag eller arbetstagaren har bevarat sin rätt till en i 1 mom. 1 punkten avsedd tilläggs pensionsandel eller till en individuell eller yrkesbaserad pensionsålder enligt lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn, eller om det är fråga om delinvalidpension och pensionsskyddet för en arbetstagare i ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid tidpunkten för pensionsfallet är ordnat enligt denna lag.

119 §

Förhandlingsskyldighet

Om Keva i egenskap av sådan sista pensionsanstalt som avses i detta kapitel avgör rätten till invalidpension med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten och om den intjänade pensionen enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är större än 688,02 euro per månad, ska Keva före beslutet begära att den avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i 106 § i lagen om pension för arbetstagare ger en bedömning av pensionssökandens arbetsförmåga. Om Keva och arbetspensionsanstalten inom den privata sektorn då är oeniga om bedömningen av pensionssökandens arbetsförmåga, avgör båda pensionsärendet var för sig.

120 §

Keva som sista pensionsanstalt vid beviljande av ny pension

Keva är sista pensionsanstalt, om den betalar ut ålderspension, partiell förtida ålderspension, invalidpension eller arbetslivspension eller har betalat invalidpension, rehabiliteringsstöd eller rehabiliteringspenning och

1) ålderspensionstagaren beviljas ny ålderspension,

- 2) pensionen ändras till ålderspension,
- 3) den som får partiell förtida ålderspension beviljas den andra andelen om 25 procent av den partiella förtida ålderspensionen eller invalid- eller arbetslivspension,
- 4) rehabiliteringsstödtagaren ansöker om fortsättningspension,
- 5) den som lyft invalidpension eller rehabiliteringsstöd eller rehabiliteringspenning beviljas ny pension på tidigare grunder, eller
- 6) familjepension söks efter en förmånslåtare som lyft pension.

121 §

Närmare bestämmelser om sista pensionsanstalt och möjlighet till överenskommelse

Närmare bestämmelser om hur den sista pensionsanstalten som avses i 117—120 § bestäms och dess uppgifter utfärdas genom förordning av statsrådet. Genom förordning av statsrådet föreskrivs det också närmare om hur granskningstiden för arbetsinkomsterna under de två sista kalenderåren bestäms enligt 118 § 1 mom. Genom förordning av statsrådet kan det också föreskrivas om en kortare granskningstid för arbetsinkomsterna än de två sista kalenderåren, om det finns arbetsinkomster för en kortare granskningstid än två år.

Om det är oklart vilken pensionsanstalt som enligt detta kapitel och enligt den förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av 1 mom. är behörig att handlägga pensionsansökan, avgörs ärendet på pensionsanstaltens begäran av Pensionsskyddscentralen. Ändring får inte sökas särskilt i Pensionsskyddscentralens beslut i ett sådant ärende.

Om det med avseende på behandlingen av ett pensionsärende är ändamålsenligt, kan pensionsanstalterna i enskilda fall komma överens om att arrangemanget med sista pensionsanstalt iaktas i en situation där det inte ska iaktas enligt lagens bestämmelser eller att sista pensionsanstaltens uppgifter sköts av en annan pensionsanstalt än den sista pensionsanstalt som bestäms på grundval av lagen eller att arrangemanget med sista pensionsanstalt inte ska iaktas i pensionsärendet. Pensionssökanden ska då underrättas om vilken pensionsanstalt som sköter hans eller hennes pensionsärende.

122 §

Den sista pensionsanstaltens kostnader

Om Keva är sista pensionsanstalt och om den i egenskap av sista pensionsanstalt har betalat ut pensioner enligt andra arbetspensionslagar eller om en annan pensionsanstalt i egenskap av sista pensionsanstalt eller Keva i egenskap av sista pensionsanstalt har betalat ut pensioner på basis av en anställning som omfattas av denna lag hos någon annan än ett medlemssamfund i Keva, ska Keva ta ut dessa pensionskostnader med ränta hos den andra pensionsanstalten, staten, Kyrkans centralfond eller Folkpensionsanstalten eller gottgöra den andra pensionsanstalten, staten, Kyrkans centralfond eller Folkpensionsanstalten för dessa senast under det kalenderår som följer på utbetalningsåret.

Gottgörelsen och betalningen med ränta samt eventuellt förskott på den bestäms på framställning av Pensionsskyddscentralen och i enlighet med de kostnadsfördelningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställer, på det sätt som föreskrivs i 183 § i lagen om pension för arbetstagare.

8 kap.

Utbetalning av pension, dröjsmålshöjning och återkrav

123 §

Utbetalning av pension

En pension enligt denna lag betalas till den pensionstagare som har beviljats pensionen, om inte något annat föreskrivs i detta kapitel.

Pensionen utbetalas månatligen den dag som Keva har bestämt genom det penninginstitut som pensionstagaren uppgivit och som är verksam i Finland. Pensionen kan även betalas till pensionstagarens konto utomlands.

Till en person som ansökt om pension kan det i fall att avgörandet av pensionsärendet fördröjs av en orsak som inte beror på honom eller henne på ansökan betalas förskott på pensionen. Betalningen av förskott kan bindas vid villkor att sökanden ska överföra sin rätt till honom eller henne eventuellt tillkommande prestationer på Keva till den del nämnda betalningar motsvarar förskottet.

124 §

Inledande, upphörande, avbrytande och indragning av utbetalning

Pension betalas från ingången av kalendermånaden efter den då rätten till pension uppkommit, om inte något annat följer av bestämmelserna i 3 kap. Pension enligt denna lag betalas dock inte för den tid då arbetstagaren har rätt att få i lag, kollektivavtal eller arbetsavtal angiven lön eller motsvarande ersättning under uppsägningstiden eller då arbetstagaren på basis av något annat avtal eller arrangemang av sin arbetsgivare får en ekonomisk förmån som kan periodiseras på basis av arbetstagarens stabiliserade lön, exklusive av arbetsgivaren anordnad eller anskaffad utbildning. Pension betalas till utgången av den kalendermånad då rätten till pension har upphört.

Om Keva har skäl att misstänka att pensionstagaren inte längre uppfyller villkoren för erhållande av pension, kan den avbryta utbetalningen av pensionen. En förutsättning är att Keva har begärt en utredning av pensionstagaren om omständigheter i anslutning till pensionens belopp eller pensionsrätten, men pensionstagaren inte företer någon sådan utredning inom en skälig tid som pensionsanstalten sätter ut. Utbetalningen av pension avbryts eller det belopp som betalas ut sänks från ingången av den kalendermånad som följer närmast på den under vilken orsaken till avbrottet eller sänkningen uppkommit.

Om någon utredning om pensionstagarens död inte kan läggas fram, men det är sannolikt att han eller hon har avlidit genom drunkning, genom någon annan olycka eller av någon annan därmed jämförbar orsak, kan pensionsanstalten dra in pensionen från den dag då pensionstagaren försvunnit.

125 §

Pension som engångsbelopp

Om beloppet av en ålderspension, familjepension eller full invalidpension före avdraget för en primär förmån enligt 96 § understiger 20 euro per månad, kan Keva betala ut pensionen som ett engångsbelopp. Engångsbeloppet beräknas enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda grunder som avses i 114 § 6 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

Om beloppet av den pension som avses i 1 mom. är minst 20 euro, men högst 50 euro per månad, kan Keva betala ut pensionen som ett engångsbelopp, om pensionstagaren har under-

RP 16/2015 rd

rättats om att pensionen betalas ut som ett engångsbelopp och om pensionstagaren inte har motsatt sig detta inom en skälig tid som pensionsanstalten anger.

Engångsbeloppet av invalidpension som beviljats tills vidare innehåller även den ålderspension som ska beviljas efter invalidpensionen.

När invalidpension betalas som ett engångsbelopp, betalas den retroaktiva pensionen inte till sjukförsäkringsfonden.

När pension betalas enligt arrangemanget med sista pensionsanstalt med en beslutssammansättning som avses i 117 §, avses med det pensionsbelopp som åsyftas i 1 och 2 mom. det sammanlagda beloppet av de pensioner som ingår i beslutssammansättningen.

126 §

Dröjsmålsförhöjning

Om utbetalningen av pension som avses i denna lag försenas, ska Keva betala den försenade pensionen förhöjd för dröjsmålstiden. Förhöjningen per år följer den räntesats som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). Skyldigheten att betala pensionen förhöjd gäller även sådana pensioner som pensionsanstalten betalar i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 117 §.

Skyldigheten att betala pensionen förhöjd enligt 1 mom. gäller inte den del av pensionen som betalas ut till en annan försäkrings- eller pensionsanstalt som bedriver lagstadgad försäkringsverksamhet eller till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa på grund av dessas regressanspråk.

Dröjsmålsförhöjning som understiger 5,39 euro betalas inte.

127 §

Bestämning av dröjsmålsförhöjningen

Förhöjning av pension räknas ut för varje dag av dröjsmålstiden, dock inte för tiden innan tre månader förflutit från utgången av den kalendermånad då arbetstagaren hos Keva framställt sina anspråk samt en sådan utredning om pensionens grund som skäligen kan krävas av honom eller henne med beaktande även av Kevas möjligheter att inhämta utredning. Dröjsmålsförhöjningen räknas från förfallodagen för en sådan pensionspost som senare ska betalas med stöd av samma beslut.

Om ändring har sökts i Kevas beslut, kan besvärinstansen bestämma att förhöjningen beräknas från en senare tidpunkt. Förutsättningen är att Keva visar att det under tiden för sökande av ändring har inträffat en väsentlig förändring i pensionstagarens omständigheter.

Om utbetalningen av pension försenas av en omständighet som beror på pensionstagaren, är Keva inte skyldig att betala pensionen förhöjd för längre tid än från den dag då pensionsanstalten har fått kännedom om att hindret inte längre föreligger.

Om utbetalningen av pensionen fördröjs till följd av en bestämmelse i lag eller avbrott i betalningsförmedlingen eller något annat liknande allmänt hinder, är Keva inte skyldig att betala pensionen förhöjd för den dröjsmålstid som ett sådant hinder orsakat.

128 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren eller sjukkassan

Om Keva har beviljat en arbetstagare invalidpension eller arbetslivspension retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat arbetstagaren lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid. Den kompletteringsdagpenning som betalas av en sjukkassa som avses i lagen om

RP 16/2015 rd

försäkringskassor motsvarar lön som arbetsgivaren betalar, och pensionen betalas på ansökan till sjukkassan på samma sätt som till arbetsgivaren.

Om arbetsgivaren betalar lön till en arbetstagare för samma tid som den för vilken arbetstagen får rehabiliteringspenning eller invalidpension och till pensionen hörande rehabiliteringstillägg, iakttas vid betalning av rehabiliteringspenningen eller invalidpensionen och dess rehabiliteringstillägg samma förfarande som i 1 mom. bestäms för betalning av invalidpension.

Om en arbetstagare i stället för invalidpension har beviljats ålderspension retroaktivt på det sätt som avses i 49 § 3 mom. från ingången av månaden efter den då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid med arbetsoförmåga på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Om Keva har beviljat en arbetstagare invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension i de fall som avses i 3 mom. retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för uppsägningstid i stället för lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Pensionen, rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget betalas inte till arbetsgivaren eller sjukkassan till den del betalning med stöd av 129 § ska ske till sjukförsäkringsfonden och inte heller när arbetsgivaren eller sjukkassan med stöd av någon annan lag har fått ersättning för lön som de betalat.

Vad som i 3 mom. föreskrivs om betalning av retroaktiv ålderspension till arbetsgivaren som ersättning för den lön för sjukdomstid som betalats för samma tid, tillämpas också om arbetstagen beviljas ålderspension i stället för arbetslivspension på det sätt som avses i 59 §.

129 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till sjukförsäkringsfonden

Om en arbetstagare har fått dagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen för samma tid som den för vilken han eller hon beviljas ålderspension, betalas ålderspensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den sjukdagpenning som har betalats för samma tid.

Om full invalidpension beviljas retroaktivt efter den primärtid som avses i 38 § 1 mom. och det för samma tid har betalats dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, betalas invalidpensionen till sjukförsäkringsfonden till den del pensionen motsvarar beloppet av den dagpenning eller partiella sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen som har betalats för samma tid.

Om rehabiliteringspenning eller rehabiliteringstillägg beviljas retroaktivt för samma tid för vilken dagpenning enligt sjukförsäkringslagen har betalats till arbetstagen, betalas rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget till sjukförsäkringsfonden till den del deras belopp motsvarar dagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen som betalats för samma tid.

130 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Om en arbetstagare har fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för samma tid för vilken han eller hon beviljas annan pension än partiell förtida ålderspension retroaktivt, ska Keva på yrkande av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den arbetslöshetsdagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som har betalats för samma tid.

RP 16/2015 rd

Om en arbetstagare tillfälligt har fått av Folkpensionsanstalten utbetalad garantipension enligt 20 § 2 mom. i lagen om garantipension (703/2010) eller pension enligt 72 § i folkpensionslagen eller ovan nämnda pension och bostadsbidrag enligt 8 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) för samma tid för vilken arbetstagaren med anledning av ändringssökande beviljas pension enligt denna lag retroaktivt, ska Keva betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten på dess yrkande till den del pensionen motsvarar beloppet av den förmån som Folkpensionsanstalten betalat till ett för stort belopp för samma tid.

Keva betalar på yrkande av Folkpensionsanstalten en pension som Keva beviljat retroaktivt till Folkpensionsanstalten på det sätt som avses i 2 mom. även då Keva fortsätter att betala ut rehabiliteringsstöd som beviljats med anledning av ändringssökande, beviljar förmånstagaren familjepension enligt denna lag, i enlighet med 148 § rättar ett tidigare beslut, i övrigt justerar beloppet av en beviljad pension eller, efter ett beslut om rättelse, beviljar fortsatt rehabiliteringsstöd.

Pension betalas dock inte till Folkpensionsanstalten för att ersätta bostadsbidrag som betalats till ett för stort belopp, om inte retroaktiv pension samtidigt betalas för att ersätta den pension som Folkpensionsanstalten har betalat till ett för stort belopp.

Om en arbetstagare har fått studiepenning eller bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994) för den tid för vilken han eller hon retroaktivt beviljas annan pension än delinvalidpension, ska Keva på yrkande av Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av det studiestöd som har betalats för samma tid.

131 §

Betalning av pension till kommunen eller ett organ enligt socialvårdslagen

Om en arbetstagare har fått utkomststöd enligt 23 § i lagen om utkomststöd (1412/1997) i förskott, ska Keva till det organ som avses i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen (710/1982) på dess yrkande betala den retroaktivt beviljade pensionen till den del pensionen till sitt belopp motsvarar det förskott som har betalats på utkomststödet.

Om en kommun eller samkommun har ordnat vård eller omvårdnad på institution eller familjevård för en pensionsberättigad, ska Keva på yrkande av kommunen eller samkommunen till kommunen eller samkommunen betala pensionen för tiden i vård eller omvårdnad på institution eller i familjevård, för att användas på det sätt som föreskrivs i 14 § i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992).

132 §

Tiden för framställande av regressanspråk

I de fall som avses i 128—131 § betalas pensionen till arbetsgivaren, sjukkassan, sjukförsäkringsfonden, Folkpensionsanstalten, arbetslöshetskassan, kommunen, samkommunen eller ett organ som avses i socialvårdslagen endast under förutsättning att anspråket på betalning har framställts hos Keva minst två veckor före den dag då pensionen ska betalas ut.

133 §

Betalning av pension till ett organ enligt socialvårdslagen på basis av samtycke

Keva kan med pensionstagarens samtycke besluta att pension enligt denna lag ska betalas till ett i 6 § 1 mom. i socialvårdslagen avsett organ i den kommun där pensionstagaren är bosatt för att användas till omvårdnad av pensionstagaren och av en sådan person vars uppehälle pensionstagaren enligt 2 § i lagen om utkomststöd är skyldig att dra försorg om. Detta förut-

RP 16/2015 rd

sätter att betalning av pensionen till pensionstagaren själv inte kan anses ändamålsenligt på grund av hans eller hennes livsstil, sjukdom eller någon annan särskild orsak och en intressebevakare inte har förordnats för honom eller henne.

En framställning om betalning av en förmån till ett organ som avses i 1 mom. kan göras av pensionstagaren, dennas make, någon annan anhörig, den som huvudsakligen sköter honom eller henne eller vederbörande organ i kommunen.

Pension får inte i strid med pensionstagarens samtycke användas för något annat ändamål än för omvårdnaden under den månad för vilken pensionen utbetalats.

134 §

Ordningen för utbetalning av pension

Om pension ska betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

- 1) till sjukförsäkringsfonden enligt 129 §,
- 2) som obetalda försäkringsavgifter till pensionsanstalten enligt 120 § 1 mom. i lagen om pension för företagare (1272/2006) eller till Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt enligt 28 § i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006),
- 3) till pensionsanstalten som återkrav av pension som betalats utan grund enligt 137 §,
- 4) till arbetsgivaren eller sjukkassan enligt 128 §,
- 5) till en arbetslöshetskassa eller Folkpensionsanstalten enligt 130 § 1 mom.,
- 6) till Folkpensionsanstalten enligt 130 § 2 eller 3 mom.,
- 7) till ett organ som avses i socialvårdslagen enligt 131 § 1 mom.,
- 8) till en kommun eller en samkommun enligt 131 § 2 mom.,
- 9) till Folkpensionsanstalten enligt 130 § 5 mom.,
- 10) en betalning utan grund av pension till en anstalt i ett EU- och EES-land enligt artikel 72.2 i EU:s tillämpningsförordning om social trygghet,
- 11) till en utsökningsmyndighet enligt 4 kap. 2 § i utsökningsbalken (705/2007),
- 12) en betalning utan grund av annan förmån än pension till en anstalt i ett EU- och EES-land enligt artikel 72.1 och 72.3 i EU:s tillämpningsförordning om social trygghet,
- 13) en betalning utan grund av pension och annan förmån till en anstalt i ett land som ingått en överenskommelse om social trygghet enligt bestämmelserna i överenskommelserna om social trygghet, samt
- 14) till ett organ som avses i socialvårdslagen enligt 133 §.

135 §

Överföring eller pantsättning av pension

En pension enligt denna lag får inte överföras på någon annan person. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt.

Kostnadsersättning som betalas enligt denna lag får inte mätas ut.

136 §

Preskription av pension

Rätten att få pension preskriberas fem år efter den dag då pensionen borde ha betalats ut, om inte preskriptionen har avbrutits innan dess. Från avbrytandet av preskriptionen börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 och 11 § i

RP 16/2015 rd

lagen om preskription av skulder (728/2003). Preskriptionstiden kan förlängas på det sätt som anges i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder.

137 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Om pension har betalats till ett större belopp än vad mottagaren har rätt till, ska den pension som betalats utan grund återkrävas.

Keva kan helt eller delvis avstå från att återkräva en pension som betalats utan grund, om detta anses skäligt och betalningen av pensionen inte kan anses ha berott på pensionstagarens eller dennas företrädares svikliga förfarande. Keva kan avstå från att återkräva en pension som betalats utan grund även när det belopp som ska återkrävas är ringa.

Till den del Keva i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 7 kap. i denna lag utan grund har betalat pensioner eller förmåner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn, fattas återkravsbeslutet av den behöriga pensionsanstalten enligt vad som föreskrivs i den lag som gäller den. Keva ska dock ge en beslutssammanställning över de pensioner eller förmåner som återkrävs samt återkräva beloppet.

Beslut om återkrav av en pension som betalats utan grund ska fattas inom fem år räknat från den dag då pensionen betalades ut. En fordran som fastställts genom beslut om återkrav preskriberas fem år efter det att beslutet meddelades, om inte preskriptionen har avbrutits innan dess. Preskriptionen av en fordran som fastställts genom beslut om återkrav avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 och 11 § i lagen om preskription av skulder. Från avbrytandet av preskriptionstiden börjar en ny fem år lång preskriptionstid. Preskriptionstiden på fem år kan förlängas på det sätt som anges i 11 § 3 mom. i lagen om preskription av skulder.

138 §

Kvittning av pension som betalats utan grund

Keva kan också återkräva pension som den betalat utan grund genom kvittning mot framtida pensionsposter. Från den pensionspost som i varje enskilt fall ska betalas ut får dock inte utan pensionstagarens samtycke dras av mer än en sjättedel av den del av pensionsposten som återstår efter det att förskott på skatt enligt lagen om förskottsuppbörd (1118/1996) innehållits på pensionsposten.

Om Keva i egenskap av sista pensionsanstalt genomför återkravet genom kvittning, ska såsom den pensionspost som avses i 1 mom. betraktas det sammanlagda beloppet av de pensionsposter som Keva i egenskap av sista pensionsanstalt ska betala.

9 kap.

Ändringssökande

139 §

Sökande av ändring

I ett beslut som Keva har meddelat med stöd av denna lag får en part söka ändring genom besvär hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden så som föreskrivs i denna lag och i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Bestämmelser om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och nämndens medlemmar finns i lagen om besvärsnämnden för arbetspensionsärenden (677/2005).

RP 16/2015 rd

En part får genom besvär söka ändring hos försäkringsdomstolen i ett beslut som besvärsnämnden för arbetspensionsärenden meddelat i ett besvärsskrift på det sätt som föreskrivs i denna lag och i förvaltningsprocesslagen. Bestämmelser om försäkringsdomstolen och dess ledamöter finns i lagen om försäkringsdomstolen (132/2003).

Parten ska inom tiden för sökande av ändring till Keva lämna en besvärsskrift om det beslut som Keva fattat och det beslut som besvärsnämnden för arbetspensionsärenden fattat.

140 §

Besvär över arbetstagarens pensionsavgift

En arbetstagare kan begära omprövning av en pensionsavgift som arbetsgivaren tar ut av honom eller henne med stöd av 168 §. I ett beslut som Keva fattat med anledning av begäran om omprövning söks ändring på det sätt som föreskrivs i 139 §. Omprövning ska begäras senast inom fem år från ingången av året efter förfallodagen för den slutliga avgiften.

141 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som Keva gett i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 117 § tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslutet. Om Kevas beslut ingår i en beslutssammanställning som en arbetspensionsanstalt inom den privata sektorn gett i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring och behandlas besvärsskriften enligt vad som föreskrivs i arbetspensionslagarna för den privata sektorn. I sådana fall ska arbetspensionsanstalten inom den privata sektorn begära utlåtande om besvärerna av Keva till den del besvärerna gäller pensionsskydd enligt denna lag. Utlåtande begärs inte om besvärerna enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

142 §

Tid för sökande av ändring

Tiden för sökande av ändring är 30 dagar från den dag då parten fick del av Kevas eller besvärsnämnden för arbetspensionsärendens beslut. Om inte något annat visas i samband med sökandet av ändring, anses en part ha fått del av ett postat beslut den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades under den adress han eller hon uppgett. På elektronisk delgivning av beslut tillämpas lagen om elektronisk kommunikation i myndigheternas verksamhet.

143 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

Keva undersöker om den själv kan rätta sitt beslut. Om Keva till alla delar godkänner de yrkanden som framställts i besvär som lämnats in till den, ska den meddela ett rättelsebeslut i ärendet. Ändring i rättelsebeslutet får sökas på det sätt som föreskrivs i detta kapitel.

Om Keva endast delvis rättar sitt tidigare beslut, ska den meddela ett interimistiskt beslut i ärendet. Ändring i interimistiska beslut får inte sökas.

144 §

Rättelse av beslutssammanställning i samband med sökande av ändring

En besvärsskrift som gäller en beslutssammanställning som Keva gett i egenskap av sista pensionsanstalt ska lämnas till Keva inom den tidsfrist som anges i 142 §. Keva ska begära utlåtande om besvären av en arbetspensionsanstalt inom den privata sektorn till den del som besvären gäller pensionsskydd som sköts av den. Om överklagandet av en beslutssammanställning gäller enbart bedömning av arbetsförmågan, begärs utlåtande endast om det är fråga om en situation som avses i 119 §.

Om samtliga pensionsanstalter vilkas beslut besvären gäller godkänner ändringssökandens yrkanden, ger Keva en ny, rättad beslutssammanställning. I en på detta sätt rättad beslutssammanställning får ändring sökas på det sätt som föreskrivs i detta kapitel.

Om besvären över beslutssammanställningen gäller enbart bedömning av arbetsförmågan och om Keva i egenskap av sista pensionsanstalt godkänner de yrkanden som framförts i den besvärsskrift som tillställts den, ska den ge en ny, rättad beslutssammanställning. Om det är fråga om en situation som avses i 119 § och om arbetspensionsanstalten inom den privata sektorn inte godkänner ändringssökandens yrkanden, ska Keva hänskjuta besvären till den del de gäller beslut av arbetspensionsanstalten inom den privata sektorn till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden, och i fråga om besvären iakttas det förfarande som föreskrivs i 9 kap. i lagen om pension för arbetstagare.

När ett ärende som gäller besvär över en beslutssammanställning behandlas i besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen eller när det är fråga om att till förmån för pensionstagaren undanröja eller rätta en beslutssammanställning som vunnit laga kraft ska denna lag tillämpas, om inte något annat föreskrivs i lagen om försäkringsdomstolen.

145 §

Överföring av besvär till besvärinstans

Om Keva inte godkänner ändringssökandens yrkanden till alla delar, ska Keva inom 30 dagar från besvärstidens utgång sända besvärsskriften och sitt utlåtande om besvären till besvärsnämnden för arbetspensionsärenden. Om besvären gäller ett beslut som meddelats av besvärsnämnden för arbetspensionsärenden, ska Keva sända besvärsskriften och sitt utlåtande till försäkringsdomstolen inom den nämnda tiden.

Om Keva godkänner de yrkanden som framställts i besvärsskriften helt eller delvis efter det att besvärsskriften har lämnats in till besvärinstansen, kan Keva meddela ett interimistiskt beslut i ärendet. Besvärinstansen ska utan dröjsmål underrättas om det interimistiska beslutet. Ändring i interimistiska beslut får inte sökas.

Keva kan avvika från den tidsfrist som avses i 1 mom., om inhämtandet av tilläggsutredning som krävs med anledning av besvären förutsätter detta. Ändringssökanden ska då utan dröjsmål underrättas om att tilläggsutredning inhämtas. Besvärsskriften och utlåtandet ska dock tillställas den behöriga besvärinstansen inom 60 dagar från besvärstidens utgång.

Om Keva i egenskap av sista pensionsanstalt har gett en beslutssammanställning och begärt ett i 144 § 1 mom. avsett utlåtande av en arbetspensionsanstalt inom den offentliga sektorn och om Keva inte rättar sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, ska Keva inom 60 dagar från besvärstidens utgång tillställa den besvärinstans som avses i 1 mom. besvärsskriften samt de utlåtanden som givits med anledning av den.

RP 16/2015 rd

146 §

Besvär som kommit in efter tiden för sökande av ändring

Om besvär som anförs hos besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen har kommit till Keva, besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen efter utgången av den tid som anges i 142 §, kan besvären ändå tas upp till prövning, om det har funnits vägande skäl till förseningen.

147 §

Verkställighet av beslut

Kevas beslut ska, trots att ändring har sökts, iakttas till dess ärendet har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut.

Ett lagakraftvunnet beslut av Keva och besvärsnämnden för arbetspensionsärenden får verkställas såsom en lagakraftvunnen dom i tvistemål.

148 §

Rättelse av ett lagakraftvunnet beslut på basis av ny utredning

Keva ska pröva ett ärende som avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut på nytt, om nya upplysningar framkommer i ärendet. Keva kan då trots det tidigare lagakraftvunna beslutet bevilja en förvägrad pension eller justera en redan beviljad pension till ett större belopp. Även besvärsnämnden för arbetspensionsärenden och försäkringsdomstolen kan tillämpa motsvarande förfarande när de behandlar ärenden som gäller ändringssökande. Ändring i ett sådant beslut får sökas på det sätt som föreskrivs i detta kapitel.

149 §

Undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut

Om ett lagakraftvunnet beslut som Keva meddelat med stöd av denna lag grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan besvärsnämnden för arbetspensionsärenden på yrkande av parten eller Keva undanröja beslutet och förordna ny behandling av ärendet. Besvärsnämnden för arbetspensionsärenden ska ge parterna tillfälle att bli hörda innan ärendet avgörs. Ett beslut av besvärsnämnden får inte överklagas genom besvär.

Om ett lagakraftvunnet beslut som besvärsnämnden för arbetspensionsärenden eller försäkringsdomstolen meddelat med stöd av denna lag grundar sig på oriktig eller bristfällig utredning eller är uppenbart lagstridigt, kan försäkringsdomstolen på yrkande av parten eller Keva undanröja beslutet och förordna ny behandling av ärendet. Försäkringsdomstolen ska bereda parterna tillfälle att bli hörda innan ärendet avgörs.

Om Keva yrkar att ett beslut ska undanröjas, kan den ställa in utbetalningen av pensionen eller betala denna enligt sitt yrkande till dess ärendet har avgjorts på nytt.

Ansökan om att ett beslut ska undanröjas ska lämnas in inom fem år från det att beslutet vann laga kraft. Av synnerligen vägande skäl kan ett beslut undanröjas även på ansökan som gjorts efter utgången av den föreskrivna tiden.

Delgivning av det hörande som avses i 1 och 2 mom. ska ske på det sätt som bestäms i 59 § i förvaltningslagen (434/2003).

150 §

Nytt avgörande av ett ärende med anledning av retroaktivt beviljad primär förmån eller annan pension

Om pensionstagaren retroaktivt, efter det att beslutet har meddelats, har beviljats en primär förmån eller en pension som avses i 96 och 97 § eller sådan pension som avses i 75 § 3 mom., kan Keva utan undanröjande av beslutet eller samtycke av part avgöra ärendet på nytt.

10 kap.

Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter

151 §

Kevas rätt att få uppgifter för att avgöra ett ärende och verkställa lagstadgade uppgifter

Keva och en besvärsinstans enligt denna lag har rätt att trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter

1) av en arbetsgivare, en försäkrings- och pensionsanstalt som verkställer lagstadgad försäkring och av myndigheter och andra som omfattas av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999, offentlighetslagen) få de uppgifter som är nödvändiga för att ordna pensionsskydd och avgöra ett anhängigt pensions- eller förmånsärende eller som i övrigt är nödvändiga vid verkställigheten av uppgifter som föreskrivs i denna lag, i EU:s grundförordning om social trygghet eller EU:s tillämpningsförordning om social trygghet eller i en överenskommelse om social trygghet,

2) av läkare och andra yrkesutbildade personer som avses i lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården och av sådana verksamhetsenheter för hälso- och sjukvården som avses i 2 § 4 punkten i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) samt av den som verkställer rehabilitering och av andra verksamhetsenheter för hälso- och sjukvården, socialserviceproducenter eller vårdinrättningar på begäran få av dessa uppgjorda utlåtanden och övriga för fullgörandet av de skyldigheter som avses i 1 punkten nödvändiga uppgifter ur pensionssökandes journalhandlingar samt om hans eller hennes rehabilitering, hälsotillstånd, vård och arbetsförmåga, om inte sökanden själv lämnar dessa uppgifter.

Keva har rätt att trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter av en pensionsanstalt som sköter pensionsskyddet enligt en annan pensionslag få nödvändiga uppgifter om pensionsskyddet enligt arbetspensionslagarna för att kunna lämna uppgifter som motsvarar pensionsutdraget enligt 75 § i lagen om pension för arbetstagare och för förhandsrådgivning i arbetspensionsfrågor. Keva har rätt att få motsvarande uppgifter också av Pensionsskyddscentralen.

De uppgifter som avses i denna paragraf får sökas via en teknisk anslutning utan samtycke av den vars intressen sekretessen är avsedd att skydda.

152 §

Pensionstagarens utredning om omständigheter i anslutning till pensionens belopp och pensionsrätten

Oberoende av pensionstagarens anmälningsskyldighet kan Keva kräva en utredning av pensionstagaren om omständigheter som påverkar pensionsbeloppet och pensionsrätten, om det finns skäl att misstänka att förändringar har skett i dessa omständigheter.

153 §

En offentlig arbetsgivares skyldighet att lämna uppgifter

En offentlig arbetsgivare är skyldig att åtminstone en gång i kvartalet på det sätt som Keva bestämmer meddela Keva namn, personbeteckning, datum för inledande och avslutande av tjänste- och arbetsavtalsförhållanden och i 4 § 2 mom. avsedda avtal och förtroendeuppdrag, uppgifter om löner och arvoden samt uppgifter om tjänstgöringstider och avbrott i fråga om personer som omfattas av denna lag. Dessutom är en offentlig arbetsgivare skyldig att lämna Keva uppgifter om löner och arvoden för de ovannämnda anställningar som fortgår vid kalenderårets slut samt övriga uppgifter som gäller personernas pensionsrätt och medlemssamfundens betalningsskyldighet. Om en offentlig arbetsgivare underlåter att meddela Keva de ovan avsedda uppgifterna eller meddelar dem senare än vad som förutsätts i de föreskrifter som utfärdats med stöd av 5 mom., kan det bestämmas att betalningsandelen enligt 19 § i lagen om Keva (/), 2 § i lagen om finansiering av statens pensionskydd och om statliga arbetsgivares pensionsavgift (/), 2 § i lagen om finansiering av evangelisk-lutherska kyrkans pensionskydd (/) och 1 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) ska betalas förhöjd till ett skäligt belopp, dock till högst det dubbla beloppet.

Utöver det som bestäms i 11 mom. är en offentlig arbetsgivare skyldig att på begäran lämna Keva och en besvärinstans som avses i denna lag alla de uppgifter om en arbetstagares arbete och förhållanden i arbetet samt övriga motsvarande uppgifter som kan erhållas av arbetsgivarna och som är nödvändiga för ordnandet av pensionskyddet och för avgörandet av ett anhängigt pensionsärende eller i övrigt är nödvändiga vid verkställigheten av uppgifter enligt denna lag.

När en arbetsgivare ombeds att lämna uppgifter som behövs för behandlingen av arbetstagarens pensions- eller rehabiliteringsärende, får till arbetsgivaren utan arbetstagarens samtycke lämnas endast de sekretessbelagda uppgifter om arbetstagaren som är nödvändiga för att specificera vilka uppgifter som behövs vid beslutsfattandet i de nämnda ärendena.

Keva har rätt att i en offentlig arbetsgivares handlingar granska riktigheten av de uppgifter som avses i 1 och 2 mom.

Keva för register över de uppgifter som den får med stöd av denna paragraf och 151 § och som påverkar rätten till pension för personer som omfattas av denna lag. Keva har rätt att utfärda föreskrifter för en offentlig arbetsgivare om när och i vilken form uppgifter ska lämnas till pensionsanstalten.

154 §

Avgiftsfria uppgifter

Keva och en besvärinstans enligt denna lag har rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som de enligt denna lag har rätt att få. Om uppgifterna behövs i en viss form och detta förorsakar den som lämnar ut uppgifterna betydande merkostnader, ska kostnaderna dock ersättas.

155 §

Arbetstagarnas och de pensionssökandes rätt att få uppgifter

Keva ska på arbetstagarens begäran till honom eller henne lämna ut de uppgifter som Keva har om arbetstagarens rätt till pension. I fråga om en parts rätt att få information, rätt att ta del av en handling som gäller parten själv samt rätt att kontrollera de uppgifter om sig själv som införts i ett register gäller i övrigt offentlighetslagen och personuppgiftslagen (523/1999).

RP 16/2015 rd

Keva ska genom en pensionsansökningsblankett eller på annat motsvarande sätt på förhand informera en pensionssökande om varifrån uppgifter om honom eller henne kan inhämtas och vart uppgifterna i regel kan lämnas ut.

156 §

En offentlig arbetsgivarens rätt att få uppgifter

Keva har rätt att, trots den sekretess som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, till en offentlig arbetsgivare lämna nödvändiga uppgifter för ekonomiförvaltning och kontroll av pensionsavgiften om en förmån enligt denna lag som beviljats en pensionstagare och om förmånens belopp. Keva har också rätt att meddela den arbetsgivare från vars tjänst en person avgår med pension den beviljade pensionens slag samt tidpunkten för pensionens början och slut för arbetsgivarens personaladministrativa arrangemang.

157 §

Utlämnande av uppgifter till myndigheterna

Utöver det som bestäms i offentlighetslagen har Keva rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter som grundar sig på verkställigheten av denna lag enligt följande:

1) till en behörig myndighet och ett behörigt organ får lämnas ut de uppgifter som är nödvändiga för verkställigheten av åligganden enligt EU:s grundförordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet, samt

2) till Skatteförvaltningen får lämnas ut de uppgifter som är nödvändiga för uppfyllandet av övervakningsskyldigheten enligt lagen om förskottsuppbörd, om det finns skäl att misstänka att arbetsgivaren inte har fullgjort sin förskottsinnehållningsskyldighet.

158 §

Utlämnande av uppgifter för utredning av brott och missbruk

Trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter har Keva för utredande av brott och missbruk rätt att lämna ut på verkställigheten av denna lag baserade uppgifter till ett ministerium, Skatteförvaltningen och sådana anstalter eller sammanlutningar som sköter det lagstadgade socialskyddssystemet och som administrerar socialskyddsförmåner som påverkas av en pension enligt denna lag.

Följande uppgifter kan lämnas ut i fråga om personer som får eller har fått pension enligt denna lag:

- 1) personbeteckning och andra identifieringsuppgifter,
- 2) uppgifter om utbetalda pensioner,
- 3) uppgifter om arbetsgivaren, samt
- 4) övriga därmed jämförbara uppgifter som är nödvändiga för samkörning av personuppgifter och andra tillsynsåtgärder av engångsnatur som utförs för att utreda brott och missbruk som riktar sig mot den sociala tryggheten.

Keva har i 1 mom. avsedd rätt att även till polis- och åklagarmyndigheterna lämna ut uppgifter som nämns i 2 mom. till den del dessa är nödvändiga för utredande av brott och väckande av åtal.

I situationer som avses i denna paragraf får dock inte lämnas ut uppgifter om en arbetstagarers hälsotillstånd och inte heller uppgifter som avser att beskriva grunderna för en persons behov av socialvård.

159 §

Utlämnande av uppgifter för frivilligt grupptilläggs-pensionsskydd

Utöver det som bestäms i offentlighetslagen har Keva rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse lämna ut arbetstagarnas namn- och adressuppgifter, personbeteckningar, uppgifter om pensionernas belopp och de faktorer som påverkar pensionens belopp samt övriga nödvändiga uppgifter för ändamål som nämns nedan

1) för den löpande skötseln av frivilligt grupptilläggs-pensionsskydd i anslutning till pensionsskydd enligt denna lag,

2) för avtalande om villkoren för nytt grupptilläggs-pensionsskydd, om det tidigare tilläggs-pensionsskyddet avslutas på arbetsgivarens initiativ och ersätts med motsvarande nytt tilläggs-pensionsskydd; den som ger den nya tilläggs-pensionsförsäkringen ska härvid förete Keva en utredning om att det nya tilläggs-pensionsskyddet innebär att ett tidigare tilläggs-pensionsskydd ersätts med ett nytt,

3) för fastställande av det nya tilläggs-pensionsskyddets slutliga innehåll; en förutsättning är dock att livförsäkringsbolaget, pensionskassan eller pensionsstiftelsen har sett till att de arbetstagare som omfattas av tilläggs-pensionsordningen, efter att försäkringsavtalet eller pensionsordningen godkänts, har fått behövlig utredning om livförsäkringsbolagets, pensionskassans eller pensionsstiftelsens möjlighet att få de nödvändiga uppgifterna och att arbetstagaren inte uttryckligen har av sagt sig tilläggs-pensionsordningen eller förbjudit utlämnande av uppgifter.

I samband med att någon som ordnar det nya tilläggs-pensionsskyddet söks har Keva rätt att, utöver det som bestäms i offentlighetslagen och trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, till ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse för fastställande av tilläggs-pensionsskyddet och kostnaderna för det lämna ut uppgifter om arbetstagarnas anställningsförhållanden, pensionsrätt, ålders- och könsfördelning och om de faktorer som påverkar pensionens belopp.

160 §

Utlämnande av uppgifter för arbetstagarnas grupplivförsäkring

Arbetstagarnas grupplivförsäkringspool, som med fullmakt av livförsäkrings- och olycksfallsförsäkringsbolagen sköter ersättningsverksamheten i fråga om arbetstagarnas grupplivförsäkring, Statskontoret och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt har rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, av Keva få namn, personbeteckning och dödsdatum för avlidna arbetstagare som haft ett anställningsförhållande som omfattas av denna lag samt arbetstagarnas förmånstagares namn och personbeteckningar samt övriga motsvarande uppgifter som behövs när det avgörs huruvida förutsättningarna för beviljande av ett försäkringsbelopp från grupplivförsäkringen uppfylls.

161 §

Vidareutlämnande av uppgifter

Utöver det som bestäms i offentlighetslagen har Keva rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, lämna ut uppgifter om pension, pensionsrätt eller försäkring som erhållits från Pensionsskyddscentralen eller en pensionsanstalt som sköter verkställigheten av i 3 § 1 mom. och 2 mom. 4, 6 och 7 punkten i lagen om pension för arbetstagare nämnda lagar och pensionsstadgor till Folkpensionsanstalten eller en annan sådan mottagare som har rätt att få dessa uppgifter med stöd av lag.

RP 16/2015 rd

Keva har i 1 mom. nämnd rätt att lämna ut uppgifter, som den med stöd av 151 § har fått av en arbetsgivare, en försäkrings- och pensionsanstalt som verkställer lagstadgad försäkring, skattemyndigheter och andra myndigheter samt andra instanser som hör till offentlighetslagens tillämpningsområde, och uppgifter som den med stöd av 153 § har fått av en arbetsgivare till Pensionskyddscentralen och sådana pensionsanstalter som sköter verkställigheten av i 3 § 1 mom. och 2 mom. 4, 6 och 7 punkten i lagen om pension för arbetstagare nämnda lagar och pensionsstadgor och som med stöd av lag har rätt att få dessa uppgifter av den som lämnat nämnda uppgifter.

Keva ska före utlämnande av sådana uppgifter som avses i 1 och 2 mom. komma överens med Pensionskyddscentralen och pensionsanstalterna om vad som kan vidareutlämnas ur de uppgifter som avses ovan och till vem de kan vidareutlämnas.

162 §

Kevas ansvar när uppgifter vidareutlämnas

Innan Keva vidareutlämnar uppgifter ska Keva försäkra sig om att den som tar emot uppgifterna har rätt enligt lag att få de utlämnade uppgifterna av den som ursprungligen har lämnat uppgifterna.

Keva ansvarar för att innehållet i de uppgifter som lämnas ut motsvarar de uppgifter som erhallits av den som gav uppgifterna.

163 §

Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

Keva har, utöver det som i 29 § 3 mom. i offentlighetslagen föreskrivs om utlämnande av uppgifter genom en teknisk anslutning, rätt att öppna en teknisk anslutning

1) för en sammanslutning eller anstalt som verkställer lagstadgad socialförsäkring till sådana uppgifter i sina personregister som sammanslutningen eller anstalten med stöd av denna eller en annan lag har rätt att få för verkställigheten av sina uppgifter,

2) för en myndighet som sköter verkställigheten av uppgifter enligt EU:s grundförordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet till sådana uppgifter som myndigheten enligt 157 § 1 mom. 1 punkten har rätt att få,

3) för myndigheter eller organ som nämns i 161 § 1 och 2 mom. för utlämnande av uppgifter som avses i nämnda moment,

4) för ett livförsäkringsbolag, en pensionskassa eller en pensionsstiftelse till sådana i 159 § avsedda uppgifter som är nödvändiga för skötseln eller ordnandet av gruppstilläggs-pensionskydd, och

5) för arbetstagarnas grupplivförsäkringspool, lantbruksföretagarnas pensionsanstalt eller Statskontoret till sådana uppgifter som avses i 160 §.

Keva har dessutom rätt att för offentliga arbetsgivare öppna en teknisk anslutning för fullgörandet av den skyldighet att lämna uppgifter som avses i 153 §. Keva har rätt att också för Pensionskyddscentralen och andra pensionsanstalter öppna en teknisk anslutning för lämnandet av uppgifter till personen själv om hans eller hennes pensionskydd enligt denna lag.

En teknisk anslutning får dock öppnas för utlämnande av uppgifter som avses i 161 § 1 och 2 mom. endast om man har kommit överens om detta enligt 161 § 3 mom.

Med hjälp av en teknisk anslutning som öppnats med stöd av denna paragraf får också sökas sekretessbelagda uppgifter utan samtycke av den vars intressen skyddas genom sekretessen.

Innan en teknisk anslutning öppnas ska den som begär uppgifter lägga fram en utredning för den som öppnar anslutningen om att uppgifterna skyddas på behörigt sätt.

RP 16/2015 rd

164 §

Uppgifter om ekonomiskt stöd till omyndiga

Om Keva betalar sådant ekonomiskt stöd som avses i 8 § 2 mom. till en omyndig, ska Keva trots den sekretess som föreskrivs i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter underrätta den förmyndarmyndighet inom vars verksamhetsområde den omyndige har sin hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994) om detta.

165 §

Uppgifter om rehabilitering till Folkpensionsanstalten

Keva ska underrätta Folkpensionsanstalten om rehabiliteringsåtgärder som avses i 22 § i denna lag och om beslut som gäller rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg.

11 kap.

Finansiering av pensionsskyddet

166 §

Arbetsgivarens pensionsavgift

Bestämmelser om de offentliga arbetsgivarnas pensionsavgifter på basis av medlemssamfund finns i lagen om Keva, i fråga om staten i lagen om finansiering av statens pensionsskydd, i fråga om evangelisk-lutherska kyrkan i lagen om evangelisk-lutherska kyrkans pensionsfond och i fråga om Folkpensionsanstalten i 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten.

167 §

Fördelning av kostnader för återstående tid

Kostnaderna för återstående tid i enlighet med 83 och 84 § fördelas mellan Kevas medlemsamfund, staten, evangelisk-lutherska kyrkan och Folkpensionsanstalten, så att varje aktör ansvarar för den del av kostnaderna som arbetstagarens inkomst från den anställningen utgör av det totala beloppet inkomster för återstående tid.

168 §

Arbetstagarens pensionsavgift

Arbetstagare som omfattas av denna lag är skyldiga att betala arbetstagarens pensionsavgift. Också riksdagsledamöterna och medlemmarna av statsrådet samt de ledamöter av Europaparlamentet på vilka tillämpas lagen om arvode och pension för den som valts till företrädare för Finland i Europaparlamentet (1184/1994) ska betala pensionsavgift.

Arbetstagarens pensionsavgift utgör en sådan andel av de inkomster som enligt 85 § ska beaktas i pensionen som motsvarar pensionsavgiftsprocentsatsen enligt 153 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

RP 16/2015 rd

169 §

Innehållning av arbetstagarens pensionsavgift

Arbetsgivaren är skyldig att innehålla arbetstagarens pensionsavgift i samband med löneutbetalningen.

Om arbetstagarens pensionsavgift på grund av ett uppenbart fel inte har innehållits i samband med löneutbetalningen, kan en offentlig arbetsgivare innehålla avgiften i samband med högst de två därpå följande löneutbetalningarna.

Om en arbetstagare i samband med löneutbetalningen inte har betalats tillräcklig penninglön för innehållning av arbetstagarens pensionsavgift men arbetstagaren dock tjänar in pensionskydd, kan arbetsgivaren innehålla nämnda avgift inom ett år i samband med följande löneutbetalningar.

En offentlig arbetsgivare ska på arbetstagarens yrkande till arbetstagaren återbetala arbetstagarens pensionsavgift som har innehållits utan grund eller den del av avgiften som överstiger arbetstagarens lagstadgade pensionsavgift.

170 §

Redovisning av arbetstagarens pensionsavgift

Kevas medlemssamfund redovisar arbetstagarens pensionsavgift till Keva. Avgiften är en del av medlemssamfundets förskottsbetalning. Kevas delegation meddelar närmare föreskrifter om hur arbetstagarens pensionsavgift ska betalas.

I fråga om en arbetstagare som är anställd av kyrkan och som omfattas av pensionskyddet enligt denna lag redovisas pensionsavgiften till Kyrkans centralfonds konto på det sätt som bestäms av Keva.

171 §

Preskription av arbetstagarens pensionsavgift

Keva ska påföra en pensionsavgift som baserar sig på denna lag inom fem år från ingången av året efter den slutliga avgiftens förfallodag.

Om en arbetstagares arbetsinkomst utökas retroaktivt med till pension berättigande arbetsinkomster som är mer än fem år gamla, ska Keva på basis av dessa arbetsinkomster påföra pensionsavgiften inom tio år från den dag då denna avgift för anställningen i fråga hade förfallit till betalning.

172 §

Utsökning av pensionsavgift

En pensionsavgift som Keva påfört med stöd av denna lag inklusive dröjsmålsränta får sökas ut utan dom eller beslut på det sätt som föreskrivs i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007). Bestämmelser om indrivning av dessa fordringar finns i lagen om indrivning av fordringar (513/1999).

RP 16/2015 rd

173 §

Preskription av återbetalning av pensionsavgift som betalats utan grund

Återbetalningen av arbetstagarens pensionsavgift som betalats utan grund preskriberas fem år från ingången av året efter den dag då arbetstagarens pensionsavgift innehölls, om preskriptionen inte avbrutits innan dess. Preskriptionen avbryts på det sätt som föreskrivs i 10 eller 11 § i lagen om preskription av skulder. Preskriptionstiden på fem år kan förlängas på det sätt som föreskrivs i 11 § 3 mom. i den nämnda lagen.

12 kap.

Särskilda bestämmelser

174 §

Kommunernas pensionsdelegation

Vid social- och hälsovårdsministeriet finns kommunernas pensionsdelegation, som ska behandla frågor med anknytning till utvecklandet av lagstiftningen om det kommunala pensionskyddet. Delegationen är ett berednings-, förhandlings- och remissorgan.

Social- och hälsovårdsministeriet förordnar medlemmarna för fyra år i sänder. Delegationen har en ordförande och sex andra medlemmar. Varje medlem har en personlig suppleant. Delegationens ordförande och hans eller hennes suppleant företräder social- och hälsovårdsministeriet. Tre av de övriga medlemmarna förordnas bland personer som föreslagits av kommunala arbetsmarknadsverket och tre bland personer som föreslagits av de huvudavtalsorganisationer som avses i det kommunala huvudavtalet. Till delegationen utses dessutom en sakkunnigmedlem och en personlig suppleant för denna bland personer som föreslagits av Keva.

175 §

Statens pensionsdelegation

Vid social- och hälsovårdsministeriet finns statens pensionsdelegation. Delegationen har till uppgift att vara förhandlingsorgan enligt lagen om samarbete inom statens ämbetsverk och inrättningar (1233/2013), göra framställningar och avge utlåtanden samt vara rådgivande organ i pensionsfrågor.

Social- och hälsovårdsministeriet förordnar medlemmarna för fyra år i sänder. Delegationen har en ordförande och sex andra medlemmar. Varje medlem har en personlig suppleant. Delegationens ordförande och hans eller hennes suppleant företräder social- och hälsovårdsministeriet. Tre av de övriga medlemmarna förordnas bland personer som föreslagits av finansministeriet och tre bland personer som föreslagits av de mest representativa organisationerna på centralnivå för statens tjänstemän och arbetstagare. Till delegationen utses dessutom en sakkunnigmedlem och en personlig suppleant för denna bland personer som föreslagits av Keva.

176 §

Samarbete

Keva kan med Pensionsskyddscentralen och andra försäkrings- och pensionsanstalter avtala om samarbete vid insamlande av statistikuppgifter och andra frågor som anknyter till verkstäl-

RP 16/2015 rd

ligheten och utvecklandet av arbetspensionslagarna samt om ersättande av kostnaderna för samarbetet.

177 §

Ikraftträdande

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms separat genom lag.

14.

Lag

om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ikraftträdande

Pensionslagen för den offentliga sektorn träder i kraft den 1 januari 2017. Lagen tillämpas på pensioner där pensionsfallet sker den 1 januari 2017 eller senare och på arbete som utförs i ett anställningsförhållande som hör till lagens tillämpningsområde från och med den 1 januari 2017.

På pensionsansökningar som blir anhängiga den 1 januari 2017 eller senare tillämpas 118 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

Den arbetslivspension som det föreskrivs om i 51—62 § i pensionslagen för den offentliga sektorn kan börja tidigast den 1 februari 2018.

I denna lag avses med *KomPL lagen* om kommunala pensioner (549/2003), *StaPL lagen* om statens pensioner (1295/2006) och *KyPL pensionslagen* för evangelisk-lutherska kyrkan (261/2008).

Pensionslagen för den offentliga sektorn tillämpas på pensioner och förmåner som har beviljats med stöd av KomPL, StaPL, KyPL och 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001).

Bestämmelserna i 96 § 1 mom. 6 punkten och 99 § 2 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn tillämpas på ersättning i enlighet med patientskadlagen (585/1986) eller lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare.

2 §

Lagar som upphävs

Genom denna lag upphävs följande lagar:

- 1) KomPL,
- 2) lagen om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003),
- 3) StaPL,
- 4) lagen om införande av lagen om statens pensioner (1296/2006), och
- 5) KyPL.

Om det i någon annan lag, i en bestämmelse som utfärdats med stöd av någon annan lag eller i någon av Europeiska unionens rättsakter hänvisas till de lagar som nämns i 1 mom., avser hänvisningen motsvarande bestämmelser i pensionslagen för den offentliga sektorn, om inte något annat följer av pensionslagen för den offentliga sektorn eller denna lag.

RP 16/2015 rd

3 §

Tillämpning av pensionslagen för den offentliga sektorn

Pensionslagen för den offentliga sektorn tillämpas från ikraftträdandet av lagen på arbetstagare som står i ett i 3 § 1 punkten eller 4 § i pensionslagen för den offentliga sektorn avsett anställningsförhållande till en offentlig arbetsgivare som avses i 3 § 3 punkten i den lagen.

Pensionslagen för den offentliga sektorn tillämpas också på arbetstagare vars pensionskydd vid ikraftträdandet av StaPL bestämdes av en anställning hos

- 1) en institution som hörde till tillämpningsområdet för lagen om vissa pensioner, som skall betalas av statsmedel (382/1969), eller
- 2) en delegation enligt lagen om De vetenskapliga samfundens delegation (938/2006).

4 §

Tillämpning av upphävda lagar

På anställningar som har upphört före ikraftträdandet av pensionslagen för den offentliga sektorn och anställningar som fortsätter när den träder i kraft tillämpas för tiden före lagens ikraftträdande i fråga om vem som omfattas av pensionskyddet, den tid som berättigar till pension, pension, pensionstillväxt och pensionsberäkning KomPL, StaPL, KyPL och ikraftträdandelagarna för de lagarna samt ikraftträdandebestämmelserna i lagar om ändring av de lagarna, sådana de lyder vid ikraftträdandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

5 §

Personlig pensionsålder

Om det för en arbetstagare som är född före 1960 på grundval av en anställning som varit i kraft före 1995 har fastställts en personlig, i enlighet med KomPL vägd eller i enlighet med StaPL och KyPL graderad, pensionsålder, och om denna pensionsålder är lägre än den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs i 10 § i pensionslagen för den offentliga sektorn, har arbetstagaren rätt att gå i ålderspension utan förtidsminskning efter att den personliga pensionsåldern har uppnåtts, förutsatt att de andra förutsättningarna för ålderspension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn uppfylls.

En förutsättning för att den personliga pensionsåldern ska bevaras är att anställningsförhållandet fortgår oavbrutet på det sätt som föreskrivs i 9 §.

6 §

Yrkesbaserad pensionsålder

Trots bestämmelserna i 10 § i pensionslagen för den offentliga sektorn har arbetstagare som hade rätt att välja en yrkesbaserad pensionsålder som gällde före den 1 juli 1989 och som utnyttjade denna rätt att välja, rätt att gå i ålderspension utan förtidsminskning efter att den personliga pensionsåldern har uppnåtts, förutsatt att övriga förutsättningar för ålderspension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn uppfylls.

Yrkesbaserad pensionsålder är den pensionsålder som har fastställts för arbetstagaren i samband med att tiden för att välja den löpte ut, i fråga om dem som har omfattats av KomPL den 31 december 1996 och i fråga om dem som har omfattats av StaPL och KyPL den 30 juni 1999. Om den yrkesbaserade pensionsålder som har fastställts för en arbetstagare är lägre än den lägsta ålder för ålderspension som anges för arbetstagarens åldersklass i 10 § 2 och

RP 16/2015 rd

3 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn, höjs den yrkesbaserade pensionsåldern årligen från ingången av 2018. Om den yrkesbaserade pensionsålder som är i kraft vid ikraftträdandet av denna lag uppnås

- 1) 2018, höjs pensionsåldern med tre månader,
- 2) 2019, höjs pensionsåldern med sex månader,
- 3) 2020, höjs pensionsåldern med nio månader,
- 4) 2021, höjs pensionsåldern med ett år,
- 5) 2022, höjs pensionsåldern med ett år och tre månader,
- 6) 2023, höjs pensionsåldern med ett år och sex månader,
- 7) 2024, höjs pensionsåldern med ett år och nio månader,
- 8) 2025 eller senare, höjs pensionsåldern med två år.

Den yrkesbaserade pensionsåldern kan dock höjas högst till den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs för åldersklassen i fråga i 10 § 2 och 3 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn.

En förutsättning för att den yrkesbaserade pensionsåldern ska bibehållas är att anställningen fortgår oavbrutet på det sätt som föreskrivs i 9 §.

7 §

Rätt till ålderspension vid avgångsålder

Trots bestämmelserna i 10 § i pensionslagen för den offentliga sektorn har arbetstagare som inte omfattas av rätten till militärpension enligt lagens 5 kap., men för vilka det i någon annan lag har föreskrivits en avgångsålder som är lägre än den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs i nämnda paragraf, rätt att gå i ålderspension utan förtidsminskning efter att avgångsåldern har uppnåtts, förutsatt att övriga förutsättningar för ålderspension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn uppfylls.

8 §

Intjänande av pension före 1995

Om en arbetstagare som är född före 1960 har en till pension berättigande anställning, som omfattas av KomPL, StaPL, KyPL och lagarna om införande av dessa lagar och som har inletts före den 1 januari 1993 och på basis av vilken pension har växt med 1/6 procent per månad, och arbetstagaren går i ålderspension innan han eller hon har fyllt 65 år eller, om arbetstagaren har rätt till personlig eller yrkesbaserad pensionsålder enligt 5 - 7 § eller till avgångsålder före dessa åldrar, även om de är högre än den lägsta åldern för ålderspension enligt 10 § i pensionslagen för den offentliga sektorn, divideras den grundpension som han eller hon har tjänat in före den 1 januari 1995 med omvandlingskoefficienten 1,106.

En arbetstagare vars pension har växt med 11/60 procent per månad för tiden före den 1 januari 1995 har för denna tid rätt till tilläggspensionsandel i enlighet med KomPL, StaPL och KyPL och lagarna om införande av dessa lagar. En förutsättning för att tilläggspensionsandelen ska kunna fås är att en anställning som omfattas av pensionslagen för den offentliga sektorn fortgår oavbrutet fram till den personliga eller yrkesbaserade pensionsåldern enligt 5 eller 6 § eller till avgångsåldern enligt 7 §. Om en arbetstagare är född 1960 eller senare och han eller hon inte har en yrkesbaserad pensionsålder eller avgångsålder, är en förutsättning för att få tilläggspensionsandel att anställningen fortsätter tills den lägsta ålder för ålderspension som avses i 10 § 2 och 3 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn har uppnåtts. Rätt till tilläggspensionsandel har också en arbetstagare som under anställningsförhållandet blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension eller arbetslivspension och övriga krav på att anställningen har fortgått oavbrutet uppfylls.

RP 16/2015 rd

Rätt till tilläggs pensionsandel enligt 2 mom. har också arbetstagare som på grund av att verksamhet har blivit kommunal eller statlig eller på grund av åtgärder som uppfyller förutsättningarna för bevarande av tilläggs pension i enlighet med KomPL och StaPL och lagarna om införande av dessa lagar har övergått från en anställning hos staten till en kommun eller vice versa eller arbetstagaren hade rätt till tilläggs pensionsandel med stöd av bestämmelserna för utlösande av pension för den offentliga sektorn i KomPL, StaPL eller KyPL och övriga förutsättningar som nämns i 2 mom. och 9 § uppfylls.

9 §

Förutsättning att en anställning fortgår oavbrutet

Huruvida en anställning enligt pensionslagen för den offentliga sektorn fortgår oavbrutet bestäms i fråga om KomPL, StaPL och KyPL separat för varje lag fram till ikraftträdandet av pensionslagen för den offentliga sektorn, så att en anställning fortgår oavbrutet, om

1) den fram till 31 december 2004 uppfyller de krav på fortlöpande anställning som anges i KomPL, StaPL eller KyPL och lagarna om införande av de lagarna, och

2) arbetstagaren från och med den 1 januari 2005 har arbetsinkomster som omfattas av KomPL, StaPL eller KyPL till ett belopp på minst 6 000 euro under varje kalenderår före året för pensionsfallet. Penningbeloppet motsvarar värdet ett (1,000) år 2004 för den lönekoeficient som nämns i 3 § 12 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn, och det justeras årligen. Om nämnda inkomstkrav inte uppfylls alla år, förutsätts att en anställning som omfattas av KomPL, StaPL eller KyPL har fortgått oavbrutet från och med den 1 januari 2005, så att när en anställning som omfattas av någon av de lagarna upphör, börjar en anställning som omfattas av samma lag följande dag.

Efter att pensionslagen för den offentliga sektorn har trätt i kraft kontrolleras vidare att en anställning har fortgått oavbrutet separat för anställningar som har omfattats av KomPL, för anställningar som har omfattats av StaPL samt för anställningar vid evangelisk-lutherska kyrkan och vid Folkpensionsanstalten. Varje anställning, oberoende av arbetsgivare, ska särskilt uppfylla den förutsättning i fråga om årsinkomster som avses i 1 mom. 2 punkten. Om inkomstkravet inte uppfylls alla år, förutsätts det att de ovannämnda anställningarna fortgår oavbrutet från och med den 1 januari 2017 till pensionsfallet.

10 §

Rätt till partiell förtida ålderspension för personer som omfattas av yrkesbaserad pensionsålder eller avgångsålder

En arbetstagare som har bibehållit en yrkesbaserad pensionsålder enligt 6 § eller som omfattas av avgångsålder i enlighet med 7 § har inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon har uppnått den yrkesbaserade pensionsåldern eller avgångsåldern, men inte ännu har uppnått den lägsta ålder för ålderspension som avses i 10 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

11 §

Beloppet av partiell förtida ålderspension för tiden före 1995

Om en arbetstagare som är född före 1960 går i partiell förtida ålderspension innan han eller hon har fyllt 65 år, bestäms beloppet av hans eller hennes partiella förtida ålderspension för tiden före 1995 i enlighet med 8 § 1 mom.

Om en arbetstagare som är född före 1960 har fastställts en i 5 § avsedd personlig pensionsålder eller en i 6 § avsedd yrkesbaserad pensionsålder eller arbetstagaren omfattas av en i 7 §

RP 16/2015 rd

avsedd avgångsålder och arbetstagaren går i partiell förtida ålderspension innan han eller hon har uppnått den åldern, bestäms beloppet av arbetstagarens partiella förtida ålderspension för tiden före 1995 i enlighet med 8 § 1 mom.

Om en arbetstagare som är född 1960 eller senare och som inte har en i 6 § avsedd yrkesbaserad pensionsålder och inte omfattas av en i 7 § avsedd avgångsålder går i partiell förtida ålderspension innan han eller hon har uppnått den lägsta ålder för ålderspension som avses i 10 § 2 och 3 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn, växer arbetstagarens partiella förtida ålderspension för tiden före 1995 med 1/6 procent i månaden, förutsatt att anställningen har börjat före den 1 januari 1993.

12 §

Pension efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagares anställningar under den partiella förtida ålderspensionen i enlighet med kraven i 9 § fortgår oavbrutet fram till den pensionsålder eller avgångsålder som avses i 5—7 § eller om arbetstagaren blir arbetsförmögen på det sätt som förutsatts för att invalidpension eller arbetslivspension ska fås, har arbetstagaren rätt till den i 8 § avsedda tilläggs pensionsandelen i den pensionsandel som avses i 18 § 1 mom. 2 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn.

Om en arbetstagare som är född 1960 eller senare och som inte har en i 6 § avsedd yrkesbaserad pensionsålder och inte omfattas av en i 7 § avsedd avgångsålder under partiell förtida ålderspension har anställningar som i enlighet med kraven i 9 § fortgår oavbrutet fram till den lägsta ålder för ålderspension som avses i 10 § 2 och 3 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn eller arbetstagaren under anställningsförhållandet blir arbetsförmögen på det sätt som förutsatts för att invalidpension eller arbetslivspension ska fås, har arbetstagaren rätt till den i 8 § avsedda tilläggs pensionsandelen i den pensionsandel som avses i 18 § 1 mom. 2 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn.

13 §

Tillämpning av 17 års åldersgräns

Den åldersgräns på 17 år som det föreskrivs om i 5 § 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn tillämpas på de arbetsinkomster som en arbetstagare född efter 1999 har och som tjänats in efter ikraftträdandet av pensionslagen för den offentliga sektorn.

14 §

Slutålder för återstående tid och övergång till ålderspension för en arbetstagare som har valt en yrkesbaserad pensionsålder eller omfattas av avgångsålder

I fråga om en arbetstagare som har bibehållit rätten till en i 6 § avsedd yrkesbaserad pensionsålder eller en i 7 § avsedd avgångsålder, som är lägre än den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs i 10 § i pensionslagen för den offentliga sektorn, beaktas som tid som berättigar till pension den i 83 § i pensionslagen för den offentliga sektorn avsedda återstående tiden fram till den lägre pensionsåldern, trots det som föreskrivs i 83 § i pensionslagen för den offentliga sektorn. Invalidpension och arbetslivspension ändras till ålderspension och delinvalidpension till ålderspension som är lika stor som full invalidpension vid ingången av månaden efter den månad då den ovan avsedda yrkesbaserade pensionsåldern eller avgångsåldern uppnås. En arbetstagare har vid den ovan avsedda lägre pensionsåldern rätt att på ansökan få pension på basis av arbete som har utförts under invalidpension eller arbetslivspension, förutsatt att anställningen i fråga har upphört.

RP 16/2015 rd

15 §

Uppskovsförhöjning

Om ålderspensionen för arbetstagare födda 1948 eller tidigare skjuts upp, höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsestidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då 68 års ålder uppnåts. Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnås.

För arbetstagare födda 1949—1953 beräknas den uppskovsförhöjning som avses i 12 och 16 § i pensionslagen för den offentliga sektorn från och med den 1 januari 2017.

Om ålderspensionen för arbetstagare födda 1939 eller tidigare skjuts upp, höjs pensionen med 0,6 procent för varje månad med vilken begynnelsestidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den då 65 års ålder uppnåts. Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad under vilken 65 års ålder uppnås.

16 §

Höjd pensionstillväxt under övergångsperioden

Fram till utgången av 2025 växer pensionen per år med 1,7 procent av arbetsinkomsterna från ingången av kalendermånaden efter den då 53 års ålder uppnås till utgången av kalendermånaden då 63 års ålder uppnås, om inte arbetstagaren får avträdelsetöd enligt lagen om avträdelsetöd för lantbruksföretagare (1293/1994) eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller någon annan sådan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna än deltidspension eller partiell förtida ålderspension. Om tillväxtprocenten ändras under kalenderåret, fås tillväxtprocenten för året genom att medeltalet av tillväxtprocenten per månad räknas ut för månaderna från ingången av året till utgången av året, dock högst tills dess pensionen börjar löpa och genom att detta tal multipliceras med 12.

Det som föreskrivs i 1 mom. gäller även arbetstagare som arbetar i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet när han eller hon fyllt 53 år. Till den teoretiska pensionen fogas då ett särskilt tillägg som beräknas på basis av skillnaden mellan tillväxtprocenten 1,7 och tillväxtprocenten 1,5. Det särskilda tillägget beräknas på basis av de arbetsinkomster som tjänats in i Finland.

Fram till utgången av 2025 är arbetstagarens pensionsavgift från ingången av månaden efter den då arbetstagaren fyller 53 år till utgången av månaden då arbetstagaren fyller 63 år den arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som avses i 153 § i lagen om pension för arbetstagare höjd med 1,5 procentenheter.

17 §

Deltidspension

I fråga om arbetstagare födda före 1956 tillämpas på deltidspension som börjat den 1 januari 2017 eller tidigare de bestämmelser som gäller den 31 december 2016, och på minskningen av efterlevandepensionen för en efterlevande make som får deltidspension tillämpas 90 § i KomPL och 88 § i StaPL, sådana de lyder den 31 december 2016. På annan pension som fås efter deltidspensionen tillämpas dessutom 15 § 5 mom. och 16 § i KomPL samt 22 och 23 § i StaPL, sådana de lyder den 31 december 2016. För deltidsarbete som utförts jämsides med deltidspensionen tjänas pension in av arbetsinkomsterna för varje år på det sätt som föreskrivs

RP 16/2015 rd

i 81 § i pensionslagen för den offentliga sektorn och i 16 § i denna lag. Om deltidspensionen har varit indragen utan avbrott i över sex månader, har arbetstagaren inte längre rätt att få deltidspension.

18 §

Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder

Till varje arbetstagare född 1954—1958 sänds 2017 ett arbetspensionsutdrag i enlighet med 115 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

19 §

Ålderspension efter arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagar

Trots det som föreskrivs i pensionslagen för den offentliga sektorn ska på rätten för en arbetstagare född före 1958, som får arbetslöshetsdagpenning med stöd av den rätt till tilläggsdagar som avses i 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), att gå i ålderspension utan förtidsminskning tillämpas 13 § 3 mom. i KomPL samt 8 § 2 mom., 10 § 3 mom. och 11 § 1 mom. i StaPL sådana de lydde den 31 december 2012.

20 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension fastställs i enlighet med 95 § i pensionslagen för den offentliga sektorn och 83 § i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) första gången för 2027 för arbetstagare som är födda 1965.

Trots det som föreskrivs i 95 § 2 mom. i pensionslagen för den offentliga sektorn omvandlas endast den pension som har tjänats in fram tills invalidpensionen börjar med livslängskoefficienten, om arbetsoförmågan börjar före 2027.

21 §

Rätt till pension enligt pensionsåldern i tilläggsarrangemanget

Om en person enligt 8 § i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) eller 30 b § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006) har rätt till ålderspension vid en lägre pensionsålder än den lägsta ålder för ålderspension som avses i 10 § i pensionslagen för den offentliga sektorn, har han eller hon från samma tidpunkt även rätt till pension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn. Pensionen enligt pensionslagen för den offentliga sektorn minskas då med 0,4 procent för varje månad som begynnelsestidpunkten för pensionen tidigareläggs före ingången av månaden efter den då arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension. Närmare bestämmelser om minskning av pension enligt pensionslagen för den offentliga sektorn utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

RP 16/2015 rd

22 §

Förtida ålderspension

Rätten att gå i förtida ålderspension i enlighet med KomPL, StaPL och KyPL och lagarna om införande av dessa lagar upphör den 1 januari 2017.

23 §

Mandatperioden för kommunernas pensionsdelegation och statens pensionsdelegation

Kommunernas pensionsdelegation, som det föreskrivs om i 174 § i pensionslagen för den offentliga sektorn, och statens pensionsdelegation, som det föreskrivs om i 175 § i samma lag, tillsätts första gången 2017. De nuvarande delegationernas mandattid löper ut vid utgången av 2016.

24 §

En militärs rätt till ålderspension på basis av tid som berättigar till pension

Rätten att gå i pension för en militär, som avses i 101 § i pensionslagen för den offentliga sektorn och som enligt 4 § i denna lag har rätt att gå i ålderspension före militärens lägsta ålder för ålderspension enligt 102 § i pensionslagen för den offentliga sektorn, skjuts upp årligen från ingången av 2018, så att om den rätt att gå i ålderspension som gäller vid ikraftträdandet av denna lag uppkommer

- 1) 2018, skjuts rätten att gå i ålderspension upp med tre månader,
- 2) 2019, skjuts rätten att gå i ålderspension upp med sex månader,
- 3) 2020, skjuts rätten att gå i ålderspension upp med nio månader,
- 4) 2021, skjuts rätten att gå i ålderspension upp med ett år,
- 5) 2022, skjuts rätten att gå i ålderspension upp med ett år och tre månader,
- 6) 2023, skjuts rätten att gå i ålderspension upp med ett år och sex månader,
- 7) 2024, skjuts rätten att gå i ålderspension upp med ett år och nio månader,
- 8) 2025 eller senare, skjuts rätten att gå i ålderspension upp med två år.

25 §

En militärs rätt till ålderspension på basis av ålder och tid som berättigar till pension

En militär vars avgångsålder är högre än 55 år och som innehar en militär tjänst som chefsingenjör vid försvarsmakten, militäröveringenjör, överläkare vid försvarsmakten, militäröverläkare, fältbiskop eller militärpräst eller som specialofficer eller underofficer vid försvarsmakten eller som specialofficer, gränsbevakare eller sjöbevakare vid gränsbevakningsväsendet har rätt att gå i ålderspension i enlighet med pensionslagen för den offentliga sektorn, om

- 1) militären när tjänstgöringen upphör har uppnått den ålder som föreskrivs i 2 mom.,
- 2) militären under tiden till och med 2020 under minst 30 kalenderår eller från och med 2021 under minst 31 kalenderår har haft minst 12 000 euro per år i inkomster som berättigar till pension i militära tjänster eller uppdrag som avses i 101 § i pensionslagen för den offentliga sektorn, och
- 3) de förutsättningar som gäller de pensionsgrundande arbetsinkomster som det föreskrivs om i 104 § 1 mom. 1 punkten uppfylls.

Den i 1 mom. 1 punkten avsedda ålder som bestäms enligt födelseår är

- 1) 55 år för dem som är födda 1962 eller tidigare,

RP 16/2015 rd

- 2) 55 år och 3 månader för dem som är födda 1963,
- 3) 55 år och 6 månader för dem som är födda 1964,
- 4) 55 år och 9 månader för dem som är födda 1965,
- 5) 56 år för dem som är födda 1966,
- 6) 56 år och 3 månader för dem som är födda 1967,
- 7) 56 år och 6 månader för dem som är födda 1968,
- 8) 56 år och 9 månader för dem som är födda 1969,
- 9) 57 år för dem som är födda 1970 eller senare.

Det penningbelopp som nämns i 1 mom. motsvarar värdet ett (1,000) år 2004 för den löne-koefficient som avses i 3 § 12 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn, och det justeras årligen.

26 §

Vissa militärers slutålder för återstående tid och ålderspension efter invalidpension

Vid fastställande av invalidpensionen för en i 24 och 25 § avsedd militär berättigar till pension tiden från ingången av det år då en militär blev arbetsoförmögen till slutet av den kalendermånad då militären uppnår sin avgångsålder, trots det som föreskrivs i 83 § i pensionslagen för den offentliga sektorn. Den ovan avsedda invalidpensionen ändras till ålderspension och delinvalidpension till ålderspension som är lika stor som full invalidpension vid ingången av månaden efter den månad då avgångsåldern uppnås. Militären har vid ingången av månaden efter den månad då avgångsåldern uppnås rätt till pension som har tjänats in under invalidpension, förutsatt att anställningen i fråga har upphört.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

15.

Lag

om ändring av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden av studier (644/2003) 1 §, 4 § 2 mom., 5 § 2 mom. och 7 § 2 mom.,

sådana de lyder, 1 § och 7 § 2 mom. i lag 1190/2007, 4 § 2 mom. i lag 895/2004 och 5 § 2 mom. i lag 473/2010, som följer:

1 §

I denna lag bestäms om en förmån som växer för tiden för vård av barn under tre år och för tiden för studier. Förmånen betalas när pension beviljas med stöd av följande lagar och pensionsstadgar:

- 1) lagen om pension för arbetstagare (395/2006),
- 2) lagen om sjömanspensioner (1290/2006),
- 3) lagen om pension för företagare (1272/2006),
- 4) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006),
- 5) pensionslagen för den offentliga sektorn (/),
- 6) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),
- 7) den pensionsstadga som fastställts med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998), eller
- 8) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 54/2007).

4 §

Förmånen tjänas dock inte in av en person som får invalid-, arbetslivs- eller ålderspension enligt en lag eller pensionsstadga som nämns i 1 §.

5 §

Om sökandens pensionsrätt har överförts till Europeiska unionens pensionssystem på basis av lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999), beräknar och betalar Keva förmånen enligt denna lag på ansökan av förmånstagaren. Förmånen betalas från och med den tidpunkt då personen har rätt till pension på basis av tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska unionen.

7 §

Pensionsskyddscentralen ska med stöd av denna lag på begäran meddela sökanden ett beslut om förutsättningarna enligt 2—4 §, om en pensionsanstalt inte har meddelat ett beslut i ärendet på basis av 75 b § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare, 81 b § 3 mom. i lagen om

RP 16/2015 rd

sjömanspensioner, 69 b § 3 mom. i lagen om pension för företagare eller 75 b § 3 mom. i lagen om pension för lantbruksföretagare. I fråga om Pensionsskyddscentralens beslut iaktas vad som i lagen om pension för arbetstagare bestäms för Pensionsskyddscentralens del om behandling av ärenden, meddelande av beslut, erhållande och utlämnande av uppgifter samt om förfarandet för sökande av ändring och om undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut.

Denna lag träder i kraft den 20 .

16.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i folkpensionslagen (568/2007) 105 §,
ändras 6, 10 och 11 §, 12 § 1 mom., 15 § 4 mom., 22 § 3 och 4 mom., 23 §, 33 § 2 mom.,
35 § 1 mom. 2 och 8 punkten, 51 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom., 54 § 3 mom., 56 § 3 mom.,
58 § 3 mom., 85 § 1 mom. 1 och 3 punkten, 87 § 1 och 2 mom., 97 § 1 mom.,
av dem 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1223/2009 och 152/2011, 10 § sådan den
lyder delvis ändrad i lag 803/2012, 11 § sådan den lyder i lag 803/2012, 22 § 3 mom. sådant
det lyder i lag 1151/2007, 22 § 4 mom. sådant det lyder i lag 803/2012, 23 § sådan den lyder
delvis ändrad i lag 1223/2009, 56 § 3 mom. sådant det lyder i 1329/2011, 97 § 1 mom. sådant
det lyder i lag 934/2009, som följer:

6 §

Arbetspension

Med arbetspension avses i denna lag arbets- och familjepensioner enligt följande författningar:

- 1) lagen om pension för arbetstagare (395/2006),
- 2) pensionslagen för den offentliga sektorn (/),
- 3) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006),
- 4) lagen om pension för företagare (1272/2006),
- 5) lagen om sjömanspensioner (1290/2006),
- 6) Finlands Banks pensionsstadga,
- 7) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),
- 8) lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter (329/1967) och lagen om familjepension efter riksdagsledamöter (107/1990),
- 9) lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom (870/1977).

Som arbetspension betraktas utöver pensioner enligt 1 mom. även andra pensioner som grundar sig på ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande, företagarkerksamhet eller förtroendeuppdrag samt familjepensioner.

10 §

Rätt till ålderspension

Den som är född före 1965 har i 65 års ålder rätt till ålderspension. Den som är född 1965 eller senare har rätt till ålderspension i samma ålder som enligt 11 § i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs som ålder för ålderspension för hans eller hennes åldersklass.

RP 16/2015 rd

Den som är född före 1958 har i 63 års ålder rätt till förtida ålderspension. Den som är född 1958—1961 har i 64 års ålder rätt att få ålderspension i förtid. Den förtida ålderspensionen minskas permanent med 0,4 procent för varje månad som pensionen tidigareläggs.

För den som är född före 1962 höjs ålderspensionen med 0,6 procent för varje månad som begynnelse­tidpunkten för pensionen senareläggs efter det att åldern för ålderspension har uppnåtts. För den som är född 1962 eller senare höjs ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad som begynnelse­tidpunkten för pensionen senareläggs efter det att åldern för ålderspension har uppnåtts. Ålderspensionen höjs dock inte för den tid som personen inte har haft rätt till folkpension.

En minskning eller höjning enligt 2 eller 3 mom. gäller det pensionsbelopp som beräknats i enlighet med 20 §.

11 §

Rätt till ålderspension för den som får arbetslöshetsdagpenning

Den som på grundval av 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) får arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar har rätt att vid 63 års ålder få ålderspension utan någon minskning enligt 10 § 2 mom. i denna lag.

12 §

Rätt till sjukpension

Den som har fyllt 16 år och är arbetsoförmögen har fram till uppnåendet av åldern för ålderspension enligt 10 § rätt till sjukpension, dock så att den som är under 20 år kan beviljas pension endast under de förutsättningar som föreskrivs i 16 §.

15 §

När rätt till sjukpension uppkommer

Den som uppnått den nedre åldersgränsen för ålderspension enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom. kan beviljas sjukpension från ingången av månaden efter den då arbetsoförmågan inträdde, dock tidigast från och med den tidpunkt då han eller hon har beviljats ålderspension enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom.

22 §

Pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen

Förtida ålderspension och partiell förtida ålderspension från arbetspensionssystemet enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom. i denna lag beaktas som inkomst utan förtidsminskning.

Om en person ansöker om ålderspension eller förtida ålderspension enligt denna lag och inte ansöker om ålderspension från arbetspensionssystemet enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom., ska den ovan nämnda arbetspensionen när folkpensionen beräknas dock beaktas till det belopp den skulle uppgå till om han eller hon började få arbetspension omedelbart från ingången av den månad som följer efter att den lägsta åldern för ålderspension enligt den arbetspensionslagstiftning som tillämpas på honom eller henne uppnåtts (*förväntad arbetspension*).

RP 16/2015 rd

23 §

Prioriterade intjänade pensioner och höjningar när det gäller folkpension

När folkpensionsbeloppet beräknas beaktas inte som inkomst

- 1) förmån enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),
- 2) rehabiliteringstillägg och barnförhöjning från arbetspensionssystemet,
- 3) engångsförhöjning som betalas till arbetspension enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom. eller till olycksfallspension enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen eller lagen om olycksfall i militärtjänst,
- 4) uppskovsförhöjning som ingår i ålderspension som betalas som arbetspension och som grundar sig på tiden efter det att den lägsta åldern för ålderspension enligt den arbetspensionslagstiftning som tillämpas på personen uppnåtts, eller
- 5) höjning enligt lagen om justering av vissa arbetspensioner till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen (635/2002).

33 §

Inkomster som inverkar på fortsättningspensionens kompletteringsbelopp

Förtida ålderspension och partiell förtida ålderspension från arbetspensionssystemet beaktas som inkomst utan förtidsminskning.

35 §

Prioriterade inkomster när det gäller fortsättningspensionens kompletteringsbelopp

När kompletteringsbeloppet beräknas beaktas inte som årsinkomst följande till den efterlevande maken utgående betalningar:

2) bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007), bostadsbidrag enligt lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014), bostadsunderstöd enligt militärunderstödslagen (781/1993) eller bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994) och inte heller förmåner som gäller bostad som används för eget behov,

8) uppskovsförhöjning som ingår i ålderspension som betalas som arbetspension och som grundar sig på tiden efter det att den lägsta åldern för ålderspension enligt arbetspensionslagstiftningen uppnåtts,

51 §

Rätt till barnförhöjning

Rätt till barnförhöjning har den som får

2) invalidpension, ålderspension, arbetslivspension eller förtida ålderspension som betalas som arbetspension, eller

RP 16/2015 rd

Barnförhöjning beviljas, om pensionstagaren eller hans eller hennes make, maka eller sambo har ett barn under 16 år som lever i samma hushåll som pensionstagaren, eller om pensionstagaren på något annat sätt svarar för försörjningen av sitt barn som bor någon annanstans och är under 16 år. En pensionstagare anses ansvara för sitt barns försörjning då han eller hon har sådana kostnader för barnets försörjning som åtminstone uppgår till underhållsstödets belopp enligt 9 § i lagen om underhållsstöd (580/2008).

54 §

Ansökan om förmåner

Sjukpension omvandlas till ålderspension utan ansökan när pensionstagaren uppnår åldern för ålderspension enligt 10 §, om inte grunderna för fastställande av pensionen förändras.

56 §

Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om pension

När en person ansöker om ålderspension enligt 11 § ska han eller hon visa upp ett intyg från en arbetslöshetskassa eller Folkpensionsanstalten av vilket det framgår för vilken tid han eller hon har fått arbetslöshetsdagpenning med stöd av den rätt till tilläggsdagar som avses i 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

58 §

Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om efterlevandepension

Utöver vad som bestäms i 56 § 2 och 4 mom. ska den som får efterlevandepension till Folkpensionsanstalten anmäla förändringar i de inkomster som påverkar pensionen samt beviljande av sjuk- eller ålderspension enligt denna lag eller pension från utlandet som motsvarar dessa pensioner.

85 §

Uppgifter av myndigheter samt pensions- och försäkringsanstalter

För skötseln av de förmåner som Folkpensionsanstalten ålagts att verkställa har den trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

1) av befolkningsregistermyndigheterna få de nödvändiga uppgifter som nämns i 13 § 1—17 mom. och 20—22 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009) samt ändringar i uppgifterna,

3) av Pensionsskyddscentralen, pensionsanstalterna, försäkringsanstalterna samt andra som beviljar eller betalar ut pensioner eller andra ersättningar få uppgifter om pensions- och ersättningsbeslut och om ändring av pensions- eller ersättningsbelopp samt om det belopp av ar-

betspension som inte inkluderar de intjänade pensioner eller höjningar som nämns i 23 § och inte heller förtidsminskning av arbetspensionen,

87 §

Uppgifter av Pensionsskyddscentralen och vissa pensionsbetalare

För verkställigheten av förmåner enligt denna lag ska Pensionsskyddscentralen och Keva på begäran och trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter lämna Folkpensionsanstalten

1) uppgifter om det uppskattade beloppet av arbetspensionen för ansökningsförfarandet i fråga om sjukpension,

2) uppgifter om beloppet av den i 22 § 4 mom. avsedda förväntade arbetspension som tjänats in fram till uppnåendet av den lägsta åldern för ålderspension för beräkning av folkpensionsbeloppet.

För klarläggande av rätt till ålderspension enligt denna lag har Folkpensionsanstalten också rätt att av Pensionsskyddscentralen få personuppgifter om de arbetspensionsförsäkrade som uppnått åldern för ålderspension enligt 10 § och som inte får arbetspension.

97 §

Förmåner och utgifter som betalas ur folkpensionsfonden

Ur Folkpensionsanstaltens folkpensionsfond betalas ålderspensionerna, sjukpensionerna, barnförhöjningarna och familjepensionerna enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vid beräkning av folkpensionsbeloppet beaktas inte som inkomst arbetspension enligt 6 § 1 mom., vilken tjänats in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts och innan denna lag har trätt i kraft, med undantag för den pension som ingår i familjepensionen och som förmånslåtaren tjänat in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts.

Vid beräkning av folkpensionsbeloppet för dem som är födda 1948 eller tidigare beaktas inte som inkomst uppskovsförhöjning som ingår i ålderspension från arbetspensionssystemet och som grundar sig på tiden efter det att 68 års ålder uppnåtts.

Vid beräkning av familjepensionsbeloppet beaktas inte som inkomst arbetspension enligt 6 § 1 mom., vilken tjänats in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts och innan denna lag har trätt i kraft, med undantag för den pension som ingår i familjepensionen och som förmånslåtaren tjänat in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts.

17.

Lag

om ändring av lagen om garantipension

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om garantipension (703/2010) 7 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten, 8 § 2 mom. och 3 mom. 2 punkten, 9 § 1 mom. 2 punkten, 12 § 1 mom. och 21 § 1 mom.,
av dem 7 § 1 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lag 804/2012 och 8 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1328/2011, som följer:

7 §

Rätt till garantipension

Rätt till garantipension har en person som

- 1) har uppnått den nedre åldersgräns för ålderspension som föreskrivs för hans eller hennes åldersklass i 11 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) och får ålderspension,
- 2) får förtida ålderspension,
- 3) får sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007),
- 4) får full invalidpension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare eller annan motsvarande full invalidpension på grundval av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande,
- 5) får fortlöpande olycksfallspension, livränta, sjukpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall som betalas när ett år har gått från en trafikskada och vilka enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen, lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990), trafikförsäkringslagstiftningen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) beviljas på grundval av full arbetsoförmåga,
- 6) får ålderspension enligt 11 § i folkpensionslagen med stöd av arbetslöshetsdagpenningens tilläggsdagsrätt, eller
- 7) får avträdelsestöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) (*avträdelsestöd*).

Rätt till garantipension har också en invandrare

- 1) som har uppnått åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen, eller
-

8 §

Garantipensionens belopp

Om garantipension beviljas innan sökanden uppnår åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen, minskas den fulla garantipensionen permanent med 0,4 procent för varje månad som garantipensionen tidigareläggs med innan sökanden uppnår åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen. Garantipensionen minskas dock inte om sökanden får pension eller ersättning enligt 7 § 1 mom. 3—7 punkten eller ålderspension enligt 11 § i folk-

RP 16/2015 rd

pensionslagen, eller om garantipension beviljas en invandrare med stöd av 7 § 2 mom. i denna lag.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 mom. minskas den fulla garantipensionen med

2) tidigareläggingsprocenten för förtida ålderspension eller partiell förtida ålderspension som, då garantipensionen börjar, betalas på grundval av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet, om pensionssökanden inte får folkpension som förtida ålderspension.

9 §

Pensionsinkomsters inverkan på garantipensionen

Från garantipensionens fulla belopp eller det belopp som beräknats enligt 8 § 2 eller 3 mom. avdras beloppet av följande pensionsinkomster som den sökande får fortlöpande eller årligen återkommande (*årsinkomst*):

2) efterlevandepension enligt 4 och 5 § i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007),

12 §

Begynnelsestidpunkten för garantipension

Garantipension betalas från ingången av den månad då rätten till garantipensionen uppkom. Till invandrare betalas garantipension från ingången av månaden efter den då han eller hon uppnådde åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen.

21 §

Indrivning av garantipension från pension eller ersättning som betalas retroaktivt

Folkpensionsanstalten har rätt att hos den som betalar pension eller ersättning enligt 9 § 1 mom. 3—10 punkten driva in pension eller ersättning som denna betalar retroaktivt till den del pensionen eller ersättningen motsvarar den garantipension som har betalats till ett för stort belopp, om den som betalar pensionen eller ersättningen i fråga

- 1) rättar eller justerar pensionens eller ersättningens belopp,
- 2) efter ett beslut om rättelse beviljar fortsatt rehabiliteringsstöd, eller
- 3) beviljar familjepension eller försörjningspension.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Trots vad som föreskrivs i 8 § 2 mom. ska garantipensionen inte minskas om en sökande med stöd av den tilläggsdagsrätt som avses i 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa utan förtidsminskning får ålderspension som grundar sig på ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagaverksamhet.

18.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 8 § 1 mom. 3 punkten,
sådan den lyder i lag 939/2014, som följer:

8 §

Rätt till bostadsbidrag

Rätt till bostadsbidrag har den som fyllt 16 år och som får

3) full invalidpension, arbetslivspension, ålderspension eller efterlevandepension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) eller någon annan motsvarande lagbaserad full invalid- och sjukpension, arbetslivspension, ålderspension eller efterlevandepension på grundval av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller efterlevandepension enligt 19 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006),

Denna lag träder i kraft den januari 20 .

19.

Lag

om ändring av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) 9 § 2 mom.
och

ändras 2 §, rubriken för 5 §, 5 § 1 mom., 8 §, 9 § 3 mom., 10 § 1 mom., 11 § och 12 § 1 mom.,

av dem rubriken för 5 § och 5 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1051/2014 och 12 § 1 mom. sådant det lyder i lag 979/2013, som följer:

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på invalidpension som beviljats med stöd av följande lagar och bestämmelser (*arbetspensionslagar*) oberoende av vad som i dem föreskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på invalidpensionen:

1) lagen om pension för arbetstagare (395/2006) och lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006),

2) lagen om sjömanspensioner (1290/2006) och lagen om införande av lagen om sjömanspensioner (1291/2006),

3) lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om införande av lagen om pension för företagare (1273/2006),

4) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) och lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006),

5) pensionslagen för den offentliga sektorn (/),

6) pensionsbestämmelser som avses i 122 § i lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),

7) pensionsstadgan enligt 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998).

Trots vad som bestäms i 17 § i folkpensionslagen (568/2007) tillämpas denna lag också på sjukpension som beviljats med stöd av folkpensionslagen, med undantag för sjukpension som beviljats enligt 12 § 4 mom. i den lagen.

Denna lag tillämpas också på garantipension som beviljats en arbetsoförmögen med stöd av 7 § 1 mom. 3 och 4 punkten och 2 mom. 2 punkten i lagen om garantipension (703/2010).

Det som i denna lag bestäms om sjukpension enligt folkpensionslagen gäller på motsvarande sätt också garantipension som avses i 3 mom.

5 §

Inkomstgräns vid sjukpension som beviljas av Folkpensionsanstalten och vilande pension

Utbetalningen av sjukpension enligt folkpensionslagen och av garantipension enligt 7 § 1 mom. 3 och 4 punkten och 2 mom. 2 punkten i lagen om garantipension påverkas inte, om pensionstagarens arbetsinkomster är högst 687,74 euro i månaden. Om pensionstagaren tjänar

RP 16/2015 rd

mer än 687,74 euro i månaden, ska utbetalningen av sjukpensionen och garantipensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på Folkpensionsanstaltens initiativ avbrytas och pensionen lämnas vilande.

8 §

Utbetalning av handikappbidrag för den tid pension lämnats vilande

Den som omedelbart innan invalidpension enligt 4 § eller sjukpension enligt 5 § eller arbetslivspension lämnats vilande fått vårdbidrag för pensionstagare enligt lagen om handikappförmåner (570/2007) ska beviljas handikappbidrag till högsta belopp enligt 8 § 2 mom. 3 punkten i nämnda lag för den tid som utbetalningen av pensionerna varit avbruten. Handikappbidrag betalas dock inte för den tid för vilken pensionen på pensionsanstaltens initiativ retroaktivt lämnats vilande. Folkpensionsanstalten betalar handikappbidraget under den tid pensionen är vilande.

9 §

Arbetspensionens tillväxt

En person har på ansökan rätt till pension som tjänats in på grundval av arbete som utförts under tiden för invalidpension, när hans eller hennes invalidpension enligt arbetspensionslagarna ändras till ålderspension, förutsatt att personen då inte längre har den anställning som han eller hon går i ålderspension från. Om personen arbetar efter det att invalidpensionen upphört, har han eller hon rätt till den pension som tjänats in på grundval av detta arbete när han eller hon beviljas ålderspension, förtida ålderspension, partiell förtida ålderspension eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna. Personen har rätt till pension som tjänats in för arbete under tiden för invalidpension enligt arbetspensionslagarna eller efter det att den pensionen upphört också när han eller hon efter den tidigare invalidpensionen beviljas ny invalidpension i fråga om vilken arbetspensionslagarnas bestämmelser om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

10 §

Hur pension som lämnats vilande påverkar pensionstagares bostadsbidrag

Den som omedelbart innan invalid- eller sjukpension eller arbetslivspension lämnas vilande fått bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) ska även i fortsättningen få bidraget så länge som villkoren för bidraget enligt den lagen i övrigt är uppfyllda, även om invalid- eller sjukpensionen eller arbetslivspension inte betalas så länge pensionen är vilande.

11 §

Tillämpliga bestämmelser

Om inte något annat följer av denna lag ska verkställigheten ske också med tillämpning av de i 2 § nämnda arbetspensionslagarna, folkpensionslagen, lagen om garantipension, lagen om handikappförmåner och lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.

RP 16/2015 rd

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 och gäller till och med den 31 december 2020.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

20.

Lag

om ändring av 9 och 33 § i lagen om handikappförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om handikappförmåner (570/2007) 9 § 1 mom. 2 punkten och 4 b-punkten samt 33 § 3 mom.,
av dem 9 § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag 154/2011 samt 9 § 1 mom. 4 b-punkten och 33 § 3 mom. sådana de lyder i lag 697/2012, som följer:

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Rätt till vårdbidrag har en person som fyllt 16 år och som får

2) full invalidpension, arbetslivspension, ålderspension eller förtida ålderspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006), lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter (329/1967) eller lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom (870/1977),

4 b) enbart efterlevandepension på basis av de lagar som nämns i 2 eller 4 punkten eller 4 a-punkten och som uppnått åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen, eller

33 §

Indragning av en handikappförmån

Handikappbidrag som beviljats en person som fyllt 16 år upphör från ingången av den månad då bidragstagaren beviljas pension eller förmån enligt 9 § 1 mom., eller, om bidragstagaren får sådan efterlevandepension som avses i 9 § 1 mom. 4 b-punkten, från utgången av den månad då han eller hon uppnår åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

21.

Lag

om ändring av 3 kap. 4 § och 4 kap. 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 3 kap. 4 § 2 mom. och 4 kap. 7 § 1 mom., av dem 3 kap. 4 § 2 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1188/2009, 1439/2011 och 918/2012 samt 4 kap. 7 § 1 mom. sådant det lyder i lagarna 1188/2009 och 873/2015, som följer:

3 kap

Allmänna begränsningar för erhållande av förmåner

4 §

Hindrande sociala förmåner

Berättigad till arbetslöshetsförmåner är inte en arbetssökande

- 1) som får ålderspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen eller arbetspensionslagarna,
- 2) som får arbetslöshetspension,
- 3) som har rätt till moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen eller som har beviljats ledighet för havandeskap och barnsbörd eller för vård av barn eller som får specialvårdspenning,
- 4) för den tid han eller hon får avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006),
- 5) som får rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) eller enligt de lagar, den pensionsstadga eller de pensionsbestämmelser som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsbestämmelserna i olycksfalls- eller trafikförsäkring eller i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), eller
- 6) som får arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna.

4 kap

Jämjade och minskade arbetslöshetsförmåner

7 §

Sociala förmånens inverkan på arbetslöshetsförmånerna

Om någon får någon annan än en i 3 kap. 4 § nämnd lagstadgad förmån eller invalid- och sjukpension enligt lagstiftningen i någon annan stat eller folkpension med stöd av 12 §

RP 16/2015 rd

4 mom. i folkpensionslagen, minskas hans eller hennes fulla arbetslöshetsförmån med den sociala förmånen. Då beaktas dock inte följande pensioner och sociala förmåner (*prioriterade inkomster*):

- 1) familjepensioner,
 - 2) vårdbidrag för pensionstagare enligt lagen om handikappförmåner (570/2007),
 - 3) menersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) och lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (873/2015),
 - 4) livränta och tilläggsränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst,
 - 5) handikappbidrag enligt lagen om handikappförmåner,
 - 6) bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007),
 - 7) bostadsbidrag enligt lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014),
 - 8) barnbidrag enligt barnbidragslagen (796/1992),
 - 9) utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997),
 - 10) militärunderstöd enligt militärunderstödslagen (781/1993),
 - 11) ersättningar för kostnader enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar samt lagen om skada, ådragen i militärtjänst,
 - 12) partiell förtida ålderspension enligt arbetspensionslagarna.
-

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

22.

Lag

om ändring av 11 § i lagen om vuxenutbildningsstöd

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 11 § i lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000) en ny 13 punkt, i stället för den
13 punkt som upphävts genom lag 938/2012, som följer:

11 §

Begränsningar i fråga om vuxenutbildningsstödet

Vuxenutbildningsstöd beviljas inte den som

13) får arbetslivspension enligt de arbetspensionslagar som nämns i 3 § i lagen om pension
för arbetstagare,

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

23.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 8 kap. 6 § 1 och 3 mom., 11 kap. 10 §, 12 kap. 2 § 1 mom. samt 3 § 2 och 5 mom.,
av dem 8 kap. 6 § 1 mom. och 12 kap. 2 § 1 mom. sådana de lyder i lagarna 678/2014 och 873/2015, 8 kap. 6 § 3 mom. sådant det lyder i lag 678/2014 och 11 kap. 10 § sådan den lyder i lagen 873/2015, som följer:

8 kap

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

6 §

Förmåner som utgör hinder för sjukdagpenning

Rätt till sjukdagpenning föreligger inte för en försäkrad som får

- 1) rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner,
- 2) rehabiliteringspenning, partiell rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning som betalas som rehabiliteringsunderstöd enligt arbetspensionslagarna,
- 3) ersättning för inkomstbortfall med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, trafikförsäkringslagen (279/1959), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),
- 4) ålderspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen (568/2007) eller arbetspensionslagarna,
- 5) deltidspension enligt arbetspensionslagarna,
- 6) garantipension enligt 7 § 1 mom. 1 punkten eller 2 mom. 1 punkten i lagen om garantipension (703/2010),
- 7) anpassningspension eller anpassningsbidrag enligt lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter.

En försäkrad som får pension som nämns i 1 mom. 4—7 punkten, sjukpension som beviljats med stöd av 12 § 1 mom. i folkpensionslagen, full invalidpension, arbetslivspension eller partiell förtida ålderspension enligt arbetspensionslagarna och som är yngre än 68 år har dock rätt till sjukdagpenning, om den försäkrade efter sin pensionering är i arbete och blir oförmögen att utföra det arbete som han eller hon som pensionerad har utfört omedelbart innan arbetsförmågan började. Sjukdagpenningens belopp räknas då ut på grundval av intjänade arbetsinkomster under pensioneringstiden så som föreskrivs i 11 kap., med beaktande av 12 kap. 2 §.

11 kap

Beloppet av dagpenningsförmånerna

10 §

Hur pension inverkar på föräldradagpenningens belopp

Minimibeloppet av föräldradagpenningen betalas, om en försäkrad får ålderspension, partiell förtida ålderspension, förtida ålderspension eller full sjukpension enligt 12 § 1 mom. i folkpensionslagen, arbetspensionslagarna, trafikförsäkringslagen, lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i militärtjänst, lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämförbara med arbete (1318/2002) eller lagen om olycksfalls- och pensionskydd för idrottsutövare (276/2009) eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna.

12 kap

Dagpenningsförmånernas förhållande till andra förmåner

2 §

Sjukdagpenningens förhållande till andra lagstadgade förmåner som betalas på grund av arbetsförmåga

Från sjukdagpenning som betalas med stöd av denna lag avdras arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna och följande förmåner som enligt någon annan lag betalas för samma tid och på grund av samma arbetsförmåga:

- 1) sjukpension enligt 12 § i folkpensionslagen, med undantag för pension enligt 4 mom. i den paragrafen,
- 2) ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar som beviljas på grund av olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom,
- 3) ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar som beviljas på grund av olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom,
- 4) dagpenning och olycksfallspension enligt lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämförbara med arbete,
- 5) olycksfallspension enligt lagen om olycksfalls- och pensionskydd för idrottsutövare,
- 6) dagpenning och olycksfallspension enligt lagen om olycksfall i militärtjänst samt livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst,
- 7) ersättning för inkomstbortfall och invalidpension enligt trafikförsäkringslagen.

3 §

Primärtid för sjukdagpenningen och sjukdagpenningens förhållande till full invalidpension enligt arbetspensionslagarna

Folkpensionsanstalten fastställer primärtiden för sjukdagpenningen när minst 150 sjukdagpenningss dagar som räknas till maximitiden förflutit. Primärtiden fastställs dock inte om den försäkrade har uppnått den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs för den försäkra-

RP 16/2015 rd

des åldersklass i 11 § i lagen om pension för arbetstagare. En ny primärtid kan fastställas endast i det fall att det har gått sex månader från utgången av den föregående primärtiden.

Om den försäkrade för den tid som följer efter primärtiden för sjukdagpenningen retroaktivt beviljas full invalidpension enligt arbetspensionslagarna eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna, har Folkpensionsanstalten rätt att ta ut den del av invalidpensionen eller arbetslivspensionen som motsvarar utbetald sjukdagpenning.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

24.

Lag

om ändring av 34 och 38 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 34 § och 38 § 1 mom., sådana de lyder, 34 § i lagarna 679/2014 och 1236/2014 samt 38 § 1 mom. i lag 679/2014, som följer:

34 §

Rehabiliteringspenning till pensionstagare

Trots vad som föreskrivs i 32, 33 och 35 § är rehabiliteringspenningen per dag en tjugofemtedel av en tiondel av summan av de i denna paragraf avsedda månatliga pensionerna, om en rehabiliteringsklient får

- 1) full invalidpension eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna,
- 2) sjukpension enligt 12 § i folkpensionslagen (568/2007), med undantag för sjukpension enligt 4 mom. i den paragrafen,
- 3) sådan garantipension enligt lagen om garantipension som beviljas utöver de pensioner som nämns i denna paragraf.

38 §

Betalning utan samordning

Från rehabiliteringspenningen dras inte av följande förmåner som rehabiliteringsklienten får:

- 1) deltidspension, delinvalidpension enligt 35 § i lagen om pension för arbetstagare eller någon annan motsvarande pension än full invalidpension, om rätten till pensionen har börjat före ingången av det kalenderår till vilket de arbetsinkomster hänförs som ligger till grund för rehabiliteringspenningen enligt 32 § i denna lag,
- 2) sjukpension enligt 12 § 4 mom. i folkpensionslagen och garantipension som betalas utöver den,
- 3) föräldradagpenning enligt 11 kap. 8 § i sjukförsäkringslagen,
- 4) partiell förtida ålderspension enligt arbetspensionslagarna.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

25.

Lag

om ändring av 2 och 74 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) 2 § 1 mom.
10 punkten och 74 §, som följer:

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

10) *sjukpension* full invalidpension och arbetslivspension som beviljats tills vidare enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, sjukpension som beviljats tills vidare enligt folkpensionslagen, full invalidpension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare, invaliditetspension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 3 mom. i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007) och motsvarande pensioner som betalas från utlandet samt sådant avträdelsestöd enligt 24 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare som ska beaktas som pension enligt 92 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

74 §

Årsarbetsinkomst när en yrkessjukdom debuterar under pensionering

Om den som får ålderspension eller sjukpension eller som får partiell förtida ålderspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare drabbas av en yrkessjukdom där exponeringen har skett innan pensionen började löpa, ska tidpunkten för pensioneringen betraktas som tidpunkt för skadefallet när årsarbetsinkomsten bestäms. Arbetsinkomsten ska med hjälp av den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare justeras till indexnivån för det år då yrkessjukdomen debuterade.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

26.

Lag

om ändring av 4 och 62 § i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (873/2015) 4 § 1 mom. 7 punkten och 62 §, som följer:

4 §

Övriga definitioner och hänvisningsbestämmelser

I denna lag avses med

7) *sjukpension* full invalidpension och arbetslivspension som beviljats tills vidare enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, sjukpension som beviljats tills vidare enligt folkpensionslagen, full invalidpension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare, invaliditetspension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 3 mom. i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007) och motsvarande utländska pensioner samt sådant avträdelsetöd enligt 24 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare som ska beaktas som pension enligt 92 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

62 §

Årsarbetsinkomst när en yrkessjukdom debuterar under pensionering

Om en yrkessjukdom debuterar hos en person som får ålderspension eller sjukpension eller som får partiell förtida ålderspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, och exponeringen för sjukdomen har skett före pensioneringen i arbete som försäkrats enligt denna lag, ska tidpunkten för pensioneringen eller den tidpunkt då försäkringen enligt denna lag senast var i kraft betraktas som tidpunkt för skadefallet när årsarbetsinkomsten bestäms. De inkomster som ska beaktas i årsarbetsinkomsten ska justeras med den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare till indexnivån för det år då yrkessjukdomen debuterade.

Denna lag träder i kraft den 20 .

27.

Lag

om ändring av 8 och 9 a § i patientskadelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i patientskadelagen (585/1986) 8 och 9 a §, sådana de lyder i lag 879/1998, som följer:

8 §

Patientskadeersättningarnas förhållande till andra förmåns- och ersättningssystem

Rätten att med stöd av denna lag få ersättning för nödvändiga sjukvårdskostnader och för andra nödvändiga utgifter som orsakats av en skada, begravningskostnader, för sveda och värk och andra tillfälliga men och bestående men är oberoende av om den ersättningssökande på någon annan grund har rätt till motsvarande ersättningar eller förmåner på grund av samma skadefall.

Ersättning för inkomstförlust eller förlust av underhåll betalas med stöd av denna lag endast till den del ersättningen överstiger den motsvarande ersättning eller förmån som betalas med stöd av någon annan lag. Patientförsäkringscentralen kan till den ersättningssökande likväl betala ut även den del av ersättningen eller förmånen som ska betalas med stöd av någon annan lag, om den sökandes utkomst i annat fall uppenbarligen skulle äventyras.

Trots vad som föreskrivs i 2 mom. har en skadelidande rätt att få ersättning för inkomstförlust eller förlust av underhåll oberoende av om den ersättningssökande har rätt till motsvarande förmåner med stöd av de lagar som nämns 3 § i lagen om pension för arbetstagare.

En ersättning som med stöd av någon annan lag betalats till ersättningssökanden samt en ersättningspost som ska betalas på grund av ett redan fattat ersättningsbeslut, men som förfaller till betalning i framtiden, kan dras av från den ersättning som ska betalas med stöd av denna lag.

9 a §

Specificering av ersättningarna

En försäkringsanstalt som med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959), lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (873/2015), lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) har betalt ersättning för nödvändiga sjukvårdskostnader eller andra nödvändiga kostnader, begravningskostnader, inkomstförlust, förlust av underhåll, för sveda och värk och andra tillfälliga men och bestående men har rätt att återfå den andel av ersättningarna som den skadelidande skulle ha haft rätt till med stöd av denna lag.

En pensionsanstalt som med stöd av de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare har betalat ut en arbetspensionsförmån till en skadelidande har rätt att återfå den del av

RP 16/2015 rd

ersättningen för inkomstförlust eller förlust av underhåll som den skadelidande skulle ha haft rätt till med stöd av denna lag.

En försäkringsanstalt som med stöd av en frivillig försäkring enligt lagen om försäkringsavtal (543/1994) har betalt ersättning för sjukdomskostnader har rätt att återfå den del av ersättningarna som den skadelidande uppenbart klart skulle ha haft rätt till med stöd av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på ersättning av skador som orsakats i samband med hälso- och sjukvård efter lagens ikraftträdande.

28.

Lag

om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997) 16 a § 1 mom. 7 punkten, sådan den lyder i lag 442/2012, samt
ändras 14 § 3 mom., 16 §, 18 § 1 och 3 mom., 23 § 1 mom., 29 d § och 29 e § 2 mom., sådana de lyder, 14 § 3 mom., 16 § och 18 § 3 mom. i lag 442/2012, 18 § 1 mom., 23 § 1 mom. och 29 e § 2 mom. i lag 318/2015 och 29 d § i lag 419/2003, som följer:

14 §

Ansvarsskuld

Ersättningsansvaret motsvarar obetalda ersättningar och andra belopp som ska betalas med anledning av inträffade försäkringsfall till den del som bolaget blivit ansvarigt enligt lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för företagare.

16 §

Arbetspensionsförsäkringsbolagets solvenskapital

Med ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital avses det belopp med vilket försäkringsbolagets tillgångar ska anses överstiga dess skulder och andra därmed jämförbara förbindelser med hänsyn till det som bestäms i 16 a—16 e §. Det i 14 § 2 mom. avsedda ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret dras av från bolagets ansvarsskuld när solvenskapitalet beräknas.

18 §

Överföringar till det fördelade och det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret

Maximibeloppet av ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital är solvensgränsens tredubbla belopp, dock minst 40 procent av ansvarsskulden, minskat med ofördelat tilläggsförsäkringsansvar och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret. Om ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital två år i följd överskrider solvenskapitalets maximibelopp, ska arbetspensionsförsäkringsbolaget från och med det andra året varje år till det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret överföra ett belopp som utgör en tredjedel av det belopp med vilket bolagets solvenskapital överskrider maximibeloppet. Om överskridningen kan betraktas som bestående, ska bolaget organisera sin verksamhet så att bolagets solvenskapital återförs under maximibeloppet.

RP 16/2015 rd

Om ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital underskrider solvensgränsen, är överföringar till det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret förbjudna.

23 §

Begränsningar av vinstutdelningen

Ett arbetspensionsförsäkringsbolag får inte dela ut vinst, om bolagets solvenskapital underskrider solvensgränsen eller det är eller borde vara känt att bolaget är insolvent.

29 d §

Ansvarsskuld som överförs vid överlåtelse av ett arbetsgivarspecifikt försäkringsbestånd

Vid överlåtelse av ett arbetsgivarspecifikt försäkringsbestånd överförs till den övertagande pensionsanstalten den andel som det försäkringsbestånd som överläts utgör av ansvarsskulden enligt 14 §, med undantag för det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret. Det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret överförs dock till ett belopp som fastställs enligt 29 e §.

29 e §

Solvenskapital som överförs vid överlåtelse av ett arbetsgivarspecifikt försäkringsbestånd

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet anges det belopp som avses i 1 mom. på framställning av Finansinspektionen som en fast procentandel av ansvarsskulden, minskad med ofördelat tilläggsförsäkringsansvar och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret. Procentandelen beräknas så att den motsvarar det dubbla beloppet av medianen för förhållandet mellan solvensgränsen och de placeringar som beräkningen av den grundar sig på för de pensionsanstalter som bedriver verksamhet i enlighet med lagen om pension för arbetstagare.

1. Denna lag träder i kraft den 20 .
2. Arbetspensionsförsäkringsbolagets utjämningsbelopp som ackumulerats fram till den 31 december 2016, från vilket det belopp som avses i 10 § i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) har dragits av, överförs den 1 januari 2017 till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret.
3. Trots det som föreskrivs i 2 mom. ska från Ömsesidiga Pensionsbolaget Eteras utjämningsbelopp som ackumulerats fram till den 31 december 2016, från vilket det belopp som avses i 10 § i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare har dragits av, ålderspensionsdelen och delen för avgiftsförluster överföras till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret den 1 januari 2017.
4. Utöver det som föreskrivs i 14 § 3 mom. inkluderar Eteras ersättningsansvar ett utjämningsbelopp som utgörs av en invalidpensionsdel och av en sådan särskild post för belastning till följd av skötselkostnader som är enligt de beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt med stöd av 5 § 4 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare. Vid tillämpningen av 18 § 1 mom., 29 d § och 29 e § 2 mom. i denna lag dras från Eteras ansvarsskuld av det utjämningsbelopp som avses i detta moment.
5. Av den invalidpensionsdel av Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Eteras utjämningsbelopp som avses i 4 mom. hänförs till Eteras solvenskapital enligt 16 § högst det belopp som

RP 16/2015 rd

fås när 130 procent av genomsnittet av det ackumulerade resultatet av invalidpensionsrörelsen hos de andra arbetspensionsförsäkringsbolagen i förhållande till de försäkrade lönerna multipliceras med lönesumman för Eteras försäkrade. Det belopp av invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp som hänförs till solvenskapitalet kan dock uppgå till högst samma belopp som invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp.

6. År 2017 gäller dock att av invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp ska till solvenskapitalet hänföras minst ett belopp som utgör förhållandet mellan det sammanlagda beloppet av de ackumulerade resultaten av invalidpensionsrörelsen hos de andra arbetspensionsbolagen och det sammanlagda beloppet av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens ansvarsskulder, från vilket det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte ska beaktas i premieansvaret har dragits av, multiplicerat med beloppet av Eteras ansvarsskuld, från vilken det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret, den del av utjämningsbeloppets invalidpensionsdel som avses i 6 mom. och som hänförs till solvenskapitalet och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret har dragits av. Det belopp av invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp som hänförs till solvenskapitalet kan dock uppgå till högst samma belopp som invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp.

7. Bestämmelserna i 5 och 6 mom. tillämpas inte från det år för vilket det inte längre fastställs något kompletteringsbelopp enligt 5 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006).

8. Av det utjämningsbelopp som avses i 4 mom. hänförs inte till Eteras solvenskapital enligt 16 § den särskilda post som är avsedd för belastning till följd av skötselkostnader och som är enligt de beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt med stöd av 5 § 4 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare.

9. Med stöd av de uppgifter som pensionsanstalterna har lämnat in beräknar Pensions-skyddscentralen det ackumulerade resultat av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens invalidpensionsrörelse som avses i 5 och 6 mom. samt förhållandet mellan resultatet och de försäkrade lönerna och ansvarsskuldena, från vilka det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret har dragits av.

29.

Lag

om ändring av lagen om försäkringskassor

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om försäkringskassor (1164/1992) 83 b § 2 mom. 7 punkten, sådan den lyder i lag 444/2012, och
ändras 79 § 3 mom., 83 b § 1 mom., 83 d § 2 mom. och 111 § 3 mom., sådana de lyder, 79 § 3 mom. och 83 b § 1 mom. i lag 444/2012, 83 d § 2 mom. i lag 323/2015 och 111 § 3 mom. i lag 420/2003, som följer:

79 §

Ersättningsansvaret motsvarar obetalda ersättningsbelopp och andra belopp som ska betalas med anledning av inträffade försäkringsfall till den del som pensionskassan blivit ansvarig enligt lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för företagare och ett för skaderika år riskteoretiskt beräknat utjämningsbelopp för en pensionskassa som bedriver annan än lagstadgad pensionsförsäkring.

83 b §

Med pensionskassans solvenskapital i fråga om verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare avses det belopp med vilket pensionskassans tillgångar för denna verksamhet och andra därmed jämförbara förbindelser och säkerheter överskrider pensionskassans skulder och andra därmed jämförbara förbindelser som uppkommer i denna försäkringsverksamhet, med hänsyn till det som föreskrivs i 2—7 mom. och bestäms närmare med stöd av 7 mom. Vid beräkningen av ansvarsskulden beaktas inte det tilläggsförsäkringsansvar som avses i 79 § 2 mom.

83 d §

Maximibeloppet av pensionskassans solvenskapital är solvensgränsens tredubbla belopp, dock minst 50 procent av ansvarsskulden, minskat med tilläggsförsäkringsansvaret och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret. Tilläggsförsäkringsansvaret kan utökas genom försäkringspremier upp till solvenskapitalets maximibelopp.

111 §

Kassamötet kan utöver vad som bestäms i 1 mom. besluta att kassan ska träda i likvidation och upplösas. I fråga om en pensionskassa kan ett sådant beslut dock verkställas endast om kassan har överlåtit hela sitt ansvar på någon annan pensionskassa eller pensionsstiftelse eller något annat försäkringsbolag.

RP 16/2015 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

Det utjämningsbelopp som har ackumulerats fram till den 31 december 2016 för en pensionskassa som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring överförs den 1 januari 2017 till tilläggsförsäkringsansvaret.

Utöver vad som föreskrivs i 72 § 2 mom. får indexförhöjningsansvaret också användas för att täcka ökning av ansvarsskulden till följd av de ändringar av den lägsta åldern för ålderspension som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/). När den övre gränsen för indexförhöjningsansvaret fastställs, kan ökningen av ansvarsskulden beaktas från och med den 31 december 2016. Finansinspektionen får utfärda närmare föreskrifter om utökningen och användningen av det indexförhöjningsansvar som avses i detta moment.

30.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om pensionsstiftelser

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om pensionsstiftelser (1774/1995) 10 § som följer:

10 §

Fastställelse av pensionsstiftelsens stadgar och ändringar i dem ska sökas hos Finansinspektionen.

Finansinspektionen ska fastställa stadgarna eller ändringar i dem, om stadgarna överensstämmer med lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utöver vad som föreskrivs i 43 § 2 mom. 4 punkten får indexförhøjningsansvaret också användas för att täcka ökning av pensionsansvaret till följd av de ändringar av den lägsta åldern för ålderspension som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/). När den övre gränsen för indexförhøjningsansvaret fastställs, kan ökningen av pensionsansvaret beaktas från och med den 31 december 2016. Finansinspektionen får utfärda närmare föreskrifter om utökningen och användningen av det indexförhøjningsansvar som avses i detta moment.

31.

Lag

om ändring av lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar (315/2015) 1 § 2 mom. och 17 § 1 mom. och
fogas till lagen en ny 7 a § och till 8 § ett nytt 2 mom. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

På Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt tillämpas 4—7, 7 a, 26 och 27 § i denna lag.

7 a §

Aktieplaceringarnas maximibelopp

Av en pensionsanstalts placeringar får högst 65 procent vara aktieplaceringar. Med *aktieplaceringar* avses det sammanlagda beloppet av placeringar som exponerats för riskklasserna 1—5 enligt 11 § 1 mom. Om den underliggande tillgången i derivatavtalet är en aktieplacering, avses med det belopp som exponerats för aktierisken i derivatavtalet derivatavtalets deltaekvivalent som avses i 19 § 3 mom.

8 §

Överskridning av gränserna för diversifiering

Om den gräns som nämns i 7 a § och gäller aktieplaceringar överskrids, läggs till den solvensgräns som avses i 23 § ett belopp som är 100 procent av det belopp som överskrider gränsen.

17 §

Risk avseende avkastningskrav och försäkringsrisk

Trots bestämmelserna i 12 § beräknas riskvärdet för klassen för risk avseende avkastningskrav enligt formeln

$$V_j = (k + b C - \lambda S_j) A_j,$$

RP 16/2015 rd

där k är den diskonteringsränta som används vid beräkningen av ansvarsskulden eller pensionsansvaret, b är den avsättningskoefficient för pensionsansvaret som avses i 171 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) som gäller dagen efter beräkningstidpunkten, S_j är den förväntade förlust som fastställts för risk avseende avkastningskrav och A_j är ansvarsskulden eller pensionsansvaret, med avdrag för ofördelat och fördelat tilläggsförsäkringsansvar enligt 14 § 2 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag, tilläggsförsäkringsansvar enligt 43 § 2 mom. i lagen om pensionsstiftelser och 79 § 2 mom. i lagen om försäkringskassor samt de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare (1272/2006) inte beaktas i premieansvaret.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vid tillämpning av 17 § 1 mom. dras från Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Eteras ansvarsskuld av även den del av utjämningsbeloppet enligt 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (/) som hänförs till solvenskapitalet.

32.

Lag

om upphävande av vissa bestämmelser i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs 4—6 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (442/2012).

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

33.

Lag

om ändring av 13 och 14 § i lagen om Folkpensionsanstalten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) 13 § och 14 § 4 mom.,
sådana de lyder i lag 1094/2010, som följer:

13 §

Pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal

Bestämmelser om pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal finns i pensionslagen för den offentliga sektorn (/). Skötseln och finansieringen av pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal betalas av Folkpensionsanstaltens medel.

14 §

Arbetstagarens pensionsavgift

På sökande av ändring i ett ärende som gäller arbetstagarens pensionsavgift tillämpas det som i pensionslagen för den offentliga sektorn föreskrivs om sökande av ändring i pensionsbeslut.

Denna lag träder i kraft den 20 .

34.

Lag

om ändring av 6 kap. 1 a § i arbetsavtalslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetsavtalslagen (55/2001) 6 kap. 1 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 1030/2004,
som följer:

6 kap.

Allmänna bestämmelser om upphävande av arbetsavtal

1 a §

Avgångsålder

En arbetstagares anställningsförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid vid utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren uppnår avgångsåldern, om inte arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om förlängning av anställningsförhållandet. Avgångsåldern är 68 år för dem som är födda 1957 eller tidigare, 69 år för dem som är födda 1958—1961 och 70 år för dem som är födda 1962 eller senare.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

35.

Lag

om ändring av 7 kap. 2 § i lagen om sjöarbetsavtal

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) 7 kap. 2 § 1 mom. som följer:

7 kap.

Allmänna bestämmelser om upphävande av arbetsavtal

2 §

Avgångsålder

En arbetstagares anställningsförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid vid utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren uppnår avgångsåldern, om inte arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om förlängning av anställningsförhållandet. Avgångsåldern är 68 år för dem som är födda 1957 eller tidigare, 69 år för dem som är födda 1958—1961 och 70 år för dem som är födda 1962 eller senare.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

36.

Lag

om ändring av 15 § i arbetstidslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetstidslagen (605/1996) 15 § 3 mom., sådant det lyder i lag 634/2002, som följer:

15 §

Förkortad arbetstid

Om en arbetstagare för att gå i partiell förtida ålderspension vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden, ska arbetsgivaren i första hand ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidsarbete. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar med beaktande av arbetstagarens behov samt arbetsgivarens produktions- och serviceverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

37.

Lag

om ändring av 5 a § i sjöarbetstidslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjöarbetstidslagen (296/1976) 5 a §, sådan den lyder i lag 934/2002, som följer:

5 a §

Förkortad arbetstid

Om en arbetstagare för att gå i partiell förtida ålderspension vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden, ska arbetsgivaren i första hand ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidsarbete. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar med beaktande av arbetstagarens behov samt arbetsgivarens produktions- och serviceverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

38.

Lag

om ändring av 6 a § i lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart (248/1982) 6 a §, sådan den lyder i lag 935/2002, som följer:

6 a §

Förkortad arbetstid

Om en arbetstagare för att gå i partiell förtida ålderspension vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden, ska arbetsgivaren i första hand ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidsarbete. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar med beaktande av arbetstagarens behov samt arbetsgivarens produktions- och serviceverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

Helsingfors den 3 september 2015

Statsminister

Juha Sipilä

Social- och hälsovårdsminister Hanna Mäntylä

1.

Lag

om ändring av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) 22—24, 63, 64, 67, 69 och 73 §, 80 § 3 mom., 123 § 10 punkten och 181 § 2 mom.,
av dem 22 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1427/2011, 23 § sådan den lyder i lag 1164/2007, 24 § sådan den lyder i lag 909/2010, 63 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 627/2009, 69 § sådan den lyder i lag 627/2009 och 181 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1292/2006,
ändras 1 §, 1 mom., 2—4 och 11—14 §, 15 § och mellanrubriken före den, 16—21 §, 25 § 1 mom., 34, 37, 52, 65 och 66 §, 68 § 1 mom., 74 § 2 mom., 3 mom. 3 punkten och 5 mom., 75 §, 81 § 2 mom., 82 § och mellanrubriken före den, 83 och 84 §, 88 § 2 mom., 91 § 1 mom., 91 a § 2 mom., 92 § 1 mom., 94 § 1 mom., 96 § 2 mom., 97 och 99 §, 101 § 2 mom., 105 § 1 mom., 106 § 2 mom., 107, 107 a, 108, 109 och 117 §, 120 § 4 mom., 126 § 3 mom., 129 §, 133 § 2 mom., 134 § 4 mom., 153 §, 168 § 2 mom., 171 § 2 mom., 174 och 179 §, 182 § 2 mom., 185 §, 207 § 2 mom. och 210 § 2 mom.,
av dem 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 627/2009, 354/2010, 1192/2010 och 873/2015, 3 § sådan den lyder i lagarna 1274/2006, 1164/2007 och 1097/2008, 4 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1281/2007, 1097/2008 och 354/2010, 11 § sådan den lyder i lag 794/2012, 12, 13 och 52 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 794/2012, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1427/2011, 794/2012 och 873/2015, 17 och 20 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1427/2011, 19 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 873/2015, 25 § 1 mom., 34 §, 74 § 5 mom. och 91 § 1 mom. sådana de lyder i lagarna 1164/2007, 37 §, 105 § 1 mom., 106 § 2 mom., 107, 107 a, 108 och 109 § och 126 § 3 mom. sådana de lyder i lag 634/2009, 66 och 84 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 627/2009, 75 § sådan den lyder i lag 1456/2011, 81 § 2 mom. och 82 § sådana de lyder i lag 627/2009, 88 § 2 mom., 91 a § 2 mom. och 101 § 2 mom. sådana de lyder i lag 882/2014, 92 § 1 mom. sådant det lyder i lagarna 1427/2011 och 873/2015, 94 § 1 mom. sådant det lyder i lag 873/2015, 120 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1203/2009, 129 § sådant det lyder i lagarna 634/2009 och 354/2010, 168 § 2 mom. och 171 § 2 mom. sådana de lyder i lag 317/2015, 179 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1292/2006, 909/2010 och 1209/2013, 182 § 2 mom. sådant det lyder i lag 909/2010 och 185 § sådan den lyder i lag 1427/2011, samt
fogas till lagen en ny 53 a—53 l § och före dem en ny mellanrubrik, till lagen en ny 75 c §, till 95 § ett nytt 2 mom. och till lagen nya 102 a och 218 a §, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Lagens syfte

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om den rätt till ål-

I denna lag föreskrivs om den rätt till ål-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

derspension, *deltidspension*, rehabilitering och invalidpension som arbetstagare inom den privata sektorn har samt om den rätt till familjepension som arbetstagarnas förmånstagare har.

Föreslagen lydelse

derspension, *partiell förtida ålderspension*, rehabilitering, invalidpension och arbetslivspension som arbetstagare inom den privata sektorn har samt om den rätt till familjepension som arbetstagarnas förmånstagare har.

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

1) *pensionsanstalt* ett arbetspensionsförsäkringsbolag, en försäkringskassa eller en pensionsstiftelse enligt 1 § 3 mom.,

2) *anställningsförhållande* ett anställningsförhållande som grundar sig på ett arbetsavtal enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001),

3) *arbetspension* pension enligt de lagar som avses i 3 §,

4) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapening eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (/) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959),

5) *intjänad pension* pension som intjänats på basis av arbetsinkomster som omfattas av denna lag, på basis av tid med pension som upphört, på basis av sådan oavlönad tid som avses i 4 punkten och på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av sta-

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

1) *pensionsanstalt* ett arbetspensionsförsäkringsbolag, en försäkringskassa eller en pensionsstiftelse enligt 1 § 3 mom.,

2) *anställningsförhållande* ett anställningsförhållande som grundar sig på ett arbetsavtal enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001),

3) *arbetspension* pension enligt de lagar som avses i 3 §,

4) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapening eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (873/2015) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959),

5) *intjänad pension* pension som tjänats in på basis av arbetsinkomster som avses i denna lag, på basis av tid med pension som upphört och på basis av sådan oavlönad tid som avses i 4 punkten samt förmån som tjänats in på basis av lagen om pensionsersätt-

Gällande lydelse

tens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

6) *primär förmån* en förmån som avses i 92 och 93 § och som oberoende av arbetspensionens belopp betalas till fullt belopp och dras av från en förmån enligt denna lag,

7) *EU:s grundförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och med *EU:s tillämpningsförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen,

8) *EU- och EES-land* ett land som tillämpar EU:s grundförordning om social trygghet eller rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen,

9) *överenskommelse om social trygghet* en internationell överenskommelse om social trygghet som är förpliktande för Finland,

10) *teoretisk pension* en kalkylerad pension; när denna pension fastställs betraktas sådan tid i arbete i ett annat EU- och EES-land som omfattas av arbetspensionslagarna som tid i arbete enligt denna lag.

I denna lag avses med *pensionsfall*

1) uppfyllande av villkoren för erhållande av ålderspension,

2) uppfyllande av villkoren för erhållande av deltidspension i enlighet med 16 §,

3) arbetsoförmåga på det sätt som avses i 35 § 1 mom., eller

4) förmånslåtarens död.

3 §

Arbetspensionslagar

Med arbetspensionslagar avses arbetspen-

Föreslagen lydelse

ning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

6) *primär förmån* en förmån som avses i 92 och 93 § och som oberoende av arbetspensionens belopp betalas till fullt belopp och dras av från en förmån enligt denna lag,

7) *EU:s grundförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och med *EU:s tillämpningsförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen,

8) *EU- och EES-land* ett land som tillämpar EU:s grundförordning om social trygghet eller rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen,

9) *överenskommelse om social trygghet* en internationell överenskommelse om social trygghet som är förpliktande för Finland,

10) *teoretisk pension* en kalkylerad pension; när denna pension fastställs betraktas sådan tid i arbete i ett EU- och EES-land som omfattas av arbetspensionslagarna som tid i arbete enligt denna lag,

11) *den lägsta åldern för ålderspension* den ålder för ålderspension som fastställs utifrån arbetstagarens födelseår och som avses i 11 § 2 och 3 mom.,

I denna lag avses med *pensionsfall*

1) *den sista dagen i kalendermånaden före ålderspensionens begynnelse* tidpunkt,

2) *den sista dagen i kalendermånaden före den partiella förtida ålderspensionens begynnelse* tidpunkt,

3) inträde av arbetsoförmåga på det sätt som avses i 35 § 1 mom.,

4) *uppfyllande av villkoren för erhållande av arbetslivspension* i enlighet med 53 a §, eller

5) förmånslåtarens död.

3 §

Arbetspensionslagar

Med arbetspensionslagar avses arbetspen-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

sionslagarna för den privata och för den offentliga sektorn. Arbetspensionslagar för den privata sektorn är utöver denna lag

- 1) lagen om sjömanspensioner (1290/2006),
- 2) lagen om pension för företagare (1272/2006), och
- 3) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006).

Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är

- 1) lagen om kommunala pensioner (549/2003) och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003),
- 2) *lagen om statens pensioner (1295/2006) och lagen om införande av lagen om statens pensioner (1296/2006)*,
- 3) *pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (261/2008)*,
- 4) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),
- 5) *pensionsbestämmelser som grundar sig på 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001)*,
- 6) pensionsstadga som givits med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998), och
- 7) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 54/2007).

4 §

Anställningsförhållande

En arbetstagare har på basis av sitt anställningsförhållande rätt till pensionsskydd så som föreskrivs i denna lag.

Denna lag gäller inte anställningsförhållanden

- 1) i fråga om tid före kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 18 år,
- 2) efter den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 68 år,
- 3) på basis av vilka arbetstagaren med stöd av någon annan arbetspensionslag som avses i 3 § har rätt till pension, eller
- 4) i vilka arbetstagaren arbetar som medlem av besättningen på ett finskt fartyg som inskrivits i handelsfartygsförteckningen enligt lagen om förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport

Föreslagen lydelse

sionslagarna för den privata och för den offentliga sektorn. Arbetspensionslagar för den privata sektorn är utöver denna lag

- 1) lagen om sjömanspensioner (1290/2006),
- 2) lagen om pension för företagare (1272/2006),
- 3) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006).

Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är

- 1) *pensionslagen för den offentliga sektorn (/)*,
- 2) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),
- 3) pensionsstadgan enligt 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998),
- 4) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 54/2007).

4 §

Anställningsförhållande

En arbetstagare har på basis av sitt anställningsförhållande rätt till pensionsskydd så som föreskrivs i denna lag.

Denna lag gäller inte anställningsförhållanden

- 1) *i fråga om tid före ingången av kalendermånaden efter den under vilken 17 års ålder uppnåtts*,
- 2) *efter den kalendermånad under vilken en arbetstagare som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en arbetstagare som är född 1958—1961 fyller 69 år och en arbetstagare som är född 1962 eller senare fyller 70 år (den övre åldersgränsen för försäkrings-skyldigheten)*,
- 3) på basis av vilka arbetstagaren med stöd av någon annan arbetspensionslag som avses i 3 § har rätt till pension,

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

(1277/2007).

Lagen gäller inte arbetstagare

1) till vilka arbetsgivaren betalar i denna lag avsedd arbetsinkomst till ett belopp av sammanlagt mindre än 41,89 euro per kalendermånad,

2) på vilka finsk lagstiftning inte tillämpas på basis av bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EU:s grundförordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet,

3) som en utländsk arbetsgivare sänder till Finland för att arbeta och vars arbete i Finland i denna arbetsgivares tjänst pågår i högst två år.

Om finsk lagstiftning tillämpas på en arbetstagare som avses i 3 mom. 3 punkten på basis av bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EU:s grundförordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet eller om arbetstagaren omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet omedelbart innan arbetet i Finland börjar, tillämpas dock denna lag på arbetstagaren.

Föreslagen lydelse

4) i vilka arbetstagaren arbetar som medlem av besättningen på ett finskt fartyg som inskrivits i handelsfartygsförteckningen enligt lagen om förbättrande av konkurrenskraften för fartyg som används för sjötransport (1277/2007).

Denna lag gäller inte arbetstagare

1) till vilka arbetsgivaren betalar i denna lag avsedd arbetsinkomst till ett belopp av sammanlagt mindre än 41,89 euro per kalendermånad,

2) på vilka finsk lagstiftning inte tillämpas på basis av bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EU:s grundförordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet,

3) som en utländsk arbetsgivare sänder till Finland för att arbeta och vars arbete i Finland i denna arbetsgivares tjänst pågår i högst två år.

Om finsk lagstiftning tillämpas på en arbetstagare som avses i 3 mom. 3 punkten på basis av bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EU:s grundförordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet eller om arbetstagaren omfattas av den finska lagstiftningen om social trygghet omedelbart innan arbetet i Finland börjar, tillämpas dock denna lag på arbetstagaren.

Utöver vad som bestäms i 3 mom. 3 punkten ska denna lag tillämpas på arbetstagaren, om arbetstagaren kommer från en tredjestat för att tillfälligt arbeta i Finland inom ramen för företagsintern förflyttning av personal och arbetsgivaren inte har ordnat pensionsskydd för arbetstagaren.

Denna lag tillämpas inte på arbete som en arbetstagare som kommer till Finland från en tredjestat utför i Finland, om

1) det är fråga om arbete inom landsvägs-transport som arbetstagaren utför huvudsakligen någon annanstans än i Finland,

2) arbetstagaren inte är bosatt i Finland,

3) arbetstagaren inte har hemvist i Finland, och

4) finsk lagstiftning inte ska tillämpas på arbetet enligt bestämmelserna om tillämplig lagstiftning i EU:s grundförordning om social trygghet eller en överenskommelse om social trygghet.

Gällande lydelse

11 §

Rätt till ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 63—68 års ålder uppnåtts eller i uppskjuten ålderspension efter kalendermånaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts. En förutsättning för beviljande av ålderspension är att arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon pensioneras. Trots vad som föreskrivs i 8 § 3 mom. och ovan i detta moment hindrar inte fortsatt skötsel av ett försäkrat förtroendeuppdrag beviljande av ålderspension som intjänats på grundval av tidigare avslutade anställningsförhållanden.

Går arbetstagaren i ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner vid sänkt pensionsålder före 63 års ålder, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som anges i lagen om sjömanspensioner. I det fallet omvandlas pensionsbeloppet enligt denna lag så att det försäkringsmatematiskt motsvarar arbetstagarens pensionsålder. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionsbeloppet och omvandlingskoefficienterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Föreslagen lydelse

11 §

Rätt till ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken *den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts*.

Arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension bestäms utifrån hans eller hennes födel-seår enligt följande:

1) 63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare,

2) 63 år och 3 månader för dem som är födda 1955,

3) 63 år och 6 månader för dem som är födda 1956,

4) 63 år och 9 månader för dem som är födda 1957,

5) 64 år för dem som är födda 1958,

6) 64 år och 3 månader för dem som är födda 1959,

7) 64 år och 6 månader för dem som födda 1960,

8) 64 år och 9 månader för dem som är födda 1961,

9) 65 år för dem som är födda 1962—1964.

Den lägsta åldern för ålderspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i livslängden enligt 82 och 83 § och åldern fastställs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då arbetstagaren fyller 62 år.

En förutsättning för beviljande av ålderspension är att arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon pensioneras. Trots vad som föreskrivs i 8 § 3 mom. och i detta moment hindrar inte den försäkrades fortsatta skötsel av ett förtroendeuppdrag beviljande av ålderspension som tjänats in på grundval av tidigare avslutade anställningsförhållanden.

Om arbetstagaren går i ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner vid sänkt pensionsålder före den lägsta åldern för ålderspension enligt denna lag, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som anges i lagen om sjömanspensioner. I det fallet omvandlas pensionsbeloppet enligt denna lag så att det försäkringsmatematiskt motsvarar arbetstagarens pensionsålder. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionsbeloppet och

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

12 §

Ålderspensionens belopp

Börjar ålderspensionen vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken 63—68 års ålder uppnåtts, är ålderspensionens belopp den pension som intjänats fram till begynnelsestidpunkten för pensionen.

2 mom. har upphävts genom L 14.12.2012/794.

3 mom. har upphävts genom L 14.12.2012/794.

Skjuts ålderspensionen upp höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad varmed begynnelsestidpunkten för pensionen uppskjuts till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts (*uppskovsförhöjning*). Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnås.

13 §

Begynnelsestidpunkt för ålderspension

Ålderspension börjar från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderspension och slutat i det arbete på basis av vilket han eller hon ansöker om ålderspension. *Uppskjuten ålderspension börjar från ingången av den kalendermånad som följer på ansökan om pension. Annan ålderspension än uppskjuten ålderspension kan även beviljas retroaktivt, dock inte utan giltigt skäl för längre tid än för de tre månader som föregår månaden för ansökan om pension.*

Om arbetstagaren fortsätter arbeta efter att ha fyllt 68 år, beviljas ålderspension från ingången av den kalendermånad som följer på ansökan om pension.

Föreslagen lydelse

12 §

Ålderspensionens belopp

omvandlingskoefficienterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Om ålderspensionen börjar vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppnått den *lägsta åldern för ålderspension*, är ålderspensionens belopp den pension som tjänats in fram till begynnelsestidpunkten för pensionen.

*Om arbetstagarens ålderspension börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts, höjs den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före begynnelsestidpunkten för den första ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelsestidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts (**uppskovsförhöjning**).*

En arbetstagare har inte rätt till uppskovsförhöjning för samma tid för vilken han eller hon har fått arbetslöshetsdagpenning.

13 §

Begynnelsestidpunkten för ålderspension

Ålderspensionen börjar från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderspension och slutat i det arbete på basis av vilket han eller hon ansöker om ålderspension. Ålderspension kan beviljas retroaktivt, dock inte utan giltigt skäl för längre tid än för de tre månaderna före månaden för ansökan om pension.

Om arbetstagaren fortsätter arbeta efter att ha uppnått den *övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten*, beviljas ålderspension från ingången av den kalendermånad som följer på ansökan om pension.

Pension som tjänats in av arbetsinkomst på grundval av ett anställningsförhållande som börjat under tiden för ålderspension beviljas

Gällande lydelse

Pension som intjänats av arbetsinkomst på grundval av ett anställningsförhållande som börjat under tiden för ålderspension beviljas på ansökan tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 68 år.

Invaldpension ändras till ålderspension från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

14 §

Indragning av ålderspension

En arbetstagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades har beräknats fortgå efter det att arbetstagaren fyllt 63 år. Indragning av ålderspensionen skall sökas inom en månad sedan arbetsförmågan upphört och ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Deltidspension

15 §

Begrepp i anslutning till deltidspension

När rätten till deltidspension avgörs avses i denna lag med

1) *förvärvsarbete* arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna,

2) *heltidsarbete* i 1 punkten avsett förvärvsarbete i vilket arbetstagarens arbetstid är lika lång som den i respektive bransch normalt tillämpade maximala arbetstiden för arbetstagare på heltid; om arbetstagaren samtidigt har flera förvärvsarbeten betraktas arbetet som heltidsarbete om hans eller hennes sammanlagda arbetstid är minst 35 timmar i veckan.

Med deltidarbete som nämns i 16, 17, 20, 21 och 24 § avses arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna och som en

Föreslagen lydelse

på ansökan tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnått den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.

Om arbetstagaren har fått partiell förtida ålderspension, börjar ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppfyllt de villkor som föreskrivs i 11 § och avslutat sitt huvudsakliga arbete som är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna.

14 §

Indragning av ålderspension

En arbetstagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades har beräknats fortgå efter det att arbetstagaren uppnått sin *lägsta ålder för ålderspension*. Indragning av ålderspensionen ska sökas inom en månad efter det att arbetsförmågan hade beräknats upphöra och ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Partiell förtida ålderspension

15 §

Rätt till partiell förtida ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i partiell förtida ålderspension tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den nedre åldersgränsen, som bestäms utifrån arbetstagarens födelseår, har uppnåtts.

För arbetstagare bestäms den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension enligt följande:

1) för dem som är födda 1963 eller tidigare är den nedre åldersgränsen 61 år,

2) för dem som är födda 1964 är den nedre åldersgränsen 62 år,

3) för dem som är födda 1965 eller senare anpassas den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension till förändringen i livslängden enligt 82 och 83 §.

Gällande lydelse

arbetstagare utför när han eller hon får deltidspension. Med ett sådant deltidsarbete jämföras deltidsarbete i ett EU- eller EES-land.

Med i 16 § 4 mom. 1 punkten och 17 § avsedd stabiliserad inkomst avses den i 76 § avsedda inkomst för återstående tid utifrån vilken arbetstagarens invalidpension skulle beräknas om han eller hon hade blivit arbetsförmögen när deltidspensionen började.

16 §

Rätt till deltidspension

En arbetstagare i åldern 61—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

1) under en tid av 18 månader omedelbart före deltidspensionens början i minst 12 månader haft förvärvsarbete på heltid,

2) under en tid av 15 kalenderår omedelbart före deltidspensionens början har inkomster som omfattas av arbetspensionslagarna eller motsvarande lagar till ett belopp som minst motsvarar talet 60; detta tal fås genom att inkomsten under respektive kalenderår divideras med 25 gånger 41,89 euro, varefter kvoten avrundas nedåt till närmaste hela tal, som kan vara högst 12, och kvoterna för de olika åren räknas samman,

3) inte får annan pension på grundval av eget arbete eller en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska unionen,

4) efter att anställningsförhållandet enligt denna lag upphörde inte har rätt till deltidspension enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn på grundval av anställning på heltid som omfattas av nämnda lagar, och om hans eller hennes,

5) arbete enligt denna lag fortsätter så att arbetstiden och arbetsinkomsterna har minskat när han eller hon har rätt till deltidspension på grundval av anställning som omfattas av arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn.

Med arbete som avses i 1 mom. 1 och

Föreslagen lydelse

En arbetstagare har inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon när pensionen börjar får någon annan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna eller avträdelsestöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994).

16 §

Den partiella förtida ålderspensionens belopp

Grunden för den partiella förtida ålderspensionen är den pension som tjänats in i enlighet med arbetspensionslagarna fram till utgången av kalenderåret före det år då pensionen börjar. Pensionsandelen enligt denna lag är i enlighet med arbetstagarens ansökan 25 eller 50 procent av den pension enligt denna lag som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen.

*Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel minskas varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelse-tidpunkten för pensionsandelen tidigareläggs före ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (**förtidsminskning**).*

*Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel höjs varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelse-tidpunkten för pensionsandelen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (**uppskovsförhöjning**).*

Om den partiella förtida ålderspensionen har beviljats som en pension på 25 procent och arbetstagaren ansöker om beviljande av en ytterligare andel på 25 procent, ska den senare andelen liksom den först beviljade andelen beräknas utifrån samma pension som avses i 1 mom. och som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen. Om förtidsminskning eller uppskovsförhöjning

Gällande lydelse

2 punkten jämställs arbete i ett EU- eller EES-land.

Om arbetstagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.

Villkoren för det deltidsarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om

1) arbetstagarens förvärvsinkomst har minskat så att hans eller hennes arbetsinkomster av deltidsarbetet utgör 35—70 procent av den stabiliserade inkomsten och motsvarande förändring har skett i arbetstiden,

2) arbetstagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, till den del arbetstagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.

Om nedgången i arbetstagarens förvärvsinkomster avviker från förkortningen av arbetstiden av den anledningen att i förvärvsinkomsten från förvärvsarbete på heltid har ingått övertidsersättning, tillägg för söndags-, natt- eller skiftarbete eller andra särskilda tillägg eller ersättningar som hänfört sig till lönen men som inte ingår i förvärvsinkomsten från deltidsarbetet, beaktas sådana tillägg och ersättningar inte vid prövningen enligt 4 mom. 1 punkten av ändringen i inkomsterna och arbetstiden. Inkomsterna från deltidsarbetet måste dock utgöra 35—70 procent av arbetstagarens stabiliserade inkomst.

Om det arbetsavtal som gäller deltidsarbete för en arbetstagare som har deltidspension enligt denna lag sägs upp och arbetstagaren inte är skyldig att utföra arbete under uppsägningstiden eller hans eller hennes arbetstid annars minskar under uppsägningstiden så

Föreslagen lydelse

beräknas för den senare andelen, ska minskningen eller förhöjningen beräknas enligt begynnelsepunkten för den andelen.

Gällande lydelse

att arbetstidsvillkoret enligt 4 mom. 1 punkten inte längre uppfylls, anses arbetstagaren under sex veckor från det att arbetstiden minskade, dock inte längre efter uppsägningstiden, uppfylla villkoren för erhållande av deltidspension.

17 §

Deltidspensionens belopp

Deltidspensionens belopp är 50 procent av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten av deltidarbete som omfattas av arbetspensionslagarna (*inkomstbortfall*).

Har arbetstagaren samtidigt rätt till deltidspension med stöd av två eller flera arbetspensionslagar, utgör deltidspensionen enligt denna lag en lika stor andel som de enligt denna lag försäkrade arbetsinkomsternas andel utgör av de arbetsinkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten och som baserar sig på de arbetspensionslagar med stöd av vilka deltidspension beviljas.

Deltidspensionens maximibelopp är dock 75 procent av de pensioner som arbetstagaren innan deltidspensionen börjar har tjänat in enligt arbetspensionslagarna och lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier. Om en primär förmån skall dras av från pensionen på det sätt som avses i 92 eller 93 §, beräknas deltidspensionens maximibelopp på den pension som minskats på detta sätt. Deltidspensionens maximibelopp justeras, om deltidspensionstagaren beviljas en i 92 eller 93 § avsedd primär förmån eller om beloppet av en dylik förmån ändras.

Med ovan i 3 mom. avsedd pension jämställs pension som en arbetstagare har tjänat in i ett EU- eller EES-land eller i ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

Har arbetstagaren rätt till deltidspension också enligt någon annan arbetspensionslag och minskar det maximibelopp på 75 procent som nämns i 3 mom. deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar i

Föreslagen lydelse

17 §

Begynnelsetidpunkten för partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension börjar vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionen har sökts eller från en senare tidpunkt som sökanden meddelat. Partiell förtida ålderspension beviljas inte retroaktivt.

Partiell förtida ålderspension ska på samma sätt som beviljande av den senare andelen på 25 procent sökas så att den börjar från samma tidpunkt enligt alla arbetspensionslagar.

En pensionstagare kan på ansökan återkalla ett beslut om partiell förtida ålderspension inom tre månader från det att beslutet om beviljande av pension meddelades. Pensionsanstalten undanröjer det återkallade pensionsbeslutet. Bestämmelser om återkrav av pension som betalats utan grund finns i 126 §.

Gällande lydelse

förhållande till de arbetsinkomster som beaktats i den stabiliserade förvärvsinkomsten.

18 §

Begynnelsepunkten för deltidspension

Deltidspension börjar från ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren uppfyller villkoren i 16 §, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken pensionen söks. Deltidspension beviljas dock inte retroaktivt.

19 §

Deltidspensionstagarens anmälningskyldighet

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om

1) förändringar i sina arbetstidsarrangemang,

Föreslagen lydelse

18 §

Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension när arbetstagaren beviljas ålderspension. Ålderspensionens belopp beräknas då utifrån följande delar:

1) *den partiella förtida ålderspensionen,*

2) *den pensionsandel som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började, och*

3) *den pension som tjänats in under det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter i anställningsförhållanden som avslutats före ålderspensionen började.*

Trots det som föreskrivs i 11 § beviljas arbetstagaren, om arbetstagaren i enlighet med en annan arbetspensionslag för den privata sektorn eller arbetspensionslag för den offentliga sektorn beviljas ålderspension efter den partiella förtida ålderspensionen, den andel som ännu inte beviljats av den pension som tjänats in enligt denna lag fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började.

Om ålderspensionen börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den då arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension, ska uppskovsförhöjning på det sätt som bestäms i 12 § fogas till den pensionsdel som avses i 1 mom. 2 punkten. och till pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen börjar och därefter fram till att den första ålderspensionen börjar.

19 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

- 2) andra än kollektivavtalsenliga lönejusteringar,
- 3) att ett anställningsförhållande eller företagaverksamhet upphör eller att ett nytt förhållande eller ny verksamhet inleds,
- 4) förändringar i företagaverksamheten,
- 5) att en ny arbetspension eller en motsvarande förmån som beviljats i ett EU- eller EES-land börjar,
- 6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet om yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen, och
- 7) att en primär förmån börjar eller förändras.

20 §

Justering av deltidspension

Deltidspensionens belopp justeras, om

1) det har inträffat en permanent förändring i deltidspensionstagarens förvärvsinkomster av deltidarbetet, så att dessa förvärvsinkomster kännbart avviker från de förvärvsinkomster av deltidarbetet som beaktades när deltidspensionen bestämdes och som justerats till granskningstidpunktens nivå med lönekoeficienten enligt 96 §, eller

2) deltidspensionstagaren får rätt till deltidspension med stöd av en sådan arbetspensionslag som inte tidigare har berättigat honom eller henne till deltidspension.

Justeringen görs från ingången av kalendermånaden efter den under vilken förändringen skett, eller om förändringen sker kalendermånadens första dag, från denna dag.

När deltidspensionens belopp justeras anses den förvärvsinkomst som deltidspensionen första gången fastställdes på som stabiliserad förvärvsinkomst.

Föreslagen lydelse

pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det då arbetsförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller den lämnas vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension beräknas utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av månaden före den då arbetslivspensionen började.

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 53 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

21 §

Avbrytande av utbetalningen av deltidspension

Om arbetstagarens inkomst av deltidarbete eller frånvaron från arbetet tillfälligt förändras så att villkoren i 16 § 4 mom. för deltidarbete inte uppfylls, avbryts utbetalningen av deltidspensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ. Utbetalningen avbryts från ingången av följande möjliga betalningsperiod, förutsatt att orsaken till betalningsavbrottet fortfarande föreligger. Utbetald deltidspension återkrävs enligt 126 § för den tid under vilken villkoren för erhållande av deltidspension inte uppfyllts.

Avbruten deltidspension börjar efter meddelande från pensionstagaren utbetalas på nytt räknat från den tidpunkt från vilken villkoren för erhållande av deltidspension uppfylls. Har förnyad utbetalning av avbruten deltidspension inte begärts inom sex månader sedan deltidspensionen avbröts, dras pensionen in från och med tidpunkten för avbrottet.

22 §

Indragning av deltidspension och erhållande av deltidspension på nytt

Deltidspensionen dras in från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren inte längre uppfyller de villkor för att få pension som nämns i 16 § 1 mom. 3 punkten eller 4 mom., om inte något annat följer av 21 §. Om villkoren för att få deltidspension inte längre uppfylls på kalendermånadens första dag, dras dock deltidspensionen in från och med nämnda dag. Deltidspension kan också dras in retroaktivt.

Har arbetstagarens deltidspension dragits in, har arbetstagaren rätt att på nytt få deltidspension när han eller hon uppfyller villkoren för den. Har deltidspensionen varit indragen i högst sex månader används, när den nya deltidspensionen efter den indragna deltidspensionen fastställs, den stabiliserade in-

Föreslagen lydelse

21 §

Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension beviljas invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension för samma tid för vilken partiell förtida ålderspension redan betalats, beaktas den partiella förtida ålderspensionen som en delbetalning av den andra pension som beviljas.

22 §

Indragning av deltidspension och erhållande av deltidspension på nytt

(upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

komst som låg till grund för den tidigare deltidspensionen som stabiliserad inkomst av heltidsarbetet.

23 §

Invalidpension och ålderspension efter deltidspension

Beviljas en arbetstagare som får deltidspension invalidpension eller ålderspension för samma tid för vilken deltidspension redan betalats, betraktas deltidspensionen som en delbetalning av invalidpensionen eller ålderspensionen.

24 §

Ändring av deltidspension till ålderspension

Om en deltidspensionerad arbetstagare inte ansöker om ålderspension efter att ha fyllt 68 år, omvandlas deltidspensionen när pensionstagaren fyller 68 år till en ålderspension som är lika stor som deltidspensionen. En ålderspension som är lika stor som deltidspensionen omvandlas inte med livslängskoefficienten. När arbetstagaren ansöker om ålderspension, beräknas ålderspensionen

25 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare under 63 år har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsförmåga enligt 35 § 1 mom.,

2) arbetstagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 76 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster,

Föreslagen lydelse

23 §

Invalidpension och ålderspension efter deltidspension

(upphävs)

24 §

Ändring av deltidspension till ålderspension

(upphävs)

25 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en skada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsförmåga enligt 35 § 1 mom.,

2) arbetstagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 76 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

och

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

Föreslagen lydelse

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Vad som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalas utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 68 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension. För arbete under den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas ny pension in på det sätt som bestäms i 64 §.

37 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon har beviljats invalidpension enligt

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som föreskrivs i denna lag om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, *regressrätt för pensionsanstalten*, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, *invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension*, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 68 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

37 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon beviljats invalidpension enligt 33 § 1 mom. 2 punkten i

Gällande lydelse

1) 24 § 1 mom. 2 punkten i lagen om kommunala pensioner,

2) 35 § 1 mom. 2 punkten i lagen om statens pensioner, eller

3) 6 § i pensionslagen för evangelisklutherska kyrkan eller 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten, med tillämpning av 35 § 1 mom. 2 punkten i lagen om statens pensioner.

En arbetstagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon med stöd av 24 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kommunala pensioner eller 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om statens pensioner eller, med tillämpning av sistnämnda lagrum, med stöd av 6 § i pensionslagen för evangelisklutherska kyrkan eller 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten har beviljats invalidpension på basis av arbetsoförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn varade och om hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

52 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren fyller 63 år.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som intjänats på grundval av arbete som utförts under tiden för invalidpension när hans eller hennes invalidpension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension. Om arbetstagaren arbetar under tiden för invalidpension enligt en annan arbetspensionslag än denna lag eller sedan invalidpension enligt denna lag eller en annan arbetspensionslag upphört, har arbetstagaren rätt till den pension som intjänats på grundval av detta arbete när han eller hon beviljas ålderspension *eller uppskjuten ålderspension*. Arbetstagaren har rätt till pension som intjänats på grundval av arbete som utförts under

Föreslagen lydelse

pensionslagen för den offentliga sektorn.

En arbetstagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn har beviljats invalidpension på basis av arbetsoförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn varade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

52 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter den då pensionstagaren uppnått sin *lägsta ålder för ålderspension*.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för invalidpension när hans eller hennes invalidpension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension. Om arbetstagaren arbetar under tiden för invalidpension enligt en annan arbetspensionslag än denna lag eller sedan invalidpension enligt denna lag eller en annan arbetspensionslag upphört, har arbetstagaren rätt till den pension som tjänats in på basis av detta arbete när han eller hon beviljas ålderspension. Arbetstagaren har rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för den ovan avsedda invalid-

Gällande lydelse

tiden för den ovan avsedda invalidpensionen eller sedan den upphört även om han eller hon efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension, på vilken det inte tillämpas vad som i 80 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnåddes, om

1) arbetstagaren har fyllt 63 år före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller

2) någon primärtid inte fastställs för arbetstagaren på basis av 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen, eftersom arbetstagaren har fyllt 63 år.

Föreslagen lydelse

pensionen eller sedan den upphört även om han eller hon efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension, på vilken det inte tillämpas vad som i 80 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken den *lägsta åldern för ålderspension* uppnåddes, om

1) arbetstagaren har uppnått sin *lägsta ålder för ålderspension* före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller

2) någon primärtid inte fastställs för arbetstagaren på basis av 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen, eftersom arbetstagaren har uppnått sin *lägsta ålder för ålderspension*.

Arbetslivspension

53 a §

Rätt till arbetslivspension

En arbetstagare har rätt till arbetslivspension när han eller hon har fyllt 63 år, om

1) *arbetstagaren har arbetat minst 38 år i ett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som har varit sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 53 b §,*

2) *arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada, men dock mindre än vad beviljande av sådan full invalidpension som avses i 35 § förutsätter,*

3) *arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet är bestående försvagade av de skäl som nämns i 1 och 2 punkten, och*

4) *det arbete som avses i 1 punkten vid tidpunkten för uppnåendet av den nedre åldersgränsen för arbetslivspension eller efter det när pensionsansökan blir anhängig fortsätter eller arbetet upphörde för högst ett år sedan.*

Till den tid i arbete som avses i 1 mom. 1 punkten räknas även moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder för högst tre år. Till den tid som avses i 1 mom. 1 punkten räknas dessutom kortare frånvaro-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

perioder under anställningsförhållandet på grund av sjukdom eller permittering samt tillfällig arbetslöshet.

Med sådant i 1 mom. 1 punkten avsett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna jämföras sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 53 b § och som ska försäkras i ett annat EU- och EES-land eller ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

53 b §

Ansträngande och slitsamt arbete

För att en arbetstagares arbete som avses i 53 a § 1 mom. 1 punkten ska bedömas vara ansträngande och slitsamt krävs det att en eller flera av följande faktorer i betydande grad har ingått i arbetet:

1) arbetsrörelser som kräver stor muskelstyrka eller som belastar musklerna långvarigt,

2) särskilt hög belastning på andnings- och cirkulationsorganen,

3) belastande och besvärliga arbetsställningar,

4) upprepade arbetsrörelser som kräver styrka eller stor snabbhet eller arbetsrörelser som samtidigt kräver att handen griper, gör en vridande rörelse och använder kraft,

5) interaktivt arbete som är särskilt krävande och medför exceptionell psykisk belastning, eller

6) arbete med uppgifter som kräver ständig vaksamhet eller särskild uppmärksamhet och där det finns hög risk för olycksfall eller olycka eller uppenbar risk för våld.

Vid bedömning av om en eller flera av de faktorer som avses i 1 mom. i betydande grad ingår i ett arbete ska exceptionella fysikaliska faktorer, användning av skyddsutrustning som ökar belastningen, skiftarbete som inbegriper återkommande nattarbete eller som på annat sätt är belastande och återkommande långa arbetspass beaktas som faktorer som ökar ansträngningen och slitage.

Hur ansträngande och slitsamt ett arbete är bedöms med hänsyn till helheten av sam-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

verkan mellan de olika faktorer som nämns i 1 och 2 mom.

53 c §

Arbetslivspensionens belopp

Arbetslivspensionens belopp är den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före den då arbetslivspensionen började.

53 d §

Begynnelsetidpunkten för arbetslivspension

Arbetslivspension börjar från ingången av kalendermånaden efter den då arbetstagaren uppfyller villkoren i 53 a §, dock tidigast från ingången av månaden efter den då pensionen söks.

Arbetslivspension beviljas tills vidare.

53 e §

Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut där det framgår om han eller hon uppfyller de villkor för arbetslivspension som avses i 53 a §. Förhandsbeslutet ges av den pensionsanstalt som är behörig att avgöra en pensionsansökan då arbetstagaren ansöker om pension i stället för om förhandsbeslut.

Ett förhandsbeslut om arbetslivspension är bindande för pensionsanstalten, om en pensionsansökan som grundar sig på det görs inom sex månader eller inom en av arbetstagaren och dennes arbetsgivare avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft. Förhandsbeslutet kan dock vara i kraft högst fram till den lägsta åldern för ålderspension.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

53 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt i 7—10 § i den lagen.

53 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagarens ansökan om justering anhängiggjorts eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder.

53 h §

Ändring av arbetslivspension till ålderspension

Arbetslivspension ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för arbetslivspension när hans eller hennes arbetslivspension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension.

Om arbetstagarens anställningsförhållande upphör efter det att den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts, har arbetstagaren på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för pensionen tidigast från och med ingången av månaden efter den under vilken anställningsförhållandet upphör.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

53 i §

Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension

I stället för att beviljas i form av arbetslivspension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om arbetstagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension innan arbetslivspensionen började.

53 j §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension

Om pensionsanstalten avslår en ansökan om arbetslivspension ska den utreda huruvida arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 25 § och se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering enligt annan lagstiftning har klarlagts. Om arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 25 §, ska pensionsanstalten i enlighet med 27 § ge ett förhandsbeslut om rätt till rehabilitering.

53 k §

Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till arbetslivspension enligt denna lag, om han eller hon beviljats arbetslivspension enligt 51 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

53 l §

Arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får arbetslivspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon börjar förvärvsarbete.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

63 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

1) på grundval av sådana arbetsinkomster enligt 70 och 72 § som arbetstagaren har haft från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 18 års ålder uppnåddes till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnåddes,

2) för oavlönad tid som avses i 74 §, och

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

Till pension berättigar inte arbetsinkomsterna under det år under vilket arbetsoförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats såsom till pension berättigande tid på det sätt som föreskrivs i 66 §.

64 §

Pensionstillväxt på grundval av arbetsinkomster

Pensionen tillväxer på grundval av de pensionsgrundande arbetsinkomster som avses i 70 och 72 § för ettvarit år (årsinkomst) med

1) 1,5 procent fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 53 år,

2) 1,9 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 53 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år,

3) 4,5 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 63 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 68 år.

När en tillväxtprocent enligt 1 mom. ändras under kalenderåret, fastställs pensionsstillväxten enligt en genomsnittlig tillväxtprocent på grundval av andra inkomster än sådana som intjänats efter ålderspensionens början. Den genomsnittliga tillväxtprocenten räknas ut genom att tillväxtprocentsatserna enligt 1 mom. beaktas i förhållande till det

Föreslagen lydelse

63 §

Grunderna för pensionstillväxten

(upphävs)

64 §

Pensionstillväxt på grundval av arbetsinkomster

(upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

antal kalendermånader under kalenderåret till vilka tillväxtprocentsatserna hänför sig.

Arbetar arbetstagaren i något annat EU- eller EES-land än i Finland vid uppnådd 53 års ålder, fogas till den teoretiska pensionen ett särskilt tillägg som räknas ut på basis av skillnaden mellan den tillväxtprocent som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och den tillväxtprocent som avses i 1 mom. 1 punkten. Det särskilda tillägget räknas ut på basis av arbetsinkomsterna i Finland.

65 §

Pensionstillväxt för oavlönad tid

Pensionen tillväxer med 1,5 procent på grundval av den inkomst som ligger till grund för en i 74 § avsedd förmån som arbetstagaren under ettvarit kalenderår erhållit för oavlönad tid.

66 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar tiden från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år till pension (*återstående tid*). En förutsättning för erhållande av pension för återstående tid är att arbetstagaren under de tio kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmögen började har haft sammanlagt minst

Föreslagen lydelse

65 §

Pensionstillväxt

*Pensionen växer med 1,5 procent av de i 70 och 72 § avsedda pensionsgrundande arbetsinkomsterna för varje enskilt år (**årsinkomst**) som arbetstagaren har tjänat in från ingången av kalendermånaden efter den månad då 17 års ålder uppnåtts fram till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.*

Till pension berättigar inte arbetsinkomsterna under det år under vilket arbetsoförmögen började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats som till pension berättigande tid på det sätt som föreskrivs i 66 §.

Pensionen på basis av den inkomst som ligger till grund för en i 74 § avsedd förmån som arbetstagaren under varje kalenderår fått för oavlönad tid växer med 1,5 procent.

66 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension (**återstående tid**). Om arbetstagares lägsta ålder för ålderspension inte är föreskriven vid tidpunkten för pensionsfallet, berättigar till pension tiden från ingången av det kalen-

Gällande lydelse

12 566,70 euro i arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna.

Av den i 76 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

Föreslagen lydelse

derår då arbetstagaren har blivit arbetsförmögen till utgången av den kalendermånad då arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension som har föreskrivits för den åldersklass som ligger närmast hans eller hennes egen åldersklass. En förutsättning för att arbetstagaren ska få pension för återstående tid är att han eller hon under de tio kalenderåren före det år under vilket arbetsförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna.

Pensionen för återstående tid är 1,5 procent per år av den i 76 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på.

67 §

Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension

Pensionen tillväxer med 1,5 procent på grundval av de pensionsgrundande årsinkomster som pensionstagaren har under en tid för vilken han eller hon enligt arbetspensionslagarna har fått invalidpension eller ålderspension eller motsvarande pension från utlandet.

67 §

Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension

(upphävs)

68 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en arbetstagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder på basis av ålder eller arbetsförmåga, räknas såsom till pension berättigande tid även den tid under vilken arbetstagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid räknas ut används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

68 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en arbetstagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder, räknas som till pension berättigande tid även den tid under vilken arbetstagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid räknas ut används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

69 §

Pensionstillväxt för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension och på grundval av inkomster som ligger till grund för i 74 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 64 och 65 §.

73 §

Avdrag för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift från årsinkomsten

När den pensionsgrundande arbetsinkomsten fastställs avdras från arbetsinkomsten för ettvarit år ett belopp som motsvarar den arbetspensionsförsäkringsavgift som avses i 153 § och som fastställts för arbetstagarna för året i fråga.

74 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som arbetstagaren har erhållit från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 18 års ålder uppnåtts till utgången av det år som föregår pensionsfallet. När ålderspension räknas ut beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som arbetstagaren erhållit fram till utgången av månaden för ålderspensionsfallet.

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

3) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Föreslagen lydelse

69 §

Pensionstillväxt för tid med deltidspension

(upphävs)

73 §

Avdrag för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift från årsinkomsten

(upphävs)

74 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som arbetstagaren har fått från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 17 års ålder uppnåtts till utgången av året före pensionsfallet. När ålderspension räknas ut beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som arbetstagaren fått fram till utgången av månaden för ålderspensionsfallet.

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

3) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Gällande lydelse

till den del dagpenning har erhållits till utgången av den månad under vilken 63 års ålder uppnåtts,

På grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån intjänas inte pension för den tid för vilken arbetstagaren har erhållit pension enligt arbetspensionslagarna, en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska gemenskaperna. Under tiden för deltidspension och familjepension intjänas likväl pension också på grundval av den inkomst som ligger till grund för förmånen.

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

75 §

Arbetspensionsutdrag

Varje arbetstagare i åldern 18—67 år får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år under vilket utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, särskilt för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, särskilt för varje förmånsslag,

4) grunden och den tid för vilken pension intjänas enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

5) den intjänade pensionen vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget utfärdas.

Pensionsanstalten utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

Föreslagen lydelse

till den del dagpenning har erhållits före utgången av den månad under vilken *den lägsta åldern för ålderspension* har uppnåtts,

På grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån tjänas inte pension in för den tid för vilken arbetstagaren har erhållit pension enligt arbetspensionslagarna, en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller en institution inom Europeiska unionen. *Under tiden för partiell förtida ålderspension* och familjepension intjänas likväl pension också på grundval av den inkomst som ligger till grund för förmånen.

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

75 §

Arbetspensionsutdrag

Varje arbetstagare i åldern *17—69 år* får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år under vilket utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, separat för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, separat för varje förmånsslag,

4) grunden och den tid för vilken en förmån tjänas in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

5) den intjänade pensionen vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget utfärdas, *dock inte i sådana fall då arbetstagaren får partiell förtida ålderspension.*

Gällande lydelse

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast därefter har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast därefter har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre år som föregår det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett arbetspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension men har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

Föreslagen lydelse

Dessutom anges i arbetspensionsutdraget arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension, om den har föreskrivits för hans eller hennes åldersklass när arbetspensionsutdraget utfärdas.

Pensionsanstalten utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre åren före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett arbetspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension men som har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

75 c §

Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder

Den målsatta pensionsåldern för varje åldersklass är den ålder när den förstorande effekt som den uppskovsförhöjning som beräknats utifrån denna åldersklass lägsta ålder för ålderspension har på pensionen är minst lika stor som livslängskoefficientens förminskande effekt på ålderspensionen.

Det arbetspensionsutdrag där en uppskattning av arbetstagarens målsatta pensionsålder och av beloppet för hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern anges, skickas senast under det sjätte kalenderåret före arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension eller uppskattade lägsta ålder för ålderspension till arbetstagare som inte

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

får partiell förtida ålderspension. Efter detta meddelas en uppskattning av arbetstagarens målsatta pensionsålder i samband med att något annat arbetspensionsutdrag utfärdas.

80 §

Pension på tidigare grunder

Om en arbetstagare som har fått invalidpension beviljas ålderspension som börjar innan två år har förflutit från det att invalidpensionen upphörde, fastställs ålderspensionen enligt samma grunder som den ovan nämnda invalidpensionen.

80 §

Pension på tidigare grunder

(3 mom. upphävs)

81 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av arbetstagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med 1,0 procentenhet för varje levnadsår.

81 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av arbetstagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 23—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår.

Livslängdskoefficient

82 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsoförmågan börjar anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

82 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till föränd-

Gällande lydelse

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det att arbetsförmågan började med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

83 §

Fastställande av livslängdskoefficienten

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar årligen genom förordning bestämmelser om den livslängdskoefficient som avses i 82 § senast en månad före ingången av det kalenderår från och med vilket den tillämpas. Livslängdskoefficienten bestäms så att kapitalvärdet för den pension som omvandlats med koefficienten beräknat enligt Statistikcentralens tillgängliga dödlighetsstatistik för vart och ett av de fem senaste åren är detsamma som kapitalvärdet för den icke-omvandlade pensionen 2009 beräknad enligt dödlighetsstatistiken för 2003—2007. När kapitalvärdet räknas ut används en räntesats på två procent.

Föreslagen lydelse

ringen i den förväntade livslängden. Åldersgränserna fastställs för det år då arbetstagaren fyller 62 år.

Ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension och invalidpension anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient. När pensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetstagaren fyller 62 år. Om en annan pension än invalidpension börjar före det året, omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen började. Om arbetstagarens arbetsförmåga börjar före det år då arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas invalidpensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetsförmågan började. När en invalidpension eller arbetslivspension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte på nytt med livslängdskoefficienten. När partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension, omvandlas den del av ålderspensionen som inte har omvandlats med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetstagaren fyller 62 år.

83 §

*Fastställande av **åldergränser och** livslängdskoefficient*

Den lägsta åldern för ålderspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare fastställs så att förhållandet mellan å ena sidan skillnaden mellan den lägsta ålder för ålderspension och 18 års ålder och å andra sidan den förväntade livslängd som beräknats i fråga om den lägsta åldern för ålderspension är detsamma som 2025. Den förväntade livslängden beräknas enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för den senaste femårsperiod för vilken det finns tillgängliga uppgifter. När förhållandet för 2025 beräknas används 65 år som den lägsta åldern för ålderspension och den förväntade livslängden beräknas enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för 2020—2024.

Den lägsta åldern för ålderspension beräknas med en månads noggrannhet. Den lägsta ålder för ålderspension som ska fastställas kan avvika från den föregående lägsta ålder

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

för ålderspension som fastställts med högst två månader. Den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldergränsen för arbetslivspension justeras med lika många månader som den lägsta åldern för ålderspension avviker från den föregående lägsta ålder för ålderspension som fastställts.

Livslängdskoefficienten för 2018—2026 bestäms så att kapitalvärdet för den pension som börjar vid 62 års ålder och som omvandlats med koefficienten, beräknat enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för den senaste femårsperiod för vilken det finns tillgängliga uppgifter, är detsamma som kapitalvärdet 2009 för den icke-omvandlade pension som börjar vid 62 års ålder, beräknat enligt dödlighetsstatistiken för 2003—2007. När kapitalvärdet räknas ut används en räntesats på två procent.

Livslängdskoefficienten för 2027 och därefter bestäms så att kapitalvärdet för den pension som omvandlats med koefficienten med början från den senast fastställda lägsta åldern för ålderspension, beräknat enligt Statistikcentralens dödlighetsstatistik för den senaste femårsperiod för vilken det finns tillgängliga uppgifter, är detsamma som kapitalvärdet 2026 för den pension som omvandlats med den livslängdskoefficient som fastställts för 2026 med början från 65 års ålder, beräknat enligt dödlighetsstatistiken för 2020—2024. När kapitalvärdet räknas ut används en räntesats på två procent.

Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen de åldersgränser som avses i 82 § senast två månader före ingången av det kalenderår då arbetstagaren fyller 62 år och därefter den livslängdskoefficient som avses i 82 § senast en månad före ingången av det kalenderår från och med vilket den tillämpas.

84 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pen-

84 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension, fulla invalidpension *eller arbetslivspension* enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med

Gällande lydelse

sion efter förmånslåtare som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtare vid sin död inte fick sådan pension som nämns i 1 mom., uträknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtare skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

Om förmånslåtare vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 81 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtare inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 81 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtare skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

88 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom., betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denne skulle ha beviljats om han eller hon den dag då för-

Föreslagen lydelse

pension läggs till den pension efter förmånslåtare som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtare vid sin död inte fick sådan pension som nämns i 1 mom. *eller om han eller hon fick partiell förtida ålderspension*, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtare skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

I grunden för familjepensionen beaktas inte avdrag av förmånslåtarens pension enligt 92—94 §.

Om förmånslåtare vid sin död hade uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, men han eller hon vid sin död inte hade fått ålderspension eller fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtare enligt denna lag hade tjänat in fram till sin dödsdag.

Om förmånslåtare vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 81 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtare inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 81 § 2 mom. enligt den ålder som förmånslåtare skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

88 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom. *eller om den efterlevande maken får partiell förtida ålderspension och den efterlevande maken inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension,*

Gällande lydelse

månslåtare avled hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken senast den dag då förmånslåtare avled har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon hade intjänat före utgången av det år som föregick det år då förmånslåtare avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på anställningen utomlands, vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

Föreslagen lydelse

betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denna skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtare avled hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken senast den dag då förmånslåtare avled har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon hade tjänat in fram till utgången av året före det år då förmånslåtare avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats *om hans eller hennes arbete* utomlands eller det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på hans eller hennes anställning vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

91 §

Minskning av efterlevandepension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension *eller deltidspension*, om

1) den efterlevande maken inte får arbetspension på grundval av eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension *eller deltidspension*,

2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och

3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen *eller deltidspensionen*, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans

91 §

Minskning av efterlevandepension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension, om

1) den efterlevande maken inte får arbetspension på basis av eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension,

2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och

3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som i enlighet med

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

är minst 25 procent mindre än den pension som i enlighet med 88 § har fastställts för den efterlevande maken.

Föreslagen lydelse

88 § har fastställts för den efterlevande maken.

91 a §

Justering av efterlevandepension

Efterlevandepensionen ska justeras också om den invalidpension som den efterlevande maken får och som beaktats vid minskningen av efterlevandepensionen upphör och den efterlevande maken senare beviljas en ny pension som bestämmelserna i 80 § om beviljande av pension på tidigare grunder inte tillämpas på.

91 a §

Justering av efterlevandepension

Efterlevandepensionen ska justeras också om den invalidpension som den efterlevande maken får och som beaktats vid minskningen av efterlevandepensionen upphör och den efterlevande maken senare beviljas *någon annan ny pension som inte är partiell förtida ålderspension* och som bestämmelserna i 80 § om beviljande av pension på tidigare grunder inte tillämpas på.

92 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag avdras en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt ersättning för inkomstbortfall, från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,

2) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 58 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen,

3) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen,

4) ersättning för inkomstbortfall som bevil-

92 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag dras det av en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken dragits av en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen,

2) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 58 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen,

3) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen,

4) ersättning för inkomstbortfall som bevil-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

jats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,

5) dagpenning eller olycksfallspension som beviljats med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst.

Föreslagen lydelse

jats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,

5) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst,

6) sådan ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av patientskadelagen (585/1986).

94 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.

94 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag av en primär förmån från pensionen justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller patientskadelagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension. *Från partiell förtida ålderspension eller den del av invalidpension och arbetslivspension som motsvarar beloppet av partiell förtida ålderspension dras inte heller av ersättning för inkomstbortfall eller pension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i militärtjänst, trafikförsäkringslagen, lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen samt patientskadelagen, om den har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med partiell förtida*

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ålderspension, innan pensionstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

95 §

95 §

Regressrätt

Regressrätt

Pensionsanstalten har rätt att av den som idkar verksamhet enligt lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) få tillbaka invalidpension, familjepension och rehabiliteringsförmån som den betalat, om arbetstagarens arbetsförmåga eller förmånslåtarens död orsakas av ett skadefall som ska ersättas enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Pensionsanstalten har rätt till ersättning till högst det belopp som den som lidit skada eller förmånstagaren är berättigad till enligt lagen om ansvar i spårtrafik.

96 §

96 §

Justering av inkomstgränser, belopp och årsinkomster med en lönekoeficient

Justering av inkomstgränser, belopp och årsinkomster med en lönekoeficient

Vid beräkningen av en pension justeras årsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.

Vid beräkningen av en pension justeras årsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar. *Vid beräkningen av annan pension som betalas ut efter partiell förtida ålderspension eller av den senare andelen av partiell förtida ålderspension justeras dessutom den ännu oobviljade pensionsandelen av grunden för den partiella förtida ålderspensionen med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.*

97 §

97 §

Fastställande av lönekoeficienten

Fastställande av lönekoeficienten

Som grund för lönekoeficienten används Statistikcentralens beräkningar av de årliga förändringarna i förtjänstnivå- och konsu-

Som grund för lönekoeficienten används Statistikcentralens beräkningar av de årliga förändringarna i förtjänstnivå- och konsu-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

mentprisindexen under det föregående kalenderårets tredje kvartal. *När lönekoeficienten fastställs minskas förändringen i lönenivån med ett belopp som motsvarar förändringen i början av det föregående kalenderåret i den i första meningen i 153 § avsedda arbetstagens arbetspensionsförsäkringsavgift.*

99 §

Fastställande av arbetspensionsindex

Som grund för arbetspensionsindexet används Statistikcentralens beräkningar av de årliga förändringarna i förtjänstnivå- och konsumentprisindexen under det föregående kalenderårets tredje kvartal. *När indexet fastställs minskas förändringen i lönenivån med ett belopp som motsvarar förändringen i början av det föregående kalenderåret i den i första meningen i 153 § avsedda arbetstagens arbetspensionsförsäkringsavgift.*

101 §

Pensionsansökan

Om en arbetstagare har rätt till rehabilitering enligt 25 §, ska pensionsanstalten i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension, på basis av 36 § och utan ansökan om rehabilitering ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

Föreslagen lydelse

mentprisindexen under det föregående kalenderårets tredje kvartal.

99 §

Fastställande av arbetspensionsindex

Som grund för arbetspensionsindexet används Statistikcentralens beräkningar av de årliga förändringarna i förtjänstnivå- och konsumentprisindexen under det föregående kalenderårets tredje kvartal.

101 §

Pensionsansökan

Om en arbetstagare har rätt till rehabilitering enligt 25 §, ska pensionsanstalten utan ansökan om rehabilitering och på basis av 36 § i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension *eller på basis av 53 j § i samband med handläggningen av ansökan om arbetslivspension* ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

102 a §

Utredningar vid ansökan om arbetslivspension

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionsanstalten lämna in ett utlåtande av företagshälsovården som innehåller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1) en beskrivning av innehållet i den sökandes nuvarande arbete och en bedömning av hur ansträngande och slitsamt arbetet är enligt 53 b § och av kravet på arbetsförmåga,

2) ett utlåtande av en företagsläkare om den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga,

3) en bedömning av den sökandes möjligheter som avses i 53 a § 1 mom. 3 punkten att fortsätta i arbetet, och

4) en beskrivning av innehållet i den sökandes tidigare arbeten och en bedömning av hur ansträngande och slitsamma dessa arbeten var enligt 53 b §, om en redogörelse för den sökandes arbetshistorik finns tillgänglig.

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionsanstalten dessutom lämna in ett utlåtande av arbetsgivaren om innehållet i den sökandes arbete.

Om ett utlåtande av företagshälsovården eller arbetsgivaren inte kan fås eller de inlämnade utlåtandena inte är tillräckliga för att avgöra pensionsärendet, kan pensionsanstalten godkänna någon annan redogörelse som motsvarar dessa utlåtanden. I så fall ska den sökande till pensionsanstalten lämna en sådan redogörelse för sitt hälsotillstånd, sin arbetsförmåga, tiden i arbetslivet eller innehållet i arbetet som behövs för att avgöra ansökan.

Den som ansöker om arbetslivspension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av ned sättningen i arbetsförmågan eller för anskaffning av ett sådant utlåtande som föreskrivs i denna paragraf låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. Om den sökande utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som pensionsanstalten har tillgång till.

Pensionsanstalten är skyldig att ersätta den som ansöker om arbetslivspension för skäliga kostnader för den undersökning som avses i 4 mom. och för eventuella resor.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

105 §

Beslutsfattande och delgivning av beslut

Arbetstagarens rätt till pension enligt denna lag och pensionsbeloppet avgörs genom beslut av den avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i 106 §. Pensionsanstalten ska avgöra pensionsansökan utan dröjsmål efter att den har fått nödvändiga utredningar. Om arbetstagaren har varit försäkrad enligt arbetspensionslagar för både den privata sektorn och den offentliga sektorn, ger den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn eller en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 107 § en beslutssammanställning över pensionsärendet.

106 §

Arbete enbart i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är Sjömanspensionskassan avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn vid handläggningen av ett ålders-, invalid- eller familjepensionsärende, om arbetstagaren har rätt eller förmånslåtaren hade haft rätt att avgå med ålderspension vid en lägre pensionsålder enligt 8 § 2 mom. i lagen om sjömanspensioner.

107 §

Arbete i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för både den privata och den offentliga sektorn

Om en arbetstagare har omfattats av pensionsskydd såväl enligt en arbetspensionslag för den privata sektorn som enligt en arbetspensionslag för den offentliga sektorn som avses i 3 § 2 mom. 1—3 eller 5 punkten, får arbetstagaren en beslutssammanställning

Föreslagen lydelse

105 §

Beslutsfattande och delgivning av beslut

Arbetstagarens rätt till pension enligt denna lag och pensionsbeloppet avgörs genom beslut av den avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i 106 §. Pensionsanstalten ska avgöra pensionsansökan utan dröjsmål efter att den har fått nödvändiga utredningar. Om arbetstagaren har varit försäkrad både enligt en *arbetspensionslag* för den privata sektorn och enligt *pensionslagen* för den offentliga sektorn, ger den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn eller *Keva* i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 107 § en beslutssammanställning över pensionsärendet.

106 §

Arbete enbart i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är Sjömanspensionskassan avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn vid handläggningen av ett ålders-, *partiell förtida ålders-*, invalid-, *arbetslivs-* eller familjepensionsärende, om arbetstagaren har rätt eller förmånslåtaren hade haft rätt att avgå med ålderspension vid sänkt pensionsålder enligt lagen om sjömanspensioner.

107 §

Arbete i branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för både den privata och den offentliga sektorn

Om en arbetstagare har omfattats av pensionsskydd såväl enligt en arbetspensionslag för den privata sektorn *som enligt pensionslagen för den offentliga sektorn*, får arbetstagaren en beslutssammanställning över pensionsskyddet enligt arbetspensionslagen för

Gällande lydelse

över pensionsskyddet enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och de ovan nämnda arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn. Den pensionsanstalt som ger beslutssammanställningen (*sista pensionsanstalt*) betalar också de pensioner som avses i sammanställningen och sköter övriga uppgifter som hör till pensionsanstalten i anslutning till pensionerna. Den sista pensionsanstalten avgör och betalar dessutom pension som intjänats på grundval av oavlönad tid enligt 74 § samt en förmån som intjänats enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Om arbetstagarens arbetsinkomster under de två senaste kalenderåren varit försäkrade till det största beloppet med stöd av Finlands Banks pensionsstadga, lagen om ortodoxa kyrkan, Ålands landskapslagar eller en annan sådan pensionsförfattning vid vars verkställighet man inte iakttar arrangemanget med sista pensionsanstalt enligt 1 mom., avgör avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn, en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn och den pensionsanstalt som verkställer pensionsskydd enligt detta moment pensionsärendet var för sig.

107 a §

Bestämmande av sista pensionsanstalt

Sista pensionsanstalt är den pensionsanstalt som avses i 106 § eller den pensionsanstalt som sköter pensionsskydd enligt de arbetspensionslagar för den offentliga sektorn som avses i 107 § 1 mom. där arbetstagarens arbetsinkomster varit försäkrade till det största beloppet under de två senaste kalenderåren.

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är sista pensionsanstalten vid behandlingen av ett ålders- eller familjepensionsärende en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn, om

- 1) arbetstagarens pensionsskydd enligt ett

Föreslagen lydelse

den privata sektorn och den ovan nämnda pensionslagen för den offentliga sektorn. Den pensionsanstalt som ger beslutssammanställningen (*sista pensionsanstalt*) betalar också de pensioner som avses i sammanställningen och sköter övriga uppgifter som hör till pensionsanstalten i anslutning till pensionerna. Den sista pensionsanstalten avgör och betalar dessutom pension som tjänats in på basis av oavlönad tid enligt 74 § samt en förmån som tjänats in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier.

Om arbetstagarens arbetsinkomster under de två senaste kalenderåren varit försäkrade till det största beloppet med stöd av Finlands Banks pensionsstadga, lagen om ortodoxa kyrkan, Ålands landskapslagar eller en annan sådan pensionsförfattning vid vars verkställighet man inte iakttar arrangemanget med sista pensionsanstalt enligt 1 mom., avgör avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn, *Keva* och den pensionsanstalt som verkställer pensionsskydd enligt detta moment pensionsärendet var för sig.

107 a §

Bestämmande av sista pensionsanstalt, vid arbete inom branscher som omfattas av arbetspensionslagarna för den privata sektorn och pensionslagen för den offentliga sektorn

Sista pensionsanstalt är den pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i 106 § eller Keva.

Sista pensionsanstalt är den avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn som avses i 106 §, om arbetstagarens arbetsinkomster under de två senaste kalenderåren varit försäkrade till det största beloppet enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn.

Sista pensionsanstalt är Keva, om arbetstagarens arbetsinkomster under de två senaste kalenderåren varit försäkrade till det

Gällande lydelse

tjänste- eller arbetsavtalsförhållande när pensionsansökan blir anhängig har ordnats endast enligt en arbetspensionslag för den offentliga sektorn som avses i 107 § 1 mom. eller arbetstagaren har bevarat sin rätt till tilläggspensionsandel eller individuell pensionsålder enligt nämnda arbetspensionslag för den offentliga sektorn, eller

2) förmånslåtarens pensionskydd enligt ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid tidpunkten för pensionsfallet hade ordnats endast enligt en arbetspensionslag för den offentliga sektorn som avses i 107 § 1 mom. eller förmånslåtare hade bevarat sin rätt till tilläggspensionsandel eller individuell pensionsålder enligt nämnda arbetspensionslag för den offentliga sektorn.

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är sista pensionsanstalten vid behandlingen av ett invalidpensionsärende en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn, om

1) en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn bedömer att arbetstagarens rätt till invalidpension, medan ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande inom den offentliga sektorn varade, har börjat på grund av arbetsförmåga med stöd av 24 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kommunala pensioner, 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om statens pensioner eller, med tillämpning av sistnämnda lagrum, med stöd av 6 § i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan eller 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten,

2) arbetstagaren har bevarat sin rätt till tilläggspension eller individuell pensionsålder enligt den arbetspensionslag för den offentliga sektorn som nämns i 1 punkten, eller

3) det är fråga om delinvalidpension och arbetspensionsskyddet för en arbetstagare i ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid tidpunkten för pensionsfallet har ordnats enligt en arbetspensionslag för den offentliga sektorn som avses i 107 § 1 mom.

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är Sjömanspensionskassan sista pensionsanstalt vid behandlingen av ett ålders-, invalid- eller familjepensionsärende, om arbetstagaren har rätt eller förmånslåtare hade haft rätt att avgå med ålderspension vid en lägre pensionsålder enligt 8 § 2 mom. i lagen om sjömanspensioner och en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn inte är

Föreslagen lydelse

största beloppet enligt en anställning som avses i pensionslagen för den offentliga sektorn.

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är sista pensionsanstalten vid behandlingen av ett ålders-, partiell förtida ålders-, arbetslivs- eller familjepensionsärende Keva, om

1) arbetstagarens pensionskydd enligt ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande när pensionsansökan blir anhängig har ordnats endast enligt pensionslagen för den offentliga sektorn eller arbetstagaren har bevarat sin rätt till tilläggspensionsandel enligt de lagar som avses i § 5 mom. i lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn (/) eller individuell eller yrkesbaserad pensionsålder enligt lagen om införande av pensionslagen för den offentliga sektorn, eller

2) förmånslåtarens pensionskydd enligt ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid tidpunkten för pensionsfallet hade ordnats endast enligt pensionslagen för den offentliga sektorn eller förmånslåtare hade bevarat sin rätt till den tilläggspensionsandel eller den individuella eller yrkesbaserade pensionsålder som avses i 1 punkten.

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är sista pensionsanstalten vid behandlingen av ett invalidpensionsärende Keva, om

1) Keva bedömer att arbetstagarens rätt till invalidpension, medan ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande inom den offentliga sektorn varade, har börjat på grund av arbetsförmåga med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn,

2) arbetstagaren har bevarat sin rätt till den tilläggspensionsandel eller den individuella eller yrkesbaserade pensionsålder som avses i 4 mom. 1 punkten, eller

3) det är fråga om delinvalidpension och arbetspensionsskyddet för en arbetstagare i ett tjänste- eller arbetsavtalsförhållande vid tidpunkten för pensionsfallet har ordnats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn.

Oberoende av de försäkrade arbetsinkomsternas belopp är Sjömanspensionskassan sista pensionsanstalt vid behandlingen av ett ålders-, partiell förtida ålders-, invalid-, arbetslivs- eller familjepensionsärende, om arbetstagaren har rätt eller förmånslåtare hade haft rätt att avgå med ålderspension vid

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

sista pensionsanstalt på grundval av 2 eller 3 mom.

Om en arbetstagare som varit försäkrad enligt arbetspensionslagar för både den privata och den offentliga sektorn, på grundval av dessa lagar ansöker om deltidspension från samma tidpunkt, avgör avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn och en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn deltidspensionsärendet var för sig.

108 §

Förhandlingsskyldighet

En pensionsanstalt inom den offentliga sektorn som är sista pensionsanstalt ska före sitt beslut begära att den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av arbetstagarens arbetsförmåga, om pensionsanstalten inom den offentliga sektorn avgör arbetstagarens rätt till invalidpension på basis av arbetsförmåga som börjat medan anställningen inom den offentliga sektorn varade med stöd av 24 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kommunala pensioner, 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om statens pensioner eller, med tillämpning av sistnämnda lagrum, med stöd av 6 § i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan eller 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten och beloppet av den pension som intjänats enligt arbetspensionslagar för den privata sektorn överstiger 688,02 euro per månad.

Om den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn och pensionsanstalten inom den offentliga sektorn är oeniga om bedömningen av arbetstagarens arbetsförmåga, avgör båda pensionsärendet var för sig.

109 §

Den utbetalande pensionsanstaltens behörighet vid beviljande av ny pension

En pensionsanstalt inom den privata eller den offentliga sektorn som betalar ålders-, invalid- eller *deltidspension* till en pensionsstagare sköter den sista pensionsanstaltens uppgifter när pensionen ändras till ålders-

Föreslagen lydelse

sänkt pensionsålder enligt lagen om sjömanspensioner och Keva inte är sista pensionsanstalt på basis av 4 eller 5 mom.

108 §

Förhandlingsskyldighet

Keva som är sista pensionsanstalt ska före sitt beslut begära att den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn ger en bedömning av arbetstagarens arbetsförmåga, om *Keva* avgör arbetstagarens rätt till invalidpension på basis av arbetsförmåga som börjat medan anställningen inom den offentliga sektorn varade *med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn* och beloppet av den pension som tjänats in enligt arbetspensionslagar för den privata sektorn överstiger 688,02 euro per månad.

Om den avgörande pensionsanstalten inom den privata sektorn och *Keva* är oeniga om bedömningen av arbetstagarens arbetsförmåga, avgör båda pensionsärendet var för sig.

109 §

Den utbetalande pensionsanstaltens behörighet vid beviljande av ny pension

En pensionsanstalt inom den privata sektorn eller *Keva* som betalar ålders-, *partiell förtida ålders-*, invalid- eller *arbetslivspension* till en pensionstagare sköter den sista pensionsanstaltens uppgifter när pensionen

Gällande lydelse

pension eller en arbetstagare som får ålderspension beviljas ny ålderspension.

Om en pensionsanstalt inom den privata eller den offentliga sektorn betalar invalidpension som rehabiliteringsstöd, avgör samma pensionsanstalt ansökan om fortsatt invalidpension och sköter övriga uppgifter som hör till pensionsanstalten i invalidpensionsärendet. Om en arbetstagare efter avslutad invalidpension på nytt ansöker om invalidpension och denna nya pension bestäms på tidigare grunder, avgör den pensionsanstalt som betalat den tidigare invalidpensionen ansökan och sköter övriga uppgifter som hör till pensionsanstalten i invalidpensionsärendet. *En ansökan om invalidpension från en arbetstagare som får deltidspension avgörs dock av den pensionsanstalt i vilken deltidarbetet är försäkrat.*

Om en förmånslätare vid sin död fick pension från en pensionsanstalt inom den privata eller den offentliga sektorn, avgör den pensionsanstalt som betalat pensionen en ansökan om familjepension efter förmånslätaren och sköter pensionsanstaltens övriga uppgifter som berör familjepension.

117 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren eller sjukkassan

Har en pensionsanstalt beviljat en arbetstagare invalidpension retroaktivt och har arbetsgivaren för samma tid till honom eller henne betalat lön för sjukdomstiden, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som utbetalats i lön för samma tid. Den kompletteringsdagpenning som betalas av en sjukkassa som avses i lagen om försäkringskassor motsvarar lön som arbetsgivaren betalar, och pensionen betalas på ansökan till sjukkassan på samma sätt som till arbetsgivaren.

Har en arbetstagare i stället för invalidpension beviljats ålderspension retroaktivt på det sätt som avses i 52 § 3 mom. från in-

Föreslagen lydelse

ändras till ålderspension, en arbetstagare som får ålderspension beviljas ny ålderspension *eller den som får partiell förtida ålderspension beviljas den partiella förtida ålderspensionens andra andel på 25 procent.*

En ansökan om invalidpension och arbetslivspension från den som får partiell förtida ålderspension avgörs av den pensionsanstalt som betalar den partiella förtida ålderspensionen.

Om en pensionsanstalt inom den privata sektorn eller *Keva* betalar invalidpension som rehabiliteringsstöd, avgör samma pensionsanstalt ansökan om fortsatt invalidpension och sköter övriga uppgifter som hör till pensionsanstalten i invalidpensionsärendet. Om en arbetstagare efter avslutad invalidpension på nytt ansöker om invalidpension och denna nya pension bestäms på tidigare grunder, avgör den pensionsanstalt som betalat den tidigare invalidpensionen ansökan och sköter övriga uppgifter som hör till pensionsanstalten i invalidpensionsärendet.

Om en förmånslätare vid sin död fick pension från en pensionsanstalt inom den privata sektorn eller *Keva*, avgör den pensionsanstalt som betalat pensionen en ansökan om familjepension efter förmånslätaren och sköter pensionsanstaltens övriga uppgifter som berör familjepension.

117 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren eller sjukkassan

Om en pensionsanstalt har beviljat en arbetstagare invalidpension eller *arbetslivspension* retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat arbetstagaren lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid. Den kompletteringsdagpenning som betalas av en sjukkassa som avses i lagen om försäkringskassor motsvarar lön som arbetsgivaren betalar, och pensionen betalas på ansökan till sjukkassan på samma sätt som till arbetsgivaren.

Om en arbetstagare i stället för invalidpension har beviljats ålderspension retroak-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

gången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnåddes och har arbetsgivaren för samma tid till honom eller henne betalat lön för sjukdomstiden, betalas pensionen för denna tid med arbetsoförmåga på ansökan till arbetsgivaren högst till det belopp som betalats i lön för samma tid.

Har en pensionsanstalt beviljat en arbetstagarare invalidpension retroaktivt eller ålderspension i de fall som avses i 2 mom. och har arbetsgivaren för samma tid till honom eller henne betalat lön för uppsägningstid i stället för lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som betalats i lön för samma tid.

Betalar arbetsgivaren lön till en arbetstagarare för samma tid som den för vilken arbetstagararen får rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg, betalas rehabiliteringspenningen eller invalidpensionen och därtill anslutet rehabiliteringstillägg för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som betalats i lön för samma tid.

Pensionen, rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget betalas inte till arbetsgivaren eller sjukkassan till den del betalning med stöd av 118 § skall ske till sjukförsäkringsfonden och inte heller när arbetsgivaren eller sjukkassan med stöd av någon annan lag har fått ersättning för lön som de betalat.

120 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Har en arbetstagarare fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för

Föreslagen lydelse

tivt på det sätt som avses i 52 § 3 mom. från ingången av månaden efter den under vilken den *lägsta åldern för ålderspension* uppnåddes och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid med arbetsoförmåga på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Om pensionskassan har beviljat en arbetstagarare invalidpension, *arbetslivspension* eller ålderspension i de fall som avses i 2 mom. retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för uppsägningstid i stället för lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Om arbetsgivaren betalar lön till en arbetstagarare för samma tid som den för vilken arbetstagararen får rehabiliteringspenning eller invalidpension och därtill anslutet rehabiliteringstillägg, betalas rehabiliteringspenningen eller invalidpensionen och därtill anslutet rehabiliteringstillägg för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som betalats i lön för samma tid.

Pensionen, rehabiliteringspenningen eller rehabiliteringstillägget betalas inte till arbetsgivaren eller sjukkassan till den del betalning med stöd av 118 § ska ske till sjukförsäkringsfonden och inte heller när arbetsgivaren eller sjukkassan med stöd av någon annan lag har fått ersättning för lön som de betalat.

Vad som i 2 mom. föreskrivs om betalning av retroaktiv ålderspension till arbetsgivaren som ersättning för den lön för sjukdomstid som betalats för samma tid, tillämpas också om arbetstagararen beviljas ålderspension i stället för arbetslivspension på det sätt som avses i 53 i §.

120 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Om en arbetstagarare har fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

samma tid för vilken personen beviljas pension retroaktivt, ska pensionsanstalten på yrkande av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av den arbetslöshetsdagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som har betalats för samma tid.

123 §

Utbetalningsordning för pension

Om pension skall betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

10) till Patientförsäkringscentralen enligt 9 § i patientskadelagen (585/1986),

126 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om en pensionsanstalt i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sådan sista pensionsanstalt som avses i 107 § utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om den sista pensionsanstalten utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av berörda pensionsanstalt inom den offentliga sektorn enligt vad som föreskrivs om återkrav i den berörda arbetspensionslagen för den offentliga sektorn. Den sista pensionsanstalten ger en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

Föreslagen lydelse

samma tid för vilken han eller hon beviljas *annan pension än partiell förtida ålderspension* retroaktivt, ska pensionsanstalten på yrkande av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den arbetslöshetsdagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som har betalats för samma tid.

123 §

Utbetalningsordning för pension

(1 mom. 10 punkten upphävs)

126 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om en pensionsanstalt i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sådan sista pensionsanstalt som avses i 107 § utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om den sista pensionsanstalten utan grund har betalat ut pension enligt *pensionslagen för den offentliga sektorn*, fattas återkravsbeslutet av *Keva* enligt vad som föreskrivs om återkrav i *pensionslagen för den offentliga sektorn*. Den sista pensionsanstalten ger en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

129 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som en pensionsanstalt gett i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 107 § tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslutet. Om en pensionsanstalts beslut ingår i den beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn har gett i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring i beslutssammanställningen och behandlas besvärshandlingen enligt vad som bestäms i arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn.

133 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

Den pensionsanstalt som har givit en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt skall innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av respektive pensionsanstalt inom den offentliga sektorn till den del besvären gäller pensionskydd som sköts av pensionsanstalten inom den offentliga sektorn. Gäller besvären enbart bedömning av arbetsförmågan begärs dock inte något utlåtande.

134 §

Överföring av besvär till besvärshandlingen

Har den pensionsanstalt som gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt begärt ett i 133 § 2 mom. avsett utlåtande av en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn och rättar den inte sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, skall pensionsanstalten inom 60 dagar

Föreslagen lydelse

129 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som en pensionsanstalt gett i egenskap av sista pensionsanstalt enligt 107 § tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslutet. Om en pensionsanstalts beslut ingår i den beslutssammanställning som *Keva* har gett i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring i beslutssammanställningen och behandlas besvärshandlingen enligt vad som bestäms i *pensionslagen för den offentliga sektorn*.

133 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

Den pensionsanstalt som har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt ska innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av *Keva* till den del besvären gäller pensionskydd som sköts av *Keva*. Ett utlåtande begärs dock inte om besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

134 §

Överföring av besvär till besvärshandlingen

Om den pensionsanstalt som gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt har begärt ett i 133 § 2 mom. avsett utlåtande av *Keva* och den inte rättar sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, ska pensionsanstalten inom 60 dagar från besvärshandlingens utgång till den besvär-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

från besvärstidens utgång tillställa den besvärinstans som avses i 1 mom. besvärsskriften samt de utlåtanden som givits med anledning av den.

153 §

Beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift

Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift är tre procent ökat med hälften av det procenttal med vilket den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften för en försäkring enligt denna lag i procent av lönen överskrider talet 18,2. Den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften beräknas med beaktande av de nedsättningar av avgiften som avses i 169 § 3 mom., *men utan den avgiftshöjning som gäller 53 år fyllda arbetstagare. Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift är från ingången av månaden efter den under vilken 53 års ålder uppnåtts den ovan avsedda avgiften multiplicerad med talet 19/15.*

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om de procentsatser för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som skall tillämpas det följande kalenderåret.

168 §

Uppgörande av beräkningsgrunder

Grunderna för beräkning av ansvarsskulden och pensionsansvaret ska omfatta grunderna för det tilläggsförsäkringsansvar som är bundet till aktieavkastningen. Beräkningsgrunderna ska uppgöras så att det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret kan minska pensionsanstaltens ansvarsskuld eller pensionsansvar med högst ett belopp som uppgår till tio procent av pensionsanstaltens ansvarsskuld. Från detta belopp ska emellertid dras av det ofördelade tilläggsförsäkringsansvar och det på försäkringstagarna

Föreslagen lydelse

sinstans som avses i 1 mom. lämna in besvärsskriften samt de utlåtanden som getts med anledning av den.

153 §

Beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift

Arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift är tre procent ökat med hälften av det procenttal med vilket den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften för en försäkring enligt denna lag i procent av lönen överskrider talet 18,2. Den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften beräknas med beaktande av de nedsättningar av avgiften som avses i 169 § 3 mom.

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas årligen bestämmelser om den procentsats för arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift som ska tillämpas det följande kalenderåret.

168 §

Uppgörande av beräkningsgrunder

Grunderna för beräkning av ansvarsskulden och pensionsansvaret ska omfatta grunderna för det tilläggsförsäkringsansvar som är bundet till aktieavkastningen. Beräkningsgrunderna ska uppgöras så att det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret kan minska pensionsanstaltens ansvarsskuld eller pensionsansvar med högst ett belopp som uppgår till *20 procent av pensionsanstaltens ansvarsskuld eller pensionsansvar* enligt denna lag. Från detta belopp ska emellertid dras av det ofördelade tilläggsförsäk-

Gällande lydelse

fördelade tilläggsförsäkringsansvar som avses i 14 § 2 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag, det tilläggsförsäkringsansvar som avses i 43 § 2 mom. i lagen om pensionsstiftelser och i 79 § 2 mom. i lagen om försäkringskassor, *det utjämningsbelopp som avses i 14 § 3 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och i 79 § 3 mom. i lagen om försäkringskassor och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret, den ansvarsskuld som uppstår av det tilläggspensionsskydd som avses i 30 a § 1 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006) samt ansvarsskulden enligt 138 § i lagen om pension för företagare och 29 § i lagen om införande av lagen om pension för företagare (1273/2006).* Det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret ska vid varje pensionsanstalt vara lika stort i förhållande till den ovannämnda ansvarsskulden. Grunden för den årliga förändringen av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret utgörs av andelen enligt aktiernas genomsnittliga årsavkastning av tiondelen av den ansvarsskuld som avses ovan. Den årliga förändringen granskas innan en eventuell minskning har gjorts till följd av tillämpningen av 170 och 171 § i denna lag. I beräkningsgrunderna ska tas in den årliga utjämnningen mellan pensionsanstalterna av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvarets relativa andel som ett led i utredningen av kostnaderna enligt 179 §. Om det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret efter utjämnningen underskrider den ovannämnda nedre gränsen på tio procent, ska underskridningen kompletteras genom minskning av respektive pensionsanstalts ofördelade tilläggsförsäkringsansvar eller tilläggsförsäkringsansvar.

Föreslagen lydelse

ringsansvar och det på försäkringstagarna fördelade tilläggsförsäkringsansvar som avses i 14 § 2 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och det tilläggsförsäkringsansvar som avses i 43 § 2 mom. i lagen om pensionsstiftelser och i 79 § 2 mom. i lagen om försäkringskassor. Det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret ska vid varje pensionsanstalt vara lika stort i förhållande till den ovannämnda ansvarsskulden. Grunden för den årliga förändringen av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret utgörs av andelen enligt aktiernas genomsnittliga årsavkastning av femtedelen av den ansvarsskuld eller det pensionsansvar som avses ovan. Den årliga förändringen granskas innan en eventuell minskning har gjorts till följd av tillämpningen av 170 och 171 §. I beräkningsgrunderna ska tas in den årliga utjämnningen mellan pensionsanstalterna av det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvarets relativa andel som ett led i utredningen av kostnaderna enligt 179 §. Om det till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvaret efter utjämnningen underskrider den ovannämnda nedre gränsen på 20 procent, ska underskridningen kompletteras genom minskning av respektive pensionsanstalts ofördelade tilläggsförsäkringsansvar eller tilläggsförsäkringsansvar.

171 §

Komplettering av ålderspensionsansvaret

Om det sammanlagda beloppet av pen-

171 §

Komplettering av ålderspensionsansvaret

Om det sammanlagda beloppet av pen-

Gällande lydelse

sionsanstalternas till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvar är större än fem procent av deras sammanlagda belopp av de i 168 § 2 mom. avsedda ansvarsskulder eller pensionsansvar som utgör grunden för beräkningen av till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvar, ska den överskjutande andelen användas för kompletteringar av de fonderade delar som avses i 1 mom. i denna paragraf.

Föreslagen lydelse

sionsanstalternas till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvar är större *än en procent av pensionsanstalternas* sammanlagda belopp av de i 168 § 2 mom. avsedda ansvarsskulder eller pensionsansvar som utgör grunden för beräkningen av till aktieavkastningen bundna tilläggsförsäkringsansvar, ska den överskjutande andelen användas för kompletteringar av de fonderade delar som avses i 1 mom. i denna paragraf.

174 §

Pensionsanstalternas ansvar för ålderspensionen

Varje pensionsanstalt svarar för

1) den del av en arbetstagares och pensionstagares ålderspension som grundar sig på arbetstagarens arbete före det år under vilket han eller hon fyller 55 år och som motsvarar en pensionstillväxt på en halv procent per år med 65 år som pensionsålder och beräknad enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna; i pensionsanstaltens ansvar ingår dock inte förhöjningar till följd av i 96 § avsedd justering av årsinkomsterna med lönekoeficienten eller i 98 § avsedd indexjustering av löpande pensioner och inte heller ändringar på grund av livslängdskoefficienten,

2) det belopp som i enlighet med 171 § och de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna har överförts till den del som pensionsanstalten svarar för, och

3) det belopp som separat för utökande av den fonderade delen har överförts till den ålderspensionsdel som pensionsanstalten svarar för.

174 §

Pensionsanstalternas ansvar för ålderspensionen

Varje pensionsanstalt svarar för

1) den del av en arbetstagares och pensionstagares ålderspension som grundar sig på arbetstagarens *arbete före utgången av månaden före den månad då den första ålderspensionen börjar* och som motsvarar en pensionstillväxt på 0,4 procent per år med 65 år som pensionsålder *eller, om ålderspensionsdelen grundar sig på arbetstagarens arbete efter det att han eller hon fyller 65 år, arbetstagarens ålder det år som arbetet utförts*, och beräknad enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna; i pensionsanstaltens ansvar ingår dock inte höjningar till följd av i 96 § avsedd justering av årsinkomsterna med lönekoeficienten eller i 98 § avsedd indexjustering av löpande pensioner och inte heller ändringar på grund av livslängdskoefficienten,

2) det belopp som i enlighet med 171 § och de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna har överförts till den del som pensionsanstalten svarar för, och

3) det belopp som separat för utökande av den fonderade delen har överförts till den ålderspensionsdel som pensionsanstalten svarar för.

Gällande lydelse

179 §

Pensionsanstalternas ansvar för förmåner som skall bekostas gemensamt

Pensionsanstalterna, inklusive Sjömanspensionskassan, svarar gemensamt för följande kostnader till den del dessa inte bekostas av någon annan:

1) andra än de i 174 och 175 § avsedda ålderspensionerna och invalidpensionerna, med undantag för belopp enligt 154 och 156 § i lagen om sjömanspensioner,

2) de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 174—176 § angivna beloppen; kostnaderna för rehabiliteringspenningen anses då helt och hållet bli bestämda utifrån den pensionslag enligt vilken rehabiliteringspenningen har beviljats,

3) familjepension,

4) deltidspension,

5) rehabiliteringstillägg,

6) i 170 § avsedda kostnader på grund av ändringar i beräkningsgrunderna för ansvarsskulden och pensionsansvaret,

7) kostnader som föranleds av överföringar som avses i 174 § 1 mom. 2 och 3 punkten,

8) underskott som uppstår till följd av att en arbetsgivare med stöd av 155 § har befriats från försäkringsavgift,

9) i 159 § 1 mom. 1—7 punkten i lagen om sjömanspensioner avsedda andelar i kostnaderna för pensionskyddet enligt nämnda lag, och

10) de delar av en på basis av 24 § till ålderspension motsvarande deltidspension ändrad pension som överstiger det belopp som anges i 174 § i denna lag och 154 § i lagen om sjömanspensioner; kostnaderna för pensionen anses då helt och hållet bli bestämda utifrån den pensionslag enligt vilken deltidspensionen beviljats.

De i 1 mom. uppräknade kostnaderna, med undantag för kostnaderna för rehabiliteringspenning, omfattar inte pensionsdelar som avses i 178 §.

Pensionsanstalternas andel av de kostnader för ålderspensioner som avses i 1 mom. 1, 2 och 10 punkten, med undantag för kostnaderna för ålderspensioner som betalats som engångsbelopp i samband med invalidpension, samt de kostnader som avses i 8 punkten

Föreslagen lydelse

179 §

Pensionsanstalternas ansvar för förmåner som ska bekostas gemensamt

Pensionsanstalterna, inklusive Sjömanspensionskassan, svarar gemensamt för följande kostnader till den del dessa inte bekostas av någon annan:

1) andra ålders- och invalidpensioner än de som avses i 174 och 175 §, med undantag för belopp som betalas enligt 154 och 156 § i lagen om sjömanspensioner,

2) de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 174—176 § angivna beloppen; kostnaderna för rehabiliteringspenningen anses då helt bli bestämda utifrån den pensionslag enligt vilken rehabiliteringspenningen beviljats,

3) familjepension,

4) *partiell förtida ålderspension*,

5) rehabiliteringstillägg,

6) i 170 § avsedda kostnader på grund av ändringar i beräkningsgrunderna för ansvarsskulden och pensionsansvaret,

7) kostnader som föranleds av överföringar som avses i 174 § 1 mom. 2 och 3 punkten,

8) underskott som uppstår till följd av att en arbetsgivare med stöd av 155 § har befriats från försäkringsavgift,

9) i 159 § 1 mom. 1—7 och 9 punkten i lagen om sjömanspensioner avsedda andelar i kostnaderna för pensionskyddet enligt nämnda lag, och

10) *arbetslivspension*.

De i 1 mom. uppräknade kostnaderna, med undantag för kostnaderna för rehabiliteringspenning, omfattar inte pensionsdelar som avses i 178 §.

Pensionsanstalternas andel av de kostnader för ålderspensioner som avses i 1 mom. 1, 2 och 4 punkten, med undantag för kostnaderna för ålderspensioner som betalats som engångsbelopp i samband med invalidpension, samt de kostnader som avses i 8 punkten bestäms i förhållande till de medel som är avsedda för utgifter som bekostas gemensamt. Pensionsanstalternas andel av de kostnader för invalidpensioner som avses i 1 mom. 1 punkten, de kostnader för andra pensioner än ålderspensioner som avses i 1 mom. 2 punkten, de ovan nämnda kostnader för ålderspensioner som betalats som en-

Gällande lydelse

bestäms i förhållande till de medel som är avsedda för utgifter som bekostas gemensamt. Pensionsanstalternas andel av de kostnader för invalidpensioner som avses i 1 mom. 1 punkten, de kostnader för andra pensioner än ålderspensioner som avses i 1 mom. 2 punkten, de ovan nämnda kostnader för ålderspensioner som betalats som engångsbelopp i samband med invalidpension och som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten samt de kostnader som avses i 1 mom. 3—5 punkten bestäms i förhållande till de i pensionsanstalten försäkrade arbetsinkomsterna. Pensionsanstalternas andel av de kostnader som avses i 1 mom. 6 och 7 punkten bestäms så som föreskrivs närmare i de beräkningsgrunder som avses i 4 mom. Pensionsanstaltens andel av kostnader motsvarande de kostnader som avses i 1 mom. 9 punkten bestäms på samma sätt som de kostnader enligt 1 mom. som ska bekostas gemensamt. Vid bestämmandet av en pensionsanstalts andel av de nämnda kostnaderna beaktas även överföringsavgiften enligt lagen om överföringsavgift då statens ämbetsverk, inrättningar eller affärsverk ombildas till aktiebolag (1341/1992).

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om fördelningen av de i 1 mom. nämnda kostnaderna mellan pensionsanstalterna. De storheter som behövs för fördelningen av kostnader som skall bekostas gemensamt definieras i

1) arbetspensionsförsäkringsbolagens beräkningsgrunder, som avses i 166 §,

2) beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet genom förordning meddelar pensionskassorna, samt

3) pensionsstiftelsernas beräkningsgrunder, som avses i 166 §.

181 §

Ansvar till följd av en pensionsanstalts konkurs

Pensionsanstalterna, inklusive Sjömanspensionskassan, svarar härvid gemensamt

Föreslagen lydelse

gångsbelopp i samband med invalidpension och som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten samt de kostnader som avses i 1 mom. 3—5 och 10 punkten bestäms i förhållande till de i pensionsanstalten försäkrade arbetsinkomsterna. Pensionsanstalternas andel av de kostnader som avses i 1 mom. 6 och 7 punkten bestäms så som föreskrivs närmare i de beräkningsgrunder som avses i 4 mom. Pensionsanstaltens andel av de kostnader som avses i 1 mom. 9 punkten bestäms på samma sätt som pensionsanstaltens andel av motsvarande kostnader enligt 1 mom. som ska bekostas gemensamt. Vid bestämmandet av en pensionsanstalts andel av de nämnda kostnaderna enligt momentet beaktas även överföringsavgiften enligt lagen om överföringsavgift då statens ämbetsverk, inrättningar eller affärsverk ombildas till aktiebolag (1341/1992).

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet utfärdas närmare bestämmelser om fördelningen av de i 1 mom. nämnda kostnaderna mellan pensionsanstalterna. De storheter som behövs för fördelningen av kostnader som ska bekostas gemensamt definieras i

1) arbetspensionsförsäkringsbolagens beräkningsgrunder, som avses i 166 §,

2) beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet genom förordning meddelar pensionskassorna, och

3) pensionsstiftelsernas beräkningsgrunder, som avses i 166 §.

181 §

Ansvar till följd av en pensionsanstalts konkurs

(2 mom. upphävs)

Gällande lydelse

även för det utjämningsbelopp som avses i 14 § 3 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och 79 § 3 mom. i lagen om försäkringskassor upp till ett minimibelopp som bestäms enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda beräkningsgrunderna.

182 §

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift baserar sig på i de i 1 mom. uppräknade pensionsanstalterna försäkrade förmånstagares arbets- och förvärvsinkomster som ligger till grund för de förmåner som avses i 74 § 3 mom. 2, 3 och 6 punkten, till vilka inkomster läggs beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift. Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift fastställs så att den enligt uppskattning motsvarar det belopp som skulle erhållas om det för de nämnda arbets- och förvärvsinkomsterna skulle betalas en avgift som motsvarar den genomsnittliga försäkringsavgiften enligt denna lag. *I den genomsnittliga försäkringsavgiften och arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift beaktas härvid inte den förhöjda avgiften för arbetstagare som har fyllt 53 år.*

185 §

Pensionsanstalternas rätt att komma överens om kostnadsfördelningen

De pensionsanstalter som sköter pensionskyddet enligt de arbetspensionslagar för den privata sektorn som nämns i 3 § 1 mom. och de arbetspensionslagar för den offentliga sektorn som nämns i 3 § 2 mom. 1—3 och 5 punkten kan i enskilda fall eller för att underlätta verkställigheten komma överens om att kostnadsfördelningen görs på annat sätt än enligt bestämmelserna i detta kapitel. I sådana fall ska principerna i detta kapitel följas.

Föreslagen lydelse

182 §

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift

Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift baserar sig på i de i 1 mom. uppräknade pensionsanstalterna försäkrade förmånstagares arbets- och förvärvsinkomster som ligger till grund för de i 74 § 3 mom. 2, 3 och 6 punkten avsedda förmånerna och till vilka beloppet av arbetstagarens arbetspensionsförsäkringsavgift fogas. Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift fastställs så att den enligt uppskattning motsvarar det belopp som skulle erhållas om det för de nämnda arbets- och förvärvsinkomsterna skulle betalas en avgift som motsvarar den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften enligt denna lag.

185 §

Pensionsanstalternas rätt att komma överens om kostnadsfördelningen

De pensionsanstalter som sköter pensionskyddet enligt de arbetspensionslagar för den privata sektorn som nämns i 3 § 1 mom. och *Keva* kan i enskilda fall eller för att underlätta verkställigheten komma överens om att kostnadsfördelningen görs på annat sätt än enligt bestämmelserna i detta kapitel. I sådana fall ska principerna i detta kapitel följas.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

207 §

Utlämnande av uppgifter för arbetstagarnas grupplivförsäkring

Också Statskontoret och den kommunala pensionsanstalten har rätt att, utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, av Pensionskyddscentralen få de i 1 mom. avsedda uppgifterna för behandling av ekonomiskt stöd motsvarande grupplivförsäkring.

210 §

Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

Pensionskyddscentralen har utöver det som bestäms i 1 mom. rätt att öppna en teknisk anslutning för arbetstagarnas grupplivförsäkringspool, lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Statskontoret eller den kommunala pensionsanstalten till uppgifter som avses i 207 § samt för pensionsanstalter som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn till uppgifter som avses i 208 § 2 mom.

Föreslagen lydelse

207 §

Utlämnande av uppgifter för arbetstagarnas grupplivförsäkring

Också Statskontoret och *Keva* har rätt att, trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, av Pensionskyddscentralen få de i 1 mom. avsedda uppgifterna för behandling av ekonomiskt stöd som motsvarar grupplivförsäkring.

210 §

Utlämnande av uppgifter med hjälp av teknisk anslutning

Pensionskyddscentralen har utöver det som bestäms i 1 mom. rätt att öppna en teknisk anslutning för arbetstagarnas grupplivförsäkringspool, lantbruksföretagarnas pensionsanstalt, Statskontoret eller *Keva* till uppgifter som avses i 207 § samt för pensionsanstalter som sköter verkställigheten av arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn till uppgifter som avses i 208 § 2 mom.

218 a §

Utvärdering av arbetslivslängdens utveckling

Social- och hälsovårdsministeriet ska vart femte år utvärdera arbetslivslängdens utveckling och hela arbetspensionssystemets ekonomiska och sociala hållbarhet. Vid utvärderingen beaktas arbetslivskvotens utveckling och olika faktorer som inverkar på den. Med arbetslivskvoten avses förhållandet mellan fem års medeltal av den tid en 18-åring förväntas vara en del av arbetskraften och fem års medeltal av den förväntade livslängden för en 18-åring. I samband med ut-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

värderingen ska de centrala arbetsgivar- och löntagarcentralorganisationerna höras.

—————
Om ikraftträdandet av denna lag bestäms separat genom lag.

2.

Lag

om ändring av lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006) 8 § 1 och 3 mom. samt 11, 12, 15, 25, 28 och 30 §, av dem 8 § 3 mom. sådant det lyder i lag 1460/2011, 28 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1165/2007 samt 30 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 628/2009 och 795/2012,

ändras 5 § 2, 4 och 6 mom. 22 §, 30 b § 2 mom. och 32 § 4 mom., av dem 30 b § 2 mom. sådant det lyder i lag 1210/2013, samt:

fogas till 30 b §, sådan den lyder i lag 1210/2013, ett nytt 4 mom. som följer:

Gällande lydelse

5 §

Kompletteringsbeloppet utgör den andel varmed invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsansvar underskrider en nivå som utgör 70 procent av genomsnittet av invalidpensionsdelarna av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens utjämningsansvar, uträknat på de försäkrade lönerna.

Beträffande den fonderade del av ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden som har ackumulerats före denna lags ikraftträdande och senare kompletteringar av den uträknas Eteras ansvarsskuld den 31 december 2006 och därefter årligen på basis av den särskilda mortalitetsgrund som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt och som grundar sig på mortaliteten inom försäkringsbeståndet i fråga. Skillnaden mellan de framtida och de påbörjade ansvarsskulder för ålderspension som enligt denna grund och de grunder som fastställts med stöd av 9 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden uträknats per den 31 december 2006 överförs, till den del den

Föreslagen lydelse

5 §

Kompletteringsbeloppet utgör den andel med vilken den invalidpensionsdel av Eteras *utjämningsbelopp som avses i 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (/)* underskrider en nivå som utgör 70 procent av genomsnittet av *invalidpensionsrörelsen* av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens *inlutna inkomster*, uträknat på de försäkrade lönerna.

Beträffande den fonderade del av ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsavtalsförhållanden som har ackumulerats före denna lags ikraftträdande och senare kompletteringar av den uträknas Eteras ansvarsskuld den 31 december 2006 och därefter årligen på basis av den särskilda mortalitetsgrund som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt och som grundar sig på dödligheten inom försäkringsbeståndet i fråga. Skillnaden mellan de framtida och de påbörjade ansvarsskulder för ålderspension som enligt denna grund och de grunder som fastställts med stöd av 9 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden uträknats per den 31 december 2006 överförs, till den del

Gällande lydelse

inte har använts för annat ansvar som följer av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, till invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsansvar. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för Etera beräkningsgrunder enligt vilka från den enligt 10 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden uträknade ansvarsskulden per den 31 december 2006 avskiljs de olika beståndsdelarna i ansvarsskulden och den del som ingår i verksamhetskapitalet på så sätt att dessa beräkningsgrunder motsvarar det schema för beräkningsgrunden och den trygghetsmarginal som de andra arbetspensionsförsäkringsbolagen iakttar.

Vid fastställandet av grunderna för försäkringsavgiften enligt 168 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare beaktas invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsansvar och det i 2 mom. avsedda kompletteringsbeloppet som en faktor som påverkar försäkringsavgiftens betryggande karaktär.

8 §

Det pensionsutdrag som avses i 75 § i lagen om pension för arbetstagare sänds första gången till arbetstagaren senast 2008. Arbetstagaren har dock rätt att på begäran få uppgift om sina registrerade arbetsinkomster redan 2007.

Det pensionsutdrag för arbetstagare som utfärdas 2008 innehåller uppgifter om de i 75 § 1 mom. 1—4 punkten i lagen om pension för arbetstagare avsedda arbetsinkomsterna och förmånerna under de tio kalenderår som föregår utfärdandet av pensionsutdraget. År 2009 innehåller pensionsutdraget motsvarande uppgifter för de nio, år 2010 för de åtta, år 2011 för de sju och år 2012 för de sex år som föregår utfärdandet av pensionsutdraget. I pensionsutdraget uppges dock de uppgifter som avses i 75 § 1 mom. 3 och 4 punkten i lagen om pension för arbetstagare inte för år som föregått 2005.

Föreslagen lydelse

den inte har använts för annat ansvar som följer av lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, till invalidpensionsdelen av Eteras *utjämningsbelopp*. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer för Etera beräkningsgrunder enligt vilka från den enligt 10 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden uträknade ansvarsskulden per den 31 december 2006 avskiljs de olika beståndsdelarna i ansvarsskulden och den del som ingår i verksamhetskapitalet på så sätt att dessa beräkningsgrunder motsvarar det schema för beräkningsgrunden och den trygghetsmarginal som de andra arbetspensionsförsäkringsbolagen iakttar.

Vid fastställandet av grunderna för försäkringsavgiften enligt 168 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare beaktas invalidpensionsdelen av Eteras *utjämningsbelopp* och det i 2 mom. avsedda kompletteringsbeloppet som *faktorer som påverkar* försäkringsavgiftens betryggande karaktär.

8 §

(1 mom. upphävs)

(3 mom. upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

11 §
Alderspensioner som börjar 2010 eller därefter omvandlas med en i 82 § i lagen om pension för arbetstagare avsedd livslängds-koefficient. Livslängds-koefficienten fastställs första gången för 2009.

(upphävs)

11 §

12 §
På ansökningar om undanröjande av beslut som blir anhängiga den 1 januari 2007 eller därefter tillämpas 140 § i lagen om pension för arbetstagare.

(upphävs)

12 §

15 §
Om ett anställningsförhållande enligt APL som har börjat före den 1 januari 2005 och fortgått den 1 januari 2005 fortgår oavbrutet ända till pensionsfallet och detta inträffar före 2012, beräknas pensionen både enligt APL sådan den lydde före den 1 januari 2005 och enligt lagen om pension för arbetstagare. När pensionen bestäms anses anställningsförhållandet härvid inte ha avbrutits den 1 januari 2005. Vid beräkningen av pensionen tillämpas också 2, 5, 5 a, 6, 7, 7 c och 7 d § samt 9 § 2 mom. i APL sådana de lydde före den 1 januari 2005. Om den pension för anställningsförhållandet som beräknats enligt de APL-bestämmelser som gällde före 2005 är större än den pension som beräknas enligt lagen om pension för arbetstagare, läggs skillnaden till den pension som beräknats enligt lagen om pension för arbetstagare. Detta gäller dock varken deltidspension eller någon annan pension som efter deltidspension beviljas en person som är född före 1947.

(upphävs)

15 §

Om arbetsgivaren i sin tjänst har arbetstagare på vilka 1 mom. tillämpas eller vilkas arbetslöshetspension i enlighet med 8 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (634/2003) bestäms enligt de bestämmelser som gällde före 2005, skall arbetsgivaren beträffande dessa arbetstagare meddela pensionsanstalten, utöver de uppgifter som anges i 144 § i lagen om pension för arbetstagare, när anställningsförhållandena har börjat respektive slutat. Pensionsanstal-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

terna och Pensionsskyddscentralen övervakar att uppgifterna lämnas in och är korrekta.

22 §

Om en arbetstagare har arbetat i Finland före den 1 januari 2005, räknas det särskilda tillägg till den teoretiska pensionen som avses i 64 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare ut på basis av lönen i det anställningsförhållande på basis av vilket återstående tid eller motsvarande inkomst bör beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av de pensionslagar för anställningsförhållanden

25 §

Arbetsgivaren har rätt att få ett beslut om för vilken tid arbetsinkomsterna för en arbetstagare som är född före 1945 och arbetsinkomsterna för en arbetstagare i ett anställningsförhållande enligt APL som börjat före den 1 januari 2005 och fortgått den 1 januari 2005 skall försäkras enligt lagen om pension för arbetstagare. Beslutet meddelas av den pensionsanstalt där arbetsgivaren har ordnat pensionskyddet för arbetstagarer.

28 §

En långtidsarbetslös arbetstagare som är född före 1950 har rätt till arbetslöshetspension på det sätt som bestäms i de pensionslagar för anställningsförhållanden som gäller när lagen om pension för arbetstagare träder i kraft, i ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av dem och i lagarna om ändring av de nämnda ikraftträdandebestämmelserna. Till övriga delar tillämpas på arbetslöshetspension och dem som får sådan bestämmelserna i 4 c §, 5 § 1 mom. 1 punkten, 5 § 3 mom., 10 d § och 17 b § 3 mom. i APL sådana de lyder när lagen om pension för arbetstagare träder i kraft.

Utän hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. bestäms en arbetstagares rätt till pension för återstående tid på samma sätt som den skulle

Föreslagen lydelse

22 §

Om en arbetstagare har arbetat i Finland före den 1 januari 2005, räknas det särskilda tillägg till den teoretiska pensionen som avses i 4 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) ut på basis av lönen i det anställningsförhållande på basis av vilket återstående tid eller motsvarande inkomst bör beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av de pensionslagar för anställningsförhållanden som gällde före den 1 januari 2005.

25 §

(upphävs)

28 §

(upphävs)

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

bestämmas om pensionsfallet i fråga om arbetslöshetspensionen inträffade den 31 december 2006. Vid beräkningen av den lön som ligger till grund för pensionen för återstående tid beaktas då inkomsterna fram till den 31 december 2006.

30 §

En arbetstagare som enligt 18 och 19 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av APL (634/2003) och enligt 20 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i den nämnda lagen (886/2004) har rätt att gå i ålderspension före han eller hon har fyllt 62 år har rätt att få ålderspension också enligt lagen om pension för arbetstagare före han eller hon fyllt 62 år. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionen så att den motsvarar en lägre ålder än 62 år utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Om pensionsåldern för en arbetstagare som omfattas av det arrangemang som avses i 1 mom. är 62 år, har han eller hon även rätt till ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare vid 62 års ålder. Börjar ålderspensionen från ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren fyllt 62 år eller senare, men dock innan han eller hon fyller 63 år, minskas ålderspensionen i enlighet med 12 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare, sådant det lydde den 31 december 2012.

Om ålderspensionen börjar före det år då arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas den med en livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började.

30 b §

Om arbetstagarens ålder för ålderspension enligt tilläggspensionsförsäkringen vid den tidpunkt som nämns i 1 mom. är lägre än den lägsta åldersgränsen för ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare, har arbetstagaren trots 30 § rätt till det fribrev för tilläggspension som avses i 1 mom. och till tidigare bildade fribrev för tilläggspension samt till pension enligt lagen om pension för

30 §

(upphävs)

30 b §

Om arbetstagarens ålder för ålderspension enligt tilläggspensionsförsäkringen vid den tidpunkt som nämns i 1 mom. är lägre än den lägsta åldersgränsen för ålderspension enligt lagen om pension för arbetstagare, har arbetstagaren rätt till det fribrev för tilläggspension som avses i 1 mom. och till tidigare bildade fribrev för tilläggspension samt till pension enligt lagen om pension för arbetstagare ti-

Gällande lydelse

arbetstagare tidigast vid den ålder för ålderspension som gäller enligt tilläggs-pensionsförsäkringen. En ytterligare förutsättning är att det anställningsförhållande som tilläggs-pensions-skyddet gäller fortsätter fram till den nämnda pensionsåldern eller upphör tidigast fyra månader innan den pensionsåldern nås. En förutsättning för beviljande av ålderspension är också att arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande som tilläggs-pensions-skyddet gäller.

Föreslagen lydelse

digast vid den ålder för ålderspension som gäller enligt tilläggs-pensionsförsäkringen. En ytterligare förutsättning är att det anställningsförhållande som tilläggs-pensions-skyddet gäller fortsätter fram till den nämnda pensionsåldern eller upphör tidigast fyra månader innan den pensionsåldern nås. En förutsättning för beviljande av ålderspension är också att arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande som tilläggs-pensions-skyddet gäller.

När pension beviljas enligt lagen om pension för arbetstagare i de fall som avses i 2 mom. minskas pensionen varaktigt med 0,4 procent för varje månad som pensionen börjar före den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs för arbetstagaren i 11 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/). Närmare bestämmelser om minskning av pensionen enligt lagen om pension för arbetstagare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

32 §

Det kompletteringsbelopp som avses i 5 § 2 mom. fastställs inte längre efter det att Eteras utgifter för invalidpension, uträknade som medeltalet för tre på varandra följande år, inte har överskridit de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens genomsnittliga utgifter för invalidpension med 0,3 procentenheter, räknat på de försäkrade lönerna. Om invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsansvar härvid överskrider den genomsnittliga invalidpensionsdelen av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens utjämningsansvar med mer än 30 procent, räknat på de försäkrade lönerna, används den överskjutande delen till finansiering av förmåner som enligt 179 § i lagen om pension för arbetstagare skall bekostas gemensamt. Det ovan nämnda medeltalet för utgiften för invalidpension under tre på varandra följande år uträknas första gången år 2014 som medeltalet för utgifterna för invalidpension under åren 2011—2013.

32 §

Det kompletteringsbelopp som avses i 5 § 2 mom. fastställs inte längre efter det att Eteras utgifter för invalidpension, uträknade som medeltalet för tre på varandra följande år, inte har överskridit de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens genomsnittliga utgifter för invalidpension med 0,3 procentenheter, räknat på de försäkrade lönerna. Om invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp som avses i 4 mom. i ikraftträdandebestäm-melsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (/) härvid överskrider det genomsnittliga resultatet av invalidpensionsrörelsen av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens influtna inkomster med mer än 30 procent, räknat på de försäkrade lönerna, används den överskjutande delen till finansiering av förmåner som enligt 179 § i lagen om pension för arbetstagare ska bekostas gemensamt. Det ovan nämnda medeltalet för utgiften för invalidpension under tre på varandra följande år uträknas första gången år 2014 som medeltalet

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

för utgifterna för invalidpension under åren
2011—2013.

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Denna lag tillämpas på pensioner där
pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017
eller senare.*

4.

Lag

om ändring av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om pension för företagare (1272/2006) 19—21, 60, 61, 64 och 66 § samt 74 § 3 mom.,

av dem 19 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1431/2011, 20 § sådan den lyder i lag 1166/2007, 21 § sådan den lyder i lag 913/2010, 60 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 630/2009 och 66 § sådan den lyder i lag 630/2009,

ändras 1 § 1 mom., 2 § 2 mom., 4 § 1 mom. 1 punkten, 5 §, 8—11 §, 12 § och mellanrubriken före den, 13—18 §, 22 § 1 mom., 31, 34, 49, 62 och 63 §, 65 § 1 mom., 68 § 2 mom., 3 mom. 2 punkten och 5 mom., 69 §, 76 § och mellanrubriken före den, 77 §, 81 § 2 mom., 84 § 1 mom., 84 a § 2 mom., 85 § 1 mom., 87 § 1 mom., 89 § 1 mom., 91 § 2 mom., 107 § 3 mom., 114, 117 och 125 §, 129 § 2 mom., 130 § 4 mom. och 139 § 1 mom.,

av dem 8 § sådan den lyder i lag 798/2012, 9, 10 och 49 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 798/2012, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1431/2011, 798/2012 och 873/2015, 14 och 17 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1431/2011, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i 873/2015, 22 § 1 mom. och 31 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1166/2007, 34 § och 107 § 3 mom. sådana de lyder i lag 636/2009, 63 och 77 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 630/2009, 68 § 5 mom. och 84 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1166/2007, 69 § sådan den lyder i lag 1458/2011, 76 § sådan den lyder i lag 630/2009, 81 § 2 mom., 84 a § 2 mom. och 91 § 2 mom. sådana de lyder i lag 888/2014, 85 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1431/2011 och 873/2015, 87 § 1 mom. sådant det lyder i lag 873/2015, 125 § sådan den lyder i lagarna 636/2009 och 355/2010 och 139 § 1 mom. sådant det lyder i lag 913/2010, samt

fogas till 2 § 1 mom. en ny 2 punkt i stället för den 2 punkt som upphävts genom lag 636/2009, till lagen nya 50 a—50 l § och en ny mellanrubrik före dem, till lagen en ny 69 c §, till 88 § ett nytt 2 mom. och till lagen en ny 92 a § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om den rätt till ålderspension, deltidspension, rehabilitering och invalidpension som företagare har samt om den rätt till familjepension som företagares förmånstagare har.

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om den rätt till ålderspension, *partiell förtida ålderspension*, rehabilitering, invalidpension och *arbetslivspension* som företagare har samt om den rätt till familjepension som företagarnas förmånstagare har.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

2 §

Centrala definitioner

Centrala definitioner

I denna lag avses med

I denna lag avses med

2 punkten har upphävts genom L 14.8.2009/636.

2) **den lägsta ålder för ålderspension** den ålder för ålderspension som fastställs på basis av företagarens födelseår och som avses i 8 § 2 och 3 mom.,

I denna lag avses med *pensionsfall*

I denna lag avses med *pensionsfall*

- 1) uppfyllande av villkoren för erhållande av ålderspension,
- 2) uppfyllande av villkoren för erhållande av deltidspension i enlighet med 13 §,
- 3) arbetsförmåga på det sätt som avses i 32 § 1 mom., eller
- 4) förmånslåtarens död.

- 1) den sista dagen i kalendermånaden före ålderspensionens begynnelsepunkt,
- 2) *den sista dagen i kalendermånaden före den partiella förtida ålderspensionens begynnelsepunkt,*
- 3) inträde av arbetsförmåga på det sätt som avses i 32 § 1 mom.,
- 4) *uppfyllande av villkoren för erhållande av arbetslivspension i enlighet med 50 a §, eller*
- 5) förmånslåtarens död.

4 §

4 §

Företagarverksamhet som faller utanför lagen

Företagarverksamhet som faller utanför lagen

Denna lag gäller inte

Denna lag gäller inte

- 1) företagarens verksamhet före ingången av den kalendermånad som följer efter uppnådd 18 års ålder eller arbete som fortgår efter den kalendermånad då företagaren fyller 68 år,

- 1) företagarens verksamhet före ingången av den kalendermånad som följer efter uppnådd 18 års ålder, eller arbete som fortgår efter den kalendermånad *då en företagare som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en företagare som är född 1958—1961 fyller 69 år och en företagare som är född 1962 eller senare fyller 70 år (den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten),*

5 §

5 §

Försäkring av idrottsutövare

Försäkring av idrottsutövare

Denna lag tillämpas inte på utövande av idrott. Bestämmelser om pensionsskydd vid utövande av idrott finns i lagen om olycksfalls-

Denna lag tillämpas inte på utövande av idrott. Bestämmelser om pensionsskydd vid utövande av idrott finns i lagen om olycksfalls-

Gällande lydelse

och pensionsskydd för idrottsutövare (575/2000).

8 §

Rätt till ålderspension

En företagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 63—68 års ålder uppnåtts eller i uppskjuten ålderspension efter kalendermånaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts. Företagaren har rätt att få ålderspension oberoende av om han eller hon fortsätter med sin företagareverksamhet enligt denna lag.

Går företagaren i ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner (1290/2006) vid sänkt pensionsålder före 63 års ålder, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som anges i lagen om sjömanspensioner. I det fallet omvandlas pensionsbeloppet enligt denna lag så att det försäkringsmatematiskt motsvarar företagarens pensionsålder. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionsbeloppet och omvandlingskoefficienterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Föreslagen lydelse

och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009).

8 §

Rätt till ålderspension

En företagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts. Företagaren har rätt att få ålderspension oberoende av om han eller hon fortsätter med sin företagareverksamhet enligt denna lag.

Företagares lägsta ålder för ålderspension bestäms utifrån hans eller hennes födelseår enligt följande:

- 1) 63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare,
- 2) 63 år och 3 månader för dem som är födda 1955,
- 3) 63 år och 6 månader för dem som är födda 1956,
- 4) 63 år och 9 månader för dem som är födda 1957,
- 5) 64 år för dem som är födda 1958,
- 6) 64 år och 3 månader för dem som är födda 1959,
- 7) 64 år och 6 månader för dem som är födda 1960,
- 8) 64 år och 9 månader för dem som är födda 1961,
- 9) 65 år för dem som är födda 1962—1964.

Den lägsta åldern för ålderspension för företagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i livslängden enligt 76 § och enligt 83 § i lagen om pension för arbetstagare och åldern fastställs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då företagaren fyller 62 år.

Går företagaren i ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner (1290/2006) vid sänkt pensionsålder före den lägsta åldern för ålderspension enligt denna lag, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som anges i lagen om sjömanspensioner. I det fallet omvandlas pensionsbeloppet enligt denna lag så att det försäkringsmatematiskt motsvarar företagarens pensionsålder. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionsbeloppet och

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

omvandlingskoefficienterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

9 §

9 §

Ålderspensionens belopp

Ålderspensionens belopp

Börjar ålderspensionen vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken 63—68 års ålder uppnåtts, är ålderspensionens belopp den pension som intjänats fram till begynnelse-tidpunkten för pensionen.

2 mom. har upphävts genom L 14.12.2012/798.

3 mom. har upphävts genom L 14.12.2012/798.

Skjuts ålderspensionen upp höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad varmed begynnelse-tidpunkten för pensionen uppskjuts till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts (*uppskovsförhöjning*). Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnås.

Börjar ålderspensionen vid ingången av kalendermånaden efter den månad då företagaren har uppnått den lägsta åldern för ålderspension, är ålderspensionens belopp den pension som tjänats in fram till begynnelse-tidpunkten för pensionen.

*Om företagarens ålderspension börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den då företagaren har uppnått den lägsta åldern för ålderspension, höjs den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före begynnelse-tidpunkten för den första ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelse-tidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än kalendermånaden efter den då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts (**uppskovsförhöjning**).*

En företagare har inte rätt till uppskovsförhöjning för samma tid för vilken han eller hon har fått arbetslöshetsdagpenning.

10 §

10 §

Begynnelse-tidpunkten för ålderspension

Begynnelse-tidpunkten för ålderspension

Ålderspensionen börjar från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionen har sökts. *Annan ålderspension än uppskjuten* ålderspension kan även beviljas retroaktivt för högst de tre månader som föregår månaden för ansökan om pension eller av giltigt skäl för längre tid än detta. För att pensionen ska beviljas retroaktivt förutsätts att företagarens försäkring enligt denna lag har upphört före pensionens början.

En pension som intjänats av en företagare- verksamhet som under tiden för ålderspensionen försäkrats enligt 113 § beviljas på ansökan tidigast från ingången av kalendermån-

Ålderspensionen börjar vid ingången av kalendermånaden efter den *då företagaren har uppnått den ålder som berättigar till erhållande av ålderspension och* pensionen har sökts. Ålderspension kan även beviljas retroaktivt för högst de tre månaderna före månaden för ansökan om pension eller av giltigt skäl för längre tid än detta. För att pensionen ska beviljas retroaktivt förutsätts att företagarens försäkring enligt denna lag har upphört före pensionen början.

En pension som tjänats in av en företagare- verksamhet som under tiden för ålderspensionen försäkrats enligt 113 § beviljas på an-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

naden efter den under vilken företagaren fyller 68 år.

11 §

Indragning av ålderspension

En företagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades beräknades fortgå efter det att företagaren fyllt 63 år. Indragning av ålderspensionen skall sökas inom en månad sedan *arbetsförmågan upphört* och ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Deltidspension

12 §

Begrepp i anslutning till deltidspension

När rätten till deltidspension avgörs avses i denna lag med

1) *förvärvsarbete* arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna,

2) *heltidsarbete* företagarkerksamhet som försäkrats enligt denna lag och där den fastställda arbetsinkomsten är minst 11 008,28 euro per år.

Med deltidarbete som nämns i 13, 14, 17, 18 och 21 § avses arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna och som en företagare utför när han eller hon får deltidspension. Med ett sådant deltidarbete jämföras deltidarbete i ett EU- eller EES-land.

Med i 13 § 5 mom. och 14 § avsedd stabiliserad inkomst avses den i 70 § avsedda inkomsten för återstående tid, dock så att den

Föreslagen lydelse

sökan tidigast från ingången av kalendermånaden efter den då den övre *åldersgränsen för försäkringsskyldigheten* uppnåtts.

Om företagaren har fått partiell förtida ålderspension, börjar ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren har uppfyllt de villkor som föreskrivs i 8 § och avslutat sitt huvudsakliga arbete som är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna.

11 §

Indragning av ålderspension

En företagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades har beräknats fortgå efter det att företagaren uppnått sin *lägsta ålder för ålderspension*. Indragning av ålderspensionen ska sökas inom en månad efter det att arbetsförmågan hade beräknats upphöra, och ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Partiell förtida ålderspension

12 §

Rätt till partiell förtida ålderspension

En företagare har rätt att gå i partiell förtida ålderspension tidigast från ingången av kalendermånaden efter den då den nedre åldersgräns för ålderspension som bestäms utifrån företagarens födelseår har uppnåtts.

För företagare bestäms den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension enligt följande:

1) *för dem som är födda 1963 eller tidigare är den nedre åldersgränsen 61 år,*

2) *för dem som är födda 1964 är den nedre åldersgränsen 62 år,*

3) *för dem som är födda 1965 eller senare anpassas den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension till förändringen i livslängden enligt 76 § och enligt 83 § i lagen om pension för arbetstagare.*

Gällande lydelse

inverkan som beror på en förminskad arbetspensionsförsäkringsavgift som företagaren betalat enligt 116 § beaktas i arbetsinkomsten för det år som föregår det år då pensionen börjar när det är fråga om deltidspension.

13 §

Rätt till deltidspension

En företagare i åldern 61—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

1) under en tid av 18 månader omedelbart före deltidspensionens början i minst 12 månader haft heltidsarbete enligt arbetspensionslagarna,

2) under en tid av 15 kalenderår omedelbart före deltidspensionens början har inkomster som omfattas av arbetspensionslagarna eller motsvarande lagar till ett belopp som minst motsvarar talet 60; det fås genom att arbetsförtjänsten under respektive kalenderår divideras med 25 gånger 41,89 euro, varefter kvoten avrundas nedåt till närmaste hela tal, som kan vara högst 12, och kvoterna för de olika åren räknas samman,

3) inte får annan lagstadgad pension på grundval av eget arbete eller en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska gemenskaperna, och

4) efter att företagareverksamheten enligt denna lag upphörde inte har rätt till deltidspension enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn på grundval av anställning på heltid som omfattas av nämnda lagar.

Med arbete som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten jämställs arbete i ett EU- eller EES-land.

Om företagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått sjukdagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen el-

Föreslagen lydelse

En företagare har inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon när pensionen börjar får någon annan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna eller avträdelsestöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994).

13 §

Den partiella förtida ålderspensionens belopp

Grunden för den partiella förtida ålderspensionen är den pension som tjänats in i enlighet med arbetspensionslagarna fram till utgången av kalenderåret före det år då pensionen börjar. Pensionsandelen enligt denna lag är, i enlighet med företagarens ansökan, 25 eller 50 procent av den pension enligt denna lag som utgör grund för den partiella förtida ålderspensionen.

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel minskas varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelse-tidpunkten för pensionsandelen tidigareläggs före ingången av kalendermånaden efter den då företagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (förtidsminskning).

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel höjs varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelse-tidpunkten för pensionsandelen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av kalendermånaden efter den då företagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (uppskovsförhöjning).

Om den partiella förtida ålderspensionen har beviljats som en pension på 25 procent och företagaren ansöker om beviljande av en ytterligare andel på 25 procent, ska den senare andelen liksom den först beviljade andelen beräknas utifrån samma pension som avses i 1 mom. och som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen. Om förtidsminskning eller uppskovsförhöjning beräknas för den senare andelen, ska minskningen eller höjningen beräknas enligt begynnelse-tidpunkten för den andelen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

ler dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.

Villkoren för det deltidarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om

1) företagaren helt upphör med sin företagverksamhet enligt denna lag eller halverar den genomsnittliga arbetsinkomsten för en företagverksamhet som omedelbart före deltidspensionens början fortgått minst fyra månader utan avbrott; i det fallet beaktas arbetsinkomsten för de hela kalendermånaderna under det år deltidspensionen börjar och för en tid av högst 60 månader omedelbart före det,

2) den återstående arbetsinkomsten är minst 5 504,14 euro om företagaren fortsätter med sin företagverksamhet,

3) företagaren för pensionsanstalten lägger fram en tillräcklig utredning över att hans eller hennes arbetsinsats har minskat, och

4) företagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte den tid för vilken företagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, till den del företagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.

Om företagaren upphör med eller halverar sin företagverksamhet enligt denna lag i enlighet med 4 mom. 1 punkten, uppfylls villkoren för ett deltidarbete om hans eller hennes i arbetspensionslagarna avsedda arbetsförtjänster av deltidarbetet är 35—70 procent av den stabiliserade inkomsten och arbetstiden och arbetsinsatsen har ändrats i motsvarande mån.

Om deltidarbetet för en person som får deltidspension enligt denna lag är arbete som utförts i ett anställningsförhållande och det arbetsavtal som gäller deltidarbetet sägs upp och skyldighet att utföra arbete under uppsägningstiden inte föreligger eller hans eller hennes arbetstid annars minskar under uppsägningstiden så att arbetstidsvillkoret enligt

Gällande lydelse

5 mom. inte längre uppfylls, anses personen under sex veckor från det att arbetstiden minskade, dock inte längre efter uppsägningstiden, uppfylla villkoren för erhållande av deltidspension.

14 §

Deltidspensionens belopp

Deltidspensionens belopp är 50 procent av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten av deltidsarbete som omfattas av arbetspensionslagarna (*inkomstbortfall*).

Har företagaren samtidigt rätt till deltidspension med stöd av två eller flera arbetspensionslagar, utgör deltidspensionen enligt denna lag en lika stor andel som den i denna lag avsedda totala arbetsinkomstens andel utgör av de arbetsinkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten och som baserar sig på de arbetspensionslagar med stöd av vilka deltidspension beviljas.

Deltidspensionens maximibelopp är dock 75 procent av de pensioner som företagaren innan deltidspensionen börjar har tjänat in enligt arbetspensionslagarna och av intjänad förmån enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år och för tiden för studier. Om en primär förmån skall dras av från pensionen, beräknas deltidspensionens maximibelopp på den pension som minskats på detta sätt. Deltidspensionens maximibelopp justeras, om deltidspensionstagaren beviljas en primär förmån eller om beloppet av en sådan förmån ändras.

Med ovan i 3 mom. avsedd pension jämställs pension som en företagare har tjänat in i ett annat EU- eller EES-land eller i ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

Har företagaren rätt till deltidspension också enligt någon annan arbetspensionslag och minskar det maximibelopp på 75 procent som nämns i 3 mom. deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar i förhållande till de arbetsförtjänster som beaktats i den stabiliserade inkomsten.

Föreslagen lydelse

14 §

Begynnelsetidpunkten för partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension börjar vid ingången av kalendermånaden efter den när pensionen har sökts eller från en senare tidpunkt som sökanden meddelat. Partiell förtida ålderspension beviljas inte retroaktivt.

Partiell förtida ålderspension ska på samma sätt som beviljande av den senare andelen på 25 procent sökas så att den börjar från samma tidpunkt enligt alla arbetspensionslagar.

En pensionstagare kan på ansökan återkalla ett beslut om partiell förtida ålderspension inom tre månader från det att beslutet om beviljande av pension meddelades. Pensionsanstalten undanröjer det återkallade pensionsbeslutet. Bestämmelser om återkrav av pension som betalats utan grund finns i 107 §.

Gällande lydelse

15 §

Begynnelsepunkten för deltidspension

Deltidspension börjar från ingången av månaden efter den under vilken företagaren uppfyller villkoren i 13 §, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken pensionen söks. Deltidspension beviljas inte retroaktivt.

16 §

Deltidspensionstagarens anmälningskyldighet

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om

- 1) att en företagareverksamhet eller ett anställningsförhållande upphör eller att en ny verksamhet eller en ny anställning inleds,
- 2) förändringar i företagareverksamheten,

Föreslagen lydelse

15 §

Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension när företagaren beviljas ålderspension. Ålderspensionens belopp beräknas då utifrån följande delar:

- 1) *den partiella förtida ålderspensionen,*
- 2) *den pensionsdel som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började,*
- 3) *den pension som tjänats in genom företagareverksamhet under det år då den partiella förtida ålderspensionen började fram till det att ålderspensionen började.*

Trots det som föreskrivs i 8 § beviljas företagaren, om företagaren i enlighet med en annan pensionslag för den privata sektorn eller arbetspensionslag för den offentliga sektorn beviljas ålderspension efter den partiella förtida ålderspensionen, den andel som enligt denna lag har tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började.

*Om ålderspensionen börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den då företagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension, ska uppskovsförhöjning på det sätt som bestäms i 9 § fogas till den pensionsdel som avses i 1 mom. 2 punkten och till pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen börjar och där-
efter fram till att den första ålderspensionen börjar.*

16 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en företagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp då utifrån de pensionsdelar som avses i 15 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in

Gällande lydelse

3) att en ny arbetspension eller en motsvarande förmån som beviljats i ett annat land börjar,

4) ett över sex veckor långt avbrott i arbetet, dock inte om avbrottet beror på en sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar för en tid av högst 12 månader, och

5) att en primär förmån börjar eller förändras.

En deltidspensionstagare som står i ett anställningsförhållande är dessutom skyldig att underrätta pensionsanstalten om

1) förändringar i sina arbetstidsarrangemang,

2) andra än kollektivavtalsenliga lönejusteringar, och

3) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om inte frånvaron beror på orsak som nämns i 1 mom. 4 punkten eller på att han eller hon får lön för sjukdomstid.

17 §

Justering av deltidspension

Deltidspensionens belopp justeras, om

1) det har inträffat en permanent förändring i deltidspensionstagarens förvärvsinkomster av deltidarbetet, så att dessa förvärvsinkomster kännbart avviker från de förvärvsinkomster av deltidarbetet som beaktades när deltidspensionen bestämdes och som justerats till granskningstidpunktens nivå med lönekoeficienten enligt 89 §, eller

2) deltidspensionstagaren får rätt till deltidspension med stöd av en sådan arbetspensionslag som inte tidigare har berättigat honom eller henne till deltidspension.

Justeringen görs från ingången av kalendermånaden efter den under vilken förändringen skett, eller om förändringen sker kalendermånadens första dag, från den dagen.

När deltidspensionens belopp justeras anses den förvärvsinkomst som deltidspension-

Föreslagen lydelse

det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsoförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller den lämnas vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

17 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension beräknas utifrån de pensionsdelar som avses i 15 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av månaden före den månad då arbetslivspensionen började.

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 50 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

en första gången fastställdes på som stabiliserad förvärvsinkomst.

18 §

Avbrytande av utbetalningen av deltidspension

Om deltidspensionstagarens inkomst av deltidarbete eller tiden för frånvaro från arbetet tillfälligt förändras så att villkoren i 13 § 4 och 5 mom. för deltidarbete inte uppfylls, avbryts utbetalningen av deltidspensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på pensionsanstaltens initiativ. Utbetalningen avbryts från ingången av följande möjliga betalningsperiod, förutsatt att orsaken till betalningsavbrottet fortfarande föreligger. Utbetald deltidspension återkrävs enligt 107 § för den tid under vilken villkoren för erhållande av deltidspension inte uppfyllts.

Avbruten deltidspension börjar efter meddelande från pensionstagaren utbetalas på nytt räknat från den tidpunkt då villkoren för att få deltidspension uppfylls. Har förnyad utbetalning av avbruten deltidspension inte begärts inom sex månader sedan deltidspensionen avbröts, dras pensionen in räknat från tidpunkten för avbrottet.

19 §

Indragning av deltidspension och erhållande av deltidspension på nytt

Deltidspensionen dras in från ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren inte längre uppfyller de villkor för att få pension som nämns i 13 § 1 mom. 3 punkten eller 4 eller 5 mom., om inte något annat följer av 18 §. Om villkoren för att få deltidspension inte längre uppfylls på kalendermånadens första dag, dras dock deltidspensionen in från och med nämnda dag. Deltidspension kan också dras in retroaktivt.

Har företagarens deltidspension dragits in, har företagaren rätt att på nytt få deltidspension.

Föreslagen lydelse

18 §

Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension

Om en företagare som får partiell förtida ålderspension beviljas invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension för samma tid för vilken partiell förtida ålderspension redan betalats, beaktas den partiella förtida ålderspensionen som en delbetalning av den andra pensionen som beviljas.

19 §

Indragning av deltidspension och erhållande av deltidspension på nytt

(upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

pension när han eller hon uppfyller villkoren för den.

Har deltidspensionen varit indragen i högst sex månader används, när den nya deltidspensionen efter den indragna deltidspensionen fastställs, den stabiliserade inkomst som låg till grund för den tidigare deltidspensionen som stabiliserad inkomst.

20 §

Invalidpension och ålderspension efter deltidspension

Beviljas en företagare som får deltidspension invalidpension eller ålderspension för samma tid för vilken deltidspension redan betalats, betraktas deltidspensionen som en delbetalning av invalidpensionen eller ålderspensionen.

21 §

Ändring av deltidspension till ålderspension

Om en deltidspensionerad företagare inte ansöker om ålderspension efter att ha fyllt 68 år, omvandlas deltidspensionen när pensionstagaren fyller 68 år till en ålderspension som är lika stor som deltidspensionen. En ålderspension som är lika stor som deltidspensionen omvandlas inte med livslängskoefficienten. När företagaren ansöker om ålderspension, beräknas ålderspensionen på nytt och omvandlas i enlighet med 76 § med livslängskoefficienten.

22 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En företagare under 63 år har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan,

Föreslagen lydelse

20 §

Invalidpension och ålderspension efter deltidspension

(upphävs)

21 §

Ändring av deltidspension till ålderspension

(upphävs)

22 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En företagare som inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller för-

Gällande lydelse

om

1) en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 32 § 1 mom.,

2) företagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 70 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och

3) företagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

Föreslagen lydelse

bättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en skada som har konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 32 § 1 mom.,

2) företagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 70 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och

3) företagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

31 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Vad som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 65 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension. *För arbete under den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas ny pension in i enlighet med 61 §.*

31 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som föreskrivs i denna lag om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, *regressrätt för pensionsanstalten*, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, *invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension*, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som föreskrivs i denna lag om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 65 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

Gällande lydelse

34 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn

En företagare har rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon beviljats invalidpension enligt

1) 24 § 1 mom. 2 punkten i lagen om kommunala pensioner (549/2003),

2) 35 § 1 mom. 2 punkten i lagen om statens pensioner (1295/2006), eller

3) 6 § i pensionslagen för den evangelisk-lutherska kyrkan (261/2008) eller 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001), med tillämpning av 35 § 1 mom. 2 punkten i lagen om statens pensioner.

En företagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon med stöd av 24 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kommunala pensioner eller 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om statens pensioner eller, med tillämpning av sistnämnda lagrum, med stöd av 6 § i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan eller 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten har beviljats invalidpension på basis av arbetsoförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn varade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

49 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren fyller 63 år.

Företagaren har på ansökan rätt till pension som intjänats på grundval av företagarkerksamhet som bedrivits under tiden för invalidpension, om hans eller hennes invalidpension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension. Om företagaren bedriver företagarkerksamhet under tiden för invalidpension enligt en annan arbetspensionslag än denna lag eller

Föreslagen lydelse

34 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En företagare har rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon beviljats invalidpension enligt 33 § 1 mom. 2 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn.

En företagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon enligt 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn har beviljats invalidpension på basis av arbetsoförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn varade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

49 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter den då pensionstagaren uppnått *sin lägsta ålder för ålderspension*.

Företagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in med sådan företagarkerksamhet som grund som har bedrivits under tiden för invalidpension, om hans eller hennes invalidpension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension. Om företagaren bedriver företagarkerksamhet under tiden för invalidpension enligt en annan arbetspensionslag än

Gällande lydelse

sedan invalidpension enligt denna lag eller en annan arbetspensionslag upphört, har företagaren rätt till pension som intjänats på grundval av denna företagareverksamhet, om han eller hon beviljas sådan ålderspension *eller uppskjuten ålderspension* som nämns i 8 §. Företagaren har rätt till pension som intjänats på grundval av företagareverksamhet som bedrivits under tiden för den ovan avsedda invalidpensionen eller sedan den upphört även om han eller hon efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension, på vilken det inte tillämpas vad som i 74 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken 63 års ålder uppnåddes, om

1) företagaren har fyllt 63 år före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller

2) någon primärtid inte fastställs för företagaren på basis av 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen, eftersom företagaren har fyllt 63 år.

Föreslagen lydelse

denna lag eller sedan invalidpension enligt denna lag eller en annan arbetspensionslag upphört, har företagaren rätt till pension som tjänats in på med denna företagareverksamhet som grund, om han eller hon beviljas ålderspension. Företagaren har rätt till pension som tjänats in utifrån företagareverksamhet som bedrivits under tiden för den invalidpension som avses ovan eller sedan den upphört, även om han eller hon efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension, på vilken inte bestämmelserna i 74 § 2 mom. om fastställande av pension på tidigare grunder tillämpas.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den då *den lägsta åldern för ålderspension* uppnåddes, om

1) företagaren har uppnått sin *lägsta ålder för ålderspension* före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller

2) någon primärtid inte fastställs för företagaren på basis av 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen, eftersom företagaren har uppnått *sin lägsta ålder för ålderspension*.

Arbetslivspension

50 a §

Rätt till arbetslivspension

En företagare har rätt till arbetslivspension när han eller hon har fyllt 63 år, om

1) *företagaren har arbetat minst 38 år i ett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som har varit sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 50 b §,*

2) *företagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada, men dock mindre än vad beviljande av sådan full invalidpension som avses i 32 § förutsätter,*

3) *företagarens möjligheter att fortsätta i arbetet är bestående försvagade av de skäl som nämns i 1 och 2 punkten, och*

4) *det arbete som avses i 1 punkten vid tidpunkten för uppnåendet av den nedre åldersgränsen för arbetslivspension eller efter det*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

när pensionsansökan blir anhängig fortsätter eller arbetet upphörde för högst ett år sedan.

Till den tid i arbete som avses i 1 mom. 1 punkten räknas även moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder för högst tre år. Till den tid som avses i 1 mom. 1 punkten räknas dessutom kortare avbrott i arbetet på grund av sjukdom eller tillfällig arbetslöshet.

Med sådant i 1 mom. 1 punkten avsett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna jämställs sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 50 b § och som ska försäkras i ett annat EU- och EES-land eller ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

50 b §

Ansträngande och slitsamt arbete

För att en företagares arbete som avses i 50 a § 1 mom. 1 punkten ska bedömas vara ansträngande och slitsamt krävs det att en eller flera av följande faktorer i betydande grad har ingått i arbetet:

1) arbetsrörelser som kräver stor muskelstyrka eller som belastar musklerna långvarigt,

2) särskilt hög belastning på andnings- och cirkulationsorganen,

3) belastande och besvärliga arbetsställningar,

4) upprepade arbetsrörelser som kräver styrka eller stor snabbhet eller arbetsrörelser som samtidigt kräver att handen griper, gör en vridande rörelse och använder kraft,

5) interaktivt arbete som är särskilt krävande och medför exceptionell psykisk belastning, eller

6) arbete med uppgifter som kräver ständig vaksamhet eller särskild uppmärksamhet och där det finns hög risk för olycksfall eller olycka eller uppenbar risk för våld.

Vid bedömning av om en eller flera av de faktorer som avses i 1 mom. i betydande grad ingår i ett arbete ska exceptionella fysikaliska faktorer, användning av skyddsutrustning som ökar belastningen, skiftarbete som inbegriper återkommande nattarbete eller som på annat sätt är belastande och återkommande långa arbetspass beaktas som

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

faktorer som ökar ansträngningen och slitaget. Dessutom beaktas fortgående belastande bundenhet dygnet runt orsakad av hållning av produktionsdjur som en faktor som ökar ansträngningen och slitaget.

Hur ansträngande och slitsamt ett arbete är bedöms med hänsyn till helheten av samverkan mellan de olika faktorer som nämns i 1 och 2 mom.

50 c §

Arbetslivspensionens belopp

Arbetslivspensionens belopp är den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före den då arbetslivspensionen började.

50 d §

Begynnelsetidpunkten för arbetslivspension

Arbetslivspension börjar från ingången av månaden efter den då företagaren uppfyller villkoren i 50 a §, dock tidigast från ingången av månaden efter den då pensionen söks.

Arbetslivspension beviljas tills vidare.

50 e §

Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension

En företagare har rätt att få ett förhandsbeslut där det framgår om han eller hon uppfyller de villkor för arbetslivspension som avses i 50 a §. Förhandsbeslutet ges av den pensionsanstalt som är behörig att avgöra en pensionsansökan när företagaren ansöker om pension i stället för om förhandsbeslut.

Ett förhandsbeslut om arbetslivspension är bindande för pensionsanstalten, om en därpå grundad pensionsansökan görs inom sex månader eller inom en av företagaren och pensionsanstalten avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft. Förhands-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

beslutet kan dock vara i kraft högst fram till den lägsta åldern för ålderspension.

50 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger beloppet för den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt 7—10 § i den lagen.

50 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den då pensionstagarens ansökan om justering blivit anhängig eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder.

50 h §

Ändring av arbetslivspension till ålderspension

Arbetslivspensionen ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den då pensionstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

Företagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för arbetslivspensionen, när hans eller hennes arbetslivspension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension.

50 i §

Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension

I stället för att beviljas i form av arbetslivspension beräknas och beviljas pensionen i

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om företagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension före arbetslivspensionen började.

50 j §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension

Om pensionsanstalten förkastar en ansökan om arbetslivspension ska den utreda om företagaren har rätt till rehabilitering enligt 22 § och se till att företagarens möjligheter till rehabilitering enligt annan lagstiftning har klarlagts. Om företagaren har rätt till rehabilitering enligt 22 §, ska pensionsanstalten i enlighet med 24 § ge ett förhandsbeslut om rätt till rehabilitering.

50 k §

Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En företagare har rätt till arbetslivspension enligt denna lag, om han eller hon beviljats arbetslivspension enligt 51 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

50 l §

Arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får arbetslivspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon börjar förvärvsarbeta.

60 §

Grunderna för pensionstillväxten

*Pensionen tillväxer
1) på grundval av den totala arbetsinkomsten för företagarens verksamhet som försäkrats*

60 §

Grunderna för pensionstillväxten

(upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

enligt denna lag under tiden mellan ingången av kalendermånaden efter den under vilken 18 års ålder uppnåddes till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnåddes,
2) för oavlönad tid, och
3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

Till pension berättigar inte den totala arbetsinkomsten för det år under vilket arbetsförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats såsom till pension berättigande tid enligt 63 §.

61 §

Pensionstillväxt på grundval av den totala arbetsinkomsten

Pensionen tillväxer på grundval av den totala pensionsgrundande arbetsinkomsten med

1) 1,5 procent fram till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 53 år,

2) 1,9 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren fyller 53 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 63 år,

3) 4,5 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken företagaren fyller 63 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 68 år.

När en tillväxtprocent enligt 1 mom. ändras under kalenderåret, anses för det kalenderår då företagaren fyller 53 eller 63 år som arbetsinkomst som erhållits före ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då företagaren uppnår den åldern en lika stor andel av den totala arbetsinkomsten under kalenderåret som antalet månader med förvärvsinkomst till utgången av den månad då företagaren uppnår sagda ålder är av antalet månader med förvärvsinkomst under året i fråga. I detta fall anses som månad med förvärvsinkomster vara en kalendermånad under vilken försäkring är i kraft.

61 §

Pensionstillväxt på grundval av den totala arbetsinkomsten

(upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Arbetar företagaren i något annat EU- eller EES-land än Finland vid uppnådd 53 års ålder, fogas till den teoretiska pensionen ett särskilt tillägg som räknas ut på basis av skillnaden mellan den tillväxtprocent som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och den tillväxtprocent som avses i 1 mom. 1 punkten. Det särskilda tillägget räknas ut på basis av den totala arbetsinkomsten för företagareverksamhet som försäkrats enligt denna lag.

62 §

Pensionstillväxt för oavlönad tid

Pensionen tillväxer med 1,5 procent på grundval av den inkomst som ligger till grund för en i 68 § avsedd förmån som företagaren under ettvarit kalenderår erhållit för oavlönad tid.

63 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar tiden från ingången av det kalenderår under vilket företagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken företagaren fyller 63 år till pension (*återstående tid*). En förutsättning för erhållande av pension för återstående tid är att företagaren under de tio kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsförtjänster.

Föreslagen lydelse

62 §

Pensionstillväxt

Från ingången av kalendermånaden efter den månad då 18 års ålder uppnåtts fram till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten växer pensionen med 1,5 procent av den totala arbetsinkomsten från företagareverksamhet som försäkrats enligt denna lag.

Till pension berättigar inte den totala arbetsinkomsten under det år då arbetsoförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats som till pension berättigande tid på det sätt som bestäms i 63 §.

Pensionen på basis av den inkomst som ligger till grund för en i 68 § avsedd förmån som företagaren under varje kalenderår fått för oavlönad tid växer med 1,5 procent.

63 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår då företagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad då företagaren uppnår sin *lägsta ålder för ålderspension (återstående tid)*. Om företagarens *lägsta ålder för ålderspension inte är föreskriven vid tidpunkten för pensionsfallet, berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår då företagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalen-*

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Av den i 70 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den månad under vilken pensionstagaren fyller 63 år.

64 §

Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension

Pensionen tillväxer med 1,5 procent per år på grundval av den totala arbetsinkomsten för företagareverksamhet som försäkrats enligt denna lag under den tid för vilken företagaren enligt arbetspensionslagarna har fått invalidpension, ålderspension eller motsvarande pension från utlandet.

65 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en företagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder på basis av ålder eller arbetsförmåga, räknas såsom till pension berättigande tid även den tid under vilken företagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid räknas ut används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

66 §

Pensionstillväxt för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension och på

Föreslagen lydelse

dermånad då företagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension som har föreskrivits för den åldersklass som ligger närmast hans eller hennes egen åldersklass. En förutsättning för att få pension för återstående tid är att företagaren under de tio kalenderåren före det år under vilket arbetsförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsinkomst.

Pensionen för återstående tid är 1,5 procent per år av den i 70 § avsedda inkomst som utgör grund för återstående tid.

64 §

Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension

(upphävs)

65 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en företagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder, räknas som till pension berättigande tid även den tid under vilken företagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid räknas används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

66 §

Pensionstillväxt för tid med deltidspension

(upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

grundval av inkomster som ligger till grund för i 68 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidsarbete tillväxer pensionen i enlighet med 61 och 62 §.

68 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som företagaren har erhållit från ingången av kalendermånaden efter den under vilken han eller hon uppnår 18 års ålder till utgången av det år som föregår pensionsfallet. När ålderspension räknas ut beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som företagaren erhållit fram till ålderspensionsfallet.

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del dagpenning erhållits innan företagaren fyllt 63 år,

På grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån intjänas inte pension för den tid för vilken företagaren har erhållit pension enligt arbetspensionslagarna, en motsvarande utländskt förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska gemenskaperna. Under tiden för deltidspension eller familjepension intjänas likväl pension också på grundval av den inkomst som ligger till grund för förmånen.

Föreslagen lydelse

68 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som företagaren har fått från ingången av kalendermånaden efter den månad då 17 års ålder uppnåtts till utgången av året före pensionsfallet. När ålderspension räknas ut beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som företagaren fått fram till ålderspensionsfallet.

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

2) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del dagpenning har erhållits före utgången av den månad då den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts,

På grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån tjänas inte pension in för den tid då företagaren har fått pension enligt arbetspensionslagarna, en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller en institution inom Europeiska unionen. Under tiden för *partiell förtida ålderspension* och familjepension tjänas likväl in pension också på grundval av den inkomst som ligger till grund för förmånen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

69 §

69 §

Arbetspensionsutdrag

Arbetspensionsutdrag

Varje företagare i åldern 18—67 år får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år under vilket utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, särskilt för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt denna lag eller lagen om pension för lantbruksföretagare samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, särskilt för varje förmånsslag,

4) grunden och den tid för vilken pension intjänas enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

5) den intjänade pensionen vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget utfärdas.

Pensionsanstalten utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast därefter har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast därefter har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre år som föregår det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett ar-

Varje företagare i åldern 17—69 år får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år då utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, separat för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt denna lag eller lagen om pension för lantbruksföretagare samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, separat för varje förmånsslag,

4) grunden och den tid för vilken en förmån tjänas in enligt lagen om pensionsersättning som ska betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

5) den pension som tjänats in fram till utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget utfärdas, *dock inte i sådana fall då företagaren får partiell förtida ålderspension.*

Dessutom anges i arbetspensionsutdraget företagarens lägsta ålder för ålderspension, om den har föreskrivits för hans eller hennes åldersklass när arbetspensionsutdraget utfärdas.

Pensionsanstalten utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den of-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

betspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension men har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

Föreslagen lydelse

fentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre åren före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett arbetspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension, men som har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

69 c §

Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder

Den målsatta pensionsåldern för varje åldersklass är den ålder när den förstorande effekt som den uppskovsförhöjning som beräknats utifrån denna åldersklass lägsta ålder för ålderspension har på pensionen är minst lika stor som livslängdkoefficientens förminskande effekt på ålderspensionen.

Det arbetspensionsutdrag där en uppskattning av företagarens målsatta pensionsålder och av beloppet för hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern anges, skickas senast under det sjätte kalenderåret före företagarens lägsta ålder för ålderspension eller uppskattade lägsta ålder för ålderspension till företagare som inte får partiell förtida ålderspension. Efter detta meddelas en uppskattning av företagarens målsatta pensionsålder i samband med att något annat arbetspensionsutdrag utfärdas.

74 §

Pension på tidigare grunder

Om en företagare som har fått invalidpension beviljas ålderspension som börjar innan två år har förflutit från det att invalidpensionen upphörde, fastställs ålderspensionen enligt samma grunder som den ovan nämnda invalidpensionen.

74 §

Pension på tidigare grunder

(3 mom. upphävs)

Gällande lydelse

Livslängdskoefficient

76 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsförmågan börjar anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket företagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det att arbetsförmågan började med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdskoefficienten så som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

76 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension för företagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Åldersgränserna fastställs för det år då företagaren fyller 62 år.

Ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension och invalidpension anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med den livslängdskoefficient som avses i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. När pensionen börjar ska pensionen omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då företagaren fyller 62 år. Om en annan pension än invalidpension börjar före det året, omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen började. Om företagarens arbetsförmåga börjar före det år då företagaren fyller 62 år, omvandlas invalidpensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetsförmågan började. När en invalidpension eller arbetslivspension ändras till ålderspension, omvandlas pensionen inte på nytt med livslängdskoefficienten. När partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension, omvandlas den del av ålderspensionen som inte har omvandlats med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då företagaren fyller 62 år.

De åldersgränser som avses i 1 mom. fastställs på det sätt som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen senast två månader före ingången av det kalenderår då företagaren fyller 62 år genom förordning de åldersgränser som avses i 1 mom.

Gällande lydelse

77 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmänslåtaren fick vid sin död. Pension som förmänslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmänslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmänslåtaren vid sin död inte fick sådan pension som avses i 1 mom., uträknas som grund för familjepensionen den pension som förmänslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

Om förmänslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 75 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmänslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmänslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 75 § 2 mom. enligt den ålder som förmänslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

Föreslagen lydelse

77 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension, fulla invalidpension *eller arbetslivspension* enligt denna lag som förmänslåtaren fick vid sin död. Pension som förmänslåtaren tjänat in under tiden med pension läggs till den pension efter förmänslåtaren som utgör grund för familjepensionen.

Om förmänslåtaren vid sin död inte fick sådan pension som nämns i 1 mom. eller om *han eller hon fick partiell förtida ålderspension*, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmänslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

I grunden för familjepensionen beaktas inte avdrag enligt 85—87 § från förmänslåtarens pension.

Om förmänslåtaren vid sin död hade uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, men han eller hon vid sin död inte hade fått ålderspension eller fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmänslåtaren enligt denna lag hade tjänat in fram till sin dödsdag.

Om förmänslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 75 § avsedd engångshöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångshöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmänslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmänslåtaren vid sin död inte fick pension, läggs engångshöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångshöjningen bestäms på det sätt som avses i 75 § 2 mom. enligt den ålder som förmänslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för höjningen.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

81 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom., betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denne skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtarens avled hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken senast den dag då förmånslåtarens avled har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon hade intjänat före utgången av det år som föregick det år då förmånslåtarens avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på anställningen utomlands, vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

Föreslagen lydelse

81 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom. *eller om den efterlevande maken får partiell förtida ålderspension och den efterlevande maken inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension*, betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denna skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtarens avled hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken senast den dag då förmånslåtarens avled har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon hade tjänat in fram till utgången av året före det år då förmånslåtarens avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om hans eller hennes arbete utomlands eller det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på hans eller hennes anställning vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

84 §

Minskning av efterlevandepension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension *eller deltidpension*, om

1) den efterlevande maken inte får arbetspension på grundval av eget arbete eller om

84 §

Minskning av efterlevandepension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension, om

1) den efterlevande maken inte får arbetspension på basis av eget arbete eller om den

Gällande lydelse

den efterlevande maken får delinvalidpension eller deltidspension,

2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och

3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen eller *deltidspensionen*, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som i enlighet med 81 § har fastställts för den efterlevande maken.

84 a §

Justering av efterlevandepension

Efterlevandepension ska justeras också om den invalidpension som den efterlevande maken får och som beaktats vid minskningen av efterlevandepensionen upphör och den efterlevande maken senare beviljas en ny pension som bestämmelserna i 74 § om beviljande av pension på tidigare grunder inte tillämpas på.

85 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag avdras en primär förmån som företagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt ersättning för inkomstbortfall, från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,

Föreslagen lydelse

efterlevande maken får delinvalidpension,

2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och

3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, när 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som har fastställts för den efterlevande maken i enlighet med 81 §.

84 a §

Justering av efterlevandepension

Efterlevandepensionen ska justeras också om den invalidpension som den efterlevande maken får och som beaktats vid minskningen av efterlevandepensionen upphör och den efterlevande maken senare beviljas någon annan ny pension som inte är *partiell förtida ålderspension* och som bestämmelserna i 74 § om beviljande av pension på tidigare grunder inte tillämpas på.

85 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag dras av en primär förmån som företagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken dragits av en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen,

Gällande lydelse

2) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 58 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen,

3) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen,

4) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,

5) dagpenning eller olycksfallspension som beviljats med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst.

Föreslagen lydelse

2) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 58 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen,

3) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen,

4) ersättning för inkomstbortfall eller pension som beviljats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,

5) *ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst,*

6) sådan ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av patientskadelagen (585/1986).

87 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.

87 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag av en primär förmån från pensionen justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt *trafikförsäkringslagen eller patientskadelagen*, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension. *Från partiell förtida ålderspension eller den del av invalidpensionen och arbetslivspensionen som motsvarar beloppet av par-*

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

tiell förtida ålderspension dras inte heller av ersättning för inkomstbortfall eller pension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i militärtjänst, trafikförsäkringslagen, lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen, samt patientskadlagen, om den har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med partiell förtida ålderspension, innan pensionstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

88 §

Regressrätt

88 §

Regressrätt

Pensionsanstalten har rätt att av den som idkar verksamhet enligt lagen om ansvar i spårtrafik (113/1999) få tillbaka invalidpension, familjepension och rehabiliteringsförmån som den betalat, om företagarens arbetsförmåga eller förmånslåtarens död orsakas av ett skadefall som ska ersättas enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Pensionsanstalten har rätt till ersättning till högst det belopp som den som lidit skada eller förmånstagaren är berättigad till enligt lagen om ansvar i spårtrafik.

89 §

Justering av inkomstgränser, belopp och den totala arbetsinkomsten med en lönekoeficient

De inkomstgränser, belopp och gränsbelopp som avses i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkningen av en pension justeras de totala arbetsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.

89 §

Justering av inkomstgränser, belopp och den totala arbetsinkomsten med en lönekoeficient

De inkomstgränser, belopp och gränsbelopp som avses i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkningen av pension justeras de totala arbetsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar. Vid beräkningen av annan pension som betalas ut efter partiell för-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

tida ålderspension eller av den senare pensionsandelen av partiell förtida ålderspension justeras dessutom den ännu obeviljade pensionsandelen av grunden för den partiella förtida ålderspensionen med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.

91 §

Pensionsansökan

Om en företagare har rätt till rehabilitering enligt 22 §, ska pensionsanstalten i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension, på basis av 33 § och utan ansökan om rehabilitering ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

91 §

Pensionsansökan

Om en företagare har rätt till rehabilitering enligt 22 §, ska pensionsanstalten utan ansökan om rehabilitering och på basis av 33 § i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension eller på basis av 50 j § i samband med handläggningen av *ansökan om arbetslivspension* ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

92 a §

Utredningar vid ansökan om arbetslivspension

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionsanstalten lämna in ett utlåtande av företagshälsovården som innehåller

1) en beskrivning av innehållet i den sökandes nuvarande arbete och en bedömning av hur ansträngande och slitsamt arbetet är enligt 50 b § och av kravet på arbetsförmåga,

2) ett utlåtande av en företagsläkare om den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga,

3) en bedömning av den sökandes möjligheter som avses i 50 a § 1 mom. 3 punkten att fortsätta i arbetet, och

4) en beskrivning av innehållet i den sökandes tidigare arbeten och en bedömning av hur ansträngande och slitsamma dessa arbeten var enligt 50 b §, om en redogörelse för den sökandes arbetshistorik finns tillgänglig.

Den som ansöker om arbetslivspension ska dessutom till pensionsanstalten lämna in en redogörelse för innehållet i företagrarbetet.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Om ett utlåtande av företagshälsovården inte kan fås eller de inlämnade utlåtandena inte är tillräckliga för att avgöra pensionsärendet, kan pensionsanstalten godkänna någon annan redogörelse som motsvarar dessa utlåtanden. I så fall ska den sökande till pensionsanstalten lämna en sådan redogörelse för sitt hälsotillstånd, sin arbetsförmåga, tiden i arbetslivet eller innehållet i arbetet som behövs för att avgöra ansökan.

Den som ansöker om arbetslivspension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av ned sättningen i arbetsförmågan eller för anskaffning av ett sådant utlåtande som föreskrivs i denna paragraf låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionsanstalten. Om den sökande utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som pensionsanstalten har tillgång till.

Pensionsanstalten är skyldig att ersätta den som ansöker om arbetslivspension för skäliga kostnader för den undersökning som avses i 4 mom. och för eventuella resor.

107 §

107 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Återkrav av pension som betalats utan grund

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om en pensionsanstalt i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om den sista pensionsanstalten utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av berörda pensionsanstalt inom den offentliga sektorn enligt vad som föreskrivs om återkrav i den *berörda* arbetspensionslagen för den offentliga sektorn. Den sista pensionsanstalten ger en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om en pensionsanstalt i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om den sista pensionsanstalten utan grund har betalat ut pension enligt *pensionslagen* för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av Keva enligt vad som föreskrivs om återkrav i pensionslagen för den offentliga sektorn. Den sista pensionsanstalten ger en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

Gällande lydelse

114 §

Arbetspensionsförsäkringsavgift

För finansiering av pensionsskyddet enligt denna lag är företagaren skyldig att betala en arbetspensionsförsäkringsavgift som räknas ut på basis av arbetsinkomsten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar årligen genom förordning en procentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften som kan uppskattas motsvara den genomsnittliga, i procent av lönerna uttryckta arbetspensionsförsäkringsavgiften för försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare, *om den i 153 § i nämnda lag avsedda andelen för den förhöjda arbetspensionsförsäkringsavgiften för arbetstagare som fyllt 53 år inte beaktas.*

Från ingången av kalenderåret efter det under vilket företagaren fyller 53 år fastställs som procentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften dock ovan avsedda procenttal ökat med så många procentenheter som den i 153 § i lagen om pension för arbetstagare avsedda pensionsavgiften för arbetstagare som fyllt 53 år överstiger pensionsavgiften för yngre arbetstagare.

Den andel av arbetspensionsförsäkringsavgiften som ingår i försäkringsavgiften och som skall uppbäras för kostnader till följd av att pensionsanstalt gått i konkurs bestäms i enlighet med de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt på grundval av 181 § i lagen om pension för arbetstagare.

På framställning av pensionsanstalten fastställer social- och hälsovårdsministeriet närmare beräkningsgrunder för arbetspensionsförsäkringsavgiften.

117 §

Situationer då företagaren inte har rätt att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift

Företagaren får inte betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift om

Föreslagen lydelse

114 §

Arbetspensionsförsäkringsavgift

För finansiering av pensionsskyddet enligt denna lag är företagaren skyldig att betala en arbetspensionsförsäkringsavgift som räknas ut på basis av arbetsinkomsten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar årligen genom förordning bestämmelser om den procentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften, som kan uppskattas motsvara den genomsnittliga, i procent av lönerna uttryckta arbetspensionsförsäkringsavgiften för försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare.

Den del av arbetspensionsförsäkringsavgiften som ingår i försäkringsavgiften och som ska tas ut för kostnader till följd av att en pensionsanstalt gått i konkurs bestäms i enlighet med de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt med 181 § i lagen om pension för arbetstagare som grund.

På framställning av pensionsanstalten fastställer social- och hälsovårdsministeriet närmare beräkningsgrunder för arbetspensionsförsäkringsavgiften.

117 §

Situationer då företagaren inte har rätt att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift

Företagaren *har inte rätt* att betala tillskottsarbetspensionsförsäkringsavgift eller nedsatt arbetspensionsförsäkringsavgift om

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

- 1) han eller hon får pension enligt arbetspensionslagarna,
- 2) han eller hon har obetalda arbetspensionsförsäkringsavgifter enligt denna lag,
- 3) hans eller hennes försäkring enligt denna lag inte fortsätter i samma pensionsanstalt under hela kalenderåret,
- 4) han eller hon under berörda kalenderår har rätt till nedsatt avgift för nyetablerad företagare enligt 115 §, eller
- 5) han eller hon har fyllt 63 år eller fyller 63 år under berörda kalenderår.

125 §

Att söka ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som en pensionsanstalt gett i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslutet. Om en pensionsanstalts beslut ingår i den beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn har gett i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring i beslutssammanställningen och behandlas besvärärendet enligt vad som bestäms i pensionslagarna för den offentliga sektorn.

2 mom. har upphävts genom L 14.5.2010/355.

129 §

Rättelse av beslut i samband med att ändring söks

Den pensionsanstalt som har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt skall innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av respektive pensionsanstalt inom den offentliga sektorn till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av den pensionsanstalten. Gäller besvären enbart bedömning av arbetsförmågan begärs dock inte något utlåtande.

Föreslagen lydelse

- 1) han eller hon får pension enligt arbetspensionslagarna,
- 2) han eller hon har obetalda arbetspensionsförsäkringsavgifter enligt denna lag,
- 3) hans eller hennes försäkring enligt denna lag inte fortsätter i samma pensionsanstalt under hela kalenderåret, eller
- 4) han eller hon under *det nämnda* kalenderåret har rätt till nedsatt avgift för nyetablerad företagare enligt 115 §.

125 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som en pensionsanstalt gett i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslutet. Om en pensionsanstalts beslut ingår i den beslutssammanställning som *Keva* har gett i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring i beslutssammanställningen och behandlas besvärärendet enligt vad som bestäms i pensionslagen för den offentliga sektorn.

129 §

Rättelse av beslut i samband med sökande av ändring

Den pensionsanstalt som har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt ska innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av *Keva* till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av *Keva*. Utlåtande begärs dock inte om besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

130 §

Överföring av besvär till besvärinstans

Har den pensionsanstalt som gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt begärt ett i 129 § 2 mom. avsett utlåtande av en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn och rättar den inte sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, skall pensionsanstalten inom 60 dagar från besvärstidens utgång tillställa den besvärinstans som avses i 1 mom. besvärsskriften samt de utlåtanden som getts med anledning av den.

139 §

Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensioner och rehabiliteringskostnader

De pensionsanstalter som avses i 1 § 3 mom. svarar för de kostnader som orsakas av pensioner, rehabiliteringspenningar och andra förmåner enligt denna lag i förhållande till sitt premieansvar enligt 138 §. I dessa kostnader medräknas inte pensionsandelar som intjänats för oavlönad tid. Som kostnad för en rehabiliteringspenning betraktas det totala beloppet av den rehabiliteringspenning som pensionsanstalten betalat och som kostnader för deltidspension det totala beloppet av den deltidspension som omvandlats till ålderspension på det sätt som avses i 21 §.

Föreslagen lydelse

130 §

Överföring av besvär till besvärinstans

Om den pensionsanstalt som gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt har begärt ett i 129 § 2 mom. avsett utlåtande av *Keva* och den inte rättar sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, ska pensionsanstalten inom 60 dagar från besvärstidens utgång till den besvärinstans som avses i 1 mom. lämna in besvärsskriften samt de utlåtanden som getts med anledning av den.

139 §

Pensionsanstalternas ömsesidiga ansvar för pensioner och rehabiliteringskostnader

De pensionsanstalter som avses i 1 § 3 mom. svarar för de kostnader som orsakas av pensioner, rehabiliteringspenningar och andra förmåner enligt denna lag i förhållande till sitt premieansvar enligt 138 §. I dessa kostnader medräknas inte pensionsdelar som tjänats in för oavlönad tid. Som kostnad för en rehabiliteringspenning betraktas det totala beloppet av den rehabiliteringspenning som pensionsanstalten betalat.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

5.

Lag

om ändring av lagen om införande av lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om införande av lagen om pension för företagare (1273/2006) 4 § 2 mom., 11, 14, 15 och 28 §, av dem 11 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1462/2011, 14 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 631/2009 och 28 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1167/2007, samt

ändras 23 § samt 29 § 4 och 5 mom., av dem 29 § 4 mom. sådant det lyder i lag 799/2012, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

4 §

Om en företagare under det år då lagen om pension för företagare träder i kraft skriftligen säger upp en försäkring så att den upphör att gälla den sista juni, september eller december, behöver försäkringen inte ha fortgått i ett år. Uppsägningen skall ske senast tre månader före dagen för försäkringens upphörande.

(2 mom. upphävs)

11 §

11 §

Det pensionsutdrag som avses i 69 § i lagen om pension för företagare sänds första gången till företagaren senast 2008.

(upphävs)

2 mom. har upphävts genom L 22.12.2011/1462.

Det pensionsutdrag för företagare som utfärdas 2008 innehåller uppgifter om de i 69 § 1 mom. 1—4 punkten i lagen om pension för företagare avsedda företagareverksamheterna och andra arbetsförtjänster samt förmåner under de tio kalenderår som föregår utfärdandet av pensionsutdraget. År 2009 innehåller pensionsutdraget motsvarande uppgifter för de nio, år 2010 för de åtta, år 2011 för de sju och år 2012 för de sex år som föregår utfärdandet av pensionsutdraget. De uppgifter som avses i 69 § 1 mom. 3 och

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

4 punkten i den lagen uppges dock inte i pensionsutdraget för år som föregått 2005.

14 §

Ålderspensioner som börjar 2010 eller därefter omvandlas med en livslängskoefficient enligt 76 § i lagen om pension för företagare. Koefficienten fastställs första gången för 2009.

Om ålderspensionen börjar före det år då företagaren fyller 62 år, omvandlas den med den livslängskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började.

15 §

På ansökningar om undanröjande av beslut som blir anhängiga den 1 januari 2007 eller därefter tillämpas 136 § i lagen om pension för företagare.

23 §

Om en företagare har bedrivit i lagen om pension för företagare avsedd företagarkerksamhet före den 1 januari 2005, räknas det särskilda tillägg till den teoretiska pensionen som avses i 61 § 3 mom. i lagen om pension för företagare ut på basis av den totala arbetsinkomst utifrån vilken återstående tid eller motsvarande inkomst borde beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av FöPL som gällde före den 1 januari 2005.

28 §

En långtidsarbetslös företagare som är född före 1950 har rätt till arbetslöshetspension på det sätt som bestäms i den FöPL som gäller när lagen om pension för företagare träder i kraft, i ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av den och i lagarna om ändring av de nämnda ikraftträdandebestämmelserna. Till övriga delar tillämpas på arbetslöshetspension och dem som får sådan pension bestämmelserna i 17 § i FöPL samt i 4 c §, 5 § 1 mom. 1 punkten och 3 mom., 10 d § och 17 b § 3 mom. i APL, sådana de lyder när lagen om pension för företagare träder i kraft.

Föreslagen lydelse

14 §

(upphävs)

15 §

(upphävs)

23 §

Om en företagare före den 1 januari 2005 har bedrivit sådan företagarkerksamhet som avses i lagen om pension för företagare, beräknas det särskilda tillägg till den teoretiska pensionen som avses i 4 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om införande av lagen om pension för företagare (/) på basis av den totala arbetsinkomst utifrån vilken återstående tid eller motsvarande inkomst borde beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av den FöPL som gällde före den 1 januari 2005.

28 §

(upphävs)

Gällande lydelse

Utan hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. bestäms en företagares rätt till pension för återstående tid på samma sätt som den skulle bestämmas om pensionsfallet i fråga om arbetslöshetspensionen inträffade den 31 december 2006. Vid beräkningen av den lön som ligger till grund för pensionen för den återstående tiden beaktas då inkomster fram till den 31 december 2006.

29 §

Om pension beviljas vid en ålder som är lägre än 62 år omvandlas pensionen att motsvara den lägre åldern på det sätt som närmare föreskrivs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning. Om pension beviljas från ingången av månaden efter den under vilken företagaren fyllt 62 år eller senare, men dock innan han eller hon fyller 63 år, minskas pensionen i enlighet med 9 § 2 mom. i lagen om pension för företagare, sådant det lydte den 31 december 2012. I övrigt tillämpas på tilläggspensionsförsäkringen bestämmelserna i de bestämmelser som utfärdats med stöd av 11 § 1 mom. i FöPL, sådant det lydte den 31 december 2000, samt i 10 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för företagare (638/2003).

På en företagare som före den 1 januari 2005 har uppnått pensionsålder som är lägre än 65 år och som hänför sig till hans eller hennes tilläggspensionsförsäkring tillämpas de bestämmelser som gällde den 31 december 2004.

Föreslagen lydelse

29 §

När pension beviljas enligt lagen om pension för företagare i de fall som avses i 2 och 3 mom. minskas pensionen varaktigt med 0,4 procent för varje månad som pensionen börjar före den lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs i 8 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om pension för företagare (/). Närmare bestämmelser om minskning av pensionen enligt lagen om pension för företagare utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet. I övrigt tillämpas på tilläggspensionsförsäkringen det som föreskrivs i de bestämmelser som utfärdats med stöd av 11 § 1 mom. i FöPL, sådant det lydte den 31 december 2000, samt i 10 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för företagare (638/2003).

På en sådan företagare som avses i 2 och 3 mom., som har uppnått pensionsåldern för sin tilläggspensionsförsäkring före den 1 januari 2017, tillämpas när pension beviljas i enlighet med lagen om pension för företagare de bestämmelser som var i kraft den 31 december 2016.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare.

7.

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) 22 § 4 mom., 67, 69 och 72 §,

av dem 22 § 4 mom. sådant det lyder i lag 990/2008, 67 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 632/2009 samt 72 § sådan den lyder i lag 632/2009,

ändras 1 § 1 mom., 2 § 2 mom., 7 § 1 mom. 1 punkten, 8 b § 1 mom. 1 punkten, 9 a, 21 och 21 b §, 22 § 3 och 7 mom., 31, 32, 33 och 34 §, 35 § och mellanrubriken före den, 36, 37, 38, 39, 40 och 41 §, 42 § 1 mom., 45 § 2 och 3 mom., 48, 58, 68 och 70 §, 71 § 1 mom., 75 §, 76 § 1 mom., 77 §, 78 § och mellanrubriken före den, 79 §, 82 § 2 mom., 84 § 1 mom., 86 § 2 mom., 101 § 3 mom. och 104 §,

av dem 8 b § 1 mom. 1 punkten, 9 a och 21 b § sådana de lyder i lag 990/2008, 31 § sådan den lyder i lag 800/2012, 32 och 33 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 800/2012, 36 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1433/2011, 800/2012 och 873/2015, 37 och 40 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1433/2011, 39 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 873/2015, 41 § och 42 § 1 mom. sådana de lyder delvis ändrade i lag 1170/2007, 45 § 2 mom. och 76 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1170/2007, 48 § och 101 § 3 mom. sådana de lyder i lag 637/2009, 70 och 79 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 632/2009, 75 § sådan den lyder i lag 1459/2011, 78 § sådan den lyder i lag 632/2009, 82 § 2 mom. och 86 § 2 mom. sådana de lyder i lag 890/2014, 104 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 357/2010, samt

fogas till 2 § 1 mom. en ny 2 punkt, i stället för den 2 punkt som upphävts genom lag 637/2009, till lagen en ny 58 a §, nya 59 a—59 l § och före dem en ny mellanrubrik samt nya 75 c och 87 a §, som följer:

Gällande lydelse

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om den rätt till ålderspension, deltidspension, rehabilitering och invalidpension som lantbruksföretagare har samt om den rätt till familjepension och grupplivförsäkringsersättning som lantbruksföretagares förmänstagare har.

Föreslagen lydelse

1 §

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om den rätt till ålderspension, *partiell förtida ålderspension*, rehabilitering, invalidpension och *arbetslivspension* som lantbruksföretagare har samt om den rätt till familjepension och grupplivförsäkringsersättning som lantbruksföretagares förmänstagare har.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

2 punkten har upphävts genom L 14.8.2009/637.

I denna lag avses med pensionsfall

- 1) uppfyllande av villkoren för erhållande av ålderspension,
- 2) uppfyllande av villkoren för erhållande av deltidspension i enlighet med 36 §,
- 3) arbetsförmåga på det sätt som avses i 47 § 1 mom., eller
- 4) förmånslåtarens död.

7 §

Lantbruksföretagarverksamhet som faller utanför lagens tillämpningsområde

Denna lag gäller inte

- 1) lantbruksföretagarens verksamhet före ingången av den kalendermånad som följer efter uppnådd 18 års ålder, eller verksamhet som fortgår efter den kalendermånad då lantbruksföretagaren fyller 68 år,

8 b §

Stipendiatarbete som faller utanför lagens tillämpningsområde

Denna lag gäller inte stipendiatarbete

- 1) före ingången av den kalendermånad

Föreslagen lydelse

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

2) **den lägsta åldern för ålderspension** den ålder för ålderspension som fastställs utifrån lantbruksföretagarens födelseår och som avses i 31 § 2 och 3 mom.,

I denna lag avses med pensionsfall

- 1) *den sista dagen i kalendermånaden före ålderspensionens begynnelse*tidpunkt,
- 2) *den sista dagen i kalendermånaden före den partiella förtida ålderspensionens begynnelse*tidpunkt,
- 3) inträde av arbetsförmåga på det sätt som avses i 47 § 1 mom.,
- 4) *uppfyllande av villkoret för erhållande av arbetslivspension i enlighet med 59 a §, eller*
- 5) förmånslåtarens död.

7 §

Lantbruksföretagarverksamhet som faller utanför lagens tillämpningsområde

Denna lag gäller inte

- 1) lantbruksföretagarens verksamhet före ingången av den kalendermånad som följer efter uppnådd 18 års ålder eller verksamhet som fortgår efter den kalendermånad då en lantbruksföretagare som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, *en lantbruksföretagare som är född 1958—1961 fyller 69 år och en lantbruksföretagare som är född 1962 eller senare fyller 70 år (den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten),*

8 b §

Stipendiatarbete som faller utanför lagens tillämpningsområde

Denna lag gäller inte stipendiatarbete

- 1) före ingången av den kalendermånad

Gällande lydelse

som följer efter uppnådd 18 års ålder eller stipendiatarbete som fortgår efter den kalendermånad då stipendiaten fyller 68 år,

Föreslagen lydelse

som följer efter uppnådd 18 års ålder, eller arbete som fortgår efter den kalendermånad då en stipendiat som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, *en stipendiat som är född 1958—1961 fyller 69 år och en stipendiat som är född 1962 eller senare fyller 70 år (den övre åldersgränsen för försäkrings-skyldigheten),*

9 a §

Bestämmelser som gäller stipendiat

Stipendiaters rätt till ålderspension, *deltidspension*, rehabilitering och invalidpension samt stipendiaters förmånstagares rätt till familjepension och grupplivförsäkringsersättning bestäms på samma sätt som i fråga om lantbruksföretagare och lantbruksföretagares förmånstagare. Vad som i denna lag och lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006) föreskrivs om lantbruksföretagare och lantbruksföretagarverksamhet gäller på motsvarande sätt också stipendiat och stipendiefinansierat arbete, om inte något annat föreskrivs särskilt om stipendiat och stipendiefinansierat arbete.

För stipendiat och stipendiefinansierat arbete gäller dock inte det som föreskrivs i denna lags

1) 3 § om lantbruksföretagare, 4 § om lantbruksföretagares familjemedlem, 5 § om lantbruksföretagare i aktiebolag eller annat företag, 6 § om brukningsenhet, 7 § om lantbruksföretagarverksamhet som faller utanför lagens tillämpningsområde, 8 § om lantbruksföretagarverksamhet utomlands, 10 § om att teckna försäkring för lantbruksföretagare, 12 § om pensionsanstaltens skyldighet att utöva tillsyn samt tvångsförsäkring för lantbruksföretagare, 13 § om försäkring när lantbruksföretagaren inte uppfyller nedre gränsen för försäkring eller när lantbruksföretagaren får ålderspension, 14 § om fastställande och justering av arbetsinkomsten, 15 § om brukningsenhetens arbetsinkomst, 16 § om arbetsinkomsten av odlad jordbruksmark, 17 § om arbetsinkomsten av växtlig skogsmark, 18 § om fördelning av arbetsinkomsten från brukningsenheten, 19 § om arbetsin-

9 a §

Bestämmelser som gäller stipendiat

Stipendiaters rätt till ålderspension, partiell förtida ålderspension, rehabilitering, invalidpension och arbetslivspension samt stipendiaters förmånstagares rätt till familjepension och grupplivförsäkringsersättning bestäms på samma sätt som i fråga om lantbruksföretagare och lantbruksföretagares förmånstagare. Vad som i denna lag, lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006) och *lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare (/)* föreskrivs om lantbruksföretagare och lantbruksföretagarverksamhet gäller på motsvarande sätt också stipendiat och stipendiefinansierat arbete, om inte något annat föreskrivs särskilt om stipendiat och stipendiefinansierat arbete.

För stipendiat och stipendiefinansierat arbete gäller dock inte det som föreskrivs i denna lags

1) 3 § om lantbruksföretagare, 4 § om lantbruksföretagares familjemedlem, 5 § om lantbruksföretagare i aktiebolag eller annat företag, 6 § om brukningsenhet, 7 § om lantbruksföretagarverksamhet som faller utanför lagens tillämpningsområde, 8 § om lantbruksföretagarverksamhet utomlands, 10 § om att teckna försäkring för lantbruksföretagare, 12 § om pensionsanstaltens skyldighet att utöva tillsyn samt tvångsförsäkring för lantbruksföretagare, 13 § om försäkring när lantbruksföretagaren inte uppfyller nedre gränsen för försäkring eller när lantbruksföretagaren får ålderspension, 14 § om fastställande och justering av arbetsinkomsten, 15 § om brukningsenhetens arbetsinkomst, 16 § om arbetsinkomsten av odlad jordbruksmark, 17 § om arbetsinkomsten av växtlig skogs-

Gällande lydelse

komsten för lantbruksföretagares familjemedlem, 20 § om renägarers arbetsinkomst och 21 § om arbetsinkomsten för lantbruksföretagare som får invalid- eller *deltidspension*,

2) 24 § om förhöjning på grund av försummelse och 26 § 2—4 mom. om lantbruksföretagarens ansvar för arbetspensionsförsäkringsavgifterna, och

3) 115 § om Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts uppgifter i anslutning till företagshälsovården för lantbruksföretagare, 141 § om lantbruksföretagarnas skyldighet att lämna uppgifter och 144 § om gårdsbesöksregister för företagshälsovården för lantbruksföretagare.

21 §

Arbetsinkomsten för lantbruksföretagare som får invalid- eller deltidspension

Såsom arbetsinkomst för en lantbruksföretagare som är berättigad till invalidpension fastställs räknat från pensionsfallet den arbetsinkomst som svarar mot hans eller hennes lantbruksföretagarverksamhet enligt denna lag.

Arbetsinkomsten för en lantbruksföretagare som får deltidspension är hälften av den stabiliserade arbetsinkomst som avses i 36 § 4 mom. I punkten, om lantbruksföretagaren fortsätter med lantbruksföretagarverksamhet under den tid han eller hon får deltidspension enligt denna lag.

21 b §

Arbetsinkomsten för stipendiater som får invalid- eller deltidspension

Såsom arbetsinkomst för en stipendiat som är berättigad till invalidpension fastställs räknat från pensionsfallet den arbetsinkomst som svarar mot hans eller hennes återstående förmåga att utföra det stipendiefinansierade arbetet.

Arbetsinkomsten för en stipendiat som får deltidspension är hälften av den stabiliserade arbetsinkomst som avses i 36 § 4 mom.

Föreslagen lydelse

mark, 18 § om fördelning av arbetsinkomsten från brukningsenheten, 19 § om arbetsinkomsten för lantbruksföretagares familjemedlem, 20 § om renägarers arbetsinkomst och 21 § om arbetsinkomsten för lantbruksföretagare som får invalidpension,

2) 24 § om höjning på grund av försummelse och 26 § 2—4 mom. om lantbruksföretagarens ansvar för arbetspensionsförsäkringsavgifterna, och

3) 115 § om Lantbruksföretagarnas pensionsanstalts uppgifter i anslutning till företagshälsovården för lantbruksföretagare, 141 § om lantbruksföretagarnas skyldighet att lämna uppgifter och 144 § om gårdsbesöksregister för företagshälsovården för lantbruksföretagare.

21 §

Arbetsinkomsten för lantbruksföretagare som får invalidpension

Som arbetsinkomst för en lantbruksföretagare som är berättigad till invalidpension fastställs räknat från pensionsfallet den arbetsinkomst som svarar mot hans eller hennes lantbruksföretagarverksamhet enligt denna lag.

21 b §

Arbetsinkomsten för stipendiater som får invalidpension

Som arbetsinkomst för en stipendiat som är berättigad till invalidpension fastställs räknat från pensionsfallet den arbetsinkomst som svarar mot hans eller hennes återstående förmåga att utföra det stipendiefinansierade arbetet.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

I punkten, om stipendiaten fortsätter med sitt arbete som stipendiat under den tid han eller hon får deltidspension enligt denna lag.

22 §

Arbetspensionsförsäkringsavgift

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar årligen genom förordning en basprocentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften, som är lika med det procenttal som kan uppskattas motsvara den genomsnittliga, i procent av lönerna uttryckta arbetspensionsförsäkringsavgiften för försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare *då den i 153 § i nämnda lag avsedda andelen för den förhöjda arbetspensionsförsäkringsavgiften för arbetstagare som fyllt 53 år inte beaktas.*

Från och med ingången av det kalenderår som följer efter det att lantbruksföretagaren och stipendiaten fyllt 53 år fastställs som basprocentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften dock den i 3 mom. avsedda basprocentsatsen ökad med så många procentenheter som den i 153 § i lagen om pension för arbetstagare avsedda pensionsavgiften för arbetstagare som fyllt 53 år överstiger pensionsavgiften för yngre arbetstagare.

Utan hinder av vad som föreskrivs i 3—5 mom. beaktas inte de delar av arbetspensionsförsäkringsavgiften som uppbärs för finansiering av kostnader enligt 181 § i lagen om pension för arbetstagare i den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften för en försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare när basprocentsatsen för arbetspensionsförsäkringsavgiften fastställs.

31 §

Rätt till ålderspension

En lantbruksföretagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 63—68 års ålder uppnåtts *eller i uppskjuten ålderspension ef-*

Föreslagen lydelse

22 §

Arbetspensionsförsäkringsavgift

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar årligen genom förordning en basprocentsats för arbetspensionsförsäkringsavgiften, som är lika med det procenttal som kan uppskattas motsvara den genomsnittliga, i procent av lönerna uttryckta arbetspensionsförsäkringsavgiften för försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare.

(4 mom. upphävs)

Trots vad som föreskrivs i 3 och 5 mom. beaktas inte de delar av arbetspensionsförsäkringsavgiften som tas ut för finansiering av kostnader enligt 181 § i lagen om pension för arbetstagare i den genomsnittliga arbetspensionsförsäkringsavgiften för en försäkring enligt lagen om pension för arbetstagare när basprocentsatsen för arbetspensionsförsäkringsavgiften fastställs.

31 §

Rätt till ålderspension

En lantbruksföretagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den *då den lägsta åldern för ålderspension* har uppnåtts. Lantbruksföretaga-

Gällande lydelse

ter kalendermånaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts. Lantbruksföretagaren har rätt att få ålderspension oberoende av om han eller hon fortsätter med sin lantbruksföretagarverksamhet enligt denna lag.

Går lantbruksföretagaren i ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner (1290/2006) vid sänkt pensionsålder före 63 års ålder, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som anges i lagen om sjömanspensioner. I det fallet omvandlas pensionsbeloppet enligt denna lag så att det försäkringsmatematiskt motsvarar lantbruksföretagarens pensionsålder. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionsbeloppet och omvandlingskoefficienterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

32 §

Ålderspensionens belopp

Börjar ålderspensionen vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken 63—68 års ålder uppnåtts, är ålderspensionens be-

Föreslagen lydelse

ren har rätt att få ålderspension oberoende av om han eller hon fortsätter med sin lantbruksföretagarverksamhet enligt denna lag.

Lantbruksföretagarens lägsta ålder för ålderspension bestäms utifrån hans eller hennes födelseår enligt följande:

1) 63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare,

2) 63 år och 3 månader för dem som är födda 1955,

3) 63 år och 6 månader för dem som är födda 1956,

4) 63 år och 9 månader för dem som är födda 1957,

5) 64 år för dem som är födda 1958,

6) 64 år och 3 månader för dem som är födda 1959,

7) 64 år och 6 månader för dem som är födda 1960,

8) 64 år och 9 månader för dem som är födda 1961,

9) 65 år för dem som är födda 1962—1964.

Den lägsta åldern för ålderspension för lantbruksföretagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i livslängden enligt 78 § i denna lag och enligt 83 § i lagen om pension för arbetstagare och åldern fastställs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år då lantbruksföretagaren fyller 62 år.

Om lantbruksföretagaren går i ålderspension enligt lagen om sjömanspensioner (1290/2006) vid sänkt pensionsålder före den lägsta åldern för ålderspension enligt denna lag, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som anges i lagen om sjömanspensioner. I det fallet omvandlas pensionsbeloppet enligt denna lag så att det försäkringsmatematiskt motsvarar lantbruksföretagarens pensionsålder. Närmare bestämmelser om omvandling av pensionsbeloppet och omvandlingskoefficienterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

32 §

Ålderspensionens belopp

Om ålderspensionen börjar vid ingången av kalendermånaden efter den då lantbruksföretagaren har uppnått den lägsta åldern för ål-

Gällande lydelse

lopp den pension som tjänats in fram till begynnelse-
tidpunkten för pensionen.

2 mom. har upphävts genom
L 14.12.2012/800.

3 mom. har upphävts genom
L 14.12.2012/800.

Skjuts ålderspensionen upp höjs pensionen
med 0,4 procent för varje månad varmed be-
gynnelse- och uppskjutningspunkten för pensionen uppskjuts
till en senare tidpunkt än ingången av måna-
den efter den under vilken 68 års ålder upp-
nåtts (*uppskovsförhöjning*). Uppskovsförhöj-
ningen beräknas på den pension som har tjä-
nats in fram till utgången av den månad un-
der vilken 68 års ålder uppnås.

33 §

Begynnelse- och uppskjutningspunkten för ålderspension

Ålderspensionen börjar från ingången av
kalendermånaden efter den under vilken
pensionen har sökts. *Annan ålderspension än
uppskjuten* ålderspension kan även beviljas
retroaktivt för högst de tre månader som fö-
regår månaden för ansökan om pension eller
av giltigt skäl för längre tid än detta. För att
pensionen ska beviljas retroaktivt förutsätts
att lantbruksföretagarens försäkring enligt
denna lag har upphört före pensionens bör-
jan.

En pension som intjänats på grundval av en
i 13 § avsedd försäkring för lantbruksföreta-
garverksamhet som bedrivits under tiden för
ålderspensionen beviljas på ansökan tidigast
från ingången av kalendermånaden efter den
under vilken företagaren fyller 68 år.

Föreslagen lydelse

derspension, är ålderspensionens belopp den
pension som tjänats in fram till begynnelse-
tidpunkten för pensionen.

*Om lantbruksföretagarens ålderspension
börjar senare än från ingången av kalender-
månaden efter den då den lägsta åldern för
ålderspension har uppnåtts, höjs den pension
som tjänats in fram till utgången av månaden
före begynnelse- och uppskjutningspunkten för den första ål-
derspensionen med 0,4 procent för varje må-
nad med vilken begynnelse- och uppskjutnings-
punkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt
än kalendermånaden efter den då den lägsta
åldern för ålderspension har uppnåtts (upp-
skovsförhöjning).*

*En lantbruksföretagare har inte rätt till
uppskovsförhöjning för samma tid för vilken
han eller hon har fått arbetslöshetsdagpen-
ning.*

33 §

Begynnelse- och uppskjutningspunkt för ålderspension

Ålderspensionen börjar från ingången av
kalendermånaden efter den då *lantbruksföre-
tagaren har uppnått den ålder som berättigar
till ålderspension* och pensionen har sökts.
Ålderspension kan även beviljas retroaktivt
för högst de tre månaderna före månaden då
pensionen har sökts eller av giltigt skäl för
längre tid än detta. För att pensionen ska be-
viljas retroaktivt förutsätts att lantbruksföre-
tagarens försäkring enligt denna lag har upp-
hört före pensionens början.

En pension som tjänats in på grundval av
en i 13 § avsedd försäkring för lantbruksföre-
tagarverksamhet som bedrivits under tiden
för ålderspensionen beviljas på ansökan ti-
digast från ingången av kalendermånaden ef-
ter den då den övre åldersgränsen för försäk-
ringskyldigheten uppnåtts.

*Om lantbruksföretagaren har fått partiell
förtida ålderspension, börjar ålderspension-
en från ingången av kalendermånaden efter
den då lantbruksföretagaren har uppfyllt de
villkor som föreskrivs i 31 § och avslutat sitt
huvudsakliga arbete som är försäkrat i en-
lighet med arbetspensionslagarna.*

Gällande lydelse

34 §

Indragning av ålderspension

En lantbruksföretagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades beräknades fortgå efter det att lantbruksföretagaren fyllt 63 år. Indragning av ålderspensionen skall sökas inom en månad sedan arbetsförmågan *upphört* och ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Deltidspension

35 §

Begrepp i anslutning till deltidspension

När rätten till deltidspension avgörs avses i denna lag med

- 1) *förvärvsarbete* arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna,
- 2) *heltidsarbete* lantbruksföretagarverksamhet som försäkrats enligt denna lag och där den fastställda arbetsinkomsten är minst 5 504,14 euro per år.

Med deltidarbete som nämns i 36, 37 och 40 § avses arbete som skall försäkras på basis av arbetspensionslagarna och som en lantbruksföretagare utför när han eller hon får deltidspension. Med ett sådant deltidarbete jämföras deltidarbete i ett EU- eller EES-land.

Med i 36 § 5 mom. och 37 § avsedd stabiliserad inkomst avses den inkomst för återstående tid som avses i 76 § i lagen om pension för arbetstagare, på basis av vilken lantbruksföretagarens invalidpension skulle beräknas, om lantbruksföretagaren hade blivit arbetsförmögen vid den tidpunkt deltidspensionen började.

Föreslagen lydelse

34 §

Indragning av ålderspension

En lantbruksföretagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsförmåga på viss tid som när rehabiliteringsstödet beviljades har beräknats fortgå efter det att lantbruksföretagaren uppnått sin *lägsta ålder för ålderspension*. Indragning av ålderspensionen ska sökas inom en månad efter det att arbetsförmågan hade beräknats upphöra och ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Partiell förtida ålderspension

35 §

Rätt till partiell förtida ålderspension

En lantbruksföretagare har rätt att gå i partiell förtida ålderspension tidigast från ingången av kalendermånaden efter den då den nedre åldersgräns för ålderspension som bestäms utifrån lantbruksföretagarens födelseår har uppnåtts.

För lantbruksföretagare bestäms den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension enligt följande:

1) för dem som är födda 1963 eller tidigare är den nedre åldersgränsen 61 år,

2) för dem som är födda 1964 är den nedre åldersgränsen 62 år,

3) för dem som är födda 1965 eller senare anpassas den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension till förändringen i livslängden enligt 78 § i denna lag och 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

En lantbruksföretagare har inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon när pensionen börjar får någon annan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna eller avträdelsestöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994).

Gällande lydelse

36 §

Rätt till deltidspension

En lantbruksföretagare i åldern 61—67 år som har övergått till deltidarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

1) under en tid av 18 månader omedelbart före deltidspensionens början i minst 12 månader haft heltidsarbete enligt arbetspensionslagarna,

2) under en tid av 15 kalenderår omedelbart före deltidspensionens början har arbetsförtjänster som omfattas av arbetspensionslagarna eller motsvarande lagar till ett belopp som minst motsvarar talet 60; det fås genom att arbetsförtjänsten under respektive kalenderår divideras med 25 gånger 41,89 euro, varefter kvoten avrundas nedåt till närmaste hela tal, som kan vara högst 12, och kvoterna för de olika åren räknas samman,

3) inte får annan lagstadgad pension på grundval av eget arbete eller en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska gemenskaperna, och

4) efter att lantbruksföretagarverksamheten enligt denna lag upphörde inte har rätt till deltidspension enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn på grundval av anställning på heltid som omfattas av nämnda lagar.

Med arbete som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten jämställs arbete i ett EU- eller EES-land.

Om lantbruksföretagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått sjukdagpenning eller partiell sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen (279/1959) eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar (/), förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.

Villkoren för det deltidarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om

1) lantbruksföretagaren helt upphör med sin lantbruksföretagarverksamhet enligt

Föreslagen lydelse

36 §

Den partiella förtida ålderspensionens belopp

Grunden för den partiella förtida ålderspensionen är den pension som tjänats in i enlighet med arbetspensionslagarna fram till utgången av kalenderåret före det år då pensionen börjar. Pensionsandelen enligt denna lag är i enlighet med lantbruksföretagarens ansökan 25 eller 50 procent av den pension enligt denna lag som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen.

*Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel minskas varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelse-tidpunkten för pensionsandelen tidigareläggs före ingången av kalendermånaden efter den då lantbruksföretagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (**förtidsminskning**).*

*Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel höjs varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelse-tidpunkten för pensionsandelen skjuts upp till en senare tidpunkt än ingången av kalendermånaden efter den då lantbruksföretagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (**uppskovsförhöjning**).*

Om den partiella förtida ålderspensionen har beviljats som en pension på 25 procent och lantbruksföretagaren ansöker om beviljande av en ytterligare andel på 25 procent, ska den senare andelen liksom den först beviljade andelen beräknas utifrån samma pension som avses i 1 mom. och som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen. Om förtidsminskning eller uppskovsförhöjning beräknas för den senare andelen, ska minskningen eller höjningen beräknas enligt begynnelse-tidpunkten för den andelen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

denna lag eller halverar den genomsnittliga arbetsinkomsten för en lantbruksföretagarverksamhet som omedelbart före deltidspensionens början fortgått minst fyra månader utan avbrott; i det fallet beaktas arbetsinkomsten för de hela kalendermånaderna under det år deltidspensionen börjar och för en tid av högst 60 månader omedelbart före det,

2) den återstående arbetsinkomsten är minst 2 752,07 euro om lantbruksföretagaren fortsätter med sin lantbruksföretagarverksamhet,

3) lantbruksföretagaren för pensionsanstalten lägger fram en tillräcklig utredning över att hans eller hennes arbetsinsats har minskat, och

4) lantbruksföretagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte den tid för vilken lantbruksföretagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, till den del lantbruksföretagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.

Om lantbruksföretagaren upphör med eller halverar sin lantbruksföretagarverksamhet enligt denna lag i enlighet med 4 mom. 1 punkten, uppfylls villkoren för ett deltidsarbete om hans eller hennes i arbetspensionslagarna avsedda arbetsförtjänster av deltidsarbetet är 35—70 procent av den stabiliserade inkomsten och arbetstiden och arbetsinsatsen har ändrats i motsvarande mån.

Om deltid arbetet för en person som får deltidspension enligt denna lag är arbete som utförts i ett anställningsförhållande och det arbetsavtal som gäller deltid arbetet sägs upp och skyldighet att utföra arbete under uppsägningstiden inte föreligger eller hans eller hennes arbetstid annars minskar under uppsägningstiden så att arbetstidsvillkoret enligt 5 mom. inte längre uppfylls, anses personen under sex veckor från det att arbetstiden minskade, dock inte längre efter uppsägningstiden, uppfylla villkoren för erhållande av deltidspension.

Gällande lydelse

37 §

Deltidspensionens belopp

Deltidspensionens belopp är 50 procent av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten av deltidsarbete som omfattas av arbetspensionslagarna (*inkomstbortfall*).

Har lantbruksföretagaren samtidigt rätt till deltidspension med stöd av två eller flera arbetspensionslagar, utgör deltidspensionen enligt denna lag en lika stor andel som den i denna lag avsedda totala arbetsinkomstens andel utgör av de arbetsinkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten och som baserar sig på de arbetspensionslagar med stöd av vilka deltidspension beviljas.

Deltidspensionens maximibelopp är dock 75 procent av de pensioner som lantbruksföretagaren innan deltidspensionen börjar har tjänat in enligt arbetspensionslagarna och av förmån enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år och för tiden för studier. Om en primär förmån skall dras av från pensionen, beräknas deltidspensionens maximibelopp på den pension som minskats på detta sätt. Deltidspensionens maximibelopp justeras, om deltidspensionstagaren beviljas en primär förmån eller om beloppet av en sådan förmån ändras.

Med ovan i 3 mom. avsedd pension jämställs pension som en lantbruksföretagare har tjänat in i ett annat EU- eller EES-land eller i ett land som ingått en överenskommelse om social trygghet med Finland.

Har lantbruksföretagaren rätt till deltidspension också enligt någon annan arbetspensionslag och minskar det maximibelopp på 75 procent som nämns i 3 mom. deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar i förhållande till de arbetsförtjänster som beaktats i den stabiliserade inkomsten.

38 §

Begynnelsetidpunkten för deltidspension

Deltidspension börjar från ingången av månaden efter den under vilken lantbruksfö-

Föreslagen lydelse

37 §

Begynnelsetidpunkten för partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension börjar vid ingången av kalendermånaden efter den då pensionen har sökts eller från en senare tidpunkt som sökanden meddelat. Partiell förtida ålderspension beviljas inte retroaktivt.

Partiell förtida ålderspension ska på samma sätt som beviljande av den senare andelen på 25 procent sökas så att den börjar från samma tidpunkt enligt alla arbetspensionslagar.

En pensionstagare kan på ansökan återkalla ett beslut om partiell förtida ålderspension inom tre månader från det att beslutet om beviljande av pension meddelades. Pensionsanstalten undanröjer det återkallade pensionsbeslutet. Bestämmelser om återkrav av pension som betalats utan grund finns i 101 §.

38 §

Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension ändras till

Gällande lydelse

retagaren uppfyller villkoren i 36 §, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken pensionen söks. Deltidspension beviljas inte retroaktivt.

Föreslagen lydelse

ålderspension när lantbruksföretagaren beviljas ålderspension. Ålderspensionens belopp beräknas då utifrån följande delar:

*1) den partiella förtida ålderspensionen,
2) den pensionsandel som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år när den partiella förtida ålderspensionen började, och*

3) den pension som tjänats in genom lantbruksföretagarverksamhet under det år när den partiella förtida ålderspensionen började fram till det att ålderspensionen började.

Trots det som föreskrivs i 31 § beviljas lantbruksföretagaren, om lantbruksföretagaren i enlighet med en annan arbetspensionslag för den privata sektorn eller arbetspensionslag för den offentliga sektorn beviljas ålderspension efter den partiella förtida ålderspensionen, den andel som ännu inte beviljats av den pension som tjänats in enligt denna lag fram till utgången av året före det år när den partiella förtida ålderspensionen började.

Om ålderspensionen börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den då lantbruksföretagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension, ska uppskovsförhöjning på det sätt som bestäms i 32 § fogas till den pensionsdel som avses i 1 mom. 2 punkten och till pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen börjar och därefter fram till att den första ålderspensionen börjar.

39 §

Deltidspensionstagarens anmälningskyldighet

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om

1) att en företagareverksamhet som lantbrukare eller annan företagareverksamhet eller ett anställningsförhållande upphör eller att en ny verksamhet eller anställning inleds,

2) förändringar i en lantbruksföretagareverksamhet eller annan företagareverksamhet,

3) att en ny arbetspension eller en motsvarande förmån som beviljats i ett annat land börjar,

4) ett över sex veckor långt avbrott i arbe-

39 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Om en lantbruksföretagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det år då arbetsoförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller den lämnas vi-

Gällande lydelse

tet, dock inte om avbrottet beror på en sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar för en tid av högst 12 månader, och

5) att en primär förmån börjar eller förändras.

En deltidspensionstagare som står i ett anställningsförhållande är dessutom skyldig att underrätta pensionsanstalten om

1) förändringar i sina arbetstidsarrangemang,

2) andra än kollektivavtalsenliga lönejusteringar, och

3) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på orsak som nämns i 1 mom. 4 punkten eller på att han eller hon får lön för sjukdomstid.

40 §

Justering av deltidspension

Deltidspensionens belopp justeras, om

1) det har inträffat en permanent förändring i deltidspensionstagarens förvärvsinkomster av deltidsarbetet, så att dessa förvärvsinkomster kännbart avviker från de förvärvsinkomster av deltidsarbetet som beaktades när deltidspensionen bestämdes och som justerats till granskningstidpunktens nivå med lönekoeficienten enligt 84 §, eller

2) deltidspensionstagaren får rätt till deltidspension med stöd av en sådan arbetspensionslag som inte tidigare har berättigat honom eller henne till deltidspension.

Justeringen görs från ingången av kalendermånaden efter den under vilken förändringen skett, eller om förändringen sker kalendermånadens första dag, från denna dag.

När deltidspensionens belopp justeras anses den förvärvsinkomst som deltidspensionen första gången fastställdes på som stabiliserad förvärvsinkomst.

Föreslagen lydelse

lande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

40 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension beräknas utifrån de pensionsdelar som avses i 38 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av månaden före den när arbetslivspensionen började.

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 59 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

Gällande lydelse

41 §

Ändring av deltidspension

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på deltidspension dessutom vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i

- 1) 21 § om avbrytande av utbetalningen av deltidspension,
- 2) 22 § om indragning av deltidspension och erhållande av deltidspension på nytt,
- 3) 23 § om invalidpension och ålderspension efter deltidspension, och
- 4) 24 § om ändring av deltidspension till ålderspension.

42 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En lantbruksföretagare *under 63 år* har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

- 1) en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 47 § 1 mom.,
- 2) lantbruksföretagaren under gransknings-tiden för återstående tid enligt 76 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och
- 3) lantbruksföretagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

45 §

Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliterings-tiden

Vad som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av

Föreslagen lydelse

41 §

Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension

Om en lantbruksföretagare som får partiell förtida ålderspension beviljas invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension för samma tid för vilken partiell förtida ålderspension redan betalats, beaktas den partiella förtida ålderspensionen som en delbetalning av den andra pension som beviljas.

42 §

Rätt till arbetspensionsrehabilitering

En lantbruksföretagare som inte har *uppnått sin lägsta ålder för ålderspension* har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsoförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

- 1) en sjukdom, ett lyte eller en skada som konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsoförmåga enligt 47 § 1 mom.,
- 2) lantbruksföretagaren under gransknings-tiden för återstående tid enligt 76 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och
- 3) lantbruksföretagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

45 §

Andra bestämmelser om rehabilitering samt förmåner som betalas för rehabiliteringstiden

Det som föreskrivs i denna lag om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande

Gällande lydelse

förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 71 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension. *För arbete under den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas ny pension in i enlighet med 68 §.*

48 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn

En lantbruksföretagare har rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon beviljats invalidpension enligt

- 1) 24 § 1 mom. 2 punkten i lagen om kommunala pensioner (549/2003),
- 2) 35 § 1 mom. 2 punkten i lagen om statens pensioner (1295/2006), eller
- 3) 6 § i pensionslagen för den evangelisk-lutherska kyrkan (261/2008) eller 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001), med tillämpning av 35 § 1 mom. 2 punkten i lagen om statens pensioner.

En lantbruksföretagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon med stöd av 24 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kommunala pensioner eller 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om statens pensioner eller, med tillämpning av sistnämnda lagrum, med stöd av 6 § i pensionslagen för

Föreslagen lydelse

av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, *regressrätt för pensionsanstalten*, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, *invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension*, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 71 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

48 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En lantbruksföretagare har rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon beviljats invalidpension enligt 33 § 1 mom. 2 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn.

En lantbruksföretagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn har beviljats invalidpension på basis av arbetsförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn varade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

Gällande lydelse

evangelisk-lutherska kyrkan eller 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten har beviljats invalidpension på basis av arbetsförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn varade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

58 §

Ändring och upphörande av invalidpension

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på invalidpension vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i

- 1) 48 § om ändring av invalidpensionens belopp,
- 2) 50 § om avbrott i utbetalningen av invalidpension,
- 3) 51 § om justering av invalidpension retroaktivt, och
- 4) 52 § om ändring av invalidpension till ålderspension.

Föreslagen lydelse

58 §

Ändring av invalidpensionens belopp, avbrott i utbetalningen och justering av pensionen retroaktivt

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på invalidpension vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i

- 1) 48 § om ändring av invalidpensionens belopp,
- 2) 50 § om avbrott i utbetalningen av invalidpension,
- 3) 51 § om justering av invalidpension retroaktivt.

58 a §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter den då pensionstagaren uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Lantbruksföretagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av sådan lantbruksföretagarverksamhet som har bedrivits under tiden för invalidpension, om hans eller hennes invalidpension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension. Om lantbruksföretagaren bedriver lantbruksföretagarverksamhet under tiden för invalidpension enligt en annan arbetspensionslag än denna lag eller sedan invalidpension enligt denna lag eller en annan arbetspensionslag upphört, har lantbruksföretagaren rätt till pension som tjänats in på basis av denna lantbruksföretagarverksamhet, om han eller hon beviljas ålderspension. Lantbruksföreta-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

garen har rätt till pension som tjänats in på basis av lantbruksföretagarverksamhet som bedrivits under tiden för den ovan avsedda invalidpensionen eller sedan den upphört, även om han eller hon efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension, på vilken det inte tillämpas vad som i 77 § 1 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om

1) lantbruksföretagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller

2) någon primärtid inte fastställs för lantbruksföretagaren på basis av 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen, eftersom lantbruksföretagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetslivspension

59 a §

Rätt till arbetslivspension

En lantbruksföretagare har rätt till arbetslivspension när han eller hon har fyllt 63 år, om

1) lantbruksföretagaren har arbetat minst 38 år i ett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som har varit sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 59 b §,

2) lantbruksföretagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada, men dock mindre än vad beviljande av sådan full invalidpension som avses i 47 § förutsätter,

3) lantbruksföretagarens möjligheter att fortsätta i arbetet är bestående försvagade av de skäl som nämns i 1 och 2 punkten, och

4) det arbete som avses i 1 punkten vid tidpunkten för uppnåendet av den nedre åldersgränsen för arbetslivspension eller efter det när pensionsansökan blir anhängig fortsätter eller arbetet upphörde för högst ett år sedan.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Till den tid i arbete som avses i 1 mom. 1 punkten räknas även moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder för högst tre år. Till den tid som avses i 1 mom. 1 punkten räknas dessutom kortare avbrott i arbetet på grund av sjukdom eller tillfällig arbetslöshet.

Med sådant i 1 mom. 1 punkten avsett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna jämförs sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 59 b § och som ska försäkras i ett annat EU- och EES-land eller ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

59 b §

Ansträngande och slitsamt arbete

För att en lantbruksföretagares arbete som avses i 59 a § 1 mom. 1 punkten ska bedömas vara ansträngande och slitsamt krävs det att en eller flera av följande faktorer i betydande grad har ingått i arbetet:

1) arbetsrörelser som kräver stor muskelstyrka eller som belastar musklerna långvarigt,

2) särskilt hög belastning på andnings- och cirkulationsorganen,

3) belastande och besvärliga arbetsställningar,

4) upprepade arbetsrörelser som kräver styrka eller stor snabbhet eller arbetsrörelser som samtidigt kräver att handen griper, gör en vridande rörelse och använder kraft,

5) interaktivt arbete som är särskilt krävande och medför exceptionell psykisk belastning, eller

6) arbete med uppgifter som kräver ständig vaksamhet eller särskild uppmärksamhet och där det finns hög risk för olycksfall eller olycka eller uppenbar risk för våld.

Vid bedömning av om en eller flera av de faktorer som avses i 1 mom. i betydande grad ingår i ett arbete ska exceptionella fysikaliska faktorer, användning av skyddsutrustning som ökar belastningen, skiftarbete som inbegriper återkommande nattarbete eller som på annat sätt är belastande och återkommande långa arbetspass beaktas som faktorer som ökar ansträngningen och slita-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

get. Dessutom beaktas fortgående belastande bundenhet dygnet runt orsakad av hållning av produktionsdjur som en faktor som ökar ansträngningen och slitaget.

Hur ansträngande och slitsamt ett arbete är bedöms med hänsyn till helheten av samverkan mellan de olika faktorer som nämns i 1 och 2 mom.

59 c §

Arbetslivspensionens belopp

Arbetslivspensionens belopp är den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före den då arbetslivspensionen började.

59 d §

Begynnelse tidpunkten för arbetslivspension

Arbetslivspension börjar från ingången av månaden efter den då lantbruksföretagaren uppfyller villkoren i 59 a §, dock tidigast från ingången av månaden efter den då pensionen söks.

Arbetslivspension beviljas tills vidare.

59 e §

Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension

En lantbruksföretagare har rätt att få ett förhandsbeslut där det framgår om han eller hon uppfyller de villkor för arbetslivspension som avses i 59 a §. Förhandsbeslutet ges av den pensionsanstalt som är behörig att avgöra en pensionsansökan när lantbruksföretagaren ansöker om pension i stället för om förhandsbeslut.

Ett förhandsbeslut om arbetslivspension är bindande för pensionsanstalten, om en pensionsansökan som grundar sig på det görs inom sex månader eller inom en av lantbruksföretagaren och pensionsanstalten avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

vann laga kraft. Förhandsbeslutet kan dock vara i kraft högst fram till den lägsta åldern för ålderspension.

59 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger beloppet för den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt 7–10 § i den lagen.

59 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den då pensionstagarens ansökan om justering gjorts anhängig eller pensionsanstalten vidtagit justeringsåtgärder.

59 h §

Ändring av arbetslivspension till ålderspension

Arbetslivspensionen ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den då pensionstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

Lantbruksföretagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för arbetslivspension, när hans eller hennes arbetslivspension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

59 i §

Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension

I stället för att beviljas i form av arbetslivspension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad då den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om lantbruksföretagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension innan arbetslivspensionen började.

59 j §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension

Om pensionsanstalten avslår en ansökan om arbetslivspension ska den utreda huruvida lantbruksföretagaren har rätt till rehabilitering enligt 42 § och se till att lantbruksföretagarens möjligheter till rehabilitering enligt annan lagstiftning har klarlagts. Om lantbruksföretagaren har rätt till rehabilitering enligt 42 §, ska pensionsanstalten i enlighet med 44 § ge ett förhandsbeslut om rätt till rehabilitering.

59 k §

Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En lantbruksföretagare har rätt till arbetslivspension enligt denna lag, om han eller hon beviljats arbetslivspension enligt 51 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

59 l §

Arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får arbetslivspension är skyldig att underrätta pensionsanstalten om att han eller hon börjar förvärvsarbete.

Gällande lydelse

67 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

1) på grundval av den totala arbetsinkomsten för lantbruksföretagarverksamhet som försäkrats enligt denna lag under tiden mellan ingången av kalendermånaden efter den under vilken 18 års ålder uppnåddes till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnåddes,

2) för oavlönad tid, och

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

Till pension berättigar inte den totala arbetsinkomsten för det år under vilket arbetsförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats såsom till pension berättigande tid på det sätt som föreskrivs i 66 § i lagen om pension för arbetstagare.

68 §

Pensionstillväxt på grundval av den totala arbetsinkomsten

Pensionen tillväxer på grundval av den totala pensionsgrundande arbetsinkomsten med

1) 1,5 procent fram till utgången av den kalendermånad under vilken lantbruksföretagaren fyller 53 år,

2) 1,9 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken lantbruksföretagaren fyller 53 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken lantbruksföretagaren fyller 63 år,

3) 4,5 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken lantbruksföretagaren fyller 63 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken lantbruksföretagaren fyller 68 år.

När en tillväxtprocent enligt 1 mom. ändras under kalenderåret, anses för det kalenderår då lantbruksföretagaren fyller 53 eller 63 år som arbetsinkomst som erhållits före ingången av den kalendermånad som följer efter den månad då lantbruksföretagaren uppnår den åldern en lika stor andel av den totala arbetsinkomsten under kalenderåret

Föreslagen lydelse

67 §

Grunderna för pensionstillväxten

(upphävs)

68 §

Pensionstillväxt

Från ingången av kalendermånaden efter den månad då 18 års ålder uppnåtts fram till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten växer pensionen med 1,5 procent av den totala arbetsinkomsten från lantbruksföretagarverksamhet som försäkrats enligt denna lag.

Till pension berättigar inte den totala arbetsinkomsten under det år då arbetsförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats som till pension berättigande tid på det sätt som bestäms i 70 §.

Pensionen växer med 1,5 procent av den inkomst som ligger till grund för en i 74 § avsedd förmån som lantbruksföretagaren under varje kalenderår fått för oavlönad tid.

Gällande lydelse

som antalet månader med förvärvsinkomst till utgången av den månad då lantbruksföretagaren uppnår sagda ålder är av antalet månader med förvärvsinkomst under året i fråga. I detta fall anses som månad med förvärvsinkomster vara en kalendermånad under vilken försäkring är i kraft.

Arbetar lantbruksföretagaren i något annat EU- eller EES-land än i Finland vid uppnådd 53 års ålder, fogas till den teoretiska pensionen ett särskilt tillägg som räknas ut på basis av skillnaden mellan den tillväxtprocent som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och den tillväxtprocent som avses i 1 mom. 1 punkten. Det särskilda tillägget räknas ut på basis av den totala arbetsinkomsten för lantbruksföretagarverksamhet som försäkrats enligt denna lag.

69 §

Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden med pension

Pensionen tillväxer med 1,5 procent på grundval av den totala arbetsinkomsten för lantbruksföretagarverksamhet som försäkrats enligt denna lag under den tid för vilken lantbruksföretagaren enligt arbetspensionslagarna har fått invalidpension, ålderspension eller motsvarande pension från utlandet.

70 §

Pensionstillväxt för oavlönad tid och fastställande av pension för återstående tid

Pensionen tillväxer med 1,5 procent på grundval av den inkomst som ligger till grund för en i 74 § avsedd förmån som lantbruksföretagaren under ettvarit kalenderår erhållit för oavlönad tid.

När invalidpensionen fastställs berättigar tiden från ingången av det kalenderår under vilket lantbruksföretagaren har blivit arbetsförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken lantbruksföretagaren fyller 63 år till pension (*återstående tid*). En förutsättning för erhållande av pension för återstående tid är att lantbruksföretagaren under de tio kalenderår som föregick det år under vil-

Föreslagen lydelse

69 §
(upphävs)

69 §

70 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår då lantbruksföretagaren har blivit arbetsförmögen till utgången av den kalendermånad då lantbruksföretagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension (*återstående tid*). Om lantbruksföretagarens lägsta ålder för ålderspension inte är föreskriven vid tidpunkten för pensionsfallet, berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår då lantbruksföretagaren har blivit arbetsförmögen till utgången av den kalendermånad då lantbruksföretagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension som har föreskrivits för den åldersklass som ligger

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

ket arbetsförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsförtjänster.

Av den i 76 § 1 mom. avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den kalendermånad under vilken pensionstagaren fyller 63 år.

71 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en lantbruksföretagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder på basis av ålder eller arbetsförmåga, räknas såsom till pension berättigande tid även den tid under vilken lantbruksföretagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid räknas ut används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

72 §

Pensionstillväxt för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension och på grundval av inkomster som ligger till grund för i 74 § i lagen om pension för arbetstagar avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 68 § och 70 § 1 mom.

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

75 §

Arbetspensionsutdrag

Varje lantbruksföretagare i åldern 18—67 år får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar

Föreslagen lydelse

närmast hans eller hennes egen åldersklass. En förutsättning för att lantbruksföretagaren ska få pension för återstående tid är att han eller hon under de tio kalenderåren före det år när arbetsförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster.

Pensionen för återstående tid är 1,5 procent per år av den i 76 § 1 mom. avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på.

71 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en lantbruksföretagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder, räknas som till pension berättigande tid även den tid då lantbruksföretagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid beräknas används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

72 §

(upphävs)

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

75 §

Arbetspensionsutdrag

Varje lantbruksföretagare i åldern 17—69 år får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar

Gällande lydelse

till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år under vilket utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, särskilt för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt lagen om pension för företagare eller denna lag samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, särskilt för varje förmånsslag,

4) grunden och den tid för vilken pension intjänas enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

5) den intjänade pensionen vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget utfärdas.

Pensionsanstalten utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast därförinnan har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast därförinnan har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre år som föregår det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett arbetspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension men har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

Föreslagen lydelse

till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år då utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, separat för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt lagen om pension för företagare eller denna lag samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, separat för varje förmånsslag,

4) grunden och den tid för vilken en förmån tjänas in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

5) den intjänade pensionen vid utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget utfärdas, *dock inte i sådana fall då lantbruksföretagaren får partiell förtida ålderspension.*

Dessutom anges i arbetspensionsutdraget lantbruksföretagarens lägsta ålder för ålderspension, om den har föreskrivits för hans eller hennes åldersklass när arbetspensionsutdraget utfärdas.

Pensionsanstalten utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år då arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre åren före det år då arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett arbetspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension, men som har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

75 c §

*Arbetspensionsutdrag med målsatt pensions-
ålder*

Den målsatta pensionsåldern för varje åldersklass är den ålder när den förstörande effekt som den uppskovsförhöjning som beräknats utifrån denna åldersklass lägsta ålder för ålderspension har på pensionen är minst lika stor som livslängskoefficients förminskande effekt på ålderspensionen.

Det arbetspensionsutdrag där en uppskattning av lantbruksföretagarens målsatta pensionsålder och av beloppet för hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern anges, skickas senast under det sjätte kalenderåret före lantbruksföretagarens lägsta ålder för ålderspension eller uppskattade lägsta ålder för ålderspension till lantbruksföretagare som inte får partiell förtida ålderspension. Efter detta meddelas en uppskattning av lantbruksföretagarens målsatta pensionsålder i samband med att något annat arbetspensionsutdrag utfärdas.

76 §

Pension för återstående tid

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms på grundval av de arbetsförtjänster samt de inkomster som ligger till grund för de i 74 § avsedda förmånerna för oavlönad tid vilka lantbruksföretagaren har erhållit under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började (*granskningstid*) och på det sätt som föreskrivs närmare i 76 § i lagen om pension för arbetstagare. I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för under granskningstiden betald invalidpension samt *inkomstbortfall på grund av deltidspension*.

76 §

Pension för återstående tid

Den inkomst som pension för återstående tid grundar sig på (*inkomst för återstående tid*) bestäms utifrån de arbetsinkomster samt de inkomster som ligger till grund för de i 74 § avsedda förmånerna för oavlönad tid vilka lantbruksföretagaren har fått under de fem kalenderår som föregick det år under vilket arbetsförmågan började (*granskningstid*) och på det sätt som föreskrivs närmare i 76 § i lagen om pension för arbetstagare. I inkomsten för återstående tid räknas också in inkomst för återstående tid som ligger till grund för invalidpension som betalats under granskningstiden. *Inkomsten för återstående tid är per månad summan av dessa under granskningstiden erhållna arbetsinkomster, inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid, inkomster för återstående tid som ligger till grund för invalidpension*

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

och summan av i 76 § 4—6 mom. avsedda inkomster dividerad med sextio.

77 §

Beviljande av pension på tidigare grunder och engångsförhöjning av pension

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på invalidpension vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i

- 1) 80 § om beviljande av pension på tidigare grunder, och
- 2) 81 § om engångsförhöjning av invalidpension.

77 §

Beviljande av pension på tidigare grunder och engångsförhöjning av pension

Vid verkställigheten av denna lag tillämpas på invalidpension vad lagen om pension för arbetstagare föreskriver i 80 § om beviljande av pension på tidigare grunder.

En engångsförhöjning läggs till lantbruksföretagarens invalidpension från ingången av det kalenderår fram till vilket det har gått fem kalenderår sedan pensionen började. Förhöjningen läggs inte till, om lantbruksföretagaren har fyllt 56 år. Engångsförhöjningen läggs inte till rehabiliteringstillägget.

Engångsförhöjningen beräknas utifrån det sammanlagda beloppet av lantbruksföretagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt lantbruksföretagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25 om lantbruksföretagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med 1,0 procentenheter för varje levnadsår.

Livslängdskoefficient

78 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsoförmågan började anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket lantbruksföretagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

78 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension för lantbruksföretagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Åldersgränserna fastställs för det år då lantbruksföretagaren fyller 62 år.

Ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension och invalidpension anpassas till förändringen i den förväntade

Gällande lydelse

fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det att arbetsförmågan började med den livslängdskoefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdskoefficienten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdskoefficienten så som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

livslängden med den livslängdskoefficient som avses i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. När pensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då lantbruksföretagaren fyller 62 år. Om en annan pension än invalidpension börjar före det året, omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då pensionen började. Om lantbruksföretagarens arbetsförmåga börjar före det år då lantbruksföretagaren fyller 62 år, omvandlas invalidpensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då arbetsförmågan började. När en invalidpension eller arbetslivspension ändras till ålderspension, omvandlas pensionen inte på nytt med livslängdskoefficienten. När partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension, omvandlas den del av ålderspensionen som inte har omvandlats med den livslängdskoefficient som fastställts för det år då lantbruksföretagaren fyller 62 år.

De åldersgränser som avses i 1 mom. fastställs på det sätt som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen senast två månader före ingången av det kalenderår då lantbruksföretagaren fyller 62 år genom förordning de åldersgränser som avses i 1 mom.

79 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död inte fick sådan pension som avses i 1 mom., uträknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

Om förmånslåtaren vid sin död fick inva-

79 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension, fulla invalidpension eller *arbetslivspension* enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död inte fick sådan pension som avses i 1 mom. eller om *han eller hon fick partiell förtida ålderspension*, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

Gällande lydelse

lidpension som inte inkluderade en i 81 § i lagen om pension för arbetstagare avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 81 § i lagen om pension för arbetstagare enligt den ålder som förmånslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

Föreslagen lydelse

I grunden för familjepensionen beaktas inte avdrag enligt 83 § 1 mom. 1—3 punkten från förmånslåtarens pension.

Om förmånslåtaren vid sin död hade uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, men han eller hon vid sin död inte hade fått ålderspension eller fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren enligt denna lag hade tjänat in fram till sin dödsdag.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 81 § i lagen om pension för arbetstagare avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmånslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 81 § i lagen om pension för arbetstagare enligt den ålder som förmånslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

82 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom., betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denne skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtaren avled hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken den dag då förmånslåtaren avled har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon hade tjänat före utgången av det år som föregick det år då förmånslåtaren avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller

82 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom. eller om den efterlevande *maken får partiell förtida ålderspension och den efterlevande maken inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension*, betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denna skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmånslåtaren avled hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken senast den dag då förmånslåtaren avled har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pen-

Gällande lydelse

varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på anställningen utomlands, vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

84 §

Justering av inkomstgränser, belopp och den totala arbetsinkomsten med en lönekoeficient

De inkomstgränser, belopp och gränsbelopp som avses i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkningen av en pension justeras de totala arbetsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.

86 §

Pensionsansökan

Om en lantbruksföretagare har rätt till rehabilitering enligt 42 §, ska pensionsanstalten i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension, på basis av 50 § och utan

Föreslagen lydelse

sion som han eller hon hade tjänat in fram till utgången av året före det år då förmånsåttaren avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om hans eller hennes arbete utomlands eller det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på hans eller hennes anställning vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

84 §

Justering av inkomstgränser, belopp och den totala arbetsinkomsten med en lönekoeficient

De inkomstgränser, belopp och gränsbelopp som avses i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkningen av pension justeras de totala arbetsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år när pensionen börjar. *Vid beräkningen av annan pension som betalas ut efter partiell förtida ålderspension eller av den senare pensionsandelen av partiell förtida ålderspension justeras dessutom den ännu obeviljade pensionsandelen av grunden för den partiella förtida ålderspensionen med lönekoeficienten till nivån under det år när pensionen börjar.*

86 §

Pensionsansökan

Om en lantbruksföretagare har rätt till rehabilitering enligt 42 §, ska pensionsanstalten utan ansökan om rehabilitering och på basis av 50 § i samband med handläggningen av

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

ansökan om rehabilitering ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

Föreslagen lydelse

ansökan om invalidpension eller på basis av 59 j § i samband med handläggningen av ansökan om arbetslivspension ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

87 a §

Utredningar vid ansökan om arbetslivspension

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionsanstalten lämna in ett utlåtande av företagshälsovården som innehåller

1) en beskrivning av innehållet i den sökandes nuvarande arbete och en bedömning av hur ansträngande och slitsamt arbetet är enligt 59 b § och av kravet på arbetsförmåga, 2) ett utlåtande av en företagsläkare om den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga,

3) en bedömning av den sökandes möjligheter som avses i 59 a § 1 mom. 3 punkten att fortsätta i arbetet, och

4) en beskrivning av innehållet i den sökandes tidigare arbeten och en bedömning av hur ansträngande och slitsamma dessa arbeten var enligt 59 b §, om en redogörelse för den sökandes arbetshistorik finns tillgänglig.

Den som ansöker om arbetslivspension ska dessutom till pensionsanstalten lämna in en redogörelse för innehållet i lantbruksföretagararbetet.

Om ett utlåtande av företagshälsovården inte kan fås eller de inlämnade utlåtandena inte är tillräckliga för att avgöra pensionsärendet, kan pensionsanstalten godkänna någon annan redogörelse som motsvarar dessa utlåtanden. I så fall ska den sökande till pensionsanstalten lämna en sådan redogörelse för sitt hälsotillstånd, sin arbetsförmåga, tiden i arbetslivet eller innehållet i arbetet som behövs för att avgöra ansökan.

Den som ansöker om arbetslivspension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionsanstalten, skyldig att för utredning av ned sättningen i arbetsförmågan eller för anskaffning av ett sådant utlåtande som föreskrivs i denna paragraf låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

anvisas av pensionsanstalten. Om den sökande utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som pensionsanstalten har tillgång till.

Pensionsanstalten är skyldig att ersätta den som ansöker om arbetslivspension för skäliga kostnader för den undersökning som avses i 4 mom. och för eventuella resor.

101 §

101 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Återkrav av pension som betalats utan grund

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om pensionsanstalten i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om den sista pensionsanstalten utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av berörda pensionsanstalt inom den offentliga sektorn enligt vad som föreskrivs om återkrav i den berörda arbetspensionslagen för den offentliga sektorn. Den sista pensionsanstalten ger en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om en pensionsanstalt i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om den sista pensionsanstalten utan grund har betalat ut pension enligt *pensionslagen* för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av *Keva* enligt vad som föreskrivs om återkrav i *pensionslagen* för den offentliga sektorn. Den sista pensionsanstalten ger en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

104 §

104 §

Att söka ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som pensionsanstalten gett i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas 129 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

2 mom. har upphävts genom L 14.5.2010/357.

På en beslutssammanställning som en pensionsanstalt gett i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas vad som föreskrivs i 129 § i lagen om pension för arbetstagare.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

8.

Lag

om ändring av lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006) 10, 13, 14 och 27 §, av dem 10 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1463/2011, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 633/2009 och 27 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1171/2007, samt
ändras 22 § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Det pensionsutdrag som avses i 75 § i lagen om pension för lantbruksföretagare sänds första gången till lantbruksföretagaren senast 2008.

2 mom. har upphävts genom L 22.12.2011/1463.

Det pensionsutdrag för lantbruksföretagare som utfärdas 2008 innehåller uppgifter om de i 75 § 1 mom. 1–4 punkten i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedda lantbruksföretagarverksamheterna och andra arbetsförtjänster samt förmåner under de tio kalenderår som föregår utfärdandet av pensionsutdraget. År 2009 innehåller pensionsutdraget motsvarande uppgifter för de nio, år 2010 för de åtta, år 2011 för de sju och år 2012 för de sex år som föregår utfärdandet av pensionsutdraget. De uppgifter som avses i 75 § 1 mom. 3 och 4 punkten i lagen om pension för lantbruksföretagare uppges dock inte i pensionsutdraget för år som föregått 2005.

(upphävs)

10 §

13 §

Ålderspensioner som börjar 2010 eller därefter omvandlas med en livslängdskoefficient enligt 78 § i lagen om pension för lantbruksföretagare. Koefficienten fastställs första gången för 2009.

(upphävs)

13 §

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Om ålderspensionen börjar före det år då lantbruksföretagaren fyller 62 år, omvandlas den med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ålderspensionen började.

14 §

Bestämmelserna i 113 § i lagen om pension för lantbruksföretagare tillämpas på ansökningar om undanröjande av beslut som blir anhängiga den 1 januari 2007 eller därefter.

22 §

Om en lantbruksföretagare har bedrivit i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedd lantbruksföretagarverksamhet före den 1 januari 2005, räknas det särskilda tillägg till den teoretiska pensionen som avses i 68 § 3 mom. i lagen om pension för lantbruksföretagare ut på basis av den totala arbetsinkomst utifrån vilken återstående tid eller motsvarande inkomst borde beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av LFöPL som gällde före den 1 januari 2005.

27 §

En långtidsarbetslös lantbruksföretagare som är född före 1950 har rätt till arbetslöshetspension på det sätt som bestäms i den LFöPL som gäller när lagen om pension för lantbruksföretagare träder i kraft, i ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av den och i lagarna om ändring av de nämnda ikraftträdandebestämmelserna. Till övriga delar tillämpas på arbetslöshetspension och dem som får sådan pension bestämmelserna i 19 § i LFöPL samt i 4 c §, 5 § 1 mom. 1 punkten och 3 mom., 10 d § och 17 b § 3 mom. i APL sådana de lyder när lagen om pension för lantbruksföretagare träder i kraft.

Utan hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. bestäms en lantbruksföretagares rätt till pension för återstående tid på samma sätt som den skulle bestämmas om pensionsfallet i fråga om arbetslöshetspensionen inträffade den 31 december 2006. Vid beräkningen av

Föreslagen lydelse

14 §

(upphävs)

22 §

Om en lantbruksföretagare har bedrivit i lagen om pension för lantbruksföretagare avsedd lantbruksföretagarverksamhet före den 1 januari 2005, beräknas det särskilda tillägg till den teoretiska pension som avses i 4 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare (/) på basis av den totala arbetsinkomst utifrån vilken återstående tid eller motsvarande inkomst borde beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av LFöPL som gällde före den 1 januari 2005.

27 §

(upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

den lön som ligger till grund för pensionen för den återstående tiden beaktas då inkomsterna fram till den 31 december 2006.

Föreslagen lydelse

—————
*Denna lag träder i kraft den 20 .
Denna lag tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare.*

10.

Lag

om ändring av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om sjömanspensioner (1290/2006) 12, 22—24, 64, 74, 76 och 77 §, 86 § 3 mom., 120 § 1 mom. 10 punkten och 160 § 2 mom.,
av dem 12 § sådan den lyder i lag 796/2012, 22 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1429/2011, 23 § sådan den lyder i lag 1168/2007, 24 § sådan den lyder i lag 911/2010, 64 och 76 § sådana de lyder delvis ändrade i lagarna 629/2009 och 296/2015 samt 74 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 296/2015,
ändras 1 § 1 mom., 2 §, 3 § 2 mom., 5 § 1 mom., 8, 11, 13 och 14 §, 15 § och mellanrubriken före den, 16—21 §, 25 § 1 mom., 34, 37, 52, 72 och 73 §, 75 § 1 mom., 80 § 2 mom., 3 mom. 3 punkten och 5 mom., 81 §, 87 § 2 mom., 88 § och mellanrubriken före den, 89 §, 93 § 2 mom., 96 § 1 mom., 96 a § 2 mom., 97 § 1 mom., 99 § 1 mom., 101 § 1 mom., 103 § 2 mom., 114 § 1—3 mom., 117 § 4 mom., 123 § 3 mom., 126 §, 130 § 2 mom., 131 § 4 mom., 154 § samt 159 § 1 och 3 mom.,
av dem 1 § 1 mom. och 73 § sådana de lyder i lag 296/2015, 2 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 629/2009, 356/2010, 765/2011 och 873/2015, 3 § 2 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1168/2007 och 1103/2008, 8 och 11 § sådana de lyder delvis ändrade i lagarna 796/2012 och 296/2015, 13 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 796/2012, 16 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1429/2011, 796/2012 och 873/2015, 17 och 20 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1429/2011, 19 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 873/2015, 25 § 1 mom. och 34 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1168/2007, 37 § och 123 § 3 mom. sådana de lyder i lag 635/2009, 52 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 796/2012, 72 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 296/2015, 80 § 5 mom. och 96 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1168/2007, 81 § sådan den lyder i lag 1457/2011, 87 § 2 mom. och 88 § sådana de lyder i lag 629/2009, 89 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 629/2009, 93 § 2 mom., 96 a § 2 mom. och 103 § 2 mom. sådana de lyder i lag 885/2014, 97 § 1 mom. sådant det lyder i lagarna 1429/2011 och 873/2015, 99 § 1 mom. sådant det lyder i lag 873/2015, 117 § 4 mom. sådant det lyder i lag 1205/2009, 126 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 356/2010 och 159 § 1 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lag 911/2010 och 3 mom. sådant det lyder i lag 911/2010, samt
fogas till lagen nya 53 a—53 l § och före dem en ny mellanrubrik, till lagen en ny 81 c §, till 100 § ett nytt 2 mom., till lagen en ny 104 a § samt till 114 § ett nytt 6 mom., som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Lagens syfte

Lagens syfte

I denna lag föreskrivs om den rätt till ål- I denna lag föreskrivs det om den rätt till
541

Gällande lydelse

derspension, deltidspension, rehabilitering och invalidpension som sjömän har samt om den rätt till familjepension som sjömännens förmånstagare har.

Föreslagen lydelse

ålderspension, *partiell förtida ålderspension*, rehabilitering, invalidpension och arbetslivspension som sjömän har samt om den rätt till familjepension som sjömännens förmånstagare har.

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

1) *arbetstagare* sjömän i ett anställningsförhållande enligt lagen om sjöarbetsavtal (756/2011),

2) *anställningsförhållande* ett anställningsförhållande som grundar sig på ett arbetsavtal enligt 1 kap. 1 § i lagen om sjöarbetsavtal eller motsvarande anställningsförhållande på ett utländskt fartyg,

3) *befäl* däcksbefäl och maskinbefäl samt med *manskap* däcksmanskap och maskinmanskap, ekonomipersonal och annan fartygspersonal,

4) *pensionskassa* den i 1 § 3 mom. nämnda Sjömanspensionskassan,

5) *arbetspension* pension enligt de lagar som avses i 3 §,

6) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har erhållit moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i ar-

2 §

Centrala definitioner

I denna lag avses med

1) *arbetstagare* sjömän i ett anställningsförhållande enligt lagen om sjöarbetsavtal (756/2011),

2) *anställningsförhållande* ett anställningsförhållande som grundar sig på ett arbetsavtal enligt 1 kap. 1 § i lagen om sjöarbetsavtal eller motsvarande anställningsförhållande på ett utländskt fartyg,

3) *befäl* däcksbefäl och maskinbefäl samt med *manskap* däcksmanskap och maskinmanskap, ekonomipersonal och annan fartygspersonal,

4) *pensionskassa* den i 1 § 3 mom. nämnda Sjömanspensionskassan,

5) *arbetspension* pension enligt de lagar som avses i 3 §,

6) *oavlönad tid* den tid under vilken en arbetstagare har fått moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning, sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning eller specialvårdspenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004), alterneringsersättning enligt lagen om alterneringsledighet (1305/2002), inkomstrelaterad dagpenning eller utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002), vuxenutbildningsstöd enligt lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000), rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna eller lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005), ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen (626/1991), dagpenning eller rehabiliteringspenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015), lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet

Gällande lydelse

betet och yrkessjukdomar (/) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959),

7) *intjänad pension* pension som har intjänats på basis av arbetsinkomster som omfattas av denna lag, på basis av tid med pension som upphört, på basis av sådan oavlönad tid som avses i 6 punkten och på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

8) *primär förmån* en förmån som avses i 97 och 98 § och som oberoende av arbetspensionens belopp betalas till fullt belopp och dras av från en förmån enligt denna lag,

9) EU:s grundförordning om social trygghet Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen,

10) *EU- och EES-land* ett land som tillämpar EU:s grundförordning om social trygghet eller rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen,

11) *överenskommelse om social trygghet* en internationell överenskommelse om social trygghet som är förpliktande för Finland,

12) *teoretisk pension* en kalkylerad pension vid vars fastställande den tid i arbete i ett EU- och EES-land som omfattas av arbetspensionslagarna betraktas som tid i arbete enligt denna lag.

I denna lag avses med *pensionsfall*

1) uppfyllande av villkoren för att få ålderspension,

2) uppfyllande av villkoren för att få deltidspension i enlighet med 16 §,

3) inträde av arbetsoförmåga på det sätt som avses i 35 § 1 mom., eller

4) förmånslåtarens död.

Föreslagen lydelse

och om yrkessjukdomar (873/2015) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) eller dagpenning enligt trafikförsäkringslagen (279/1959),

7) *intjänad pension* pension som har tjänats in på basis av arbetsinkomster som avses i denna lag, på basis av tid med pension som upphört och på basis av sådan oavlönad tid som avses i 6 punkten samt förmån som har tjänats in på basis av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

8) *primär förmån* en förmån som avses i 97 och 98 § och som oberoende av arbetspensionens belopp betalas till fullt belopp och dras av från en förmån enligt denna lag,

9) *EU:s grundförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och med *EU:s tillämpningsförordning om social trygghet* Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen,

10) *EU- och EES-land* ett land som tillämpar EU:s grundförordning om social trygghet eller rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen,

11) *överenskommelse om social trygghet* en internationell överenskommelse om social trygghet som är förpliktande för Finland,

12) *teoretisk pension* en kalkylerad pension; när denna pension fastställs betraktas sådan tid i arbete i ett EU- och EES-land som omfattas av arbetspensionslagarna som tid i arbete enligt denna lag,

13) *den lägsta åldern för ålderspension* den ålder för ålderspension som fastställs på basis av arbetstagarens födelseår och som avses i 8 § 2 och 3 mom.

I denna lag avses med *pensionsfall*

1) *den sista dagen i kalendermånaden före ålderspensionens begynnelsepunkt,*

2) *den sista dagen i kalendermånaden före den partiella förtida ålderspensionens begynnelsepunkt,*

3) inträde av arbetsoförmåga på det sätt som avses i 35 § 1 mom.,

4) *uppfyllande av villkoren för erhållande*

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

av arbetslivspension i enlighet med 53 a §, eller

5) förmånslåtarens död.

3 §

3 §

Arbetspensionslagar

Arbetspensionslagar

Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är

1) lagen om kommunala pensioner (549/2003) och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003),

2) lagen om statens pensioner (1295/2006) och lagen om införande av lagen om statens pensioner (1296/2006),

3) pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (261/2008),

4) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),

5) pensionsbestämmelser som grundar sig på 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001),

6) pensionsstadga som getts med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998), och

7) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 54/2007).

Arbetspensionslagar för den offentliga sektorn är

1) pensionslagen för den offentliga sektorn (/),

2) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),

3) pensionsstadgan enligt 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998),

4) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 54/2007).

5 §

5 §

Begränsningar av tillämpningsområdet

Begränsningar av tillämpningsområdet

Denna lag gäller inte anställningsförhållanden

1) före kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 18 år,

2) efter den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 68 år, eller

3) som avses förtgå en kortare tid än ett år och i vilka arbetstagaren är verksam som musiker, skådespelare, dansör eller annan utövande konstnär.

Denna lag gäller inte anställningsförhållanden

1) under tiden före ingången av kalendermånaden efter den under vilken 17 års ålder uppnåtts,

2) efter den kalendermånad under vilken en arbetstagare som är född 1957 eller tidigare fyller 68 år, en arbetstagare som är född 1958—1961 fyller 69 år och en arbetstagare som är född 1962 eller senare fyller 70 år (den övre åldersgränsen för försäkrings-skyldigheten), eller

3) i vilka arbetstagaren är verksam som musiker, skådespelare, dansör eller annan utövande konstnär.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

Rätten till ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnått 63—68 års ålder.

2 mom. har upphävts genom L 20.3.2015/296.

3 mom. har upphävts genom L 14.12.2012/796.

Beviljande av ålderspension förutsätter att arbetstagaren inte längre arbetar i det anställningsförhållande från vilket han eller hon pensioneras.

En arbetstagare har rätt att gå i uppskjuten ålderspension efter kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnått 68 års ålder.

8 §

Rätt till ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts.

Arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension bestäms utifrån hans eller hennes födelseår enligt följande:

1) 63 år för dem som är födda 1954 eller tidigare,

2) 63 år och 3 månader för dem som är födda 1955,

3) 63 år och 6 månader för dem som är födda 1956,

4) 63 år och 9 månader för dem som är födda 1957,

5) 64 år för dem som är födda 1958,

6) 64 år och 3 månader för dem som är födda 1959,

7) 64 år och 6 månader för dem som är födda 1960,

8) 64 år och 9 månader för dem som är födda 1961,

9) 65 år för dem som är födda 1962—1964.

Den lägsta åldern för ålderspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i livslängden enligt 88 § och enligt 83 § i lagen om pension för arbetstagare och åldern fastställs genom social- och hälsovårdsministeriets förordning för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år.

En förutsättning för beviljande av ålderspension är att arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon pensioneras.

11 §

Ålderspensionens belopp

Börjar ålderspensionen vid ingången av månaden efter den under vilken 63—68 års ålder uppnåtts är ålderspensionens belopp den pension som intjänats fram till begynnelsepunkten för pensionen.

11 §

Ålderspensionens belopp

Om ålderspensionen börjar vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppnått den lägsta åldern för ålderspension, är ålderspensionens belopp den pension som tjänats in fram till begyn-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

2 mom. har upphävts genom
L 14.12.2012/796.
3 mom. har upphävts genom
L 14.12.2012/796.

Om ålderspensionen skjuts upp, höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelse­tidpunkten för pensionen blir uppskjuten till en senare tidpunkt än ingången av månaden efter den under vilken 68 års ålder uppnåtts (uppskovsförhöjning). Uppskovsförhöjningen beräknas på den pension som har tjänats in fram till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnås.

Föreslagen lydelse

nelsetidpunkten för pensionen.

Om arbetstagarens ålderspension börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts, höjs den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före begynnelse­tidpunkten för den första ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken begynnelse­tidpunkten för pensionen skjuts upp till en senare tidpunkt än kalendermånaden efter den under vilken den lägsta åldern för ålderspension har uppnåtts (uppskovsförhöjning).

En arbetstagare har inte rätt till uppskovsförhöjning för samma tid som han eller hon fått arbetslöshetsdagpenning.

12 §

Konsekvenserna av den offentliga sektorns sänkta pensionsålder i vissa situationer

Går arbetstagaren i ålderspension enligt lagen om kommunala pensioner eller lagen om statens pensioner före 63 års ålder, har han eller hon rätt att gå i ålderspension enligt denna lag vid den pensionsålder som föreskrivs i lagen om kommunala pensioner eller lagen om statens pensioner, förutsatt att behörighetsvillkoret för det sista anställnings- eller tjänsteförhållandet enligt någon av nämnda lagar har varit en sådan examen som förutsätts för sjötjänst enligt denna lag eller en viss mängd sjötjänst enligt denna lag. I det fallet omräknas pensionsbeloppet enligt denna lag så att det försäkringsmatematiskt motsvarar arbetstagarens pensionsålder. Närmare bestämmelser om omräkning av pensionsbeloppet och omräkningskoefficienterna utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

13 §

Begynnelse­tidpunkt för ålderspension

Ålderspension börjar från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppnått den ålder som berättigar

12 §

Konsekvenserna av den offentliga sektorns sänkta pensionsålder i vissa situationer

(upphävs)

13 §

Begynnelse­tidpunkten för ålderspension

Ålderspensionen börjar från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppnått den ålder som berättigar

Gällande lydelse

till ålderspension och slutat i det arbete på basis av vilket han eller hon ansöker om ålderspension. *Uppskjuten ålderspension börjar från ingången av den kalendermånad som följer på ansökan om pension.* Annan ålderspension än uppskjuten ålderspension kan även beviljas retroaktivt, dock inte utan giltigt skäl för längre tid än för de tre månader som föregår månaden för ansökan om pension.

Om arbetstagaren fortsätter arbeta efter att ha fyllt 68 år, beviljas ålderspension från ingången av den kalendermånad som följer på ansökan om pension.

Pension som intjänats på grundval av arbetsinkomst i ett anställningsförhållande som börjat under tiden för ålderspension beviljas på ansökan tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 68 år.

Bestämmelser om ändring av invalidpension till ålderspension finns i 52 §.

14 §

Indragning av ålderspension

En arbetstagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av sådan arbetsförmåga på viss tid som, när rehabiliteringsstödet beviljades, har beräknats fortgå efter det att arbetstagaren fyllt 63 år. Indragning av ålderspensionen skall sökas inom en månad från det att arbetsförmågan upphört. Ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Deltidspension

15 §

Begrepp i anslutning till deltidspension

När rätten till deltidspension avgörs avses i denna lag med

Föreslagen lydelse

tigar till ålderspension och slutat i det arbete på basis av vilket han eller hon ansöker om ålderspension. Ålderspension kan beviljas retroaktivt, dock inte utan giltigt skäl för längre tid än för de tre månaderna före månaden för ansökan om pension.

Om arbetstagaren fortsätter arbeta efter att ha uppnått den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten, beviljas ålderspension från ingången av den kalendermånad som följer på ansökan om pension.

Pension som tjänats in på arbetsinkomst på grundval av ett anställningsförhållande som börjat under tiden för ålderspension beviljas på ansökan tidigast från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnått den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.

Om arbetstagaren har fått partiell förtida ålderspension, börjar ålderspensionen från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren har uppfyllt de villkor som föreskrivs i 8 § och avslutat sitt huvudsakliga arbete som är försäkrat i enlighet med arbetspensionslagarna.

14 §

Indragning av ålderspension

En arbetstagare kan ansöka om indragning av sin ålderspension, om han eller hon har beviljats rehabiliteringsstöd på basis av en sådan arbetsförmåga på viss tid som, när rehabiliteringsstödet beviljades, har beräknats fortgå efter det att arbetstagaren uppnått *sin lägsta ålder för ålderspension*. Indragning av ålderspensionen ska sökas inom en månad efter det att arbetsförmågan hade beräknats upphöra och ålderspensionen dras in när arbetsförmågan upphör.

Partiell förtida ålderspension

15 §

Rätt till partiell förtida ålderspension

En arbetstagare har rätt att gå i partiell förtida ålderspension tidigast från ingången

Gällande lydelse

1) *förvärvsarbete* arbete som skall försäkras enligt arbetspensionslagarna, och

2) *heltidsarbete* i 1 punkten avsett förvärvsarbete i vilket arbetstagarens arbetstid är lika lång som den i respektive bransch normalt tillämpade maximala arbetstiden för arbetstagare på heltid; om arbetstagaren samtidigt har flera förvärvsarbeten betraktas arbetet som heltidsarbete om hans eller hennes sammanlagda arbetstid är minst 35 timmar i veckan.

Med deltidsarbete som nämns i 16, 17, 20, 21 och 24 § avses arbete som skall försäkras enligt arbetspensionslagarna och som en arbetstagare utför när han eller hon får deltidspension. Med ett sådant deltidsarbete jämföras deltidsarbete i ett EU- eller EES-land.

Med i 16 § 4 mom. 1 punkten och 17 § avsedd *stabiliserad inkomst* avses den i 82 § avsedda inkomsten för återstående tid på basis av vilken arbetstagarens invalidpension skulle beräknas, om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen när deltidspensionen började.

16 §

Rätten till deltidspension

En arbetstagare i åldern 61—67 år som har övergått till deltidsarbete har rätt till deltidspension, om han eller hon

1) under en tid av 18 månader omedelbart före deltidspensionens början i minst 12 månader haft förvärvsarbete på heltid,

2) under en tid av 15 kalenderår omedelbart före deltidspensionens början har inkomster som omfattas av arbetspensionslagarna eller motsvarande lagar till ett belopp som minst motsvarar talet 60; detta tal fås genom att dividera inkomsten under respektive kalenderår med 25 gånger 41,89 euro, avrunda kvoten nedåt till närmaste hela tal, som kan vara högst 12, och summera kvoterna för de olika åren,

3) inte får annan pension på grundval av eget arbete eller en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska unionen,

Föreslagen lydelse

av kalendermånaden efter den under vilken den nedre åldersgränsen som bestäms utifrån arbetstagarens födelseår har uppnåtts.

För arbetstagare bestäms den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension enligt följande:

1) för dem som är födda 1963 eller tidigare är den nedre åldersgränsen 61 år,

2) för dem som är födda 1964 är den nedre åldersgränsen 62 år,

3) för dem som är födda 1965 eller senare anpassas den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension till förändringen i livslängden enligt 88 § och enligt 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

En arbetstagare har inte rätt till partiell förtida ålderspension, om han eller hon när pensionen börjar får någon annan på eget arbete baserad förmån som avses i arbetspensionslagarna eller avträdelsetöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsetöd för lantbruksföretagare (1293/1994).

16 §

Den partiella förtida ålderspensionens belopp

Grunden för den partiella förtida ålderspensionen är den pension som tjänats in i enlighet med arbetspensionslagarna fram till utgången av kalenderåret före det år då pensionen börjar. Pensionsandelen enligt denna lag är i enlighet med arbetstagarens ansökan 25 eller 50 procent av den pension enligt denna lag som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen.

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel minskas varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelse-tidpunkten för pensionsandelen tidigareläggs före ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (**förtidsminskning**).

Den partiella förtida ålderspensionens pensionsandel höjs varaktigt med 0,4 procent för varje månad som begynnelse-tidpunkten för pensionsandelen skjuts upp till en senare

Gällande lydelse

4) efter att anställningsförhållandet enligt denna lag upphörde inte har rätt till deltidspension enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn på grundval av anställning på heltid som omfattas av nämnda lagar, och om hans eller hennes

5) arbete enligt denna lag fortsätter så att arbetstiden och arbetsinkomsterna har minskat när han eller hon har rätt till deltidspension på grundval av anställning som omfattas av arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn.

Med arbete som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten jämföras arbete i ett EU- eller EES-land.

Om arbetstagaren under den tid av 18 månader som avses i 1 mom. 1 punkten har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av

trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, förlängs denna tid av 18 månader i motsvarande mån, dock med högst sex månader.

Villkoren för det deltidarbete som deltidspensionen förutsätter uppfylls, om

1) arbetstagarens förvärvsinkomst har minskat så att hans eller hennes arbetsinkomster i deltidarbetet utgör 35—70 procent av den stabiliserade inkomsten och motsvarande förändring har skett i arbetstiden, och

2) arbetstagaren inte utan avbrott är borta från arbetet längre tid än sex veckor; till denna frånvarotid räknas inte semester, vederlagsledighet, oavlönad ledighet som ingår i avlösningssystemet för ett anställningsförhållande på deltid eller den tid för vilken arbetstagaren fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, till den del arbetstagaren har fått dessa dagpenningar i sammanlagt högst 12 månader.

Om nedgången i arbetstagarens förvärvsinkomster avviker från förkortningen av arbetstiden av den anledningen att det i förvärvsinkomsten från förvärvsarbete på heltid har ingått övertidsersättning, tillägg för söndags-

Föreslagen lydelse

*tidpunkt än ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension (**uppskovsförhöjning**).*

Om den partiella förtida ålderspensionen har beviljats som en pension på 25 procent och arbetstagaren ansöker om beviljande av en ytterligare andel på 25 procent, ska den senare andelen liksom den först beviljade andelen beräknas utifrån samma pension som avses i 1 mom. och som utgör grunden för den partiella förtida ålderspensionen. Om förtidsminskning eller uppskovsförhöjning beräknas för den senare andelen, ska minskningen eller höjningen beräknas enligt begynnelsepunkten för den andelen.

Gällande lydelse

natt- eller skiftarbete eller andra särskilda tillägg eller ersättningar som hänfört sig till lönen men inte ingår i förvärvsinkomsten från deltidsarbetet, beaktas sådana tillägg och ersättningar inte vid prövningen enligt 4 mom. 1 punkten av ändringen i inkomsterna och arbetstiden. Inkomsterna från deltidsarbetet måste dock utgöra 35—70 procent av arbetstagarens stabiliserade inkomst.

Om det arbetsavtal som gäller deltidsarbete för en arbetstagare som har deltidspension enligt denna lag sägs upp och arbetstagaren inte är skyldig att utföra arbete under uppsägningstiden eller hans eller hennes arbetstid annars minskar under uppsägningstiden så att arbetstidsvillkoret enligt 4 mom. 1 punkten inte längre uppfylls, anses arbetstagaren under sex veckor från det att arbetstiden minskade, dock inte längre efter uppsägningstiden, uppfylla villkoren för erhållande av deltidspension.

17 §

Deltidspensionens belopp

Deltidspensionens belopp är 50 procent av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten av deltidsarbete som omfattas av arbetspensionslagarna (*inkomstbortfall*).

Har arbetstagaren samtidigt rätt till deltidspension med stöd av två eller flera arbetspensionslagar, utgör deltidspensionen enligt denna lag en lika stor andel som de enligt denna lag försäkrade arbetsinkomsternas andel utgör av de arbetsinkomster som beaktats i den stabiliserade inkomsten och som baserar sig på de arbetspensionslagar med stöd av vilka deltidspension beviljas.

Deltidspensionens maximibelopp är dock 75 procent av de pensioner som arbetstagaren innan deltidspensionen börjar har tjänat in enligt arbetspensionslagarna och av en förmån enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier. Om en primär förmån skall dras av från pensionen, beräknas deltidspensionens maximibelopp på den pension som minskats

Föreslagen lydelse

17 §

Begynnelsetidpunkten för partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension börjar vid ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionen har sökts eller vid en senare tidpunkt som sökanden meddelat. Partiell förtida ålderspension beviljas inte retroaktivt.

Partiell förtida ålderspension ska på samma sätt som beviljande av den senare andelen på 25 procent sökas så att den börjar från samma tidpunkt enligt alla arbetspensionslagar.

Pensionstagaren kan på ansökan återkalla ett beslut om partiell förtida ålderspension inom tre månader från det att beslutet om beviljande av pension meddelades. Pensionskassan undanröjer det återkallade pensionsbeslutet. Bestämmelser om återkrav av pension som betalats utan grund finns i 123 §.

Gällande lydelse

på detta sätt. Deltidspensionens maximibelopp justeras, om deltidspensionstagaren beviljas en primär förmån eller om beloppet av en sådan förmån ändras.

Med ovan i 3 mom. avsedd pension jämställs pension som en arbetstagare har tjänat in i ett EU- eller EES-land eller i ett land som ingått en överenskommelse om social trygghet med Finland.

Om arbetstagaren har rätt till deltidspension också enligt någon annan arbetspensionslag och det maximibelopp på 75 procent som nämns i 3 mom. minskar deltidspensionen, görs minskningen med beaktande av dessa lagar i förhållande till de arbetsinkomster som beaktats i den stabiliserade förvärvsinkomsten.

18 §

Begynnelsepunkten för deltidspension

Deltidspension börjar från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppfyller villkoren i 16 §, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken pensionen söks. Deltidspension beviljas emellertid inte retroaktivt.

Föreslagen lydelse

18 §

Ålderspensionen och dess belopp efter partiell förtida ålderspension

Partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension när arbetstagaren beviljas ålderspension. Ålderspensionens belopp beräknas då utifrån följande delar:

- 1) den partiella förtida ålderspensionen,*
- 2) den pensionsandel som tjänats in, men ännu inte beviljats, fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började, och*
- 3) den pension som tjänats in under det år då den partiella förtida ålderspensionen började och därefter i anställningsförhållanden som avslutats före ålderspensionen började.*

Trots det som föreskrivs i 8 § beviljas arbetstagaren, om arbetstagaren i enlighet med en annan arbetspensionslag för den privata sektorn eller en arbetspensionslag för den offentliga sektorn beviljas ålderspension efter den partiella förtida ålderspensionen, den andel som ännu inte beviljats av den pension som tjänats in enligt denna lag fram till utgången av året före det år då den partiella förtida ålderspensionen började.

Om ålderspensionen börjar senare än från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta åldern för ålderspension, ska uppskovsförhöjning på det sätt som bestäms i 11 § fogas

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

19 §

Deltidspensionstagarens anmälningskyldighet

Den som får deltidspension är skyldig att underrätta pensionskassan om

- 1) förändringar i sina arbetstidsarrangemang,
- 2) andra än kollektivavtalsenliga lönejusteringar,
- 3) att ett anställningsförhållande eller företagarens verksamhet upphör eller att ett nytt anställningsförhållande eller ny företagarens verksamhet inleds,
- 4) förändringar i företagarens verksamhet,
- 5) att en ny arbetspension eller en motsvarande förmån som beviljats i ett EU- eller EES-land börjar,
- 6) över sex veckor lång frånvaro från arbetet, om frånvaron inte beror på semester, vederlagsledighet eller oavlönad ledighet som ingår i avlösningssystemet för ett anställningsförhållande på deltid eller sådan sjukdom på basis av vilken deltidspensionstagaren får sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen, lön för sjukdomstid, dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar eller ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen för högst 12 månader, och
- 7) att en primär förmån börjar eller förändras.

20 §

Justering av deltidspension

Deltidspensionens belopp justeras, om

- 1) det har inträffat en permanent förändring i deltidspensionstagarens förvärvsinkomster av deltidarbetet, så att dessa förvärvsinkomster kännbart avviker från de förvärvsin-

19 §

Invalidpensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

till den pensionsandel som avses i 1 mom. 2 punkten och till pension som tjänats in det år den förtida partiella ålderspensionen börjar och därefter fram tills det att den första ålderspensionen börjar.

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension blir arbetsoförmögen på ett sätt som berättigar till invalidpension, beräknas invalidpensionens belopp utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten, den pension som tjänats in det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av året före det då arbetsoförmågan började samt pensionsdelen för återstående tid.

Om invalidpensionen senare upphör, utbetalningen av den avbryts eller den lämnas vilande på det sätt som avses i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009), fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

20 §

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension

Arbetslivspensionens belopp efter partiell förtida ålderspension beräknas utifrån de pensionsdelar som avses i 18 § 1 mom. 1 och 2 punkten samt den pension som tjänats in

Gällande lydelse

komster av deltidarbetet som beaktades när deltidspensionen bestämdes och som justerats till granskningstidpunktens nivå med lönekoeficienten enligt 101 §, eller

2) deltidspensionstagaren får rätt till deltidspension med stöd av en sådan arbetspensionslag som inte tidigare har berättigat honom eller henne till deltidspension.

Justeringen görs från ingången av kalendermånaden efter den under vilken förändringen skett, eller om förändringen sker kalendermånadens första dag, från den dagen.

När deltidspensionens belopp justeras anses den förvärvsinkomst som deltidspensionen första gången fastställdes på som stabiliserad förvärvsinkomst.

21 §

Avbrytande av utbetalningen av deltidspension

Om arbetstagarens inkomst av deltidarbete eller tiden för frånvaro från arbetet tillfälligt förändras så att villkoren i 16 § 4 mom. för deltidarbete inte uppfylls, avbryts utbetalningen av deltidspensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på pensionskassans initiativ. Utbetalningen avbryts från ingången av följande möjliga betalningsperiod, förutsatt att orsaken till betalningsavbrottet fortfarande föreligger. Utbetald deltidspension återkrävs enligt 123 § för den tid under vilken villkoren för att få deltidspension inte uppfyllts.

En deltidspension vars betalning avbrutits börjar efter meddelande från pensionstagaren utbetalas på nytt räknat från den tidpunkt vid vilken villkoren för att få deltidspension uppfylls. Har begäran om att utbetalningen av deltidspensionen skall återupptas inte framställts inom sex månader från det att utbetalningen avbröts, dras pensionen in från tidpunkten för avbrottet.

22 §

Indragning av deltidspension och erhållande av ny deltidspension

Deltidspensionen dras in från ingången av

Föreslagen lydelse

det år den partiella förtida ålderspensionen började och därefter fram till utgången av månaden före den när arbetslivspensionen började.

Om arbetslivspensionen senare lämnas vilande i enlighet med 53 f §, fortsätter den partiella förtida ålderspensionen till samma belopp som den beviljades tidigare.

21 §

Invalidpension, arbetslivspension och ålderspension efter partiell förtida ålderspension

Om en arbetstagare som får partiell förtida ålderspension beviljas invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension för samma tid för vilken partiell förtida ålderspension redan har betalats, beaktas den partiella förtida ålderspensionen som en delbetalning av den andra pension som beviljas.

22 §

Konsekvenserna av den offentliga sektorns sänkta pensionsålder i vissa situationer

(upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren inte längre uppfyller de villkor för att få pension som nämns i 16 § 1 mom. 3 punkten eller 4 mom., om inte något annat följer av 21 §. Om villkoren för att få deltidspension inte längre uppfylls på kalendermånadens första dag, dras dock deltidspensionen in från och med nämnda dag. Deltidspension kan också dras in retroaktivt.

Om en arbetstagares deltidspension har dragits in, har arbetstagaren rätt att på nytt få deltidspension när han eller hon uppfyller villkoren för den.

Har deltidspensionen varit indragen i högst sex månader används den stabiliserade inkomst som låg till grund för den tidigare deltidspensionen som stabiliserad inkomst när den nya deltidspensionen efter den indragna deltidspensionen fastställs.

23 §

Invalidpension och ålderspension efter deltidspension

Om en arbetstagare som får deltidspension beviljas invalidpension eller ålderspension för samma tid för vilken han eller hon redan har fått deltidspension, betraktas deltidspensionen som en delbetalning av invalidpensionen eller ålderspensionen.

24 §

Övergång från deltidspension till ålderspension

Om en deltidspensionerad arbetstagare inte ansöker om ålderspension efter att ha fyllt 68 år, omvandlas deltidspensionen när pensionstagaren fyller 68 år till en ålderspension som är lika stor som deltidspensionen. En ålderspension som är lika stor som deltidspensionen omvandlas inte med livslängskoefficienten. När arbetstagaren ansöker om ålderspension, beräknas ålderspensionen på nytt och omvandlas i enlighet med 88 § med livslängskoefficienten.

Föreslagen lydelse

23 §

Invalidpension och ålderspension efter deltidspension

(upphävs)

24 §

Övergång från deltidspension till ålderspension

(upphävs)

Gällande lydelse

25 §

Rätten till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare *under 63 år* har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en kroppsskada som har konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för att arbetstagaren blir arbetsförmögen på det sätt som avses i 35 § 1 mom.,

2) arbetstagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 82 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfallsförsäkring eller trafikförsäkring.

Föreslagen lydelse

25 §

Rätten till arbetspensionsrehabilitering

En arbetstagare som inte har uppnått sin *lägsta ålder för ålderspension* har rätt att få ändamålsenlig yrkesinriktad rehabilitering för förhindrande av arbetsförmåga eller förbättrande av arbets- och förvärvsförmågan, om

1) en sjukdom, ett lyte eller en skada som har konstaterats på behörigt sätt sannolikt medför risk för arbetsförmåga enligt 35 § 1 mom.,

2) arbetstagaren under granskningstiden för återstående tid enligt 82 § har minst 25 133,40 euro i försäkrade arbetsinkomster, och

3) arbetstagaren inte har rätt till rehabilitering med stöd av bestämmelserna om rehabilitering inom ramen för olycksfalls- eller trafikförsäkring.

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Vad som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för re-

34 §

Andra bestämmelser om rehabilitering

Det som i denna lag föreskrivs om sökande av invalidpension, dess fastställande på tidigare grunder, engångsförhöjning, beaktande av förändringar i löne- och prisnivån, avdrag av primära förmåner, *regressrätt för pensionskassan*, utbetalning, justering av invalidpension och ändring av beloppet, *invalidpension som beviljas efter partiell förtida ålderspension*, dröjsmålsförhöjning, återkrav, lämnande och erhållande av uppgifter, sökande av ändring och anmälningsskyldighet för invalidpensionstagare gäller rehabiliteringspenningen och rehabiliteringstillägget samt mottagaren av dem, om inte något annat föreskrivs i denna lag. Grundlöst utbetalda kostnadsersättningar för yrkesinriktad rehabilitering kan återkrävas på det sätt som i denna lag föreskrivs om återkrav av en pension som betalats utan grund.

Rehabiliteringspenning och rehabiliteringstillägg kan också betalas för kortare tid än en

Gällande lydelse

habiliteringspenningen. Under den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas intjänas inte pension enligt 69 och 75 §, och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension. För arbete under den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in på det sätt som bestäms i 77 §.

37 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon beviljats invalidpension enligt

1) 24 § 1 mom. 2 punkten i lagen om kommunala pensioner,

2) 35 § 1 mom. 2 punkten i lagen om statens pensioner, eller

3) 6 § i pensionslagen för den evangelisk-lutherska kyrkan eller 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten, med tillämpning av 35 § 1 mom. 2 punkten i lagen om statens pensioner.

En arbetstagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon med stöd av 24 § 1 mom. 1 punkten i lagen om kommunala pensioner eller 35 § 1 mom. 1 punkten i lagen om statens pensioner eller, med tillämpning av sistnämnda lagrum, med stöd av 6 § i pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan eller 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten har beviljats invalidpension på basis av arbetsförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn varade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

52 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av kalendermåna-

Föreslagen lydelse

månad. Primärtid enligt sjukförsäkringslagen inverkar inte på begynnelsepunkten för rehabiliteringspenningen. För den tid för vilken rehabiliteringspenning betalas tjänas inte pension in i enlighet med 75 § och rehabiliteringsförmånerna tas inte som grund för familjepension.

37 §

Invalidpension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon har beviljats invalidpension enligt 33 § 1 mom. 2 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn.

En arbetstagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn har beviljats invalidpension på basis av arbetsförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn varade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

En arbetstagare har dessutom rätt till invalidpension enligt denna lag, om han eller hon med stöd av 33 § 1 mom. 1 punkten i pensionslagen för den offentliga sektorn har beviljats invalidpension på basis av arbetsförmåga som börjat medan en anställning inom den offentliga sektorn varade och hans eller hennes intjänade pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn är högst 688,02 euro per månad.

52 §

Ändring av invalidpension till ålderspension

Full invalidpension ändras till ålderspension och delinvalidpension till sådan ålderspension som till beloppet motsvarar full invalidpension från ingången av månaden efter

Gällande lydelse

den efter den under vilken pensionstagaren fyller 63 år.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som intjänats på grundval av arbete som utförts under tiden för invalidpension när hans eller hennes invalidpension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension. Om arbetstagaren arbetar under tiden för invalidpension enligt en annan arbetspensionslag än denna lag eller sedan invalidpension enligt denna lag eller en annan arbetspensionslag upphört, har arbetstagaren rätt till den pension som intjänats på grundval av detta arbete när han eller hon beviljas ålderspension eller uppskjuten ålderspension. Arbetstagaren har rätt till pension som intjänats på grundval av arbete som utförts under tiden för den ovan avsedda invalidpensionen eller sedan den upphört även om han eller hon efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension, på vilken det inte tillämpas vad som i 86 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder.

Pensionen beräknas och beviljas inte i form av invalidpension, utan i form av ålderspension från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 63 års ålder uppnåddes, om

1) arbetstagaren har fyllt 63 år före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller

2) det för arbetstagaren inte fastställs någon primärtid enligt 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen, eftersom arbetstagaren har fyllt 63 år.

Föreslagen lydelse

den under vilken pensionstagaren uppnått *sin lägsta ålder för ålderspension*.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för invalidpension när hans eller hennes invalidpension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension. Om arbetstagaren arbetar under tiden för invalidpension enligt en annan arbetspensionslag än denna lag eller sedan invalidpension enligt denna lag eller en annan arbetspensionslag upphört, har arbetstagaren rätt till den pension som tjänats in på basis av detta arbete när han eller hon beviljas ålderspension. Arbetstagaren har rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för den ovan avsedda invalidpensionen eller sedan den upphört också i det fallet att han eller hon efter att den tidigare invalidpensionen upphört beviljas ny invalidpension, på vilken det inte tillämpas vad som i 86 § 2 mom. föreskrivs om fastställande av pension på tidigare grunder.

I stället för att beviljas i form av invalidpension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken den *lägsta åldern för ålderspension* uppnåddes, om

1) arbetstagaren har uppnått *sin lägsta ålder för ålderspension* före utgången av den primärtid som avses i 12 kap. 3 § i sjukförsäkringslagen, eller

2) någon primärtid enligt 12 kap. 3 § 2 mom. i sjukförsäkringslagen inte fastställs för arbetstagaren, eftersom han eller hon har uppnått *sin lägsta ålder för ålderspension*.

Arbetslivspension

53 a §

Rätt till arbetslivspension

En arbetstagarare har rätt till arbetslivspension när han eller hon har fyllt 63 år, om

1) arbetstagaren har arbetat minst 38 år i ett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna och som har varit sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 53 b §,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

2) arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom, lyte eller skada, men dock mindre än vad beviljande av sådan full invalidpension som avses i 35 § förutsätter,

3) arbetstagarens möjligheter att fortsätta i arbetet är bestående försvagade av de skäl som nämns i 1 och 2 punkten, och

4) det arbete som avses i 1 punkten vid tidpunkten för uppnåendet av den nedre åldersgränsen för arbetslivspension eller efter det när pensionsansökan blir anhängig fortsätter eller arbetet upphörde för högst ett år sedan.

Till den tid i arbete som avses i 1 mom. 1 punkten räknas även moderskaps-, faderskaps- och föräldrapenningsperioder för högst tre år. Till den tid som avses i 1 mom. 1 punkten räknas dessutom kortare frånvaroperioder under anställningsförhållandet på grund av sjukdom eller permittering samt tillfällig arbetslöshet.

Med sådant i 1 mom. 1 punkten avsett arbete som ska försäkras enligt arbetspensionslagarna jämställs sådant ansträngande och slitsamt arbete som avses i 53 b § och som ska försäkras i ett annat EU- och EES-land eller ett land som slutit en överenskommelse om social trygghet med Finland.

53 b §

Ansträngande och slitsamt arbete

För att en arbetstagares arbete som avses i 53 a § 1 mom. 1 punkten ska bedömas vara ansträngande och slitsamt krävs det att en eller flera av följande faktorer i betydande grad har ingått i arbetet:

1) arbetsrörelser som kräver stor muskelstyrka eller som belastar musklerna långvarigt,

2) särskilt hög belastning på andnings- och cirkulationsorganen,

3) belastande och besvärliga arbetsställningar,

4) upprepade arbetsrörelser som kräver styrka eller stor snabbhet eller arbetsrörelser som samtidigt kräver att handen griper, gör en vridande rörelse och använder kraft,

5) interaktivt arbete som är särskilt krävande och medför exceptionell psykisk belastning, eller

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6) arbete med uppgifter som kräver ständig vaksamhet eller särskild uppmärksamhet och där det finns hög risk för olycksfall eller olycka eller uppenbar risk för våld.

Vid bedömning av om en eller flera av de faktorer som nämns i 1 mom. i betydande grad ingår i ett arbete ska exceptionella fysikaliska faktorer, användning av skyddsutrustning som ökar belastningen, skiftarbete som inbegriper återkommande nattarbete eller som på annat sätt är belastande och återkommande långa arbetspass beaktas som faktorer som ökar ansträngningen och slitage.

Hur ansträngande och slitsamt ett arbete är bedöms med hänsyn till helheten av samverkan mellan de olika faktorer som nämns i 1 och 2 mom.

53 c §

Arbetslivspensionens belopp

Arbetslivspensionens belopp är den pension som tjänats in fram till utgången av månaden före den när arbetslivspensionen började.

53 d §

Begynnelsestidpunkten för arbetslivspension

Arbetslivspension börjar från ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren uppfyller villkoren i 53 a §, dock tidigast från ingången av månaden efter den under vilken pensionen söks.

Arbetslivspension beviljas tills vidare.

53 e §

Förhandsbeslut om rätten till arbetslivspension

En arbetstagare har rätt att få ett förhandsbeslut där det framgår om han eller hon uppfyller de villkor för arbetslivspension

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

som nämns i 53 a §. Förhandsbeslutet ges av den pensionsanstalt som är behörig att avgöra en pensionsansökan då arbetstagaren ansöker om pension i stället för om förhandsbeslut.

Ett förhandsbeslut om arbetslivspension är bindande för pensionskassan, om en pensionsansökan som grundar sig på det görs inom sex månader eller inom en av arbetstagaren och dennas arbetsgivare avtalad längre tid från det att förhandsbeslutet vann laga kraft. Förhandsbeslutet kan dock vara i kraft högst fram till den lägsta åldern för ålderspension.

53 f §

Arbetslivspensionen lämnas vilande

Om inkomsten för den som får arbetslivspension överstiger den fasta inkomstgräns som föreskrivs i 3 § i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete, kan arbetslivspensionen lämnas vilande på det sätt som bestäms i 4 § 1 och 2 mom., 6 § 1 och 2 mom. samt i 7—10 § i den lagen.

53 g §

Justering av arbetslivspension retroaktivt

Arbetslivspensionen kan lämnas vilande retroaktivt för högst två år. Denna tid beräknas från ingången av kalendermånaden efter den under vilken pensionstagarens ansökan om justering gjorts anhängig eller pensionskassan vidtagit justeringsåtgärder.

53 h §

Ändring av arbetslivspension till ålderspension

Arbetslivspension ändras till ålderspension från ingången av månaden efter den under vilken pensionstagaren uppnår sin lägsta ålder för ålderspension.

Arbetstagaren har på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för arbetslivspension

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

när hans eller hennes arbetslivspension i enlighet med 1 mom. ändras till ålderspension, om arbetstagaren inte längre står i det anställningsförhållande från vilket han eller hon går i ålderspension.

Om arbetstagarens anställningsförhållande upphör efter det att den lägsta åldern för ålderspension uppnåtts, har arbetstagaren på ansökan rätt till pension som tjänats in på basis av arbete som utförts under tiden för pensionen tidigast från och med ingången av månaden efter den månad under vilken anställningsförhållandet upphör.

53 i §

Beviljande av ålderspension i stället för arbetslivspension

I stället för att beviljas i form av arbetslivspension beräknas och beviljas pensionen i form av ålderspension från ingången av månaden efter den månad under vilken den lägsta åldern för ålderspension uppnåddes, om arbetstagaren uppnått den lägsta åldern för ålderspension innan arbetslivspensionen började.

53 j §

Utredning av rehabiliteringsmöjligheterna för den som ansöker om arbetslivspension

Om pensionskassan avslår en ansökan om arbetslivspension ska den utreda huruvida arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 25 § och se till att arbetstagarens möjligheter till rehabilitering enligt annan lagstiftning har klarlagts. Om arbetstagaren har rätt till rehabilitering enligt 25 §, ska pensionskassan i enlighet med 27 § ge ett förhandsbeslut om rätt till rehabilitering.

53 k §

Arbetslivspension på basis av pension som beviljats enligt pensionslagen för den offentliga sektorn

En arbetstagare har rätt till arbetslivspen-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

sion enligt denna lag, om han eller hon har beviljats arbetslivspension enligt 51 § i pensionslagen för den offentliga sektorn.

53 1 §

Arbetslivspensionstagarens anmälningsskyldighet

Den som får arbetslivspension är skyldig att underrätta pensionskassan om att han eller hon börjar förvärvsarbeta.

64 §

Grunderna för pensionstillväxten

Pensionen tillväxer

1) på grundval av sådana arbetsinkomster enligt 78 § som arbetstagaren har haft från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 18 års ålder uppnåddes till utgången av den månad under vilken 68 års ålder uppnåddes,

2) för oavlönad tid som avses i 80 §, och

3) för tid med invalidpension enligt denna lag.

Till pension berättigar inte arbetsinkomsterna under det år under vilken arbetsförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats såsom till pension berättigande tid på det sätt som föreskrivs i 73 §.

72 §

Pensionstillväxt på grundval av arbetsinkomster

Pensionen tillväxer på grundval av de pensionsgrundande arbetsinkomster som avses i 78 § för varje enskilt år (*årsinkomst*) med

1) 1,5 procent fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 53 år,

2) 1,9 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 53 år fram till utgången av

64 §

Grunderna för pensionstillväxten

(upphävs)

72 §

Pensionstillväxt

Pensionen växer med 1,5 procent på basis av de i 78 § avsedda pensionsgrundande arbetsinkomster för varje enskilt år (*årsinkomst*) som arbetstagaren har tjänat in från ingången av kalendermånaden efter den månad då 17 års ålder uppnåtts fram till den övre åldersgränsen för försäkringsskyldigheten.

Till pension berättigar inte arbetsinkoms-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år, och

3) 4,5 procent från och med ingången av kalendermånaden efter den under vilken arbetstagaren fyller 63 år fram till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 68 år.

Om en procentsats som nämns i 1 mom. ändras under kalenderåret, bestäms pensions-tillväxten enligt en genomsnittlig procentsats på grundval av andra inkomster än sådana som intjänats efter ålderspensionens början. Den genomsnittliga tillväxten räknas ut genom att tillväxtprocentsatserna enligt 1 mom. beaktas i förhållande till det antal kalendermånader under kalenderåret till vilka procentsatserna hänför sig.

Arbetar arbetstagaren i något annat EU- eller EES-land än i Finland efter att ha uppnått 53 års ålder, fogas till den teoretiska pensionen ett särskilt tillägg som räknas ut på basis av skillnaden mellan den procentsats som avses i 1 mom. 2 och 3 punkten och den procentsats som avses i 1 mom. 1 punkten. Det särskilda tillägget räknas ut på basis av arbetsinkomsterna i Finland.

Föreslagen lydelse

terna under det år under vilket arbetsoförmågan började, om den återstående tiden vid fastställandet av invalidpensionen har räknats som till pension berättigande tid på det sätt som föreskrivs i 73 §.

Pensionen växer med 1,5 procent på basis av den inkomst som ligger till grund för en i 80 § avsedd förmån som arbetstagaren under varje kalenderår fått för oavlönad tid.

73 §

Bestämmande av pension för återstående tid

När invalidpensionen bestäms berättigar tiden från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 63 år till pension (*återstående tid*). En förutsättning för att arbetstagaren ska få pension för återstående tid är att han eller hon under de tio kalenderår som föregick det år under vilket arbetsoförmågan började har haft sammanlagt minst 12 566,70 euro i arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna.

Av den i 82 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på utgör pensionen för återstående tid 1,5 procent per år fram till utgången av den månad under vilken arbetstagaren fyller 63 år.

73 §

Fastställande av pension för återstående tid

När invalidpensionen fastställs berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad när arbetstagaren uppnår sin *lägsta ålder för ålderspension (återstående tid)*. Om arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension inte är föreskriven vid tidpunkten för pensionsfallet, berättigar till pension tiden från ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren har blivit arbetsoförmögen till utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren uppnår den lägsta ålder för ålderspension som har föreskrivits för den åldersklass som ligger närmast hans eller hennes egen åldersklass. En förutsättning för att arbetstagaren ska få pension för återstående tid är att han eller hon under de tio kalenderåren före det år under vilket arbetsoförmågan började har haft sammanlagt minst

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

12 566,70 euro i arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna.

Pensionen för återstående tid är 1,5 procent per år av den i 82 § avsedda inkomst som pensionen för återstående tid grundar sig på.

74 §

74 §

Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden i pension

Pensionstillväxt för arbete som utförs under tiden i pension

Pensionen tillväxer med 1,5 procent på grundval av de pensionsgrundande årsinkomster som pensionstagaren har under en tid för vilken han eller hon enligt arbetspensionslagarna får invalidpension eller ålderspension eller motsvarande pension från utlandet.

(upphävs)

75 §

75 §

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Pensionstillväxt för tid med invalidpension som upphört

Om en arbetstagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder på basis av ålder eller arbetsförmåga, räknas såsom till pension berättigande tid även den tid under vilken arbetstagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid räknas ut används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

Om en arbetstagare som har fått invalidpension senare beviljas pension på nya grunder, räknas såsom till pension berättigande tid även den tid under vilken arbetstagaren fick invalidpension. När pensionen för denna tid räknas ut används som grund den inkomst för återstående tid som hänför sig till den invalidpension som upphört.

76 §

76 §

Pensionstillväxt på basis av deltidarbete och för tid med deltidspension

Pensionstillväxt på basis av deltidarbete och för tid med deltidspension

På grundval av inkomster av deltidarbete som utförs vid sidan av deltidspension och på grundval av inkomster som ligger till grund för i 80 § avsedda förmåner för oavlönad tid under tiden för deltidarbete tillväxer pensionen i enlighet med 72 och 77 §.

(upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

77 §

Pensionstillväxt för oavlönad tid

Pensionen tillväxer med 1,5 procent på grundval av den inkomst som ligger till grund för en i 80 § avsedd förmån som arbetstagaren under varje enskilt kalenderår fått för oavlönad tid.

80 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som arbetstagaren har fått från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 18 års ålder uppnåtts till utgången av det år som föregår pensionsfallet. Vid uträkning av ålderspension beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som arbetstagaren fått fram till utgången av månaden för ålderspensionsfallet.

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

3) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del dagpenning har erhållits före utgången av den månad under vilken 63 års ålder uppnåtts,

På grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån intjänas inte pension för den tid för vilken arbetstagaren har erhållit pension enligt arbetspensionslagarna, en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller ett organ inom Europeiska gemenskaperna. Under tiden för deltidspen-

Föreslagen lydelse

77 §

Pensionstillväxt för oavlönad tid

(upphävs)

80 §

Oavlönad tid som berättigar till pension

Till pension berättigar inkomst som ligger till grund för en förmån för oavlönad tid på det sätt som avses i 3 mom. och som arbetstagaren har fått från ingången av kalendermånaden efter den under vilken 17 års ålder uppnåtts till utgången av året före pensionsfallet. När ålderspension räknas ut beaktas dock inkomst som ligger till grund för en förmån som arbetstagaren fått fram till utgången av månaden för ålderspensionsfallet.

De inkomster som ligger till grund för förmåner för oavlönad tid betraktas som inkomster under det kalenderår till vilket förmånstiden hänför sig. De inkomster som ligger till grund för förmånerna berättigar till pension enligt följande:

3) 75 procent av den inkomst som ligger till grund för inkomstrelaterad dagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa till den del dagpenning har erhållits före utgången av den månad under vilken *den lägsta åldern för ålderspension* har uppnåtts,

På grundval av inkomst som ligger till grund för en förmån tjänas inte pension in för den tid för vilken arbetstagaren har fått pension enligt arbetspensionslagarna, en motsvarande utländsk förmån eller en förmån på grundval av anställning i en internationell organisation eller en institution inom Europeiska unionen. Under tiden för partiell för-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

sion och familjepension intjänas likväl pension också på grundval av den inkomst som ligger till grund för förmånen.

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

81 §

Arbetspensionsutdrag

Varje arbetstagare i åldern 18—67 år får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år under vilket utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, särskilt för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, särskilt för varje förmånsslag,

4) grunden och den tid för vilken pension intjänas enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

5) den intjänade pensionen vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget utfärdas.

Pensionskassan eller en annan pensionsanstalt inom den privata sektorn utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast därefter har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast därefter har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna

Föreslagen lydelse

tida ålderspension och familjepension tjänas likväl in pension också på grundval av den inkomst som ligger till grund för förmånen.

Arbetspensionsutdrag samt utfärdande och kontroll av det

81 §

Arbetspensionsutdrag

Varje arbetstagare i åldern 17—69 år får ett arbetspensionsutdrag över de av hans eller hennes inkomster som berättigar till pension. Arbetspensionsutdraget innehåller följande uppgifter för sex kalenderår före det år under vilket utdraget utfärdas:

1) de arbetsinkomster som berättigar till pension enligt arbetspensionslagarna, separat för varje arbetsgivare,

2) sådant arbete som berättigar till pension och har försäkrats enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare samt de totala arbetsinkomsterna för det arbetet,

3) de inkomster som ligger till grund för förmåner som betalats för oavlönad tid och som berättigar till pension, separat för varje förmånsslag,

4) grunden och den tid för vilken *förmån* tjänas in enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier, och

5) den intjänade pensionen vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget utfärdas, *dock inte i sådana fall då arbetstagaren får partiell förtida ålderspension.*

Dessutom anges i arbetspensionsutdraget arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension, om den har föreskrivits för hans eller hennes åldersklass när arbetspensionsutdraget utfärdas.

Pensionskassan eller en annan pensionsanstalt inom den privata sektorn utfärdar ett arbetspensionsutdrag till

1) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för

Gällande lydelse

för den offentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre år som föregår det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett arbetspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension men har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

Föreslagen lydelse

den privata sektorn eller parallellt enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn och den offentliga sektorn, och

2) den vars pensionsskydd vid utgången av året före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas eller senast före det har ordnats endast enligt arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn och han eller hon också har sådana arbetsinkomster enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn som berättigar till pension under de tre åren före det år under vilket arbetspensionsutdraget skickas.

Pensionsskyddscentralen utfärdar ett arbetspensionsutdrag till den som inte har några registrerade arbetsinkomster som enligt arbetspensionslagarna berättigar till pension, men har registrerade förmånsperioder enligt 1 mom. 3 eller 4 punkten.

81 c §

Arbetspensionsutdrag med målsatt pensionsålder

Den målsatta pensionsåldern för varje åldersklass är den ålder när den förstorande effekten av den uppskovsförhöjning som beräknats utifrån denna åldersklass lägsta ålder för ålderspension är minst lika stor som livslängskoefficientens förminskande effekt på ålderspensionen.

Det arbetspensionsutdrag där en uppskattning av arbetstagarens målsatta pensionsålder och av beloppet för hans eller hennes ålderspension i den målsatta pensionsåldern anges, skickas senast under det sjätte kalenderåret före arbetstagarens lägsta ålder för ålderspension eller uppskattade lägsta ålder för ålderspension till arbetstagare som inte får partiell förtida ålderspension. Efter detta meddelas en uppskattning av arbetstagarens målsatta pensionsålder i samband med att något annat arbetspensionsutdrag utfärdas.

86 §

Pension på tidigare grunder

Om en arbetstagare som har fått rehabili-

86 §

Pension på tidigare grunder

(upphävs)

Gällande lydelse

teringspenning enligt denna lag beviljas invalidpension på grund av arbetsoförmåga som har börjat innan två år har förflutit från det att perioden med rehabiliteringspenning löpte ut, bestäms pensionen på de grunder enligt vilka den skulle ha bestäms om arbetsoförmågan hade börjat vid ingången av perioden med rehabiliteringspenning.

87 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen räknas ut på basis av det sammanlagda beloppet av arbetstagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 24—31 år. Förhöjningsprocentsatsen sjunker med 1,0 procentenhet för varje levnadsår.

Livslängdskoefficient

88 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den pension som har intjänats fram till det att ålderspensionen och arbetsförmågan börjar anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med en livslängdskoefficient.

När ålderspensionen börjar omvandlas pensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år. Om ålderspensionen börjar före det året, omvandlas ålderspensionen med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började.

När invalidpensionen börjar omvandlas den pension som har intjänats fram till det att arbetsförmågan började med den livslängds-

Föreslagen lydelse

87 §

Engångsförhöjning av invalidpension

Engångsförhöjningen beräknas utifrån det sammanlagda beloppet av arbetstagarens löpande pensioner enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Förhöjningen bestäms enligt arbetstagarens ålder vid ingången av året för förhöjningen. Förhöjningsprocenten är 25, om arbetstagaren vid ingången av året för förhöjningen är 23—31 år. Förhöjningsprocenten sjunker med 1,0 procentenhet för varje levnadsår.

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

88 §

Anpassning av pensionsskyddet till den allmänna förändringen i livslängden

Den lägsta åldern för ålderspension, den nedre åldersgränsen för partiell förtida ålderspension och den nedre åldersgränsen för arbetslivspension för arbetstagare som är födda 1965 eller senare anpassas till förändringen i den förväntade livslängden. Åldersgränserna fastställs för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år.

Ålderspension, partiell förtida ålderspension, arbetslivspension och invalidpension anpassas till förändringen i den förväntade livslängden med den livslängdskoefficient som avses i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. När pensionen börjar ska pensionen omvandlas med den livslängdskoefficient som fastställts för det år under vilket ar-

Gällande lydelse

koefficient som har fastställts för det år under vilket arbetsförmågan började. När en invalidpension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte med livslängdkoefficienten.

Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar genom förordning bestämmelser om livslängdkoefficienten så som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare.

89 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension eller fulla invalidpension enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under sin tid med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som familjepensionen grundar sig på.

Om förmånslåtaren vid sin död inte fick sådan pension som avses i 1 mom., räknas som grund för familjepensionen den pension ut som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

Om förmånslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 87 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmånslåtarens invalidpension och på

Föreslagen lydelse

betstagaren fyller 62 år. Om en annan pension än invalidpension börjar före det året, omvandlas pensionen med den livslängdkoefficient som fastställts för det år under vilket pensionen började. Om arbetstagarens arbetsförmåga börjar före det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år, omvandlas invalidpensionen med den livslängdkoefficient som fastställts för det år under vilket arbetsförmågan började. När en invalidpension eller arbetslivspension ändras till ålderspension omvandlas pensionen inte på nytt med livslängdkoefficienten. När partiell förtida ålderspension ändras till ålderspension, omvandlas den del av ålderspensionen som inte har omvandlats med den livslängdkoefficient som fastställts för det år under vilket arbetstagaren fyller 62 år.

De åldersgränser som avses i 1 mom. fastställs på det sätt som föreskrivs i 83 § i lagen om pension för arbetstagare. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer årligen senast två månader före ingången av det kalenderår under vilket arbetstagaren fyller 62 år genom förordning de åldersgränser som avses i 1 mom.

89 §

Grund för familjepension

Familjepensionen bestäms på basis av den ålderspension, fulla invalidpension eller *arbetslivspension* enligt denna lag som förmånslåtaren fick vid sin död. Pension som förmånslåtaren tjänat in under tiden med pension läggs till den pension efter förmånslåtaren som utgör grund för familjepensionen.

Om förmånslåtaren vid sin död inte fick sådan pension som nämns i 1 mom. eller om *han eller hon fick partiell förtida ålderspension*, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmånslåtaren skulle ha fått om han eller hon på sin dödsdag hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension.

I grunden för familjepensionen beaktas inte avdrag enligt 97—99 § från förmånslåtarens pension.

Om förmånslåtaren vid sin död hade upp-

Gällande lydelse

basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmänslåtaren inte fick pension vid sin död, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepension har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 87 § 2 mom. enligt den ålder som förmänslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

Föreslagen lydelse

nått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, men han eller hon vid sin död inte hade fått ålderspension eller fick partiell förtida ålderspension, beräknas som grund för familjepensionen den pension som förmänslåtaren enligt denna lag hade tjänat in fram till sin dödsdag.

Om förmänslåtaren vid sin död fick invalidpension som inte inkluderade en i 87 § avsedd engångsförhöjning, ökas den löpande familjepensionen med en engångsförhöjning från ingången av det kalenderår fram till vilket förmänslåtarens invalidpension och på basis av den beviljad familjepension tillsammans har fortgått fem kalenderår. Om förmänslåtaren vid sin död inte fick pension, läggs engångsförhöjningen till den löpande familjepensionen från ingången av det kalenderår fram till vilket familjepensionen har fortgått fem kalenderår. Procentsatsen för engångsförhöjningen bestäms på det sätt som avses i 87 § 2 mom. enligt den ålder som förmänslåtaren skulle ha uppnått vid tidpunkten för förhöjningen.

93 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom., betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denne skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmänslåtaren avled hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken senast den dag då förmänslåtaren avled har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon hade intjänat före utgången det år som föregick det år då förmänslåtaren avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalky-

93 §

Minskning av efterlevandepension

Om den efterlevande maken inte får sådan pension som avses i 1 mom. eller om *den efterlevande maken får partiell förtida ålderspension och den efterlevande maken inte har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension*, betraktas som den efterlevande makens arbetspension dock den kalkylerade pension som denna skulle ha beviljats om han eller hon den dag då förmänslåtaren avled hade blivit arbetsförmögen i den mån som berättigar till full invalidpension. Om den efterlevande maken senast den dag då förmänslåtaren avled har uppnått den ålder som enligt någon arbetspensionslag berättigar till ålderspension, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon hade tjänat in fram till utgången av året före det år då förmänslåtaren avled. Om den efterlevande maken har arbetat utomlands eller varit anställd vid en in-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

lerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på anställningen utomlands, vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

Föreslagen lydelse

stitution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation, betraktas som den efterlevande makens arbetspension den kalkylerade pension som han eller hon skulle ha beviljats om hans eller hennes arbete utomlands eller det arbete som hänför sig till den försäkringstid som grundar sig på hans eller hennes anställning vid en institution inom Europeiska unionen eller vid en internationell organisation hade omfattats av denna lag.

96 §

Minskning av efterlevandepension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension *eller deltidspension*, om

1) den efterlevande maken inte får arbetspension på grundval av eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension *eller deltidspension*,

2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och

3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen *eller deltidspensionen*, då 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som i enlighet med 93 § har fastställts för den efterlevande maken.

96 §

Minskning av efterlevandepension i särskilda fall

När efterlevandepensionen minskas beaktas på ansökan av den efterlevande maken i stället för arbetspensionerna den efterlevande makens genomsnittliga förvärvsinkomster och på dem grundade förmåner samt delinvalidpension, om

1) den efterlevande maken inte får arbetspension på basis av eget arbete eller om den efterlevande maken får delinvalidpension,

2) den efterlevande maken har ansökt om detta inom fem år efter förmånslåtarens död eller då efterlevandepensionen minskas för första gången, och

3) de nämnda förvärvsinkomsterna och på dem grundade förmåner samt delinvalidpensionen, när 60 procent av förvärvsinkomsterna beaktas, tillsammans är minst 25 procent mindre än den pension som har fastställts för den efterlevande maken i enlighet med 93 §.

96 a §

Justering av efterlevandepension

Efterlevandepensionen ska justeras också om den invalidpension som den efterlevande

96 a §

Justering av efterlevandepension

Efterlevandepensionen ska justeras också om den invalidpension som den efterlevande

Gällande lydelse

maken får och som beaktats vid minskningen av efterlevandepensionen upphör och den efterlevande maken senare beviljas en ny pension som bestämmelserna i 86 § om beviljande av pension på tidigare grunder inte tillämpas på.

Föreslagen lydelse

maken får och som beaktats vid minskningen av efterlevandepensionen upphör och den efterlevande maken senare beviljas *någon annan ny pension som inte är partiell förtida ålderspension* och som bestämmelserna i 86 § om beviljande av pension på tidigare grunder inte tillämpas på.

97 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag avdras en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt ersättning för inkomstbortfall, från vilken en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen har dragits av,

2) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 58 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen,

3) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen,

4) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,

5) dagpenning eller olycksfallspension som beviljats med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst.

97 §

Förmåner som dras av från pension

Från pension enligt denna lag dras av en primär förmån som arbetstagaren fått och från familjepension en familjepension eller ersättning som motsvarar en primär förmån. Primära förmåner är

1) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 68 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen samt den ersättning för inkomstbortfall från vilken dragits av en arbetspension enligt 202 § 2 mom. i den lagen,

2) ersättning för inkomstbortfall som grundar sig på lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, med undantag för olycksfallspension enligt 58 § i den lagen och den dagpenning som betalas före olycksfallspensionen,

3) ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av trafikförsäkringslagen,

4) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen,

5) ersättning för inkomstbortfall som beviljats med stöd av lagen om olycksfall i militärtjänst,

6) *sådan ersättning för inkomstbortfall på grund av egen skada eller pension som beviljats med stöd av patientskadelagen (585/1986).*

Gällande lydelse

99 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag från pensionen av en primär förmån justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension.

100 §

Regressrätt

Föreslagen lydelse

99 §

Inverkan på pensionsbeloppet av ändringar av en primär förmån eller pension

Avdrag av en primär förmån från pensionen justeras, om pensionstagaren beviljas en ny primär förmån eller om beloppet av en primär förmån eller en pension enligt denna lag ändras av någon annan orsak än en indexjustering eller en engångsförhöjning. Pensionsbeloppet justeras också, om det från pension som avses i denna lag har dragits av en primär förmån och pensionstagaren beviljas annan arbetspension. Från delinvalidpension dras dock inte av dagpenning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar eller lagen om olycksfall i militärtjänst eller ersättning för inkomstbortfall enligt trafikförsäkringslagen eller patientskadelagen, om dagpenningen eller ersättningen har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med delinvalidpension. *Från partiell förtida ålderspension eller den del av invalidpension och arbetslivspension som motsvarar beloppet av partiell förtida ålderspension dras inte heller av ersättning för inkomstbortfall eller pension enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i militärtjänst, trafikförsäkringslagen, lagen om rehabilitering som ersätts enligt trafikförsäkringslagen, samt patientskadelagen, om den har beviljats på grund av ett skadefall eller en trafikskada som inträffat under tiden med partiell förtida ålderspension, innan pensionstagaren har uppnått sin lägsta ålder för ålderspension.*

100 §

Regressrätt

Pensionskassan har rätt att av den som idkar verksamhet enligt lagen om ansvar i

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

spårtrafik (113/1999) få tillbaka invalidpension, familjepension och rehabiliteringsförmån som den betalat, om arbetstagarens arbetsförmåga eller förmånslätarens död orsakas av ett skadefall som ska ersättas enligt lagen om ansvar i spårtrafik. Pensionskassan har rätt till ersättning till högst det belopp som den lidit skada eller förmånstagaren är berättigad till enligt lagen om ansvar i spårtrafik.

101 §

101 §

Justering av inkomstgränser, belopp och årsinkomster med en lönekoeficient

Justering av inkomstgränser, belopp och årsinkomster med en lönekoeficient

De inkomstgränser, belopp och gränsbelopp som avses i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkningen av en pension justeras årsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån det år under vilket pensionen börjar.

De inkomstgränser, belopp och gränsbelopp som avses i denna lag justeras årligen vid ingången av januari med den lönekoeficient som avses i 96 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare. Vid beräkningen av en pension justeras årsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar. *Vid beräkningen av annan pension som betalas ut efter partiell förtida ålderspension eller av den senare pensionsandelen av partiell förtida ålderspension justeras dessutom den ännu obeviljade pensionsandelen av grunden för den partiella förtida ålderspensionen med lönekoeficienten till nivån under det år då pensionen börjar.*

103 §

103 §

Pensionsansökan

Pensionsansökan

Om en arbetstagare har rätt till rehabilitering enligt 25 §, ska pensionskassan i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension, på basis av 36 § och utan ansökan om rehabilitering ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

Om en arbetstagare har rätt till rehabilitering enligt 25 §, ska pensionskassan utan ansökan om rehabilitering och på basis av 36 § i samband med handläggningen av ansökan om invalidpension eller på basis av 53 j § i samband med handläggningen av ansökan om arbetslivspension ge ett förhandsbeslut om arbetspensionsrehabilitering.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

104 a §

Utredningar vid ansökan om arbetslivspension

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionskassan lämna in ett utlåtande av företagshälsovården som innehåller

1) en beskrivning av innehållet i den sökandes nuvarande arbete och en bedömning av hur ansträngande och slitsamt arbetet är enligt 53 b § och av kravet på arbetsförmåga,

2) ett utlåtande av en företagsläkare om den sökandes hälsotillstånd och arbetsförmåga,

3) en bedömning av den sökandes möjligheter som avses i 53 a § 1 mom. 3 punkten att fortsätta i arbetet, och

4) en beskrivning av innehållet i den sökandes tidigare arbeten och en bedömning av hur ansträngande och slitsamma dessa arbeten var enligt 53 b §, om en redogörelse för den sökandes arbetshistorik finns tillgänglig.

Den som ansöker om arbetslivspension ska till pensionskassan dessutom lämna in ett utlåtande av arbetsgivaren om innehållet i den sökandes arbete.

Om ett utlåtande av företagshälsovården eller arbetsgivaren inte kan fås eller de inlämnade utlåtandena inte är tillräckliga för att avgöra pensionsärendet, kan pensionskassan godkänna någon annan redogörelse som motsvarar dessa utlåtanden. I så fall ska den sökande till pensionskassan lämna en sådan redogörelse för sitt hälsotillstånd, sin arbetsförmåga, tiden i arbetslivet eller innehållet i arbetet som behövs för att avgöra ansökan.

Den som ansöker om arbetslivspension är, om han eller hon åläggs därtill av pensionskassan, skyldig att för utredning av nedsättningen i arbetsförmågan eller för anskaffning av ett sådant utlåtande som föreskrivs i denna paragraf låta undersöka sig hos en av pensionskassan namngiven legitimerad läkare eller på en rehabiliteringsanstalt eller en undersökningsinrättning som anvisas av pensionskassan. Om sökanden utan godtagbart skäl vägrar låta sig undersökas, får pensionsansökan avgöras med stöd av sådan utredning som pensionskassan har tillgång till.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Pensionskassan är skyldig att ersätta den som ansöker om arbetslivspension för skäliga kostnader för den undersökning som avses i 4 mom. och för eventuella resor.

114 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren

Har pensionskassan beviljat en arbetstagare invalidpension retroaktivt och har arbetsgivaren för samma tid betalat arbetstagaren lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Har en arbetstagare i stället för invalidpension beviljats ålderspension retroaktivt på det sätt som avses i 52 § 3 mom. från ingången av månaden efter den under vilken han eller hon uppnådde 63 års ålder och har arbetsgivaren för samma tid betalat honom eller henne lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid med arbetsförmåga på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Har pensionskassan beviljat en arbetstagare invalidpension retroaktivt eller ålderspension i de fall som avses i 2 mom. och har arbetsgivaren för samma tid betalat honom eller henne lön för uppsägningstid i stället för lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

114 §

Betalning av pension och rehabiliteringsförmån till arbetsgivaren

Om pensionskassan har beviljat en arbetstagare invalidpension *eller arbetslivspension* retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat arbetstagaren lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Om en arbetstagare i stället för invalidpension har beviljats ålderspension retroaktivt på det sätt som avses i 52 § 3 mom. från ingången av månaden efter den under vilken den *lägsta åldern för ålderspension* uppnåddes och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid med arbetsförmåga på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Om pensionskassan har beviljat en arbetstagare invalidpension, arbetslivspension eller ålderspension i de fall som avses i 2 mom. retroaktivt och arbetsgivaren för samma tid har betalat honom eller henne lön för uppsägningstid i stället för lön för sjukdomstid, betalas pensionen för denna tid på ansökan till arbetsgivaren till högst det belopp som har betalats i lön för samma tid.

Vad som i 2 mom. föreskrivs om betalning av retroaktiv ålderspension till arbetsgivaren som ersättning för den lön för sjukdomstid som betalats för samma tid, tillämpas också om arbetstagaren beviljas ålderspension i stället för arbetslivspension på det sätt som avses i 53 i §.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

117 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Har en arbetstagare fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för samma tid för vilken han eller hon retroaktivt beviljas pension, ska pensionskassan på yrkande av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den arbetslöshetsdagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som har betalats för samma tid.

120 §

Ordningen för utbetalning av pension

Om pension skall betalas till någon annan än pensionstagaren själv på basis av denna eller någon annan lag, och två eller flera myndigheter, kommuner, anstalter eller organ eller andra instanser har rätt till den, betalas pensionen i följande ordning:

10) till Patientförsäkringscentralen enligt 9 § i patientskadelagen

123 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om pensionskassan i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om pensionskassan i egenskap av sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt

Föreslagen lydelse

117 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Om en arbetstagare har fått arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa för samma tid för vilken han eller hon beviljas *annan pension än partiell förtida ålderspension* retroaktivt, ska pensionskassan på yrkande av arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten betala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den arbetslöshetsdagpenning eller det arbetsmarknadsstöd som har betalats för samma tid.

120 §

Ordningen för utbetalning av pension

(10 punkten upphävs)

123 §

Återkrav av pension som betalats utan grund

Bestämmelserna i 1 och 2 mom. tillämpas också om pensionskassan i egenskap av avgörande pensionsanstalt inom den privata sektorn eller sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt arbetspensionslagarna för den privata sektorn. Om pensionskassan i egenskap av sista pensionsanstalt utan grund har betalat ut pension enligt

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

arbetspensionslagarna för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av berörda pensionsanstalt inom den offentliga sektorn enligt vad som föreskrivs om återkrav i den *berörda* arbetspensionslagen för den offentliga sektorn. Pensionskassan ger i egenskap av sista pensionsanstalt en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

126 §

Att söka ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som pensionskassan gett i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslut. Om pensionskassans beslut ingår i den beslutssammanställning som en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn har gett i egenskap av sista pensionsanstalt, får ändring i beslutssammanställningen sökas och skall besvärsärendet behandlas så som bestäms i pensionslagarna för den offentliga sektorn.

2 mom. har upphävts genom L 14.5.2010/356.

130 §

Rättelse av beslut i samband med att ändring söks

Om pensionskassan har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt, skall den till den del besvären gäller pensionsskydd som verkställs av pensionsanstalten inom den offentliga sektorn innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av pensionsanstalten inom den offentliga sektorn. Gäller besvären enbart bedömning av arbetsförmågan begärs dock inte något utlåtande.

Föreslagen lydelse

pensionslagen för den offentliga sektorn, fattas återkravsbeslutet av *Keva* enligt vad som föreskrivs om återkrav i *pensionslagen* för den offentliga sektorn. Pensionskassan ger i egenskap av sista pensionsanstalt en beslutssammanställning över de pensioner som ska återkrävas och återkräver beloppet.

126 §

Sökande av ändring i den sista pensionsanstaltens beslutssammanställning

På en beslutssammanställning som pensionskassan har gett i egenskap av sista pensionsanstalt tillämpas vad som i detta kapitel föreskrivs om beslutet. Om pensionskassans beslut ingår i den beslutssammanställning som *Keva* har gett i egenskap av sista pensionsanstalt, söks ändring i beslutssammanställningen och behandlas besvärsärendet enligt vad som bestäms i *pensionslagen* för den offentliga sektorn.

130 §

Rättelse av beslut i samband med att ändring söks

Om pensionskassan har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt, ska den innan ärendet behandlas begära ett utlåtande av *Keva* till den del besvären gäller pensionsskydd som sköts av *Keva*. Ett utlåtande begärs dock inte om besvären enbart gäller bedömning av arbetsförmågan.

Gällande lydelse

131 §

Överföring av besvär till besvärinstans

Har pensionskassan gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt och begärt ett i 130 § 2 mom. avsett utlåtande av en pensionsanstalt inom den offentliga sektorn, och rättar den inte sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, skall pensionskassan inom 60 dagar från besvärstidens utgång tillställa den besvärinstans som avses i 1 mom. besvärsskriften samt de utlåtanden som getts med anledning av den.

154 §

Pensionskassans ansvar för ålderspensionen

Pensionskassan svarar för

1) den del av en arbetstagares och pensionstagares ålderspension som grundar sig på arbetstagarens arbete före det år under vilket han eller hon fyller 55 år och som motsvarar en pensionstillväxt på en halv procent per år med 65 år som pensionsålder och beräknad enligt de av social- och hälsovårdsministeriet givna beräkningsgrunderna; i pensionskassans ansvar ingår dock inte höjningar till följd av i 101 § avsedd justering av årsinkomsterna med lönekoeficienten eller i 102 § avsedd indexjustering av löpande pensioner och inte heller ändringar på grund av livslängdscoefficienten,

2) det belopp som i enlighet med 155 § och de av social- och hälsovårdsministeriet givna beräkningsgrunderna har överförts till den del av ålderspensionen som pensionskassan svarar för, och

3) det belopp som separat för utökande av den fonderade delen har överförts till den ålderspensionsdel som pensionskassan svarar för.

Föreslagen lydelse

131 §

Överföring av besvär till besvärinstans

Om pensionskassan har gett en beslutssammanställning i egenskap av sista pensionsanstalt och begärt ett i 130 § 2 mom. avsett utlåtande av *Keva*, och den inte rättar sitt beslut i enlighet med ändringssökandens yrkande, ska pensionskassan inom 60 dagar från besvärstidens utgång till den besvärinstans som avses i 1 mom. lämna in besvärsskriften samt de utlåtanden som getts med anledning av den.

154 §

Pensionskassans ansvar för ålderspensionen

Pensionskassan svarar för

1) den del av en arbetstagares och pensionstagares ålderspension som grundar sig på arbetstagarens arbete före utgången av månaden *före den månad då den första ålderspensionen börjar* och som motsvarar en pensionstillväxt på 0,4 procent per år med 65 år som pensionsålder eller, om ålderspensionsdelen grundar sig på arbetstagarens arbete efter det att *han eller hon fyller 65 år, arbetstagarens ålder det år som arbetet utförts*, och beräknad enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna; i pensionskassans ansvar ingår dock inte höjningar till följd av i 101 § avsedd justering av årsinkomsterna med lönekoeficienten eller i 102 § avsedd indexjustering av löpande pensioner och inte heller ändringar på grund av livslängdscoefficienten,

2) det belopp som i enlighet med 155 § och de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda eller givna beräkningsgrunderna har överförts till den del som pensionskassan svarar för, och

3) det belopp som separat för utökande av den fonderade delen har överförts till den ålderspensionsdel som pensionskassan svarar för.

Gällande lydelse

159 §

Pensionskassans ansvar för förmåner som skall bekostas gemensamt

Pensionskassan och de pensionsanstalter som sköter pensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare svarar gemensamt för följande kostnader till den del dessa inte bekostas av någon annan:

1) andra ålders- och invalidpensioner än de som avses i 154 och 156 §, med undantag för belopp enligt 174 och 175 § i lagen om pension för arbetstagare,

2) de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 154—157 § angivna beloppen; kostnaderna för rehabiliteringspenningen anses då helt bli bestämda utifrån den pensionslag enligt vilken rehabiliteringspenningen beviljats,

3) familjepension,

4) deltidspension,

5) rehabiliteringstillägg; till tillägget räknas då också den del av tillägget som hänför sig till den i 153 § 1 mom. avsedda del med vilken en pension enligt denna lag överstiger pension enligt lagen om pension för arbetstagare,

6) kostnader på grund av ändringar i social- och hälsovårdsministeriets beräkningsgrunder för ansvarsskulden och pensionsansvaret,

7) kostnader som föranleds av överföringar som avses i 154 § 1 mom. 2 och 3 punkten,

8) i 179 § 1 mom. 1—8 punkten i lagen om pension för arbetstagare avsedda andelar i kostnaderna för pensionsskyddet enligt nämnda lag, och

9) de delar av en på basis av 24 § till ålderspension motsvarande deltidspension ändrad pension som överstiger beloppet enligt 154 § i denna lag och 174 § i lagen om pension för arbetstagare; kostnaderna för pensionen anses då helt och hållet bli bestämda utifrån den pensionslag enligt vilken deltidspensionen beviljats.

Pensionskassans andel av de kostnader för ålderspensioner som avses i 1 mom. 1, 2 och 9 punkten, med undantag för kostnaderna för ålderspensioner som betalats som engångsbelopp i samband med invalidpension, bestäms i förhållande till de medel som är avsedda för

Föreslagen lydelse

159 §

Pensionskassans ansvar för förmåner som skall bekostas gemensamt

Pensionskassan och de pensionsanstalter som sköter pensionsskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare svarar gemensamt för följande kostnader till den del dessa inte bekostas av någon annan:

1) andra ålders- och invalidpensioner än de som avses i 154 och 156 §, med undantag för de belopp som betalas enligt 174 och 175 § i lagen om pension för arbetstagare,

2) de delar av pensionerna och rehabiliteringspenningen som överstiger de i 154—157 § angivna beloppen; kostnaderna för rehabiliteringspenningen anses då helt och hållet bli bestämda utifrån den pensionslag enligt vilken rehabiliteringspenningen har beviljats,

3) familjepension,

4) *partiell förtida ålderspension*,

5) rehabiliteringstillägg; till tillägget räknas då också förhöjningens belopp till den del det hänför sig till den i 153 § 1 mom. avsedda del med vilken en pension enligt denna lag överstiger motsvarande pension enligt lagen om pension för arbetstagare,

6) kostnader på grund av ändringar i de beräkningsgrunder för ansvarsskulden och pensionsansvaret som social- och hälsovårdsministeriet meddelat,

7) kostnader som föranleds av de överföringar som avses i 154 § 1 mom. 2 och 3 punkten,

8) i 179 § 1 mom. 1—8 och 10 punkten i lagen om pension för arbetstagare avsedda andelar i kostnaderna för pensionsskyddet enligt nämnda lag, och

9) *arbetslivspension*.

Pensionskassans andel av de kostnader för ålderspensioner som avses i 1 mom. 1, 2 och 4 punkten, med undantag för kostnaderna för ålderspensioner som betalats som engångsbelopp i samband med invalidpension, bestäms i förhållande till de medel som är avsedda för

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

utgifter som bekostas gemensamt. Pensionskassans andel av de kostnader för invalidpensioner som avses i 1 mom. 1 punkten, de kostnader för andra pensioner än ålderspensioner som avses i 1 mom. 2 punkten, de ovan nämnda kostnader för ålderspensioner som betalats som engångsbelopp i samband med invalidpension och som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten samt de kostnader som avses i 1 mom. 3—5 punkten bestäms i förhållande till de i pensionskassan försäkrade arbetsinkomsterna. Pensionskassans andel av de kostnader som avses i 1 mom. 6 och 7 punkten bestäms så som föreskrivs närmare i de beräkningsgrunder som avses i 4 mom. Pensionskassans andel av kostnader motsvarande de kostnader som avses i 1 mom. 8 punkten bestäms på samma sätt som de kostnader enligt 1 mom. som ska bekostas gemensamt.

160 §

Ansvar till följd av pensionskassans eller en annan pensionsanstalts konkurs

Pensionskassan och de i 1 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare avsedda pensionsanstalterna svarar då gemensamt även för det utjämningsbelopp som avses i 14 § 3 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och 79 § 3 mom. i lagen om försäkringskassor upp till ett minimibelopp som bestäms enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda beräkningsgrunderna.

Föreslagen lydelse

utgifter som bekostas gemensamt. Pensionskassans andel av de kostnader för invalidpensioner som avses i 1 mom. 1 punkten, de kostnader för andra pensioner än ålderspensioner som avses i 1 mom. 2 punkten, de ovan nämnda kostnader för ålderspensioner som betalats som engångsbelopp i samband med invalidpension och som avses i 1 mom. 1 och 2 punkten samt de kostnader som avses i 1 mom. 3—5 och 9 punkten bestäms i förhållande till de i pensionskassan försäkrade arbetsinkomsterna. Pensionskassans andel av de kostnader som avses i 1 mom. 6 och 7 punkten bestäms så som föreskrivs närmare i de beräkningsgrunder som avses i 4 mom. Pensionskassans andel av de kostnader som avses i 1 mom. 8 punkten bestäms på samma sätt som *pensionskassans andel av motsvarande kostnader enligt 1 mom. som ska bekostas gemensamt.*

160 §

Ansvar till följd av pensionskassans eller en annan pensionsanstalts konkurs

(upphävs)

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms separat genom lag.

11.

Lag

om ändring av lagen om införande av lagen om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om införande av lagen om sjömanspensioner (1291/2006) 4 § 1 och 3 mom.,
7, 8, 22, 24 och 31 §, av dem 4 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1104/2008 och 3 mom. i lag
1461/2011, 22 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 1169/2007 och 31 § sådan den lyder del-
vis ändrad i lag 797/2012, och
ändras 17 §, sådan den lyder i lag 297/2015, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §
Det pensionsutdrag som avses i 81 § i den nya lagen sänds första gången till arbetstagen senast 2008. Arbetstagen har dock rätt att på begäran få uppgift om sina registrerade arbetsinkomster redan 2007.

4 §
(1 mom. upphävs)

Det pensionsutdrag för arbetstagen som utfärdas 2008 innehåller uppgifter om de i 81 § 1 mom. 1—4 punkten i den nya lagen avsedda arbetsinkomsterna och förmånerna under de tio kalenderår som föregår utfärdandet av pensionsutdraget. År 2009 innehåller pensionsutdraget motsvarande uppgifter för de nio, år 2010 för de åtta, år 2011 för de sju och år 2012 för de sex år som föregår utfärdandet av pensionsutdraget. I pensionsutdraget lämnas de uppgifter som avses i 81 § 1 mom. 3 och 4 punkten i den nya lagen dock inte för år som föregått 2005.

(3 mom. upphävs)

7 §
Ålderspensioner som börjar 2010 eller därefter omräknas med en i 88 § i den nya lagen avsedd livslängskoefficient. Livslängskoefficienten fastställs första gången för 2009.

7 §
(upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

8 §

På ansökningar om undanröjande av beslut som blir anhängiga den 1 januari 2007 eller därefter tillämpas 137 § i den nya lagen.

17 §

Om en arbetstagare har arbetat i Finland före den 1 januari 2005, räknas det särskilda tillägg till den teoretiska pensionen som avses i 72 § 3 mom. i den nya lagen ut på basis av lönen i det anställningsförhållande på grundval av vilket återstående tid borde beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av den gamla lagen i den lydelse den hade före den 1 januari 2005.

22 §

En långtidsarbetslös arbetstagare som är född före 1950 har rätt till arbetslöshetspension på det sätt som bestäms i den gamla lag som gäller när den nya lagen träder i kraft och i ikraftträdandebestämmelserna i lagarna om ändring av den gamla lagen. Till övriga delar tillämpas på arbetslöshetspension och dem som får sådan bestämmelserna i 2 och 15 e §, 16 § 2 mom. 1 punkten och 4 mom., 17 § 2 mom. 1 punkten och 4 mom. i den gamla lag som gäller när den nya lagen träder i kraft samt 17 b § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

Utan hinder av vad som föreskrivs i 1 mom. bestäms en arbetstagares rätt till pension för återstående tid på samma sätt som den skulle bestämmas om pensionsfallet i fråga om arbetslöshetspensionen inträffade den 31 december 2006. Vid beräkningen av den lön som ligger till grund för pensionen för återstående tid beaktas då inkomsterna fram till den 31 december 2006.

24 §

En arbetstagare som är född före 1950 har enligt bestämmelserna i den gamla lagen i den lydelse de hade den 1 januari 2005 rätt att få förtida ålderspension tills han eller hon fyller 62 år.

Föreslagen lydelse

8 §

(upphävs)

17 §

Om en arbetstagare har arbetat i Finland före den 1 januari 2005, beräknas det särskilda tillägg till den teoretiska pensionen som avses i 4 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om sjömanspensioner (/) på basis av lönen i det anställningsförhållande utifrån vilket återstående tid bör beaktas vid bestämmandet av pension som beviljas före den 1 januari 2005 med stöd av den gamla lag som gällde före den 1 januari 2005.

22 §

(upphävs)

24 §

(upphävs)

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

31 §

En arbetstagare som enligt 18 och 19 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (634/2003) och enligt 20 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av ikraftträdandebestämmelsen i den nämnda lagen (886/2004) har rätt att gå i ålderspension innan han eller hon har fyllt 62 år, har rätt att få ålderspension både enligt den gamla och den nya lagen innan han eller hon fyllt 62 år. Närmare bestämmelser om omräkning av pensionen så att den motsvarar en lägre ålder än 62 år utfärdas genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet.

Om pensionsåldern för en arbetstagare som omfattas av det arrangemang som avses i 1 mom. är 62 år, har han eller hon rätt till ålderspension enligt både den gamla och den nya lagen vid 62 års ålder. Börjar ålderspensionen från ingången av månaden efter den under vilken arbetstagaren fyllt 62 år eller senare, men dock innan han eller hon fyller 63 år, minskas ålderspensionen i enlighet med 11 § 2 mom. i lagen om sjömanspensioner, sådant det lydde den 31 december 2012.

(upphävs)

31 §

*Denna lag träder i kraft den 20 .
Lagen tillämpas på pensioner där pensionsfallet inträffar den 1 januari 2017 eller senare.*

15.

Lag

om ändring av lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden av studier (644/2003) 1 §, 4 § 2 mom., 5 § 2 mom. och 7 § 2 mom.,

sådana de lyder, 1 § och 7 § 2 mom. i lag 1190/2007, 4 § 2 mom. i lag 895/2004 och 5 § 2 mom. i lag 473/2010, som följer:

Gällande lydelse

1 §

I denna lag bestäms om förmån som tillväxer för tiden för vård av barn under tre år och för tiden för studier. Förmånen betalas när *annan* pension än *deltidspension* beviljas med stöd av följande lagar och pensionsstadgor:

1) lagen om pension för arbetstagare (395/2006),

2) lagen om sjömanspensioner (1290/2006),

3) lagen om pension för företagare (1272/2006),

4) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006),

5) lagen om statens pensioner (1295/2006),

6) *lagen om kommunala pensioner* (549/2003),

7) *pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan* (298/1966),

8) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),

9) *lagen om Folkpensionsanstalten* (731/2001),

10) den pensionsstadga som fastställts med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998), eller

11) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 54/2007).

Föreslagen lydelse

1 §

I denna lag bestäms om en förmån som växer för tiden för vård av barn under tre år och för tiden för studier. Förmånen betalas när pension beviljas med stöd av följande lagar och pensionsstadgor:

1) lagen om pension för arbetstagare (395/2006),

2) lagen om sjömanspensioner (1290/2006),

3) lagen om pension för företagare (1272/2006),

4) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006),

5) *pensionslagen för den offentliga sektorn* (/),

6) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),

7) den pensionsstadga som fastställts med stöd av 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998), eller

8) landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner (ÅFS 54/2007).

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

4 §

Förmånen intjänas dock inte av en person som får invalid-, *arbetslöshets*- eller ålderspension enligt en lag eller pensionsstadga som nämns i 1 §.

5 §

Har sökandens pensionsrätt överförs till Europeiska unionens pensionssystem på basis av lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999), beräknar och betalar den kommunala pensionsanstalten förmånen enligt denna lag på ansökan av förmånstagaren. Förmånen betalas från och med den tidpunkt då personen har rätt till pension på basis av tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska unionen.

7 §

Pensionsskyddscentralen ska med stöd av denna lag på begäran meddela sökanden ett beslut om förutsättningarna enligt 2—4 §, om en pensionsanstalt inte har meddelat ett beslut i ärendet på basis av 75 § 6 mom. i lagen om pension för arbetstagare, 81 § 6 mom. i lagen om sjömanspensioner, 69 § 5 mom. i lagen om pension för företagare eller 75 § 5 mom. i lagen om pension för lantbruksföretagare. I fråga om Pensionsskyddscentralens beslut iakttas vad som i lagen om pension för arbetstagare bestäms för Pensionsskyddscentralens del om behandling av ärenden, meddelande av beslut, erhållande och utlämnande av uppgifter samt om förfarandet för sökande av ändring och om undanröjande av ett lagakraftvunnet

Föreslagen lydelse

4 §

Förmånen tjänas dock inte in av en person som får invalid-, *arbetslivs*- eller ålderspension enligt en lag eller pensionsstadga som nämns i 1 §.

5 §

Om sökandens pensionsrätt har överförts till Europeiska unionens pensionssystem på basis av lagen om överföring av pensionsrätt mellan arbetspensionssystemet i Finland och Europeiska gemenskapernas pensionssystem (165/1999), beräknar och betalar *Keva* förmånen enligt denna lag på ansökan av förmånstagaren. Förmånen betalas från och med den tidpunkt då personen har rätt till pension på basis av tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska unionen.

7 §

Pensionsskyddscentralen ska med stöd av denna lag på begäran meddela sökanden ett beslut om förutsättningarna enligt 2—4 §, om en pensionsanstalt inte har meddelat ett beslut i ärendet på basis av 75 b § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare, 81 b § 3 mom. i lagen om sjömanspensioner, 69 b § 3 mom. i lagen om pension för företagare eller 75 b § 3 mom. i lagen om pension för lantbruksföretagare. I fråga om Pensionsskyddscentralens beslut iakttas vad som i lagen om pension för arbetstagare bestäms för Pensionsskyddscentralens del om behandling av ärenden, meddelande av beslut, erhållande och utlämnande av uppgifter samt om förfarandet för sökande av ändring och om undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut.

Denna lag träder i kraft den 20 .

16.

Lag

om ändring av folkpensionslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i folkpensionslagen (568/2007) 105 §,
ändras 6, 10 och 11 §, 12 § 1 mom., 15 § 4 mom., 22 § 3 och 4 mom., 23 §, 33 § 2 mom.,
35 § 1 mom. 2 och 8 punkten, 51 § 1 mom. 2 punkten och 2 mom., 54 § 3 mom., 56 § 3 mom.,
58 § 3 mom., 85 § 1 mom. 1 och 3 punkten, 87 § 1 och 2 mom., 97 § 1 mom.,
av dem 6 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1223/2009 och 152/2011, 10 § sådan den
lyder delvis ändrad i lag 803/2012, 11 § sådan den lyder i lag 803/2012, 22 § 3 mom. sådant
det lyder i lag 1151/2007, 22 § 4 mom. sådant det lyder i lag 803/2012, 23 § sådan den lyder
delvis ändrad i lag 1223/2009, 56 § 3 mom. sådant det lyder i 1329/2011, 97 § 1 mom. sådant
det lyder i lag 934/2009, som följer:

Gällande lydelse

6 §

Arbetspension

Med *arbetspension* avses i denna lag arbets- och familjepensioner enligt följande författningar:

- 1) lagen om pension för arbetstagare (395/2006),
- 2) lagen om kommunala pensioner (549/2003),
- 3) *lagen om statens pensioner (1295/2006)*,
- 4) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006),
- 5) lagen om pension för företagare (1272/2006),
- 6) lagen om sjömanspensioner (1290/2006),
- 7) *pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (261/2008)*,
- 8) *lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001)*,
- 9) Finlands Banks pensionsstadga,
- 10) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),
- 11) lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter (329/1967) och lagen om familjepension efter riksdagsledamöter (107/1990), och

Föreslagna lydelse

6 §

Arbetspension

Med arbetspension avses i denna lag arbets- och familjepensioner enligt följande författningar:

- 1) lagen om pension för arbetstagare (395/2006),
- 2) *pensionslagen för den offentliga sektorn (/)*,
- 3) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006),
- 4) lagen om pension för företagare (1272/2006),
- 5) lagen om sjömanspensioner (1290/2006),
- 6) Finlands Banks pensionsstadga,
- 7) lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),
- 8) lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter (329/1967) och lagen om familjepension efter riksdagsledamöter (107/1990),
- 9) lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom (870/1977).

Som arbetspension betraktas utöver pensioner enligt 1 mom. även andra pensioner

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

12) lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom (870/1977).

Som arbetspension betraktas utöver pensioner enligt 1 mom. även andra pensioner som grundar sig på ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande, företagarverksamhet eller förtroendeuppdrag samt familjepensioner.

10 §

Rätt till ålderspension

Den som fyllt 65 år har rätt till ålderspension.

Den som fyllt 63 år kan få ålderspension i förtid. Ålderspensionen minskas då permanent med 0,4 procent för varje månad som pensionen tidigare lägs.

Den som vill får senarelägga begynnelse-tidpunkten för ålderspension så att den infaller efter det att personen fyllt 65 år. Ålderspensionen höjs då med 0,6 procent för varje månad som begynnelse-tidpunkten för pensionen senareläggs med. Ålderspensionen höjs dock inte för den tid för vilken personen inte har haft rätt till folkpension.

En minskning eller förhöjning enligt 2 och 3 mom. gäller det pensionsbelopp som beräknats i enlighet med 20 §.

11 §

Rätt till ålderspension för den som får arbetslöshetsdagpenning

Den som på grundval av 6 kap. 9 § 2 eller 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) får arbetslöshetsdagpenning

Föreslagen lydelse

som grundar sig på ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande, företagarverksamhet eller förtroendeuppdrag samt familjepensioner.

10 §

Rätt till ålderspension

Den som är född före 1965 har i 65 års ålder rätt till ålderspension. Den som är född 1965 eller senare har rätt till ålderspension i samma ålder som enligt 11 § i lagen om pension för arbetstagare föreskrivs som ålder för ålderspension för hans eller hennes åldersklass.

Den som är född före 1958 har i 63 års ålder rätt till förtida ålderspension. Den som är född 1958—1961 har i 64 års ålder rätt att få ålderspension i förtid. Den förtida ålderspensionen minskas permanent med 0,4 procent för varje månad som pensionen tidigare lägs.

För den som är född före 1962 höjs ålderspensionen med 0,6 procent för varje månad som begynnelse-tidpunkten för pensionen senareläggs efter det att åldern för ålderspension har uppnåtts. För den som är född 1962 eller senare höjs ålderspensionen med 0,4 procent för varje månad som begynnelse-tidpunkten för pensionen senareläggs efter det att åldern för ålderspension har uppnåtts. Ålderspensionen höjs dock inte för den tid som personen inte har haft rätt till folkpension.

En minskning eller höjning enligt 2 eller 3 mom. gäller det pensionsbelopp som beräknats i enlighet med 20 §.

11 §

Rätt till ålderspension för den som får arbetslöshetsdagpenning

Den som på grundval av 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) får arbetslöshetsdagpenning för tilläggsdagar

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

för tilläggsdagar har rätt att vid 63 års ålder få ålderspension utan någon minskning enligt 10 § 2 mom. i denna lag.

12 §

Rätt till sjukpension

Rätt till sjukpension har 16—64-åriga personer som är arbetsoförmögna, dock så att den som är under 20 år kan beviljas pension endast under de förutsättningar som nämns i 16 §.

Föreslagen lydelse

har rätt att vid 63 års ålder få ålderspension utan någon minskning enligt 10 § 2 mom. i denna lag.

12 §

Rätt till sjukpension

Den som *har fyllt 16 år* och är arbetsoförmögen har fram till uppnåendet av åldern *för ålderspension enligt 10 §* rätt till sjukpension, dock så att den som är under 20 år kan beviljas pension endast under de förutsättningar som *föreskrivs* i 16 §.

15 §

När rätt till sjukpension uppkommer

Med avvikelse från 1 mom. beviljas sjukpension från ingången av månaden efter den under vilken arbetsförmågan inträdde, om personen har blivit arbetsförmögen medan han eller hon fått arbetslöshetspension enligt 2 § i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007). Likaså kan den som fyllt 63 år beviljas sjukpension från ingången av månaden efter den under vilken arbetsförmågan inträdde, dock tidigast från och med den tidpunkt då han eller hon har beviljats ålderspension enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom.

15 §

När rätt till sjukpension uppkommer

Den som *uppnått den nedre åldersgränsen för ålderspension enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom.* kan beviljas sjukpension från ingången av månaden efter den då arbetsförmågan inträdde, dock tidigast från och med den tidpunkt då han eller hon har beviljats ålderspension enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom.

22 §

Pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen

Förtida ålderspension från arbetspensionssystemet enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom. i denna lag beaktas som inkomst utan förtidsminskning.

Om en person ansöker om ålderspension enligt denna lag efter att ha fyllt 65 år eller förtida ålderspension efter att ha fyllt 63 år

22 §

Pensionsinkomster som inverkar på folkpensionen

Förtida ålderspension och partiell förtida ålderspension från arbetspensionssystemet enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom. i *denna lag* beaktas som inkomst utan förtidsminskning.

Om en person ansöker om ålderspension eller förtida ålderspension enligt denna lag

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

och om han eller hon inte ansöker om ålderspension från arbetspensionssystemet, ska den ovan nämnda arbetspensionen när folkpensionen beräknas dock beaktas till det belopp den skulle uppgå till om han eller hon började få arbetspension omedelbart efter att ha fyllt 63 år (*föväntad arbetspension*).

23 §

Prioriterade intjänade pensioner och förhöjningar när det gäller folkpension

När folkpensionsbeloppet beräknas beaktas inte som inkomst

1) *arbetspension enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom. vilken intjänats på grundval av arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts,*

2) förmån enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

3) rehabiliteringstillägg och barnförhöjning från arbetspensionssystemet,

4) engångsförhöjning som betalas till arbetspension enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom. i denna lag eller till olycksfallspension enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen eller lagen om olycksfall i militärtjänst,

5) uppskovsförhöjning som ingår i ålderspension från arbetspensionssystemet och grundar sig på tiden efter det att 68 års ålder uppnåtts, eller

6) förhöjning enligt lagen om justering av vissa arbetspensioner till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen (635/2002).

Med avvikelse från vad som bestäms i 1 mom. 1 punkten beaktas som inkomst den pension som ingår i familjepensionen och som förmånslåtaren intjänat på grundval av arbete som han eller hon utfört efter det att 63 års ålder uppnåtts.

Föreslagen lydelse

och inte ansöker om ålderspension från arbetspensionssystemet enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom., ska den ovan nämnda arbetspensionen när folkpensionen beräknas dock beaktas till det belopp den skulle uppgå till om han eller hon började få arbetspension omedelbart från ingången av den månad som följer efter att den lägsta åldern för ålderspension enligt den arbetspensionslagstiftning som tillämpas på honom eller henne uppnåtts (*föväntad arbetspension*).

23 §

Prioriterade intjänade pensioner och höjningar när det gäller folkpension

När folkpensionsbeloppet beräknas beaktas inte som inkomst

1) förmån enligt lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier (644/2003),

2) rehabiliteringstillägg och barnförhöjning från arbetspensionssystemet,

3) engångsförhöjning som betalas till arbetspension enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom. eller till olycksfallspension enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen eller lagen om olycksfall i militärtjänst,

4) *uppskovsförhöjning som ingår i ålderspension som betalas som arbetspension och som grundar sig på tiden efter det att den lägsta åldern för ålderspension enligt den arbetspensionslagstiftning som tillämpas på personen uppnåtts, eller*

5) höjning enligt lagen om justering av vissa arbetspensioner till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen (635/2002).

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

33 §

Årsinkomster som inverkar på fortsättningspensionens kompletteringsbelopp

Förtida ålderspension från arbetspensionssystemet beaktas som inkomst utan förtidsminskning.

35 §

Prioriterade inkomster när det gäller fortsättningspensionens kompletteringsbelopp

När kompletteringsbeloppet beräknas beaktas inte som årsinkomst följande till den efterlevande maken utgående betalningar:

2) bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007), bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag (408/1975), bostadsunderstöd enligt militärunderstödslagen (781/1993) eller bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994) och inte heller förmån som gäller bostad som används för eget behov,

8) arbetspension enligt de lagar som nämns i 6 § 1 mom. vilken intjänats på grundval av arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts, bortsett från den pension som ingår i familjepensionen och som förmånsåtagaren intjänat på grundval av arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts,

51 §

Rätt till barnförhöjning

Rätt till barnförhöjning har den som får

2) sjukpension, ålderspension eller förtida ålderspension som betalas som arbetspension, eller

Barnförhöjning beviljas, om pensionstagaren eller hans eller hennes make, maka eller

Föreslagen lydelse

33 §

Inkomster som inverkar på fortsättningspensionens kompletteringsbelopp

Förtida ålderspension *och partiell förtida ålderspension* från arbetspensionssystemet beaktas som inkomst utan förtidsminskning.

35 §

Prioriterade inkomster när det gäller fortsättningspensionens kompletteringsbelopp

När kompletteringsbeloppet beräknas beaktas inte som årsinkomst följande till den efterlevande maken utgående betalningar:

2) bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007), *bostadsbidrag enligt lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014)*, bostadsunderstöd enligt militärunderstödslagen (781/1993) eller bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994) och inte heller förmåner som gäller bostad som används för eget behov,

8) *uppskovsförhöjning som ingår i ålderspension som betalas som arbetspension och som grundar sig på tiden efter det att den lägsta åldern för ålderspension enligt arbetspensionslagstiftningen uppnåtts,*

51 §

Rätt till barnförhöjning

Rätt till barnförhöjning har den som får

2) invalidpension, ålderspension, *arbetslivspension* eller förtida ålderspension som betalas som arbetspension, eller

Barnförhöjning beviljas, om pensionstagaren eller hans eller hennes make, maka eller

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

sambo har ett barn under 16 år som lever i samma hushåll som pensionstagaren, eller om pensionstagaren på något annat sätt svarar för försörjningen av sitt barn som bor någon annanstans och är under 16 år. En pensionstagare anses ansvara för sitt barns försörjning då han eller hon har sådana kostnader för barnets försörjning som åtminstone uppgår till underhållsstödets belopp enligt 7 § 1 mom. i lagen om underhållstrygghet (671/1998).

54 §

Ansökan om förmåner

Sjukpension omvandlas till ålderspension utan ansökan när pensionstagaren fyller 65 år, om inte grunderna för fastställande av pensionen förändras.

56 §

Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om pension

När en person ansöker om ålderspension enligt 11 § ska han eller hon visa upp ett intyg från en arbetslöshetskassa eller Folkpensionsanstalten av vilket det framgår för vilken tid han eller hon har fått arbetslöshetsdagpenning med stöd av den rätt till tilläggsdagar som avses i 6 kap. 9 § 2 eller 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

58 §

Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om efterlevandepension

Utöver vad som bestäms i 56 § 2 och 4 mom. skall den som får efterlevandepension till Folkpensionsanstalten anmäla för-

Föreslagen lydelse

sambo har ett barn under 16 år som lever i samma hushåll som pensionstagaren, eller om pensionstagaren på något annat sätt svarar för försörjningen av sitt barn som bor någon annanstans och är under 16 år. En pensionstagare anses ansvara för sitt barns försörjning då han eller hon har sådana kostnader för barnets försörjning som åtminstone uppgår till *underhållsstödets* belopp enligt 9 § i lagen om underhållsstöd (580/2008).

54 §

Ansökan om förmåner

Sjukpension omvandlas till ålderspension utan ansökan när pensionstagaren *uppnår åldern för ålderspension enligt 10 §*, om inte grunderna för fastställande av pensionen förändras.

56 §

Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om pension

När en person ansöker om ålderspension enligt 11 § ska han eller hon visa upp ett intyg från en arbetslöshetskassa eller Folkpensionsanstalten av vilket det framgår för vilken tid han eller hon har fått arbetslöshetsdagpenning med stöd av den rätt till tilläggsdagar som avses i 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa.

58 §

Ansökan om och anmälningsskyldighet i fråga om efterlevandepension

Utöver vad som bestäms i 56 § 2 och 4 mom. ska den som får efterlevandepension till Folkpensionsanstalten anmäla förändring-

Gällande lydelse

ändringar i de inkomster som påverkar pensionen samt beviljande av sjuk- eller ålderspension enligt denna lag, *arbetslöshetspension enligt 2 § i lagen om införande av folkpensionslagen, individuell förtidspension enligt 3 § i nämnda lag* eller pension från utlandet som motsvarar dessa pensioner.

85 §

Uppgifter av myndigheter samt pensions- och försäkringsanstalter

För skötseln av de förmåner som Folkpensionsanstalten ålagts att verkställa har den utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

1) av befolkningsregistermyndigheterna få de nödvändiga uppgifter som avses i 4 § 1 mom. 1—4 punkten och 2 mom. 1 punkten i befolkningsdatalagen (507/1993) samt ändringar i uppgifterna,

3) av Pensionsskyddscentralen, pensionsanstalterna, försäkringsanstalterna samt andra som beviljar eller betalar ut pensioner eller andra ersättningar få uppgifter om pensions- och ersättningsbeslut samt om ändring av pensions- eller ersättningsbelopp och uppgifter om beloppet av arbetspension som intjänats före 63 års ålder,

87 §

Uppgifter av Pensionsskyddscentralen och vissa pensionsbetalare

För verkställigheten av förmåner enligt denna lag skall Pensionsskyddscentralen, Statskontoret och Kommunernas pensionsförsäkring på begäran och utan hinder av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter

Föreslagen lydelse

ar i de inkomster som påverkar pensionen samt beviljande av sjuk- eller ålderspension enligt denna lag eller pension från utlandet som motsvarar dessa pensioner.

85 §

Uppgifter av myndigheter samt pensions- och försäkringsanstalter

För skötseln av de förmåner som Folkpensionsanstalten ålagts att verkställa har den trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att

1) av befolkningsregistermyndigheterna få de nödvändiga uppgifter som nämns i 13 § 1—17 mom. och 20—22 punkten i lagen om befolkningsdatasystemet och *Befolkningsregistercentralens certifikattjänster (661/2009)* samt ändringar i uppgifterna,

3) av Pensionsskyddscentralen, pensionsanstalterna, försäkringsanstalterna samt andra som beviljar eller betalar ut pensioner eller andra ersättningar få uppgifter om pensions- och ersättningsbeslut och om ändring av pensions- eller ersättningsbelopp *samt om det belopp av arbetspension som inte inkluderar de intjänade pensioner eller höjningar som nämns i 23 § och inte heller förtidsminskning av arbetspensionen,*

87 §

Uppgifter av Pensionsskyddscentralen och vissa pensionsbetalare

För verkställigheten av förmåner enligt denna lag ska Pensionsskyddscentralen *och Keva* på begäran och trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter lämna Folkpensionsanstalten

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

lämna Folkpensionsanstalten

1) uppgifter om det uppskattade beloppet av arbetspensionen för ansökningsförfarandet i fråga om sjukpension, samt

2) uppgifter om beloppet av den i 22 § 4 mom. avsedda förväntade arbetspension som intjänats före 63 års ålder för beräkning av folkpensionsbeloppet.

För klarläggande av rätt till ålderspension enligt denna lag har Folkpensionsanstalten också rätt att av Pensionsskyddscentralen få personuppgifter om de 65 år fyllda arbetspensionsförsäkrade som inte får arbetspension.

97 §

Förmåner och utgifter som betalas ur folkpensionsfonden

Ur Folkpensionsanstaltens folkpensionsfond betalas ålderspensionerna, sjukpensionerna, barnförhöjningarna och familjepensionerna enligt denna lag *samt arbetslöshetspensionerna enligt lagen om införande av folkpensionslagen.*

105 §

Folkpensionsanstaltens rätt att utöva tillsyn

Folkpensionsanstalten har rätt att utöva tillsyn över fastställande, debitering, uppbörd och redovisning av arbetsgivares folkpensionsavgift samt att i dessa avseenden granska beskattningshandlingarna.

Föreslagen lydelse

1) uppgifter om det uppskattade beloppet av arbetspensionen för ansökningsförfarandet i fråga om sjukpension,

2) uppgifter om beloppet av den i 22 § 4 mom. avsedda förväntade arbetspension som tjänats in fram till uppnåendet av den lägsta åldern för ålderspension för beräkning av folkpensionsbeloppet.

För klarläggande av rätt till ålderspension enligt denna lag har Folkpensionsanstalten också rätt att av Pensionsskyddscentralen få personuppgifter om de arbetspensionsförsäkrade som uppnått åldern för ålderspension enligt 10 § och som inte får arbetspension.

97 §

Förmåner och utgifter som betalas ur folkpensionsfonden

Ur Folkpensionsanstaltens folkpensionsfond betalas ålderspensionerna, sjukpensionerna, barnförhöjningarna och familjepensionerna enligt denna lag.

105 §

Folkpensionsanstaltens rätt att utöva tillsyn

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vid beräkning av folkpensionsbeloppet beaktas inte som inkomst arbetspension enligt 6 § 1 mom., vilken tjänats in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts och innan denna lag har trätt i kraft, med undantag för den pension som ingår i familjepensionen och som förmånslåtaren tjänat

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts.

Vid beräkning av folkpensionsbeloppet för dem som är födda 1948 eller tidigare beaktas inte som inkomst uppskovsförhöjning som ingår i ålderspension från arbetspensionssystemet och som grundar sig på tiden efter det att 68 års ålder uppnåtts.

Vid beräkning av familjepensionsbeloppet beaktas inte som inkomst arbetspension enligt 6 § 1 mom., vilken tjänats in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts och innan denna lag har trätt i kraft, med undantag för den pension som ingår i familjepensionen och som förmånslåtare tjänat in genom arbete som utförts efter det att 63 års ålder uppnåtts.

17.

Lag

om ändring av lagen om garantipension

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om garantipension (703/2010) 7 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten, 8 § 2 mom. och 3 mom. 2 punkten, 9 § 1 mom. 2 punkten, 12 § 1 mom. och 21 § 1 mom.,
av dem 7 § 1 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lag 804/2012 och 8 § 2 mom. sådant det lyder i lag 1328/2011, som följer:

Gällande lydelse

7 §

Rätt till garantipension

Rätt till garantipension har en person som
1) har fyllt 63 år och får ålderspension eller förtida ålderspension,

2) får sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007),

3) får full invalidpension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) eller annan motsvarande full sjukpension på grundval av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande,

4) får fortlöpande olycksfallspension, livränta, sjukpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall som betalas när ett år har flutit från en trafikskada och vilka enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen, lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990), trafikförsäkringslagstiftningen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) beviljas på grundval av full arbetsförmåga,

5) får arbetslöshetspension, eller

6) får avträdelsestöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) (*avträdelsestöd*).

Rätt till garantipension har också en invandrar

1) som har fyllt 65 år, eller

Föreslagen lydelse

7 §

Rätt till garantipension

Rätt till garantipension har en person som
1) har *uppnått den nedre åldersgräns för ålderspension som föreskrivs för hans eller hennes åldersklass i 11 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) och får ålderspension,*

2) får förtida ålderspension,

3) får sjukpension enligt folkpensionslagen (568/2007),

4) får full invalidpension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare eller annan motsvarande full invalidpension på grundval av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande,

5) får fortlöpande olycksfallspension, livränta, sjukpension eller sådan ersättning för inkomstbortfall som betalas när ett år har gått från en trafikskada och vilka enligt den lagstadgade olycksfallsförsäkringen, lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990), trafikförsäkringslagstiftningen eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) beviljas på grundval av full arbetsförmåga,

6) får ålderspension enligt 11 § i folkpensionslagen med stöd av arbetslöshetsdagpengens tilläggsdag rätt, eller

7) får avträdelsestöd enligt lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006) eller lagen om avträdelsestöd för

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

lantbruksföretagare (1293/1994) (*avträdelse-stöd*).

Rätt till garantipension har också en in-vandrare

1) som har uppnått åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen, eller

8 §

Garantipensionens belopp

Om garantipension beviljas innan sökanden fyller 65 år, minskas den fulla garantipensionen permanent med 0,4 procent för varje månad som garantipensionen tidigareläggs med innan sökanden fyller 65 år. Garantipensionen minskas dock inte om sökanden får pension eller ersättning enligt 7 § 1 mom. 2—6 punkten, ålderspension enligt 11 § i folkpensionslagen eller 12 § 3 mom. i lagen om pension för arbetstagare, eller om garantipension beviljas en invandrare med stöd av 7 § 2 mom. i denna lag.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 mom. minskas den fulla garantipensionen med

2) tidigarelägningsprocenten för förtida ålderspension som, då garantipensionen börjar, betalas på grundval av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet, om pensionssökanden inte får folkpension som förtida ålderspension.

9 §

Pensionsinkomsters inverkan på garantipensionen

Från garantipensionens fulla belopp eller det belopp som beräknats enligt 8 § 2 eller 3 mom. avdras beloppet av följande pensionsinkomster som den sökande får fortlö-

8 §

Garantipensionens belopp

Om garantipension beviljas innan sökanden uppnår åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen, minskas den fulla garantipensionen permanent med 0,4 procent för varje månad som garantipensionen tidigareläggs med innan sökanden uppnår åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen. Garantipensionen minskas dock inte om sökanden får pension eller ersättning enligt 7 § 1 mom. 3—7 punkten eller ålderspension enligt 11 § i folkpensionslagen, eller om garantipension beviljas en invandrare med stöd av 7 § 2 mom. i denna lag.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 2 mom. minskas den fulla garantipensionen med

2) tidigarelägningsprocenten för förtida ålderspension eller partiell förtida ålderspension som, då garantipensionen börjar, betalas på grundval av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet, om pensionssökanden inte får folkpension som förtida ålderspension.

9 §

Pensionsinkomsters inverkan på garantipensionen

Från garantipensionens fulla belopp eller det belopp som beräknats enligt 8 § 2 eller 3 mom. avdras beloppet av följande pensionsinkomster som den sökande får fortlö-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

pande eller årligen återkommande (*årsinkomst*):

2) arbetslöshetspension enligt 2 § i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007) och efterlevandepension enligt 4 och 5 § i den lagen,

12 §

Begynnelse tidpunkten för garantipension

Garantipension betalas från ingången av den månad under vilken rätten till garantipensionen uppkom. Till invandrare betalas garantipension från ingången av månaden efter den under vilken han eller hon fyllde 65 år.

21 §

Indrivning av garantipension från pension eller ersättning som betalas retroaktivt

Folkpensionsanstalten har rätt att hos den som betalar pension eller ersättning enligt 9 § 1 mom. 3—10 punkten driva in pension eller ersättning som denna betalar retroaktivt till den del pensionen eller ersättningen motsvarar den garantipension som har betalats till ett för stort belopp, om den som betalar pensionen eller ersättningen i fråga

- 1) rättar eller justerar pensionens eller ersättningens belopp,
- 2) efter ett beslut om rättelse beviljar fortsatt rehabiliteringsstöd, eller
- 3) beviljar familjepension eller försörjningspension.

Föreslagen lydelse

pande eller årligen återkommande (*årsinkomst*):

2) efterlevandepension enligt 4 och 5 § i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007),

12 §

Begynnelse tidpunkten för garantipension

Garantipension betalas från ingången av den månad då rätten till garantipensionen uppkom. Till invandrare betalas garantipension från ingången av månaden efter den då han eller hon uppnådde åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen.

21 §

Indrivning av garantipension från pension eller ersättning som betalas retroaktivt

Folkpensionsanstalten har rätt att hos den som betalar pension eller ersättning enligt 9 § 1 mom. 3—10 punkten driva in pension eller ersättning som denna betalar retroaktivt till den del *pensionen eller ersättningen* motsvarar den garantipension som har betalats till ett för stort belopp, om den som betalar pensionen eller ersättningen i fråga

- 1) rättar eller justerar pensionens eller ersättningens belopp,
- 2) efter ett beslut om rättelse beviljar fortsatt rehabiliteringsstöd, eller
- 3) beviljar familjepension eller försörjningspension.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Trots vad som föreskrivs i 8 § 2 mom. ska garantipensionen inte minskas om en sökande med stöd av den tilläggsdagsrätt som

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

avses i 6 kap. 9 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa utan förtidsminskning får ålderspension som grundar sig på ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller företagarkerksamhet.

18.

Lag

om ändring av 8 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 8 § 1 mom. 3 punkten,
sådan den lyder i lag 939/2014, som följer:

Gällande lydelse

8 §

Rätt till bostadsbidrag

Rätt till bostadsbidrag har den som fyllt
16 år och som får

3) full invalidpension (sjukpension), ålderspension eller efterlevandepension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) eller någon annan motsvarande lagbaserad full sjukpension, ålderspension eller efterlevandepension på grundval av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller efterlevandepension enligt 19 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006),

Föreslagen lydelse

8 §

Rätt till bostadsbidrag

Rätt till bostadsbidrag har den som fyllt
16 år och som får

3) full invalidpension, arbetslivspension, ålderspension eller efterlevandepension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) eller någon annan motsvarande lagbaserad full *invalid- och* sjukpension, *arbetslivspension*, ålderspension eller efterlevandepension på grundval av ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande eller efterlevandepension enligt 19 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006),

Denna lag träder i kraft den januari 20 .

19.

Lag

om ändring av lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om främjande av sjukpensionärers återgång i arbete (738/2009) 9 § 2 mom.
och
ändras 2 §, rubriken för 5 §, 5 § 1 mom., 8 §, 9 § 3 mom., 10 § 1 mom., 11 § och 12 § 1 mom.,
av dem rubriken för 5 § och 5 § 1 mom. sådana de lyder i lag 1051/2014 och 12 § 1 mom.
sådan det lyder i lag 979/2013, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på invalidpension som beviljats med stöd av följande lagar och bestämmelser (*arbetspensionslagar*) oberoende av vad som i dem förskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på invalidpensionen:

1) lagen om pension för arbetstagare (395/2006) och lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006),

2) lagen om sjömanspensioner (1290/2006) och lagen om införande av lagen om sjömanspensioner (1291/2006),

3) lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om införande av lagen om pension för företagare (1273/2006),

4) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) och lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006),

5) lagen om kommunala pensioner (549/2003) och lagen om införande av lagen om kommunala pensioner (550/2003),

6) *lagen om statens pensioner (1295/2006) och lagen om införande av lagen om statens pensioner (1296/2006)*,

7) *pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (261/2008)*,

Föreslagen lydelse

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på invalidpension som beviljats med stöd av följande lagar och bestämmelser (*arbetspensionslagar*) oberoende av vad som i dem förskrivs om arbetsinkomsternas inverkan på invalidpensionen:

1) lagen om pension för arbetstagare (395/2006) och lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006),

2) lagen om sjömanspensioner (1290/2006) och lagen om införande av lagen om sjömanspensioner (1291/2006),

3) lagen om pension för företagare (1272/2006) och lagen om införande av lagen om pension för företagare (1273/2006),

4) lagen om pension för lantbruksföretagare (1280/2006) och lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006),

5) *pensionslagen för den offentliga sektorn (/)*,

6) pensionsbestämmelser som avses i 122 § i lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),

7) pensionsstadgan enligt 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998).

Trots vad som bestäms i 17 § i folkpen-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

8) pensionsbestämmelser som avses i 122 § i lagen om ortodoxa kyrkan (985/2006),

9) *pensionsbestämmelser som grundar sig på 13 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001), eller*

10) pensionsstadgan enligt 11 § 2 mom. 6 punkten i lagen om Finlands Bank (214/1998).

Trots vad som bestäms i 17 § i folkpensionslagen (568/2007) tillämpas denna lag också på sjukpension som beviljats med stöd av folkpensionslagen, med undantag för sjukpension som beviljats enligt 12 § 4 mom. i den lagen.

5 §

Inkomstgräns vid sjukpension enligt folkpensionslagen och vilande pension

Utbetalningen av sjukpension enligt folkpensionslagen påverkas inte, om pensionstagarens arbetsinkomster är högst 687,74 euro i månaden. Om pensionstagaren tjänar mer än 687,74 euro i månaden, ska utbetalningen av sjukpensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på Folkpensionsanstaltens initiativ avbrytas och pensionen lämnas vilande.

8 §

Utbetalning av handikappbidrag för den tid pension lämnats vilande

Den som omedelbart innan invalidpension enligt 4 § eller sjukpension enligt 5 § lämnats vilande fått vårdbidrag för pensionstagare enligt lagen om handikappförmåner (570/2007) ska beviljas handikappbidrag till högsta belopp enligt 8 § 2 mom. 3 punkten i nämnda lag för den tid som utbetalning av pensionerna varit avbruten. Handikappbidrag betalas

Föreslagen lydelse

sionslagen (568/2007) tillämpas denna lag också på sjukpension som beviljats med stöd av folkpensionslagen, med undantag för sjukpension som beviljats enligt 12 § 4 mom. i den lagen.

Denna lag tillämpas också på garantipension som beviljats en arbetsförmögen med stöd av 7 § 1 mom. 3 och 4 punkten och 2 mom. 2 punkten i lagen om garantipension (703/2010).

Det som i denna lag bestäms om sjukpension enligt folkpensionslagen gäller på motsvarande sätt också garantipension som avses i 3 mom.

5 §

Inkomstgräns vid sjukpension som beviljas av Folkpensionsanstalten och vilande pension

Utbetalningen av sjukpension enligt folkpensionslagen och av garantipension enligt 7 § 1 mom. 3 och 4 punkten och 2 mom. 2 punkten i lagen om garantipension påverkas inte, om pensionstagarens arbetsinkomster är högst 687,74 euro i månaden. Om pensionstagaren tjänar mer än 687,74 euro i månaden, ska utbetalningen av sjukpensionen och garantipensionen efter meddelande från pensionstagaren eller på Folkpensionsanstaltens initiativ avbrytas och pensionen lämnas vilande.

8 §

Utbetalning av handikappbidrag för den tid pension lämnats vilande

Den som omedelbart innan invalidpension enligt 4 § eller sjukpension enligt 5 § eller arbetslivspension lämnats vilande fått vårdbidrag för pensionstagare enligt lagen om handikappförmåner (570/2007) ska beviljas handikappbidrag till högsta belopp enligt 8 § 2 mom. 3 punkten i nämnda lag för den tid som utbetalningen av pensionerna varit av-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

dock inte för den tid för vilken pensionen på pensionsanstaltens initiativ retroaktivt lämnats vilande. Folkpensionsanstalten betalar handikappbidraget under den tid pensionen är vilande.

9 §

Arbetspensionens tillväxt

För den som med stöd av 65 § i lagen om sjömanspensioner har rätt till särskilda tillväxtprocentsatser tillväxer pensionen i situationer som avses i 1 mom. i denna paragraf med 1,6 procent på grundval av de pensionsgrundande årsinkomsterna enligt den lagen.

En person har på ansökan rätt till pension som intjänats på grundval av arbete som utförts under tiden för invalidpension, när hans eller hennes invalidpension enligt arbetspensionslagarna ändras till ålderspension, förutsatt att personen då inte längre har den anställning som han eller hon går i ålderspension från. Om personen arbetar efter det att invalidpensionen upphört, har han eller hon rätt till den pension som intjänats på grundval av detta arbete när han eller hon beviljas ålderspension, förtida ålderspension eller uppskjuten ålderspension enligt arbetspensionslagarna. Personen har rätt till pension som intjänats för arbete under tiden för invalidpension enligt arbetspensionslagarna eller efter det att den pensionen upphört också när han eller hon efter den tidigare invalidpensionen beviljas ny invalidpension i fråga om vilken arbetspensionslagarnas bestämmelser om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

10 §

Hur pension som lämnats vilande påverkar pensionstagares bostadsbidrag

Den som omedelbart innan invalid- eller sjukpension lämnas vilande fått bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pen-

Föreslagen lydelse

bruten. Handikappbidrag betalas dock inte för den tid för vilken pensionen på pensionsanstaltens initiativ retroaktivt lämnats vilande. Folkpensionsanstalten betalar handikappbidraget under

9 §

Arbetspensionens tillväxt

(2 mom. upphävs)

En person har på ansökan rätt till pension som tjänats in på grundval av arbete som utförts under tiden för invalidpension, när hans eller hennes invalidpension enligt arbetspensionslagarna ändras till ålderspension, förutsatt att personen då inte längre har den anställning som han eller hon går i ålderspension från. Om personen arbetar efter det att invalidpensionen upphört, har han eller hon rätt till den pension som tjänats in på grundval av detta arbete när han eller hon beviljas ålderspension, förtida ålderspension, *partiell förtida ålderspension eller arbetslivspension* enligt arbetspensionslagarna. Personen har rätt till pension som tjänats in för arbete under tiden för invalidpension enligt arbetspensionslagarna eller efter det att den pensionen upphört också när han eller hon efter den tidigare invalidpensionen beviljas ny invalidpension i fråga om vilken arbetspensionslagarnas bestämmelser om fastställande av pension på tidigare grunder inte tillämpas.

10 §

Hur pension som lämnats vilande påverkar pensionstagares bostadsbidrag

Den som omedelbart innan invalid- eller sjukpension eller *arbetslivspension* lämnas vilande fått bostadsbidrag enligt lagen om

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

sionstagare (571/2007) ska även i fortsättningen få bidraget så länge som villkoren för bidraget enligt den lagen i övrigt är uppfyllda, även om invalid- eller sjukpensionen inte betalas så länge pensionen är vilande.

Föreslagen lydelse

bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) ska även i fortsättningen få bidraget så länge som villkoren för bidraget enligt den lagen i övrigt är uppfyllda, även om invalid- eller sjukpensionen *eller arbetslivspension* inte betalas så länge pensionen är vilande.

11 §

Tillämpliga bestämmelser

Om inte något annat följer av denna lag ska verkställigheten ske också med tillämpning av de i 2 § nämnda arbetspensionslagarna, folkpensionslagen, lagen om handikappförmåner och lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.

11 §

Tillämpliga bestämmelser

Om inte något annat följer av denna lag ska verkställigheten ske också med tillämpning av de i 2 § nämnda arbetspensionslagarna, folkpensionslagen, *lagen om garantipension*, lagen om handikappförmåner och lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 och gäller till och med den 31 december 2016.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010 och gäller till och med den 31 december 2020.

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

20.

Lag

om ändring av 9 och 33 § i lagen om handikappförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om handikappförmåner (570/2007) 9 § 1 mom. 2 punkten och 4 b-punkten samt 33 § 3 mom.,
av dem 9 § 1 mom. 2 punkten sådan den lyder i lag 154/2011 samt 9 § 1 mom. 4 b-punkten och 33 § 3 mom. sådana de lyder i lag 697/2012, som följer:

Gällande lydelse

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Rätt till vårdbidrag har en person som fyllt 16 år och som får

2) full invalidpension (*sjukpension*), ålderspension eller förtida ålderspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006), lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter (329/1967) eller lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom (870/1977),

4 b) enbart efterlevandepension på basis av de lagar som nämns i 2, 4 eller 4 a-punkten och som fyllt 65 år, eller

33 §

Indragning av en handikappförmån

Handikappbidrag som beviljats en person som fyllt 16 år upphör från ingången av den månad då bidragstagaren beviljas pension eller förmån enligt 9 § 1 mom., eller, om bi-

Föreslagen lydelse

9 §

Vårdbidrag för pensionstagare

Rätt till vårdbidrag har en person som fyllt 16 år och som får

2) full invalidpension, *arbetslivspension*, ålderspension eller förtida ålderspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006), lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter (329/1967) eller lagen om medlems av statsrådet rätt till pension och om familjepension efter honom (870/1977),

4 b) enbart efterlevandepension på basis av de lagar som nämns i 2 eller 4 punkten eller 4 a-punkten *och som uppnått åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen, eller*

33 §

Indragning av en handikappförmån

Handikappbidrag som beviljats en person som fyllt 16 år upphör från ingången av den månad då bidragstagaren beviljas pension eller förmån enligt 9 § 1 mom., eller, om bi-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

dragstagaren får sådan efterlevandepension som avses i 9 § 1 mom. 4 b-punkten, från utgången av den månad då han eller hon fyller 65 år.

Föreslagen lydelse

dragstagaren får sådan efterlevandepension som avses i 9 § 1 mom. 4 b-punkten, från utgången av den månad då han eller hon uppnår åldern för ålderspension enligt 10 § i folkpensionslagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

21.

Lag

om ändring av 3 kap. 4 § och 4 kap. 7 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 3 kap. 4 § 2 mom. och 4 kap. 7 § 1 mom., av dem 3 kap. 4 § 2 mom. sådant det lyder delvis ändrat i lagarna 1188/2009, 1439/2011 och 918/2012 samt 4 kap. 7 § 1 mom. sådant det lyder i lagarna 1188/2009 och 873/2015, som följer:

Gällande lydelse

3 kap

Allmänna begränsningar för erhållande av förmåner

4 §

Hindrande sociala förmåner

Föreslagen lydelse

3 kap

Allmänna begränsningar för erhållande av förmåner

4 §

Hindrande sociala förmåner

Berättigad till arbetslöshetsförmåner är inte en arbetssökande

1) som får ålderspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen eller arbetspensionslagarna,

2) som får arbetslöshetspension,

3) som har rätt till moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapening enligt sjukförsäkringslagen eller som har beviljats ledighet för havandeskap och barnsård eller för vård av barn eller som får specialvårdspenning,

4) för den tid han eller hon får avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006), eller

5) som får rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) eller enligt de lagar, den pensionsstadga eller de pensionsbestämmelser som avses i 1 kap. 3 § i lagen om pension

Berättigad till arbetslöshetsförmåner är inte en arbetssökande

1) som får ålderspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen eller arbetspensionslagarna,

2) som får arbetslöshetspension,

3) som har rätt till moderskaps-, särskild moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapening enligt sjukförsäkringslagen eller som har beviljats ledighet för havandeskap och barnsård eller för vård av barn eller som får specialvårdspenning,

4) för den tid han eller hon får avträdelsestöd enligt lagen om avträdelsestöd för lantbruksföretagare (1293/1994) eller lagen om stöd för upphörande med att bedriva jordbruk (612/2006),

5) som får rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) eller enligt de lagar, den pensionsstadga eller de pensionsbestämmelser som nämns i 3 § i lagen om pension för

Gällande lydelse

för arbetstagare (395/2006) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsbestämmelserna i olycksfalls- eller trafikförsäkring eller i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948).

6 punkten har upphävts genom L 28.12.2012/918.

Föreslagen lydelse

arbetstagare (395/2006) eller ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsbestämmelserna i olycksfalls- eller trafikförsäkring eller i lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948), eller

6) som får arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna.

4 kap

Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner

7 §

Sociala förmånens inverkan på arbetslöshetsförmånerna

Om någon får någon annan än en i 3 kap. 4 § nämnd lagstadgad förmån eller sjukpension enligt lagstiftningen i någon annan stat eller folkpension med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen, minskas hans eller hennes fulla arbetslöshetsförmån med den sociala förmånen. Då beaktas dock inte följande pensioner och sociala förmåner (*prioriterade inkomster*):

- 1) familjepensioner,
- 2) vårdbidrag för pensionstagare enligt lagen om handikappförmåner (570/2007),
- 3) menersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) och lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (/),
- 4) livränta och tilläggsränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst,
- 5) handikappbidrag enligt lagen om handikappförmåner,
- 6) bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007),
- 7) bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag (408/1975),
- 8) barnbidrag enligt barnbidragslagen (796/1992),
- 9) utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997),
- 10) militärunderstöd enligt militärunderstödslagen (781/1993),
- 11) ersättningar för kostnader enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycks-

4 kap

Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner

7 §

Sociala förmånens inverkan på arbetslöshetsförmånerna

Om någon får någon annan än en i 3 kap. 4 § nämnd lagstadgad förmån eller invalid- och sjukpension enligt lagstiftningen i någon annan stat eller folkpension med stöd av 12 § 4 mom. i folkpensionslagen, minskas hans eller hennes fulla arbetslöshetsförmån med den sociala förmånen. Då beaktas dock inte följande pensioner och sociala förmåner (*prioriterade inkomster*):

- 1) familjepensioner,
- 2) vårdbidrag för pensionstagare enligt lagen om handikappförmåner (570/2007),
- 3) menersättning enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) och lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (873/2015),
- 4) livränta och tilläggsränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst,
- 5) handikappbidrag enligt lagen om handikappförmåner,
- 6) bostadsbidrag enligt lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007),
- 7) bostadsbidrag enligt lagen om *allmänt bostadsbidrag* (938/2014),
- 8) barnbidrag enligt barnbidragslagen (796/1992),
- 9) utkomststöd enligt lagen om utkomststöd (1412/1997),
- 10) militärunderstöd enligt militärunderstödslagen (781/1993),
- 11) ersättningar för kostnader enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycks-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

fall i arbetet och yrkessjukdomar och lagen om skada, ådragen i militärtjänst.

Föreslagen lydelse

fall i arbetet och om yrkessjukdomar samt lagen om skada, ådragen i militärtjänst,
12) *partiell förtida ålderspension enligt arbetspensionslagarna.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

22.

Lag

om ändring av 11 § i lagen om vuxenutbildningsstöd

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 11 § i lagen om vuxenutbildningsstöd (1276/2000) en ny 13 punkt, i stället för den
13 punkt som upphävts genom lag 938/2012, som följer:

Gällande lydelse

11 §

*Begränsningar i fråga om vuxenutbildnings-
stödet*

Vuxenutbildningsstöd beviljas inte den
som

*13 punkten har upphävts genom
L 28.12.2012/938.*

Föreslagen lydelse

11 §

*Begränsningar i fråga om vuxenutbildnings-
stödet*

Vuxenutbildningsstöd beviljas inte den
som

*13) får arbetslivspension enligt de arbets-
pensionslagar som nämns i 3 § i lagen om
pension för arbetstagare,*

Denna lag träder i kraft den 20 .

23.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 8 kap. 6 § 1 och 3 mom., 11 kap. 10 §, 12 kap. 2 § 1 mom. samt 3 § 2 och 5 mom., av dem 8 kap. 6 § 1 mom. och 12 kap. 2 § 1 mom. sådana de lyder i lagarna 678/2014 och 873/2015, 8 kap. 6 § 3 mom. sådant det lyder i lag 678/2014 och 11 kap. 10 § sådana den lyder i lagen 873/2015, som följer:

Gällande lydelse

8 kap

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

6 §

Förmåner som utgör hinder för sjukdagpenning

Rätt till sjukdagpenning föreligger inte för en försäkrad som får

1) rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005),

2) rehabiliteringspenning, partiell rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning som betalas som rehabiliteringsunderstöd enligt arbetspensionslagarna,

3) ersättning för inkomstbortfall med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, trafikförsäkringslagen (279/1959), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),

4) ålderspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen (568/2007) eller arbetspensionslagarna, *eller arbetslöshetspen-*

Föreslagen lydelse

8 kap

Sjukdagpenning och partiell sjukdagpenning

6 §

Förmåner som utgör hinder för sjukdagpenning

Rätt till sjukdagpenning föreligger inte för en försäkrad som får

1) rehabiliteringspenning enligt lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner,

2) rehabiliteringspenning, partiell rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning som betalas som rehabiliteringsunderstöd enligt arbetspensionslagarna,

3) ersättning för inkomstbortfall med stöd av bestämmelserna om rehabilitering i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, trafikförsäkringslagen (279/1959), lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990),

4) ålderspension eller förtida ålderspension enligt folkpensionslagen (568/2007) eller arbetspensionslagarna,

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

sion enligt 2 § i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007), lagen om sjömanspensioner (1290/2006), de lagar som nämns i 3 § 2 mom. 1 och 3—7 punkten i lagen om pension för arbetstagare, 28 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006), 28 § i lagen om införande av lagen om pension för företagare (1273/2006), 27 § i lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006) eller 14 § i lagen om införande av lagen om statens pensioner (1296/2006),

5) deltidspension enligt arbetspensionslagarna,

6) garantipension enligt 7 § 1 mom. 1 eller 5 punkten eller 2 mom. 1 punkten i lagen om garantipension (703/2010),

7) anpassningspension eller anpassningsbidrag enligt lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter.

En försäkrad som får pension som nämns i 1 mom. 4—7 punkten, sjukpension som beviljats med stöd av 12 § 1 mom. i folkpensionslagen eller full invalidpension enligt arbetspensionslagarna och som är yngre än 68 år har dock rätt till sjukdagpenning, om den försäkrade efter sin pensionering är i arbete och blir oförmögen att utföra det arbete som han eller hon som pensionerad har utfört omedelbart innan arbetsoförmågan började. Sjukdagpenningens belopp räknas då ut på grundval av intjänade arbetsinkomster under pensioneringstiden så som föreskrivs i 11 kap., med beaktande av 12 kap. 2 §.

11 kap

Beloppet av dagpenningförmånerna

10 §

Hur pension inverkar på föräldradagpenningens belopp

Minimibeloppet av föräldradagpenningen betalas, om en försäkrad får ålderspension eller förtida ålderspension, *arbetslöshetspension*, full sjukpension eller full invalidpen-

Föreslagen lydelse

5) deltidspension enligt arbetspensionslagarna,

6) garantipension enligt 7 § 1 mom. 1 punkten eller 2 mom. 1 punkten i lagen om garantipension (703/2010),

7) anpassningspension eller anpassningsbidrag enligt lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter.

En försäkrad som får pension som nämns i 1 mom. 4—7 punkten, sjukpension som beviljats med stöd av 12 § 1 mom. i folkpensionslagen, full invalidpension, *arbetslivspension* eller *partiell förtida ålderspension* enligt arbetspensionslagarna och som är yngre än 68 år har dock rätt till sjukdagpenning, om den försäkrade efter sin pensionering är i arbete och blir oförmögen att utföra det arbete som han eller hon som pensionerad har utfört omedelbart innan arbetsoförmågan började. Sjukdagpenningens belopp räknas då ut på grundval av intjänade arbetsinkomster under pensioneringstiden så som föreskrivs i 11 kap., med beaktande av 12 kap. 2 §.

11 kap

Beloppet av dagpenningförmånerna

10 §

Hur pension inverkar på föräldradagpenningens belopp

Minimibeloppet av föräldradagpenningen betalas, om en försäkrad får ålderspension, *partiell förtida ålderspension*, förtida ålderspension eller full sjukpension enligt 12 §

Gällande lydelse

sion enligt 12 § 1 mom. i folkpensionslagen, arbetspensionslagarna, trafikförsäkringslagen, lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i militärtjänst, lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämförbara med arbete (460/2015) eller lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009).

Föreslagen lydelse

1 mom. i folkpensionslagen, arbetspensionslagarna, trafikförsäkringslagen, lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar, lagen om olycksfall i militärtjänst, lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämförbara med arbete (1318/2002) eller lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare (276/2009) *eller arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna.*

12 kap

Dagpenningförmånernas förhållande till andra förmåner

2 §

Sjukdagpenningens förhållande till andra lagstadgade förmåner som betalas på grund av arbetsförmåga

Från sjukdagpenning som betalas med stöd av denna lag dras följande förmåner av som enligt någon annan lag betalas för samma tid och på grund av samma arbetsförmåga:

- 1) sjukpension enligt 12 § i folkpensionslagen, med undantag för pension enligt 4 mom. i den paragrafen,
- 2) sådan ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar som beviljas på grund av olycksfall i arbetet eller på grund av yrkessjukdom,
- 3) sådan ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och yrkessjukdomar som beviljas på grund av olycksfall i arbetet eller på grund av yrkessjukdom,
- 4) dagpenning och olycksfallspension enligt lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämförbara med arbete,
- 5) olycksfallspension enligt lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare,
- 6) dagpenning och olycksfallspension enligt lagen om olycksfall i militärtjänst samt

12 kap

Dagpenningförmånernas förhållande till andra förmåner

2 §

Sjukdagpenningens förhållande till andra lagstadgade förmåner som betalas på grund av arbetsförmåga

Från sjukdagpenning som betalas med stöd av denna lag avdras *arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna* och följande förmåner som enligt någon annan lag betalas för samma tid och på grund av samma arbetsförmåga:

- 1) sjukpension enligt 12 § i folkpensionslagen, med undantag för pension enligt 4 mom. i den paragrafen,
- 2) ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar som beviljas på grund av olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom,
- 3) ersättning för inkomstbortfall enligt lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar som beviljas på grund av olycksfall i arbetet eller yrkessjukdom,
- 4) dagpenning och olycksfallspension enligt lagen om ersättning för skada eller sjukdom som har uppkommit under studierelaterade förhållanden som är jämförbara med arbete,
- 5) olycksfallspension enligt lagen om olycksfalls- och pensionsskydd för idrottsutövare,
- 6) dagpenning och olycksfallspension en-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst,

7) ersättning för inkomstbortfall och invalidpension enligt trafikförsäkringslagen.

Föreslagen lydelse

ligt lagen om olycksfall i militärtjänst samt livränta enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst,

7) ersättning för inkomstbortfall och invalidpension enligt trafikförsäkringslagen.

3 §

Primärtid för sjukdagpenningen och sjukdagpenningens förhållande till full invalidpension enligt arbetspensionslagarna

Folkpensionsanstalten fastställer primärtiden för sjukdagpenningen när minst 150 sjukdagpenningss dagar som räknas till maximitiden förflutit. Primärtiden fastställs dock inte om den försäkrade har fyllt 63 år. En ny primärtid kan fastställas endast i det fall att sex månader har förflutit från utgången av den föregående primärtiden.

Om den försäkrade för den tid som följer efter primärtiden för sjukdagpenningen retroaktivt beviljas full invalidpension enligt arbetspensionslagarna, har Folkpensionsanstalten rätt att uppbära den del av invalidpensionen som motsvarar utbetald sjukdagpenning.

3 §

Primärtid för sjukdagpenningen och sjukdagpenningens förhållande till full invalidpension enligt arbetspensionslagarna

Folkpensionsanstalten fastställer primärtiden för sjukdagpenningen när minst 150 sjukdagpenningss dagar som räknas till maximitiden förflutit. Primärtiden fastställs dock inte om den försäkrade har uppnått den *lägsta ålder för ålderspension som föreskrivs för den försäkrades åldersklass i 11 § i lagen om pension för arbetstagare*. En ny primärtid kan fastställas endast i det fall att det har gått sex månader från utgången av den föregående primärtiden.

Om den försäkrade för den tid som följer efter primärtiden för sjukdagpenningen retroaktivt beviljas full invalidpension enligt arbetspensionslagarna eller *arbetslivspension enligt arbetspensionslagarna*, har Folkpensionsanstalten rätt att ta ut den del av invalidpensionen eller arbetslivspensionen som motsvarar utbetald sjukdagpenning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

24.

Lag

om ändring av 34 och 38 § i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner (566/2005) 34 § och 38 § 1 mom., sådana de lyder, 34 § i lagarna 679/2014 och 1236/2014 samt 38 § 1 mom. i lag 679/2014, som följer:

Gällande lydelse

34 §

Rehabiliteringspenning till pensionstagare

Trots vad som föreskrivs i 32, 33 och 35 § är rehabiliteringspenningen per dag en tjugofemtedel av en tiondel av summan av de i denna paragraf avsedda månatliga pensionerna, om en rehabiliteringsklient får

1) full invalidpension enligt arbetspensionslagarna *eller arbetslöshetspension enligt lagen om sjömanspensioner (1290/2006), de arbetspensionslagar som nämns i 3 § 2 mom. 1 och 3—7 punkten i lagen om pension för arbetstagare, 28 § i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006), 28 § i lagen om införande av lagen om pension för företagare (1273/2006), 27 § i lagen om införande av lagen om pension för lantbruksföretagare (1281/2006) eller 14 § i lagen om införande av lagen om statens pensioner (1296/2006),*

2) sjukpension enligt 12 § i folkpensionslagen (568/2007), med undantag för sjukpension enligt 4 mom. i den paragrafen, *eller arbetslöshetspension enligt 2 § i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007),*

3) sådan garantipension enligt lagen om garantipension som beviljas utöver de pensioner som nämns i denna paragraf.

Föreslagen lydelse

34 §

Rehabiliteringspenning till pensionstagare

Trots vad som föreskrivs i 32, 33 och 35 § är rehabiliteringspenningen per dag en tjugofemtedel av en tiondel av summan av de i denna paragraf avsedda månatliga pensionerna, om en rehabiliteringsklient får

1) full invalidpension *eller arbetslivspension* enligt arbetspensionslagarna,

2) sjukpension enligt 12 § i folkpensionslagen (568/2007), med undantag för sjukpension enligt 4 mom. i den paragrafen,

3) sådan garantipension enligt lagen om garantipension som beviljas utöver de pensioner som nämns i denna paragraf.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

38 §

Betalning utan samordning

Från rehabiliteringspenningen dras inte av följande förmåner som rehabiliteringsklienten får:

1) deltidspension, delinvalidpension enligt 35 § i lagen om pension för arbetstagare eller någon annan motsvarande pension än full invalidpension, om rätten till pensionen har börjat före ingången av det kalenderår till vilket de arbetsinkomster hänför sig som ligger till grund för rehabiliteringspenningen enligt 32 § i denna lag,

2) sjukpension enligt 12 § 4 mom. i folkpensionslagen och garantipension som betalas utöver den,

3) föräldradagpenning enligt 11 kap. 8 § i sjukförsäkringslagen.

Föreslagen lydelse

38 §

Betalning utan samordning

Från rehabiliteringspenningen dras inte av följande förmåner som rehabiliteringsklienten får:

1) deltidspension, delinvalidpension enligt 35 § i lagen om pension för arbetstagare eller någon annan motsvarande pension än full invalidpension, om rätten till pensionen har börjat före ingången av det kalenderår till vilket de arbetsinkomster hänför sig som ligger till grund för rehabiliteringspenningen enligt 32 § i denna lag,

2) sjukpension enligt 12 § 4 mom. i folkpensionslagen och garantipension som betalas utöver den,

3) föräldradagpenning enligt 11 kap. 8 § i sjukförsäkringslagen,

4) *partiell förtida ålderspension enligt arbetspensionslagarna.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

25.

Lag

om ändring av 2 och 74 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) 2 § 1 mom.
10 punkten och 74 §, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

10) *sjukpension* full invalidpension som beviljats tills vidare enligt de lagar som avses i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, sjukpension som beviljats tills vidare enligt folkpensionslagen, full invalidpension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare, invaliditetspension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 3 mom. i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007) och motsvarande pensioner som betalas från utlandet samt sådant avträdelsestöd enligt 24 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare som ska beaktas som pension enligt 92 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

74 §

Årsarbetsinkomst när en yrkessjukdom debuterar under pensionering

Om den som får ålderspension eller sjukpension drabbas av en yrkessjukdom där exponeringen har skett innan pensionen började löpa, ska tidpunkten för pensioneringen be-

Föreslagen lydelse

2 §

Definitioner

I denna lag avses med

10) *sjukpension* full invalidpension *och arbetslivspension* som beviljats tills vidare enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, sjukpension som beviljats tills vidare enligt folkpensionslagen, full invalidpension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare, invaliditetspension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 3 mom. i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007) och motsvarande pensioner som betalas från utlandet samt sådant avträdelsestöd enligt 24 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare som ska beaktas som pension enligt 92 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

74 §

Årsarbetsinkomst när en yrkessjukdom debuterar under pensionering

Om den som får ålderspension *eller sjukpension eller som får partiell förtida ålderspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare* drabbas av

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

traktas som tidpunkt för skadefallet när årsarbetsinkomsten bestäms. Arbetsinkomsten ska med hjälp av den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare justeras till indexnivån för det år när yrkessjukdomen debuterade.

Föreslagen lydelse

en yrkessjukdom där exponeringen har skett innan pensionen började löpa, ska tidpunkten för pensioneringen betraktas som tidpunkt för skadefallet när årsarbetsinkomsten bestäms. Arbetsinkomsten ska med hjälp av den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare justeras till indexnivån för det år då yrkessjukdomen debuterade.

Denna lag träder i kraft den 20 .

26.

Lag

om ändring av 4 och 62 § i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (873/2015) 4 § 1 mom. 7 punkten och 62 §, som följer:

Gällande lydelse

4 §

Övriga definitioner och hänvisningsbestämmelser

I denna lag avses med

7) *sjukpension* full invalidpension som beviljats tills vidare enligt de lagar som avses i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, sjukpension som beviljats tills vidare enligt folkpensionslagen, full invalidpension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare, invaliditetspension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 3 mom. i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007) och motsvarande pensioner som betalas från utlandet samt sådant avträdelsestöd enligt 24 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare som ska beaktas som pension enligt 92 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

62 §

Årsarbetsinkomst när en yrkessjukdom debuterar under pensionering

Om en yrkessjukdom debuterar hos en person som får ålderspension eller sjukpension,

Föreslagna lydelse

4 §

Övriga definitioner och hänvisningsbestämmelser

I denna lag avses med

7) *sjukpension* full invalidpension och *arbetslivspension* som beviljats tills vidare enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, sjukpension som beviljats tills vidare enligt folkpensionslagen, full invalidpension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare, invaliditetspension enligt den tidigare lagstiftning som avses i 1 § 3 mom. i lagen om införande av folkpensionslagen (569/2007) och motsvarande utländska pensioner samt sådant avträdelsestöd enligt 24 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare som ska beaktas som pension enligt 92 § 2 mom. i lagen om pension för arbetstagare.

62 §

Årsarbetsinkomst när en yrkessjukdom debuterar under pensionering

Om en yrkessjukdom debuterar hos en person som får ålderspension eller sjukpension

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

och exponeringen för sjukdomen har skett före pensioneringen i arbete som försäkrats enligt denna lag, ska tidpunkten för pensioneringen eller den tidpunkt då försäkringen enligt denna lag senast var i kraft betraktas som tidpunkt för skadefallet när årsarbetsinkomsten bestäms. De inkomster som ska beaktas i årsarbetsinkomsten ska justeras med den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare till indexnivån för det år när yrkessjukdomen debuterade.

Föreslagen lydelse

eller som får partiell förtida ålderspension enligt de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare, och exponeringen för sjukdomen har skett före pensioneringen i arbete som försäkrats enligt denna lag, ska tidpunkten för pensioneringen eller den tidpunkt då försäkringen enligt denna lag senast var i kraft betraktas som tidpunkt för skadefallet när årsarbetsinkomsten bestäms. De inkomster som ska beaktas i årsarbetsinkomsten ska justeras med den lönekoeficient som avses i 96 § i lagen om pension för arbetstagare till indexnivån för det år då yrkessjukdomen debuterade.

Denna lag träder i kraft den 20 .

27.

Lag

om ändring av 8 och 9 a § i patientskadelagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i patientskadelagen (585/1986) 8 och 9 a §, sådana de lyder i lag 879/1998, som följer:

Gällande lydelse

8 §

Primärt ersättningsansvar

Rätten att med stöd av denna lag få ersättning för sjukdomskostnader och för andra utgifter som orsakats av en skada, för sveda och värk samt för lyte eller för annat bestående men är oberoende av om den ersättningssökande på någon annan grund har rätt till motsvarande ersättningar eller förmåner på grund av samma skadefall.

Ersättning för minskning i inkomst eller uppehälle samt förlust av nödvändigt underhåll erlaggs med stöd av denna lag endast till den del ersättningen överstiger den motsvarande ersättning eller förmån som betalas med stöd av någon annan lag. Patientförsäkringscentralen kan till den ersättningssökande likväl betala ut även den del av ersättningen som skall betalas med stöd av någon annan lag, om sökandens utkomst i annat fall uppenbarligen skulle äventyras.

En ersättning som med stöd av någon annan lag betalts till ersättningssökanden samt en ersättningspost som skall betalas på grund av ett redan fattat ersättningsbeslut, men som förfaller till betalning i framtiden, kan dras av från den ersättning som skall betalas med stöd av denna lag.

Föreslagen lydelse

8 §

Patientskadeersättningarnas förhållande till andra förmåns- och ersättningssystem

Rätten att med stöd av denna lag få ersättning för *nödvändiga* sjukvårdskostnader och för andra nödvändiga utgifter som orsakats av en skada, *begravningskostnader*, för sveda och värk och andra *tillfälliga men* och bestående men är oberoende av om den ersättningssökande på någon annan grund har rätt till motsvarande ersättningar eller förmåner på grund av samma skadefall.

Ersättning för *inkomstförlust eller förlust av underhåll* betalas med stöd av denna lag endast till den del ersättningen överstiger den motsvarande ersättning eller förmån som betalas med stöd av någon annan lag. Patientförsäkringscentralen kan till den ersättningssökande likväl betala ut även den del av ersättningen eller förmånen som ska betalas med stöd av någon annan lag, om den sökandes utkomst i annat fall uppenbarligen skulle äventyras.

Trots vad som föreskrivs i 2 mom. har en skadelidande rätt att få ersättning för inkomstförlust eller förlust av underhåll oberoende av om den ersättningssökande har rätt till motsvarande förmåner med stöd av de lagar som nämns 3 § i lagen om pension för arbetstagare.

En ersättning som med stöd av någon annan lag betalts till ersättningssökanden samt en ersättningspost som ska betalas på grund

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

9 a §

Specifisering av ersättningarna

En försäkringsanstalt som med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959), olycksfallsförsäkringslagen (608/1948) eller lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990) har betalt ersättning för sjukdomskostnader eller andra kostnader, för minskning i inkomster eller uppehälle, för sveda och värk, lyte eller annat bestående men eller förlust av nödvändigt underhåll har rätt att återfå den andel av ersättningarna som den skadelidande uppenbart klart skulle ha haft rätt till med stöd av denna lag.

En försäkringsanstalt som med stöd av en frivillig försäkring enligt lagen om försäkringsavtal (543/1994) har betalt ersättning för sjukdomskostnader har rätt att återfå den del av ersättningarna som den skadelidande uppenbart klart skulle ha haft rätt till med stöd av denna lag.

Föreslagen lydelse

9 a §

Specifisering av ersättningarna

En försäkringsanstalt som med stöd av trafikförsäkringslagen (279/1959), *lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015)*, *lagen om lantbruksföretagares olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (873/2015)*, *lagen om olycksfalls- och pensionskydd för idrottsutövare (276/2009)* eller *lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/1990)* har betalt ersättning för *nödvändiga sjukvårdskostnader* eller *andra nödvändiga kostnader, begravningskostnader, inkomstförlust, förlust av underhåll*, för sveda och värk och *andra tillfälliga men* och bestående men har rätt att återfå den andel av ersättningarna som den skadelidande skulle ha haft rätt till med stöd av denna lag.

En pensionsanstalt som med stöd av de lagar som nämns i 3 § i lagen om pension för arbetstagare har betalat ut en arbetspensionsförmån till en skadelidande har rätt att återfå den del av ersättningen för inkomstförlust eller förlust av underhåll som den skadelidande skulle ha haft rätt till med stöd av denna lag.

En försäkringsanstalt som med stöd av en frivillig försäkring enligt lagen om försäkringsavtal (543/1994) har betalt ersättning för sjukdomskostnader har rätt att återfå den del av ersättningarna som den skadelidande uppenbart klart skulle ha haft rätt till med stöd av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Denna lag tillämpas på ersättning av skador som orsakats i samband med hälso- och sjukvård efter lagens ikraftträdande.

28.

Lag

om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997) 16 a § 1 mom. 7 punkten, sådan den lyder i lag 442/2012, samt
ändras 14 § 3 mom., 16 §, 18 § 1 och 3 mom., 23 § 1 mom., 29 d § och 29 e § 2 mom., sådana de lyder, 14 § 3 mom., 16 § och 18 § 3 mom. i lag 442/2012, 18 § 1 mom., 23 § 1 mom. och 29 e § 2 mom. i lag 318/2015 och 29 d § i lag 419/2003, som följer:

Gällande lydelse

14 §

Ansvarsskuld

Ersättningsansvaret motsvarar obetalda ersättningar och andra belopp som ska betalas med anledning av inträffade försäkringsfall till den del som bolaget blivit ansvarigt enligt lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för företagare, *samt ett för skaderika år riskteoretiskt beräknat utjämningsbelopp.*

16 §

Arbetspensionsförsäkringsbolagets solvenskapital

Med ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital avses det belopp med vilket försäkringsbolagets tillgångar ska anses överstiga dess skulder och andra därmed jämförbara förbindelser, enligt vad som bestäms i 16 a—16 e §. Det i 14 § 2 mom. avsedda ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret och det i 3 mom. i den paragrafen avsedda utjämningsbeloppet avdras härvid från bolagets ansvarsskuld.

Föreslagen lydelse

14 §

Ansvarsskuld

Ersättningsansvaret motsvarar obetalda ersättningar och andra belopp som ska betalas med anledning av inträffade försäkringsfall till den del som bolaget blivit ansvarigt enligt lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för företagare.

16 §

Arbetspensionsförsäkringsbolagets solvenskapital

Med ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital avses det belopp med vilket försäkringsbolagets tillgångar ska anses överstiga dess skulder och andra därmed jämförbara förbindelser *med hänsyn till* det som bestäms i 16 a—16 e §. Det i 14 § 2 mom. avsedda ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret dras av från bolagets ansvarsskuld när solvenskapitalet beräknas.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Det utjämningsbelopp som ingår i solvenskapitalet är avsett för att täcka förluster av försäkringsrörelsen. Övriga poster i solvenskapitalet är avsedda för att täcka i första hand andra förluster än förluster av försäkringsrörelsen.

16 a §

Poster som hänförs till solvenskapitalet

Till ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital hänförs

7) utjämningsbeloppet,

18 §

Överföringar till det fördelade och det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret

Maximibeloppet av ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital är solvensgränsens tredubbla belopp, dock minst fyrtio procent av ansvarsskulden, minskat med ofördelat tilläggsförsäkringsansvar, *utjämningsbelopp* och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret. Om ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital för andra året i följd överskrider solvenskapitalets maximibelopp, ska arbetspensionsförsäkringsbolaget från och med det året varje år till det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret överföra ett belopp som utgör en tredjedel av det belopp med vilket bolagets solvenskapital överskrider maximibeloppet. Om överskridningen kan betraktas som bestående, ska bolaget organisera sin verksamhet så att bolagets solvenskapital återförs under maximibeloppet.

Om ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital underskrider solvensgränsen eller om solvenskapitalet minskat med *utjämningsbeloppet* underskrider kravet på *minimikapital*, är överföringar till det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret förbjudna.

Föreslagen lydelse

16 a §

Poster som hänförs till solvenskapitalet

(1 mom. 7 punkten upphävs)

18 §

Överföringar till det fördelade och det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret

Maximibeloppet av ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital är solvensgränsens tredubbla belopp, dock minst 40 procent av ansvarsskulden, minskat med ofördelat tilläggsförsäkringsansvar och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret. Om ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital *två* år i följd överskrider solvenskapitalets maximibelopp, ska arbetspensionsförsäkringsbolaget från och med det *andra* året varje år till det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret överföra ett belopp som utgör en tredjedel av det belopp med vilket bolagets solvenskapital överskrider maximibeloppet. Om överskridningen kan betraktas som bestående, ska bolaget organisera sin verksamhet så att bolagets solvenskapital återförs under maximibeloppet.

Om ett arbetspensionsförsäkringsbolags solvenskapital underskrider solvensgränsen, är överföringar till det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret förbjudna.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

23 §

Begränsningar av vinstutdelningen

Ett arbetspensionsförsäkringsbolag får inte dela ut vinst, om bolagets solvenskapital underskrider solvensgränsen *eller solvenskapitalet minskat med utjämningsbeloppet underskrider kravet på minimikapital* eller det är eller borde vara känt att bolaget är insolvent.

Föreslagen lydelse

23 §

Begränsningar av vinstutdelningen

Ett arbetspensionsförsäkringsbolag får inte dela ut vinst, om bolagets solvenskapital underskrider solvensgränsen eller det är eller borde vara känt att bolaget är insolvent.

29 d §

Ansvarsskuld som överförs vid överlåtelse av ett arbetsgivarspecifikt försäkringsbestånd

Vid överlåtelse av ett arbetsgivarspecifikt försäkringsbestånd överförs till den övertagande pensionsanstalten den andel som det försäkringsbestånd som överläts utgör av ansvarsskulden enligt 14 §, med undantag för *det för skaderika är riskteoretiskt beräknade utjämningsbeloppet och* det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret. Det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret överförs dock till ett belopp som fastställs enligt 29 e §.

29 d §

Ansvarsskuld som överförs vid överlåtelse av ett arbetsgivarspecifikt försäkringsbestånd

Vid överlåtelse av ett arbetsgivarspecifikt försäkringsbestånd överförs till den övertagande pensionsanstalten den andel som det försäkringsbestånd som överläts utgör av ansvarsskulden enligt 14 §, med undantag för det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret. Det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret överförs dock till ett belopp som fastställs enligt 29 e §.

29 e §

Solvenskapital som överförs vid överlåtelse av ett arbetsgivarspecifikt försäkringsbestånd

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet anges det belopp som avses i 1 mom. på framställning av Finansinspektionen som en fast procentandel av ansvarsskulden, minskad med ofördelat tilläggsförsäkringsansvar, *utjämningsbelopp* och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret. Procentandelen beräknas så att den motsvarar det dubbla beloppet av medianen för förhållandet mellan solvensgränsen och de placeringar som beräkningen av den grundar sig på för de pensionsanstalter som be-

29 e §

Solvenskapital som överförs vid överlåtelse av ett arbetsgivarspecifikt försäkringsbestånd

Genom förordning av social- och hälsovårdsministeriet anges det belopp som avses i 1 mom. på framställning av Finansinspektionen som en fast procentandel av ansvarsskulden, minskad med ofördelat tilläggsförsäkringsansvar och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret. Procentandelen beräknas så att den motsvarar det dubbla beloppet av medianen för förhållandet mellan solvensgränsen och de placeringar som beräkningen av den grundar sig på för de pensionsanstalter som bedriver verksam-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

driver verksamhet i enlighet med lagen om pension för arbetstagare.

Föreslagen lydelse

het i enlighet med lagen om pension för arbetstagare.

1. Denna lag träder i kraft den 20 .

2. Arbetspensionsförsäkringsbolagets utjämningsbelopp som ackumulerats fram till den 31 december 2016, från vilket det belopp som avses i 10 § i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/) har dragits av, överförs den 1 januari 2017 till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret.

3. Trots det som föreskrivs i 2 mom. ska från Ömsesidiga Pensionsbolaget Eteras utjämningsbelopp som ackumulerats fram till den 31 december 2016, från vilket det belopp som avses i 10 § i lagen om införande av lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare har dragits av, ålderspensionsdelen och delen för avgiftsförluster överförs till det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret den 1 januari 2017.

4. Utöver det som föreskrivs i 14 § 3 mom. inkluderar Eteras ersättningsansvar ett utjämningsbelopp som utgörs av en invalidpensionsdel och av en sådan särskild post för belastning till följd av skötselkostnader som är enligt de beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt med stöd av 5 § 4 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare. Vid tillämpningen av 18 § 1 mom., 29 d § och 29 e § 2 mom. i denna lag dras från Eteras ansvarsskuld av det utjämningsbelopp som avses i detta moment.

5. Av den invalidpensionsdel av Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Eteras utjämningsbelopp som avses i 4 mom. hänförs till Eteras solvenskapital enligt 16 § högst det belopp som fås när 130 procent av genomsnittet av det ackumulerade resultatet av invalidpensionsrörelsen hos de andra arbetspensionsförsäkringsbolagen i förhållande till de försäkrade lönerna multipliceras med lönesumman för Eteras försäkrade. Det belopp av invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp som hänförs till solvenskapitalet kan dock uppgå till högst samma belopp som invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

6. År 2017 gäller dock att av invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp ska till solvenskapitalet hänföras minst ett belopp som utgör förhållandet mellan det sammanlagda beloppet av de ackumulerade resultaten av invalidpensionsrörelsen hos de andra arbetspensionsbolagen och det sammanlagda beloppet av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens ansvarsskulder, från vilket det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte ska beaktas i premieansvaret har dragits av, multiplicerat med beloppet av Eteras ansvarsskuld, från vilken det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret, den del av utjämningsbeloppets invalidpensionsdel som avses i 6 mom. och som hänförs till solvenskapitalet och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret har dragits av. Det belopp av invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp som hänförs till solvenskapitalet kan dock uppgå till högst samma belopp som invalidpensionsdelen av Eteras utjämningsbelopp.

7. Bestämmelserna i 5 och 6 mom. tillämpas inte från det år för vilket det inte längre fastställs något kompletteringsbelopp enligt 5 § 2 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare (396/2006).

8. Av det utjämningsbelopp som avses i 4 mom. hänförs inte till Eteras solvenskapital enligt 16 § den särskilda post som är avsedd för belastning till följd av skötselkostnader och som är enligt de beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt med stöd av 5 § 4 mom. i lagen om införande av lagen om pension för arbetstagare.

9. Med stöd av de uppgifter som pensionsanstalterna har lämnat in beräknar Pensionskyddscentralen det ackumulerade resultat av de andra arbetspensionsförsäkringsbolagens invalidpensionsrörelse som avses i 5 och 6 mom. samt förhållandet mellan resultatet och de försäkrade lönerna och ansvarsskulder, från vilka det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret har dragits av.

29.

Lag

om ändring av lagen om försäkringskassor

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om försäkringskassor (1164/1992) 83 b § 2 mom. 7 punkten, sådan den lyder i lag 444/2012, och
ändras 79 § 3 mom., 83 b § 1 mom., 83 d § 2 mom. och 111 § 3 mom., sådana de lyder, 79 § 3 mom. och 83 b § 1 mom. i lag 444/2012, 83 d § 2 mom. i lag 323/2015 och 111 § 3 mom. i lag 420/2003, som följer:

Gällande lydelse

79 §

Ersättningsansvaret motsvarar obetalda ersättningsbelopp och andra belopp som ska betalas med anledning av inträffade försäkringsfall till den del som pensionskassan blivit ansvarig enligt lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för företagare (1272/2006), samt ett för skaderika år riskteoretiskt beräknat utjämningsbelopp.

83 b §

Med pensionskassans solvenskapital i fråga om verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare avses det belopp med vilket pensionskassans tillgångar för denna verksamhet och andra därmed jämförbara förbindelser och säkerheter överskrider pensionskassans skulder och andra därmed jämförbara förbindelser som uppkommer i denna försäkringsverksamhet, på det sätt som föreskrivs i 2—7 mom. och bestäms närmare med stöd av 7 mom. Vid beräkningen av ansvarsskulden beaktas inte det tilläggsförsäkringsansvar som avses i 79 § 2 mom. *eller det utjämningsbelopp som avses i 3 mom. i den paragrafen.*

Föreslagen lydelse

79 §

Ersättningsansvaret motsvarar obetalda ersättningsbelopp och andra belopp som ska betalas med anledning av inträffade försäkringsfall till den del som pensionskassan blivit ansvarig enligt lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för företagare *och ett för skaderika år riskteoretiskt beräknat utjämningsbelopp för en pensionskassa som bedriver annan än lagstadgad pensionsförsäkring.*

83 b §

Med pensionskassans solvenskapital i fråga om verksamhet enligt lagen om pension för arbetstagare avses det belopp med vilket pensionskassans tillgångar för denna verksamhet och andra därmed jämförbara förbindelser och säkerheter överskrider pensionskassans skulder och andra därmed jämförbara förbindelser som uppkommer i denna försäkringsverksamhet, *med hänsyn till det* som föreskrivs i 2—7 mom. och bestäms närmare med stöd av 7 mom. Vid beräkningen av ansvarsskulden beaktas inte det tilläggsförsäkringsansvar som avses i 79 § 2 mom.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Till solvenskapitalet hänförs följande poster:

7) utjämningsbeloppet,

83 d §

Maximibeloppet av pensionskassans solvenskapital är solvensgränsens tredubbla belopp, dock minst femtio procent av ansvarsskulden, minskat med tilläggsförsäkringsansvaret, *utjämningsbelopp* och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret. Tilläggsförsäkringsansvaret kan utökas genom försäkringspremier upp till solvenskapitalets maximibelopp.

111 §

Kassamötet kan utöver vad som bestäms i 1 mom. besluta att kassan skall träda i likvidation och upplösas. I fråga om en pensionskassa kan ett sådant beslut dock verkställas endast om kassan har överlåtit hela sitt ansvar på någon annan pensionskassa eller pensionsstiftelse eller något annat försäkringsbolag. *I det ansvar som baserar sig på lagen om pension för arbetstagare ingår härvid inte det för skaderika år riskteoretiskt beräknade utjämningsbeloppet.*

Föreslagen lydelse

(3 mom. 7 punkten upphävs)

83 d §

Maximibeloppet av pensionskassans solvenskapital är solvensgränsens tredubbla belopp, dock minst 50 procent av ansvarsskulden, minskat med tilläggsförsäkringsansvaret och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare inte beaktas i premieansvaret. Tilläggsförsäkringsansvaret kan utökas genom försäkringspremier upp till solvenskapitalets maximibelopp.

111 §

Kassamötet kan utöver vad som bestäms i 1 mom. besluta att kassan ska träda i likvidation och upplösas. I fråga om en pensionskassa kan ett sådant beslut dock verkställas endast om kassan har överlåtit hela sitt ansvar på någon annan pensionskassa eller pensionsstiftelse eller något annat försäkringsbolag.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Det utjämningsbelopp som har ackumulerats fram till den 31 december 2016 för en pensionskassa som bedriver lagstadgad pensionsförsäkring överförs den 1 januari 2017 till tilläggsförsäkringsansvaret.

Utöver vad som föreskrivs i 72 § 2 mom. får indexförhöjningsansvaret också användas för att täcka ökning av ansvarsskulden till följd av de ändringar av den lägsta åldern för ålderspension som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/). När den övre gränsen för index-

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

förhöjningsansvaret fastställs, kan ökningen av ansvarsskulden beaktas från och med den 31 december 2016. Finansinspektionen får utfärda närmare föreskrifter om utökningen och användningen av det indexförhöjningsansvar som avses i detta moment.

30.

Lag

om ändring av 10 § i lagen om pensionsstiftelser

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om pensionsstiftelser (1774/1995) 10 § som följer:

Gällande lydelse

10 §

Fastställelse av pensionsstiftelsens stadgar och ändringar i dem skall sökas hos social- och hälsovårdsministeriet.

Ministeriet skall fastställa stadgarna eller ändringar i dem, om stadgarna överensstämmer med lagen.

Föreslagen lydelse

10 §

Fastställelse av pensionsstiftelsens stadgar och ändringar i dem ska sökas hos *Finansinspektionen*.

Finansinspektionen ska fastställa stadgarna eller ändringar i dem, om stadgarna överensstämmer med lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utöver vad som föreskrivs i 43 § 2 mom. 4 punkten får indexförhöjningsansvaret också användas för att täcka ökning av pensionsansvaret till följd av de ändringar av den lägsta åldern för ålderspension som föreskrivs i lagen om ändring av lagen om pension för arbetstagare (/). När den övre gränsen för indexförhöjningsansvaret fastställs, kan ökningen av pensionsansvaret beaktas från och med den 31 december 2016. Finansinspektionen får utfärda närmare föreskrifter om utökningen och användningen av det indexförhöjningsansvar som avses i detta moment.

31.

Lag

om ändring av lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om beräkning av solvensgränsen för pensionsanstalter och om diversifiering av placeringar (315/2015) 1 § 2 mom. och 17 § 1 mom. och
fogas till lagen en ny 7 a § och till 8 § ett nytt 2 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

Tillämpningsområde

På Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt tillämpas 4—7, 26 och 27 § i denna lag.

Föreslagen lydelse

1 §

Tillämpningsområde

På Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt tillämpas 4—7, 7 a, 26 och 27 § i denna lag.

7 a §

Aktieplaceringarnas maximibelopp

*Av en pensionsanstalts placeringar får högst 65 procent vara aktieplaceringar. Med **aktieplaneringar** avses det sammanlagda beloppet av placeringar som exponerats för riskklasserna 1—5 enligt 11 § 1 mom. Om den underliggande tillgången i derivatavtalet är en aktieplacering, avses med det belopp som exponerats för aktierisken i derivatavtalet derivatavtalets deltaekvivalent som avses i 19 § 3 mom.*

8 §

Överskridning av gränserna för diversifiering

8 §

Överskridning av gränserna för diversifiering

Om den gräns som nämns i 7 a § och gäller aktieplaceringar överskrids, läggs till den

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

solvensgräns som avses i 23 § ett belopp som är 100 procent av det belopp som överskrider gränsen.

17 §

17 §

Risk avseende avkastningskrav och försäkringsrisk

Risk avseende avkastningskrav och försäkringsrisk

Trots bestämmelserna i 12 § beräknas riskvärdet för klassen för risk avseende avkastningskrav enligt formeln

Trots bestämmelserna i 12 § beräknas riskvärdet för klassen för risk avseende avkastningskrav enligt formeln

$$V_j = (k + b C - \lambda S_j) A_j,$$

$$V_j = (k + b C - \lambda S_j) A_j,$$

där k är den diskonteringsränta som används vid beräkningen av ansvarsskulden eller pensionsansvaret, b den avsättningskoefficient för pensionsansvaret som avses i 171 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) som gäller dagen efter beräkningstidpunkten, S_j är den förväntade förlust som fastställts för risk avseende avkastningskrav och A_j är ansvarsskulden eller pensionsansvaret, med avdrag för ofördelat och fördelat tilläggsförsäkringsansvar enligt 14 § 2 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag, tilläggsförsäkringsansvar enligt 43 § 2 mom. i lagen om pensionsstiftelser och 79 § 2 mom. i lagen om försäkringskassor, utjämningsbelopp enligt 14 § 3 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag och 79 § 3 mom. i lagen om försäkringskassor och de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare (1272/2006) inte beaktas i premieansvaret.

där k är den diskonteringsränta som används vid beräkningen av ansvarsskulden eller pensionsansvaret, b är den avsättningskoefficient för pensionsansvaret som avses i 171 § 1 mom. i lagen om pension för arbetstagare (395/2006) som gäller dagen efter beräkningstidpunkten, S_j är den förväntade förlust som fastställts för risk avseende avkastningskrav och A_j är ansvarsskulden eller pensionsansvaret, med avdrag för ofördelat och fördelat tilläggsförsäkringsansvar enligt 14 § 2 mom. i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag, tilläggsförsäkringsansvar enligt 43 § 2 mom. i lagen om pensionsstiftelser och 79 § 2 mom. i lagen om försäkringskassor samt de poster som enligt 139 § 2 mom. i lagen om pension för företagare (1272/2006) inte beaktas i premieansvaret.

Denna lag träder i kraft den 20 .
Vid tillämpning av 17 § 1 mom. dras från Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Eteras ansvarsskuld av även den del av utjämningsbeloppet enligt 4 mom. i ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (/) som hänförs till solvenskapitalet.

33.

Lag

om ändring av 13 och 14 § i lagen om Folkpensionsanstalten

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) 13 § och 14 § 4 mom.,
sådana de lyder i lag 1094/2010, som följer:

Gällande lydelse

13 §

Pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal

Pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal bestäms på samma grunder som för statsanställda enligt lagen om statens pensioner (1295/2006) och lagen om införande av lagen om statens pensioner (1296/2006). Den kommunala pensionsanstalten sköter verkställigheten av pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal. Vid behandling och sökande av ändring i pensionsärendena ska iakttas lagen om kommunala pensioner (549/2003). Skötseln och finansieringen av pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal betalas av Folkpensionsanstaltens medel.

14 §

Arbetstagarens pensionsavgift

Vid sökande av ändring i ett ärende som gäller arbetstagarens pensionsavgift iakttas i tillämpliga delar vad som i lagen om kommunala pensioner bestäms om sökande av ändring i pensionsbeslut.

Föreslagen lydelse

13 §

Pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal

Bestämmelser om pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal finns i pensionslagen för den offentliga sektorn (/). Skötseln och finansieringen av pensionsskyddet för Folkpensionsanstaltens personal betalas av Folkpensionsanstaltens medel.

14 §

Arbetstagarens pensionsavgift

På sökande av ändring i ett ärende som gäller arbetstagarens pensionsavgift tillämpas det som i pensionslagen för den offentliga sektorn föreskrivs om sökande av ändring i pensionsbeslut.

RP 16/2015 rd

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .

34.

Lag

om ändring av 6 kap. 1 a § i arbetsavtalslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetsavtalslagen (55/2001) 6 kap. 1 a § 1 mom., sådant det lyder i lag 1030/2004,
som följer:

Gällande lydelse

6 kap.

Allmänna bestämmelser om upphävande av arbetsavtal

1 a §

Avgångsålder

En arbetstagares anställningsförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid vid utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 68 år, om inte arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om förlängning av anställningsförhållandet.

Föreslagen lydelse

6 kap.

Allmänna bestämmelser om upphävande av arbetsavtal

1 a §

Avgångsålder

En arbetstagares anställningsförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid vid utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren *uppnår avgångsåldern*, om inte arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om förlängning av anställningsförhållandet. *Avgångsåldern är 68 år för dem som är födda 1957 eller tidigare, 69 år för dem som är födda 1958—1961 och 70 år för dem som är födda 1962 eller senare.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

35.

Lag

om ändring av 7 kap. 2 § i lagen om sjöarbetsavtal

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) 7 kap. 2 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

7 kap.

**Allmänna bestämmelser om upphävande
av arbetsavtal**

2 §

Avgångsålder

En arbetstagares anställningsförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid vid utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren fyller 68 år, om inte arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om förlängning av anställningsförhållandet.

Föreslagen lydelse

7 kap.

**Allmänna bestämmelser om upphävande
av arbetsavtal**

2 §

Avgångsålder

En arbetstagares anställningsförhållande upphör utan uppsägning och uppsägningstid vid utgången av den kalendermånad under vilken arbetstagaren *uppnår avgångsåldern*, om inte arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om förlängning av anställningsförhållandet. *Avgångsåldern är 68 år för dem som är födda 1957 eller tidigare, 69 år för dem som är födda 1958—1961 och 70 år för dem som är födda 1962 eller senare.*

Denna lag träder i kraft den 20 .

36.

Lag

om ändring av 15 § i arbetstidslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i arbetstidslagen (605/1996) 15 § 3 mom., sådant det lyder i lag 634/2002, som följer:

Gällande lydelse

15 §

Förkortad arbetstid

Om en arbetstagare för att övergå till deltidspension vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden, skall arbetsgivaren försöka ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidsarbete. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar om med beaktande av arbetstagarens behov samt produktions- och serviceverksamheten.

Föreslagen lydelse

15 §

Förkortad arbetstid

Om en arbetstagare för att gå i *partiell förtida ålderspension* vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden, ska arbetsgivaren i *första hand* ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidsarbete. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar *med* beaktande av arbetstagarens behov samt *arbetsgivarens produktions- och serviceverksamhet*.

Denna lag träder i kraft den 20 .

37.

Lag

om ändring av 5 a § i sjöarbetstidslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjöarbetstidslagen (296/1976) 5 a §, sådan den lyder i lag 934/2002, som följer:

Gällande lydelse

5 a §

Förkortad arbetstid

Om en arbetstagare för att övergå till deltidspension vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden, skall arbetsgivaren försöka ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidarbete. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar med beaktande av arbetstagarens behov samt arbetsgivarens produktions- och serviceverksamhet.

Föreslagen lydelse

5 a §

Förkortad arbetstid

Om en arbetstagare för att gå *i partiell förtida ålderspension* vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden, ska arbetsgivaren *i första hand* ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidarbete. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar med beaktande av arbetstagarens behov samt arbetsgivarens produktions- och serviceverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

38.

Lag

om ändring av 6 a § i lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om arbetstiden på fartyg i inrikesfart (248/1982) 6 a §, sådan den lyder i lag 935/2002, som följer:

Gällande lydelse

6 a §

Förkortad arbetstid

Om en arbetstagare för att övergå till deltidspension vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden, skall arbetsgivaren försöka ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidsarbete. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar med beaktande av arbetstagarens behov samt arbetsgivarens produktions- och serviceverksamhet.

Föreslagen lydelse

6 a §

Förkortad arbetstid

Om en arbetstagare för att gå i *partiell för-tida ålderspension* vill arbeta kortare tid än den ordinarie arbetstiden, ska arbetsgivaren *i första hand* ordna arbetet så att arbetstagaren kan utföra deltidsarbete. Arbetstiden förkortas på det sätt som arbetsgivaren och arbetstagaren avtalar med beaktande av arbetstagarens behov samt arbetsgivarens produktions- och serviceverksamhet.

Denna lag träder i kraft den 20 .